

375. 614599

๑551๗

๙.๒

การพัฒนาหลักกรอบความรู้เกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์
สำหรับครูประถมศึกษา

ปริญญานิพนธ์

ของ

วิจิต สุรัตน์เรืองชัย

๑๘ พ.ย. 2534

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษาดุขบัณฑิต สาขาการวิจัยและพัฒนาหลักสูตร
มกราคม 2534

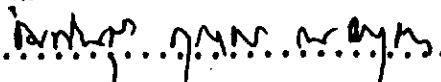
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

h64251

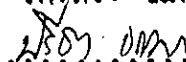
174340

คณะกรรมการควบคุมและคณะกรรมการสอบได้พิจารณาปัญหานี้เรียบร้อยแล้ว
เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษาตติยภูมิบัณฑิตสาขาการวิจัย
และพัฒนาหลักสูตรของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

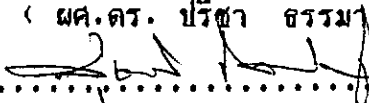
คณะกรรมการควบคุม

..........ประธาน

(รศ.ดร. ชมพันธ์ ชูวงศ์)

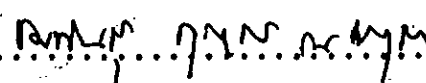
..........กรรมการ

(ผศ.ดร. ปรัชชา ชรรมา)

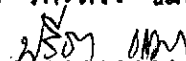
..........กรรมการ

(ศ.ดร. สุธาดี โสมประเสริฐ)

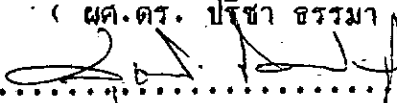
คณะกรรมการสอบ

..........ประธาน

(รศ.ดร. ชมพันธ์ ชูวงศ์)

..........กรรมการ

(ผศ.ดร. ปรัชชา ชรรมา)

..........กรรมการ

(ศ.ดร. สุธาดี โสมประเสริฐ)

..........กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม

(ดร.จรัส นองมาก)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับปัญหานี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษาตติยภูมิบัณฑิตสาขาการวิจัยและพัฒนาหลักสูตรของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..........คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(ศ.ดร. สมพร บัวทอง)

วันที่...25...เดือน...มกราคม...พ.ศ...2534.....

ประกาศอัญมณ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ได้รับพระราชทาน "ทุนมูลนิธิ" ผู้วิจัยรู้สึกสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณเป็นล้นเกล้าล้นกระหม่อม ทาที่สุดมิได้

ขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร.ชมพันธุ์ กุญชร ณ อยุธยา
ศาสตราจารย์ ดร.สุชาติ โสมประยูร และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปรีชา ธรรมา ที่ได้
กรุณาเป็นกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ และให้ความอนุเคราะห์ในสิ่งต่าง ๆ อย่าง
ดียิ่ง และขอกราบขอบพระคุณศาสตราจารย์ ดร.สมพร บัวทอง ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำจน
ผู้วิจัยเกิดแนวคิด และกำลังใจในการทำปริญญานิพนธ์จนสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ ดร.จารีต นองมาก ที่ได้กรุณาเป็นกรรมการสอบ
เพิ่มเติมในการทำปริญญานิพนธ์ครั้งนี้

ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ ที่ได้กรุณาให้ความอนุเคราะห์แก่ผู้วิจัยทั้ง
ในด้านการแสดงความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ การให้ข้อมูลที่จำเป็น การตรวจสอบและ
ประเมินหลักสูตรที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น ตลอดจนการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บ
รวบรวมข้อมูลได้แก่ อาจารย์มารุต บุญนาค ศาสตราจารย์นายแพทย์ ดร.เทพม
เมืองแมน ศาสตราจารย์นายแพทย์มุกดา ตฤณานนท์ รองศาสตราจารย์นายแพทย์ประพันธ์
ภานุภาค รองศาสตราจารย์ ดร.ปฐม นิคมานนท์ รองศาสตราจารย์ ดร.ประภาเพ็ญ
สุวรรณ รองศาสตราจารย์บุญนา ทานสัมฤทธิ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นภาพร ทัศนา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พจจิต อินทสุวรรณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รุ่งโรจน์ พุ่มริ้ว
อาจารย์ดร.ชะนวนทอง ธนะสุกาญจน์ นายแพทย์ชิดพงษ์ ไชยสุ นายแพทย์ระพีภัทร์
เกษมสุข นายแพทย์มานพ สาครสิริ นายแพทย์ศิระพร จึงพิชาพาณิชย์ อาจารย์พะยอม
แก้วกาเนิด อาจารย์เติม แยมเสมอ อาจารย์ ดร.สิริพร บุญนาค อาจารย์วัฒนา
เตาทอง อาจารย์ภาวนา เหวียนระวี และอาจารย์ลัดดา ศรีอรรคพรหม

ขอขอบพระคุณผู้ที่ได้อำนวยความสะดวกในการทดลองใช้หลักสูตรที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น
ได้แก่อาจารย์ท่านอง พรหมมูล อาจารย์ยุทธพงศ์ อนุมัติ อาจารย์เกียรติศักดิ์
สิทธิศักดิ์ อาจารย์เศรษฐศักดิ์ หนูทอง อาจารย์เดือนใจ เมฆประยูร อาจารย์กฤษณา
เมฆประยูร อาจารย์วิรัตน์ พุฒนาค และคณะครูโรงเรียนเมืองเพชรบูรณ์ โรงเรียนบ้าน
สะเคี้ยง โรงเรียนบ้านไร่ โรงเรียนบ้านหล้า โรงเรียนบ้านป่าแดง ทุกท่าน

ขอขอบคุณ คุณจินตนา สังวรณั คุณวิจิต สังวรณั คุณสมชาติ ขมจ่าปี
คุณสันตศิรี บัวเกษ และคุณกันทนา ดาวดวงเด่น ที่ได้ให้ความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ
จนปริิฤฎาณิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงด้วยความเรียบร้อย

วิจิต สุรัตน์เรืองชัย

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ความเป็นมา	1
สภาพปัญหา	10
/ วัตถุประสงค์ของการวิจัย	10
/ ขอบเขตของการวิจัย	10
/ ความสำคัญของการวิจัย	11
/ คำนิยามศัพท์เฉพาะ	12
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	14
ความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์	14
/ คำนิยามของโรคเอดส์	14
สาเหตุของโรคเอดส์	15
ประวัติความเป็นมาของโรคเอดส์	16
การระบาดของโรคเอดส์	21
การแพร่ติดต่อของโรคเอดส์	23
กลไกการเกิดโรคเอดส์	26
อาการของผู้ป่วยโรคเอดส์	28
การวินิจฉัยโรคเอดส์	31
การรักษาโรคเอดส์	31
การป้องกันโรคเอดส์	32

ข้อปฏิบัติทางกฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์	
สำหรับประชาชน	34
สถานการณ์ของโรคเอดส์จากการศึกษาวิจัย	38
ความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์	38
ความเชื่อเกี่ยวกับโรคเอดส์	40
เจตคติเกี่ยวกับโรคเอดส์	41
พฤติกรรมการป้องกันโรคเอดส์	42
แหล่งข้อมูลที่น่าเชื่อถือเกี่ยวกับโรคเอดส์	42
รูปแบบการให้ความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์	44
ความรู้เกี่ยวกับการฉีกอบรม	47
ความหมายของการฉีกอบรม	47
ความสำคัญของการฉีกอบรม	48
กระบวนการฉีกอบรม	49
ผู้ดำเนินการฉีกอบรม	51
ประเภทของการฉีกอบรม	52
การฉีกอบรมความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์	54
ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร	57
ความหมายของหลักสูตร	57
ส่วนประกอบของหลักสูตร	58
กระบวนการพัฒนาหลักสูตร	61
กรอบความคิดในการวิจัย	83

3	วิธีดำเนินการวิจัย	86
	การดำเนินงานขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐานสำหรับสร้าง	
	หลักสูตร	89
	การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	89
	การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ	89
	การสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับครูประถมศึกษา	90
	วัตถุประสงค์ของการสำรวจ	90
	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	91
	เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	93
	วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล	94
	การวิเคราะห์ข้อมูล	94
	การดำเนินงานขั้นตอนที่ 2 การสร้างหลักสูตร	94
	การสร้างโครงร่างหลักสูตร	95
	การประเมินโครงร่างหลักสูตร	97
	การปรับปรุงโครงร่างหลักสูตร	99
	การดำเนินงานขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้หลักสูตร	99
	วัตถุประสงค์ของการทดลอง	99
	แบบแผนการทดลอง	99
	กลุ่มตัวอย่าง	101
	เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง	102
	การดำเนินการทดลอง	103
	การวิเคราะห์ข้อมูล	106

การดำเนินงานขั้นตอนที่ 4 การปรับปรุงแก้ไขหลักสูตร	107
การดำเนินงานขั้นตอนที่ 5 การติดตามผลกระทบจากการทดลอง	
ใช้หลักสูตร	107
วัตถุประสงค์ของการติดตามผล	107
กลุ่มตัวอย่าง	107
เครื่องมือที่ใช้ในการติดตามผล	108
วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล	109
การวิเคราะห์ข้อมูล	109
 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	110
ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานสำหรับสร้างหลักสูตร	110
ผลการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ	110
ผลการสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับครูประถมศึกษา	112
ผลการสร้างหลักสูตร	117
ผลการสร้างโครงร่างหลักสูตร	117
ผลการประเมินและปรับปรุงโครงร่างหลักสูตร	135
ผลการทดลองใช้หลักสูตร	140
ผลการศึกษาความคิดเห็นของครูประถมศึกษาที่มีต่อหลักสูตร ...	140
ผลการทดสอบความรู้ของครูประถมศึกษาเกี่ยวกับโรคเอดส์ ...	148
ผลการทดสอบความมั่นใจของครูประถมศึกษาในการสอนนักเรียน	
เรื่องโรคเอดส์	151

ผลการทดสอบเจตคติของครูประถมศึกษาที่มีต่อผู้ป่วยและ	
ผู้คิดเชื้อเอดส์	154
ผลการทดสอบความตั้งใจของครูประถมศึกษาในการปฏิบัติตน	
ให้ปลอดภัยจากโรคเอดส์	157
ผลการปรับปรุงแก้ไขหลักสูตร	160
ผลการติดตามผลกระทบจากการทดลองใช้หลักสูตร	161
ผลการทดสอบความรู้ของนักเรียนประถมศึกษาเกี่ยวกับโรคเอดส์	161
ผลการทดสอบเจตคติของนักเรียนประถมศึกษาที่มีต่อผู้ป่วยและ	
ผู้คิดเชื้อเอดส์	164
5 บทย่อ สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ	166
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	166
วิธีดำเนินการวิจัย	166
สรุปผลการวิจัย	168
อภิปรายผล	173
ข้อเสนอแนะ	180
บรรณานุกรม	184
ภาคผนวก	191
ประวัติย่อของผู้วิจัย	448

บัญชีตาราง

ตาราง

หน้า

1	จำนวนผู้ป่วยโรคเอดส์ในทวีปต่าง ๆ แยกตามปี พ.ศ.	18
2	จำนวนผู้ป่วยโรคเอดส์ในประเทศไทยแยกตามปี พ.ศ.	19
3	จำนวนผู้ป่วยโรคเอดส์ในประเทศไทยแยกตามปัจจัยเสี่ยง	20
4	การคาดคะเนจำนวนผู้ป่วยโรคเอดส์ในประเทศไทย พ.ศ. 2532 - 2539	21
5	กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสำรวจข้อมูลพื้นฐานของครูประถมศึกษา	91
6	แบบแผนการทดลอง	100
7	กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลอง	102
8	กำหนดการฝึกอบรมตามหลักสูตร	104
9	กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการติดตามผลกระทบจากการทดลองใช้หลักสูตร .	108
10	ความเหมาะสมของโครงร่างหลักสูตรตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ	136
11	ความสอดคล้องของโครงร่างหลักสูตรตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ	138
12	ความคิดเห็นของครูประถมศึกษาที่มีต่อหลักสูตร หน่วยที่ 1 เรื่อง บทบาทของครูประถมศึกษาที่มีต่อโรคเอดส์	140
13	ความคิดเห็นของครูประถมศึกษาที่มีต่อหลักสูตร หน่วยที่ 2 เรื่อง ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับโรคเอดส์	141
14	ความคิดเห็นของครูประถมศึกษาที่มีต่อหลักสูตร หน่วยที่ 3 เรื่อง อาการและการรักษาโรคเอดส์	142
15	ความคิดเห็นของครูประถมศึกษาที่มีต่อหลักสูตร หน่วยที่ 4 เรื่อง การติดต่อและการป้องกันโรคเอดส์	143

16	ความคิดเห็นของครูประถมศึกษาที่มีต่อหลักสูตร หน่วยที่ 5	
	เรื่อง กฎหมายเกี่ยวกับโรคเอดส์และผลกระทบที่เกิดจากโรคเอดส์	144
17	ความคิดเห็นของครูประถมศึกษาที่มีต่อหลักสูตร หน่วยที่ 6	
	เรื่อง แผนป้องกันโรคเอดส์ในสถานศึกษา ระดับประถมศึกษา	
	ของกระทรวงศึกษาธิการ	145
18	ความคิดเห็นของครูประถมศึกษาที่มีต่อหลักสูตร หน่วยที่ 7	
	เรื่อง การจัดการเรียนการสอนเรื่องโรคเอดส์ในโรงเรียน	
	ประถมศึกษา	146
19	ความคิดเห็นของครูประถมศึกษาที่มีต่อหลักสูตร หน่วยที่ 8	
	เรื่อง ปฏิบัติการสร้างแผนการสอนเรื่องโรคเอดส์ สำหรับ	
	นักเรียนประถมศึกษา	147
20	การเปรียบเทียบความรู้ของครูประถมศึกษาเกี่ยวกับโรคเอดส์ระหว่าง	
	กลุ่มทดลอง 1 กลุ่มทดลอง 2 และกลุ่มควบคุม ก่อนทดลองใช้	
	หลักสูตร โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวน (ANOVA)	148
21	การเปรียบเทียบความรู้ของครูประถมศึกษาเกี่ยวกับโรคเอดส์ระหว่าง	
	กลุ่มทดลอง 1 กลุ่มทดลอง 2 และกลุ่มควบคุม หลังจากการ	
	ทดลองใช้หลักสูตร โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวน (ANOVA)	149
22	การเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ในด้านความรู้ของครูประถม	
	ศึกษาเกี่ยวกับโรคเอดส์ ระหว่างกลุ่มทดลอง 1 กลุ่มทดลอง 2	
	และกลุ่มควบคุม โดยใช้วิธีการของเชฟเฟ (Scheffe's)	150
23	การเปรียบเทียบความมั่นใจของครูประถมศึกษาในการสอนนักเรียน	
	เรื่องโรคเอดส์ ระหว่างกลุ่มทดลอง 1 กลุ่มทดลอง 2 และ	

กลุ่มควบคุม ก่อนทดลองใช้หลักสูตร โดยการใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวน (ANOVA)	151
24 การเปรียบเทียบความมั่นใจของครูประถมศึกษาในการสอนนักเรียน เรื่องโรคเอดส์ ระหว่างกลุ่มทดลอง 1 กลุ่มทดลอง 2 และกลุ่มควบคุม หลังจากการทดลองใช้หลักสูตร โดยการใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวน (ANOVA)	152
25 การเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ในด้านความมั่นใจของครูประถมศึกษาในการสอนนักเรียน เรื่องโรคเอดส์ ระหว่างกลุ่มทดลอง 1 กลุ่มทดลอง 2 และกลุ่มควบคุม โดยใช้วิธีการของเชฟเฟ (Scheffe's)	153
26 การเปรียบเทียบเจตคติของครูประถมศึกษาที่มีต่อผู้ป่วยและผู้ติดเชื้อเอดส์ ระหว่างกลุ่มทดลอง 1 กลุ่มทดลอง 2 และกลุ่มควบคุม ก่อนทดลองใช้หลักสูตร โดยการใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวน (ANOVA)	154
27 การเปรียบเทียบเจตคติของครูประถมศึกษาที่มีต่อผู้ป่วยและผู้ติดเชื้อเอดส์ ระหว่างกลุ่มทดลอง 1 กลุ่มทดลอง 2 และกลุ่มควบคุม หลังจากการทดลองใช้หลักสูตร โดยการใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวน (ANOVA)	155
28 การเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ ในด้านเจตคติของครูประถมศึกษาที่มีต่อผู้ป่วยและผู้ติดเชื้อเอดส์ ระหว่างกลุ่มทดลอง 1 กลุ่มทดลอง 2 และกลุ่มควบคุม โดยใช้วิธีการของเชฟเฟ (Scheffe's)	156

- 29 การเปรียบเทียบความตั้งใจของครูประถมศึกษาในการปฏิบัติตนให้
ปลอดภัยจากโรคเอดส์ ระหว่างกลุ่มทดลอง 1 กลุ่มทดลอง 2
และกลุ่มควบคุม ก่อนทดลองใช้หลักสูตร โดยการใช้การวิเคราะห์
ความแปรปรวน (ANOVA) 157
- 30 การเปรียบเทียบความตั้งใจของครูประถมศึกษาในการปฏิบัติตนให้
ปลอดภัยจากโรคเอดส์ ระหว่างกลุ่มทดลอง 1 กลุ่มทดลอง 2
และกลุ่มควบคุม หลังจากการทดลองใช้หลักสูตร โดยการใช้การ
วิเคราะห์ความแปรปรวน (ANOVA) 158
- 31 การเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ ในด้านความตั้งใจของครู
ประถมศึกษาในการปฏิบัติตนให้ปลอดภัยจากโรคเอดส์ ระหว่าง
กลุ่มทดลอง 1 กลุ่มทดลอง 2 และกลุ่มควบคุม โดยใช้วิธีการ
ของเชฟเฟ (Scheffe's) 159
- 32 การเปรียบเทียบความรู้ของนักเรียนประถมศึกษาเกี่ยวกับโรคเอดส์
ระหว่างกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม ก่อนทดลองใช้หลักสูตรกับครู
ประถมศึกษาโดยการใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวน (ANOVA) 161
- 33 การเปรียบเทียบความรู้ของนักเรียนประถมศึกษาเกี่ยวกับโรคเอดส์
ระหว่างกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม หลังจากการทดลองใช้หลักสูตร
กับครูประถมศึกษาแล้ว 1 เดือน โดยการใช้การวิเคราะห์ความ
แปรปรวน (ANOVA) 162
- 34 การเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ ในด้านความรู้ของนักเรียน
ประถมศึกษาเกี่ยวกับโรคเอดส์ ระหว่างกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม
โดยใช้วิธีการของเชฟเฟ (Scheffe's) 163

- 35 การเปรียบเทียบเจตคติของนักเรียนประถมศึกษาที่มีต่อผู้ป่วยและผู้ติดเชื้อเอดส์ ระหว่างกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม ก่อนทดลองใช้หลักสูตรกับครูประถมศึกษา โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวน (ANOVA) 164
- 36 การเปรียบเทียบเจตคติของนักเรียนประถมศึกษาที่มีต่อผู้ป่วยและผู้ติดเชื้อเอดส์ ระหว่างกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม หลังจากทดลองใช้หลักสูตรกับครูประถมศึกษาแล้ว 1 เดือน โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวน (ANOVA) 165

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ		หน้า
1	การแพร่ติดต่อของเชื้อเอดส์	25
2	ขั้นตอนการเกิดโรคเอดส์ของกอร์คอนและคลูดา	27
3	ส่วนประกอบของหลักสูตร	60
4	การพัฒนาหลักสูตรของไทเลอร์	63
5	การพัฒนาหลักสูตรของทาบา	65
6	การพัฒนาหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ	67
7	การพัฒนาหลักสูตรแบบครบวงจรของวิชัย วงษ์ใหญ่	69
8	การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมของสมบูรณ์ ตันยะ	72
9	การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมของนิภา ทองไทย	74
10	การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมของสมคิด เมตไตรพันธ์	76
11	การพัฒนาหลักสูตรของสุชาติ สี่ตระกูล	78
12	กรอบความคิดในการวิจัย	85
13	การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมความรู้เกี่ยวกับการป้องกันและควบคุม โรคเอดส์สำหรับครูประถมศึกษา	88
14	การสร้างโครงร่างหลักสูตรฝึกอบรมความรู้เกี่ยวกับการป้องกัน และควบคุมโรคเอดส์สำหรับครูประถมศึกษา	96

ความเป็นมา

นับเป็นอีกครั้งหนึ่งในประวัติศาสตร์ที่มนุษยชาติถูกท้าทายความสามารถทางสติปัญญา เมื่อปัญหาโรคเอดส์ได้อุบัติขึ้นท่ามกลางความสับสนวุ่นวายของสังคม หลังจากที่เคยเผชิญหน้ากับโรคร้ายแรงหลายชนิดในอดีต ไม่ว่าจะเป็นไข้เหลือง (yellow fever) ไข้ทรพิษ (small pox) หรือแม้แต่มะเร็ง (plague) ที่ประวัติศาสตร์บันทึกไว้ว่าได้คร่าชีวิตผู้คนไปถึงหนึ่งในสามของประชากรในทวีปยุโรป (Mann. 1989 : 31) แต่โรคเอดส์ (AIDS) ที่พบในปัจจุบันกลับมีลักษณะแตกต่างไปจากโรคอื่น คือเชื้อไวรัสที่เป็นสาเหตุของโรคเอดส์ไม่ได้ทำอันตรายต่อร่างกายโดยตรง แต่จะเข้าทำลายระบบภูมิคุ้มกันของร่างกายที่มีอยู่ตามธรรมชาติให้เสื่อมสลายไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ป้องกันเชื้อโรคได้ ดังนั้นเชื้อโรคชนิดต่าง ๆ ที่มีอยู่ทั่วไปจึงสามารถเข้าทำอันตรายต่อร่างกายได้อย่างง่ายดาย แม้แต่เชื้อโรคที่ไม่เป็นอันตรายกับคนปกติทั่วไป แต่กับคนที่ติดเชื้อเอดส์แล้วจะเป็นอันตรายได้มาก นอกจากนั้นบุคคลที่ติดเชื้อเอดส์อาจจะไม่ปรากฏอาการใด ๆ เลยเป็นเวลานานถึง 5 ปี หรือมากกว่านั้น บุคคลเหล่านี้สามารถแพร่เชื้อให้กับผู้อื่นได้อย่างไม่จำกัดจำนวน และที่สำคัญคือปัจจุบันยังไม่มียาหรือวิธีการที่จะรักษาโรคเอดส์ได้ การป้องกันก็กระทำได้ยากเนื่องจาก การแพร่ระบาดของโรคเอดส์ไม่ได้ผ่านทางสัตว์นำโรค ไม่ได้ผ่านทางอาหาร และไม่ได้ผ่านทางระบบการหายใจ แต่การแพร่ระบาดของโรคเอดส์เกี่ยวข้องโดยตรงกับพฤติกรรมและความรับผิดชอบของคน ซึ่งถือว่าเป็นพฤติกรรมทางสังคมที่มีความละเอียดอ่อนและยากแก่การป้องกัน (Khurana. 1989 : 12 ; Mann. 1989 : 25 ; Gordon and Klouda. 1989 : 6) ปัจจุบันประชาชนเป็นจำนวนมากในหลายส่วนของโลกต้องสูญเสียชีวิตและได้รับความทุกข์ทรมานอย่างแสนสาหัสทั้งทางร่างกายและจิตใจ ถูกเข้าเติมจากสังคมให้ห่อเหี่ยว

สิ้นหวัง อยู่ในสภาพหวาดผวและตื่นกลัวต่อการคุกคามของโรคร้ายชนิดนี้ ในขณะที่รัฐบาลต่าง ๆ ทั่วโลกได้ทุ่มเททั้งงบประมาณและกำลังคน เพื่อต่อต้านโรคเอดส์มานานนับทศวรรษ ภายหลังการสนับสนุนและแนะนำยุทธวิธีโดยองค์การอนามัยโลก ปัจจุบันก็ยังไม่สามารถยับยั้งการแพร่ระบาดของโรคเอดส์ได้ (Mahler. 1989 : 21 - 22) ✓

โรคเอดส์เกิดขึ้นเมื่อใดยังไม่สามารถสรุปได้แน่นอน แต่มีรายงานจากศูนย์ควบคุมโรคของสหรัฐอเมริกาว่าได้ทำการตรวจพบผู้ป่วยโรคเอดส์ครั้งแรก เมื่อปี พ.ศ. 2524 (World Health Organization. 1989A : 1) จากนั้นได้แพร่ระบาดออกไปยังประเทศในแถบทวีปแอฟริกาและยุโรปอย่างรวดเร็ว จนในปี พ.ศ. 2532 พบว่าทั่วโลกมีผู้ป่วยโรคเอดส์ทั้งสิ้น 157,191 ราย จาก 149 ประเทศ แต่จากการคาดคะเนจำนวนผู้ป่วยจริงอาจมีถึง 480,000 ราย นอกจากจำนวนผู้ป่วยโรคเอดส์เหล่านี้แล้ว ยังมีผู้ติดเชื้อเอดส์ทั่วโลกประมาณ 5 - 10 ล้านคน (World Health Organization. 1989B : 3) ซึ่งพร้อมที่จะกลายเป็นผู้ป่วยโรคเอดส์ได้ตลอดเวลา จากความรุนแรงของโรคเอดส์นี้เอง ทำให้ทั่วโลกทั้งภาครัฐและเอกชน รวมทั้งองค์การระหว่างประเทศได้ร่วมมือหาทางป้องกันอย่างรีบด่วน การประชุมร่วมมือต่อต้านโรคเอดส์ครั้งสำคัญคือ การประชุมสุดยอดรัฐมนตรีสาธารณสุขทั่วโลก ณ กรุงลอนดอน เมื่อวันที่ 26 - 28 มกราคม 2531 จัดโดยองค์การอนามัยโลกร่วมกับรัฐบาลสหราชอาณาจักรและได้ออกประกาศฉบับหนึ่ง เรียกว่า "ประกาศกรุงลอนดอนป้องกันโรคเอดส์ 28 มกราคม 2531" (London Declaration on AIDS. 1988 : 1 - 3) เพื่อใช้เป็นแนวทางร่วมกันของประเทศต่าง ๆ ในการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์ มีสาระสำคัญดังนี้ ✓

1. โรคเอดส์เป็นปัญหาร้ายแรงระดับโลกของมนุษยชาติ จึงจำเป็นต้องที่รัฐบาลและประชาชนของทุกประเทศ จะต้องรับผิดชอบในการป้องกันตามยุทธวิธีที่องค์การอนามัยโลกได้กำหนดไว้ในการประชุมสมัชชาอนามัยโลกสมัยที่ 40 ซึ่งสนับสนุนโดยองค์การสหประชาชาติ

2. เราจะดำเนินการอย่างสุดกำลังในทุกวิถีทาง เพื่อให้แน่ใจได้ว่า ทุกรัฐบาลได้ดำเนินการแก้ปัญหอย่างแท้จริงตามยุทธวิธีที่กำหนด

3. เราจะสนับสนุนให้มีการจัดทำโครงการระดับชาติ ในการป้องกันการระบาดของโรคเอดส์ ให้เป็นส่วนหนึ่งของงานสาธารณสุขของประเทศ ให้มีการขยายความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชน ในการดำเนินงานร่วมกันทั้งด้านการวางแผนและการปฏิบัติ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การอนามัยโลก

4. เราสำนึกอยู่เสมอว่า ในปัจจุบันยังไม่มีวัคซีนและวิธีการรักษาโรคเอดส์ที่ได้ผล ดังนั้นมาตรการเดียวที่สำคัญที่สุด คือการให้ข้อมูลข่าวสาร และให้การศึกษาแก่ประชาชน เพื่อที่จะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่เสี่ยงต่อการติดเชื้อเอดส์ ทั้งนี้ บุคคล รัฐบาล สื่อมวลชน และหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องควรจะได้มีบทบาทสำคัญในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคอย่างทั่วถึง

5. เราพิจารณาเห็นว่า การให้ข้อมูลข่าวสารและการศึกษาควรมุ่งไปที่กลุ่มประชาชนทั่วไป โดยคำนึงถึงรูปแบบการดำเนินชีวิตในสังคม วัฒนธรรม วิถีชีวิต และค่านิยมที่แตกต่างกัน โดยมุ่งไปยังกลุ่มบุคคลต่าง ๆ ได้แก่ ผู้กำหนดนโยบาย เจ้าหน้าที่สาธารณสุข และเจ้าหน้าที่บริการสังคมระดับต่าง ๆ นักท่องเที่ยวนานาชาติ บุคคลที่มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดเชื้อเอดส์ สื่อมวลชนต่าง ๆ เยาวชนและผู้ที่ทำงานเกี่ยวข้องกับเยาวชนโดยเฉพาะครู ผู้นำชุมชนและผู้นำศาสนา ผู้บริโภคโลหิต กลุ่มผู้ติดเชื้อ รวมทั้งญาติใกล้ชิด และผู้เกี่ยวข้องในการดูแลผู้ติดเชื้อเอดส์

6. เราเน้นความสำคัญในเรื่องสิทธิมนุษยชน และศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ต้องหลีกเลี่ยงการแบ่งแยกและการประณามผู้ติดเชื้อหรือผู้ป่วยโรคเอดส์

7. เราขอเรียกร้องให้สื่อมวลชนเสนอข่าวสารและความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์แก่ประชาชนด้วยความรับผิดชอบและเป็นธรรม

8. เราจะแสวงหาความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชน ในการสร้างสิ่งแวดล้อมทางสังคมที่จะเอื้ออำนวยให้การดำเนินงานป้องกันโรคเอดส์ และการเอาใจใส่ดูแลผู้ติดเชื้อเอดส์เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

9. เราจะย้าให้รัฐบาลของเราตระหนักถึงความสำคัญของการสาธารณสุขแห่งชาติ และสนับสนุนด้านทรัพยากรบุคคล เงินทุน รวมทั้งการให้บริการด้านสุขภาพอนามัยแก่สังคม

โดยเจ้าหน้าที่ที่ได้ผ่านการฝึกอบรมมาเป็นอย่างดี

10. ตามมติของสมัชชาสหประชาชาติ เราขอเรียกร้องให้องค์การที่เกี่ยวข้องทั้งหมดของสหประชาชาติ รวมทั้งองค์การชำนาญพิเศษ องค์การความร่วมมือระหว่างประเทศในลักษณะทวิภาคีและพหุภาคี องค์การภาคเอกชนและองค์การอาสาสมัคร สนับสนุนความพยายามในการต่อต้านโรคเอดส์ในทุกส่วนของโลก ตามยุทธวิธีขององค์การอนามัยโลก

11. เราขอเรียกร้องให้หน่วยงานดังกล่าวช่วยประสานงานและสนับสนุนประเทศที่กำลังพัฒนาในการจัดทำและดำเนินการตามโครงการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์แห่งชาติ ตามความจำเป็นของแต่ละประเทศ

12. เราขอเรียกร้องไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด ให้ทุ่มเทความพยายามในการปฏิบัติตามปฏิญญาสากลของการประชุมนานาชาติ เรื่องการใช้ยาที่ไม่ถูกต้อง และการลักลอบที่ผิดกฎหมาย ณ กรุงเวียนนา เมื่อเดือนมิถุนายน 2530 เพื่อช่วยลดการแพร่ระบาดของโรคเอดส์

13. เราขอเรียกร้องต่อองค์การอนามัยโลก ให้ดำเนินการในเรื่องต่อไปนี้

13.1 ดำเนินการโดยตรงหรือร่วมมือกับหน่วยงานอื่น ต่อต้านโรคเอดส์อย่างกว้างขวางทั่วโลก

13.2 ส่งเสริมและสนับสนุนการรวบรวม เผยแพร่ข้อมูล ที่ถูกต้องเกี่ยวกับโรคเอดส์อย่างกว้างขวางทั่วโลก

13.3 พัฒนาและเสนอแนวทาง เกี่ยวกับการวางแผน การดำเนินงานการควบคุม ติดตาม และการประเมินผลโครงการเกี่ยวกับการให้ข้อมูลข่าวสาร การให้การศึกษา การวิจัยและพัฒนาในด้านที่เกี่ยวข้อง ทั้งให้ความมั่นใจว่าแนวทางเหล่านี้จะได้รับการปรับปรุงและทบทวนให้เหมาะสมกับแต่ละประเทศ

13.4 สนับสนุนให้นานาประเทศดำเนินการควบคุม ติดตามและประเมินผลโครงการป้องกันโรคเอดส์ รวมถึงการให้ข้อมูลข่าวสาร การศึกษาและสนับสนุนการเผยแพร่ข้อค้นพบใหม่ ๆ ให้กว้างขวางออกไป เพื่อที่จะช่วยให้ประเทศต่าง ๆ ได้เรียนรู้ประสบการณ์ซึ่งกันและกัน

14. หลังจากสิ้นสุดการประชุมนี้แล้ว ขอให้กำหนดปี ค.ศ. 1988 เป็นปีแห่งการติดต่อสื่อสารเกี่ยวกับโรคเอดส์ โดยจะขยายขอบข่ายของช่องทางการติดต่อสื่อสารในแต่ละสังคมเพื่อที่จะช่วยในการทำให้ข้อมูลข่าวสารและการศึกษาให้กว้างขวางและทั่วถึงมากขึ้น

15. เรามั่นใจว่าด้วยความร่วมมือและการสนับสนุนให้ประชาชนมีพฤติกรรมที่มีความรับผิดชอบ เราจะสามารถชลอการแพร่ระบาดของโรคเอดส์ได้

นอกจากนี้องค์การอนามัยโลกยังได้กำหนดให้วันที่ 1 ธันวาคมของทุกปีเป็นวันโรคเอดส์แห่งโลก เพื่อเน้นให้เห็นถึงความสำคัญและความจำเป็นในการร่วมมือกันต่อต้านโรคเอดส์ของประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก สำหรับประเทศไทยนั้น ได้รับผลกระทบจากโรคเอดส์เช่นกันและมีแนวโน้มว่าจะรุนแรงไม่น้อยไปกว่าประเทศอื่น คือ ได้มีการตรวจพบผู้ป่วยโรคเอดส์รายแรกเมื่อเดือนกันยายน 2527 หลังจากนั้นเป็นต้นมา จำนวนผู้ป่วยได้เพิ่มขึ้นจนปัจจุบัน (วันที่ 30 กันยายน 2533) มีผู้ป่วยโรคเอดส์แล้ว 64 ราย ยังมีชีวิตอยู่ 17 ราย ผู้ที่มีอาการสัมพันธ์กับเอดส์ 196 ราย ยังมีชีวิตอยู่ 166 ราย และผู้ติดเชื้อโดยไม่มีอาการจำนวน 22,273 ราย ยังมีชีวิตอยู่ 22,080 ราย (กองระบาดวิทยา. 2533 : 1) และเมื่อพิจารณาจากจำนวนผู้ป่วยในแต่ละปี จะเห็นได้ว่ามีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ถึงแม้ว่าจะได้มีการป้องกันและควบคุมแล้วก็ตาม ทั้งนี้เพราะการแพร่ระบาดของโรคเอดส์ได้กลายเป็นปัญหาสังคมคือพฤติกรรมที่เสี่ยงต่อการติดเชื้อเอดส์นั้น เป็นพฤติกรรมทางสังคมทั้งสิ้น จากการคาดคะเนของกระทรวงสาธารณสุข (กรมควบคุมโรคติดต่อ. 2532ก : 12) หากไม่มีการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์ที่ได้ผลแล้วเมื่อสิ้นแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ระยะที่ 7 ในปี พ.ศ. 2539 ประเทศไทยจะมีผู้ป่วยโรคเอดส์ จำนวน 28,728 ราย และผู้ติดเชื้อเอดส์ จำนวน 2,160,000 ราย เมื่อพิจารณาว่าบุคคลที่มีเชื้อเอดส์เหล่านี้ สามารถที่จะแพร่เชื้อได้อย่างไม่จำกัดจำนวนแล้ว ภายในระยะพักตัวของโรคเท่าที่มีหลักฐานเป็นยืนยันขณะนี้ พบว่านานประมาณ 3-5 ปี จำนวนผู้ติดเชื้อไวรัสเอดส์จะเพิ่มขึ้นเป็นทวีคูณ จนไม่อาจควบคุมสถานการณ์ไว้ได้ (ศูนย์ป้องกันและควบคุมโรคเอดส์. 2532 : 5) ดังนั้นหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนจึงได้พยายามหามาตรการในการป้องกันและควบคุมการแพร่ระบาดของโรคเอดส์อย่างเต็มความสามารถ และมาตรการที่ใช้ในปัจจุบันเป็นแนวทางที่องค์การอนามัยโลกได้

เสนอไว้คือ การให้การศึกษากับประชาชนทั่วไปทุกสาขาอาชีพและทุกเพศทุกวัย เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโรคเอดส์ที่ถูกต้อง เพราะประชาชนทั่วไปมีโอกาสติดเชื้อเอดส์ได้เช่นกัน ไม่เฉพาะแต่กลุ่มที่มีการเสี่ยงต่อการติดเชื้อสูงเท่านั้น ตามที่จันทวิภา อภิสุข (2532 : 1) ได้ให้ทรรศนะว่า ประชาชนทั่วไปคิดว่าตนเองไม่เข้ากลุ่มเสี่ยง แต่แท้จริงแล้วหากพวกเขาขาดความรับผิดชอบในพฤติกรรมทางเพศก็มีโอกาสจะติดเชื้อเอดส์ได้เท่ากับกลุ่มอื่น ๆ เช่นกัน และประชาชนเหล่านี้เองจะเป็นกลุ่มที่แพร่เชื้อเอดส์ต่อไปได้อย่างน่ากลัว และมีความรุนแรงที่สุดเนื่องจากยากแก่การควบคุมดูแล รัฐบาลไทยได้ตระหนักถึงอันตรายร้ายแรงของโรคเอดส์ดังกล่าว จึงกำหนดนโยบายเพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติแก่หน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์ โดยคณะรัฐมนตรีฝ่ายสังคมนำมติเมื่อวันที่ 12 ตุลาคม 2532 (มติคณะรัฐมนตรีฝ่ายสังคม. 2532 : 1126) ให้ปัญหาโรคเอดส์เป็นปัญหาระดับชาติและให้ถือปฏิบัติดังนี้

1. การป้องกันและควบคุมโรคเอดส์เป็นนโยบายสำคัญของชาติ โดยความร่วมมือจากทุกหน่วยงาน ทั้งภาครัฐและเอกชน ตลอดจนองค์กรระหว่างประเทศ
2. ให้ความเห็นชอบแก่หน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ให้ความร่วมมือดำเนินการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์ ตามข้อเสนอของกระทรวงสาธารณสุขและศูนย์ปฏิบัติการแห่งชาติ
3. ให้กระทรวงสาธารณสุขจัดทำแผนป้องกันและควบคุมโรคเอดส์ของประเทศเพื่อบรรจุไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 6 และให้ความสำคัญกับการวางแผนป้องกันและควบคุมโรคเอดส์ต่อไปในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 7
4. ให้คณะกรรมการรัฐมนตรีฝ่ายสังคม ทำหน้าที่ในการกำหนดนโยบาย ประสานงาน และติดตามผลการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้

จากมติคณะรัฐมนตรีฝ่ายสังคมดังกล่าว แสดงให้เห็นถึงความจำเป็นในการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์อย่างจริงจัง โดยทุกฝ่ายจะต้องร่วมมือกันเพื่อให้ประชาชนได้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโรคเอดส์ มีความรู้สึกและทำที่ถูกต้องต่อผู้ป่วย เนื่องจากในปัจจุบันได้มีการศึกษา พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่ รวมทั้งเยาวชนในสถานศึกษายังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโรคเอดส์อย่างแท้จริง นอกจากนั้นยังมีความเชื่อที่ไม่ถูกต้องบางประการ

เช่น เชื่อว่ายุงและแมลงเป็นสัตว์นำโรค การใกล้ชิดกับผู้ป่วยทำให้ติดเชื้อ และการใช้
ภาชนะร่วมกับผู้ป่วยก็จะทำให้ติดเชื้อได้เช่นกัน (วีรสิทธิ์ สิทธิไตรย์. 2532 ; เทพม
เมืองแมน. 2532 ; Iqbal and others. 2532) สำหรับในด้านความรู้สึกของผู้ป่วย
โรคเอดส์นั้น ฝ่ายป้องกันและบำบัดการติดเชื้อเพศผิด (2532 : 60) ได้ทำการศึกษาความ
รู้สึกของผู้ที่ไปรับการบำบัดรักษาการติดเชื้อเพศผิด โดยสมมุติให้พวกเขาเป็นผู้ป่วยโรคเอดส์
ผลการศึกษาพบว่า แต่ละรายมีความรู้สึกแตกต่างกันไป มีอยู่ส่วนหนึ่งที่แสดงความรู้สึกว่า
หากเขาป่วยเป็นโรคเอดส์แล้ว จะทำการแพร่เชื้อให้แก่ผู้อื่นบ้าง จากผลการศึกษาเห็นว่า
จะเป็นเพียงสถานการณ์สมมุติก็ตาม แต่ได้สะท้อนให้เห็นถึงความยุ่งยากและน่าหนักใจไม่น้อย
หากผู้ป่วยจริงใจที่จะแพร่เชื้อให้แก่ผู้อื่นขึ้นมาจริง ๆ เพราะผู้ที่มีเชื้อเอดส์อยู่ในตัว จะไม่
แสดงอาการใด ๆ ที่จะทำให้ประชาชนทั่วไปทราบได้ ดังนั้นการระมัดระวังตัวจึงยาก
ลำบาก และหลังจากนั้นไม่นานก็ได้มีข่าวปรากฏทางสื่อมวลชนว่า หญิงโสเภณีรายหนึ่งจริงใจ
แพร่เชื้อเอดส์ให้กับกลุ่มวัยรุ่น โดยการล่อลวงให้มีเพศสัมพันธ์หมู่ (โสเภณีประชิดชีวิตเอดส์.
2533 : 1) ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่จะต้องให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโรคเอดส์แก่
ประชาชนทั่วไปอย่างรีบด่วน และครูประถมศึกษาเป็นประชาชนกลุ่มหนึ่งที่น่าจะให้ความสำคัญ
เนื่องจากเป็นผู้ถ่ายทอด มีความใกล้ชิดสนิทสนมกับประชาชน และมีหน้าที่ต้องสอนนักเรียน
ในโรงเรียน หากครูประถมศึกษามีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องแล้ว จะเป็นประโยชน์ต่อทั้ง
ตนเองและสังคมตามที่ ฮีระ รามสูตร (ม.ป.ป. : 7) ได้ให้ทรรศนะไว้ว่า ผู้ที่จะมีบทบาท
เป็นอย่างมากในการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันโรคเอดส์ให้กับประชาชน คือ ครู
อาจารย์ ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของ วิจิตร วรุตบางกูร (2531 : 69) ที่ว่า ครู
และผู้บริหารจำเป็นต้องมีความรู้เรื่องโรคเอดส์ โดยมีเหตุผลดังนี้

1. ความรู้เรื่องโรคเอดส์ ไม่เพียงแต่จะช่วยให้นักลากรของโรงเรียน
สามารถป้องกันตนเองให้ปลอดภัยจากโรคภัยเท่านั้น แต่ยังสามารถเผยแพร่ความรู้ไปยัง
ประชาชนได้อย่างรวดเร็ว มีประสิทธิภาพ เป็นการให้ความร่วมมือกับกระทรวงสาธารณสุข
ในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคเอดส์

๑. บทบาท สำคัญในสังคมไทย เมื่อ โรคเอดส์ โดย นพ. ศ.ดร. ก้องเกียรติ

2. ครูและผู้บริหารมีความเกี่ยวข้องกับใกล้ชิดกับนักเรียนตั้งแต่ระดับประถมถึงอุดมศึกษา ซึ่งประชากรกลุ่มนี้จัดเป็นกลุ่มเสี่ยงลำดับต่อไป ความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับโรคเอดส์ จะทำให้จำนวนผู้ติดเชื้อในกลุ่มนี้ลดลง

3. โรงเรียนมีหน้าที่ให้การศึกษากับเยาวชน ในอนาคตโรงเรียนอาจจะต้องรับเด็กที่มีเชื้อเอดส์เข้าเรียน การจัดสภาพแวดล้อมสำหรับเด็กเหล่านี้ โดยคำนึงถึงมนุษยธรรมและสิทธิมนุษยชน ตลอดจนความปลอดภัยของเด็กอื่น จะต้องอาศัยความรู้ความเข้าใจโรคนี้เป็นอย่างดี

4. ครูและผู้บริหารสามารถช่วยกระทรวงสาธารณสุขในการค้นหาผู้ป่วย รายงานผู้ต้องสงสัยว่าจะป่วย หรือช่วยส่งตัวผู้ป่วยโรคเอดส์เข้ารับการแนะนำ ตรวจรักษาจากแพทย์ในหน่วยงานต่าง ๆ ต่อไป

5. สาเหตุสำคัญของการติดเชื้อเอดส์เกี่ยวข้องกับการสำล่อนทางเพศ การฉีดยาเสพติด และการให้หรือรับเลือดที่มีเชื้อเอดส์ โรงเรียนจะต้องสอดแทรกความรู้เรื่องเพศศึกษา และโรคทางเพศสัมพันธ์ให้นักเรียน โดยคำนึงถึงความเหมาะสมกับวัยของเด็ก ควรมีการผนวกเนื้อหาเหล่านี้ไว้ในหลักสูตรด้วย

6. ครูและผู้บริหารเป็นผู้นำกลุ่มที่สำคัญของชุมชน ประชาชนอาจขอคำแนะนำในเรื่องโรคติดต่อชนิดนี้จากครูก่อนที่จะพบแพทย์หรือเจ้าหน้าที่สาธารณสุข การให้ความรู้และคำแนะนำที่ถูกต้อง จะช่วยให้ประชาชนมีเจตคติที่ดีต่อการตรวจสุขภาพ รับการรักษา รับผิดชอบต่อสุขภาพโดยปราศจากความกลัวหรือความวิตกกังวล และปฏิบัติตนอย่างถูกต้อง หากได้รับเชื้อเอดส์เข้าสู่ร่างกาย บทบาทของผู้บริหารและครูจะช่วยลดภารกิจของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขได้มาก

จากเหตุผลและความจำเป็นที่ครูและผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโรคเอดส์นั้น สอดคล้องกับผลการประชุมกลุ่มย่อยของ จิตรลดา ศิริรัตน์ และคนอื่น ๆ (2532 : 49) ที่ได้สรุปผลการประชุมเพื่อเสนอแนะวิธีการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์ตอนหนึ่งว่า ควรจัดให้มีการอบรมผู้บริหารสถานศึกษาให้มีความรู้เรื่องโรคเอดส์โดยเร็ว และเมื่อปี พ.ศ. 2530 กระทรวงศึกษาธิการได้มีนโยบายเกี่ยวกับโรคเอดส์อย่างชัดเจน

โดยมีหนังสือกระทรวงศึกษาธิการที่ ศธ 0607/33573 - 33581 ลงวันที่ 24 พฤศจิกายน 2530 (กระทรวงศึกษาธิการ. 2530) ถึงกรมต่าง ๆ ที่รับผิดชอบสถานศึกษาในสังกัด แจ้งให้สอดแทรกเรื่องโรคเอดส์เข้าไว้ในกระบวนการเรียนการสอนตามรายวิชาต่าง ๆ และกระทรวงศึกษาธิการได้รับปรุงหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ให้มีความทันสมัยสอดคล้องกับท้องถิ่นมากขึ้น จากโครงสร้างของหลักสูตรเปิดโอกาสให้มีการจัดการเรียนการสอนเรื่องโรคเอดส์ในชั้นเรียน ดังนั้นครูประถมศึกษาจึงจำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโรคเอดส์ นอกจากสำหรับป้องกันตนเอง แนะนำประชาชนในท้องถิ่นแล้ว ยังจะต้องสามารถสอนเรื่องโรคเอดส์แก่นักเรียนได้ แต่ในปัจจุบันยังไม่มี การให้ความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์อย่างเป็นกิจลักษณะและเป็นระบบที่จะมั่นใจได้ว่า ครูประถมศึกษา มีความรู้ความเข้าใจอย่างแท้จริง มีเจตคติที่ถูกต้องต่อผู้ป่วยและผู้ติดเชื้อเอดส์ จะเห็นได้จากการที่ครูประถมศึกษาเกินกว่าครึ่งเสียชีวิต เนื่องจากคิดว่าตนเองป่วยเป็นโรคเอดส์เพราะมีอาการตรงกับที่สื่อมวลชนโฆษณา ประชาสัมพันธ์ ทั้ง ๆ ที่ความจริงแล้วไม่ได้มีเชื้อเอดส์อยู่ในตัวแต่อย่างใด (ครูพวายเป็นเอดส์เกินกว่าครึ่งเสียชีวิต. 2532 : 1) และจากการสำรวจของ วิจิต สุรัตน์เรืองชัย (2533 : 5) พบว่า ครูประถมศึกษาที่ได้รับการฝึกอบรมหลักสูตรเตรียมผู้บริหารสถานศึกษาระดับสูง ๓ สถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษา ประจำปีงบประมาณ 2533 ส่วนใหญ่ร้อยละ 44.70 ของกลุ่มตัวอย่าง มีความรู้เรื่องโรคเอดส์อยู่ในระดับน้อย และยังพบว่า ครูประถมศึกษาที่มีความเชื่อที่แสดงถึงความรังเกียจและแบ่งแยกผู้ป่วยโรคเอดส์ออกจากสังคมคือ ร้อยละ 85.88 เชื่อว่าโรคเอดส์ไม่มีผลกระทบกระเทือนต่อประชาชนที่ปฏิบัติตนถูกสุขลักษณะ ร้อยละ 76.47 เชื่อว่าผู้ป่วยโรคเอดส์เป็นบุคคลที่เป็นอันตรายต่อสังคม ร้อยละ 65.88 เชื่อว่าการจำกัดบริเวณผู้ป่วยโรคเอดส์จะทำให้สังคมปลอดภัย นอกจากนั้นยังมีบางส่วนเชื่อว่าสัตว์เลี้ยงและมุงสามารถแพร่เชื้อเอดส์ได้ และจากการสอบถามถึงแหล่งข้อมูลที่ครูประถมศึกษาทราบเรื่องราวเกี่ยวกับโรคเอดส์ปรากฏว่า ร้อยละ 98.82 ทราบจากสื่อมวลชน แต่จากการศึกษาของ สุพร เกิดสว่าง (2532 : 51) พบว่า ข่าวสารเกี่ยวกับโรคเอดส์จากสื่อมวลชนมีลักษณะที่ทำให้เกิดความตื่นเต้น หวาดกลัว และสับสนแก่ผู้รับข่าวสารทั่วไป จึงกล่าวได้ว่าครูประถมศึกษายังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ

โรคเอดส์อย่างแท้จริง ไม่สามารถสอนนักเรียนให้มีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องได้ นอกจากนั้นในปัจจุบันยังไม่มีแหล่งข้อมูลที่จะให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโรคเอดส์สำหรับครูประถมศึกษาโดยตรง

สภาพปัญหา

จากความเป็นมาดังกล่าวจะเห็นได้ว่าสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นคือ ครูประถมศึกษาขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโรคเอดส์ ไม่สามารถสอนนักเรียนในเรื่องโรคเอดส์ได้อย่างเหมาะสม ผู้วิจัยจึงกำหนดแนวทางแก้ปัญหาโดยการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมความรู้เกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์สำหรับครูประถมศึกษาขึ้น ตามกระบวนการวิจัยและพัฒนา

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมความรู้เกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์สำหรับครูประถมศึกษา

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้นเพื่อแก้ปัญหาครูประถมศึกษาขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโรคเอดส์และไม่สามารถสอนนักเรียนเรื่องโรคเอดส์ได้ โดยหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นนี้เน้นการส่งเสริมให้เกิดคุณลักษณะ 4 ประการสำหรับครูประถมศึกษา คือ ความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์ ความมั่นใจในการสอนนักเรียนเรื่องโรคเอดส์ เจตคติที่ดีต่อผู้ป่วยและผู้ติดเชื้อเอดส์ และความตั้งใจในการปฏิบัติหน้าที่ปลอดภัยจากโรคเอดส์ โดยทำการสำรวจข้อมูลพื้นฐานจากครูประถมศึกษาทั่วประเทศ ทำการทดลองใช้หลักสูตรเพื่อตรวจสอบคุณภาพกับครูประถมศึกษาในจังหวัดเพชรบูรณ์ และทำการติดตามผลกระทบจากการทดลอง

ใช้หลักสูตรกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในจังหวัดเพชรบูรณ์ การวิจัยและพัฒนาหลักสูตร
นี้ ดำเนินการระหว่างเดือนมีนาคม ถึง เดือนธันวาคม 2533

ความสำคัญของการวิจัย

การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมความรู้เกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์สำหรับ
ครูประถมศึกษาครั้งนี้เป็นการสนองนโยบายของรัฐบาล นโยบายของกระทรวงสาธารณสุข
และนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ ในการณรงค์เพื่อป้องกันและควบคุมโรคเอดส์ ซึ่ง
เป็นปัญหาสำคัญระดับชาติตามที่คณะรัฐมนตรีฝ่ายสังคมนิยมได้มีมติ เมื่อวันที่ 12 ตุลาคม 2532
และได้กำหนดเป็นนโยบายตอนหนึ่งว่า "ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมมือดำเนินการป้องกัน
และควบคุมโรคเอดส์ตามข้อเสนอของกระทรวงสาธารณสุขและศูนย์ปฏิบัติการแห่งชาติ"
(มติคณะรัฐมนตรีฝ่ายสังคมนิยม. 2532 : 1126) และกระทรวงสาธารณสุขได้มีนโยบาย
สนับสนุนให้หน่วยงานต่าง ๆ ดำเนินการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์โดยเน้นการให้ความรู้
ความเข้าใจที่ถูกต้องแก่ประชาชนทุกเพศทุกวัย (กรมควบคุมโรคติดต่อ. 2532ข : 190 -
201) สำหรับกระทรวงศึกษาธิการนั้นนอกจากได้ดำเนินการให้มีการจัดการเรียนการสอน
เรื่องโรคเอดส์ในระดับมัธยมศึกษาแล้ว ยังได้จัดทำแผนป้องกันโรคเอดส์ในสถานศึกษาระดับ
ประถมศึกษาขึ้น กำหนดให้โรงเรียนประถมศึกษาจัดการเรียนการสอน เรื่องโรคเอดส์ให้แก่
นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 - 6 (กระทรวงศึกษาธิการ. 2533) นอกจากนั้นการวิจัย
ครั้งนี้ยังมีความสำคัญและได้ประโยชน์ดังนี้

1. ได้หลักสูตรฝึกอบรมความรู้เกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์ที่มีคุณภาพ
เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปใช้ฝึกอบรมครูประถมศึกษาทั่วประเทศ
2. ช่วยให้ครูประถมศึกษามีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโรคเอดส์จนสามารถ
ป้องกันตนเองได้
3. ช่วยให้ครูประถมศึกษาสามารถสอนนักเรียนในเรื่องโรคเอดส์ได้อย่างมั่นใจ
4. เป็นแนวทางและรูปแบบในการวิจัยและพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อให้ความรู้

ความเข้าใจเกี่ยวกับโรคเอดส์แก่กลุ่มเป้าหมายอื่นต่อไป

คำนิยามศัพท์เฉพาะ

1. โรคเอดส์ หมายถึง กลุ่มอาการของโรคที่เกิดจากระบบภูมิคุ้มกันของร่างกายเสื่อมหรือบกพร่อง โดยมีสาเหตุมาจากเชื้อไวรัสชนิดหนึ่ง ชื่อว่า ฮิวแมน อิมมูโนเดฟิเซียนซี ไวรัส (Human Immunodeficiency Virus) ที่เข้าสู่ร่างกายแล้วไปทำลายเซลล์เม็ดเลือดขาว จนไม่สามารถทำหน้าที่ป้องกันเชื้อโรคได้

2. หลักสูตรฝึกอบรม หมายถึง เอกสารหลักสูตรที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อใช้ในการสร้างเสริมความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์สำหรับครูประถมศึกษา โดยเอกสารหลักสูตรประกอบด้วยส่วนสำคัญ 4 ส่วนคือ ปัญหาและความจำเป็น เป้าหมายของหลักสูตร จุดมุ่งหมายของหลักสูตร และหน่วยการฝึกอบรม

3. การพัฒนาหลักสูตร หมายถึง กระบวนการที่เริ่มตั้งแต่การศึกษาข้อมูลพื้นฐานสำหรับสร้างหลักสูตร การสร้างหลักสูตร การทดลองใช้หลักสูตร การปรับปรุงแก้ไขหลักสูตร และการติดตามผลกระทบจากการทดลองใช้หลักสูตร

4. หลักสูตรที่มีคุณภาพ หมายถึง หลักสูตรที่ผ่านการประเมินตามเกณฑ์ที่ผู้วิจัยกำหนดขึ้น โดยแบ่งการประเมินออกเป็น 3 ระยะดังนี้

4.1 การประเมินก่อนการทดลองใช้หลักสูตร เป็นการประเมินโครงร่างหลักสูตรโดยใช้ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเป็นเกณฑ์ มาตรฐานที่กำหนดว่ามีคุณภาพคือความคิดเห็นในระดับเหมาะสมมากขึ้นไป

4.2 การประเมินระหว่างการทดลองใช้หลักสูตร เป็นการประเมินหลักสูตรโดยใช้ความคิดเห็นของผู้เข้ารับการฝึกอบรมเป็นเกณฑ์ มาตรฐานที่กำหนดว่ามีคุณภาพคือความคิดเห็นในระดับเหมาะสมมากขึ้นไป

4.3 การประเมินหลังจากการทดลองใช้หลักสูตร เป็นการประเมินผลสัมฤทธิ์

และคุณลักษณะด้านต่าง ๆ ของผู้เข้ารับการฝึกอบรมตามที่กำหนดไว้ในจุดมุ่งหมายของหลักสูตร โดยใช้ในการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม เป็นเกณฑ์ในการ ประเมิน สำหรับมาตรฐานที่ใช้กำหนดว่าหลักสูตรมีคุณภาพ คือ ผู้เข้ารับการฝึกอบรม ตามหลักสูตรทั้ง 3 กลุ่ม มีผลสัมฤทธิ์และคุณลักษณะด้านต่าง ๆ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .01

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การเสนอเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับการกำหนดกรอบความคิดในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมความรู้เกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์สำหรับครูประถมศึกษา โดยมีรายละเอียดดังนี้

ความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์

1. คำนิยามของโรคเอดส์

เนื่องจากโรคเอดส์เป็นโรคที่มีการค้นพบเมื่อไม่นานมานี้ การนิยามความหมายของโรคเอดส์จึงได้มีการเปลี่ยนแปลงตลอดมา จนกระทั่งปัจจุบันได้มีคำนิยามที่องค์การอนามัยโลกและประเทศต่าง ๆ รวมทั้งประเทศไทย ให้การยอมรับและยึดเป็นแนวทางในการนิยามให้เหมาะสมกับสภาพของแต่ละประเทศ ดังนี้

คำว่า เอดส์ มาจากภาษาอังกฤษว่า AIDS ซึ่งย่อมาจาก Acquired Immune Deficiency Syndrome แต่ละคำมีความหมายดังนี้

Acquired หมายถึง ได้รับมาภายหลัง

Immune หมายถึง เกี่ยวกับระบบภูมิคุ้มกันของร่างกาย

Deficiency หมายถึง ความบกพร่องหรือความเสื่อม

Syndrome หมายถึง กลุ่มของอาการหรือโรคที่มีอาการหลาย ๆ อย่าง

โรคเอดส์จึงหมายถึง กลุ่มอาการของโรคที่เกิดจากระบบภูมิคุ้มกันของร่างกายเสื่อมหรือบกพร่อง ที่เกิดขึ้นมาภายหลังซึ่งไม่ได้เป็นมาแต่กำเนิด โดยมีสาเหตุมาจากเชื้อไวรัสชนิดหนึ่ง ชื่อ ฮิวแมน อิมมูโนเดเฟซิเียนซี ไวรัส (HIV) ได้เข้าสู่ร่างกายไปทำลายเซลล์เม็ดเลือดขาวที่ทำหน้าที่ป้องกันร่างกายจากเชื้อโรค จนไม่สามารถทำหน้าที่ได้

ตามปกติ ทำให้ร่างกายอ่อนแอ เกิดการติดเชื้อโรคอื่น ๆ ได้ง่าย มีการเจ็บป่วยบ่อย รักษาไม่หาย ในที่สุดก็จะตายด้วยโรคติดเชื้อชนิดนั้น ๆ (World Health Organization. 1989A : 1 ; Collier. 1989 : 2 ; Gordon and Klouda. 1989 : 8 ; Christian Medical Commission. 1988 : 1 ; Langone. 1988 : 8 ; Kurland. 1988 : 2)

จากคำนิยามดังกล่าว จะเห็นได้ว่า การติดเชื้อเอดส์เพียงอย่างเดียวโดยไม่มีอาการอื่น ๆ ร่วมด้วย ยังไม่ถือว่าเป็นโรคเอดส์ การติดเชื้อเอดส์กับการป่วยเป็นโรคเอดส์นั้นไม่ใช่สิ่งเดียวกัน เพียงแต่มีความสัมพันธ์กัน ดังที่ เลอเนอร์ (Lerner.1987 : 10) ได้เปรียบเทียบไว้ว่า เชื้อเอดส์เปรียบเสมือนไม้ขีด ส่วนโรคเอดส์เปรียบเสมือนไฟ และในปัจจุบันได้เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่า กลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการเป็นโรคเอดส์นั้น แบ่งออกได้เป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

1. กลุ่มผู้ติดเชื้อเอดส์โดยไม่มีอาการ (asymptomatic infection) บุคคลในกลุ่มนี้ได้รับเชื้อเอดส์เข้าสู่ร่างกายโดยไม่มีอาการใด ๆ เกิดขึ้น ยังไม่ถือว่าป่วยเป็นโรคเอดส์
2. กลุ่มผู้ที่มีอาการสัมพันธ์กับเอดส์ (ARC) บุคคลในกลุ่มนี้หลังจากได้รับเชื้อเอดส์เข้าสู่ร่างกายแล้วระยะหนึ่งจะปรากฏอาการต่าง ๆ หลายอย่างร่วมกัน แต่อาการของโรคยังไม่ชัดเจนนัก กลุ่มนี้ถือว่ายังไม่ป่วยเป็นโรคเอดส์
3. กลุ่มผู้ป่วยเป็นโรคเอดส์ (AIDS) บุคคลในกลุ่มนี้หลังจากเกิดอาการสัมพันธ์กับเอดส์แล้วระยะหนึ่ง จะเกิดโรคแทรกซ้อนที่รุนแรง เช่น มะเร็งที่ผิวหนัง บอดบวมจากเชื้อบางชนิดและโรคติดเชื้ออื่น ๆ ผู้ป่วยจะเสียชีวิตเพราะอาการของโรคแทรกซ้อนนั้น บุคคลในกลุ่มนี้คือผู้ป่วยโรคเอดส์ตามคำนิยามที่กล่าวมา (Quackenbush and Villarreal.1988 : 101)

2. สาเหตุของโรคเอดส์

โรคเอดส์มีสาเหตุมาจากเชื้อไวรัสชนิดหนึ่ง ชื่อ ฮิวแมน อิมมูโนเดฟิเซียนซี ไวรัส (Human Immunodeficiency Virus) เรียกย่อ ๆ ว่า HIV เป็นเชื้ออันตรายสูง

ไวรัส (Retrovirus) ซึ่งนักวิทยาศาสตร์ในปัจจุบันมีความรู้เกี่ยวกับไวรัสตระกูลนี้ไม่มากนัก อย่างไรก็ตาม ในปี พ.ศ. 2530 นักวิทยาศาสตร์ได้พบเชื้อไวรัสที่เป็นสาเหตุของโรคเอดส์ตัวใหม่ อยู่ในตระกูลรีโทรไวรัสเช่นกัน เรียกว่า HIV-2 แพร่ระบาดในบริเวณแอฟริกาตะวันตก และคาดว่าจะมีเชื้อไวรัสที่มีโครงสร้างแตกต่างออกไปอีก แต่ยังค้นไม่พบในขณะนี้ (World Health Organization. 1989A : 5 - 6 ; Mann. 1989 : 27 ; Gordon and Klouda. 1989 : 8)

3. ประวัติความเป็นมาของโรคเอดส์

โรคเอดส์เกิดขึ้นเมื่อใด มีความเป็นมาอย่างไรยังไม่มีหลักฐานยืนยันได้อย่างชัดเจน เพียงแต่สันนิษฐานจากร่องรอยของโรคได้ว่า ผู้ติดเชื้อเอดส์รายแรกน่าจะเกิดขึ้นที่เกาะไฮติ แอฟริกากลาง หรือสหรัฐอเมริกา เมื่อหลายปีมาแล้ว - ในขณะนั้นยังไม่มีใครสนใจเชื้อไวรัสชนิดนี้ ต่อมาในปี พ.ศ. 2522 ได้เกิดมีการเจ็บป่วยด้วยโรคมะเร็งผิวหนังแคปโบลิ ซาร์โคมา (Kaposi's sarcoma) ขึ้น ในทวีปแอฟริกาและยุโรป สร้างความสงสัยให้แก่แพทย์และเจ้าหน้าที่สาธารณสุขมาก เพราะตามปกติโรคมะเร็งชนิดนี้พบได้น้อย ต่อมาในปี พ.ศ. 2524 โรคมะเร็งผิวหนังแคปโบลิ ซาร์โคมา และโรคที่พบยากชนิดอื่น ๆ ได้แพร่ระบาดหลายแห่งพร้อมกัน โดยมีรายงานอย่างเป็นทางการจากศูนย์ควบคุมโรคของสหรัฐอเมริกาว่า พบผู้ป่วยด้วยโรคปอดบวมจากเชื้อนิวโมซิสติส คารินิไอ (Pneumocystis carinii) จำนวน 5 ราย ซึ่งตามปกติโรคนี้จะเกิดกับผู้ที่ภูมิคุ้มกันต่ำเท่านั้น ต่อมาก็พบผู้ป่วยด้วยโรคมะเร็งผิวหนังแคปโบลิ ซาร์โคมา อีกจำนวน 26 ราย ผู้ป่วยทั้งหมดที่กล่าวมามีประวัติเป็นพวกกรักร่วมเพศ (homosexual) ทั้งสิ้น จึงทำให้แพทย์สงสัยว่า อาการเหล่านี้จะสัมพันธ์กับการกรักร่วมเพศ จนกระทั่งในปี พ.ศ. 2525 สหรัฐอเมริกาได้เริ่มนิยามโรคชนิดใหม่นี้และเรียกร้องให้มีการติดตามเฝ้าดูอย่างใกล้ชิด มีการเตือนประชาชนให้ระมัดระวังโรคชนิดใหม่ ก่อนจะสิ้นปี พ.ศ. 2526 ได้มีผู้ป่วยด้วยโรคชนิดใหม่นี้ถึง 2,500 คน ในสหรัฐอเมริกา และในปีนี้เองที่สามารถวินิจฉัยเชื้อที่เป็นสาเหตุทำให้เกิดอาการของโรคต่าง ๆ ที่ไม่ค่อยจะปรากฏมาก่อน จึงทราบว่าเกิดจากเชื้อไวรัสชนิดหนึ่ง ซึ่งต่อมาได้มีการตั้งชื่อและยอมรับกันโดยทั่วไปว่า ฮิวแมน อิมมูโน

เดฟิเซียนซี ไวรัส (Human Immunodeficiency Virus : HIV) และเรียกชื่อกลุ่มอาการของโรคที่เกิดขึ้นนี้ว่า แอควาไร์ อิมมูน เดฟิเซียนซี ซินโดรม (Acquired Immune Deficiency Syndrome : AIDS) จากปี พ.ศ. 2526 เป็นต้นมา โรคเอดส์ได้แพร่ระบาดไปทั่วโลกอย่างรวดเร็ว ทางแพทย์สันนิษฐานว่า คงได้มีการแพร่เชื้อเอดส์มานานแล้วอย่างเงียบ ๆ จนปัจจุบันถึงระยะแสดงอาการของโรค จึงปรากฏว่าได้มีการป่วยเป็นโรคเอดส์พร้อม ๆ กันทั่วโลกอย่างมากมาย (Collier. 1989 : 1 - 7)

เมื่อสามารถสืบหาเชื้อไวรัสที่เป็นสาเหตุของโรคเอดส์ได้แล้ว การวิจัยค้นคว้าถึงที่มาของเชื้อไวรัสชนิดนี้จึงเริ่มอย่างจริงจัง แต่จนถึงปัจจุบันนี้ก็ยังไม่สามารถสรุปได้แน่ชัดว่าเชื้อไวรัสชนิดนี้มีต้นตอมาจากที่ใด แต่พอจะสันนิษฐานจากการตรวจสอบ และบันทึกทางการแพทย์ในอดีตว่า เชื้อเอดส์อาจจะเกิดการผ่าเหล่า (mutation) มาจากเชื้อไวรัสที่พบในลิงสีเขียว (Green monkey) ซึ่งคลุกคลีอยู่กับคนในทวีปแอฟริกา เพราะผลการตรวจสอบเลือกจากลิงสีเขียวพบเชื้อไวรัสที่คล้ายกับเชื้อเอดส์ จึงอาจเป็นไปได้ว่าเชื้อไวรัสจากลิงสีเขียวติดต่อเข้าไปในร่างกายคน จากนั้นเกิดการแปรสภาพกลายเป็นเชื้อเอดส์ในที่สุด (Tinker. 1987 : 8)

ปัจจุบันโรคเอดส์ได้แพร่กระจายอย่างกว้างขวางไปทั่วโลก จากรายงานขององค์การอนามัยโลก (World Health Organization. 1989B : 1 - 3) จนถึงเดือนมิถุนายน 2532 พบว่า มีผู้ป่วยโรคเอดส์ทั้งสิ้น 157,191 คน จาก 149 ประเทศ ดังแสดงในตาราง 1

ตาราง 1 จำนวนผู้ป่วยโรคเอดส์ในทวีปต่าง ๆ แยกตามปี พ.ศ. (ถึงเดือนมิถุนายน 2532)

ทวีป	ก่อน 2527	2527	2528	2529	2530	2531	2532	รวม
อเมริกา	4,770	6,483	12,222	19,828	28,947	27,149	9,386	108,830
แอฟริกา	17	82	683	3,106	8,263	9,167	3,368	24,686
ยุโรป	374	629	1,618	3,253	6,100	7,087	2,794	21,855
เอเชียเเีย	7	45	124	243	388	475	169	1,451
เอเชีย	11	7	32	45	11	132	31	369
รวม	5,179	7,246	14,679	26,475	43,809	44,055	15,748	157,191

(World Health Organization. 1989 B : 1)

จากตาราง 1 จะเห็นได้ว่า จำนวนผู้ป่วยโรคเอดส์ได้เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องทุกปีในทุกทวีปเมื่อพิจารณาจากแนวโน้มการเพิ่มขึ้นของผู้ป่วยแล้ว คาดว่าเมื่อสิ้นปี พ.ศ. 2532 จำนวนผู้ป่วยจะยังคงเพิ่มขึ้นต่อไป

สำหรับประเทศไทยนั้น ได้มีรายงานว่า พบผู้ป่วยโรคเอดส์รายแรกเมื่อ เดือนกันยายน พ.ศ. 2527 หลังจากนั้นเป็นต้นมา จำนวนผู้ป่วยก็เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง จนถึงวันที่ 30 กันยายน 2533 พบว่ามีผู้ป่วยโรคเอดส์แล้ว 64 ราย ยังมีชีวิตอยู่ 17 ราย ผู้มีอาการสัมพันธ์กับเอดส์ 196 ราย ยังมีชีวิตอยู่ 166 ราย และมีผู้ติดเชื้อเอดส์ 22,273 ราย ยังมีชีวิตอยู่ 22,080 ราย ดังแสดงในตาราง 2

ตาราง 2 จำนวนผู้ป่วยโรคเอดส์ในประเทศไทย แยกตามปี พ.ศ. (ถึงวันที่ 30 กันยายน 2533)

	2527	2528	2529	2530	2531	2532	2533	รวม
ผู้ป่วยโรคเอดส์	1	1	0	7	5	28	22	64
ผู้มีอาการสัมพันธ์กับเอดส์	0	5	8	13	22	85	63	196
ผู้ติดเชื้อโดยไม่มีอาการ	0	5	10	171	5,048	10,648	6,391	22,273
	1	11	18	191	5,075	10,761	6,476	22,533

(กองระบาดวิทยา. 2533 : 3)

เมื่อพิจารณาจากจำนวนผู้ป่วยโรคเอดส์ในประเทศไทย แยกตามปัจจัยเสี่ยงแล้ว จะเห็นได้ว่าในบรรดาผู้ป่วยทั้ง 64 รายนั้น อยู่ในกลุ่มที่มีพฤติกรรมทางเพศสัมพันธ์มากที่สุดถึง 49 ราย คิดเป็นร้อยละ 76.60 ของจำนวนผู้ป่วยโรคเอดส์ทั้งหมด และเมื่อพิจารณาผู้ที่มีอาการสัมพันธ์กับเอดส์จำนวน 196 รายแล้ว พบว่าอยู่ในกลุ่มที่มีพฤติกรรมทางเพศสัมพันธ์มากที่สุดเช่นกัน คือ 106 ราย คิดเป็นร้อยละ 54.10 ของจำนวนผู้ที่มีอาการสัมพันธ์กับเอดส์ทั้งหมดสำหรับผู้ที่ติดเชื้อเอดส์ จำนวน 22,273 รายนั้น พบว่าอยู่ในกลุ่มผู้ขายเสพติดชนิดฉีดเข้าเส้นมากที่สุด คือ 14,510 ราย คิดเป็นร้อยละ 65.10 ของจำนวนผู้ติดเชื้อทั้งหมด ดังแสดงในตาราง 3

ตาราง 3 จำนวนผู้ป่วยโรคเอดส์ในประเทศไทย แยกตามปัจจัยเสี่ยง (ถึงวันที่ 30 กันยายน 2533)

ปัจจัยเสี่ยง	โรคเอดส์		อาการสัมพันธ์		ติดเชื้อโดย		รวม	
			กับเอดส์		ไม่มีอาการ			
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศสัมพันธ์	49	76.6	106	54.1	5,642	25.3	5,797	25.7
2. ใช้ยาเสพติดชนิดฉีด								
เข้าเส้น	7	10.9	75	38.3	14,510	65.1	14,592	64.8
3. รับเลือด	2	3.1	4	2.0	30	0.1	36	0.2
4. ติดเชื้อจากมารดา	6	9.4	1	0.5	-	-	7	0.0
5. ไม่ทราบปัจจัยเสี่ยง	-	-	10	5.1	2,091	9.4	2,101	9.3
รวม	64	100	196	100	22,273	100	22,533	100
ยังมีชีวิตอยู่ในประเทศไทย	17	26.6	166	84.7	22,080	99.1	22,263	98.8

(กองระบาดวิทยา. 2533 : 2)

จากประวัติความเป็นมาและสถานการณ์ของโรคเอดส์ในประเทศไทย จะเห็นได้ว่าจำนวนผู้ป่วยเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว และมีแนวโน้มที่จะเพิ่มขึ้นต่อไป จากการคาดคะเนของกระทรวงสาธารณสุขในกรณีที่ไม่มีโครงการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์ เมื่อสิ้นแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7 ในปี พ.ศ. 2539 จะมีผู้ป่วยโรคเอดส์ จำนวน 28,728 ราย และมีผู้ติดเชื้อเอดส์ถึง จำนวน 2,160,000 คน ดังแสดงในตาราง 4

ตาราง 4 การคาดคะเนจำนวนผู้ป่วยโรคเอดส์ในประเทศไทย พ.ศ. 2532 - 2539

ปี พ.ศ.	ผู้ป่วยโรคเอดส์	ผู้ติดเชื้อเอดส์	รวม
2532	399	30,000	30,399
2533	1,197	90,000	91,197
2534	3,591	270,000	273,591
2535	7,182	540,000	547,182
2536	10,773	810,000	820,773
2537	16,160	1,215,000	1,231,160
2538	21,546	1,620,000	1,641,546
2539	28,728	2,160,000	2,188,728
รวม	89,576	6,735,000	6,824,576

(กรมควบคุมโรคติดต่อ. 2532ก : 12)

4. การระบาดของโรคเอดส์

มานน์ (Mann. 1989 : 1 - 3). ได้แบ่งการแพร่ระบาดของโรคเอดส์ออกเป็น 3 ระยะต่อเนื่องกัน ดังนี้

1. การระบาดของเชื้อเอดส์ เป็นระยะที่เชื้อเอดส์แพร่เข้าสู่ร่างกายทำให้บุคคล เหล่านั้นกลายเป็นผู้ติดเชื้อและสามารถแพร่ต่อไปยังบุคคลอื่นได้ การแพร่ระบาดในระยะนี้เป็นไปอย่างเงียบ ๆ โดยไม่มีใครให้ความสนใจ ไม่มีใครทราบว่าเริ่มมีการแพร่ระบาดมาตั้งแต่เมื่อใด จากที่หมดแต่ประมาณว่า น่าจะใช้เวลาแพร่อยู่นานเกือบ 10 ปี ตั้งแต่ก่อนปี พ.ศ. 2520 ที่บริเวณเกาะฮาวายและทวีปแอฟริกา ลักษณะการแพร่เป็นแบบกระจาย ขยายเป็นแนวกว้างออก

ไปเรื่อย ๆ กว่าที่ทราบว่ามี การแพร่เชื้อเอดส์ในปัจจุบันจำนวนผู้ติดเชื้อก็มากมายและกระจายไปทั่วโลกแล้ว

2. การระบาดของโรคเอดส์ เป็นระยะที่อาการของโรคเอดส์เริ่มปรากฏ และแพร่ระบาดออกไปอย่างกว้างขวางในระยะเวลาใกล้เคียงกัน นั่นคือ ในหลาย ๆ ประเทศทั่วโลกได้ปรากฏมีผู้ป่วยโรคเอดส์ขึ้นพร้อม ๆ กัน อันเป็นผลโดยตรงมาจากการติดเชื้อเอดส์ระยะแรก ซึ่งอยู่ในระยะฟักตัวนั่นเอง การระบาดในระยะนี้เริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ. 2521 เป็นต้นมา และเห็นได้ชัดเจนระหว่างปี พ.ศ. 2525 - 2530

3. การระบาดของผลกระทบที่เกิดขึ้นเนื่องมาจากการระบาดของโรคเอดส์ เริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ. 2531 เป็นต้นมา ผลจากการที่มีผู้ป่วยโรคเอดส์เกิดขึ้นมาก จะก่อให้เกิดผลกระทบต่อสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และวัฒนธรรม การระบาดในระยะนี้จะแพร่ไปได้อย่างรวดเร็วในทุกประเทศ แม้แต่ประเทศที่ไม่มีความรุนแรงของโรคเอดส์ก็ตาม เพราะเป็นการระบาดของผลกระทบ ไม่ใช่การระบาดของโรคเอดส์โดยตรง การระบาดในระยะที่สามก็มีลักษณะต่าง ๆ คือ การแบ่งแยกผู้ป่วยโรคเอดส์ออกจากสังคมปกติ การไม่ไว้วางใจซึ่งกันและกัน ความโกรธแค้นรังเกียจของผู้ป่วยโรคเอดส์ การออกกฎหมายควบคุมตรวจสอบผู้ป่วยโรคเอดส์ สิ่งเหล่านี้จะทำให้สังคมและประเทศชาติไม่ไว้วางใจอย่างมาก เพราะในขณะที่การระบาดในระยะที่สามกำลังดำเนินอยู่นั้น การระบาดในระยะที่หนึ่งและระยะที่สองก็หาได้หยุดไปไม่ แต่ในทางตรงกันข้ามการระบาดทั้ง 3 ระยะ ยังช่วยส่งเสริมซึ่งกันและกันอย่างต่อเนื่อง

จากการระบาดของโรคเอดส์ทั้ง 3 ระยะที่กล่าวมา เมื่อพิจารณาในกรณีประเทศไทยจะเห็นว่าปัจจุบัน (ปี พ.ศ. 2533) กำลังอยู่ในระยะที่สอง คือ การระบาดของโรคเอดส์ในขณะที่การระบาดของเชื้อเอดส์ในระยะแรกก็ยังคงดำเนินอยู่ และมีแนวโน้มว่ากำลังจะเข้าสู่การระบาดของผลกระทบในระยะที่สามตามความเห็นของ กิตติพันธ์ นนทปัทมะคุลย์ และคนอื่น ๆ (2532 : 1 - 8) เห็นว่า ขณะนี้ประเทศไทยกำลังอยู่ในภาวะการพัฒนาประเทศไปสู่ความทันสมัย ผลจากการพัฒนาประเทศในแนวทางการพัฒนาความทันสมัยนี้เอง จะทำให้เกิดสภาพเสียสมดุลระหว่างองค์ประกอบต่าง ๆ ของสังคม เช่น เกิดช่องว่างระหว่างสังคม

เมืองและชนบท ความเหลื่อมล้ำในการกระจายรายได้ ปัญหาการย้ายถิ่น ปัญหาชุมชนแออัด ปัญหาโสเภณี ปัญหายาเสพติด รวมทั้งปัญหาค่านิยมและวัฒนธรรมที่เปลี่ยนแปลงไป สภาพการณ์เหล่านี้จะเป็นตัวกระตุ้นให้การระบาดของโรคเอดส์ทวีความรุนแรงขึ้น และส่งผลโดยตรงให้เกิดการระบาดในระยะที่สามอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ วิธีที่ดีที่สุดที่ทำได้ในขณะนี้คือหาทางยับยั้งการระบาดของโรคเอดส์ในระยะที่สองให้อยู่ในสถานการณ์ที่ควบคุมได้ เท่ากับเป็นการสกัดกั้นการระบาดในระยะที่สาม

5. การแพร่ติดต่อของโรคเอดส์

เชื้อเอดส์ พบได้ในของเหลวที่อยู่ตามส่วนต่าง ๆ ของร่างกายผู้ป่วย เช่น เลือด น้ำเหลือง น้ำอสุจิ น้ำในช่องคลอด น้ำตาและน้ำลาย แต่จากการตรวจวินิจฉัยที่ยืนยันได้ในปัจจุบัน พบว่า เชื้อเอดส์ที่มีปริมาณมากพอที่จะแพร่ได้มีเฉพาะในเลือด น้ำอสุจิและน้ำในช่องคลอดเท่านั้น ส่วนของเหลวอื่น ๆ ในร่างกาย เช่น น้ำลาย น้ำตา พบว่า มีเชื้อเอดส์อยู่ในปริมาณน้อย และยังไม่เคยมีรายงานว่า สามารถแพร่เชื้อผ่านทางน้ำลายได้ ดังนั้นการแพร่ติดต่อจึงมีได้ 3 ทางคือ (Gordon and Klouda, 1989 : 13 - 21 ; Mann, 1989 : 24)

1. การแพร่ทางเพศสัมพันธ์ เชื้อเอดส์สามารถแพร่ได้ทั้งจากชายสู่ชาย ชายสู่หญิง หญิงสู่ชาย หญิงสู่หญิง ผ่านทางการร่วมเพศ โดยเฉพาะการร่วมเพศในรูปแบบพิเศษต่าง ๆ เช่น การร่วมเพศทางทวารหนัก (anal sex) จะเพิ่มโอกาสการติดเชื้อมากขึ้น เนื่องจากเกิดบาดแผลบริเวณเนื้อเยื่อง่าย การร่วมเพศทางปาก (oral sex) มีโอกาสติดเชื้อเช่นกัน ดังนั้นกลุ่มบุคคลที่เสี่ยงต่อการติดเชื้อเอดส์ จึงได้แก่ กลุ่มสำส่อนทางเพศ ชายรักร่วมเพศหรือเกย์ (homosexual) ชายรักสองเพศ (bisexual) หญิงหรือชายโสเภณี และบุคคลอื่น ๆ ที่มีเพศสัมพันธ์กับบุคคลกลุ่มเสี่ยงเหล่านี้

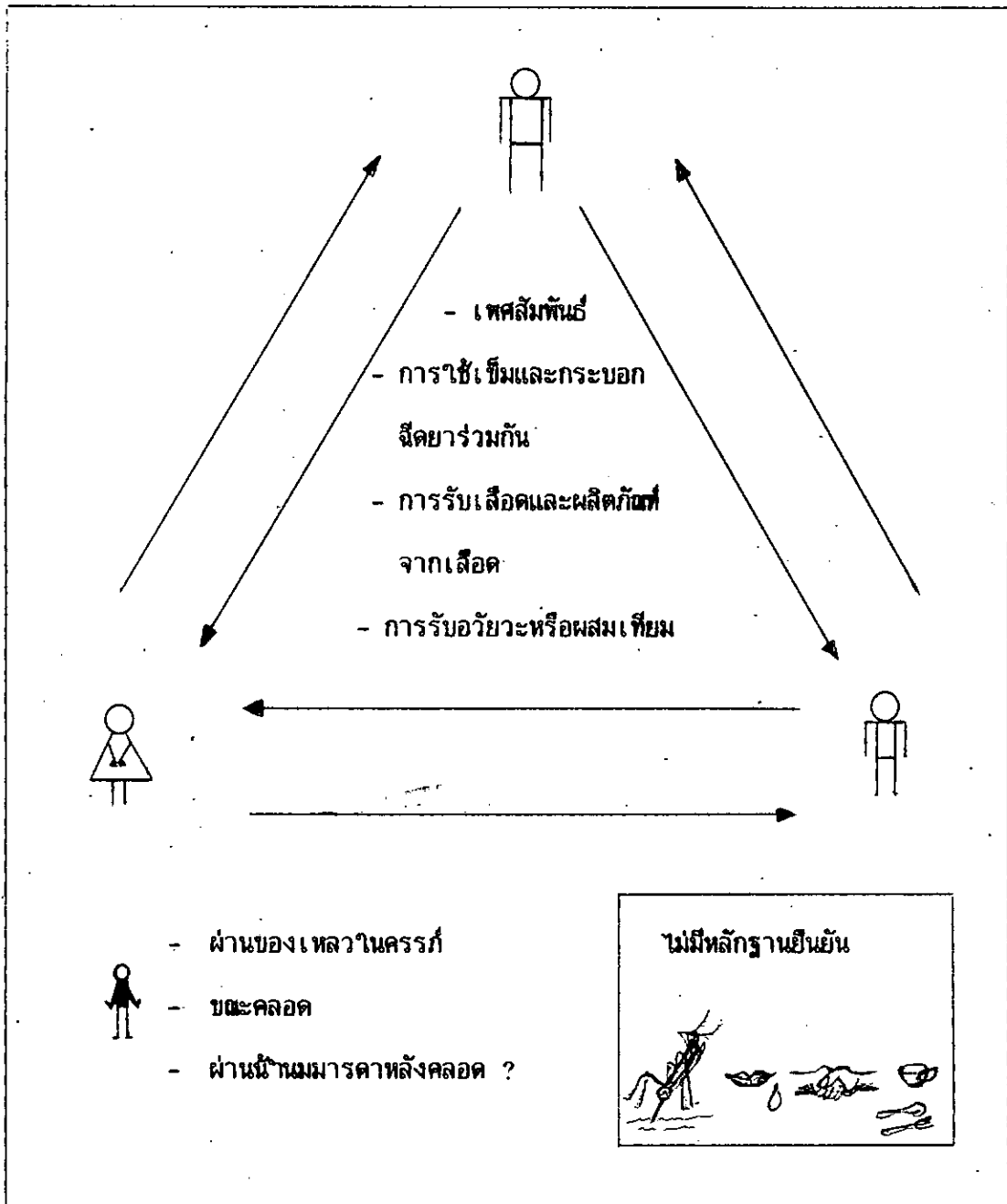
2. การแพร่ทางเลือดและผลิตภัณฑ์จากเลือด การรับเชื้อผ่านทางกระแสเลือดเป็นวิธีการแพร่เชื้อที่มีผลมากที่สุด โอกาสติดเชื้อขึ้นอยู่กับปริมาณเชื้อไวรัสที่มีอยู่ในเลือด การแพร่ทางเลือดพบได้บ่อยใน 3 กรณี คือ กรณีแรก การรับเลือดขณะทำการผ่าตัดหรือ

เพื่อรักษาโรคเลือดบางชนิด เช่น โรคฮีโมฟีเลีย (Haemophilia) กรณีที่สอง การใช้เข็มหรือกระบอกฉีดยาที่ปนเปื้อนเชื้อเอดส์ ไม่ว่าจะเป็นการฉีดยาเสพติดหรือการฉีดยาชนิดอื่นใดก็ตาม และการฉีดสุด้าย โดยการรับอวัยวะของผู้ติดเชื้อเอดส์ นอกจากนั้นการสัมผัสกับเลือดหรือเนื้อเยื่อของผู้ติดเชื้อเอดส์ก็อาจทำให้ติดเชื้อได้เช่นกัน ขึ้นอยู่กับปริมาณความเข้มข้นของเชื้อตลอดจนความถี่ของการสัมผัส สรุปได้ว่า เชื้อเอดส์จะแพร่ทางเลือดได้ก็ต่อเมื่อเลือดหรือผลิตภัณฑ์จากเลือดที่ปนเปื้อนเชื้อเอดส์เข้าสู่กระแสเลือดของบุคคล

3. การแพร่ทางมารดาสู่ทารก เชื้อเอดส์สามารถแพร่จากมารดาสู่ทารกได้ตั้งแต่ก่อนคลอด ขณะคลอด และหลังคลอด โดยเชื้อเอดส์จะผ่านทางช่องคลอดจากมารดาไปสู่ทารก แต่ไม่ได้หมายความว่าโรคเอดส์ถ่ายทอดทางพันธุกรรม สำหรับปัญหาว่าเชื้อเอดส์สามารถแพร่ผ่านทางน้ำนมของมารดาสู่ทารกได้หรือไม่ ปัจจุบันยังไม่มีหลักฐานเพียงพอที่จะสรุปได้ แต่อย่างไรก็ตามได้มีการตรวจพบเชื้อเอดส์ในน้ำนมของมารดาที่มีเชื้อเอดส์อยู่ในตัว แต่มีเพียงปริมาณเล็กน้อย ดังนั้นโอกาสที่จะติดเชื้อเอดส์จากน้ำนมมารดาจึงน้อยหรือแทบจะไม่มีโอกาสเลย

จากข้อมูลในปัจจุบันยืนยันได้ว่า เชื้อเอดส์ไม่แพร่ผ่านทางอาหาร น้ำ อากาศ ขุน แมลง หรือสัตว์นำโรคอื่นใด และไม่แพร่ผ่านการสัมผัสภายนอกตามปกติในชีวิตประจำวัน ดังนั้นการอยู่อาศัยร่วมกันในชุมชนแออัด การใช้ห้องน้ำ ห้องส้วม โทรศัพท์ เสื้อผ้า ตลอดจนการรับประทานอาหารร่วมกันจึงไม่ทำให้ติดเชื้อเอดส์ นอกจากเหตุการณ์ดังกล่าวมีความรุนแรงจนถึงขั้นเกิดบาดแผลพอที่เชื้อเอดส์จะแพร่เข้าไปได้ จึงต้องระมัดระวังด้วยเช่นกัน (Daniels. 1987 : 60 - 61)

จากลักษณะการแพร่ติดต่อของโรคเอดส์ตามที่กล่าวมานั้น เพื่อให้เข้าใจง่ายขึ้น กรมควบคุมโรคติดต่อ (2532ข : 28) จึงได้จัดทำเป็นแผนภาพแสดงการติดต่อของเชื้อเอดส์ ดังนี้

ภาพประกอบ 1 การแพร่ติดต่อของเชื้อเอชไอวี

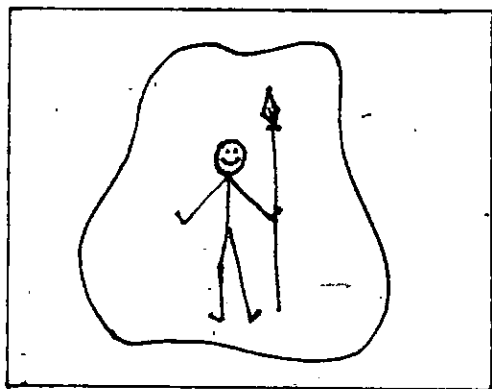
6. กลไกการเกิดโรคเอดส์

ในภาวะปกติร่างกายของคนเรามีเซลล์เม็ดเลือดขาว (lymphocyte) จำนวนมาก กระจายอยู่ในของเหลวตามส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย มีหน้าที่สร้างภูมิคุ้มกันหรือภูมิต้านทานต่อ เชื้อโรคหรือสิ่งแปลกปลอมที่เข้าสู่ร่างกาย เซลล์เม็ดเลือดขาวแบ่งอย่างคร่าว ๆ ได้ 2 จำพวกคือ เซลล์ ที (T - lymphocyte) และเซลล์ บี (B - lymphocyte) โดยเซลล์ บี ทำหน้าที่ผลิตสารแอนติบอดี (antibody) ซึ่งเป็นสารที่คอยทำลายสิ่งแปลกปลอมที่เข้าสู่ร่างกาย ส่วนเซลล์ ที ทำหน้าที่ควบคุมการทำงานของเซลล์ บี ให้ถูกต้องเรียบร้อย เมื่อ เชื้อเอดส์เข้าสู่ร่างกาย จะเข้าไปอาศัยอยู่ในเซลล์ ที แล้วสร้างเอนไซม์ (enzyme) ชนิด พิเศษทำลายเซลล์ ที นั้นและแทรกเข้าไปในเซลล์อื่น ๆ ทั่วร่างกาย ทำลายส่วนประกอบที่สำคัญในระบบภูมิคุ้มกันให้เสื่อมหรือบกพร่อง จึงเป็นผลให้ติดเชื้อฉวยโอกาสชนิดต่าง ๆ และตายด้วยเชือนั้น ๆ (Christian Medical Commission. 1988 : 2)

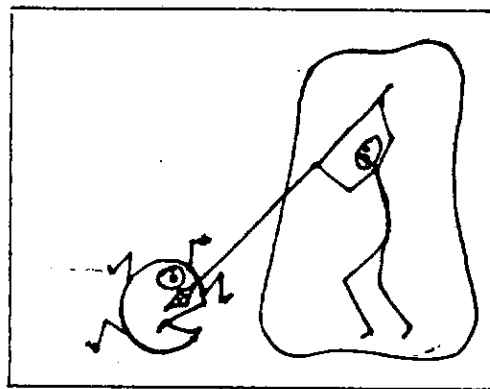
จากกลไกการเกิดโรคเอดส์ที่กล่าวมา สามารถสรุปเป็นขั้นตอนได้ดังนี้

1. เชื้อเอดส์เข้าสู่ร่างกายโดยวิธีใด ๆ ก็ตาม จะเข้าทำลายเซลล์ ที ที่ชื่อว่า T4 helper และอาศัยอยู่ในเซลล์ ที นั้นแทน ทำให้ไม่สามารถควบคุมหรือกระตุ้นให้เซลล์ บี สร้างสารแอนติบอดีมาทำลายเชื้อโรคได้
2. เชื้อเอดส์ที่อยู่ในเซลล์ ที จะเพิ่มจำนวนขึ้นทุกครั้งที่เซลล์แบ่งตัว ถ้าเพิ่มจำนวนมากก็ทำให้เซลล์นั้นตาย ไวรัสเอดส์ก็จะกระจายไปยังเซลล์อื่น ถ้าเพิ่มขึ้นไม่มาก เซลล์ไม่ตาย แต่ทำหน้าที่ผิดปกติ
3. เมื่อมีเชื้อโรคอื่นเข้าสู่ร่างกาย เซลล์ ที จะขยายตัวเพิ่มขึ้น เชื้อเอดส์ที่ฝังตัวอยู่ในเซลล์นั้นก็ขยายตัวเพิ่มขึ้นอีกเช่นกัน
4. เมื่อเซลล์ ที ถูกทำลายไปมาก ก็จะทำให้ระบบภูมิคุ้มกันของร่างกายเสื่อมหรือไม่มีประสิทธิภาพ มีการติดเชื้อจากเชื้อโรคอื่น ๆ อย่างรุนแรงหรือเป็นมะเร็ง และเสียชีวิตด้วยโรคนั้น ๆ

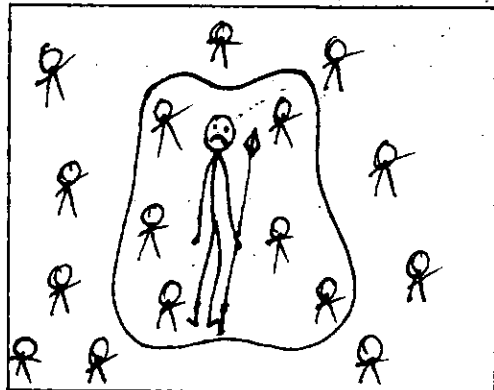
กอร์ดอน และคลูด้า (Gordon and Klouda, 1989 : 6) ได้อธิบายถึง ขั้นตอน
การเกิดโรคเอดส์โดยใช้ภาพประกอบ เพื่อให้ประชาชนทั่วไปที่ไม่มีความรู้ทางการแพทย์มากนัก
เข้าใจได้ง่ายขึ้น ดังนี้

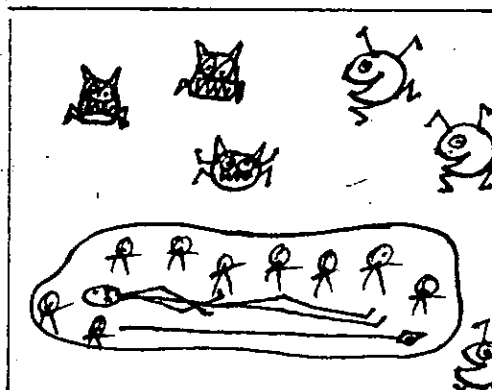
เซลล์เม็ดเลือดขาวทำหน้าที่
เหมือนทหารของร่างกาย

มีหน้าที่ฆ่าเชื้อโรคที่เข้าสู่
ร่างกาย

เชื้อเอดส์บุกเข้าโจมตีและ
ยึดเม็ดเลือดขาว

เมื่อเม็ดเลือดขาวถูกทำลาย
เชื้อโรคอื่น ๆ เข้าสู่ร่างกาย
ได้อย่างสะดวกสบาย

ภาพประกอบ 2 ขั้นตอนการเกิดโรคเอดส์ของกอร์ดอน และคลูด้า

7. อาการของผู้ป่วยโรคเอดส์

จากการศึกษาทางการแพทย์ในปัจจุบัน พบว่า ช่วงระยะเวลาจากการติดเชื้อเอดส์จนกระทั่งเริ่มปรากฏอาการของโรคในแต่ละบุคคลนั้นไม่เท่ากัน ไม่สามารถสรุปได้แน่นอน ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ เช่น อายุของผู้ติดเชื้อ สุขภาพเบื้องต้นของผู้ติดเชื้อ การร่วมของเชื้อโรคอื่นในขณะนั้น ผู้ติดเชื้อใช้ยาที่ทำให้ระบบภูมิคุ้มกันต่ำลงอยู่หรือไม่ ผู้ติดเชื้อบางรายอาจปรากฏอาการหลังจากติดเชื้อเพียงไม่กี่เดือน แต่บางรายอาจใช้เวลาถึง 6 หรือ 10 ปี กว่าจะปรากฏอาการ (Khurana. 1989 : 41) เนื่องจากปัจจุบันยังอยู่ในระหว่างการศึกษาวินิจฉัยทางการแพทย์ จึงมีการแบ่งระยะอาการของโรคออกเป็นหลายลักษณะ ดังเช่น ศูนย์ควบคุมโรคของสหรัฐอเมริกา (Institute of medicine National Academy of Sciences. 1986 : 320 - 321 citing Centers for Disease Control. 1986) ได้แบ่งระยะอาการของผู้ติดเชื้อเอดส์ ออกเป็น 4 ระยะดังนี้

1. ระยะอาการเฉียบพลัน (acute infection) ผู้ติดเชื้อเอดส์ จะแสดงอาการคล้ายไข้หวัดใหญ่ มีไข้ เจ็บคอ ต่อมทอนซิลอักเสบ ท้องที่ที่ได้รับเชื้อหรือหลังจากนั้นไม่นาน
2. ระยะที่ไม่แสดงอาการ (asymptomatic infection) ผู้ติดเชื้อเอดส์ในระยะนี้ไม่แสดงอาการใด ๆ ที่จะทำให้รู้ว่าได้ติดเชื้อและอาจไม่มีอาการใดเลยจนตลอดชีวิต หรืออาจเกิดอาการขึ้นเมื่อใดก็ได้ แต่ถึงแม้ว่าผู้ติดเชื้อจะไม่แสดงอาการใด ๆ ก็สามารถแพร่เชื้อได้ตลอดเวลา การตรวจเลือดจะทราบได้ว่าการติดเชื้อเอดส์เกิดขึ้น
3. ระยะต่อมทอนซิลอักเสบทั่วไป (persistent generalized lymphadenopathy) ผู้ติดเชื้อเอดส์ ในระยะนี้จะมีอาการต่อมทอนซิลอักเสบทั่วร่างกายตั้งแต่ 2 แห่งขึ้นไป โดยไม่ทราบสาเหตุนานเกินกว่า 3 เดือน บริเวณที่พบบ่อยคือ รักแร้ ขาหนีบ หลังหู ลำคอ และอาการจะรุนแรงขึ้นเรื่อย ๆ
4. ระยะเป็นโรคอื่น ๆ (other diseases) เป็นระยะที่ผู้ติดเชื้อเอดส์จะมีอาการของโรคร้ายแรงอื่น ๆ เกิดขึ้น เป็นระยะที่ถือว่าผู้ป่วยเป็นโรคเอดส์แล้ว

ทิงเกอร์ (Tinker. 1987 : 8) ได้แบ่งระยะอาการติดเชื้อเอดส์ออกเป็น 4 ระยะดังนี้

1. ระยะเริ่มติดเชื้อ (initial infection) ผู้ที่ได้รับเชื้อเอดส์จะมีอาการไข้ ต่อมน้ำเหลืองอักเสบ หรือไม่มีอาการใด ๆ เลย ภายในระยะเวลาไม่กี่สัปดาห์หลังจากได้รับเชื้อ

2. ระยะต่อมน้ำเหลืองโตเรื้อรัง (persistently enlarged lymph glands) ผู้ติดเชื้อเอดส์ จะมีอาการต่อมน้ำเหลืองโตทั่วไปบริเวณ คอ รักแร้ ขาหนีบ หลังหู มีไข้ เหงื่อออกตอนกลางคืน น้ำหนักลด มีผื่นขาวที่ลิ้นและในปาก

3. ระยะอาการสัมพันธ์กับเอดส์ (AIDS related complex : ARC) เป็นระยะที่เชื้อเอดส์เริ่มทำลายระบบภูมิคุ้มกันของร่างกาย จะปรากฏอาการต่าง ๆ คือ ท้องร่วงโดยไม่ทราบสาเหตุนานเกิน 1 เดือน อ่อนเพลีย น้ำหนักลดเกินกว่าร้อยละ 10 ของน้ำหนักตัว มีไข้ เหงื่อออกตอนกลางคืน มีผื่นขาวที่ลิ้นและในปาก มีอาการม้ามโต

4. ระยะเอดส์เต็มขั้น (full-blown AIDS) เป็นระยะที่ระบบภูมิคุ้มกันถูกทำลายอย่างสิ้นเชิง จะเกิดอาการของโรคอื่น ๆ คือ ปอดบวมจากเชื้อนิวโมซิสติส คารินิไอ (Pneumocystis carinii) โรคมะเร็งผิวหนังแบบโบลิ ซาร์โคมา (Kaposi's sarcoma) นอกจากนั้นจะมีอาการพอมลงอย่างรวดเร็ว อ่อนเพลีย เชื้อโรคอื่นเข้าแทรกแซง ผู้ป่วยมักจะตายเสมอ มีเพียงจำนวนน้อยที่สามารถมีชีวิตอยู่ได้นานประมาณ 3 - 4 ปี

ปัจจุบันได้มีการจัดแบ่งระยะอาการของผู้ติดเชื้อเอดส์ออกเป็น 3 ระยะ และได้รับการยอมรับทั่วไป รวมทั้งประเทศไทยก็ได้จัดแบ่งระยะอาการตามนี้เช่นกัน (สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข. 2532 : 1 - 2 ; Mann. 1989 : 41 - 46 ; Khurana. 1989 : 42 - 45 ; Christian Medical Commission. 1988 : 16)

1. ระยะติดเชื้อโดยไม่มีอาการ (asymptomatic infection) เป็นระยะที่ไม่มีอาการใด ๆ เกิดขึ้น หลังจากได้รับเชื้อเอดส์แล้ว แต่บางรายอาจมีอาการเจ็บคอหรือเป็นหวัดซึ่งจะหายได้เองภายในเวลาไม่นาน หากตรวจน้ำเหลืองในระยะนี้จะพบเชื้อเอดส์

2. ระยะอาการสัมพันธ์กับเอดส์ (AIDS related complex : ARC) ผู้ติดเชื้อเอดส์มีอาการอย่างใดอย่างหนึ่งต่อไปนี้

2.1 มีไข้สูงเกิน 37.8 องศาเซลเซียส เป็นพัก ๆ หรือติดต่อกันนานเกิน 3

เดือน โดยไม่ทราบสาเหตุ

2.2 อูจจาระร่วงเรื้อรังนานเกิน 3 เดือน โดยไม่ทราบสาเหตุ

2.3 น้ำหนักลดเกินร้อยละ 10 ของน้ำหนักตัว นานเกิน 3 เดือน โดยไม่ทราบสาเหตุ

2.4 ต่อมน้ำเหลืองนอกบริเวณขาหนีบโตมากกว่า 1 แห่งขึ้นไป นานเกิน 3 เดือน โดยไม่ทราบสาเหตุ

2.5 เหงื่อออกมากผิดปกติในตอนกลางคืน นานเกิน 3 เดือน โดยไม่ทราบสาเหตุ

2.6 มีเชื้อราในช่องปาก

2.7 มีแผลเกิดขึ้นที่ลิ้น เยื่อเมือกในปาก อวัยวะเพศของสตรี แผลจะมีลักษณะขาวนูน เป็นอาการของมะเร็งในระยะแรก

2.8 เป็นโรคถุงวัด

3. ระยะโรคเอดส์ (AIDS) ผู้ป่วยจะมีโรคฉวยโอกาส ซึ่งแสดงถึงภาวะภูมิคุ้มกันบกพร่องในร่างกายเสื่อม มีการติดเชื้อในระบบต่าง ๆ เช่น

3.1 การติดเชื้อของระบบทางเดินอาหาร ทำให้มีอาการท้องเดินอย่างรุนแรง กลืนอาหารลำบาก ติดเชื้อราที่หลอดอาหาร

3.2 การติดเชื้อของระบบประสาท มีอาการสมองอักเสบ เซลล์ประสาทเสื่อม ความจำเสื่อม หลงลืมง่าย อัมพาต หูตื้อข้างเดียว คิดคำพูดไม่ค่อยออก มีอารมณ์แปรปรวน หงุดหงิด ซึม เป็นโรคจิต บวควิกลจริตมาก แขนขาไม่มีแรง

3.3 การติดเชื้อของระบบทางเดินหายใจ เกิดปอดบวม ปอดอักเสบ วัณโรค ไอจาม หอบถี่ เจ็บคอ

3.4 เกิดอาการทั่ว ๆ ไป เช่น ต่อมน้ำเหลืองโตหลายแห่ง อ่อนเพลียมาก น้ำหนักลด มีไข้เรื้อรัง เป็นมะเร็งบางชนิด

8. การวินิจฉัยโรคเอดส์

การตรวจวินิจฉัยโรคเอดส์แบ่งออกเป็น 3 ส่วนดังนี้ (กรมควบคุมโรคติดต่อ. 2532ข : 12 - 13 ; Langone. 1988 : 215 ; Jacobs and Kerrins. 1987 : 52)

1. การวินิจฉัยว่าติดเชื้อเอดส์หรือไม่ โดยใช้การตรวจน้ำเหลืองหาภูมิคุ้มกันต่อเชื้อเอดส์โดยใช้วิธีอีไลซา (ELISA) ผู้ที่ตรวจพบว่าเลือดบวกจะต้องตรวจซ้ำโดยใช้น้ำเหลืองเดิม หรือเจาะน้ำเหลืองใหม่มาตรวจ เพื่อยืนยันโดยใช้วิธี เวสเทิร์น บลอต แอสเส (western blot assay) การวินิจฉัยหาเชื้อเอดส์นี้ เป็นเรื่องของแพทย์ที่จะกระทำในห้องปฏิบัติการตามโรงพยาบาลและสถาบันทางการแพทย์ทั่วไป

2. การวินิจฉัยภาวะบกพร่องของภูมิคุ้มกัน โดยใช้วิธีการต่าง ๆ ทางห้องปฏิบัติการ เช่น การนับจำนวนเซลล์ ที และการทดสอบภูมิแพ้ทางผิวหนัง เป็นต้น

3. การวินิจฉัยว่า มีโรคฉวยโอกาส หรือโรคที่บ่งชี้ว่าเป็นโรคเอดส์หรือไม่ โดยการตรวจด้วยกล้องจุลทรรศน์ การเพาะเชื้อ และวิธีการอื่น ๆ

9. การรักษาโรคเอดส์

ปัจจุบันยังไม่มียาที่ใช้รักษาโรคเอดส์ให้หายได้โดยตรง การรักษาจึงต้องรักษาตามอาการของโรคที่แสดงออกในผู้ป่วยแต่ละราย ซึ่งจะแตกต่างกันไป แล้วแต่ว่าได้รับเชื้อโรคแทรกซ้อนชนิดใด อย่างไรก็ตามกรมควบคุมโรคติดต่อ กระทรวงสาธารณสุข (2532ก : 13 - 14) ได้แบ่งแนวทางในการรักษาโรคเอดส์ออกเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. การรักษาโรคติดเชื้อหรือโรคมะเร็งฉวยโอกาส แม้ว่าในปัจจุบันจะยังไม่มียาการหรือยารักษาโรคเอดส์ให้หายขาดได้ก็ตาม แต่ผู้ป่วยโรคเอดส์มักจะเกิดอาการโรคติดเชื้อหรือมะเร็งซึ่งสามารถรักษาได้ หากวินิจฉัยถูกต้องเป็นการรักษาตามอาการของโรคนั่นเอง

2. การใช้ยาหยุดยั้งการเพิ่มจำนวนของไวรัสเอดส์ ในปัจจุบันได้มีการศึกษาอย่างต่อเนื่องด้านไวรัสเอดส์หลายชนิด แต่ชนิดที่เป็นที่ยอมรับว่าได้ผลในการยับยั้งการเพิ่มจำนวนของไวรัสเอดส์ และได้มีการใช้แล้วคือ ยาซีโดวูดีน (zidovudine : ZDV) หรือชื่อเดิมว่า อาซิโดไธมิดีน (azidothymidine : AZT) ยาไม่มีพิษชนิดนี้คิดและกินแต่มีผลข้างเคียงมาก

3. การสร้างเสริมภาวะภูมิคุ้มกันของผู้ป่วย ถึงแม้ว่าในขณะที่สามารถรักษาโรคติดเชื้อหรือมะเร็งฉวยโอกาสได้ก็ตาม แต่จากการที่ระบบภูมิคุ้มกันของร่างกายบกพร่องอยู่ตลอดเวลา นั้น โอกาสที่จะเกิดโรคอื่น ๆ หรือเกิดโรคซ้ำได้อีกจึงมีอยู่เสมอ ดังนั้นแพทย์จะทำการสร้างเสริมภาวะภูมิคุ้มกันให้ด้วย โดยวิธีปลูกถ่ายไขกระดูกและถ่ายเม็ดเลือดขาว (bone marrow transplantation and lymphocyte transfusion) และการใช้สารทรานสเฟอร์ แฟคเตอร์ (transfer factor) ฉีดเข้าใต้ผิวหนังเพื่อสร้างภูมิคุ้มกัน แต่วิธีการต่าง ๆ ที่ใช้อยู่นี้ ยังไม่ได้ผลเป็นที่น่าพอใจนัก

4. การรักษาสภาพจิตของผู้ป่วย เนื่องจากผู้ป่วยมักประสบกับปัญหาด้านจิตใจเป็นอย่างมาก เพราะถูกรังเกียจและได้รับการกีดกันจากสังคม จึงต้องมีการรักษาสภาพจิตของผู้ป่วยโดยวิธีการต่าง ๆ คือ การให้คำแนะนำทางการแพทย์และสังคมแก่ผู้ป่วย ด้วยการให้ข้อมูลที่ถูกต้องเกี่ยวกับโรค การแพร่เชื้อ ตลอดจนแนวทางการปฏิบัติตนที่เหมาะสม การสังคมสงเคราะห์โดยให้อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย ยารักษาโรค และฝึกอาชีพ ที่จะช่วยให้ดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างเหมาะสม

10. การป้องกันโรคเอดส์

ในเรื่องการป้องกันโรคเอดส์นี้ เป็นหน้าที่ของประชาชนทุกคน เพราะโรคเอดส์ได้กลายเป็นปัญหาส่วนรวมของประเทศ การป้องกันแบ่งได้เป็น 2 ส่วน คือ การป้องกันส่วนบุคคล และการป้องกันของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

การป้องกันส่วนบุคคล ประชาชนทั่วไปสามารถป้องกันตนเองจากโรคเอดส์ได้ตามที่ผู้เชี่ยวชาญและหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้แนะนำไว้ ดังนี้ (กรมควบคุมโรคติดต่อ.

2532ข: 9 ; คณะสาธารณสุขศาสตร์. 2532 : 15-16 ; Khurana. 1989 : 77)

1. ไม่เสพยาเสพติด หากกำลังติดอยู่ให้ไปรับการรักษา เพื่อเลิกยาเสพติดให้ได้ และหากอยู่ในระหว่างกำลังจะเลิก ก็ไม่ควรใช้วิธีฉีด หากต้องใช้วิธีฉีดก็ไม่ใช้เข็มและกระบอกฉีดร่วมกับผู้อื่น

2. งดเว้นการฉีดยาโดยไม่จำเป็น ถ้าเกิดการเจ็บป่วยควรเข้ารับการรักษาน

สถานพยาบาลของรัฐหรือเอกชนที่ถูกกฎหมาย

3. ไม่สาละนทางเพศ คือ ไม่มีคู่นอนหลายคน ไม่เที่ยวโสเภณี หากจำเป็นควรใช้ถุงยางอนามัยทุกครั้ง

4. ถึงแม้การใช้ถุงยางในขณะร่วมเพศจะช่วยป้องกันโรคเอดส์ได้ แต่ก็ไม่สามารถป้องกันได้ร้อยเปอร์เซ็นต์ ขึ้นอยู่กับคุณภาพของถุงยางอนามัยและพฤติกรรมการใช้ด้วย ดังนั้นต้องเลือกถุงยางที่มีคุณภาพ ยังไม่หมดอายุและใช้ให้ถูกต้องตามวิธี

5. งดเว้นการนำของใช้ส่วนตัวร่วมกับผู้อื่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งของที่อาจปนเปื้อนเลือด เช่น แปรงสีฟัน มีดโกนหนวด เข็มสักตัว เข็มเจาะหู เป็นต้น

6. หญิงที่มีเชื้อเอดส์อยู่ในตัวควรหลีกเลี่ยงการตั้งครรภ์โดยเด็ดขาด เพราะการตั้งครรภ์อาจเป็นอันตรายทั้งตัวแม่และเด็กในครรภ์

7. รับบริจาคเลือดหรืออวัยวะจากสถานที่ที่มั่นใจว่าผ่านการตรวจเชื้อเอดส์แล้วเท่านั้น

8. ถ้าติดเชื้อเอดส์แล้ว อย่าบริจาคเลือด นมอสุจิ หรืออวัยวะอื่นใดของร่างกายให้ผู้อื่น จะทำให้เชื้อเอดส์แพร่ระบาดได้

นอกจากวิธีป้องกันดังกล่าวแล้ว คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล (2532 : 4) ได้เสนอถึงหน้าที่ของประชาชนที่มีต่อโรคเอดส์ไว้ดังนี้

1. เรียนรู้ความจริงเกี่ยวกับโรคเอดส์ให้มากที่สุด

2. พูดคุยเรื่องโรคเอดส์กับคนในครอบครัวหรือเพื่อน ในด้านการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคเอดส์

3. เข้าร่วมกับหน่วยงานของรัฐและเอกชน เพื่อกระตุ้นให้ชุมชนเกิดการตื่นตัวและร่วมมือในการป้องกันโรคเอดส์

4. ให้ความช่วยเหลือและให้กำลังใจแก่ผู้ป่วยหรือผู้ติดเชื้อเอดส์

5. ป้องกันตัวเองจากโรคเอดส์

สำหรับการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์ของรัฐและหน่วยงานต่าง ๆ นั้น กระทรวงสาธารณสุขได้จัดทำโครงการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์ ซึ่งเป็นโครงการระยะ 4 ปี

(พ.ศ. 2531 - 2534) โดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อป้องกันการแพร่กระจายของเชื้อเอดส์ในประเทศไทย
2. เพื่อลดอัตราการป่วยและตายที่เกี่ยวข้องกับการติดเชื้อเอดส์
3. เพื่อลดผลกระทบทางสังคมและเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นจากการติดเชื้อเอดส์

กลวิธีในการดำเนินการตามโครงการประกอบด้วย การให้ความรู้เรื่องโรคเอดส์ กับกลุ่มเสี่ยงต่อการติดเชื้อและประชาชนทั่วไป ร่วมไปกับการรักษาผู้ติดเชื้อหรือผู้ป่วยเป็นโรคเอดส์ และดำเนินการทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง โดยยึดหลักสิทธิมนุษยชน (ศูนย์ป้องกันและควบคุมโรคเอดส์. 2532 : 13 - 15)

นอกจากกระทรวงสาธารณสุขจะได้ดำเนินการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์ดังกล่าวแล้วยังมีหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องได้ดำเนินการรณรงค์เพื่อป้องกันและควบคุมโรคเอดส์เช่นเดียวกัน คือ สถาบันวิจัยจุฬาภรณ์ (2533) ได้ดำเนินการค้นคว้าวิจัยเกี่ยวกับโรคเอดส์ และจัดประชุมสัมมนาให้ความรู้แก่บุคลากรทางการแพทย์และประชาชนทั่วไป เช่น ได้จัดประชุมนานาชาติในหัวข้อ "เอดส์ : สิ่งท้าทายใหม่ของโลก : ผลกระทบต่อประเทศกำลังพัฒนา" เมื่อเดือนธันวาคม 2533 ที่กรุงเทพมหานคร และสมาคมพัฒนาประชากรและชุมชน (2532) ซึ่งเป็นหน่วยงานของเอกชน ได้ดำเนินการให้ความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์แก่ประชาชนทั่วไปอย่างกว้างขวาง ทั้งในลักษณะของการจัดประชุมสัมมนา การจัดนิทรรศการ และกิจกรรมในวันสำคัญต่าง ๆ เช่น วันโรคเอดส์แห่งโลก ซึ่งตรงกับวันที่ 1 ธันวาคมของทุกปี และ ทางสมาคมยังได้ผลิตสื่อชนิดต่าง ๆ เพื่อเผยแพร่ความรู้เรื่องโรคเอดส์ เช่น วีซีโอ สไลด์ ภาพโปสเตอร์ แผ่นพับ และเอกสารอื่น ๆ นอกจากนั้นมหาวิทยาลัยต่างๆ ที่มีการจัดการศึกษาทางด้านการแพทย์ ยังได้ดำเนินการเพื่อป้องกันและควบคุมโรคเอดส์เช่นเดียวกัน

11. ข้อปฏิบัติทางกฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์สำหรับประชาชน

เนื่องจากโรคเอดส์เป็นโรคติดต่อที่ต้องแจ้งความตามพระราชบัญญัติโรคติดต่อ พ.ศ.

2523 ซึ่งกำหนดมาตรการป้องกันและควบคุมโรคไว้ สรุปได้ดังนี้ (กรมควบคุมโรคติดต่อ.

2532ข : 170 - 171)

1. ความหมายของการแจ้งความ

1.1 การแจ้งความ หมายถึง การแจ้งเป็นลายลักษณ์อักษรหรือด้วยวาจา ต่อเจ้าพนักงานสาธารณสุข

1.2 เจ้าพนักงานสาธารณสุข หมายถึง เจ้าพนักงานที่ได้รับการแต่งตั้งให้มีหน้าที่ตรวจตรา ดูแล และรับผิดชอบในการสาธารณสุขทั่วไป หรือเฉพาะท้องที่ใดท้องที่หนึ่ง เช่น ปลัดกระทรวงสาธารณสุข อธิบดีทุกกรมในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข นายแพทย์สาธารณสุขทุกจังหวัด ผู้อำนวยการสำนักอนามัยกรุงเทพมหานคร หัวหน้าฝ่ายสาธารณสุขเทศบาลหรือเมืองพัทยา เจ้าหน้าที่สาธารณสุขอำเภอ เจ้าหน้าที่สาธารณสุขประจำสถานีอนามัย เป็นต้น

2. ผู้มีหน้าที่ต้องแจ้งความ

2.1 เมื่อมีผู้ป่วยหรือเหตุสงสัยว่าป่วยเกิดขึ้น ให้บุคคลต่อไปนี้เป็นผู้แจ้งความ

2.1.1 เจ้าบ้านผู้ควบคุมดูแลบ้านหรือแพทย์ผู้ทำการรักษาพยาบาล กรณีที่มีการป่วยเกิดขึ้นในบ้าน

2.1.2 ผู้รับผิดชอบในสถานพยาบาล กรณีที่มีการป่วยเกิดขึ้นในสถานพยาบาล

2.1.3 ผู้ทำการชันสูตรทางการแพทย์ หรือผู้รับผิดชอบในสถานที่ได้มีการชันสูตรทางแพทย์

2.2 โทษของการไม่แจ้งความ ปรับไม่เกิน 2,000 บาท

3. หลักเกณฑ์และวิธีการแจ้งความ

3.1 กำหนดเวลาแจ้งความ ต้องแจ้งความภายใน 24 ชั่วโมง นับแต่เริ่มมีการป่วย หรือมีเหตุสงสัยว่าได้มีการป่วย หรือที่ได้มีการชันสูตรทางการแพทย์ พบว่า อาจมีเชื้อเอชไอวีแล้วแต่กรณี

3.2 รายละเอียดที่ต้องแจ้งความ แล้วแต่ว่าผู้ใดเป็นผู้แจ้งดังนี้

3.2.1 เจ้าบ้านหรือผู้ควบคุมดูแลบ้าน ต้องแจ้งชื่อ ที่อยู่ของตัวเอง และความสัมพันธ์กับผู้ป่วย ชื่อ อายุ ที่อยู่ของผู้ป่วย สถานที่ที่ผู้ป่วยพักอาศัยอยู่ วันที่เริ่ม

ป่วย และอาการสำคัญของผู้ป่วย

3.2.2 แพทย์ผู้ทำการรักษาพยาบาล หรือผู้รับผิดชอบในสถานพยาบาล ต้องแจ้งชื่อ ที่อยู่และสถานที่ทำงานของตนเอง ชื่อ อายุ ที่อยู่ของผู้ป่วย สถานที่ที่ผู้ป่วยพัก รักษาตัวอยู่ วันแรกที่รับไว้รักษา การวินิจฉัยโรคขั้นต้นและสภาพของผู้ป่วยขณะแจ้งความ

3.2.3 ผู้ทำการชันสูตรทางการแพทย์ หรือผู้รับผิดชอบในสถานที่ที่ได้รับการชันสูตรทางแพทย์ ต้องแจ้งชื่อ อายุ และที่อยู่ของผู้ป่วย ชื่อ ที่อยู่ และสถานที่ทำงานของผู้ส่งวัตถุตัวอย่างการวินิจฉัยโรคขั้นต้นและผลการชันสูตร

4. ผู้รับแจ้งความ

ผู้มีหน้าที่รับแจ้งความได้แก่ เจ้าพนักงานสาธารณสุขตามที่กล่าวมาแล้วหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ตามที่ได้รับการแต่งตั้งจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข ดังต่อไปนี้

4.1 ผู้อำนวยการกองควบคุมโรค สำนักอนามัยกรุงเทพมหานคร เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ในเขตกรุงเทพมหานคร

4.2 หัวหน้าฝ่ายสาธารณสุขเมืองพัทยา เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ในเขตเมืองพัทยา

4.3 ผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ในเขตจังหวัดนั้น ๆ

4.4 นายอำเภอ เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ในเขตอำเภอนั้น ๆ

4.5 นายกเทศมนตรี หัวหน้าฝ่ายสาธารณสุขเทศบาล ประธานกรรมการสุขาภิบาล และหัวหน้าฝ่ายสาธารณสุขสุขาภิบาลเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ในเขตเทศบาล สุขาภิบาลนั้น ๆ

4.6 กำนันผู้ใหญ่บ้าน เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ในเขตตำบล หมู่บ้านนั้น ๆ

ในกรณีที่พนักงานเจ้าหน้าที่เป็นผู้รับแจ้งความก็จะดำเนินการแจ้งความต่อเจ้าพนักงานสาธารณสุขต่อไป

5. อำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงานสาธารณสุข

เจ้าพนักงานสาธารณสุข มีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

5.1 ให้ผู้ป่วยหรือมีเหตุสงสัยว่าป่วย ผู้สัมผัสหรือผู้เป็นพาหะมารับการตรวจ หรือชันสูตรทางการแพทย์ รักษาหรือคุมไว้สังเกต ณ สถานที่ที่กำหนดไว้ หากผู้ใดฝ่าฝืนมีโทษ

ปรับไม่เกิน 2,000 บาท

5.2 คู่มือไว้สังเกต หรือกักกันคนที่ เป็นหรือสงสัยว่าเป็นผู้สัมผัสโรคหรือพาหะ ผู้ใดฝ่าฝืนมีโทษปรับไม่เกิน 2,000 บาท

5.3 ในการนี้ที่ผู้ป่วยถึงแก่ความตาย เจ้าพนักงานสาธารณสุขอาจสั่งการ หรือดำเนินการเองแก่ศพตามความเหมาะสมได้ เพื่อป้องกันการแพร่โรค ผู้ฝ่าฝืนคำสั่ง อาจถูกลงโทษจำคุกไม่เกิน 6 เดือน หรือปรับไม่เกิน 1,000 บาท

5.4 จัดหาและให้เวชภัณฑ์เพื่อป้องกันการแพร่กระจายของโรค

5.5 ห้ามผู้ป่วยหรือผู้สัมผัสสงสัย กระทำการใด ๆ อันอาจเป็นเหตุให้โรค แพร่กระจาย หากฝ่าฝืนจะมีโทษปรับไม่เกิน 2,000 บาท เช่น ห้ามการเลี้ยงชีพด้วยการค้า ประเวณีอีกต่อไป

นอกจากพระราชบัญญัติโรคติดต่อ พ.ศ. 2523 แล้ว ยังมีกฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับ สิทธิเสรีภาพของประชาชน เช่น ประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. 2499 มาตรา 323 (กรมควบคุมโรคติดต่อ. 2532ข : 173) ซึ่งระบุว่า "ผู้ใดล่วงรู้ หรือได้มาซึ่งความลับของ ผู้อื่น โดยเหตุที่เป็นเจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่ โดยเหตุที่ประกอบอาชีพเป็นแพทย์ เภสัชกร คนจากนายยา นางผดุงครรภ์ ผู้พยาบาล ฯลฯ หรือโดยเหตุที่เป็นผู้ช่วยในการประกอบอาชีพ นั้น แล้วเปิดเผยความลับนั้นในประการที่น่าจะเกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใด ต้องระวางโทษ จำคุกไม่เกิน 6 เดือน หรือปรับไม่เกิน 1,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ" เพราะโรคเอดส์ เป็นโรคที่มีผลกระทบทางสังคมอย่างกว้างขวาง ผู้ป่วยหรือผู้เป็นพาหะอาจถูกรังเกียจหรือ กีดกันจากสังคม รวมทั้งอาจถูกไล่ออกจากงาน ดังนั้นผู้ป่วยจึงมีสิทธิที่จะได้รับการรักษา ความลับจากแพทย์ พยาบาล ผู้ให้การบำบัดรักษา หรือให้การบริการทางแพทย์และ สาธารณสุข การเปิดเผยความลับของผู้ป่วยหรือผู้เป็นพาหะ จะต้องได้รับความยินยอมให้เปิดเผยเป็นลายลักษณ์อักษรจากผู้ป่วยเสียก่อน ยกเว้นการเปิดเผยนั้นเป็นการปฏิบัติตาม กฎหมายหรือหน้าที่ราชการ หากแพทย์ พยาบาล หรือผู้ให้การบำบัดรักษาหรือให้การ บริการทางแพทย์และสาธารณสุข ได้กระทำการเปิดเผยความลับของผู้ป่วยโดยปราศจาก ข้อยกเว้นแล้ว อาจมีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาดังกล่าว

จากเอกสารเกี่ยวกับโรคเอดส์ที่กล่าวมา สรุปได้ว่า โรคเอดส์เป็นโรคติดต่อร้ายแรงชนิดหนึ่ง ยังไม่มียาหรือวิธีการรักษาให้หายได้ วิธีการที่ดีที่สุดในการยับยั้งโรคเอดส์ไม่ให้แพร่กระจายออกไปจนถึงสภาพการณ์ที่ไม่สามารถควบคุมได้ คือ การให้ความรู้แก่ประชาชนเกี่ยวกับโรคเอดส์ให้มากที่สุด และสร้างเจตคติที่ถูกต้องให้แก่ประชาชนจนกว่าสถานการณ์เกี่ยวกับโรคเอดส์จะผ่อนคลายไปในทางที่ดี เพราะจากเอกสารเกี่ยวกับโรคเอดส์ดังกล่าว ทำให้ทราบว่าโรคเอดส์เป็นโรคที่อยู่ในระหว่างการพัฒนาตัวเอง เช่นเดียวกับมนุษย์ที่กำลังพัฒนาวิธีการจัดโรคนี้อย่างเต็มความสามารถ

สถานการณ์ของโรคเอดส์จากการศึกษาวิจัย

1. ความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์

ในปี พ.ศ. 2532 อแลน และคนอื่น ๆ (Alan and others, 1989 : 139 - 145) ได้ศึกษาความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์ของเยาวชนแคนาดา - ทั้งในและนอกสถานศึกษา จำนวน 38,000 คน ผลการศึกษาพบว่า เยาวชนส่วนใหญ่สามารถนิยามคำว่า โรคเอดส์ ได้ถูกต้อง มีความรู้เกี่ยวกับการติดต่อของโรคเอดส์ แต่ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันโรคเอดส์ ยังไม่ดีพอ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ วีรสิทธิ์ ลิทธิไตรย์ (2532 : 5) ที่ได้ศึกษาความรู้เรื่องโรคเอดส์ของเยาวชนไทยอายุระหว่าง 15 - 24 ปี พบว่า เยาวชนไทย เกินกว่าครึ่งมีความรู้เกี่ยวกับการติดต่อของโรคเอดส์ แต่ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันและอาการของโรคเอดส์นั้น พบว่า ส่วนใหญ่ยังไม่มีความรู้ดีพอ ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (บพิตร เกาภูริระ.2533 : 5 ; อ้างอิงมาจาก สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย . 2532) ที่พบว่า กรรมกร เกษตรกร และ ทหารเรือแมลงลาย มีความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์น้อยมาก ส่วน อีคิวบอล และคนอื่น ๆ (Iqbal and others. 2532 : 67 - 84) ได้ทำการศึกษาความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์ของสตรีที่สมรสแล้วในกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า ร้อยละ 96 ของกลุ่มตัวอย่าง เคยได้ยินคำว่าโรคเอดส์ มีเพียงร้อยละ 4 เท่านั้น ที่ไม่เคยได้ยินมาเลย และในบรรดา

ผู้ที่เคยได้ยินคำว่า โรคเอดส์นั้น เมื่อสอบถามถึงความหมายของโรคเอดส์ บรากรูว่า ได้รับคำตอบที่แตกต่างกันไป บางส่วนอธิบายถึงความรุนแรงของโรค บางส่วนแปลความหมายของคำว่า เอดส์ สำหรับในด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโรคเอดส์นั้นพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความรู้ในระดับพอใช้ ส่วนใหญ่ทราบว่าโรคเอดส์ยังไม่สามารถรักษาได้ ซึ่งผลการศึกษานี้สอดคล้องกับ กมลเนตร โอษานุรักษ์ และคนอื่น ๆ (2532 : 1 - 12) ที่ได้ศึกษาความรู้ของบุคลากรทางการแพทย์ในกรุงเทพมหานคร พบว่า ส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับการติดต่อของโรค การรักษา อาการ การป้องกัน การตรวจเชื้อเอดส์ ส่วนความรู้ที่กลุ่มตัวอย่างรู้น้อย ได้แก่ สถานะการรักษา ความรุนแรงของโรค โรคแทรกซ้อน และการแพร่ระบาดของโรคเอดส์ ผลการวิจัยบางส่วนสอดคล้องกับการศึกษาของ เทพม เมืองแมน (2532 : 55) ที่ได้ศึกษาความรู้ของกลุ่มผู้มีความเสี่ยงสูงต่อการติดเชื้อเอดส์ คือ ผู้ติดยาเสพติด เกย์ และโสเภณี พบว่า ส่วนมากเกินกว่าร้อยละ 80 มีความรู้เกี่ยวกับการติดต่อของโรคเอดส์ และรู้ว่าการป้องกันเป็นวิธีที่ดีที่สุดในการควบคุมโรคนี้

ส่วนมานพ คณะโท และเอราวัณ บ่อคำ (2532 : 1 - 4) ได้ศึกษาหญิงบริการอาบ อบ นวด ในจังหวัดขอนแก่น พบว่า ร้อยละ 58.35 มีความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์อยู่ในเกณฑ์ใช้ได้ ร้อยละ 16.65 มีความรู้บ้างเล็กน้อย และร้อยละ 25 ไม่มีความรู้

นอกจากนั้น วิจิต สุรัตน์เรืองชัย (2533 : 5) ได้ทำการสำรวจความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์ของครูประถมศึกษาที่เข้ารับการฝึกอบรมหลักสูตรเตรียมผู้บริหารสถานศึกษาระดับสูง ณ สถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษา พบว่า ครูประถมศึกษาส่วนใหญ่ ร้อยละ 44.70 มีความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์อยู่ในระดับน้อย ร้อยละ 43.53 มีความรู้ในระดับปานกลาง ร้อยละ 7.06 มีความรู้ในระดับมาก และร้อยละ 4.71 ไม่มีความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์ ในจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาครั้งนี้ ส่วนมากร้อยละ 98.82 เคยได้ยินคำว่าโรคเอดส์แล้ว มีเพียงร้อยละ 1.17 เท่านั้น ที่ไม่เคยได้ยิน

ในด้านความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์นั้น สรุปได้ว่า ประชาชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาวิจัย ส่วนหนึ่งมีความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์อยู่ในระดับน่าพอใจ และอีกส่วนหนึ่งยังมีความรู้ที่ไม่ถูกต้องหรือไม่มีความรู้เลย เรื่องที่กลุ่มตัวอย่างพอจะมีความรู้อยู่บ้างคือ

การติดต่อของโรคเอดส์ ส่วนเรื่องที่กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่มีความรู้หรือรู้น้อยคือ การป้องกันโรคเอดส์

2. ความเชื่อเกี่ยวกับโรคเอดส์

จากผลการวิจัยเท่าที่มีการศึกษาอยู่ในขณะนี้ พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษายังมีความเชื่อที่ไม่ถูกต้องเกี่ยวกับโรคเอดส์อยู่หลายประการคือ วีรสิทธิ์ ลิทธิไตรย์ (2532 : 5) ได้ศึกษา พบว่า เยาวชนไทยอายุระหว่าง 15 - 24 ปี ส่วนหนึ่งมีความเชื่อที่ไม่ถูกต้องเกี่ยวกับโรคเอดส์คือ เชื่อว่าถุงเป็นพาหะนำเชื้อเอดส์เพราะฉะนั้นการติดต่อของโรคเอดส์จึงง่ายมาก การป้องกันโรคโดยการใช้ถุงยางอนามัยขณะร่วมเพศจึงไม่จำเป็น เพราะอาจติดจากการถูกยุงกัดอยู่แล้ว นอกจากนั้นยังเชื่อว่า การคลุกคลีกับผู้ป่วยทำให้ติดโรคได้ จึงจะไม่ยอมช่วยเหลือผู้ป่วย แม้ผู้ป่วยจะเป็นเพื่อนหรือญาติก็ตาม ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ อิศบอล และคนอื่น ๆ (Iqbal and others. 2532 : 67 - 84) ที่พบว่า สตรีที่สมรสแล้วในกรุงเทพมหานคร บางส่วนมีความเชื่อว่า ยุงและแมลงเป็นสัตว์นำโรค นอกจากนั้นยังเชื่อว่า การคลุกคลีสัมผัสทางผิวหนัง การใช้ภาชนะร่วมกัน การกอดจูบ การใช้เสื้อผ้าร่วมกัน การไอจามรดกัน ทำให้ติดโรคเอดส์ และสอดคล้องกับการศึกษาของ เทพม เมืองแมน 2532 : 55) ที่พบว่า กลุ่มผู้มีความเสี่ยงสูงต่อการติดเชื้อเอดส์ในประเทศไทย ส่วนใหญ่เชื่อว่า ยุงเป็นสัตว์นำโรคเอดส์ นอกจากนั้น ผลการศึกษาของฝ่ายป้องกันและบำบัดการติดยาเสพติด (2532 : 58 - 66) ยังพบว่า บางส่วนของผู้ติดยาเสพติดมีความเชื่อว่า การป้องกันโรคเอดส์ที่ดีคือ หลีกเลี่ยงจากการสัมผัสใกล้ชิด การกอดจูบ การรับประทานอาหารร่วมกัน การใช้เสื้อผ้าและเครื่องใช้ร่วมกัน การไอจามรดกันกับผู้ป่วยโรคเอดส์ และจากการสำรวจของ วิจิต สุรัตน์เรืองชัย (2533 : 6) พบว่า ครูประถมศึกษาที่เข้ารับการฝึกอบรมหลักสูตรเตรียมผู้บริหารสถานศึกษาระดับสูง ส่วนใหญ่ถึงร้อยละ 85.88 มีความเชื่อว่าโรคเอดส์ ไม่มีผลกระทบกระเทือนต่อประชาชนที่ปฏิบัติตนถูกสุขลักษณะ ร้อยละ 76.47 มีความเชื่อว่า ผู้ป่วยโรคเอดส์เป็นบุคคลที่เป็นอันตรายต่อสังคม ร้อยละ 68.23 เชื่อว่าการที่ตนเองมีเพศสัมพันธ์กับคู่ของตนเพียงคนเดียว จะไม่มีโอกาสติดโรคเอดส์ และร้อยละ 65.88

เชื่อว่า การจำกัดบริเวณผู้ป่วยโรคเอดส์ จะทำให้สังคมปลอดภัย นอกจากนั้นเป็นความเชื่ออื่น ๆ เช่น เชื่อว่ายังเป็นสัตว์นำโรคเอดส์

ในด้านความเชื่อเกี่ยวกับโรคเอดส์นั้น สรุปได้ว่า ปัจจุบันประชาชนในหลายสาขาอาชีพ ยังมีความเชื่อที่ไม่ถูกต้องเกี่ยวกับโรคเอดส์อยู่หลายประการ ความเชื่อเหล่านี้อาจนำมาซึ่งความสับสนวุ่นวายและเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์ได้ ความเชื่อที่ไม่ถูกต้องที่พบมากในเกือบทุกกลุ่มตัวอย่างที่ได้มีการศึกษาวิจัย คือ เชื่อว่ายังเป็นสัตว์นำโรคเอดส์ การคลุกคลี ใช้ของใช้ และเสื่อผ้าร่วมกันกับผู้ป่วย จะทำให้เกิดโรคเอดส์ ข้อที่น่าสังเกตคือ เยาวชนมีความเชื่อที่ไม่ถูกต้องทำให้เกิดความรังเกียจผู้ป่วยเป็นโรคเอดส์ ถึงกับจะไม่ยอมให้ความช่วยเหลือแม้จะเป็นเพื่อนหรือญาติก็ตาม นอกจากนั้นความเชื่อที่ว่า การใช้ถุงยางอนามัยจะร่วมเพศไม่มีความจำเป็นเพราะโรคเอดส์สามารถติดต่อจากการถูกยุงกัดอยู่แล้ว นับเป็นความเชื่อที่มีอันตรายอย่างยิ่งสำหรับเยาวชนที่อยู่ในวัยแสวงหาประสบการณ์ และที่น่าสนใจอีกประการหนึ่ง คือ ครูประถมศึกษาที่เข้ารับการฝึกอบรมหลักสูตรเตรียมผู้บริหารสถานศึกษาระดับสูง ซึ่งถือว่าเป็นบุคคลที่มีระดับการศึกษาสูง เป็นผู้นำชุมชน และเป็นพี่ปรึกษาของประชาชนในท้องถิ่น ส่วนใหญ่ยังมีความรู้ความเข้าใจเรื่องโรคเอดส์ในระดับน้อยและยังมีความเชื่อในลักษณะแบ่งแยกผู้ป่วยโรคเอดส์ออกจากสังคมปกติทั่วไป รวมทั้งความเชื่อที่ไม่ถูกต้องอื่น ๆ อีกหลายประการ

3. เจตคติเกี่ยวกับโรคเอดส์

อลแลน และคนอื่น ๆ (Alan and others. 1989 : 143) ได้ศึกษาเจตคติของเยาวชนแคนาดา พบว่า เยาวชนมีเจตคติทางลบต่อผู้ป่วยโรคเอดส์ มีเจตคติทางลบต่อพวกเร่ร่อนเพศ และมีเจตคติทางลบอย่างมากต่อการใช้ถุงยางอนามัย แต่มีเจตคติทางบวกต่อการมีเพศสัมพันธ์ระหว่างกัน ส่วนเทพพนม เมืองแมน (2532 : 56) ได้ศึกษาพบว่า กลุ่มผู้มีการเสี่ยงสูงต่อการติดเชื้อเอดส์ มีเจตคติที่ดีต่อการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์

เนื่องจากผลการวิจัยเกี่ยวกับเจตคติต่อโรคเอดส์ยังมีน้อย จึงไม่สามารถสรุปผลให้เห็นภาพรวมได้ นอกจากจะแสดงแนวโน้มบางประการว่า เยาวชนน่าจะมีเจตคติที่ไม่ดีต่อ

ผู้ป่วยโรคเอดส์ และประชาชนทั่วไปน่าจะมีเจตคติที่ดีต่อการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์

4. พฤติกรรมการป้องกันโรคเอดส์

มานพ คณะโท และเอราวัณ บ่อคำ (2532 : 1 - 4) ได้ศึกษาพฤติกรรมของหญิงบริการ โดยการศึกษาเฉพาะกรณีหญิงบริการ อาบ อบ นวด ในจังหวัดขอนแก่น พบว่า พฤติกรรมของลูกค้าที่มาใช้บริการ ขึ้นอยู่กับอายุของลูกค้า คือ ผู้ที่อายุ 35 ปีลงมา จะมีพฤติกรรมเปลี่ยนสู่นอนไปเรื่อย ๆ แม้จะมีขายประจำอยู่แล้วก็ตาม ผู้ที่มีอายุอยู่ในช่วงนี้ ส่วนใหญ่มีอาชีพรับราชการ แต่ผู้ที่มีอายุ 35 ปีขึ้นไป จะมีพฤติกรรมตรงกันข้าม ส่วน อแลน และคนอื่น ๆ (Alan and others. 1989 : 139 - 145) ได้ศึกษา พบว่า เยาวชนแคนาดามีความกังวลใจเกี่ยวกับโรคเอดส์มาก แต่ไม่ได้ส่งผลให้เปลี่ยนพฤติกรรม เพื่อลดความเสี่ยงต่อการติดโรคเอดส์แต่อย่างใด ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ เทพพนม เมืองแมน (2532 : 59) ที่พบว่า กลุ่มผู้มีความเสี่ยงสูงต่อการติดเชื้อเอดส์ ถึงแม้จะมีความรู้เกี่ยวกับการป้องกันโรคเอดส์ และมีเจตคติที่ดีต่อการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์ รวมทั้งแสดงความจริงใจที่จะให้ความร่วมมือกับหน่วยงานของรัฐอย่างเต็มที่ก็ตาม แต่ในด้านพฤติกรรมการปฏิบัติเพื่อป้องกันโรคเอดส์ ยังมีข้อบกพร่องอยู่มาก คือ ร้อยละ 70 ของกลุ่มรักร่วมเพศ ยังคงร่วมเพศทางทวารหนัก และผู้ติดยาเสพติดร้อยละ 77 ยังคงใช้เข็มฉีดยาร่วมกันอยู่

เนื่องจากผลงานวิจัยเกี่ยวกับการปฏิบัติตนหรือพฤติกรรมการป้องกันโรคเอดส์ในประเทศไทยยังมีไม่มากนัก จึงยังไม่สามารถสรุปภาพรวมได้ชัดเจน นอกจากจะชี้ให้เห็นถึงแนวโน้มว่า พฤติกรรมการปฏิบัติของกลุ่มเสี่ยงต่อการติดโรคเอดส์ยังคงปฏิบัติเสี่ยงอยู่ต่อไป

5. แหล่งข้อมูลที่น่าเชื่อถือเกี่ยวกับโรคเอดส์

อแลน และคนอื่น ๆ (Alan and others. 1989 : 139 - 145) ได้ศึกษา ^{จากท} พบว่า เยาวชนแคนาดาส่วนใหญ่ทราบข่าวสารเกี่ยวกับโรคเอดส์จากโทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ ^{จากท} จากหนังสือพิมพ์ ^{จากท} 11 คน 11 คน 11 คน

วิทยุ นิตยสาร หนังสือ และสิ่งพิมพ์อื่น ๆ แต่เยาวชนส่วนใหญ่กลับมีความคิดเห็นว่าข่าวสารจากแหล่งต่าง ๆ เหล่านี้ไม่น่าเชื่อถือ เพราะเป็นการขายข่าวมากเกินไป ส่วนข่าวสารที่ได้จากเพื่อนก็ไม่น่าเชื่อถือเช่นกัน นอกจากนั้นยังมีความคิดว่า พ่อแม่ ผู้ปกครอง ไม่มีความรู้เรื่องโรคเอดส์มากพอที่จะแนะนำเขาได้ แต่ยอมรับว่าแพทย์และครูในโรงเรียนเป็นแหล่งข้อมูลที่ดี เชื่อถือได้ ซึ่งในความเป็นจริงแพทย์ไม่มีเวลาให้พวกเขามากนัก โรงเรียนก็มักจะปกปิดเรื่องเหล่านี้ ผลการวิจัยนี้ สอดคล้องกับ อีคบอล และคนอื่น ๆ (Iqbal and others: 2532 : 67 - 84) ที่พบว่า สตรีสมรสแล้วในกรุงเทพมหานคร ร้อยละ 93 ทราบเรื่องราวเกี่ยวกับโรคเอดส์จากหนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ และสิ่งพิมพ์อื่น ๆ ร้อยละ 6 ทราบจากเพื่อน ร้อยละ 1 ทราบจากแพทย์และเจ้าหน้าที่สาธารณสุข และจากการศึกษาของฝ่ายป้องกันและบำบัดการติดยาเสพติด (2532 : 62) พบว่า ผู้ที่ได้รับการบำบัดรักษาการติดยาเสพติดรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับโรคเอดส์จากโทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ วิทยุ และสิ่งพิมพ์อื่น ๆ ส่วนสุพร เกิดสว่าง (2532 : 51) ได้ทำการประชุมกลุ่มย่อย เรื่อง กลวิธีควบคุมการระบาดของเอดส์ โดยมีผู้เข้าประชุมจากบุคคลที่มีความรู้หลายฝ่าย ผลจากการประชุม สรุปได้ว่าการให้การศึกษารื่องโรคเอดส์ในปัจจุบันยังขาดประสิทธิภาพและประสิทธิผลเท่าที่ควร ขีอบกพร่องคือ ข่าวสารจากทางราชการขอได้ยาก ขาดความชัดเจน ไม่น่าเชื่อถือ เข้าใจยาก เป็นวิชาการมากเกินไป ไม่น่าสนใจ ขำขาก ให้ข่าวครึ่ง ๆ กลาง ๆ ไม่บอกวิธีแก้หรือชี้แจงว่าควรทำอย่างไร ทำให้ผู้รับฟังเกิดความกลัว กังวลใจ ข่าวสารไม่ครอบคลุมถึงประชาชนส่วนใหญ่ขาดการต่อเนื่องและ ไม่มีการวางแผนระยะยาว ส่วนข้อบกพร่องของข่าวสารจากสื่อมวลชนคือ นิยมเสนอข่าวในทางตื่นเต้นทำให้ผู้รับตื่นกลัว กังวล โดยเฉพาะผู้เป็นโรคเอดส์จะกลัวมาก หวาดความหวังในชีวิต หนีสังคม และสื่อมวลชนยังไม่เข้าใจเรื่องโรคเอดส์ดีพอ การรับข้อมูลจากนักวิชาการมาเสนอเป็นข่าวไปสู่ประชาชนทำได้ไม่สมบูรณ์ นอกจากนั้นสื่อมวลชนยังขาดความต่อเนื่องในการเสนอข่าว

สรุปได้ว่า ปัจจุบันประชาชนส่วนใหญ่ได้รับข่าวสารเกี่ยวกับโรคเอดส์จากทางราชการและสื่อมวลชนทั่วไป โดยผ่านสื่อชนิดต่าง ๆ ได้แก่ หนังสือพิมพ์ โทรทัศน์ วิทยุ แผ่นพับ แผ่นปลิว ภาพโปสเตอร์ และสิ่งพิมพ์อื่น ๆ สำหรับในด้านความรู้ลึกที่มีต่อแหล่ง

ข้อมูลนั้น สรุปได้ว่า ประชาชนทั่วไปยังไม่มีความเชื่อถือ ศรัทธาต่อแหล่งข้อมูลดังกล่าว ข่าวสารที่เผยแพร่ออกมาในขณะนี้ ส่วนใหญ่จะสร้างความสับสนกังวลงาใจให้แก่ผู้รับ แต่อย่างไรก็ตามสื่อมวลชนก็ยังเป็นแหล่งข้อมูลสำคัญที่ทำให้ประชาชนรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับ โรคเอดส์มากกว่าแหล่งอื่น

6. รูปแบบการให้ความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์

ซินดี (Cindy. 1989 : 368 - 369) จากมหาวิทยาลัยแคนซัส สหรัฐอเมริกา ได้ดำเนินการพัฒนารูปแบบการป้องกันโรคเอดส์ขึ้น โดยใช้ยุทธวิธีแบบสองขั้นตอน (two fold approach) ภายใต้งานโครงการให้การศึกษาเรื่องโรคเอดส์โดยใช้กลุ่มเพื่อน (Peer AIDS Educator's) มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการป้องกันโรคเอดส์ วิธีการคือจัดให้มีอาสาสมัครชุดแรก 25 คน เข้ารับการอบรมเป็นเวลา 3 ชั่วโมง จากคณะวิทยากร ประกอบด้วย นักสังคมสงเคราะห์ นักการศึกษา แพทย์ หลังจากผ่านการอบรมแล้ว อาสาสมัครชุดแรกนี้จะทำหน้าที่เป็นผู้นำในการสนทนากลุ่มต่อไป วิธีการฝึกอบรมอาสาสมัคร ประกอบด้วยขั้นตอนต่าง ๆ คือ

1. ให้อาสาสมัครทั้ง 25 คน ดูเทปโทรทัศน์เกี่ยวกับโรคเอดส์ 2 เรื่อง
2. อภิปรายเรื่องโรคเอดส์ จากที่ได้ดูในเทปโทรทัศน์
3. แจกคู่มือการอบรมให้คนละ 1 เล่ม เพื่อศึกษาและใช้อ้างอิง คู่มือการอบรมมีเนื้อหาทั้งหมด 5 ตอนด้วยกัน ดังนี้

3.1 ความจริงพื้นฐาน กล่าวถึงประวัติความเป็นมาของโรคเอดส์ ข้อมูลเกี่ยวกับไวรัสเอดส์ การตรวจเชื้อเอดส์ กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับโรคเอดส์ จริยธรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับโรคเอดส์ และสภาพจิตใจของผู้ป่วยโรคเอดส์

3.2 บทบาทของอาสาสมัคร กล่าวถึงบทบาทของอาสาสมัครแต่ละขั้นตอนอย่างละเอียด ตั้งแต่การเริ่มสนทนาเพื่อเสนอความรู้เรื่องโรคเอดส์จนจบการสนทนา

3.3 คำถามและคำตอบ เป็นตอนที่มีประโยชน์ต่ออาสาสมัครมาก เพราะประกอบไปด้วยคำถาม ที่คนชอบถามอยู่บ่อย ๆ คำตอบที่ให้ไว้ จะเป็นการช่วยปรับปรุง

ความรู้ของอาสาสมัคร ทำให้เกิดความมั่นใจที่จะเป็นผู้นำในการสนทนากลุ่ม

3.4 นโยบายของมหาวิทยาลัย กล่าวถึงนโยบายของมหาวิทยาลัยเกี่ยวกับการป้องกันโรคเอดส์ที่อาสาสมัครควรทราบ

3.5 แหล่งความรู้ กล่าวถึงแหล่งข้อมูล ข่าวสารเกี่ยวกับโรคเอดส์ที่สามารถติดต่อได้ โดยระบุสถานที่ติดต่อ หมายเลขโทรศัพท์ไว้เรียบร้อยแล้ว

4. หลังจากจบการอภิปรายและศึกษาคู่มือแล้ว อาสาสมัครจะได้ฝึกการเป็นผู้นำสนทนากลุ่ม โดยการจับคู่กันเองระหว่างผู้เข้ารับการฝึกอบรม

ในการดำเนินการตามโครงการรุ่นแรกนี้ จะมีพี่เลี้ยงออกไปคอยดูแลช่วยเหลือจนกว่าอาสาสมัครจะมีความชำนาญ จึงดำเนินการด้วยตนเองได้

หน่วยบริการสาธารณสุขของ แอริโซนา (Arizona Department of Health Service, 1988 : 54) ได้สร้างหลักสูตรฝึกอบรมความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์สำหรับประชาชนทั่วไป ที่เมืองแอริโซนา สหรัฐอเมริกา หลักสูตรประกอบด้วยส่วนสำคัญ 6 ส่วน

1. จุดมุ่งหมายและเป้าหมายของหลักสูตรฝึกอบรม
2. เนื้อหาเรื่องโรคเอดส์ กล่าวถึงการวินิจฉัยพฤติกรรมเสี่ยง การติดต่อของโรคเอดส์ การตรวจเชื้อเอดส์ อาการและการป้องกันโรคเอดส์
3. บทความสำคัญเกี่ยวกับโรคเอดส์
4. สื่อการสอน ประกอบด้วย แผ่นใส และเอกสาร
5. รายชื่อเอกสารประกอบการฝึกอบรมทั้งหมด
6. เครื่องมือประเมินผล

ฟรุทชี คริสเตน และริตติงเกอร์ (Frutchey, Christen and Rittinger, 1987 : unpagged) ได้สร้างหลักสูตรฝึกอบรมทางโทรศัพท์ขึ้น ใช้ในการฝึกอบรมประชาชนทั่วไป ที่เมืองซานฟรานซิสโก (San Francisco) สหรัฐอเมริกา โดยจัดทำคู่มือการฝึกอบรม ประกอบด้วยส่วนต่าง ๆ คือ ตารางฝึกอบรม คำนแนะนำในการใช้คู่มือ วัตถุประสงค์ เนื้อหาเรื่องโรคเอดส์ และระเบียบของการฝึกอบรมทางโทรศัพท์

รุ่งกานต์ ศรีลัมภ์ (2531 : 351) ได้ทำการทดลองเปรียบเทียบผลการสอน

สุศึกษาเรื่องกาโรค แบบเพื่อนสอนเพื่อน กับหญิงบริการอาชีพพิเศษ จำนวน 110 คน ในจังหวัดชลบุรี โดยแบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 60 คน ได้รับการสอนแบบเพื่อนสอนเพื่อน กลุ่มควบคุม 50 คน ไม่ได้รับการสอน ผลปรากฏว่า กลุ่มทดลองได้คะแนนเฉลี่ยสูงกว่า กลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่า วิธีการสอนแบบเพื่อนสอนเพื่อนสามารถทำให้ ความรู้เรื่องกาโรคแก่หญิงบริการได้ดี

ยัง (Young, 1988 : 1366 - A) ได้สร้างบทเรียนโปรแกรมเพื่อให้ความรู้ ในเรื่อง อาการ การติดต่อ และการป้องกันโรคเอดส์ สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ผลการศึกษา พบว่า บทเรียนโปรแกรมสามารถทำให้นักเรียนมีความรู้เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .01 สำหรับนักเรียนระดับ 10, 11, 12 และมีความรู้เพิ่มขึ้นอย่างมีนัย สำคัญทางสถิติที่ระดับ .025 สำหรับนักเรียนระดับ 9 นอกจากนี้ยังพบว่าครูและนักเรียน มีเจตคติที่ดีต่อบทเรียนโปรแกรม

ฟิลลิส และฮามิลตัน (Phyllis and Hamilton, 1989 : 156) ได้ทำการ ประเมินผลการฝึกอบรมการใช้หลักสูตรเพศศึกษาสำหรับครูในเขตชานเมืองทางตะวันตกเฉียง ใต้ของสหรัฐอเมริกา ใช้เวลาฝึกอบรม 1 สัปดาห์ หรือ 40 ชั่วโมง เนื่องจากมีการตื่นตัว เรื่องโรคเอดส์ในหมู่เด็กนักเรียนวัยรุ่นกันมาก ผลการประเมินพบว่า การอบรมสามารถทำให้ ครูมีความรู้ และรับรู้ถึงความสำคัญของการสอนตามหลักสูตรได้ดี มีความตั้งใจสอนตาม หลักสูตรเพศศึกษา มีความพอใจในเนื้อหาวิชา มีเจตคติที่ดีต่อหลักสูตรและวิธีสอน

สุพร เกิดสว่าง (2532 : 51) ได้ศึกษาความคิดเห็นของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับ โรคเอดส์ โดยทำการประชุมกลุ่มย่อย ผลการประชุมในเรื่องการให้การศึกษาเรื่องโรค เอดส์ สรุปว่า ในปัจจุบันยังไม่มีการวางแผนและกำหนดกลุ่มเป้าหมายที่แน่นอน เนื้อหาสาระ และรูปแบบการให้การศึกษายังไม่เหมาะสม และไม่มีปรับปรุงวิธีการ ตลอดจนสื่อการสอน ให้ดีขึ้น

จากผลการวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการให้ความรู้เรื่องโรคเอดส์ สรุปได้ว่า การฝึก อบรม สามารถจะให้ความรู้ได้ดีและสื่อการสอนประเภทบทเรียนโปรแกรม สามารถให้ความรู้ ได้ดีเช่นกัน

จากเอกสารและงานวิจัยที่กล่าวมาทั้งหมด สรุปได้ว่า โรคเอดส์เป็นโรคติดต่อ
ร้ายแรงที่กำลังแพร่ระบาดไปทั่วโลก รวมทั้งประเทศไทย ทำให้เกิดปัญหาทั้งทางด้าน
สาธารณสุข สังคม การเมืองและวัฒนธรรม มีความจำเป็นต้องแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นโดยเร่งด่วน
แต่ในปัจจุบันยังไม่มีวิธีการหรือยานิโครักษาโรคเอดส์ได้ ดังนั้นยุทธวิธีที่เหมาะสมที่สุดใน
การป้องกันและแก้ปัญหาโรคเอดส์ ตามที่องค์การอนามัยโลกได้เสนอแนะไว้คือ การให้การ
ศึกษาแก่ประชาชนทุกกลุ่มสาขาอาชีพ ให้มีความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้อง การฝึกอบรมเป็น
วิธีการให้ความรู้ที่เหมาะสม สามารถนำมาใช้เพื่อแก้ปัญหาโรคเอดส์ได้

ความรู้เกี่ยวกับการฝึกอบรม

1. ความหมายของการฝึกอบรม

กู๊ด (Good. 1973 : 613) ได้ให้ความหมายของการฝึกอบรมไว้ว่า หมายถึง
กระบวนการให้ความรู้และฝึกทักษะแก่บุคคลภายใต้เงื่อนไขบางประการ แต่ยังไม่เป็นระบบ
เหมือนกับการศึกษาในสถาบันการศึกษาทั่วไป ซึ่งสอดคล้องกับความหมายที่ บีช (Beach.
1980 : 3) ให้ไว้ว่า การฝึกอบรมหมายถึง กระบวนการที่จัดขึ้นเพื่อให้บุคคลได้เรียนรู้
และฝึกความชำนาญด้านใดด้านหนึ่งโดยเฉพาะตามวัตถุประสงค์ และสอดคล้องกับ
ความหมายที่ ฟลิปโป (Flippo. 1970 : 268) ให้ไว้คือ การฝึกอบรม หมายถึง
กระบวนการสร้างเสริมความรู้ความชำนาญแก่ผู้ปฏิบัติงานตามขอบเขตที่กำหนด นอกจากนั้น
ยังมิได้ให้ความหมายของการฝึกอบรมไว้หลายประการ ซึ่งส่วนมากสอดคล้องกัน

จากความหมายดังกล่าว สรุปได้ว่า การฝึกอบรมเป็นกระบวนการที่จัดขึ้นเพื่อให้
ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้เกิดการเรียนรู้ในเรื่องใดเรื่องหนึ่งภายในระยะเวลาที่ไม่นานนัก
ส่วนใหญ่จะจัดขึ้นเพื่อแก้ปัญหาหรือเป็นความต้องการของหน่วยงานที่จะเพิ่มพูนความรู้ ทักษะ
และประสบการณ์แก่บุคลากรของหน่วยงาน

2. ความสำคัญของการฝึกอบรม

การฝึกอบรมมีความสำคัญหลายประการตามที่ น้อย ศิริโชค (2524 : 6 - 7)

ได้สรุปไว้ดังนี้

1. การฝึกอบรมช่วยป้องกันปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นโดยการสร้างเสริมความรู้ความเข้าใจให้กับบุคลากรเพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาระหว่างปฏิบัติงาน
2. การฝึกอบรมเป็นกรรมวิธีช่วยแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นแล้วโดยการสร้างเสริมความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการแก้ปัญหาและฝึกปฏิบัติการแก้ปัญหา นั้น ๆ
3. การฝึกอบรมเป็นการสร้างเสริมวิทยาการอันทันสมัยให้กับบุคลากรในหน่วยงาน เนื่องจากปัจจุบันวิทยาการต่าง ๆ เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว จึงจำเป็นต้องฝึกอบรมเพิ่มเติมอยู่เสมอ
4. การฝึกอบรมช่วยประหยัดรายจ่าย เนื่องจากการฝึกอบรมเป็นกรรมวิธีที่จัดขึ้นในระยะเวลาสั้น ภายในงบประมาณจำกัด และได้ผลคุ้มค่าตามวัตถุประสงค์
5. การฝึกอบรมเป็นกรรมวิธีที่ช่วยให้บุคลากรเกิดการเรียนรู้ เพิ่มเติมประสบการณ์ โดยไม่ก่อให้เกิดความเสียหายต่องานประจำที่ปฏิบัติอยู่ เนื่องจากการฝึกอบรมใช้เวลาสั้น อาจจัดในเวลาหรือนอกเวลาทำงาน
6. การฝึกอบรมเป็นกรรมวิธีที่ก่อให้เกิดความสามัคคีระหว่างบุคลากรที่ทำงานในหน่วยงานเดียวกัน เนื่องจากการฝึกอบรมเปิดโอกาสให้บุคลากรได้แลกเปลี่ยนทรรศนะซึ่งกันและกัน ก่อให้เกิดความเข้าใจกันมากขึ้น
7. การฝึกอบรมเป็นกรรมวิธีที่ช่วยให้บุคลากรได้มีโอกาสพัฒนาทำที่หรือบุคลิกภาพของตนเองให้เหมาะสมกับงานที่ปฏิบัติ
8. การฝึกอบรมเป็นกรรมวิธีที่ช่วยให้บุคลากรมีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความพร้อมที่จะทำงาน กล้าเผชิญอุปสรรค
9. การฝึกอบรมเป็นกรรมวิธีที่สนับสนุนการศึกษาตลอดชีวิต
10. การฝึกอบรมเป็นกรรมวิธีช่วยเหลือนักเรียนที่ลาออกกลางคันเนื่องจากมีอุปสรรคไม่สามารถศึกษาต่อได้ เพราะจำเป็นต้องเข้ารับตำแหน่งงานใดงานหนึ่ง

จากความสำเร็จของการฝึกอบรมดังกล่าว สรุปได้ว่า การฝึกอบรมมีความสำคัญต่อการพัฒนาส่วนรวมซึ่งหมายถึง หน่วยงาน สังคม ประเทศชาติ และการพัฒนาตนเองให้เป็นผู้มีสมรรถภาพสูงขึ้น ความสำคัญในการฝึกอบรมแต่ละครั้งจะมากหรือน้อยย่อมขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ เช่น ปัญหาและความจำเป็นในการฝึกอบรม วัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม และกลุ่มผู้เข้ารับการฝึกอบรม เป็นต้น

3. กระบวนการฝึกอบรม

บอยเดลล์ (Boydell. 1979 : 5 - 8) ได้สรุปไว้ว่า การฝึกอบรมที่เป็นระบบต้องประกอบด้วยกระบวนการต่อไปนี้

1. หาความจำเป็นในการฝึกอบรม
2. พิจารณางานหรือภารกิจที่จะพัฒนา
3. วิเคราะห์งานหรือภารกิจที่จะพัฒนา
4. กำหนดบุคลากรที่จะได้รับการฝึกอบรม
5. กำหนดวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม
6. สร้างหลักสูตรฝึกอบรม
7. วางแผนจัดการฝึกอบรม
8. ดำเนินการฝึกอบรม
9. ประเมินผลการฝึกอบรม
10. ติดตามผลระยะยาว

นอกจากนี้ วิเชียร ชิวพินาย (2528 : 6 - 16) ได้กล่าวถึงกระบวนการฝึกอบรมว่า ประกอบด้วยภารกิจที่สำคัญ 3 ประการดังนี้

1. การสร้างหลักสูตรฝึกอบรม เป็นภารกิจที่สำคัญและมีความยุ่งยากหลายประการ การสร้างหลักสูตรฝึกอบรมแบ่งออกเป็นขั้นตอนการดำเนินงาน 4 ขั้นตอน คือ

1.1 การวิเคราะห์หาความจำเป็นในการฝึกอบรมเป็นการศึกษาสภาพที่เป็นปัญหาของหน่วยงานที่จะต้องได้รับการปรับปรุงแก้ไขด้วยวิธีการฝึกอบรม วิธีการวิเคราะห์ที่

หาความจำเป็นในการฝึกอบรม มีหลายวิธี เช่น การสังเกต การวิเคราะห์งาน การประเมินผลการปฏิบัติงาน การสำรวจความต้องการ เป็นต้น

1.2 กำหนดวัตถุประสงค์ในการฝึกอบรม เป็นขั้นตอนของการดำเนินการฝึกอบรมที่ชี้ให้เห็นถึงเป้าหมายและความต้องการของการฝึกอบรม ทำให้สามารถกำหนดกิจกรรมการฝึกอบรม เนื้อหาวิชาในการฝึกอบรมและทรัพยากรที่ต้องใช้ในการฝึกอบรมได้อย่างเหมาะสม

1.3 เลือกเนื้อหาวิชาสำหรับการฝึกอบรมให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

1.4 กำหนดกิจกรรมและสื่อการฝึกอบรม ให้สอดคล้องกับเนื้อหาและวัตถุประสงค์ โดยพิจารณาถึงความเหมาะสมกับผู้เข้ารับการฝึกอบรม สภาพเศรษฐกิจและสังคม รวมทั้งคุณค่าทางเทคนิคของกิจกรรมและสื่อที่จะถ่ายทอดความรู้ได้อย่างถูกต้อง

2. การกำหนดโครงการฝึกอบรม เป็นขั้นตอนการนำผลจากการวิเคราะห์หาความจำเป็นในการฝึกอบรม วัตถุประสงค์ เนื้อหาวิชา และกิจกรรม รวมทั้งสื่อมา กำหนดเป็นโครงการการฝึกอบรม เพื่อเป็นแนวทางสำหรับผู้ดำเนินการฝึกอบรมได้ปฏิบัติ ตามอันจะทำให้การฝึกอบรมบรรลุตามวัตถุประสงค์ ตามปกติโครงการฝึกอบรมจะประกอบด้วยส่วนต่าง ๆ คือ

2.1 ชื่อโครงการ

2.2 หลักการและเหตุผล

2.3 วัตถุประสงค์

2.4 หลักสูตร

2.5 ระยะเวลาในการฝึกอบรม

2.6 วิธีการฝึกอบรม

2.7 วิทยากร

2.8 สถานที่

2.9 ผู้ดำเนินการฝึกอบรม

2.10 งบประมาณ

2.11 ผลที่คาดว่าจะได้รับ

2.12 การประเมินติดตามผล

3. การประเมินผลการฝึกอบรม เป็นขั้นตอนสำคัญในกระบวนการฝึกอบรม เป็นตัวชี้วัดความสำเร็จ ตลอดจนชี้ให้เห็นอุปสรรคและปัญหาที่เกิดขึ้น การประเมินผล การฝึกอบรมแบ่งออกเป็น 5 ระดับ คือ

3.1 ระดับความรู้สึกและการตอบสนองต่อการจัดฝึกอบรม เป็นการประเมิน พฤติกรรมเบื้องต้นของผู้เข้ารับการฝึกอบรมว่ามีความรู้สึกชอบหรือไม่ชอบการฝึกอบรมมากน้อย เพียงใด

3.2 ระดับการเรียนรู้จากการฝึกอบรม เป็นการประเมินว่าผู้เข้ารับการ ฝึกอบรมมีความรู้ ความเข้าใจ และความสามารถ ตลอดจนทักษะและเจตคติที่พึงประสงค์

3.3 ระดับการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเป็นการประเมินพฤติกรรมการทำงาน ที่พึงประสงค์ หลังจากเสร็จสิ้นการฝึกอบรมแล้ว

3.4 ระดับผลที่เกิดขึ้นกับองค์กร เป็นการประเมินเพื่อจะชี้ให้เห็นว่า การลงทุนจัดฝึกอบรมมีผลตอบแทนต่อองค์กรหรือไม่ ผลที่เกิดขึ้นเป็นไปตามทิศทางที่พึง ประสงค์ และคุ้มค่าต่อการลงทุนเพียงใด เป็นการประเมินผลกระทบจากการฝึกอบรมที่มี ต่อองค์กร

3.5 ระดับประสิทธิภาพ เป็นความต้องการขั้นสุดท้ายหรือสุดท้ายของการ ฝึกอบรม คือ เป็นการประเมินว่าผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้ความรู้ ความสามารถ ทักษะ และเจตคติมาปรับปรุง พฤติกรรมการทำงานจนก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในองค์กรหรือไม่

4. ผู้ดำเนินการฝึกอบรม

ผู้ดำเนินการฝึกอบรม (facilitators) หมายถึง ผู้อำนวยความสะดวกในการ จัดการฝึกอบรม คือ เป็นผู้บริการ ผู้สนับสนุน และผู้ประเมินผลการฝึกอบรม ผู้ดำเนินการ ฝึกอบรมแตกต่างจากวิทยากร (resource person) เพราะวิทยากรมีหน้าที่บรรยายให้

ความรู้หรือจัดกิจกรรมเพื่อก่อให้เกิดการเรียนรู้แก่ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเท่านั้น แต่ผู้ดำเนินการฝึกอบรมมีหน้าที่ทุกอย่างตั้งแต่เริ่มต้นจนจบการฝึกอบรม ตามที่ สมพงษ์ จิตระดับ (2528 : 88 - 91) ได้สรุปถึงหน้าที่ของผู้ดำเนินการฝึกอบรมไว้ดังนี้

1. พิจารณาสถานที่จัดฝึกอบรมให้เหมาะสม
2. สร้างความสัมพันธ์อันดีกับผู้เข้ารับการฝึกอบรม
3. บริการในสิ่งที่จำเป็น โดยเน้นความช่วยเหลือ ให้คำแนะนำ อำนวยความสะดวกในด้านวิชาการและสื่อเสริมประเภทต่าง ๆ
4. ดำเนินการฝึกอบรม โดยเตรียมแผนปฏิบัติการและดำเนินการตามแผนทุกขั้นตอน
5. เป็นผู้รับรู้ความรู้สึกของผู้เข้ารับการฝึกอบรม ให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้ระบายความรู้สึกนึกคิด ความเครียด ความเหนื่อยอ่อน ผู้ดำเนินการฝึกอบรมต้องรับฟังด้วยความเห็นใจ และให้การสนับสนุนจนเกิดกำลังใจที่จะเข้ารับการฝึกอบรมอย่างเต็มความสามารถ

5. ประเภทของการฝึกอบรม

น้อย ศิริชาติ (2524 : 11 - 13) ได้แบ่งการฝึกอบรมออกเป็น 2 ประเภท คือ การฝึกอบรมก่อนปฏิบัติงาน (preservice training) และ การฝึกอบรมระหว่างปฏิบัติงาน (inservice training) โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. การฝึกอบรมก่อนปฏิบัติงาน (preservice training) เป็นการฝึกอบรมให้แก่บุคคลก่อนที่จะเริ่มปฏิบัติงานในหน้าที่ใดหน้าที่หนึ่งของหน่วยงาน ซึ่งถือว่าเป็นการป้องกันปัญหาที่อาจเกิดขึ้น การฝึกอบรมก่อนปฏิบัติงานแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

1.1 การปฐมนิเทศ (orientation) เป็นการฝึกอบรมที่จัดขึ้นเพื่อแนะนำบุคคลให้รู้จักหน่วยงานใหม่ ทราบวัตถุประสงค์และนโยบาย รู้จักผู้บังคับบัญชา และผู้ร่วมงาน ตลอดจนเข้าใจกฎระเบียบต่าง ๆ ของหน่วยงาน

1.2 การแนะนำงาน (induction training) เป็นการฝึกอบรมที่จัดขึ้นเพื่อสอนการปฏิบัติงานก่อนที่บุคคลจะเข้ารับหน้าที่ใดหน้าที่หนึ่ง มีลักษณะคล้ายกับการปฐมนิเทศ

2. การฝึกอบรมระหว่างปฏิบัติงาน (inservice training) เป็นการฝึกอบรมหลังจากที่บุคคลเข้าปฏิบัติงานในหน่วยงานแล้ว บางครั้งเรียกว่าการฝึกอบรมบุคลากรประจำการ วัตถุประสงค์ของการฝึกอบรมเพื่อเพิ่มพูนความรู้ความสามารถของบุคคล และเพื่อแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น การฝึกอบรมระหว่างปฏิบัติงานแบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ

2.1 การฝึกอบรมในขณะทำงาน (on the job training) เป็นการฝึกอบรมแบบไม่เป็นทางการ เน้นความสำคัญของการลงมือปฏิบัติงานในสถานการณ์จริงโดยมีผู้ชำนาญงานเป็นผู้ให้ความรู้และแนะนำการปฏิบัติงาน

2.2 การฝึกอบรมนอกที่ทำงาน (off the job training) เป็นการฝึกอบรมอย่างเป็นทางการ มีการจัดอย่างเป็นระบบโดยหน่วยงานผู้รับผิดชอบ มีการวางแผนเตรียมการล่วงหน้าและมีหลักสูตรฝึกอบรมที่ชัดเจน

นอกจากนี้ยังมีการแบ่งประเภทของการฝึกอบรมที่คล้ายคลึงกันคือ โอไดอร์เน (Odiorne. 1970 : 80) ได้แบ่งการฝึกอบรมออกเป็น 3 ประเภท ตามความสำคัญของการฝึกอบรม ดังนี้

1. การฝึกอบรมทั่วไป (regular training programme) เป็นการฝึกอบรมเพื่อสนองความต้องการขั้นต้นเพื่อให้บุคคลมีความรู้ความเข้าใจ และสามารถปฏิบัติงานในหน้าที่ได้อย่างเหมาะสม ตัวอย่างการฝึกอบรมขั้นต้นได้แก่ การปฐมนิเทศ (orientation training) การฝึกอบรมก่อนเลื่อนตำแหน่ง (pre-promotional training)

2. การฝึกอบรมก่อนเลื่อนตำแหน่ง (problem-solving training programme) เป็นการฝึกอบรมเพื่อเพิ่มพูนประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานให้สูงขึ้น การฝึกอบรมประเภทนี้มักจะมุ่งเน้นในเรื่องการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างการปฏิบัติงาน

3. การฝึกอบรมเพื่อพัฒนา (innovative training programme) เป็นการฝึกอบรมขั้นสูง เน้นการมุ่งอนาคต เป็นการฝึกอบรมที่จะช่วยให้ผู้ปฏิบัติงานมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ สามารถพัฒนางานให้ก้าวหน้าขึ้น

6.2 การฝึกอบรมความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์

กอร์ดอน และคลูด้า (Gordon and Klouda. 1989 : 119 - 137)

ผู้เชี่ยวชาญด้านโรคเอดส์ได้กล่าวว่า การฝึกอบรมเป็นยุทธวิธีที่สำคัญในการดำเนินการป้องกันโรคเอดส์ เนื่องจากเป็นวิธีการให้ความรู้ความเข้าใจแก่บุคคลกลุ่มต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ โดยมีรายละเอียดเกี่ยวกับการฝึกอบรม ดังนี้

1. กลุ่มเป้าหมายที่ควรได้รับการฝึกอบรมความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์ แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ตามลำดับความจำเป็น คือ

1.1 กลุ่มผู้ดำเนินการฝึกอบรม เป็นกลุ่มแรกที่จะต้องมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับโรคเอดส์อย่างลึกซึ้ง และมียุทธวิธีในการฝึกอบรม ตลอดจนการถ่ายทอดความรู้ จึงจำเป็นต้องจัดฝึกอบรมให้กับคณะผู้ดำเนินการฝึกอบรมก่อน กลุ่มนี้อาจประกอบไปด้วย อาสาสมัคร หัวหน้าคณะ และผู้จัดการคณะ เป็นต้น

1.2 กลุ่มบุคลากรทางการแพทย์และเจ้าหน้าที่สาธารณสุข เป็นบุคคลที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับโรคเอดส์ควรได้รับการฝึกอบรมเป็นการพิเศษ เพื่อช่วยผ่อนคลายความวิตกกังวลว่าจะติดเชื้อเอดส์จากผู้ป่วยที่เข้ามารักษาตัว และเป็นการสร้างเจตคติที่ถูกต้องต่อโรคเอดส์ ความรู้ที่ควรเน้นเป็นการพิเศษคือ ความรู้เกี่ยวกับการติดเชื้อ และการฆ่าเชื้อเอดส์ที่อาจปนเปื้อนตามเครื่องมือทางการแพทย์ ความรู้เกี่ยวกับการติดต่อสื่อสารกับผู้ป่วย เป็นต้น

1.3 กลุ่มประชาชนทั่วไป ซึ่งประกอบด้วย พนักงานในโรงเรียน บริษัท ร้านค้าต่าง ๆ พนักงานในสถานพยาบาล ผู้ประกอบอาชีพอิสระ ผู้นำกลุ่มสตรี วัยรุ่น หนุ่มสาว สื่อมวลชนและครูอาจารย์ผู้เกี่ยวข้องกับเยาวชน

2. การจัดฝึกอบรม ผู้รับผิดชอบในการจัดฝึกอบรมจะต้องวางแผนจัดการเพื่อให้การฝึกอบรมเกิดประสิทธิผลมากที่สุด โดยอาจจะปรับขยายโครงการฝึกอบรมที่ดำเนินการอยู่แล้วด้วยการสอดแทรกเรื่องโรคเอดส์เข้าไปในโครงการ หรือพัฒนาโครงการฝึกอบรมขึ้นใหม่โดยเฉพาะ หรืออาจจะสอดแทรกเรื่องโรคเอดส์เข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของการจัดการเรียนการสอนในสถาบันการศึกษาทั่วไป ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับทรัพยากรในการดำเนินงาน เช่น เงินงบประมาณ

ประมาณ กำลังคน วัสดุอุปกรณ์ และเวลา นอกจากนั้นยังขึ้นอยู่กับความเร่งด่วนของการแก้ปัญหาและวิกฤติการณ์โรคเอดส์ว่าร้ายแรงเพียงใด หากพบที่มีความจำเป็นเร่งด่วนอาจจะต้องพัฒนาโครงการฝึกอบรมขึ้นใหม่โดยเฉพาะ เพื่อให้ตรงกับความต้องการในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น ส่วนใหญ่แล้วการพัฒนาโครงการฝึกอบรมขึ้นใหม่มักจะมุ่งเน้นให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเกิดการเปลี่ยนแปลงต่อไปนี้

2.1 มีความรู้และเจตคติที่เหมาะสมในเรื่องโรคเอดส์

2.2 มีความยินดีที่จะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของโรคเอดส์

2.3 เต็มใจที่จะเข้าร่วมหรือช่วยเหลือในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคเอดส์

3. หลักการเรียนรู้และเทคนิคการสอน การฝึกอบรมจะได้ผล ผู้เข้ารับการฝึกอบรมจะเรียนรู้ได้เร็ว มีความคงทนในการเรียนรู้ จำเป็นต้องยึดหลักการเรียนรู้และเทคนิคการสอน ดังนี้

3.1 เคารพในความเท่าเทียมกัน ผู้ให้การฝึกอบรมจะต้องเคารพในความรู้ความสามารถของผู้เข้ารับการฝึกอบรม เปิดโอกาสให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้ซักถามและแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ ไม่กระทำการใด ๆ ในอันที่จะทำให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเกิดความรู้สึกว่าเป็นเหมือนนักเรียนที่เข้าเรียนในชั้น ต้องจำเนื้อหา ตอบคำถาม และเชื่อฟังผู้สอนทุกประการ เพราะผู้เข้ารับการฝึกอบรมเป็นผู้ใหญ่ มีความรู้ และประสบการณ์ มีศักดิ์ศรีในตัวเอง

3.2 สนองความต้องการที่จะเรียนรู้ ผู้เข้ารับการฝึกอบรมจะเรียนรู้ได้เร็วเมื่อเขามีความต้องการที่จะเรียนรู้ ดังนั้นก่อนทำการสอนควรสร้างแรงจูงใจกระตุ้นให้เกิดความต้องการในการเรียนรู้

3.3 แนะนำให้เห็นประโยชน์จากความรู้ ผู้เข้ารับการฝึกอบรมจะเรียนรู้ได้เร็ว เมื่อเขาเห็นประโยชน์ของความรู้ที่จะเรียน เนื้อหาที่จะเรียนต้องสอดคล้องกับงานที่เขาปฏิบัติ

3.4 เริ่มเรียนจากสิ่งที่มีความรู้อยู่แล้ว ผู้เข้ารับการฝึกอบรมจะเรียนรู้ข้อมูลใหม่และฝึกทักษะได้เร็ว เมื่อข้อมูลนั้นต่อเนื่องจากสิ่งที่เขามีความรู้และประสบการณ์อยู่แล้ว เป็นการนำเข้าสู่บทเรียนเพื่อเชื่อมโยงความรู้ใหม่กับความรู้เก่านั่นเอง

3.5 ระวังผลกระทบจากความรู้สึกส่วนบุคคล เนื่องจากผู้เข้ารับการฝึกอบรมแต่ละคนมีความไวต่อความรู้สึกแตกต่างกัน โดยเฉพาะเรื่องเกี่ยวกับเพศศึกษา การวางแผนครอบครัว โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และโรคเอดส์ ผู้ให้การฝึกอบรมควรระวังอย่าให้ความรู้สึกที่ไม่ดีเกิดขึ้นจะทำให้เป็นอุปสรรคต่อการเรียนรู้

3.6 ใช้ยุทธวิธีที่เหมาะสม การที่จะอธิบายให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความเข้าใจตามที่ต้องการ จำเป็นต้องอาศัยยุทธวิธีที่เหมาะสม เช่น การอภิปรายกลุ่ม เป็นต้น

3.7 สร้างความตื่นตัวในการเรียนรู้ การเรียนรู้จะได้ผลดีเมื่อบรรยากาศและกระบวนการเรียนรู้ เป็นไปด้วยความตื่นตัวสนุกสนาน น่าเบื่อ

3.8 จัดให้มีการอภิปรายถกเถียง ซึ่งจะช่วยให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้ทบทวนความรู้และประสบการณ์ เป็นการกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ได้ดีขึ้น นอกจากนั้นยังทำให้เกิดความคงทนในการเรียนรู้ โดยอาจจัดในรูปแบบของการอภิปรายชั้นเรียน การอภิปรายกลุ่มย่อย การระดมสมอง การประชุมซักถาม

3.9 ใช้เกมประกอบการเรียน เกมจะทำให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรม มีความสนุกสนาน และได้รับประสบการณ์จากสถานการณ์สมมุติก่อนที่จะได้พบกับสถานการณ์ในชีวิตจริง เกมที่อาจนำมาใช้ในการฝึกอบรม คือ การแสดงบทบาทสมมุติ สถานการณ์จำลอง การทายปัญหา เกมการเล่นอื่น ๆ

3.10 ใช้หลักการเรียนรู้ด้วยตนเอง กิจกรรมการฝึกอบรมที่จัดขึ้นควรเปิดโอกาสให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้เรียนรู้ด้วยตนเอง จะทำให้เกิดความเข้าใจ และมีความคงทนในการเรียนรู้ดีขึ้น

3.11 ข้อมูลต้องชัดเจน เนื้อหาวิชาที่เป็นความรู้ ตลอดจนศัพท์เทคนิคต่าง ๆ ต้องชัดเจน เข้าใจง่าย

4. การสร้างหลักสูตรฝึกอบรมเรื่องโรคเอดส์ ก่อนที่จะทำการสร้างหลักสูตรฝึกอบรมเรื่องโรคเอดส์ จำเป็นต้องทราบก่อนว่า กลุ่มเป้าหมายมีความต้องการอย่างไร และผู้จัดการฝึกอบรมต้องการให้เกิดความรู้ ทักษะ และเจตคติด้านใดบ้าง เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการสร้างหลักสูตรฝึกอบรม การที่จะได้มาซึ่งข้อมูลเหล่านี้ควรใช้วิธีการวิเคราะห์ความต้องการในการฝึกอบรม (training needs) โดยการสอบถามจากผู้ที่จะเข้ารับการฝึกอบรม และศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องในส่วนความต้องการของผู้จัดการฝึกอบรม จากนั้นจึงสร้างโครงร่างหลักสูตรซึ่งจะแตกต่างกันไปตามกลุ่มเป้าหมายที่จะเข้ารับการฝึกอบรม

จากเอกสารเกี่ยวกับการฝึกอบรมที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การฝึกอบรมเป็นยุทธวิธีในการเพิ่มพูนความรู้ ทักษะ และสร้างเจตคติที่พึงประสงค์ให้กับบุคลากร การฝึกอบรมสามารถยืดหยุ่นปรับให้เหมาะสมกับสถานการณ์และความจำเป็นได้ และจากปัญหาโรคเอดส์ในปัจจุบันเมื่อพิจารณาแล้วสามารถจะนำวิธีการฝึกอบรมมาใช้เพื่อสร้างเสริมความรู้ความเข้าใจและเจตคติที่ถูกต้องให้กับครูประถมศึกษา โดยการพัฒนหลักสูตรให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับปัญหาที่เกิดขึ้น

ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร

1. ความหมายของหลักสูตร

คำว่า หลักสูตร (curriculum) มีผู้ให้ความหมายแตกต่างกันหลายประการตามแนวคิดและปรัชญาของนักพัฒนาหลักสูตรแต่ละคน บางความหมายได้รับการยอมรับและนิยมใช้อ้างอิงอย่างกว้างขวาง บางความหมายได้รับความนิยมและยอมรับอยู่ในแวดวงจำกัด อย่างไรก็ตามพจนานุกรมการศึกษาของ กูด (Good. 1973 : 157) ได้ให้ความหมายของหลักสูตรไว้ 3 ประการ ดังนี้

1. หลักสูตร หมายถึง เนื้อหาวิชาที่จัดไว้อย่างเป็นระบบเพื่อให้ผู้เรียนได้ศึกษาจนจบชั้นหรือได้รับประกาศนียบัตร

2. หลักสูตร หมายถึง เค้าโครงของเนื้อหาวิชาหรือสิ่งเฉพาะเจาะจงที่จะต้องสอน เพื่อให้ผู้เรียนได้ศึกษาจนจบชั้นหรือได้รับประกาศนียบัตร

3. หลักสูตร หมายถึง กลุ่มวิชาและมวลประสบการณ์ที่กำหนดไว้ให้ผู้เรียนได้ศึกษาภายใต้การแนะนำของโรงเรียน

ซมพันธ์ุ กุญชร ๓ ยุทธยา (2530 : 1) ได้กล่าวถึงความหมายของหลักสูตรไว้ 4 ประการ คล้ายคลึงกับความหมายตามพจนานุกรมการศึกษา ดังนี้

1. หลักสูตร หมายถึง ประสบการณ์ทุกอย่างที่นักเรียนพึงได้รับโดยไม่จำกัดว่าเมื่อไร และอย่างไร

2. หลักสูตร หมายถึง ประสบการณ์ทุกอย่างที่นักเรียนพึงได้รับภายใต้การแนะนำของโรงเรียน

3. หลักสูตร หมายถึง รายวิชาทั้งหมดที่โรงเรียนจัดให้ผู้เรียน

4. หลักสูตร หมายถึง เอกสารที่กำหนดโครงการให้การศึกษาแก่ผู้เรียน

ความหมายของหลักสูตรในระดับกว้างนั้นครอบคลุมไปถึงหลักสูตรนอกระบบโรงเรียน ซึ่งเป็นการจัดประสบการณ์เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และพัฒนาตนเองไปในทิศทางที่พึงประสงค์ หลักสูตรที่ดีควรสนองความต้องการและความสนใจของผู้เรียน สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม การเมือง และสภาพแวดล้อมทางจิตวิทยาสังคม เป็นหลักสูตรเพื่อชีวิตและสังคม การจัดเนื้อหาวิชาต้องให้มีความสอดคล้องกับชีวิตประจำวันของผู้เรียนในชุมชนโดยตรง การสอนควรมุ่งเน้นไปที่การปฏิบัติจริงมากกว่าการเรียนรู้ทางทฤษฎี

หลักสูตรฝึกอบรมความรู้เกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์สำหรับครูประถมศึกษา ที่ผู้วิจัยจะพัฒนาขึ้นนั้น จัดว่าเป็นหลักสูตรนอกระบบโรงเรียนที่เน้นการแก้ปัญหาและสนองตอบความต้องการของสังคม เป็นหลักสูตรระยะสั้นที่เรียกว่าหลักสูตรฝึกอบรม

2. ส่วนประกอบของหลักสูตร

หลักสูตรประกอบไปด้วยส่วนต่าง ๆ ที่สัมพันธ์และสอดคล้องกัน ตามที่ ทาบา (Taba. 1962 : 10) เสนอไว้ว่า หลักสูตรประกอบไปด้วยส่วนสำคัญ 4 ส่วน คือ

1. จุดมุ่งหมาย เป็นส่วนที่กล่าวถึงจุดมุ่งหมายทั่วไป และวัตถุประสงค์เฉพาะวิชา
2. เนื้อหาวิชา เป็นส่วนที่กล่าวถึงเนื้อหาวิชาที่จัดไว้ในหลักสูตร เพื่อให้ผู้เรียนได้

ศึกษาจนมีคุณลักษณะตามจุดมุ่งหมาย

3. กิจกรรมและรูปแบบการเรียนการสอน เป็นส่วนที่กล่าวถึงวิธีการและกระบวนการที่จะทำให้ผู้เรียนได้รับเนื้อหาวิชาอย่างมีประสิทธิภาพ

4. การประเมินผล เป็นส่วนที่กล่าวถึงวิธีการตรวจสอบว่า ผู้เรียนได้บรรลุตามจุดมุ่งหมายเพียงใด

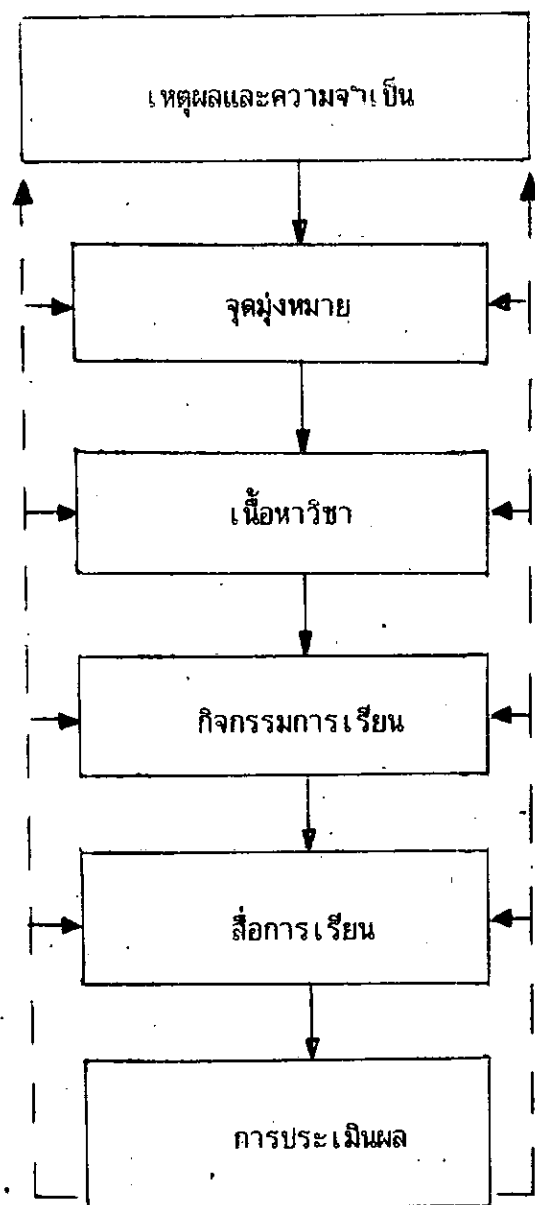
นอกจากนี้นักพัฒนาหลักสูตรคนอื่น ๆ ได้แบ่งส่วนประกอบของหลักสูตรคล้ายคลึง

กับทาบา เช่น เคอร์รี่ (Kerr. 1968 : 16 - 17) ได้แบ่งส่วนประกอบของหลักสูตรไว้

เป็น 4 ส่วนคือ วัตถุประสงค์ของหลักสูตร ความรู้ ประสบการณ์การเรียนรู้ และการประเมินผลหลักสูตร ส่วน สจ๊วต อุทราพันธ์ (2532 : 244) ได้เสนอว่าควรแบ่งหลักสูตรออกเป็น 7 ส่วนประกอบ ดังนี้

1. เหตุผลและความจำเป็นของหลักสูตร
2. จุดมุ่งหมายของหลักสูตร
3. เนื้อหาสาระและประสบการณ์
4. การเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน
5. การเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้สื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิชาในชุมชน
6. การประเมินผล
7. การเสนอแนะเกี่ยวกับการช่วยเหลือและส่งเสริมผู้เรียน

จากส่วนประกอบของหลักสูตรที่กล่าวมาทั้งหมด สรุปเป็นแผนภาพได้ ดังนี้

ภาพประกอบ 3 ส่วนประกอบของหลักสูตร

3. กระบวนการพัฒนาหลักสูตร

นักพัฒนาหลักสูตรคนสำคัญที่ได้รับการยกย่องว่าเป็นผู้วางรากฐานและแนวคิดในการพัฒนาหลักสูตร คือ ไทเลอร์ (Tyler, 1949 : 1) เข้าได้เสนอคำถาม 4 ประการที่จะเป็นแนวทางขึ้นถึงกระบวนการพัฒนาหลักสูตร เรียกว่า "เหตุผลของไทเลอร์" (Tyler's rationale) ดังนี้

1. มีจุดมุ่งหมายทางการศึกษาอะไรบ้างที่โรงเรียนจะต้องจัดให้นักเรียน
2. มีประสบการณ์ทางการศึกษาอะไรบ้างที่โรงเรียนควรจัดขึ้น เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้

3. จะจัดประสบการณ์ทางการศึกษาอย่างไรให้มีประสิทธิภาพ

4. จะพิจารณาได้อย่างไรว่า จุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้บรรลุผลแล้ว

คำถามทั้ง 4 ข้อนี้ ไทเลอร์ เน้นว่าต้องถามเรียงตามลำดับ เพราะว่าจุดมุ่งหมายเป็นคำถามที่สำคัญ และจะเป็นตัวกำหนดคำถามที่เหลืออีกสามข้อต่อมา

จากแนวคิดในการพัฒนาหลักสูตรของ ไทเลอร์ นั้น ชมพันธุ์ กุญชร ณ อยุธยา (2530 : 4 - 31) ได้อธิบายรายละเอียดเพิ่มเติม ดังนี้

1. จุดมุ่งหมายทางการศึกษา กำหนดขึ้นเพื่อเป็นเกณฑ์ในการเลือกสื่อการเรียนการสอน เนื้อหาวิชา วิธีสอน และการเตรียมข้อทดสอบ การกำหนดจุดมุ่งหมายทางการศึกษา ควรกำหนดจากแหล่งกำเนิดที่เป็นพื้นฐาน 3 แหล่ง คือ

1.1 ข้อมูลจากการศึกษาตัวผู้เรียน

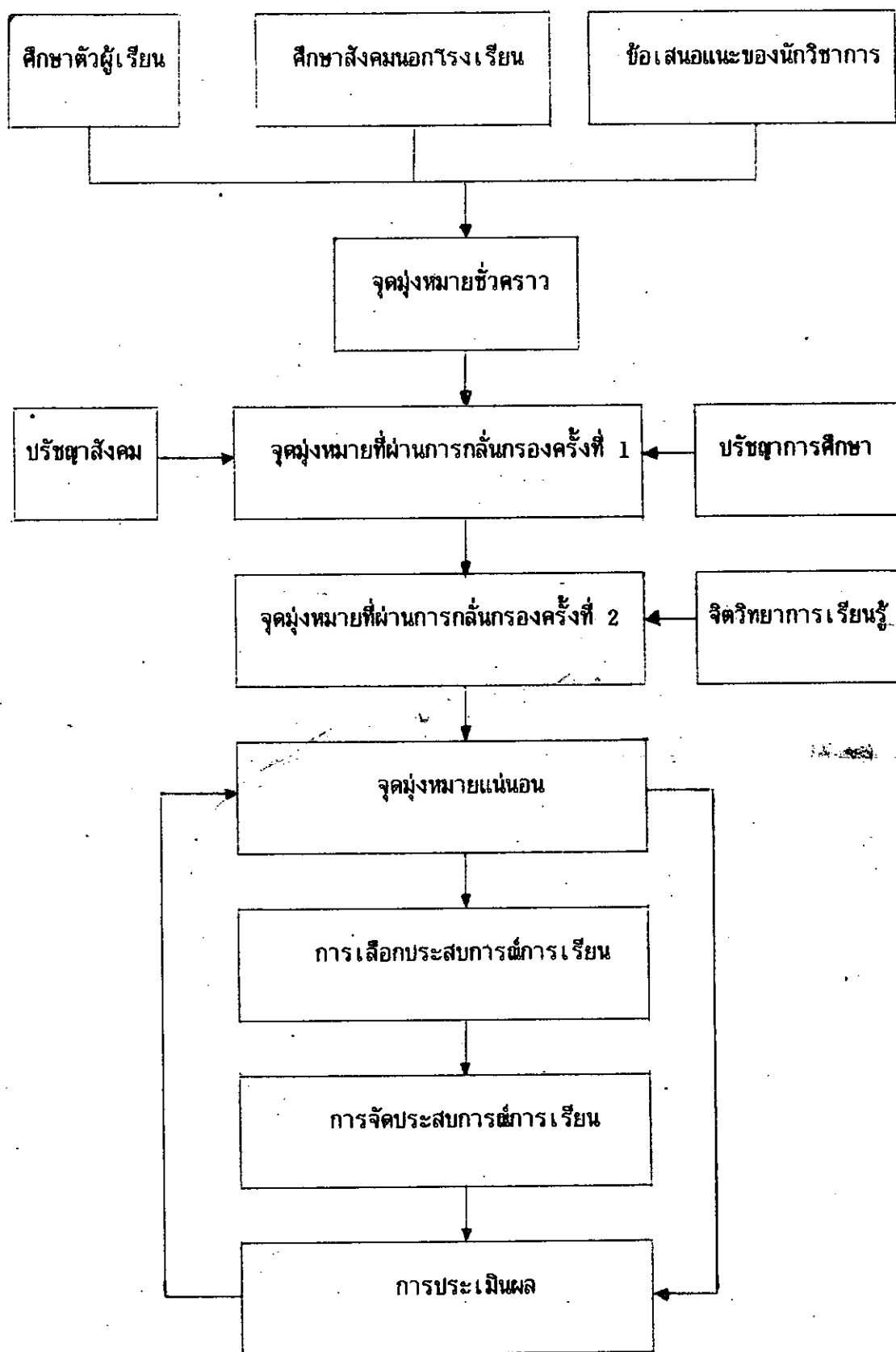
1.2 ข้อมูลจากการศึกษาสังคมนอกโรงเรียน

1.3 ข้อเสนอแนะของนักวิชาการ

นอกจากแหล่งกำเนิดของจุดมุ่งหมายทางการศึกษาทั้ง 3 แหล่งดังกล่าวแล้ว การเขียนจุดมุ่งหมายทางการศึกษายังจะต้องผ่านการกลั่นกรองให้เหลือข้อที่มีความสำคัญ และสามารถปฏิบัติได้จริงเท่านั้น โดยมีการกลั่นกรอง 2 ขั้นตอน คือ การกลั่นกรองครั้งที่ 1 พิจารณาจากหลักปรัชญาสังคมและปรัชญาการศึกษา การกลั่นกรองครั้งที่ 2 พิจารณาจากหลักจิตวิทยาการเรียนรู้

2. การเลือกประสบการณ์การเรียนรู้ เป็นการกำหนดประสบการณ์เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ เป็นวิธีการที่จะทำให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายทางการศึกษาที่ตั้งไว้
3. การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ เป็นการนำประสบการณ์ที่เลือกไว้มารจัดให้แก่ผู้เรียนโดยแยกเป็นหน่วยรายวิชา หรือรายการ โดยคำนึงถึงความสัมพันธ์ด้านเวลาและเนื้อหาวิชา
4. การประเมินผล เป็นการตรวจสอบว่าการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ได้บรรลุตามจุดมุ่งหมายทางการศึกษาหรือไม่

จากแนวคิดในการพัฒนาหลักสูตรของไทเลอร์ และการอธิบายของชมพันธุ์ กุญชร ณ อยุธยา ดังกล่าว สามารถแสดงเป็นแผนภาพได้ ดังนี้

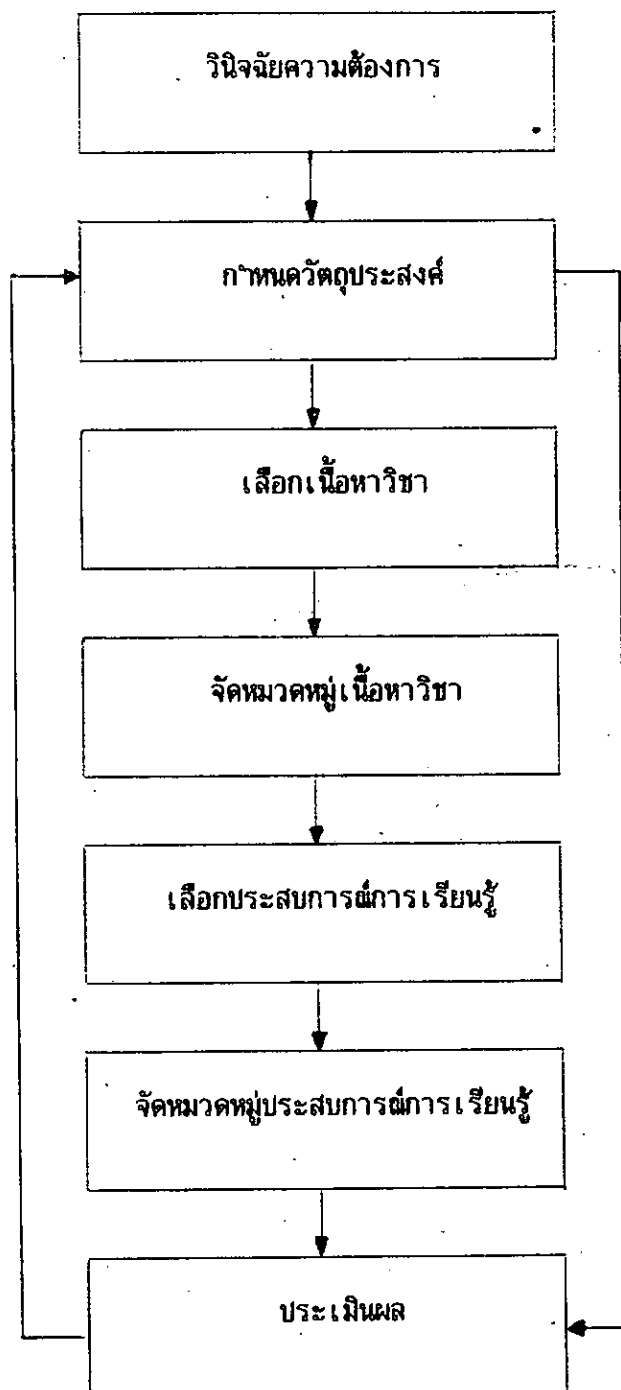

ภาพประกอบ 4 การพัฒนาหลักสูตรของไทเลอร์

ทาบ (Taba. 1962 : 12) ได้เสนอกระบวนการพัฒนาหลักสูตรที่มีรายละเอียดมากขึ้น โดยแบ่งออกเป็น 7 ขั้นตอน ดังนี้

1. วิจัยความต้องการของผู้เรียนและสังคม เนื่องจากหลักสูตรที่สร้างขึ้นนั้น เพื่อให้นักเรียนที่อยู่ในสังคมเป็นผู้ใช้ นักพัฒนาหลักสูตรจึงต้องทราบว่าผู้เรียนและสังคมต้องการอะไร
2. กำหนดวัตถุประสงค์ โดยใช้ข้อมูลจากการวิเคราะห์ความต้องการของผู้เรียนและสังคม
3. เลือกเนื้อหาวิชา เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ นักพัฒนาหลักสูตรจะต้องเลือกเนื้อหาวิชาตามเกณฑ์เหล่านี้ คือ ความสำคัญของเนื้อหาวิชา ความสามารถของผู้เรียน ลำดับขั้นการเรียนรู้ และระดับพัฒนาการของผู้เรียน
4. จัดเนื้อหาวิชาให้เป็นหมวดหมู่ โดยเรียงลำดับตามความยากง่าย ความต่อเนื่องสัมพันธ์ของเนื้อหาวิชา ทั้งนี้เพื่อความสะดวกในการเรียนรู้ของผู้เรียน
5. เลือกประสบการณ์การเรียนรู้ เพื่อที่จะทำให้กระบวนการเรียนรู้ตามเนื้อหาวิชาสมบูรณ์ยิ่งขึ้น นักพัฒนาหลักสูตรจะต้องเลือกประสบการณ์การเรียนรู้ให้สอดคล้องกับเนื้อหาวิชาและวัตถุประสงค์ของหลักสูตร
6. จัดหมวดหมู่ประสบการณ์การเรียนรู้ โดยเรียงลำดับก่อนหลังและความต่อเนื่องสัมพันธ์ของประสบการณ์
7. กำหนดวิธีการและแนวทางประเมินผล เป็นการกำหนดว่าจะวัดคุณลักษณะของผู้เรียนหลังจากจบหลักสูตรแล้วได้อย่างไร เป็นการพิจารณาผลที่คาดหวังกับผลที่เกิดขึ้นจริงว่าสอดคล้องกันหรือไม่เพียงใด

จากขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรของ ทาบ สามารถแสดงเป็นแผนภาพได้ ดังนี้

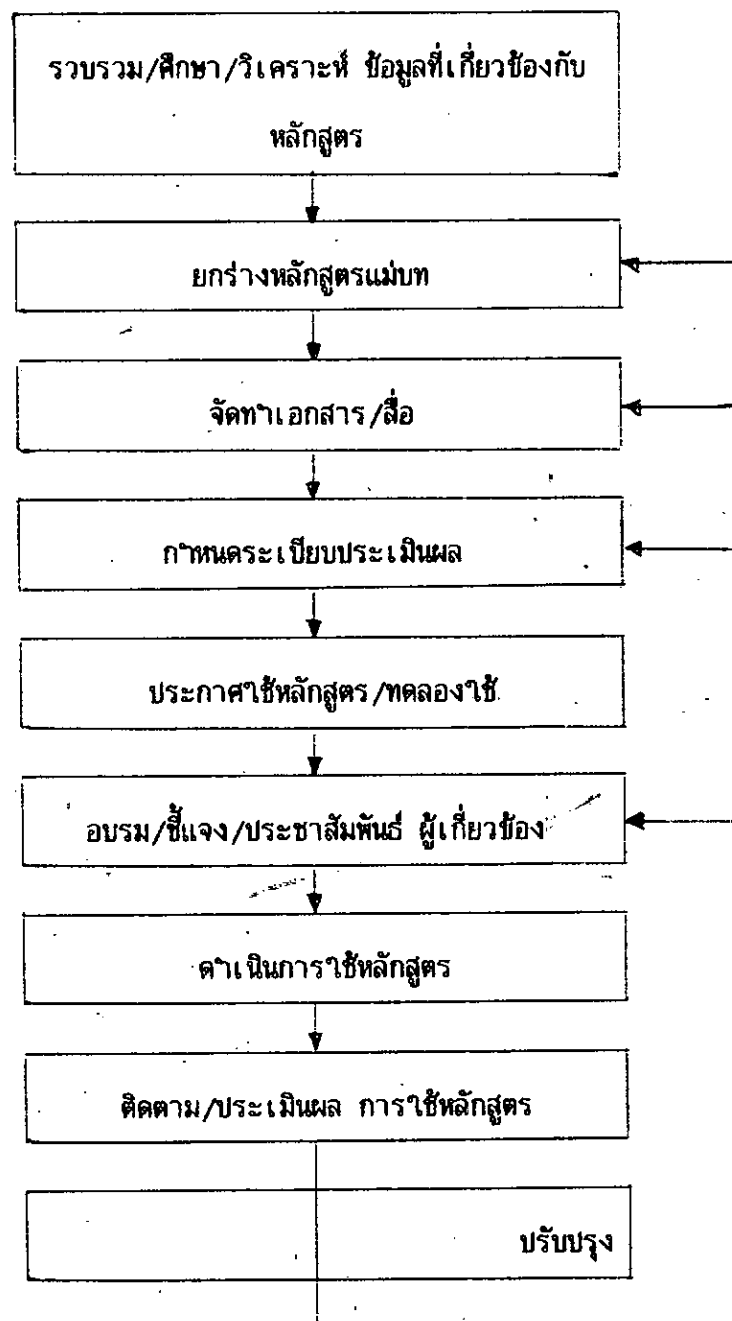

ภาพประกอบ 5 การพัฒนาหลักสูตรของทางบา

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2531 : 20) ได้กำหนดกระบวนการ
พัฒนาหลักสูตรไว้ 8 ขั้นตอน ดังนี้

1. รวบรวม ศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตร โดยทำการสำรวจ
สภาพปัญหาการศึกษา ศาสนา สังคม การเมือง และทำการวิเคราะห์หลักสูตรเดิมที่ใช้อยู่
พร้อมทั้งศึกษาแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับหลักสูตร
2. ยกร่างหลักสูตรแม่บท กำหนดรายละเอียดต่าง ๆ ประกอบด้วย จุดมุ่งหมาย
หลักการ โครงสร้าง เนื้อหาวิชา กิจกรรม สื่อการเรียนและการประเมินผล
3. จัดทำเอกสารและสื่อประกอบหลักสูตร เช่น หนังสือเรียน หนังสือเสริม
หลักสูตร คู่มือหลักสูตร เป็นต้น
4. กำหนดระเบียบประเมินผล พร้อมทั้งสร้างคู่มือการปฏิบัติตามระเบียบ และ
แบบฟอร์มสำหรับการประเมิน
5. ประกาศใช้หลักสูตรและทดลองใช้ โดยทำการทดลองในโครงการนำร่อง
และให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ
6. อบรม ชี้แจง ประชาสัมพันธ์ ผู้เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตร ให้มีความรู้
ความเข้าใจ สามารถใช้หลักสูตรได้ โดยเน้นการอบรมครูผู้สอนและศึกษานิเทศก์ ชี้แจง
ผู้บริหาร ประชาสัมพันธ์ผู้ปกครองและประชาชนทั่วไป
7. ดำเนินการใช้หลักสูตรในโรงเรียนทั่วไป
8. ติดตามประเมินผลการใช้หลักสูตร โดยกรมวิชาการ และกรมเจ้าสังกัดใน
กระทรวงศึกษาธิการ ร่วมกันติดตามประเมินผล

จากขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ สามารถเขียนเป็นแผนภาพ
ได้ดังนี้

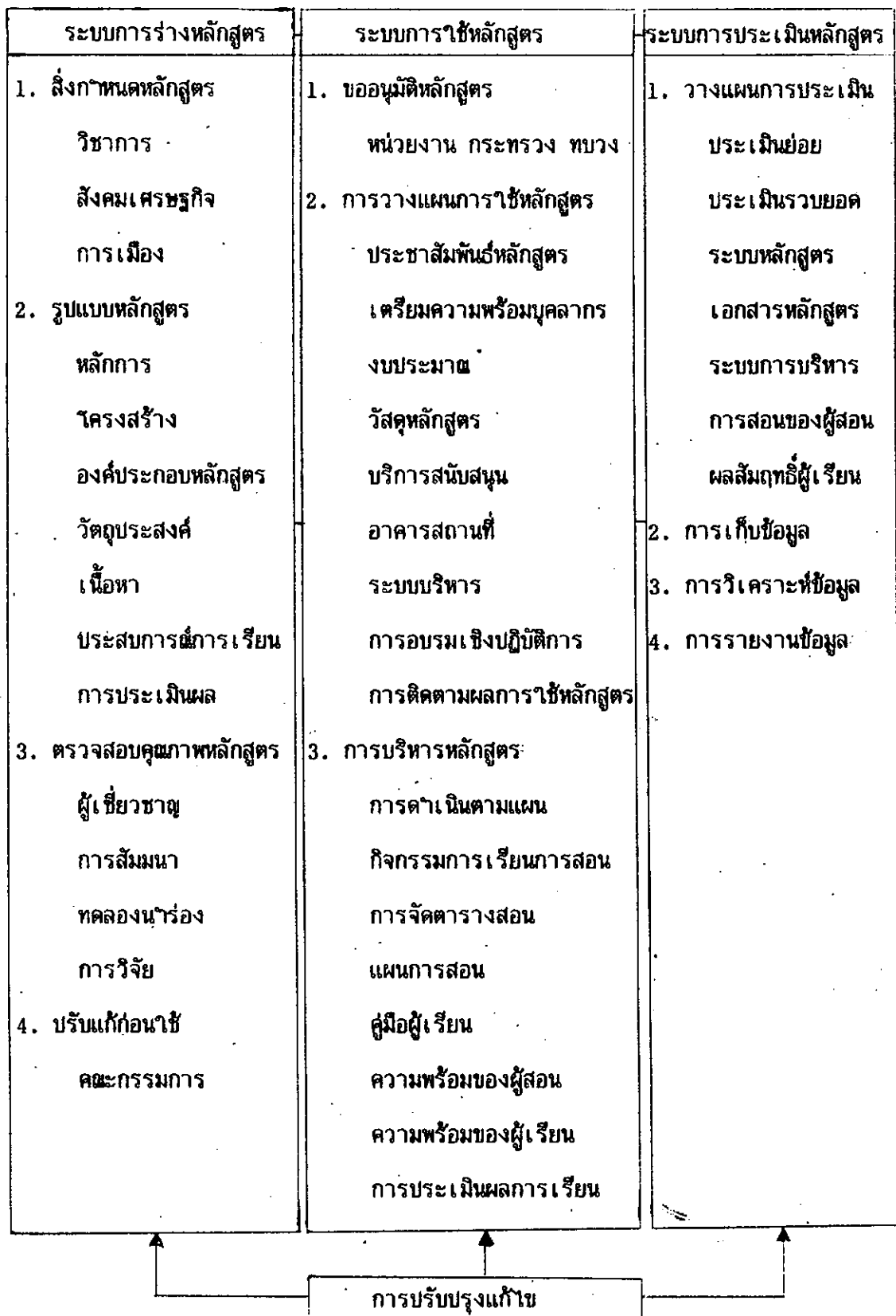

ภาพประกอบ 6 การพัฒนาหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2533 : 1 - 23) ได้เสนอกระบวนการพัฒนาหลักสูตรแบบครบวงจร โดยมองว่าการพัฒนาหลักสูตรประกอบไปด้วยระบบต่าง ๆ คือ ระบบการร่างหลักสูตร ระบบการนำหลักสูตรไปใช้ และระบบการประเมินหลักสูตร โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ระบบการร่างหลักสูตร ประกอบไปด้วยส่วนต่าง ๆ คือ สิ่งกำหนดหลักสูตร รูปแบบหลักสูตร การตรวจสอบคุณภาพหลักสูตร การปรับแก้หลักสูตรก่อนนำไปใช้
2. ระบบการใช้หลักสูตร ได้แก่ การขออนุมัติหลักสูตร การวางแผนใช้หลักสูตร และการดำเนินการใช้หลักสูตร
3. ระบบการประเมินหลักสูตร เป็นขั้นตอนสุดท้ายของการพัฒนาหลักสูตร โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อเปรียบเทียบผลการใช้หลักสูตรจริงกับจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ เป็นข้อมูลสำหรับการตัดสินใจของฝ่ายบริหารว่าควรจะใช้หลักสูตรนั้นต่อไปหรือไม่

การพัฒนาหลักสูตรแบบครบวงจร

ภาพประกอบ 7 การพัฒนาหลักสูตรแบบครบวงจรของ วิชัย วงษ์ใหญ่

จากกระบวนการพัฒนาหลักสูตรของนักการศึกษาต่าง ๆ ที่กล่าวมานั้น จะเห็นได้ว่าเป็นกระบวนการทั่วไปที่สามารถปรับใช้ได้กับการพัฒนาหลักสูตรทุกรูปแบบ สำหรับพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม ซึ่งเป็นหลักสูตรระยะสั้นนั้น สามารถดำเนินการตามกระบวนการดังกล่าวเช่นกัน ดังที่ วิเชียร ขิวิมัย (2528 : 7 - 15) ได้เสนอขั้นตอนการสร้าง และพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมไว้ 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. การวิเคราะห์หาความจำเป็นในการฝึกอบรม เป็นการศึกษาปัญหาของหน่วยงานที่จะได้รับการปรับปรุง หรือเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจให้กับบุคลากรด้วยวิธีการฝึกอบรม ในการวิเคราะห์หาความจำเป็นต้องวิเคราะห์อย่างรอบคอบและครอบคลุม กล่าวคือจะต้องพิจารณาถึงสภาพปัจจุบันที่มีปัญหาเกิดขึ้น และคาดการณ์อนาคตได้อย่างถูกต้องใกล้เคียง เพื่อจะได้วางแผนฝึกอบรมได้อย่างเหมาะสม วิธีการที่จะใช้สำหรับการหาความจำเป็นในการฝึกอบรมมีหลายวิธี เช่น วิธีสังเกต วิธีวิเคราะห์งาน วิธีประเมินผลการปฏิบัติงาน การสำรวจความต้องการ เป็นต้น

2. การกำหนดวัตถุประสงค์ในการฝึกอบรม เป็นขั้นตอนที่ชี้ให้เห็นถึงเป้าหมายและความต้องการของการฝึกอบรมว่า ต้องการแก้ปัญหาใดและต้องการให้อะไรเกิดขึ้นในหน่วยงาน การฝึกอบรมส่วนมากจะมุ่งให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม 3 ด้านคือ ความรู้ เจตคติ และทักษะปฏิบัติ การตั้งวัตถุประสงค์ จึงควรตั้งในลักษณะการคาดหวังให้เกิดการเปลี่ยนแปลงคุณลักษณะของบุคลากร 3 ด้านดังกล่าว

3. การเลือกเนื้อหาในการฝึกอบรม เป็นขั้นตอนสำคัญเพราะเนื้อหาเป็นเสมือนเครื่องมือ ที่จะเข้าไปดำเนินการแก้ปัญหาให้กับหน่วยงาน โดยมีหลักเกณฑ์ดังนี้

3.1 สอดคล้องกับความต้องการและความจำเป็นในการแก้ปัญหา หรือการพัฒนาบุคลากรของหน่วยงาน

3.2 ทันสมัย ทันต่อเหตุการณ์ น่าสนใจ และมุ่งให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรม

3.3 เหมาะสมกับระดับผู้เข้ารับการฝึกอบรม ไม่ยากหรือง่ายไป

3.4 ผู้เข้ารับการฝึกอบรมสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริงในการทำงาน

และชีวิตประจำวัน

3.5 มีคุณค่าในตัวเอง เหมาะสมแก่การจำ การเกิดเจตคติ การฝึกทักษะ
ในเนื้อหา นั้น ๆ

3.6 ต้องนำเสนอได้อย่างชัดเจน ไม่ก่อให้เกิดความยุ่งยากในการนำเสนอ

3.7 สามารถประเมินผลได้อย่างสะดวก

4. การกำหนดกิจกรรมและการเลือกสื่อในการฝึกอบรม กิจกรรมและสื่อในการ
ฝึกอบรม เป็นตัวกลางสำคัญที่จะถ่ายทอดเชื่อมโยง ความรู้ ทักษะ เจตคติ ให้กับผู้เข้ารับการ
ฝึกอบรม เกณฑ์ในการกำหนดกิจกรรมและการเลือกสื่อ มีดังนี้

4.1 ต้องสามารถถ่ายทอดเนื้อหาวิชาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ไม่ก่อให้เกิด
ความผิดพลาดตามเนื้อหาวิชาและความคิดรวบยอดแก่ผู้เข้ารับการฝึกอบรม

4.2 ต้องเหมาะสมกับสถานการณ์ เพศ วัย และระดับความรู้ของผู้เข้ารับการ
ฝึกอบรม

4.3 ต้องมีคุณค่าทางเทคนิค ชัดเจน และถูกต้อง

4.4 ต้องเหมาะสมกับสถานการณ์ทางเศรษฐกิจ ไม่แพงจนเกินไป คำนึงค่าแก่
การลงทุน

สำหรับการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมในประเทศไทย ได้มีผู้ทำการพัฒนาขึ้นโดยอาศัยขั้น
ตอนการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) โดยมีรูปแบบคล้ายคลึงกันดังนี้

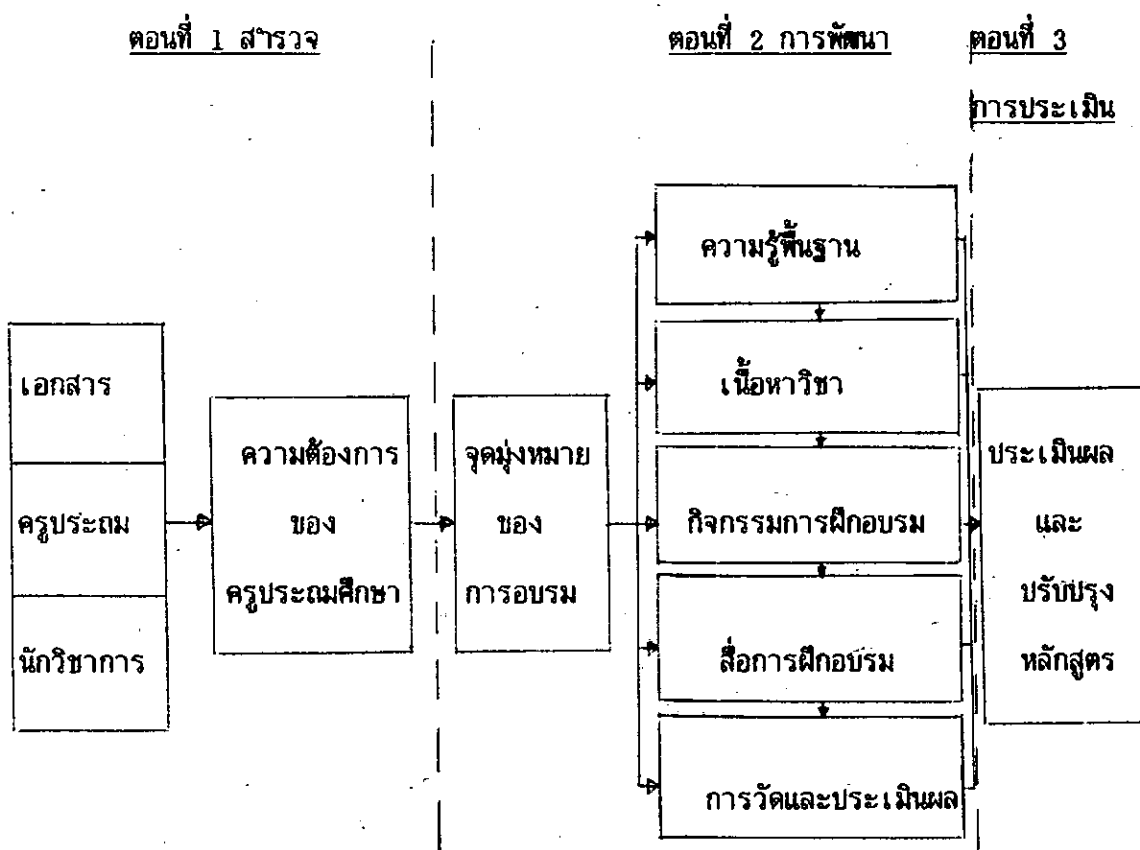
สมบูรณ์ ดันยะ (2524 : 17) ได้พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อสร้างเสริม

สมรรถภาพ ด้านการสอนของครูประจำการระดับประถมศึกษา โดยแบ่งการดำเนินงานออก
เป็น 3 ขั้นตอน คือ

1. สืบหาความต้องการของครูประจำการระดับประถมศึกษาที่จะสร้างเสริม
สมรรถภาพด้านการสอน

2. พัฒนาหลักสูตร จากความต้องการของครูประจำการที่ได้จากการสำรวจงาน
ตอนแรก ได้นำมาสร้างเป็นหลักสูตรฝึกอบรมประกอบด้วยจุดมุ่งหมาย ความรู้พื้นฐาน เนื้อหา
วิชา กิจกรรมการฝึกอบรม สื่อการฝึกอบรม การวัดและประเมินผล

3. ประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตรโดยอาศัยความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ

ภาพประกอบ 8 การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมของ สมบูรณ์ ตันยะ

นิภา ทองไทย (2525 : 34 - 35) ได้ทำการพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียนสำหรับพ่อแม่ในชุมชนเกษตรกรรมชนบท โดยมีขั้นตอนการพัฒนาดังนี้

1. กำหนดสภาพปัญหาและความจำเป็นของชุมชนเกษตรกรรมชนบท ซึ่งกำหนดให้สอดคล้องกับแนวนโยบายของชาติ โดยการสำรวจเอกสารและชุมชน รวมทั้งการสำรวจความต้องการของผู้เข้ารับการฝึกอบรมมาเป็นข้อมูลในการกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

2. กำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรการฝึกอบรม ให้สอดคล้องเหมาะสมกับสภาพปัญหาและความจำเป็นที่ได้สำรวจมา

3. กำหนดหน่วยการฝึกอบรม โดยแบ่งจุดมุ่งหมายออกเป็นเรื่อง ๆ และกำหนดหน่วยการฝึกอบรมให้ครอบคลุมจุดมุ่งหมายเรื่องนั้น ๆ ซึ่งเมื่อได้ดำเนินการครบทุกหน่วยการอบรมแล้ว จะบรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตรที่กำหนดไว้

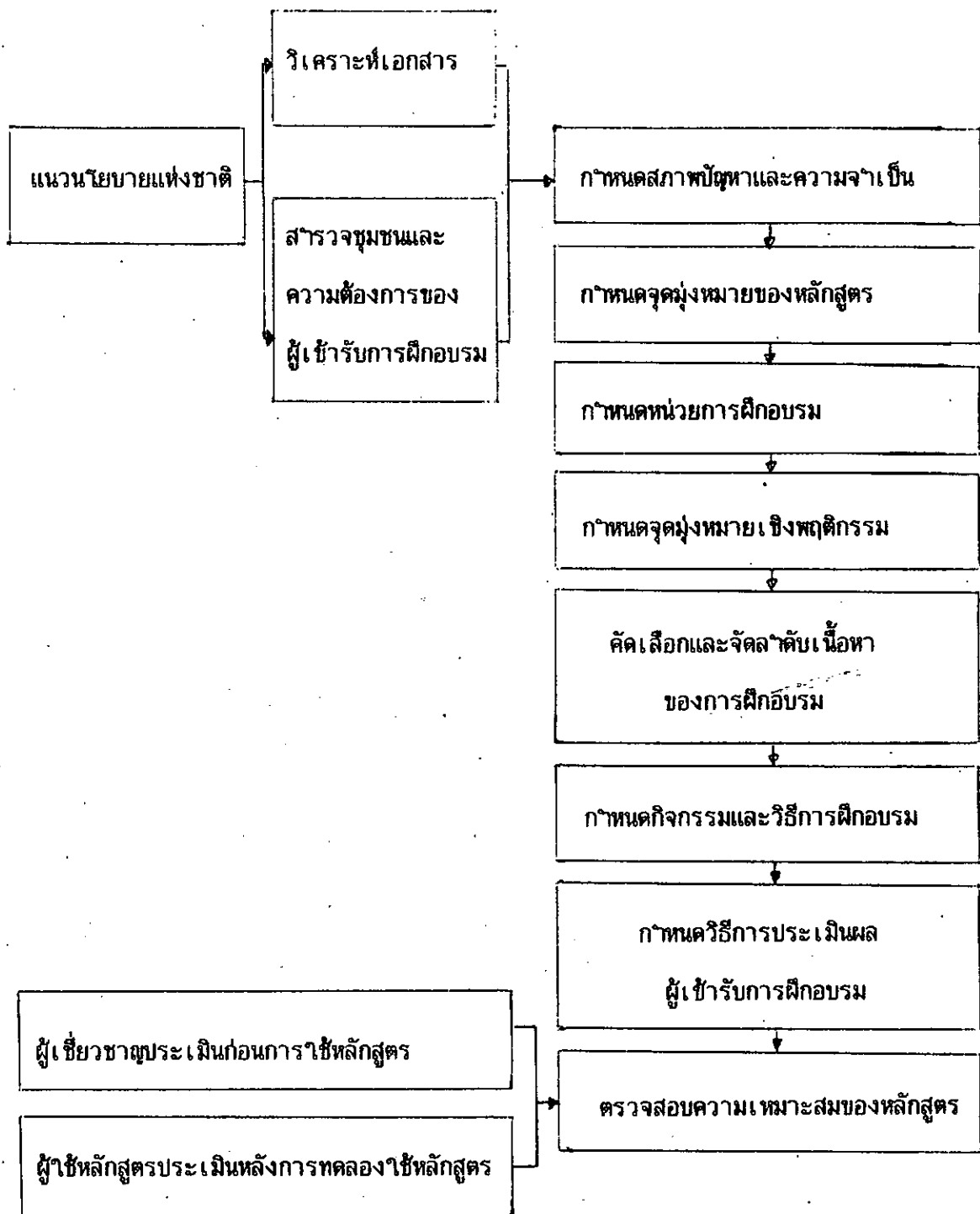
4. กำหนดจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมของแต่ละหน่วยการฝึกอบรม โดยพิจารณา กำหนดให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

5. คัดเลือกและจัดลำดับเนื้อหาของการฝึกอบรม โดยยึดจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมเป็นขอบเขต และดำเนินการจัดลำดับความสำคัญของเนื้อหา โดยพิจารณาตามลำดับธรรมชาติของเนื้อหา และตามลำดับความต้องการของผู้เข้ารับการฝึกอบรม ซึ่งได้ทำการสำรวจไว้แล้ว

6. กำหนดกิจกรรมและวิธีการฝึกอบรม โดยพิจารณาจากเนื้อหาการฝึกอบรม ประกอบกับการพิจารณาถึงความพร้อม และพื้นฐานของผู้เข้ารับการฝึกอบรม

7. กำหนดวิธีการประเมินผลผู้เข้ารับการฝึกอบรม โดยพิจารณาให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม กิจกรรมการฝึกอบรม และพื้นฐานของผู้เข้ารับการฝึกอบรม

8. การตรวจสอบความเหมาะสมของหลักสูตร ดำเนินการตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญ และผู้ใช้หลักสูตร

ภาพประกอบ 9 การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมของ นิภา ทองไทย

สมคิด เมตไตรพันธ์ (2530 : 151 - 169) ได้พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเสริมสมรรถภาพการทำงานเป็นกลุ่ม สำหรับผู้นำท้องถิ่นระดับหมู่บ้านในประเทศไทย โดยมีขั้นตอนการพัฒนา ดังนี้

1. การศึกษาค้นคว้าและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานสำหรับพัฒนาหลักสูตร เพื่อให้ได้ข้อมูลที่จำเป็นสำหรับการพัฒนาหลักสูตร
2. การสร้างหลักสูตร เพื่อให้ได้โครงร่างหลักสูตรที่จะใช้ในการฝึกอบรม
3. การตรวจสอบเอกสารหลักสูตร เพื่อประเมินและปรับปรุงหลักสูตรขั้นต้น ก่อนนำไปทดลองใช้
4. การทดลองใช้หลักสูตร เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรในสถานการณ์จริง
5. การประเมินผลหลักสูตร เพื่อทราบประสิทธิภาพของหลักสูตร
6. การปรับปรุงแก้ไขหลักสูตร เพื่อให้หลักสูตรมีคุณภาพสูงขึ้น สำหรับนำไปใช้ฝึกอบรมในวงกว้างต่อไป

ลำดับที่	ขั้นตอน	เป้าหมาย
1.	การศึกษาค้นคว้าและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานสำหรับพัฒนาหลักสูตร	เพื่อให้ได้ข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับการพัฒนาหลักสูตร
2	การสร้างหลักสูตร	เพื่อให้ได้ตัวหลักสูตรที่จะนำไปใช้ในการฝึกอบรม
3	การตรวจสอบเอกสารหลักสูตร	เพื่อประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตรในขั้นต้นก่อนจะนำไปทดลองใช้จริง
4	การทดลองใช้หลักสูตร	เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรในสภาพจริง
5	การประเมินผลหลักสูตร	เพื่อทราบประสิทธิภาพของหลักสูตร
6	การปรับปรุงแก้ไขหลักสูตร	เพื่อให้หลักสูตรมีคุณภาพสูงขึ้นสำหรับนำไปใช้ในวงกว้างต่อไป

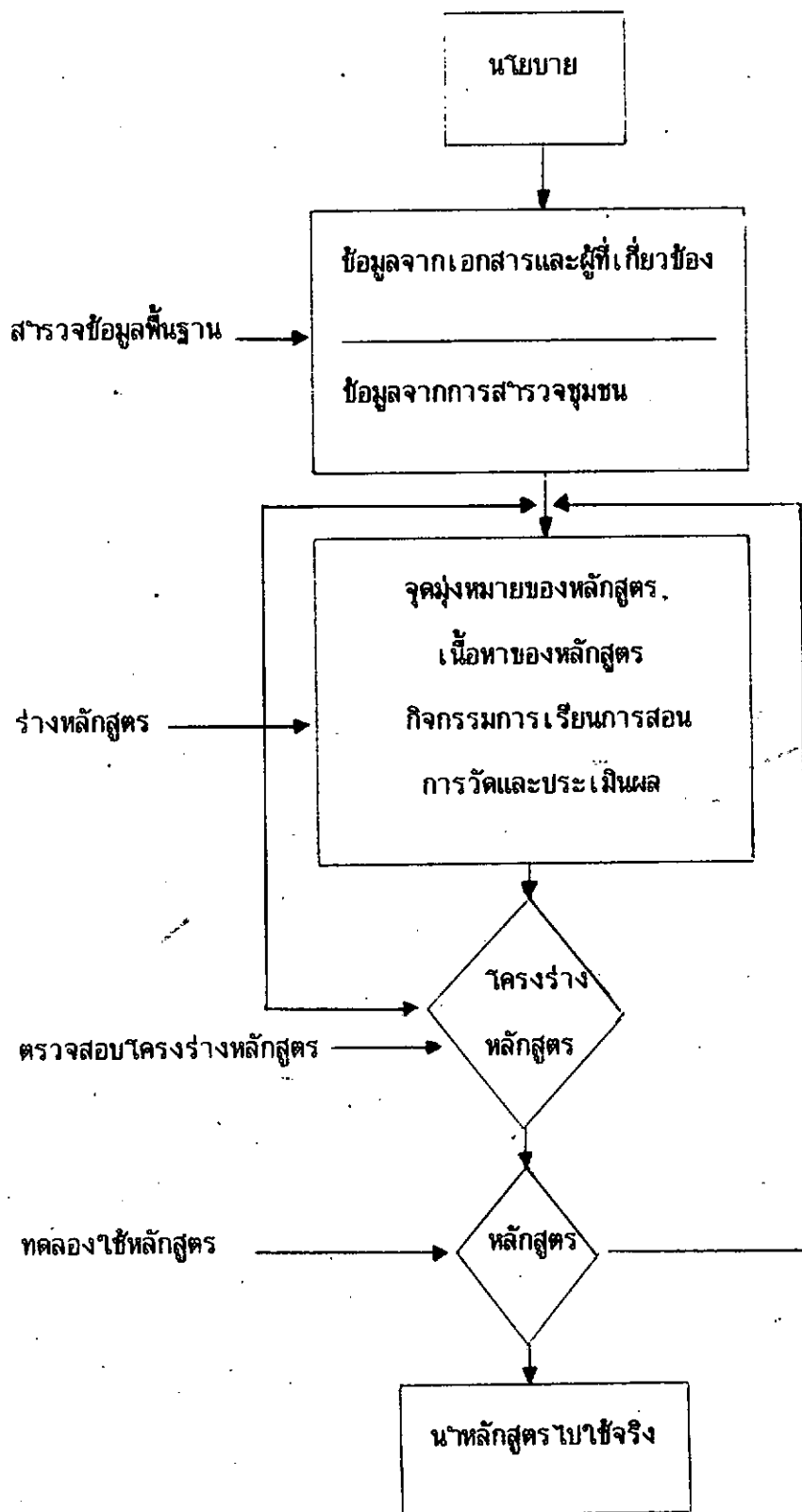
ภาพประกอบ 10 การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมของ สมคิด เมตไตรพันธ์

ประกอบ คุศารักษ์ และคนอื่น ๆ (2531 : 51) ได้พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม
กรรมการศึกษา โดยดำเนินการตามกระบวนการ 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. การศึกษาวิเคราะห์ปัญหา เป็นการศึกษาสภาพของกรรมการศึกษา เพื่อ
เป็นข้อมูลพื้นฐานในการกำหนดเนื้อหาสาระของหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของ
ผู้เข้ารับการฝึกอบรม
2. การสังเคราะห์และนิยามปัญหา เป็นการนำข้อมูลของกรรมการศึกษา มา
นิยามให้ชัดเจน จากนั้นนำไปพิจารณาร่วมกับหลักวิชาการ และความต้องการของหน่วยงาน
3. การจัดทบทวนหรือกำหนดเนื้อหาหลักสูตรและวิธีการถ่ายทอดความรู้ เป็นการ
ยกร่างเนื้อหาหลักสูตรขึ้น
4. การนำหลักสูตรไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างขนาดเล็ก ซึ่งรวมทั้งการประเมิน
และปรับปรุงแก้ไข
5. การตรวจสอบข้อมูลย้อนกลับที่ได้จากการสังเกตตลอดช่วงการทดลองที่ผ่านมา
จากนั้นนำไปปรับปรุงแก้ไข

สุชาติ สี่ตระกูล (2532 : 86 - 87) ได้พัฒนาหลักสูตรสำหรับลูกกรรมการ
ก่อสร้างในเขตกรุงเทพมหานคร โดยมีขั้นตอนการพัฒนา 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. สืบรวจข้อมูลพื้นฐาน ดำเนินการในลักษณะการวิจัยเชิงสำรวจ เพื่อให้ได้
ข้อมูลที่จะนำมาสร้างหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพความต้องการที่แท้จริงของลูกกรรมการ
ก่อสร้าง
2. ร่างหลักสูตร ดำเนินการในลักษณะของการพัฒนา คือ หลังจากนำผลการ
สำรวจข้อมูลพื้นฐาน สารสนเทศจากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมากำหนดเป็นปัญหาของ
ชุมชนแล้ว จึงดำเนินการร่างเป็นโครงร่างหลักสูตร ทำการประเมินก่อนที่จะนำไปใช้
โดยให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ
3. ทดลองใช้หลักสูตร ดำเนินการในลักษณะของการประเมินเพื่อตรวจสอบ
ประสิทธิภาพของหลักสูตร โดยทดลองใช้กับผู้เรียน พิจารณาว่าทำให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์
ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรหรือไม่

ภาพประกอบ 11 การพัฒนาหลักสูตรของ สุชาติ ลีตระกูล

101 จากกระบวนการพัฒนาหลักสูตรของนักการศึกษาที่ได้กล่าวมาแล้วนั้น สามารถสรุปเป็นขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมได้ 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. การศึกษาข้อมูลพื้นฐานสำหรับสร้างหลักสูตร
2. การสร้างหลักสูตร
3. การตรวจสอบคุณภาพหลักสูตร
4. การปรับปรุงแก้ไขหลักสูตร

ในแต่ละขั้นตอนของการพัฒนาหลักสูตรที่กล่าวมามีรายละเอียดที่จะทำให้เกิดความเข้าใจ และเป็นแนวทางการกำหนดกรอบความคิดในการวิจัยเพื่อดำเนินการต่อไปดังนี้

1. การศึกษาข้อมูลพื้นฐานสำหรับสร้างหลักสูตร ได้มีนักการศึกษาเสนอว่า ควรจะสำรวจข้อมูลพื้นฐานด้านใดบ้าง คือ บีน โทเปเฟอร์ และอเลสซี (Beane, Toepfer and Alessi. 1986 : 73 - 111) ได้เสนอว่า พื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตรมี 3 ด้าน คือ

1.1 พื้นฐานทางด้านปรัชญา เป็นข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับธรรมชาติ ความหมายของชีวิตและค่านิยมต่าง ๆ ที่จะเป็นตัวกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

1.2 พื้นฐานทางสังคมวิทยา เป็นข้อมูลเกี่ยวกับสภาพทางสังคมทั้งในอดีต ปัจจุบันและอนาคต มีความสำคัญต่อการกำหนดจุดมุ่งหมายและเนื้อหาวิชาให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะสอดคล้องกับสังคม

1.3 พื้นฐานทางด้านจิตวิทยา เป็นข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ เจตคติ พฤติกรรม ที่จะทำให้เข้าใจคุณลักษณะของผู้เรียนที่นักพัฒนาหลักสูตรต้องเกี่ยวข้องด้วย

ทาบ (Taba. 1962 : 16) ได้กล่าวถึงพื้นฐานที่สำคัญในการพัฒนาหลักสูตรสรุปได้ดังนี้ พื้นฐานด้านความคิดรวบยอดเกี่ยวกับหน้าที่ของโรงเรียน การวิเคราะห์สังคม การวิเคราะห์วัฒนธรรม ทฤษฎีการเรียนรู้ ความคิดรวบยอดเกี่ยวกับการพัฒนา การถ่ายทอดความรู้ การเรียนรู้สังคมและวัฒนธรรม ส่วนประกอบของการเรียนรู้และธรรมชาติของการเรียนรู้ ส่วน วิจัย วงษ์ใหญ่ (2533 : 1) ได้สรุปว่า พื้นฐานในการพัฒนา

หลักสูตรที่จำเป็นมีอยู่ 3 ประการ เรียกว่า สิ่งกำหนดหลักสูตร ได้แก่ สิ่งกำหนดทางวิชาการ สิ่งกำหนดทางสังคมวัฒนธรรมและเศรษฐกิจ และสิ่งกำหนดทางการเมือง ส่วนหลักสูตรใดจะใช้ข้อมูลพื้นฐานด้านใดมากน้อยกว่ากัน ย่อมขึ้นอยู่กับลักษณะเฉพาะของหลักสูตรนั้น ๆ ไม่มีกฎเกณฑ์แน่นอน

สำหรับวิธีการที่จะได้ข้อมูลพื้นฐานมานั้น บอยเดล (Boydell. 1979) ได้เสนอไว้คือ การเก็บข้อมูลจากบันทึกต่าง ๆ การสัมภาษณ์ การใช้แบบสอบถามและการสังเกต ซึ่งสอดคล้องกับวิธีการของ วิเชียร ชิวพินาย (2528 : 8 - 10) ที่เสนอไว้คือ การสังเกต การวิเคราะห์งาน การประเมินผลการปฏิบัติงาน และการสำรวจความต้องการ

2. การสร้างหลักสูตร เป็นการกำหนดส่วนประกอบของหลักสูตรโดยเขียนเป็นเอกสารหลักสูตรอย่างชัดเจนตั้งแต่จุดมุ่งหมาย เนื้อหาวิชา กิจกรรมการเรียน และการประเมินผล โดยมีรายละเอียดในการเขียนแต่ละส่วนดังนี้

2.1 จุดมุ่งหมายของหลักสูตร ทาบา (Taba. 1962) ได้แบ่งจุดมุ่งหมายของหลักสูตรออกเป็น 2 ประเภทคือ จุดมุ่งหมายทั่วไปและจุดมุ่งหมายเฉพาะวิชา ในส่วนของจุดมุ่งหมายทั่วไปของหลักสูตรนั้น แบ่งออกได้เป็น 4 ระดับ คือ จุดมุ่งหมายเกี่ยวกับความรู้ ความคิด เจตคติ และทักษะ สำหรับจุดมุ่งหมายเฉพาะวิชานั้น บลูม แครธวอลล์ และมาเซีย (Bloom, Krathwohl and Masia. 1964) ได้แบ่งออกเป็น 3 มิติใหญ่ ๆ คือ จุดมุ่งหมายด้านความรู้ (cognitive domain) จุดมุ่งหมายด้านจิตใจ (affective domain) และจุดมุ่งหมายด้านทักษะ (psychomotor domain) โดยที่จุดมุ่งหมายแต่ละด้านนั้นยังได้แบ่งออกเป็นระดับต่าง ๆ เช่น จุดมุ่งหมายด้านความรู้แบ่งออกเป็น 6 ระดับ คือ ความจำ ความเข้าใจ การนำไปใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมินค่า

2.2 การเลือกเนื้อหาวิชา ทาบา (Taba. 1962 : 267 - 284) กล่าวถึงการพิจารณาเลือกเนื้อหาวิชาว่าจะต้องให้ตรงกับจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ โดยมีหลักเกณฑ์ในการเลือกเนื้อหาวิชาดังนี้

2.2.1 มีความเชื่อถือได้และความสำคัญของเนื้อหา

2.2.2 สอดคล้องกับความเป็นจริงในสังคม

2.2.3 มีความสมดุลในเนวกว้างและลึก

2.2.4 สอดคล้องความต้องการของจุดมุ่งหมายได้หลายข้อ

2.2.5 สอดคล้องกับประสบการณ์ของผู้เรียน

2.2.6 สอดคล้องกับความต้องการและความสนใจของผู้เรียน

สมิธ สแตนเลย์ และชอร์ส (Smith, Stanley and Shores. 1957 : 132)

ได้เสนอหลักเกณฑ์การพิจารณาเลือกเนื้อหาวิชาในหลักสูตรที่พัฒนาขึ้น ดังนี้

1. เป็นแก่นสารของความรู้ในศาสตร์นั้น ๆ หรือไม่
2. มีคุณค่าแก่การเรียนรู้และถ่ายทอดต่อไปหรือไม่
3. มีประโยชน์หรือไม่
4. เป็นที่น่าสนใจแก่ผู้เรียนหรือไม่
5. ส่งเสริมพัฒนาการทางสังคมประชาธิปไตยหรือไม่

2.3 กิจกรรมการเรียนรู้ ชุมพันธุ์ กุญชร ๓ อยุธยา (2530 : 14 - 15)

ได้เสนอหลักเกณฑ์ในการเลือกกิจกรรม หรือประสบการณ์การเรียนรู้ ดังนี้

2.3.1 กิจกรรมการเรียนรู้ต้องสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายทางการศึกษา

แต่ละข้อ

2.3.2 กิจกรรมการเรียนรู้ต้องเป็นที่พึงพอใจของนักเรียน

2.3.3 กิจกรรมการเรียนรู้ต้องอยู่ในขอบข่ายความสามารถของ

นักเรียน เหมาะสมกับความรู้และสภาพร่างกายของนักเรียน

2.3.4 กิจกรรมการเรียนรู้หลายอย่างอาจนำมาใช้เพื่อการบรรลุ

จุดมุ่งหมายเพียงข้อเดียว

2.3.5 กิจกรรมการเรียนรู้เพียงชนิดเดียวอาจนำไปสู่การบรรลุ

จุดมุ่งหมายหลายข้อได้

2.4 การประเมินผล มีความสำคัญและจำเป็นต้องกำหนดไว้ในหลักสูตร

เพื่อให้ผู้นำหลักสูตรไปใช้ได้ทราบว่า จะต้องประเมินอะไรบ้างและประเมินอย่างไรจึงจะ

สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ขมพันธ์ุ กุญชร ณ อยุธยา (2530 : 24) กล่าวถึง การประเมินผลว่า เป็นกระบวนการที่ชี้ให้เห็นถึงการบรรลุจุดมุ่งหมายของการศึกษาที่ระบุไว้ในหลักสูตรและการสอน การประเมินผลมีหลักสำคัญ 2 ประการ คือ

2.4.1 การประเมินผลจะต้องวัดพฤติกรรมของนักเรียน เพราะ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเป็นจุดมุ่งหมายทางการศึกษา

2.4.2 การประเมินผลจำเป็นต้องประเมินมากกว่าหนึ่งครั้ง เพื่อ ดูความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

3. การตรวจสอบคุณภาพหลักสูตร หลังจากร่างหลักสูตรเสร็จเรียบร้อยแล้ว ควรที่จะได้รับการตรวจสอบและประเมินผลก่อนที่จะนำไปใช้ เพื่อจะได้ทราบข้อบกพร่อง และปรับปรุงแก้ไข การตรวจสอบคุณภาพหลักสูตรนี้ มีหลายวิธี ตามที่ สจัด อุทรานนท์ (2532 : 246) ได้เสนอไว้ ดังนี้ --

3.1 การตรวจสอบเอกสารหลักสูตร แบ่งออกเป็น 2 ประการ คือ

3.1.1 การตรวจสอบเอกสารหลักสูตรโดยนักพัฒนาหลักสูตรซึ่งเป็น ผู้ร่างหลักสูตรเอง เป็นการศึกษา วิเคราะห์ตรวจสอบอย่างละเอียดภายหลังการเขียน หลักสูตรเสร็จสิ้นแล้ว

3.1.2 การตรวจสอบเอกสารหลักสูตรโดยผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ ความสามารถเกี่ยวกับหลักสูตร โดยอาจใช้การแสดงความคิดเห็นตามปกติหรือใช้เทคนิค เดลฟาย (Delphi technique) เข้าร่วมด้วย

3.2 การทดลองใช้หลักสูตรกับกลุ่มตัวอย่าง อาจเป็นลักษณะโครงการ นาร่องเพื่อศึกษาข้อบกพร่องของหลักสูตร และความเหมาะสมเมื่อใช้กับกลุ่มตัวอย่างจริง

3.3 การวิเคราะห์หลักสูตรโดยใช้เทคนิคปุยซอง (Puisance analysis) ซึ่งเป็นเทคนิคการวิเคราะห์คุณค่าของหลักสูตรที่ร่างขึ้น โดยพิจารณาว่าส่วนประกอบของ หลักสูตร 3 ส่วน คือ จุดมุ่งหมาย กิจกรรมการเรียนการสอน และการประเมินผล มีคุณค่า หรือไม่เพียงพอ

นอกจากนั้น วีระ รุณเจริญ (Runhareon. 1975 : 5745-A) ได้ตรวจสอบ

คุณภาพหลักสูตรโดยใช้แบบสอบถามสำรวจความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญหรือบุคคลที่เกี่ยวข้อง ส่วน เวสต์เบอร์รี่ (Westbury. 1975 : 661 - A) ได้ใช้เทคนิคการอภิปรายกลุ่ม เพื่อประเมินโครงร่างหลักสูตร

จะเห็นได้ว่า วิธีการตรวจสอบคุณภาพหลักสูตรมีหลายวิธี แต่ส่วนใหญ่นักการศึกษาที่ทำการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมขึ้นมักจะใช้วิธีการวิจัยเชิงทดลองในการตรวจสอบคุณภาพหลักสูตร (สมบุรณ์ ดันยะ. 2524 ; นิภา ทองไทย. 2525 ; สมคิด เมตไตรพันธ์. 2530 ; ประกอบ คุณารักษ์. 2531 และสุชาติ สี่ตระกูล. 2532)

4. การปรับปรุงแก้ไขหลักสูตร วิชัย วงษ์ใหญ่ (2533 : 9) ได้กล่าวถึง การปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรว่า ควรจัดทาระบบข้อมูลที่ดีชัดเจนเพื่อให้การปรับปรุงเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และควรพิจารณาให้รอบคอบว่าเมื่อทำการปรับปรุงแก้ไขแล้วจะกระทบต่อหลักการ จุดมุ่งหมาย และโครงสร้างของหลักสูตรหรือไม่ เพราะหากกระทบต่อส่วนประกอบของหลักสูตร ส่วนใดส่วนหนึ่งแล้ว ย่อมส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในส่วนอื่นตามไปด้วยตามที่สมบุรณ์ ดันยะ (2524 : 10) ได้อธิบายไว้ว่า กระบวนการพัฒนาหลักสูตรนั้นมีลักษณะเป็นวัฏจักร มักจะเริ่มด้วยการกำหนดจุดมุ่งหมาย การเลือกและจัดเนื้อหาวิชา การนำหลักสูตรไปทดลองใช้ การประเมินผลหาข้อบกพร่อง และการนำผลที่ได้ไปปรับปรุงแก้ไข การปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรจึงมักจะเริ่มด้วยการปรับปรุงจุดมุ่งหมาย เมื่อจุดมุ่งหมายเปลี่ยนไป ส่วนประกอบที่เหลือก็就会被เปลี่ยนแปลงตามไปด้วยให้สอดคล้องกัน

กรอบความคิดในการวิจัย

จากสภาพการแพร่ระบาดของโรคเอดส์ในสังคมไทย จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และจากความสนใจของผู้วิจัย จึงได้กำหนดเป็นกรอบความคิดในการวิจัยขึ้น โดยเริ่มจากสภาพปัญหาที่จะแก้ไขด้วยกระบวนการวิจัย คือ ครูประถมศึกษาขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโรคเอดส์ ไม่สามารถสอนนักเรียนในเรื่องโรคเอดส์ได้อย่างเหมาะสม จากนั้นจึงทำการวิเคราะห์ปัญหาเพื่อพิจารณาถึงสาเหตุและแนวทางแก้ปัญหา โดยศึกษาจาก

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า สภาพปัญหาดังกล่าว เป็นปัญหาสำคัญระดับชาติที่กำลัง
 รอกการแก้ไขและรัฐบาลได้กำหนดไว้เป็นนโยบายเร่งด่วน สำหรับสาเหตุที่วิเคราะห์พบคือ
 การที่ครูประถมศึกษาขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโรคเอดส์นั้น เพราะว่าโรคเอดส์เป็น
 เรื่องใหม่สำหรับสังคมไทย และยังไม่มีการให้ความรู้อย่างเป็นระบบโดยเฉพาะกับกลุ่ม
 เป้าหมายที่เป็นครูประถมศึกษา ผู้วิจัยจึงกำหนดแนวทางในการแก้ปัญหาโดยการพัฒนาหลักสูตร
 ผูกอบรมขึ้น โดยยึดแนวคิดในการพัฒนาหลักสูตรของ ไทเลอร์ (Tyler. 1949) เป็นหลัก
 สำคัญ จากนั้นจึงนำมาพิจารณาร่วมกับแนวคิดของนักพัฒนาหลักสูตรคนอื่น ๆ ตามที่เสนอไว้ใน
 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง กำหนดขึ้นเป็นขั้นตอนในการพัฒนาหลักสูตรผูกอบรมความรู้
 เกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์สำหรับครูประถมศึกษา โดยคาดหวังว่าเมื่อพัฒนาหลักสูตร
 ผูกอบรมที่พัฒนาขึ้นไปใช้จริงแล้วจะสามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้

จากกรอบความคิดในการวิจัยดังกล่าว แสดงเป็นแผนภาพได้ ดังนี้

วิธีดำเนินการวิจัย

การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมความรู้เกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์สำหรับครูประถมศึกษา เป็นการศึกษาในลักษณะของการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) โดยมีขั้นตอนการดำเนินงานตามกรอบความคิดที่กำหนดขึ้น ดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐานสำหรับสร้างหลักสูตร

ในขั้นตอนนี้เป็นการศึกษาเพื่อจัดเตรียมข้อมูลด้านต่าง ๆ โดยแบ่งการศึกษาออกเป็น 3 ตอน คือ การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ และการสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับครูประถมศึกษา จากนั้นนำข้อมูลทั้งหมดมาสังเคราะห์เป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับสร้างหลักสูตรต่อไป

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างหลักสูตร

ในขั้นตอนนี้เป็นการสร้างหลักสูตรฝึกอบรมขึ้นให้สอดคล้องกับข้อมูลพื้นฐาน โดยแบ่งการดำเนินงานออกเป็น 3 ขั้นตอนย่อย คือ การสร้างโครงร่างหลักสูตร การประเมินโครงร่างหลักสูตร และการปรับปรุงโครงร่างหลักสูตร เมื่อเสร็จสิ้นตามขั้นตอนแล้วได้หลักสูตรฝึกอบรมฉบับโครงร่างเพื่อนำไปทดลองใช้ต่อไป

ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้หลักสูตร

ในขั้นตอนนี้เป็นการนำหลักสูตรที่สร้างขึ้นไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง เพื่อศึกษาว่ามีคุณภาพตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้หรือไม่ หากพบข้อบกพร่องจะได้ทำการปรับปรุงแก้ไขต่อไป

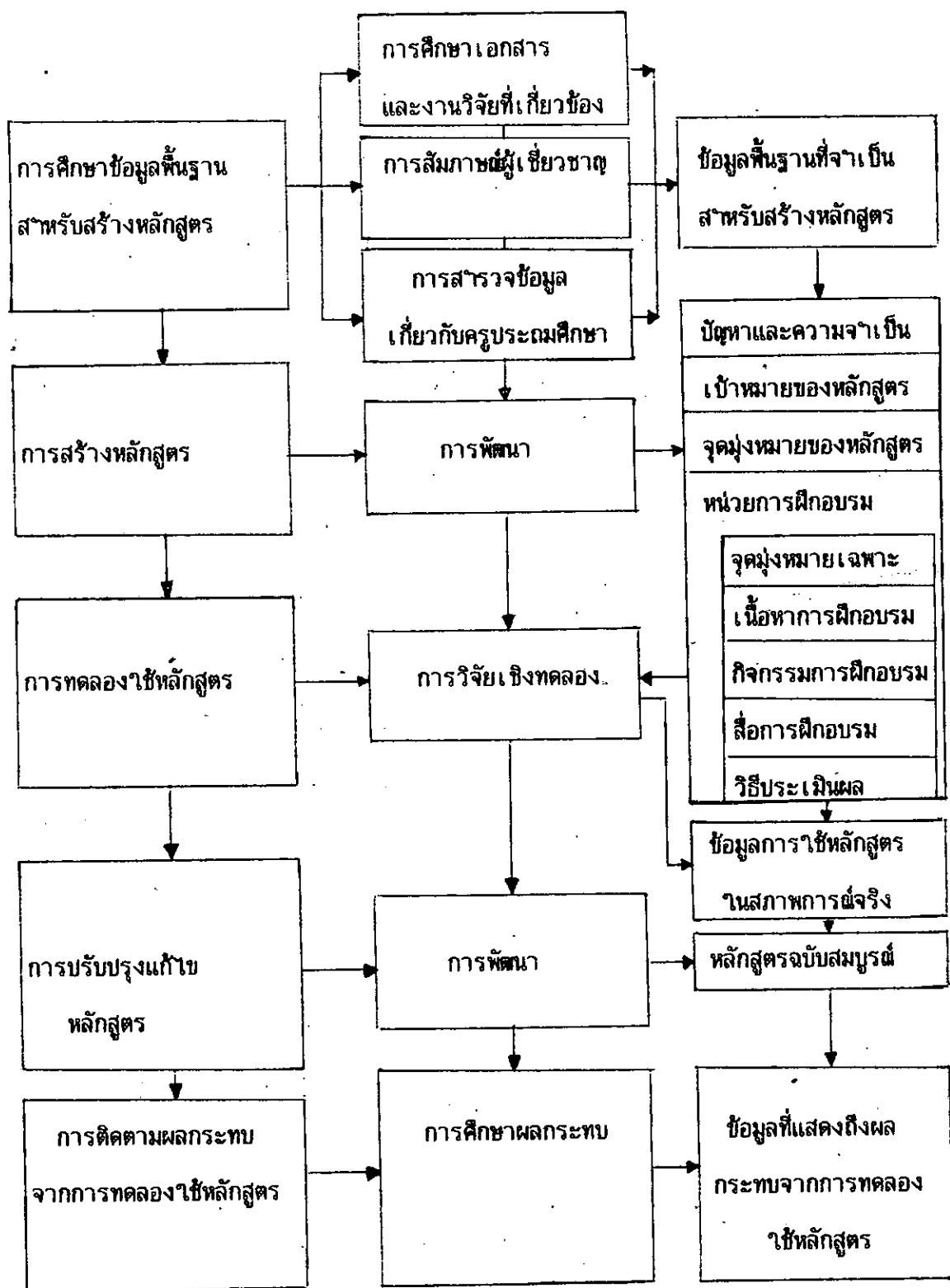
ขั้นตอนที่ 4 การปรับปรุงแก้ไขหลักสูตร

ในขั้นตอนนี้เป็นการปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรให้อยู่ในลักษณะสมบูรณ์ พร้อมทั้งจะนำไปใช้จริงได้ต่อไป

ขั้นตอนที่ 5 การติดตามผลกระทบจากการทดลองใช้หลักสูตร

ในขั้นตอนนี้เป็นการศึกษาผลกระทบจากการทดลองใช้หลักสูตรที่มีต่อนักเรียน ประถมศึกษา เพื่อใช้เป็นข้อมูลยืนยันถึงคุณภาพของหลักสูตรที่สร้างขึ้นนอกเหนือไปจากคุณภาพตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้แล้ว

จากขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมดังกล่าว แสดงเป็นแผนภาพได้ดังนี้

ภาพประกอบ 13 การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมความรู้เกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์
สำหรับครูประถมศึกษา

การดำเนินงานขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐานสำหรับสร้างหลักสูตร

การดำเนินงานในขั้นตอนนี้เป็นการศึกษาเพื่อจัดเตรียมข้อมูลที่จำเป็นในการสร้างหลักสูตร โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เป็นการศึกษาเพื่อจัดเตรียมข้อมูลด้านเนื้อหาสาระเกี่ยวกับโรคเอดส์ การฝึกอบรม และการพัฒนาหลักสูตร โดยใช้วิธีการศึกษาจากเอกสารและผลงานวิจัยที่ได้มีผู้ศึกษาไว้ จากนั้นสรุปผลโดยใช้การบรรยายข้อมูล

2. การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ

เป็นการศึกษาเพื่อจัดเตรียมข้อมูลด้านความคิดเห็นของนักวิชาการเกี่ยวกับสถานการณ์ของโรคเอดส์ในสังคมไทย เนื้อหาสาระที่ใช้ในการสร้างหลักสูตรฝึกอบรม วิธีการฝึกอบรม สื่อประกอบการฝึกอบรม ระยะเวลาในการฝึกอบรม และความคิดเห็นอื่น ๆ โดยผู้เชี่ยวชาญ ประกอบไปด้วยบุคคลที่มีความรู้ ความชำนาญ และเกี่ยวข้องกับการรณรงค์เพื่อป้องกันและควบคุมโรคเอดส์ จำนวน 11 คน ดังนี้

2.1 นายมารุต บุนนาค รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข

2.2 ศาสตราจารย์นายแพทย์ ดร.เทพม เมืองแมน คณบดีคณะ

สาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

2.3 ศาสตราจารย์นายแพทย์มุกดา ตฤณานนท์ อาจารย์คณะแพทยศาสตร์

ศิริราชพยาบาล

2.4 รองศาสตราจารย์นายแพทย์ประพันธ์ ภาณุภาค ผู้อำนวยการศูนย์วิจัย

และให้ความรู้โรคเอดส์ สภากาชาดไทย รองคณบดีคณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2.5 รองศาสตราจารย์บุญนา ทานสัมฤทธิ์ รองผู้อำนวยการกรุงเทพมหานคร

ฝ่ายการศึกษา

2.6 อาจารย์ ดร.ชนวนทอง ธนะสุกาญจน์ อาจารย์คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

2.7 นายแพทย์ชิตพงษ์ ไชยวสุ รองผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ฝ่ายสาธารณสุข

2.8 นายพะยอม แก้วกำเนิด อธิบดีกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ

2.9 นายเติม แยมเสมอ หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

2.10 นายวัฒนา เต่าทอง หัวหน้าฝ่ายประชากร ศูนย์พัฒนาหลักสูตร กระทรวงศึกษาธิการ

2.11 นางสาวกาวนา เหวียนระวี บุคลากรองค์การพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการสาธารณสุข (PATH)

3. การสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับครูประถมศึกษา

เป็นการศึกษาเพื่อจัดเตรียมข้อมูลด้านต่าง ๆ ของครูประถมศึกษา ซึ่งเป็นเป้าหมายในการฝึกอบรมตามหลักสูตรที่สร้างขึ้น โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1 วัตถุประสงค์ของการสำรวจ

3.1.1 เพื่อศึกษาความรู้พื้นฐานของครูประถมศึกษาเกี่ยวกับโรคเอดส์

3.1.2 เพื่อศึกษาสภาพความเสี่ยงของครูประถมศึกษาต่อการได้รับเชื้อเอดส์

3.1.3 เพื่อศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนเรื่องโรคเอดส์ในโรงเรียนประถมศึกษา

3.1.4 เพื่อศึกษาความต้องการของครูประถมศึกษาเกี่ยวกับการฝึกอบรม ทางด้านเนื้อหาสาระสำหรับการฝึกอบรม วิธีการฝึกอบรม สื่อประกอบการฝึกอบรม ระยะเวลาในการฝึกอบรม และความต้องการอื่น ๆ

3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.2.1 ประชากร ได้แก่ ครูประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการ
การประถมศึกษาแห่งชาติทั่วประเทศ จำนวน 337,118 คน

3.2.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการ
การประถมศึกษาแห่งชาติ จำนวน 480 คน ซึ่งกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากตาราง
สำเร็จรูปของเครจซี และมอร์แกน (Krejcie and Morgan. 1970 : 607 - 610)
โดยทำการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (multi-stage random sampling) จากประชากร
ดังกล่าว รายละเอียดตามตารางดังนี้

ตาราง 5 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสำรวจข้อมูลพื้นฐานของครูประถมศึกษา

เขตการศึกษา	จังหวัด	อำเภอ	จำนวนคน
1	นครปฐม	เมือง	20
		สามพราน	20
	สมุทรปราการ	เมือง	20
		พระประแดง	20
5	สุพรรณบุรี	อู่ทอง	20
		สองพี่น้อง	20
	ประจวบคีรีขันธ์	ทับสะแก	20
		บางสะพาน	20

ตาราง 5 (ต่อ)

เขตการศึกษา	จังหวัด	อำเภอ	จำนวนคน
6	ลพบุรี	เมือง	20
		ท่าม่วง	20
	อ่างทอง	สามโก้	20
		ไชโย	20
8	เชียงใหม่	สันกำแพง	20
		พร้าว	20
	อุตรดิตถ์	เมือง	20
		ลับแล	20
11	ชัยภูมิ	เมือง	20
		จัตุรัส	20
	นครราชสีมา	เมือง	20
		จักราช	20
12	ฉะเชิงเทรา	เมือง	20
		บางปะกง	20
	ปราจีนบุรี	บ้านสร้าง	20
		วังน้ำเย็น	20
รวม			480

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.3.1 แบบทดสอบวัดความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์สำหรับครูประถมศึกษา เป็นเครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีลักษณะเป็นแบบทดสอบชนิดถูกผิด โดยมีขั้นตอนการสร้างดังนี้

3.3.1.1 รวบรวมความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์มาทำการ วิเคราะห์เพื่อกำหนดเป็นเนื้อหาสำหรับสร้างแบบทดสอบให้ครอบคลุมความรู้ที่ครูประถมศึกษา ควรทราบ

3.3.1.2 สร้างแบบทดสอบชนิดเลือกตอบให้มีจำนวนข้อมาก พอที่จะครอบคลุมเนื้อหาทั้งหมดที่กำหนดไว้ ปรากฏว่าสร้างได้จำนวน 30 ข้อ

3.3.1.3 นำแบบทดสอบที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการ วัดผลและด้านโรคเอดส์ จำนวน 5 คน ตรวจสอบความเหมาะสมและนำมาปรับปรุงแก้ไข โดยมีรายชื่อผู้เชี่ยวชาญดังนี้

รองศาสตราจารย์ ดร.ประภาเพ็ญ สุวรรณ คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัย มหิดล

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รุ่งโรจน์ พุ่มริ้ว คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัย มหิดล

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พวงจิต อินทสุวรรณ สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

อาจารย์ ดร.สิริพร บุญญานันต์ ศูนย์พัฒนาหลักสูตร กระทรวงศึกษาธิการ
นายแพทย์มานพ สาครศิริ โรงพยาบาลวชิระ

3.3.1.4 นำแบบทดสอบที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขแล้วไป ทดลองใช้กับครูประถมศึกษาในกรุงเทพมหานคร จำนวน 90 คน เพื่อหาค่าความยากง่าย (difficulty) และค่าอำนาจจำแนก (discrimination) โดยใช้เทคนิค 27 เบอร์เซนต์ จากนั้นคัดเลือกข้อที่ยู่ในเกณฑ์ไว้จำนวนหนึ่งโดยยังคงความเป็นตัวแทนของ เนื้อหาทั้งหมด ปรากฏว่าคัดเลือกได้ 20 ข้อ

3.3.1.5 นวัตกรรมทดสอบที่ผ่านการคัดเลือกแล้วไปทดลอง

ใช้กับครูประถมศึกษาในกรุงเทพมหานคร จำนวน 90 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (reliability) โดยใช้สูตรของคูเดอร์ - ริชาร์ดสัน (KR-20) ปรากฏว่าได้ค่าความเชื่อมั่น 0.64

3.3.2 แบบสำรวจข้อมูลสำหรับครูประถมศึกษา เป็นเครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อใช้สำรวจข้อเท็จจริง (facts) ต่าง ๆ ของครูประถมศึกษา แบ่งออกเป็น 3 ตอนคือ

3.3.2.1 สภาพความเสี่ยงของครูประถมศึกษาต่อการได้รับเชื้อเอชไอวี

3.3.2.2 สภาพการจัดการเรียนการสอนเรื่องโรคเอดส์ในโรงเรียนประถมศึกษา

3.3.2.3 ความต้องการของครูประถมศึกษาเกี่ยวกับการฝึกอบรม

3.4 วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล

เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสำรวจกระจายอยู่ทั่วประเทศ ผู้วิจัยจึงได้อาศัยศึกษานิเทศก์สำนักงานการศึกษาจังหวัด และศึกษานิเทศก์สำนักงานการศึกษาอำเภอที่อยู่ในพื้นที่ เป็นผู้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้การแจกแจงความถี่ คำนวณค่าร้อยละ และค่าเฉลี่ย เสนอผลการวิเคราะห์แบบบรรยายข้อมูล

การดำเนินงานขั้นตอนที่ 2 การสร้างหลักสูตร

การดำเนินงานในขั้นตอนนี้เป็นการสร้างหลักสูตรให้สอดคล้องกับข้อมูลพื้นฐานที่ได้จัดเตรียมไว้ในขั้นตอนแรก โดยแบ่งการดำเนินงานออกเป็น 3 ขั้นตอนย่อย คือ การสร้าง

โครงสร้างหลักสูตร การประเมินโครงสร้างหลักสูตร และการปรับปรุงโครงสร้างหลักสูตร โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. การสร้างโครงสร้างหลักสูตร

1.1 กำหนดส่วนประกอบของโครงสร้างหลักสูตรเป็น 4 ส่วน ดังนี้

1.1.1 ปัญหาและความจำเป็น

1.1.2 เป้าหมายของหลักสูตร

1.1.3 จุดมุ่งหมายของหลักสูตร

1.1.4 หน่วยการฝึกอบรม

1.2 ดำเนินการสร้างในแต่ละส่วนประกอบ ดังนี้

1.2.1 กำหนดปัญหาและความจำเป็น โดยพิจารณาจากข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ และการสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับครูประถมศึกษา เพื่อกำหนดขอบเขตของปัญหาให้ชัดเจนและเป็นแนวทางในการกำหนดเป้าหมายของหลักสูตร

1.2.2 กำหนดเป้าหมายของหลักสูตร โดยพิจารณาให้สอดคล้องกับปัญหาและความจำเป็น โดยคาดหวังว่าเมื่อดำเนินการจนบรรลุตามเป้าหมายแล้วจะสามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้

1.2.3 กำหนดจุดมุ่งหมายหลักสูตร โดยพิจารณาให้สอดคล้องกับเป้าหมายของหลักสูตร โดยคาดหวังว่าเมื่อดำเนินการตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรแล้วจะบรรลุตามเป้าหมายของหลักสูตรได้

1.2.4 กำหนดหน่วยการฝึกอบรม โดยพิจารณาให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร โดยในแต่ละหน่วยการฝึกอบรม ประกอบด้วยส่วนต่าง ๆ 5 ส่วน ดังนี้

1.2.4.1 จุดมุ่งหมายเฉพาะ กำหนดขึ้นให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

1.2.4.2 เนื้อหาการฝึกอบรม กำหนดขึ้นให้สอดคล้องกับ

จุดมุ่งหมายเฉพาะ

1.2.4.3 กิจกรรมการฝึกอบรม กำหนดขึ้นให้สอดคล้องกับ

เนื้อหาการฝึกอบรมและจุดมุ่งหมายเฉพาะ

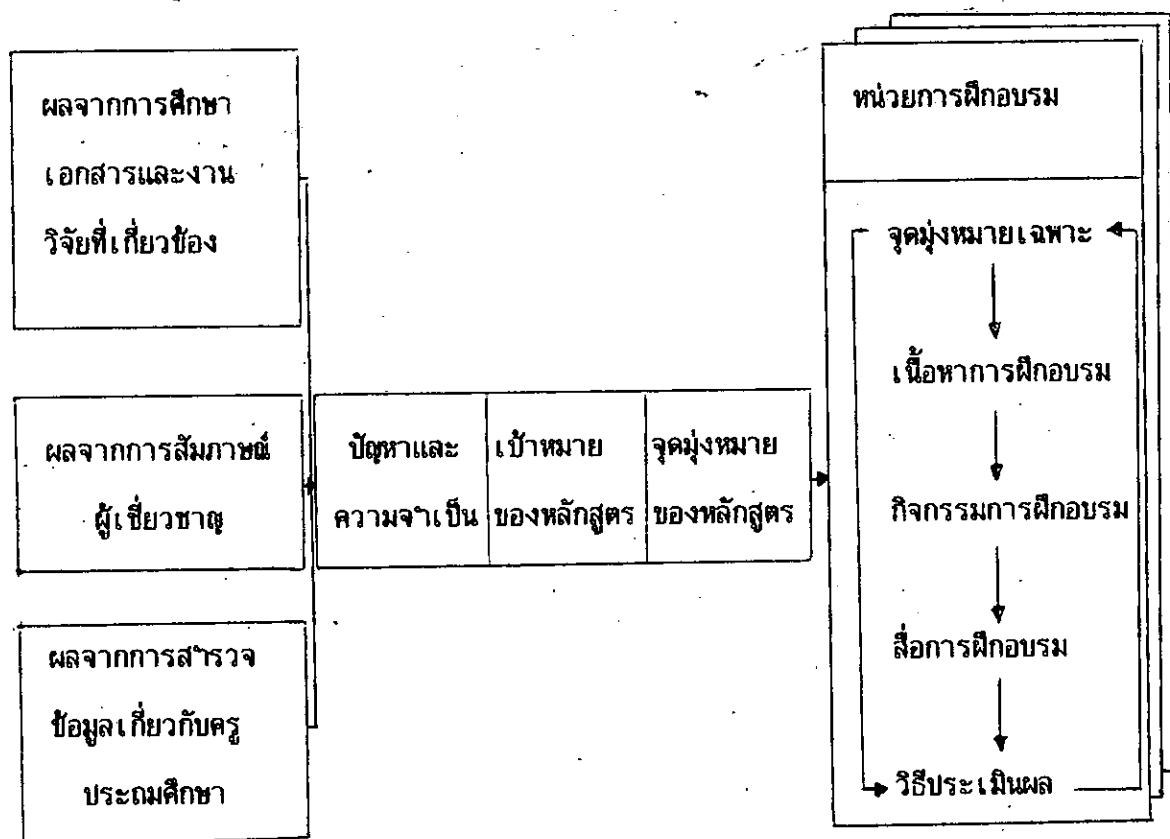
1.2.4.4 สื่อการฝึกอบรม กำหนดขึ้นให้สอดคล้องกับ

กิจกรรมการฝึกอบรม เนื้อหาการฝึกอบรม และจุดมุ่งหมายเฉพาะ

1.2.4.5 วิธีประเมินผล กำหนดขึ้นให้สอดคล้องกับ

จุดมุ่งหมายเฉพาะ เพื่อเป็นแนวทางให้ผู้ดำเนินการฝึกอบรมตรวจสอบว่าการฝึกอบรมในแต่ละหน่วยบรรลุตามจุดมุ่งหมายหรือไม่

จากขั้นตอนการสร้างโครงสร้างหลักสูตรดังกล่าว แสดงเป็นแผนภาพได้ดังนี้

ภาพประกอบ 14 การสร้างโครงสร้างหลักสูตรฝึกอบรมความรู้เกี่ยวกับการป้องกันและควบคุม

โรคเอดส์สำหรับครูประถมศึกษา

2. การประเมินโครงร่างหลักสูตร

การประเมินโครงร่างหลักสูตรนี้เป็นการประเมินหลักสูตรก่อนนำไปทดลองใช้เพื่อศึกษาข้อบกพร่องและทำการปรับปรุงแก้ไข โดยมีรายละเอียดดังนี้

2.1 สิ่งที่จะประเมิน

2.1.1 ความเหมาะสมของส่วนประกอบของหลักสูตร เป็นการประเมินว่าส่วนประกอบต่าง ๆ ของหลักสูตรที่สร้างขึ้นมีความเหมาะสมที่จะนำไปใช้ในสภาพการณ์ที่เป็นจริงของสังคมเพียงใด

2.1.2 ความสอดคล้องของส่วนประกอบของหลักสูตร เป็นการประเมินว่าส่วนประกอบต่าง ๆ ของหลักสูตรที่สร้างขึ้นมีความสอดคล้องกันเพียงใด

2.2 ผู้ประเมิน

ผู้ทำการประเมินโครงร่างหลักสูตร ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญสาขาต่าง ๆ จำนวน 9 คน ดังนี้

2.2.1 รองศาสตราจารย์ ดร.ปฐม นิคมานนท์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

2.2.2 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นภาพร หะวานนท์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

2.2.3 นายแพทย์ชิตพงษ์ ไชยวสุ รองผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ฝ่ายสาธารณสุข

2.2.4 นายแพทย์ระพีภัทร์ เกษมสุข ผู้อำนวยการกองควบคุมโรค สำนักรอนามัย กรุงเทพมหานคร

2.2.5 นายแพทย์ศิวัชร จิงพิชาวุฒิชัย คณะเวชศาสตร์เขตร้อน มหาวิทยาลัยมหิดล

2.2.6 นายเดิม แยมเสมอ หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

2.2.7 ดร.สิริพร บุญधानันต์ หัวหน้าฝ่ายส่งเสริมการใช้หลักสูตร
ศูนย์พัฒนาหลักสูตร กระทรวงศึกษาธิการ

2.2.8 นายวัฒนา เต่าทอง หัวหน้าฝ่ายประชากร ศูนย์พัฒนา
หลักสูตร กระทรวงศึกษาธิการ

2.2.9 นางสาวลัดดา ศรีอรรถพรหม ฝ่ายฝึกอบรม กองพัฒนา
บุคคล สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

2.3 เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน

2.3.1 แบบประเมินความเหมาะสมของส่วนประกอบของหลักสูตร
เป็นเครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ เหมาะสม
มากที่สุด เหมาะสมมาก เหมาะสมปานกลาง เหมาะสมน้อย และไม่เหมาะสม ส่วน
ประกอบที่ทำการประเมินคือ ปัญหาและความจำเป็น เป้าหมายของหลักสูตร จุดมุ่งหมาย
ของหลักสูตร จุดมุ่งหมายเฉพาะ เนื้อหาการฝึกอบรม กิจกรรมการฝึกอบรม สื่อการฝึก
อบรม และวิธีประเมินผล

2.3.2 แบบประเมินความสอดคล้องของส่วนประกอบของหลักสูตร
เป็นเครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ สอดคล้อง
มากที่สุด สอดคล้องมาก สอดคล้องปานกลาง สอดคล้องน้อย และไม่สอดคล้อง ส่วน
ประกอบที่ประเมินคือ ปัญหาและความจำเป็น เป้าหมายของหลักสูตร จุดมุ่งหมายหลักสูตร
จุดมุ่งหมายเฉพาะ เนื้อหาการฝึกอบรม กิจกรรมการฝึกอบรม สื่อการฝึกอบรม และ
วิธีประเมินผล

2.4 เกณฑ์การประเมิน

การประเมินโครงร่างหลักสูตรฝึกอบรมนี้ใช้ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเป็น
เกณฑ์ มาตรฐานที่กำหนดคือ ความคิดเห็นในระดับมากขึ้นไป จึงยอมรับว่าโครงร่างหลักสูตรมี
คุณภาพขั้นต้น สามารถนำไปทดลองใช้เพื่อตรวจสอบคุณภาพขั้นต่อไปได้

3. การปรับปรุงโครงร่างหลักสูตร

ผลการประเมินโครงร่างหลักสูตรของผู้เชี่ยวชาญได้นำมาเป็นข้อมูลในการปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น

การดำเนินงานขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้หลักสูตร

การดำเนินงานในขั้นตอนนี้เป็นการทดลองใช้หลักสูตร เพื่อตรวจสอบคุณภาพกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นเป้าหมายในการใช้หลักสูตรจริง มีรายละเอียดดังนี้

1. วัตถุประสงค์ของการทดลอง

1.1 เพื่อศึกษาความคิดเห็นของครูประถมศึกษาที่มีต่อหลักสูตรว่ามีความเหมาะสมเพียงใด

1.2 เพื่อเปรียบเทียบความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์ ความมั่นใจในการสอนนักเรียน เรื่องโรคเอดส์ เจตคติต่อผู้ป่วยและผู้ติดเชื้อเอดส์ และความตั้งใจในการปฏิบัติตนให้ปลอดภัยจากโรคเอดส์ของครูประถมศึกษา ระหว่างกลุ่มที่ได้รับการฝึกอบรมตามหลักสูตร โดยใช้ชุดฝึกอบรมร่วมกับการใช้สื่อและกิจกรรมเสริมอื่น ๆ กลุ่มที่ได้รับการฝึกอบรมตามหลักสูตรโดยใช้ชุดฝึกอบรมด้วยตนเอง และกลุ่มที่ไม่ได้รับการฝึกอบรมตามหลักสูตร ว่ามีความแตกต่างกันหรือไม่

2. แบบแผนการทดลอง

การทดลองครั้งนี้ใช้รูปแบบการทดลองแบบ Compromise Experimental Group Control Group Design (Kerlinger. 1988 : 315)

ตาราง 6 แบบแผนการทดลอง

Y_b	X_1	Y_a	(Experimental Group)
Y_b	X_2	Y_a	(Experimental Group)
Y_b	$\sim X$	Y_a	(Control Group)

เมื่อ X_1 แทน การฝึกอบรมตามหลักสูตรโดยใช้ชุดฝึกอบรมรวมกับการใช้สื่อและกิจกรรมเสริมอื่น ๆ

X_2 แทน การฝึกอบรมตามหลักสูตรโดยใช้ชุดฝึกอบรมด้วยตนเอง

$\sim X$ แทน การไม่ได้รับการฝึกอบรมตามหลักสูตร

Y_b แทน การทดสอบก่อนการฝึกอบรม

Y_a แทน การทดสอบหลังการฝึกอบรม

การใช้แบบแผนการทดลองที่มีกลุ่มควบคุมนี้ เนื่องจากตามปกติได้มีการให้ความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์แก่ประชาชนทั่วไปทางสื่อมวลชนและสิ่งพิมพ์อื่น ๆ ดังนั้นกลุ่มตัวอย่างที่เข้ารับการฝึกอบรมตามหลักสูตรที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น อาจจะได้รับความรู้ความเข้าใจบางส่วนจากการให้ความรู้ตามปกตินั้น การมีกลุ่มควบคุมจะช่วยให้สามารถยืนยันผลที่เกิดจากการทดลองใช้หลักสูตรได้จริง และการที่มีกลุ่มทดลองถึง 2 กลุ่มในแบบแผนการทดลองนั้น จะช่วยให้สามารถศึกษาผลของการใช้หลักสูตรได้ละเอียดยิ่งขึ้นว่าการฝึกอบรมตามหลักสูตรโดยใช้ชุดฝึกอบรมรวมกับการใช้สื่อและกิจกรรมเสริมอื่น ๆ กับ การฝึกอบรมตามหลักสูตรโดยใช้ชุดฝึกอบรมด้วยตนเองได้ผลแตกต่างกันหรือไม่ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการนำหลักสูตรไปใช้จริงต่อไป

3. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลองครั้งนี้คือครูประถมศึกษาในกลุ่มโรงเรียนสะเตียง อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน 90 คน ได้จากการสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling) จากจำนวนครูประถมศึกษาในกลุ่มโรงเรียนสะเตียงทั้งหมด 175 คน โดยมีรายละเอียดการสุ่มดังนี้

3.1 จัดแบ่งโรงเรียนประถมศึกษาทั้งหมดในกลุ่มโรงเรียนสะเตียง ซึ่งมีจำนวน 5 โรงเรียน ออกเป็น 3 กลุ่ม ได้กลุ่มละ 2 โรงเรียน 2 กลุ่ม และกลุ่มละ 1 โรงเรียน 1 กลุ่ม

3.2 สุ่มครูประถมศึกษาจากโรงเรียนในแต่ละกลุ่มที่แบ่งไว้มากลุ่มละ 30 คน ทั้งนี้ครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ได้รับการเจาะจงเลือกให้เป็นกลุ่มตัวอย่างทุกคน ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 90 คน แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม

3.3 สุ่มวิธีการทดลองทั้ง 3 วิธี เข้ากลุ่ม คือ วิธีการฝึกอบรมโดยใช้ชุดฝึกอบรมร่วมกับการใช้สื่อและกิจกรรมเสริมอื่น ๆ วิธีการฝึกอบรมโดยใช้ชุดฝึกอบรมด้วยตนเอง และการไม่ได้รับการฝึกอบรมตามหลักสูตร

การจัดแบ่งโรงเรียนประถมศึกษาวางออกเป็น 3 กลุ่มก่อนที่จะทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างนั้น เพื่อประโยชน์ในการติดตามผลกระทบจากการทดลองใช้หลักสูตร คือ ครูประถมศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการทดลองใช้หลักสูตรแต่ละวิธีจะได้ไม่ปะปนกันเมื่อกลับใบสอนนักเรียนที่โรงเรียนตามปกติแล้ว สำหรับการเจาะจงเลือกให้ครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ทุกคนเป็นกลุ่มตัวอย่างการติดตามผลกระทบจากการทดลองใช้หลักสูตรเช่นกัน คือทำให้แน่ใจได้ว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งเป็นเป้าหมายในการติดตามผลกระทบ ได้รับการสอนจากครูประถมศึกษาที่ผ่านการอบรมตามหลักสูตรจริง รายละเอียดของกลุ่มตัวอย่างแสดงตามตารางดังนี้

ตาราง 7 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลอง

กลุ่มตัวอย่าง	โรงเรียน	จำนวนครู
กลุ่มทดลอง 1	โรงเรียนเมืองเพชรบูรณ์	30
กลุ่มทดลอง 2	โรงเรียนบ้านสะเคียง	20
	โรงเรียนบ้านไร่	10
กลุ่มควบคุม	โรงเรียนบ้านป่าแดง	20
	โรงเรียนบ้านหล้า	10
รวม		90

4. เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง

4.1 เอกสารหลักสูตร ใช้เป็นคู่มือสำหรับผู้ดำเนินการฝึกอบรม

4.2 ชุดฝึกอบรม มีลักษณะเป็นบทเรียนที่แบ่งเนื้อหาออกเป็นหน่วยเท่ากับจำนวนหน่วยการเรียนรู้ในหลักสูตร มีลักษณะเด่นคือ เนื้อหาสาระสมบูรณ์ครบถ้วนตามหลักสูตร สามารถใช้ศึกษาด้วยตนเองได้ ชุดฝึกอบรมที่สร้างขึ้นนี้ประกอบด้วยส่วนต่าง ๆ ดังนี้

4.2.1 แนวคิด

4.2.2 จุดประสงค์การเรียนรู้

4.2.3 เนื้อหาสาระ

4.2.4 กิจกรรมการปฏิบัติ

4.2.5 แบบทดสอบท้ายบทเรียน

4.3 สื่อประกอบการฝึกอบรม ได้แก่ วีซีโอเทป สไลด์ ภาพโปสเตอร์

และแผ่นใส

4.4 แบบประเมินหลักสูตรระหว่างการทดลองใช้ เป็นเครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมใช้เป็นเครื่องมือสำหรับประเมินหลักสูตรว่ามีความเหมาะสมเพียงใด

4.5 แบบทดสอบวัดความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์สำหรับครูประถมศึกษา เป็นเครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีลักษณะเป็นแบบทดสอบชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อได้ผ่านการหาค่าความยากง่าย และค่าอำนาจจำแนกโดยใช้เทคนิค 27 เปอร์เซนต์ และหาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สูตร KR-20 กับกลุ่มตัวอย่าง 100 คน ปรากฏว่าได้ค่าความเชื่อมั่น 0.83

4.6 แบบวัดความมั่นใจในการสอนนักเรียนเรื่องโรคเอดส์สำหรับครูประถมศึกษา เป็นเครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีลักษณะเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 15 ข้อ ได้ผ่านการหาค่าอำนาจจำแนกโดยใช้สูตร t-test และหาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (α) กับกลุ่มตัวอย่าง 100 คน ปรากฏว่าได้ค่าความเชื่อมั่น 0.93

4.7 แบบวัดเจตคติต่อผู้ป่วยและผู้ติดเชื้อเอดส์สำหรับครูประถมศึกษาเป็นเครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีลักษณะเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 20 ข้อ ได้ผ่านการหาค่าอำนาจจำแนกโดยใช้สูตร t-test และหาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (α) กับกลุ่มตัวอย่าง 100 คน ปรากฏว่าได้ค่าความเชื่อมั่น 0.88

4.8 แบบวัดความตั้งใจในการปฏิบัติตนให้ปลอดภัยจากโรคเอดส์สำหรับครูประถมศึกษา เป็นเครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีลักษณะเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ได้ผ่านการหาค่าอำนาจจำแนกโดยใช้สูตร t-test และหาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (α) ปรากฏว่าได้ค่าความเชื่อมั่น 0.82

5. การดำเนินการทดลอง

5.1 กลุ่มทดลองที่ 1

ผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการฝึกอบรมในฐานะผู้อำนวยความสะดวก (facilitator) แก่ผู้เข้ารับการฝึกอบรม เนื่องจากหลักสูตรที่สร้างขึ้นมุ่งเน้นให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้เรียนรู้และเกิดประสบการณ์ด้วยตนเองมากที่สุด โดยมีรายละเอียดการดำเนินการดังนี้

5.1.1 ผู้วิจัยมีบทบาทในการดำเนินการฝึกอบรม นำการอภิปราย จัดกิจกรรม และอำนวยความสะดวกแก่ผู้เข้ารับการฝึกอบรม

5.1.2 ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้รับความรู้และประสบการณ์จากการศึกษาชุดฝึกอบรมด้วยตนเอง คู่มือโอเพน สไลด์ ภาพโปสเตอร์ แบ่งกลุ่มอภิปรายและร่วมกิจกรรมเสริมอื่น ๆ ที่กำหนดไว้ในหลักสูตร

5.1.3 ระยะเวลาในการฝึกอบรม ใช้เวลา 3 วัน คือ วันที่ 6 - 8 ตุลาคม 2533 รายละเอียดแสดงตามตารางกำหนดการฝึกอบรมดังนี้

ตาราง 8 กำหนดการฝึกอบรมตามหลักสูตร

วันที่	เวลา	กิจกรรมการฝึกอบรม
6 ตุลาคม 2533	8.30 - 9.00 น.	- พิธีเปิดการฝึกอบรมและปฐมฤกษ์
	9.00 - 10.00 น.	- กิจกรรมสร้างความคุ้นเคยและประเมินผลก่อนฝึกอบรม
	10.00 - 10.15 น.	- พัก
	10.15 - 12.00 น.	- ศึกษาชุดฝึกอบรมหน่วยที่ 1 เรื่อง บทบาทของครูประถมศึกษาที่มีต่อโรคเอดส์
	12.00 - 13.00 น.	- พักรับประทานอาหาร
	13.00 - 14.30 น.	- ศึกษาชุดฝึกอบรมหน่วยที่ 2 เรื่อง ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับโรคเอดส์
	14.30 - 14.45 น.	- พัก

ตาราง 8 (ต่อ)

วันที่	เวลา	กิจกรรมการฝึกอบรม
	14.45 - 16.30 น.	- ศึกษาชุดฝึกอบรมหน่วยที่ 3 เรื่อง อาการและการรักษาโรคเอดส์
7 ตุลาคม 2533	8.30 - 10.00 น.	- ศึกษาชุดฝึกอบรมหน่วยที่ 4 เรื่อง การติดต่อและการป้องกันโรคเอดส์
	10.15 - 12.00 น.	- ศึกษาชุดฝึกอบรมหน่วยที่ 5 เรื่อง กฎหมายเกี่ยวกับโรคเอดส์และผลกระทบที่เกิดจากโรคเอดส์
	12.00 - 13.00 น.	- พักรับประทานอาหาร
	13.00 - 14.30 น.	- ศึกษาชุดฝึกอบรมหน่วยที่ 6 เรื่อง แผนป้องกันโรคเอดส์ในสถานศึกษา ระดับประถมศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ
	14.30 - 14.45 น.	- พัก
	14.45 - 16.30 น.	- ศึกษาชุดฝึกอบรมหน่วยที่ 7 เรื่อง การจัดการเรียนการสอนเรื่องโรคเอดส์ในโรงเรียนประถมศึกษา
8 ตุลาคม 2533	8.30 - 10.00 น.	- ศึกษาชุดฝึกอบรมหน่วยที่ 8 เรื่อง ปฏิบัติการสร้างแผนการสอนเรื่องโรคเอดส์สำหรับนักเรียนประถมศึกษา
	10.00 - 10.15 น.	- พัก

ตาราง 8 (ต่อ)

วันที่	เวลา	กิจกรรมการฝึกอบรม
	10.15 - 12.00 น.	- สาธิตการสอนตามแผนการสอนที่สร้างขึ้น
	12.00 - 13.00 น.	- พักรับประทานอาหาร
	13.00 - 14.00 น.	- ประเมินผลหลังฝึกอบรม
	14.00 - 15.00 น.	- กิจกรรมอาลาและพิธีปิดการฝึกอบรม

5.2 กลุ่มทดลองที่ 2

ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้รับการชี้แจงถึงวัตถุประสงค์และรายละเอียดของการใช้ชุดฝึกอบรมด้วยตนเอง จากนั้นได้รับชุดฝึกอบรมเพื่อนำไปศึกษาที่บ้านหรือที่ทำงาน

5.3 กลุ่มควบคุม

กลุ่มตัวอย่างที่เป็นกลุ่มควบคุมไม่ได้รับการฝึกอบรมตามหลักสูตรที่สร้างขึ้นแต่อย่างใดทั้งสิ้น

ก่อนทำการฝึกอบรม กลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม ได้รับการทดสอบความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์ ความมั่นใจในการสอนนักเรียนเรื่องโรคเอดส์ เจตคติต่อผู้ป่วยและผู้ติดเชื้อเอดส์ และความตั้งใจในการปฏิบัติตนให้ปลอดภัยจากโรคเอดส์ เพื่อตรวจสอบความเท่าเทียมกันของกลุ่มตัวอย่าง และเมื่อเสร็จสิ้นการฝึกอบรมแล้วกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่มได้รับการทดสอบอีกครั้ง เพื่อนำผลไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

6.1 วิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นของครูประถมศึกษาที่มีต่อหลักสูตร โดยใช้ค่าเฉลี่ย (mean) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation)

6.2 เปรียบเทียบความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์ ความมั่นใจในการสอนนักเรียน เรื่องโรคเอดส์ เจตคติต่อผู้ป่วยและผู้ติดเชื้อเอดส์ และความตั้งใจในการปฏิบัติหน้าที่ปลอดภัยจากโรคเอดส์ของผู้เข้ารับการศึกษาทั้ง 3 กลุ่ม โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวน (ANOVA) เมื่อพบว่ามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงทำการเปรียบเทียบเป็นรายคู่ โดยใช้วิธีการของเชฟเฟ (Scheffe's) (Kirk. 1982 : 121 - 122)

6.3 ศึกษาขนาดความสัมพันธ์ระหว่างการทดลองใช้หลักสูตรกับความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์ ความมั่นใจในการสอนนักเรียน เรื่องโรคเอดส์ เจตคติต่อผู้ป่วยและผู้ติดเชื้อเอดส์ และความตั้งใจในการปฏิบัติหน้าที่ปลอดภัยจากโรคเอดส์ของครูประถมศึกษา โดยใช้การวิเคราะห์อัตราส่วนความสัมพันธ์ (๗) (Kerlinger. 1988 : 216 - 217)

การดำเนินงานขั้นตอนที่ 4 การปรับปรุงแก้ไขหลักสูตร

หลังจากนำหลักสูตรไปทดลองใช้แล้ว ผู้วิจัยร่วมกับคณะกรรมการได้นำผลการทดลองมาพิจารณาปรับปรุงแก้ไขให้เป็นหลักสูตรฉบับสมบูรณ์ต่อไป

การดำเนินงานขั้นตอนที่ 5 การติดตามผลกระทบจากการทดลองใช้หลักสูตร

หลังจากเสร็จสิ้นการทดลองใช้หลักสูตรกับครูประถมศึกษาแล้ว 1 เดือน ผู้วิจัยได้ทำการติดตามผลเพื่อศึกษาผลกระทบที่เกิดจากการทดลองใช้หลักสูตรว่าได้ส่งผลต่อนักเรียนประถมศึกษาหรือไม่ โดยทำการวัดความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์ และเจตคติที่มีต่อผู้ป่วยและผู้ติดเชื้อเอดส์ของนักเรียน มีรายละเอียดการดำเนินงานดังนี้

1. วัตถุประสงค์ของการติดตามผล

การติดตามผลครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลกระทบจากการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมความรู้เกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์สำหรับครูประถมศึกษา ที่มีต่อนักเรียน

ประถมศึกษา ผลการศึกษาช่วยยืนยันถึงคุณภาพของหลักสูตรให้ชัดเจนยิ่งขึ้น

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการติดตามผลครั้งนี้คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการสอนจากครูประถมศึกษาซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างในการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมความรู้เกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์สำหรับครูประถมศึกษา ได้มาโดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling) จากนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ทั้งหมดในกลุ่มโรงเรียนบ้านสะเดียง โดยสุ่มมาจำนวน 90 คน แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม กลุ่มละ 30 คน ดังนี้

ตาราง 9 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการติดตามผลกระทบจากการทดลองใช้หลักสูตร

กลุ่มตัวอย่าง	โรงเรียน	จำนวนนักเรียน
กลุ่ม 1	โรงเรียนเมืองเพชรบุรี	30
กลุ่ม 2	โรงเรียนบ้านสะเดียง	20
	โรงเรียนบ้านไร่	10
กลุ่ม 3	โรงเรียนบ้านป่าแดง	20
	โรงเรียนบ้านหล้า	10
รวม		90

3. เครื่องมือที่ใช้ในการติดตามผล

3.1 แบบทดสอบวัดความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์สำหรับนักเรียนประถมศึกษาเป็นเครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีลักษณะเป็นแบบทดสอบชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ ได้ผ่านการหาค่าความยากง่าย และค่าอำนาจจำแนกโดยวิธีเทคนิค 27 เปอร์เซนต์ และหาค่าความเชื่อมั่นโดยวิธีสูตร KR-20 กับกลุ่มตัวอย่าง 100 คน ปรากฏว่าได้ค่าความเชื่อมั่น 0.67

3.2 แบบวัดเจตคติต่อผู้ป่วยและผู้ติดเชื้อเอดส์สำหรับนักเรียนประถมศึกษาเป็นเครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีลักษณะเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 15 ข้อ ได้ผ่านการหาค่าอำนาจจำแนกโดยวิธีสูตร t-test และหาค่าความเชื่อมั่นโดยวิธีสูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (α) กับกลุ่มตัวอย่าง 100 คน ปรากฏว่าได้ค่าความเชื่อมั่น 0.81

4. วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยและคณะเป็นผู้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยทำการวัดความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์และเจตคติต่อผู้ป่วยและผู้ติดเชื้อเอดส์ของนักเรียน ก่อนทำการทดลองใช้หลักสูตรกับครูประถมศึกษา และหลังจากทดลองใช้หลักสูตรกับครูประถมศึกษาแล้ว 1 เดือน โดยวิธีแบบทดสอบและแบบสอบถามที่สร้างขึ้น

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 เปรียบเทียบความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์และเจตคติต่อผู้ป่วยและผู้ติดเชื้อเอดส์ ของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวน (ANOVA) เมื่อพบว่ามีแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงทำการเปรียบเทียบเป็นรายคู่ โดยใช้วิธีการของเชฟเฟ (Scheffe's) (Kirk. 1982 : 121 - 122)

5.2 ศึกษาขนาดความสัมพันธ์ระหว่างการทดลองใช้หลักสูตรกับความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์ และเจตคติต่อผู้ป่วยและผู้ติดเชื้อเอดส์ ของนักเรียนประถมศึกษาโดยใช้การวิเคราะห์อัตราส่วนความสัมพันธ์ (η) (Kerlinger. 1988 : 216 - 217)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล แบ่งตามขั้นตอนการดำเนินการวิจัยออกเป็น 5 ตอน คือ ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานสำหรับสร้างหลักสูตร ผลการสร้างหลักสูตร ผลการทดลองใช้หลักสูตร ผลการปรับปรุงแก้ไขหลักสูตร และผลการติดตามผลกระทบจากการทดลองใช้หลักสูตร โดยมีรายละเอียดดังนี้

ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานสำหรับสร้างหลักสูตร

1. ผลการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ

1.1 สถานการณ์โรคเอดส์ในสังคมไทย

ผู้เชี่ยวชาญทั้งหมดมีความเห็นตรงกันว่า โรคเอดส์เป็นปัญหาสำคัญของสังคมไทยในปัจจุบัน และมีแนวโน้มที่จะทวีความรุนแรงต่อไปในอนาคต จำเป็นต้องได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน สำหรับการณรงค์เพื่อป้องกันและควบคุมโรคเอดส์ที่ผ่านมา ผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่มีความเห็นว่า ประสิทธิภาพในระดับหนึ่ง คือ ประชาชนบางส่วน โดยเฉพาะผู้ที่อยู่ในกลุ่มเสี่ยงต่อการติดเชื้อเอดส์ มีความรู้ที่โรคเอดส์คืออะไร ติดต่อกันได้อย่างไร และสามารถป้องกันได้โดยวิธีใด แต่ปัญหาที่พบคือ ความรู้ไม่สามารถทำให้คนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมได้ เช่น รู้ว่าโรคเอดส์ติดต่อกันได้ทางการมีเพศสัมพันธ์ และรู้ว่าการใช้ถุงยางอนามัยสามารถช่วยป้องกันการติดเชื้อเอดส์ได้ แต่ผู้ใช้บริการทางเพศก็ยังไม่ยอมใช้ถุงยางอนามัยและมีเพศสัมพันธ์ นอกจากนี้ยังมีปัญหาว่าประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศที่อยู่ในชนบทและผู้มีการศึกษาน้อยยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์ ในขณะที่ผู้มีการศึกษาสูงส่วนใหญ่ มักจะคิดว่าตนเองไม่มีโอกาสจะเป็นโรคเอดส์ จึงไม่ให้ความสนใจเท่าที่ควร อย่างไรก็ตาม ผู้เชี่ยวชาญบางส่วนมีความเห็นว่า การรณรงค์เพื่อป้องกันและควบคุมโรคเอดส์ที่ผ่านมายังไม่

ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร เนื่องจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องยังไม่ได้ให้ความสำคัญกับปัญหาโรคเอดส์อย่างแท้จริง การรณรงค์ส่วนใหญ่มักจะใช้การประชาสัมพันธ์ออกไปจากส่วนกลางและขาดการวางแผนระยะยาว ผู้เชี่ยวชาญได้ให้ข้อเสนอแนะว่าในปีต่อไปควรรณรงค์เพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์แก่กลุ่มเป้าหมายอื่น ๆ อย่างทั่วถึง นอกเหนือจากกลุ่มเสี่ยง โดยเน้นเรื่องการใช้ถุงยางอนามัยเป็นหลัก

สำหรับบทบาทของครูประถมศึกษาในการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์นั้น ผู้เชี่ยวชาญทั้งหมดมีความเห็นสอดคล้องกันว่า ครูประถมศึกษาเป็นผู้ที่มีความสำคัญและเหมาะสมที่จะดำเนินการรณรงค์เพื่อป้องกันและควบคุมโรคเอดส์ โดยควรมีบทบาทดังนี้

1.1.1 ศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์ จนสามารถป้องกันตนเองได้ มีเจตคติที่ดีต่อผู้ป่วยและผู้ติดเชื้อเอดส์

1.1.2 สอนนักเรียนให้มีความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์ จนสามารถป้องกันตนเองและถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้ปกครองได้

1.1.3 แนะนำประชาชนในท้องถิ่น ให้ปฏิบัติตนเพื่อป้องกันการติดเชื้อเอดส์ได้

1.2 เนื้อหาสำหรับฝึกอบรม

ผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่มีความเห็นว่า เนื้อหาสาระเกี่ยวกับโรคเอดส์ที่ควรจัดไว้ในหลักสูตรฝึกอบรมสำหรับครูประถมศึกษา เรียงลำดับตามความสำคัญดังนี้

1.2.1 การติดต่อของโรคเอดส์

1.2.2 การป้องกันโรคเอดส์

1.2.3 ประวัติความเป็นมาของโรคเอดส์

1.2.4 การจัดการเรียนการสอนเรื่องโรคเอดส์

1.2.5 การรักษาโรคเอดส์

1.2.6 อาการของโรคเอดส์

1.2.7 ค่านิยมที่เกี่ยวข้องกับโรคเอดส์

1.2.8 สถานการณ์ปัจจุบันของโรคเอดส์

1.2.9 ภาพสังคมในอนาคตกรณีที่มีโรคเอดส์มาก

1.2.10 สรีระของมนุษย์

1.3 วิธีการฝึกอบรม

ผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่ มีความเห็นว่า ควรจัดการฝึกอบรมโดยแบ่งออกเป็น 2 ช่วง คือช่วงแรกของการฝึกอบรมให้ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับโรคเอดส์ โดยใช้กิจกรรมที่น่าสนใจ ได้แก่ กระบวนการกลุ่ม บทบาทสมมุติ และเกม เป็นต้น ช่วงที่สองของการฝึกอบรมให้ปฏิบัติการสร้างบทเรียนและทดลองสอนนักเรียน นอกจากนั้นผู้เชี่ยวชาญบางส่วนที่มีความคิดเห็นว่า เนื่องจากครูประถมศึกษาเป็นจำนวนมาก หากจะใช้วิธีการจัดฝึกอบรมอย่างเดียวอาจจะไม่ทั่วถึง และไม่ทันกับเหตุการณ์ ดังนั้นจึงควรสร้างเป็นเอกสารหรือชุดฝึกอบรมด้วยตนเอง แจกจ่ายให้ครูประถมศึกษาทั่วประเทศ

1.4 สื่อการฝึกอบรม

ผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่ มีความเห็นว่า สื่อประกอบการฝึกอบรมที่เหมาะสมได้แก่ เอกสาร ชุดฝึกอบรม สไลด์ และวีซีดีเทป

1.5 ระยะเวลาการฝึกอบรม

ผู้เชี่ยวชาญทั้งหมดมีความเห็นตรงกันว่า ควรใช้เวลาในการฝึกอบรมระหว่าง 3 - 5 วัน

1.6 ความคิดเห็นอื่น ๆ

ผู้เชี่ยวชาญได้เสนอแนะว่า หลังจากจบการฝึกอบรมแล้ว ควรมีการติดตามผลว่า ครูประถมศึกษาได้นำความรู้ความเข้าใจไปสอนนักเรียนจริงหรือไม่ และผลการสอนเป็นอย่างไร หากเป็นไปได้ควรผลิตสื่อการเรียนการสอนแจกให้ครูประถมศึกษานำไปใช้ได้ทันที

2. ผลการสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับครูประถมศึกษา

จากแบบสอบถามที่ส่งไปเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 480 ชุด บปรากฏว่า ได้รับกลับคืนทั้งสิ้น 405 ชุด คิดเป็นร้อยละ 84.07 เมื่อนำมาวิเคราะห์ข้อมูล ได้ผลดังนี้

2.1 ความรู้ของครูประถมศึกษาเกี่ยวกับโรคเอดส์

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ครูประถมศึกษาร้อยละ 78.52 มีความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์อยู่ในระดับน้อย และเมื่อพิจารณาในรายละเอียด พบว่าความรู้ที่ครูประถมศึกษาตอบได้ถูกต้องน้อยที่สุด ได้แก่ ความรู้เรื่องการป้องกันโรคเอดส์คือ มีผู้ตอบถูกต้องเพียงร้อยละ 15.80 ความรู้เรื่องความหมายของโรคเอดส์ มีผู้ตอบถูกต้อง ร้อยละ 19.30 ความรู้เรื่องเชื้อไวรัสเอดส์ มีผู้ตอบถูกต้องร้อยละ 20.50 และความรู้เรื่องกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับโรคเอดส์ มีผู้ตอบถูกต้องร้อยละ 26.70 สำหรับความรู้ที่ครูประถมศึกษาตอบได้ถูกมากที่สุด ได้แก่ ความรู้เรื่องการติดต่อของโรคเอดส์ มีผู้ตอบถูกต้องถึงร้อยละ 88.40 นอกจากนั้น เป็นความรู้ที่ครูประถมศึกษาตอบได้ถูกต้องปานกลาง คือ ความรู้เรื่องประวัติความเป็นมาของโรคเอดส์ อาการของผู้ป่วยโรคเอดส์ และการรักษาโรคเอดส์

2.2 สภาพความเสี่ยงของครูประถมศึกษาต่อการได้รับเชื้อเอดส์

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ครูประถมศึกษาร้อยละ 75.56 ไม่อยู่ในสภาพความเสี่ยงต่อการได้รับเชื้อเอดส์ ครูประถมศึกษาร้อยละ 22.47 อยู่ในสภาพความเสี่ยงปานกลาง และครูประถมศึกษา ร้อยละ 1.97 อยู่ในสภาพความเสี่ยงมาก เมื่อพิจารณาในรายละเอียด พบว่า ปัจจัยเสี่ยงของครูประถมศึกษา คือ การใช้บริการเสริมความงามจากสถานบริการทั่วไป โดยครูประถมศึกษาร้อยละ 17.58 เลือกใช้บริการจากสถานเสริมความงามโดยอาศัยความสะดวกเป็นเกณฑ์ไม่คำนึงถึงความสะอาดเท่าใดนัก ปัจจัยเสี่ยงของครูประถมศึกษาลำดับต่อมาคือ การมีเพศสัมพันธ์ โดยครูประถมศึกษา (ชาย) ร้อยละ 10.52 มีเพศสัมพันธ์กับหญิงบริการ ส่วนปัจจัยด้านอื่น ๆ ไม่พบว่า มีความเสี่ยง

2.3 สภาพการจัดการเรียนการสอนเรื่องโรคเอดส์ในโรงเรียนประถมศึกษา

2.3.1 การจัดบริการความรู้เรื่องโรคเอดส์แก่นักเรียน

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า โรงเรียนประถมศึกษาส่วนใหญ่ ร้อยละ 65.90 ไม่เคยจัดบริการให้ความรู้เรื่องโรคเอดส์แก่นักเรียนเลย ในขณะที่โรงเรียนประถมศึกษา ร้อยละ 17.68 เคยจัดบริการให้ความรู้โดยการสอนในชั้นเรียน และโรงเรียนประถมศึกษา ร้อยละ 16.42 เคยจัดบริการให้ความรู้โดยการจัดเป็นกิจกรรมพิเศษ เช่น จัดป้ายนิเทศ พาไปชมนิทรรศการ เป็นต้น

2.3.2 โครงการให้ความรู้เรื่องโรคเอดส์แก่นักเรียน จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ในบรรดาโรงเรียนที่ไม่เคยจัดบริการให้ความรู้เรื่องโรคเอดส์แก่นักเรียนนั้น ร้อยละ 51.93 ยังไม่มีโครงการที่จะให้ความรู้เรื่องโรคเอดส์แก่นักเรียน โดยให้เหตุผลว่า บุคลากรในโรงเรียนยังไม่มีความรู้เรื่องโรคเอดส์เพียงพอที่จะถ่ายทอดได้ ยังไม่ทราบนโยบายจากผู้บังคับบัญชาระดับสูง นักเรียนประถมศึกษาเล็กเกินกว่าจะเรียนรู้เรื่องโรคเอดส์ได้ และไม่มีเนื้อหาสาระกำหนดไว้ในหลักสูตร สำหรับโรงเรียนประถมศึกษาอีกร้อยละ 48.07 ได้มีการกำหนดโครงการให้ความรู้เรื่องโรคเอดส์แก่นักเรียนไว้แล้ว แต่ยังไม่ได้ลงมือดำเนินการในขณะนี้

2.3.3 การถามคำถามของนักเรียนในเรื่องโรคเอดส์ จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ครูประถมศึกษา ร้อยละ 50.88 เคยได้รับการถามเรื่องโรคเอดส์จากนักเรียน ครูประถมศึกษาร้อยละ 49.12 ไม่เคยได้รับการถามเรื่องโรคเอดส์จากนักเรียน เมื่อพิจารณาในรายละเอียด พบว่า นักเรียนที่ถามเรื่องโรคเอดส์มากที่สุด คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 มีจำนวนร้อยละ 62.56 รองลงมาเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3-4 จำนวนร้อยละ 25.64 และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-2 จำนวนร้อยละ 11.79

2.3.4 การตอบคำถามของครูประถมศึกษาในเรื่องโรคเอดส์แก่นักเรียน จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ครูประถมศึกษาร้อยละ 93.33 ตอบคำถามอย่างคร่าว ๆ ไม่อธิบายรายละเอียดให้นักเรียนฟัง โดยให้เหตุผลว่าไม่มีความรู้เรื่องโรคเอดส์เพียงพอที่จะอธิบายได้ ครูประถมศึกษาร้อยละ 4.62 ตอบคำถามของนักเรียนอย่างละเอียด และครูประถมศึกษาร้อยละ 2.05 ไม่ตอบคำถามของนักเรียนโดยให้เหตุผลว่าไม่มีความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์ เพราะยังไม่เคยได้รับการฝึกอบรมมาก่อน

2.3.5 ความมั่นใจในการสอนนักเรียนเรื่องโรคเอดส์ จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ครูประถมศึกษาร้อยละ 69.95 ไม่มีความมั่นใจในการสอนนักเรียนเรื่องโรคเอดส์ โดยให้เหตุผลว่า ไม่มีความรู้เรื่องโรคเอดส์เพียงพอที่จะสอนได้ และขาดแหล่งข้อมูลสำหรับค้นคว้า ครูประถมศึกษาร้อยละ 30.05 มีความมั่นใจในการสอนนักเรียนเรื่องโรคเอดส์เนื่องจากมีความรู้อยู่แล้ว

2.3.6 ความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนเรื่องโรคเอดส์ของโรงเรียนประถมศึกษา จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า โรงเรียนประถมศึกษาร้อยละ 68.27 ไม่มีความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนเรื่องโรคเอดส์ให้แก่นักเรียน เนื่องจากบุคลากรของโรงเรียนไม่มีความรู้เรื่องโรคเอดส์อย่างเพียงพอ ขาดสื่อการเรียนการสอน ขาดแหล่งค้นคว้า ขาดวิทยากร และไม่มีเนื้อหาวิชาในหลักสูตร โรงเรียนประถมศึกษาร้อยละ 31.73 มีความพร้อมในการจัดการเรียนการสอน เนื่องจากบุคลากรมีความรู้อยู่บ้าง และในประเด็นที่ว่า ถ้าจะพัฒนาให้โรงเรียนมีความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนเรื่องโรคเอดส์ควรพัฒนาสิ่งใดก่อน ครูประถมศึกษา ร้อยละ 65.12 แสดงความคิดเห็นว่า ควรพัฒนาครูผู้สอนเป็นอันดับแรก ครูประถมศึกษาร้อยละ 33.22 แสดงความคิดเห็นว่า ควรพัฒนาหลักสูตรเป็นอันดับแรก และครูประถมศึกษาร้อยละ 1.66 แสดงความคิดเห็นว่าควรพัฒนาสื่อการเรียนการสอนเป็นอันดับแรก

2.3.7 สภาพการมีสื่อการเรียนการสอนเรื่องโรคเอดส์ในโรงเรียนประถมศึกษา จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า โรงเรียนประถมศึกษาร้อยละ 61.71 ไม่มีเอกสารและสื่อการเรียนการสอนเรื่องโรคเอดส์อยู่เลย โรงเรียนประถมศึกษาร้อยละ 37.53 มีเอกสารและสื่อการเรียนการสอนเรื่องโรคเอดส์ปานกลาง และโรงเรียนประถมศึกษาร้อยละ 0.76 มีเอกสารและสื่อการเรียนการสอนเรื่องโรคเอดส์มาก

2.4 ความต้องการของครูประถมศึกษาเกี่ยวกับการฝึกอบรม

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ครูประถมศึกษาร้อยละ 59.34 มีความต้องการที่จะได้รับการฝึกอบรมเรื่องโรคเอดส์มาก ครูประถมศึกษาร้อยละ 35.35 มีความต้องการปานกลาง และครูประถมศึกษาร้อยละ 5.31 มีความต้องการน้อย เมื่อพิจารณาในรายละเอียดของความถี่ความต้องการแยกตามประเด็น สรุปได้ดังนี้

2.4.1 ความรู้ที่ต้องการได้รับจากการฝึกอบรม จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ความรู้ที่ครูประถมศึกษาต้องการมากที่สุด ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันโรคเอดส์ มีผู้แสดงความต้องการร้อยละ 83.42 รองลงมาได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับอาการของ

ผู้ป่วยโรคเอดส์ มีผู้แสดงความต้องการร้อยละ 82.43 ความรู้เกี่ยวกับการติดต่อของโรคเอดส์ มีผู้แสดงความต้องการร้อยละ 76.24 ความรู้เกี่ยวกับการรักษาโรคเอดส์ มีผู้แสดงความต้องการร้อยละ 66.34 ความรู้เกี่ยวกับการสอนเรื่องโรคเอดส์ มีผู้แสดงความต้องการร้อยละ 65.59 ความรู้เกี่ยวกับประวัติของโรคเอดส์ มีผู้แสดงความต้องการร้อยละ 57.67 และความรู้ที่ครูประถมศึกษาต้องการน้อยที่สุด ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับโรคเอดส์ มีผู้แสดงความต้องการเพียงร้อยละ 40.10

2.4.2 - วิธีฝึกอบรมที่เหมาะสม จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่าวิธีการฝึกอบรมที่เหมาะสมที่สุด คือ การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ มีผู้แสดงความคิดเห็นเหมาะสมร้อยละ 48.88 รองลงมาคือ การประชุมชี้แจง มีผู้แสดงความคิดเห็นเหมาะสมร้อยละ 30.18 และการสัมมนา มีผู้แสดงความคิดเห็นเหมาะสมร้อยละ 19.95 นอกจากนั้นเป็นวิธีการอื่น ๆ เช่น การแจกเอกสารให้ศึกษาเอง มีผู้แสดงความคิดเห็นเหมาะสมร้อยละ 0.99

2.4.3 สื่อประกอบการฝึกอบรม - จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่าสื่อประกอบการฝึกอบรมที่เหมาะสมที่สุดคือวีดีโอเทป สไลด์ และแผ่นใส มีผู้แสดงความคิดเห็นเหมาะสมร้อยละ 54.70 รองลงมาได้แก่เอกสารประกอบการบรรยาย มีผู้แสดงความคิดเห็นเหมาะสมร้อยละ 27.97 และชุดฝึกอบรมด้วยตนเอง มีผู้แสดงความคิดเห็นเหมาะสมร้อยละ 16.34 นอกจากนั้นเป็นความคิดเห็นอื่น ๆ ร้อยละ 0.99

2.4.4 ระยะเวลาในการฝึกอบรม จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่าระยะเวลาที่เหมาะสมที่สุดในการจัดฝึกอบรม คือ 1-3 วัน มีผู้แสดงความคิดเห็นเหมาะสมร้อยละ 77.75 รองลงมาได้แก่ระยะเวลา 4-6 วัน มีผู้แสดงความคิดเห็นเหมาะสมร้อยละ 10.23 นอกจากนั้นเป็นผู้ที่แสดงความคิดเห็นว่า ระยะเวลาตั้งแต่ 7 วันขึ้นไป จึงจะเหมาะสมร้อยละ 10.23 และเป็นความคิดเห็นอื่น ๆ ร้อยละ 0.77

ผลการสร้างหลักสูตร

1. ผลการสร้างโครงสร้างหลักสูตร

ผู้วิจัยได้นำผลจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ และการสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับครูประถมศึกษา มาเป็นข้อมูลพื้นฐานในการสร้างโครงสร้างหลักสูตร ได้สาระสำคัญของโครงสร้างหลักสูตรดังนี้

หลักสูตรฝึกอบรม

ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์สำหรับครูประถมศึกษา

ปัญหาและความจำเป็น

โรคเอดส์เป็นโรคติดต่อร้ายแรงที่มีอันตรายถึงชีวิต ยังไม่มียาหรือวิธีการใดจะรักษาได้ จึงทำให้ประชาชนเกิดความหวาดกลัวและรังเกียจผู้ป่วยโรคเอดส์ถึงกับไม่ยอมคบหาสมาคม เนื่องจากกลัวจะติดโรคและความไม่รู้จริงเกี่ยวกับโรคเอดส์ เหตุการณ์เช่นนี้เท่ากับเป็นการซ้ำเติมให้ผู้ป่วยต้องได้รับความทุกข์ทรมานทางจิตใจเพิ่มขึ้นนอกเหนือไปจากความทุกข์ทรมานทางร่างกายซึ่งมีความรุนแรงอยู่แล้ว และที่สำคัญคือ มีผู้ติดเชื้อเอดส์เป็นจำนวนมากที่ยังไม่แสดงอาการให้ปรากฏ บุคคลเหล่านี้ไม่มีความผิดปกติใดๆ ที่จะสังเกตเห็นได้ แต่สามารถแพร่เชื้อให้แก่บุคคลอื่นได้อย่างไม่จำกัดจำนวนและยากแก่การควบคุม เนื่องจากการแพร่เชื้อโดยผ่านพฤติกรรมทางสังคมที่มีความละเอียดอ่อน คือ ทางเพศสัมพันธ์ ทางเลือด และทางกรรมมารดาสู่ทารก ทำให้อัตราการเพิ่มของผู้ติดเชื้อเอดส์ในสังคมไทยสูงมาก อาจจะถึงขั้นภาวะวิกฤตการณ์เข้า การให้ความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องแก่ประชาชนจนสามารถป้องกันตนเองได้และไม่แสดงความรังเกียจแบ่งแยกผู้ป่วยจนเกินกว่าเหตุ จึงมีความสำคัญและต้องดำเนินการโดยเร่งด่วน

ครูประถมศึกษาเป็นบุคคลสำคัญที่จะช่วยเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์ได้เป็นอย่างดี เนื่องจากได้รับความเชื่อถือ ศรัทธาจากประชาชน และนักเรียน แต่โรคเอดส์เป็นเรื่องใหม่ในสังคมไทย ความรู้ความเข้าใจ ยังอยู่ในแวดวงจำกัด ครูประถมศึกษาเองเป็นจำนวนมากยังขาดความรู้ความเข้าใจที่แท้จริง ประกอบกับกระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดนโยบายให้มีการจัดการเรียนการสอนเรื่องโรคเอดส์ในโรงเรียนประถมศึกษา จึงมีความจำเป็นจะต้องพัฒนาหลักสูตรขึ้น เพื่อใช้สำหรับฝึกอบรมให้ครูประถมศึกษา มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโรคเอดส์อย่างแท้จริง จนสามารถป้องกันตนเองและเผยแพร่ความรู้ ตลอดจนสามารถสอนนักเรียนได้อย่างมั่นใจ

เป้าหมายของหลักสูตร

1. ครูประถมศึกษาสามารถป้องกันตนเองให้ปลอดภัยจากโรคเอดส์ได้
2. ครูประถมศึกษาสามารถสอนนักเรียนเรื่องโรคเอดส์ได้อย่างเหมาะสม
3. ครูประถมศึกษาสามารถปฏิบัติตนเพื่อช่วยป้องกันและควบคุมโรคเอดส์ได้

อย่างเหมาะสม

จุดมุ่งหมายของหลักสูตร

เพื่อให้ครูประถมศึกษาที่ผ่านการฝึกอบรมตามหลักสูตรนี้

1. มีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับโรคเอดส์
2. มีความมั่นใจในการสอนนักเรียนเรื่องโรคเอดส์
3. มีเจตคติที่ดีต่อผู้ป่วยและผู้ติดเชื้อเอดส์
4. มีความตั้งใจที่จะปฏิบัติตนให้ปลอดภัยจากโรคเอดส์

หน่วยการฝึกอบรม

หลักสูตรแบ่งเนื้อหาออกเป็น 8 หน่วยการฝึกอบรม เรียงตามลำดับดังนี้

- หน่วยที่ 1 บทบาทของครูประถมศึกษาที่มีต่อโรคเอดส์
- หน่วยที่ 2 ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับโรคเอดส์
- หน่วยที่ 3 อาการและการรักษาโรคเอดส์
- หน่วยที่ 4 การติดต่อและการป้องกันโรคเอดส์
- หน่วยที่ 5 กฎหมายเกี่ยวกับโรคเอดส์ และผลกระทบที่เกิดจากโรคเอดส์
- หน่วยที่ 6 แผนป้องกันโรคเอดส์ในสถานศึกษาระดับประถมศึกษาของกระทรวง

ศึกษาธิการ

- หน่วยที่ 7 การจัดการเรียนการสอนเรื่องโรคเอดส์ในโรงเรียนประถมศึกษา
- หน่วยที่ 8 ปฏิบัติการสร้างแผนการสอนเรื่องโรคเอดส์สำหรับนักเรียนประถมศึกษา

รายละเอียดของแต่ละหน่วยการฝึกอบรม

หน่วยที่ 1 บทบาทของครูประถมศึกษาที่มีต่อโรคเอดส์

จุดมุ่งหมายเฉพาะ

1. เพื่อให้มีความรู้เกี่ยวกับสถานการณ์ของโรคเอดส์ในปัจจุบัน
2. เพื่อให้เข้าใจถึงสถานภาพของตนเองในส่วนที่เกี่ยวข้องกับโรคเอดส์
3. เพื่อให้เข้าใจถึงบทบาทของตนเองในการช่วยป้องกันและควบคุมโรคเอดส์
4. เพื่อให้ตระหนักถึงอันตรายของโรคเอดส์

เนื้อหาการฝึกอบรม

1. สถานการณ์โรคเอดส์ในปัจจุบัน
2. สถานภาพและบทบาทของครูประถมศึกษาเกี่ยวกับโรคเอดส์

กิจกรรมการฝึกอบรม

1. ให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมดูภาพแสดงอาการต่าง ๆ ของผู้ป่วยโรคเอดส์
อภิปรายว่าเป็นภาพเกี่ยวกับอะไร มีความสำคัญอย่างไร เกี่ยวข้องกับผู้เข้ารับการฝึก
อบรมหรือไม่ อย่างไร

2. ให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเล่าประสบการณ์ของตนเองเกี่ยวกับโรคเอดส์

3. ให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมอ่านข่าวเกี่ยวกับโรคเอดส์จากหนังสือพิมพ์ฉบับต่าง ๆ

อภิปรายถึงความร้ายแรงและสถานการณ์ของโรคเอดส์ในปัจจุบัน

4. ให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมศึกษาชุดฝึกอบรมด้วยตนเอง หน่วยที่ 1 เรื่อง บทบาท
ของครูประถมศึกษาที่มีต่อโรคเอดส์ และปฏิบัติตามกิจกรรมในชุดฝึกอบรม

5. ให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมแบ่งกลุ่มอภิปรายสรุปสิ่งที่ได้จากการศึกษาชุดฝึกอบรม
ด้วยตนเอง เขียนคำขวัญ หรือบทกลอนประจำกลุ่ม ที่แสดงถึงบทบาทของครูประถมศึกษาใน
การป้องกันและควบคุมโรคเอดส์

6. ผู้ดำเนินการฝึกอบรมบรรยายสรุปและซักถามความเข้าใจ

สื่อประกอบการฝึกอบรม

1. ภาพแสดงอาการต่าง ๆ ของผู้ป่วยโรคเอดส์
2. หัวข้อข่าวเกี่ยวกับโรคเอดส์จากหนังสือพิมพ์ฉบับต่าง ๆ

3. ชุดฝึกอบรมด้วยตนเอง หน่วยที่ 1 เรื่อง สถานภาพและบทบาทของครู
ประถมศึกษาเกี่ยวกับโรคเอดส์

การประเมินผล

1. สังเกตจากการร่วมกิจกรรม
2. ตรวจแบบฝึกหัดจากชุดฝึกอบรมด้วยตนเอง
3. สอบถามเป็นรายบุคคล

หน่วยที่ 2 ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับโรคเอดส์

จุดมุ่งหมายเฉพาะ

1. เพื่อให้เข้าใจความหมายของโรคเอดส์
2. เพื่อให้มีความรู้เกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของโรคเอดส์
3. เพื่อให้เข้าใจระบบภูมิคุ้มกันของร่างกาย
4. เพื่อให้เข้าใจกลไกการเกิดโรคเอดส์

เนื้อหาการฝึกอบรม

1. ความหมายของโรคเอดส์
2. ประวัติความเป็นมาของโรคเอดส์
3. เชื้อที่เป็นสาเหตุของโรคเอดส์
4. ระบบภูมิคุ้มกันของร่างกาย
5. กลไกการเกิดโรคเอดส์

กิจกรรมการฝึกอบรม

1. ให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมดูวีดีโอเทปเกี่ยวกับโรคเอดส์ จากนั้นให้แต่ละคนแสดงความรู้สึกของตนเอง
2. ผู้ดำเนินการฝึกอบรม อภิปรายนำถึงความหมายและประวัติความเป็นมาของโรคเอดส์โดยสังเขป
3. ให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมศึกษาชุดฝึกอบรมด้วยตนเอง หน่วยที่ 2 เรื่อง ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับโรคเอดส์ และปฏิบัติตามกิจกรรมที่กำหนดในชุดฝึกอบรม
4. ให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเล่นเกมชื่อ "มาตามนัด" เป็นการแข่งขันตอบปัญหาเกี่ยวกับเรื่องโรคเอดส์ที่ได้ศึกษาจากชุดฝึกอบรมมาแล้ว
5. ผู้ดำเนินการฝึกอบรมและผู้เข้ารับการฝึกอบรม ร่วมกันอภิปรายสรุปถึงลักษณะสำคัญของโรคเอดส์ เปรียบเทียบกับโรคติดต่อชนิดอื่น ๆ
6. ผู้ดำเนินการฝึกอบรม บรรยายสรุปและซักถามความเข้าใจ

สื่อประกอบการฝึกอบรม

1. วีดีโอเทปเกี่ยวกับโรคเอดส์
2. ชุดฝึกอบรมด้วยตนเอง หน่วยที่ 2 เรื่อง ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับโรคเอดส์
3. อุปกรณ์การเล่น เกม "มาตามนัด" คือ นกหวีด บัตรคำถาม บัตรคำตอบ
4. แผ่นใส ประกอบการบรรยายสรุป

การประเมินผล

1. สังเกตจากการร่วมกิจกรรม
2. ตรวจแบบฝึกหัดจากชุดฝึกอบรมด้วยตนเอง

3. สอบถามเป็นรายบุคคล

หน่วยที่ 3 อาการและการรักษาโรคเอดส์

จุดมุ่งหมายเฉพาะ

1. เพื่อให้มีความรู้เกี่ยวกับอาการของผู้ติดเชื้อเอดส์ในระยะต่าง ๆ
2. เพื่อให้มีความรู้เกี่ยวกับสถานที่สำหรับตรวจและรักษาโรคเอดส์
3. เพื่อให้เข้าใจวิธีการปฏิบัติเบื้องต้นต่อผู้ติดเชื้อเอดส์
4. เพื่อให้เกิดความสงสารและเห็นใจผู้ติดเชื้อและผู้ป่วยโรคเอดส์

เนื้อหาการฝึกอบรม

1. อาการของโรคเอดส์
  - 1.1 อาการระยะแรก
  - 1.2 อาการระยะที่สอง
  - 1.3 อาการระยะสุดท้าย
2. การตรวจเชื้อเอดส์
3. สถานที่สำหรับตรวจเชื้อเอดส์
4. การรักษาโรคเอดส์
5. ความเชื่อที่ไม่ถูกต้องเกี่ยวกับการรักษาโรคเอดส์
6. ข้อควรปฏิบัติของครูประถมศึกษาในการเฝ้าพบผู้ติดเชื้อหรือสงสัยว่าจะติดเชื้อ

เอดส์

กิจกรรมการฝึกอบรม

1. ให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรม อ่านข่าวจากหนังสือพิมพ์ที่กล่าวถึงจำนวนผู้ป่วย
แยกเป็นผู้ติดเชื้อโดยไม่มีอาการ ผู้มีอาการสัมพันธ์กับเอดส์และเอดส์เต็มขั้น จากนั้น
อภิปรายถึงความหมายของคำต่าง ๆ ที่ใช้ในข่าวหรือบทความนั้น
2. ผู้ดำเนินการฝึกอบรม บรรยายสรุป ถึงการแบ่งระยะอาการของโรคเอดส์
พอสังเขป
3. ให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมศึกษาชุดฝึกอบรมด้วยตนเอง หน่วยที่ 3 เรื่อง อาการ
และการรักษาผู้ป่วยโรคเอดส์ และปฏิบัติตามกิจกรรมที่กำหนดในชุดฝึกอบรม
4. แบ่งผู้เข้ารับการฝึกอบรมออกเป็น 4 กลุ่ม ให้นำแต่ละกลุ่มแสดงละครสั้น ตาม
เรื่องต่อไปนี้
  - 4.1 ความเชื่อที่ผิด ๆ เรื่องโรคเอดส์
  - 4.2 การตรวจและรักษาโรคเอดส์
  - 4.3 ข้อควรปฏิบัติของครูประณตศึกษาเกี่ยวกับโรคเอดส์
  - 4.4 ความทุกข์ทรมานของผู้ติดเชื้อเอดส์
5. ให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรม เขียนข้อความแสดงความรู้สึกที่มีต่อผู้ป่วย หรือผู้ติดเชื้อ
เอดส์ และอ่านให้ผู้อื่นฟัง
6. ผู้ดำเนินการฝึกอบรมบรรยายสรุป และซักถามความเข้าใจ

สื่อประกอบการฝึกอบรม

1. ☒ ข่าวหรือบทความจากหนังสือพิมพ์
2. ชุดฝึกอบรมด้วยตนเอง หน่วยที่ 3 เรื่องอาการและการรักษาโรคเอดส์
3. แผ่นใส ประกอบการบรรยายสรุป

การประเมินผล

1. สังเกตจากการร่วมกิจกรรม
2. ตรวจแบบฝึกหัดจากชุดฝึกอบรมด้วยตนเอง
3. สอบถามเป็นรายบุคคล

หน่วยที่ 4 การติดต่อและการป้องกันโรคเอดส์

จุดมุ่งหมายเฉพาะ

1. เพื่อให้มีความรู้เกี่ยวกับวิธีการติดต่อและการไม่ติดต่อของโรคเอดส์
2. เพื่อให้มีความรู้เกี่ยวกับวิธีป้องกันตนเองให้ปลอดภัยจากโรคเอดส์
3. เพื่อให้สามารถแนะนำผู้อื่นในการป้องกันโรคเอดส์ได้
4. เพื่อให้สามารถปฏิบัติตนในชีวิตประจำวันให้ปลอดภัยจากโรคเอดส์ได้

เนื้อหาการฝึกอบรม

1. การติดต่อของโรคเอดส์
2. การไม่ติดต่อของโรคเอดส์
3. ความเชื่อที่ไม่ถูกต้องเกี่ยวกับการติดต่อของโรคเอดส์
4. คำนิยามที่ส่งเสริมการแพร่ระบาดของโรคเอดส์
5. วิธีป้องกันโรคเอดส์ให้กับตนเอง
6. วิธีป้องกันและควบคุมโรคเอดส์สำหรับส่วนรวม
7. ข้อปฏิบัติตนของผู้ติดเชื้อเอดส์

กิจกรรมการฝึกอบรม

1. ให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมวิธีโอเพนเกี่ยวกับโรคเอดส์ อภิปรายถึงวิธีการ
ติดต่อของโรคเอดส์ ตลอดจนความเชื่อที่ไม่ถูกต้องบางประการ
2. ให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมอภิปรายถึงพฤติกรรมในชีวิตประจำวันของตนเองว่า
มีโอกาสติดเชื้อเอดส์ได้อย่างไรบ้าง
3. ให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมอภิปรายถึงวิธีป้องกันการติดเชื้อเอดส์ว่าควรทำ
อย่างไรบ้าง
4. ให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมศึกษาชุดฝึกอบรมด้วยตนเอง หน่วยที่ 4 เรื่อง การ
ติดต่อและการป้องกันโรคเอดส์ และปฏิบัติตามกิจกรรมที่กำหนดในชุดฝึกอบรม
5. ให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมจับคู่ผลัดกันแสดงบทบาทสมมุติ เป็นผู้ให้คำแนะนำ
และผู้มาขอคำแนะนำเกี่ยวกับโรคเอดส์
6. ผู้ดำเนินการฝึกอบรมบรรยายสรุปและให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมช่วยกันเขียน
คำขวัญต่อต้านคำนิยมที่ส่งเสริมการแพร่ระบาดของโรคเอดส์

สื่อประกอบการฝึกอบรม

1. ☒ วิธีโอเพนเกี่ยวกับโรคเอดส์
2. ชุดฝึกอบรมด้วยตนเอง หน่วยที่ 4 เรื่อง การติดต่อและการป้องกันโรคเอดส์
3. แผ่นใส ประกอบการบรรยายสรุป

การประเมินผล

1. สังเกตจากการร่วมกิจกรรม

2. ตรวจแบบฝึกหัดจากชุดฝึกอบรมด้วยตนเอง
3. สอบถามเป็นรายบุคคล

หน่วยที่ 5 กฎหมายเกี่ยวกับโรคเอดส์และผลกระทบที่เกิดจากโรคเอดส์

จุดมุ่งหมายเฉพาะ

1. เพื่อให้มีความรู้เกี่ยวกับกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับโรคเอดส์
2. เพื่อให้เข้าใจถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นจากโรคเอดส์
3. เพื่อให้ยอมรับและสนับสนุนการปฏิบัติงานเพื่อป้องกันและควบคุมโรคเอดส์

ของหน่วยงานต่าง ๆ

4. เพื่อให้สามารถปฏิบัติตามกฎหมายเกี่ยวกับโรคเอดส์ได้

เนื้อหาการฝึกอบรม

1. กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับโรคเอดส์ที่ประชาชนควรรทราบ
2. ข้อปฏิบัติตามกฎหมายที่ประชาชนควรรทราบ
3. ผลกระทบจากโรคเอดส์
  - ผลกระทบทางสังคม
  - ผลกระทบทางเศรษฐกิจ
  - ผลกระทบทางการเมือง
4. การดำเนินงานป้องกันและควบคุมโรคเอดส์ในประเทศไทย

กิจกรรมการฝึกอบรม

1. ให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมร้องเพลง "เอดส์อันตราย" และอภิปรายถึงเนื้อเพลง
ที่กล่าวถึงการป้องกันโรคเอดส์ว่าจะป้องกันได้อย่างไรบ้าง โดยทบทวนความรู้เดิมที่ได้ศึกษา
ในหน่วยที่ผ่านมา
2. ให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมอภิปรายถึงพระราชบัญญัติโรคเอดส์ จากข่าวหนังสือพิมพ์
ว่าเป็นมาตรการที่เหมาะสมหรือไม่เพราะเหตุใด
3. ให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมศึกษาชุดฝึกอบรมด้วยตนเอง หน่วยที่ 5 เรื่อง กฎหมาย
ที่เกี่ยวข้องกับโรคเอดส์และผลกระทบที่เกิดจากโรคเอดส์ และปฏิบัติตามกิจกรรมที่กำหนดไว้ใน
ชุดฝึกอบรม
4. ให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมแสดงละครสั้นเพื่อสะท้อนให้เห็นถึงความเข้าใจในเนื้อหา
ที่ศึกษาจากชุดฝึกอบรม โดยสมมติให้แต่ละคนแสดงบทบาทแตกต่างกันไป เช่น ครูประถมศึกษา
ประชาชน ผู้ติดเชื้อเอดส์ สาธารณสุขจังหวัด นายอำเภอ กำนัน เป็นต้น
5. แบ่งผู้เข้ารับการฝึกอบรมออกเป็นกลุ่มเพื่อระดมความคิด วางแผน สำหรับ
ป้องกันและควบคุมโรคเอดส์ในท้องถิ่นของตนเอง จากนั้นนำเสนอต่อที่ประชุม
6. ผู้ดำเนินการฝึกอบรมบรรยายสรุป และซักถามความเข้าใจ

สื่อประกอบการฝึกอบรม

1. ☒ แผนภูมิเพลง "เอดส์อันตราย"
2. ☒ ข่าวจากหนังสือพิมพ์ เรื่อง "พระราชบัญญัติโรคเอดส์"
3. ☒ ชุดฝึกอบรมด้วยตนเอง หน่วยที่ 5 เรื่อง กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับโรคเอดส์
และผลกระทบจากโรคเอดส์
4. ☒ แผ่นใส ประกอบการบรรยายสรุป

การประเมินผล

1. สังเกตจากการร่วมกิจกรรม
2. ตรวจสอบฝึกหัดจากชุดฝึกอบรมด้วยตนเอง
3. สอบถามเป็นรายบุคคล

หน่วยที่ 6 แผนป้องกันโรคเอดส์ในสถานศึกษาระดับประถมศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ

จุดมุ่งหมายเฉพาะ

1. เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแผนป้องกันโรคเอดส์ในสถานศึกษาระดับประถมศึกษา ของกระทรวงศึกษาธิการ
2. เพื่อให้ตระหนักถึงความสำคัญของแผนป้องกันโรคเอดส์ในสถานศึกษาระดับประถมศึกษา ของกระทรวงศึกษาธิการ
3. เพื่อให้สามารถปฏิบัติตามแผนป้องกันโรคเอดส์ในสถานศึกษา ระดับประถมศึกษา ของกระทรวงศึกษาธิการได้

เนื้อหาการฝึกอบรม

แผนป้องกันโรคเอดส์ในสถานศึกษา ระดับประถมศึกษา (พ.ศ. 2535 - 2539) ของ
กระทรวงศึกษาธิการ

- ข้อเท็จจริง
- สภาพปัญหา
- ยุทธศาสตร์

- แนวทาง
- วัตถุประสงค์
- มาตรการ
- การติดตามและประเมินผล

กิจกรรมการฝึกอบรม

1. ให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมฟังข่าวเรื่องการเฝ้านักเรียนที่ติดเชื้อเอดส์ออกจากโรงเรียน และแสดงความคิดเห็น
2. ให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมทบทวนความรู้เกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์ที่ได้ศึกษามาแล้ว
3. ให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมศึกษาชุดฝึกอบรมด้วยตนเอง หน่วยที่ 6 เรื่อง แผนป้องกันโรคเอดส์ในสถานศึกษาระดับประถมศึกษา ของกระทรวงศึกษาธิการ และปฏิบัติตามกิจกรรมที่กำหนดไว้ในชุดฝึกอบรม
4. ให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมอภิปรายแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับแผนป้องกันโรคเอดส์ในสถานศึกษาระดับประถมศึกษา ของกระทรวงศึกษาธิการ จากที่ได้ศึกษาในชุดฝึกอบรมในประเด็นความเหมาะสมและการนำไปปฏิบัติจริง
5. ให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมสรุปภาระกิจของครูประถมศึกษาที่จะต้องปฏิบัติ เพื่อสนองตามแผนป้องกันโรคเอดส์ ในสถานศึกษาระดับประถมศึกษา ของกระทรวงศึกษาธิการ
6. ผู้ดำเนินการฝึกอบรมบรรยายสรุป และซักถามความเข้าใจ

สื่อประกอบการฝึกอบรม

1. ข่าวเรื่องโรคเอดส์จากหนังสือพิมพ์

2. ชุดฝึกอบรมด้วยตนเอง หน่วยที่ 6 เรื่อง แผนป้องกันโรคเอดส์ในสถานศึกษา
ระดับประถมศึกษา ของกระทรวงศึกษาธิการ
3. แผ่นใส ประกอบการบรรยายสรุป

การประเมินผล

1. สังเกตจากการร่วมกิจกรรม
2. ตรวจแบบฝึกหัดจากชุดฝึกอบรมด้วยตนเอง
3. สอบถามเป็นรายบุคคล

หน่วยที่ 7 การจัดการเรียนการสอนเรื่องโรคเอดส์ในโรงเรียนประถมศึกษา

จุดมุ่งหมายเฉพาะ

1. เพื่อให้ตระหนักถึงความสำคัญของการจัดการเรียนการสอนเรื่องโรคเอดส์
ในโรงเรียนประถมศึกษา
2. เพื่อให้เข้าใจถึงแนวทางและวิธีการจัดการเรียนการสอนเรื่องโรคเอดส์
ในโรงเรียนประถมศึกษา
3. เพื่อให้มีความมั่นใจในการจัดการเรียนการสอนเรื่องโรคเอดส์ในโรงเรียน
ประถมศึกษา
4. เพื่อให้สามารถวางแผนจัดการเรียนการสอนเรื่องโรคเอดส์ในโรงเรียน
ประถมศึกษาได้

เนื้อหาการฝึกอบรม

1. แนวคิดและวัตถุประสงค์ในการจัดการเรียนการสอน เรื่องโรคเอดส์ในโรงเรียนประถมศึกษา
2. แนวทางการจัดการเรียนการสอนเรื่องโรคเอดส์ในโรงเรียนประถมศึกษา
3. เนื้อหาสำหรับจัดการเรียนการสอน *
4. กิจกรรมการเรียนการสอน
5. สื่อประกอบการเรียนการสอน
6. วิธีประเมินผล
7. การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร

กิจกรรมการฝึกอบรม

1. ให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมทบทวนความรู้เกี่ยวกับแผนป้องกันโรคเอดส์ในสถานศึกษา ระดับประถมศึกษา ของกระทรวงศึกษาธิการที่ได้ศึกษาไปแล้ว โดยเน้นที่วัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนการสอนเป็นสำคัญ
2. ให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมอภิปรายถึงเหตุผลและความจำเป็นในการจัดการเรียนการสอนเรื่องโรคเอดส์ในโรงเรียนประถมศึกษา
3. ให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมศึกษาชุดฝึกอบรมด้วยตนเอง หน่วยที่ 7 เรื่องการจัดการเรียนการสอนเรื่องโรคเอดส์ในโรงเรียนประถมศึกษา และปฏิบัติกิจกรรมตามที่กำหนดไว้ในชุดฝึกอบรม
4. แบ่งผู้เข้ารับการฝึกอบรมออกเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มแรกระดมความคิดและนำเสนอการจัดการเรียนการสอนเรื่องโรคเอดส์ สำหรับนักเรียนชั้น ป. 5-6 ในประเด็นต่อไปนี้
จุดมุ่งหมาย เนื้อหา กิจกรรม สื่อการเรียนการสอน วิธีการประเมินผล กลุ่มที่สอง ระดมความคิดและนำเสนอการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่ควรจัดในโรงเรียนประถมศึกษา

5. ให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมช่วยกันวางแผนจัดการเรียนการสอนเรื่องโรคเอดส์
ในโรงเรียนประถมศึกษา
6. ผู้ดำเนินการฝึกอบรมบรรยายสรุป และซักถามความเข้าใจ

สื่อประกอบการฝึกอบรม

1. ชุดฝึกอบรมด้วยตนเอง หน้าที่ 7 เรื่องการจัดการเรียนการสอนเรื่องโรค
เอดส์ ในโรงเรียนประถมศึกษา
2. แผ่นใส ประกอบการบรรยายสรุป

การประเมินผล

1. สังเกตจากการร่วมกิจกรรม
2. ตรวจสอบแบบฝึกหัดจากชุดฝึกอบรมด้วยตนเอง
3. สอบถามเป็นรายบุคคล

หน้าที่ 8 ปฏิบัติการสร้างแผนการสอนเรื่องโรคเอดส์สำหรับนักเรียนประถมศึกษา

จุดมุ่งหมายเฉพาะ

1. เพื่อให้สามารถเขียนแผนการสอนเรื่องโรคเอดส์ได้อย่างเหมาะสมกับระดับของ
ผู้เรียน
2. เพื่อให้สามารถสอนนักเรียนเรื่องโรคเอดส์ตามแผนการสอนที่เขียนขึ้นได้

เนื้อหาการฝึกอบรม

หลักการเขียนแผนการสอน

กิจกรรมการฝึกอบรม

1. ให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมทบทวนความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนเรื่องโรคเอดส์ที่ได้ศึกษามาแล้ว
2. ให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมอภิปรายถึงปัญหาการจัดการเรียนการสอนเรื่องโรคเอดส์ในโรงเรียนประถมศึกษาที่คาดว่าจะเกิดขึ้น และแนวทางแก้ไข
3. ให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมศึกษาชุดฝึกอบรมด้วยตนเอง หน่วยที่ 8 เรื่องปฏิบัติการสร้างแผนการสอนเรื่องโรคเอดส์สำหรับนักเรียนประถมศึกษา และปฏิบัติกิจกรรมตามที่กำหนดไว้ในชุดฝึกอบรม
4. ให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเสนอผลงาน แผนการสอนที่เขียนได้จากกิจกรรมในชุดฝึกอบรม พร้อมทั้งอภิปรายปรับแก้ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น
5. แบ่งกลุ่มผู้เข้ารับการฝึกอบรม สาธิตการสอนตามแผนการสอนที่เขียนขึ้น
6. ผู้ดำเนินกิจกรรมบรรยายสรุป และซักถามความเข้าใจ

สื่อประกอบการฝึกอบรม

1. ชุดฝึกอบรมด้วยตนเอง หน่วยที่ 8 เรื่อง ปฏิบัติการสร้างแผนการสอนเรื่องโรคเอดส์ สำหรับนักเรียนประถมศึกษา
2. แผ่นใส ประกอบการบรรยายสรุป

การประเมินผล

1. สังเกตจากการร่วมกิจกรรม
2. ตรวจสอบฝึกหัดจากชุดฝึกอบรมด้วยตนเอง
3. สอบถามเป็นรายบุคคล

2. ผลการประเมินและปรับปรุงโครงสร้างหลักสูตร

การประเมินโครงสร้างหลักสูตรที่สร้างขึ้นนี้ ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 9 คน เป็นผู้ประเมินความเหมาะสมและความสอดคล้อง เป็นการประเมินหลักสูตรก่อนนำไปทดลองใช้ โดยทำการประเมิน 2 รอบ รอบแรกเป็นการพิจารณาเพื่อให้ออกข้อเสนอแนะสำหรับปรับปรุงแก้ไข ผลปรากฏว่า ส่วนใหญ่ได้เสนอแนะด้านการใช้ภาษาและตัดทอนเนื้อหาบางส่วนที่เป็นรายละเอียดด้านการแพทย์ออกไป ผู้วิจัยจึงดำเนินการปรับปรุงแก้ไขและส่งให้ผู้เชี่ยวชาญทำการประเมินรอบที่สอง เพื่อตัดสินว่าสมควรนำไปทดลองใช้ได้หรือไม่ ซึ่งผลการประเมินปรากฏตามตาราง โดยมีกฎเกณฑ์สำหรับพิจารณาผลการประเมิน ดังนี้

คะแนน	1.00 - 1.49	หมายถึง มีความเหมาะสมหรือความสอดคล้องน้อยที่สุด
คะแนน	1.50 - 2.49	หมายถึง มีความเหมาะสมหรือความสอดคล้องน้อย
คะแนน	2.50 - 3.49	หมายถึง มีความเหมาะสมหรือความสอดคล้องปานกลาง
คะแนน	3.50 - 4.49	หมายถึง มีความเหมาะสมหรือความสอดคล้องมาก
คะแนน	4.50 - 5.00	หมายถึง มีความเหมาะสมหรือความสอดคล้องมากที่สุด

ตาราง 10 ความเหมาะสมของโครงร่างหลักสูตร ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

ประเด็นการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ความเหมาะสม
1. ปัญหาและความจำเป็น	4.33	0.50	มาก
2. เป้าหมายของหลักสูตร	4.22	0.66	มาก
3. จุดมุ่งหมายของหลักสูตร	4.33	0.50	มาก
4. หน่วยการฝึกอบรมที่ 1 เรื่อง บทบาทของครูประถมศึกษาที่มีต่อโรคเอดส์	4.33	0.50	มาก
5. หน่วยการฝึกอบรมที่ 2 เรื่อง ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับโรคเอดส์	4.44	0.52	มาก
6. หน่วยการฝึกอบรมที่ 3 เรื่อง อาการและการรักษาโรคเอดส์	4.11	0.60	มาก
7. หน่วยการฝึกอบรมที่ 4 เรื่อง การติดต่อและการป้องกันโรคเอดส์	4.44	0.52	มาก
8. หน่วยการฝึกอบรมที่ 5 เรื่อง กฎหมายเกี่ยวกับโรคเอดส์และผลกระทบที่เกิด จากโรคเอดส์	4.22	0.43	มาก
9. หน่วยการฝึกอบรมที่ 6 เรื่อง แผนป้องกันโรคเอดส์ในสถานศึกษาระดับประถม ศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ	4.33	0.50	มาก
10. หน่วยการฝึกอบรมที่ 7 เรื่อง การจัดการเรียนการสอนเรื่องโรคเอดส์ใน โรงเรียนประถมศึกษา	4.66	0.50	มากที่สุด

ตาราง 10 (ต่อ)

ประเด็นการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ความเหมาะสม
11. หน่วยการฝึกอบรมที่ 8 เรื่อง ปฏิบัติการสร้างแผนการสอนเรื่องโรคเอดส์ สำหรับนักเรียนประถมศึกษา	4.44	0.52	มาก

จากตาราง 10 การประเมินความเหมาะสมของโครงสร้างหลักสูตรจากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ผลปรากฏว่า ส่วนประกอบของโครงสร้างหลักสูตรส่วนใหญ่มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ปัญหาและความจำเป็น เป้าหมายของหลักสูตร จุดมุ่งหมายของหลักสูตร หน่วยการฝึกอบรมที่ 1 เรื่องบทบาทของครูประถมศึกษาที่มีต่อโรคเอดส์ หน่วยการฝึกอบรมที่ 2 เรื่องความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับโรคเอดส์ หน่วยการฝึกอบรมที่ 3 เรื่องอาการและการรักษาโรคเอดส์ หน่วยการฝึกอบรมที่ 4 เรื่องการติดต่อและการป้องกันโรคเอดส์ หน่วยการฝึกอบรมที่ 5 เรื่องกฎหมายเกี่ยวกับโรคเอดส์และผลกระทบที่เกิดจากโรคเอดส์ หน่วยการฝึกอบรมที่ 6 เรื่องแผนป้องกันโรคเอดส์ในสถานศึกษาระดับประถมศึกษา ของกระทรวงศึกษาธิการ และ หน่วยการฝึกอบรมที่ 8 เรื่องปฏิบัติการสร้างแผนการสอนเรื่องโรคเอดส์สำหรับนักเรียนประถมศึกษา ส่วนประกอบของหลักสูตรที่มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ หน่วยการฝึกอบรมที่ 7 เรื่องการจัดการเรียนการสอนเรื่องโรคเอดส์ในโรงเรียนประถมศึกษา

ตาราง 11 ความสอดคล้องของโครงร่างหลักสูตรตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

ประเด็นการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ความสอดคล้อง
1. ปัญหาและความจำเป็นกับเป้าหมายของหลักสูตร	4.33	0.70	มาก
2. เป้าหมายของหลักสูตรกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร	4.44	0.52	มาก
3. จุดมุ่งหมายของหลักสูตรกับจุดมุ่งหมายเฉพาะของ หน่วยการฝึกอบรมที่ 1	4.44	0.52	มาก
4. จุดมุ่งหมายของหลักสูตรกับจุดมุ่งหมายเฉพาะของ หน่วยการฝึกอบรมที่ 2	4.33	0.50	มาก
5. จุดมุ่งหมายของหลักสูตรกับจุดมุ่งหมายเฉพาะของ หน่วยการฝึกอบรมที่ 3	4.33	0.50	มาก
6. จุดมุ่งหมายของหลักสูตรกับจุดมุ่งหมายเฉพาะของ หน่วยการฝึกอบรมที่ 4	4.44	0.52	มาก
7. จุดมุ่งหมายของหลักสูตรกับจุดมุ่งหมายเฉพาะของ หน่วยการฝึกอบรมที่ 5	4.33	0.50	มาก
8. จุดมุ่งหมายของหลักสูตรกับจุดมุ่งหมายเฉพาะของ หน่วยการฝึกอบรมที่ 6	4.33	0.50	มาก
9. จุดมุ่งหมายของหลักสูตรกับจุดมุ่งหมายเฉพาะของ หน่วยการฝึกอบรมที่ 7	4.33	0.50	มาก
10. จุดมุ่งหมายของหลักสูตรกับจุดมุ่งหมายเฉพาะของ หน่วยการฝึกอบรมที่ 8	4.33	0.50	มาก

ตาราง 11 (ต่อ)

ประเด็นการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ความสอดคล้อง
11. ความสอดคล้องภายในของหน่วยการฝึกอบรมที่ 1	4.30	0.14	มาก
12. ความสอดคล้องภายในของหน่วยการฝึกอบรมที่ 2	4.47	0.50	มาก
13. ความสอดคล้องภายในของหน่วยการฝึกอบรมที่ 3	4.33	0.52	มาก
14. ความสอดคล้องภายในของหน่วยการฝึกอบรมที่ 4	4.30	0.57	มาก
15. ความสอดคล้องภายในของหน่วยการฝึกอบรมที่ 5	4.25	0.50	มาก
16. ความสอดคล้องภายในของหน่วยการฝึกอบรมที่ 6	4.36	0.47	มาก
17. ความสอดคล้องภายในของหน่วยการฝึกอบรมที่ 7	4.36	0.47	มาก
18. ความสอดคล้องภายในของหน่วยการฝึกอบรมที่ 8	4.36	0.47	มาก

จากตาราง 11 การประเมินความสอดคล้องของโครงสร้างหลักสูตร จากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ผลปรากฏว่า ทุกองค์ประกอบของโครงสร้างหลักสูตรมีความสอดคล้องกันในระดับมาก

ผลการทดลองใช้หลักสูตร

ผู้วิจัยได้ตรวจสอบคุณภาพหลักสูตรที่สร้างขึ้น โดยทำการทดลองใช้หลักสูตรกับกลุ่ม
ตัวอย่าง ปรากฏผลดังนี้

1. ผลการศึกษาความคิดเห็นของครูประถมศึกษาที่มีต่อหลักสูตร

การศึกษาความคิดเห็นของครูประถมศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการทดลองใช้หลักสูตร
นี้ เป็นการประเมินหลักสูตรในระหว่างการทดลองหลังจากจบแต่ละหน่วยการเรียนรู้แล้ว ปรากฏ
ผลตามตารางดังนี้

ตาราง 12 ความคิดเห็นของครูประถมศึกษาที่มีต่อหลักสูตร หน่วยที่ 1 เรื่อง บทบาทของครู
ประถมศึกษาที่มีต่อโรคเอดส์

ประเด็นการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความ เหมาะสม
1. จุดประสงค์การเรียนรู้	4.53	0.63	มากที่สุด
2. เนื้อหาการเรียนรู้	4.53	0.57	มากที่สุด
3. กิจกรรมการเรียนรู้	4.60	0.56	มากที่สุด
4. ชุดการเรียนรู้	4.67	0.61	มากที่สุด
5. การประเมินผล	4.42	0.63	มาก
6. ระยะเวลาการเรียนรู้	4.25	0.64	มาก

จากตาราง 12 การศึกษาความคิดเห็นของครูประถมศึกษาที่มีต่อหลักสูตร
หน่วยที่ 1 เรื่องบทบาทของครูประถมศึกษาที่มีต่อโรคเอดส์ ผลปรากฏว่า ส่วนประกอบของ
หลักสูตรส่วนใหญ่ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ จุดประสงค์การฝึกอบรม
เนื้อหาการฝึกอบรม กิจกรรมการฝึกอบรม ชุดฝึกอบรม ส่วนประกอบของหลักสูตรที่มีความ
เหมาะสมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ การประเมินผล และระยะเวลาการฝึกอบรม

ตาราง 13 ความคิดเห็นของครูประถมศึกษาที่มีต่อหลักสูตร หน่วยที่ 2 เรื่อง ความรู้ทั่วไป
เกี่ยวกับโรคเอดส์

ประเด็นการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความ เหมาะสม
1. จุดประสงค์การฝึกอบรม	4.53	0.58	มากที่สุด
2. เนื้อหาการฝึกอบรม	4.53	0.58	มากที่สุด
3. กิจกรรมการฝึกอบรม	4.61	0.57	มากที่สุด
4. ชุดฝึกอบรม	4.75	0.57	มากที่สุด
5. การประเมินผล	4.50	0.58	มากที่สุด
6. ระยะเวลาการฝึกอบรม	4.30	0.61	มาก

จากตาราง 13 ความคิดเห็นของครูประถมศึกษาที่มีต่อหลักสูตร หน่วยที่ 2 เรื่อง
ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับโรคเอดส์ ผลปรากฏว่า ส่วนประกอบของหลักสูตรส่วนใหญ่มีความ
เหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ จุดประสงค์การฝึกอบรม เนื้อหาการฝึกอบรม
กิจกรรมการฝึกอบรม ชุดฝึกอบรม การประเมินผล ส่วนประกอบของหลักสูตรที่มีความ
เหมาะสมอยู่ในระดับมาก มีเพียงส่วนประกอบเดียวได้แก่ ระยะเวลาการฝึกอบรม

ตาราง 14 ความคิดเห็นของครูประถมศึกษาที่มีต่อหลักสูตร หน่วยที่ 3 เรื่อง อาการและการรักษาโรคเอดส์

ประเด็นการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ความเหมาะสม
1. จุดประสงค์การฝึกอบรม	4.61	0.57	มากที่สุด
2. เนื้อหาการฝึกอบรม	4.65	0.56	มากที่สุด
3. กิจกรรมการฝึกอบรม	4.69	0.54	มากที่สุด
4. ชุดฝึกอบรม	4.76	0.51	มากที่สุด
5. การประเมินผล	4.62	0.57	มากที่สุด
6. ระยะเวลาการฝึกอบรม	4.34	0.56	มาก

จากตาราง 14 ความคิดเห็นของครูประถมศึกษาที่มีต่อหลักสูตร หน่วยที่ 3 เรื่อง อาการและการรักษาโรคเอดส์ ผลปรากฏว่า ส่วนประกอบของหลักสูตรส่วนใหญ่มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ จุดประสงค์การฝึกอบรม เนื้อหาการฝึกอบรม กิจกรรมการฝึกอบรม ชุดฝึกอบรม และการประเมินผล ส่วนประกอบของหลักสูตรที่มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก มีเพียงส่วนประกอบเดียวได้แก่ ระยะเวลาการฝึกอบรม

ตาราง 15 ความคิดเห็นของครูประถมศึกษาที่มีต่อหลักสูตร หน่วยที่ 4 เรื่อง การติดต่อและ การป้องกันโรคเอดส์

ประเด็นการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ความเหมาะสม
1. จุดประสงค์การฝึกอบรม	4.75	0.44	มากที่สุด
2. เนื้อหาการฝึกอบรม	4.78	0.41	มากที่สุด
3. กิจกรรมการฝึกอบรม	4.78	0.41	มากที่สุด
4. บุคลากรฝึกอบรม	4.96	0.18	มากที่สุด
5. การประเมินผล	4.60	0.49	มากที่สุด
6. ระยะเวลาการฝึกอบรม	4.42	0.50	มาก

จากตาราง 15 ความคิดเห็นของครูประถมศึกษาที่มีต่อหลักสูตร หน่วยที่ 4 เรื่อง การติดต่อและการป้องกันโรคเอดส์ ผลปรากฏว่า ส่วนประกอบของหลักสูตรส่วนใหญ่มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ จุดประสงค์การฝึกอบรม เนื้อหาการฝึกอบรม กิจกรรมการฝึกอบรม บุคลากรฝึกอบรม และการประเมินผล ส่วนประกอบของหลักสูตรที่มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก มีเพียงส่วนประกอบเดียวได้แก่ ระยะเวลาการฝึกอบรม

ตาราง 16 ความคิดเห็นของครูประถมศึกษาที่มีต่อหลักสูตร หน่วยที่ 5 เรื่อง กฎหมาย
เกี่ยวกับโรคเอดส์และผลกระทบที่เกิดจากโรคเอดส์

ประเด็นการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ความเหมาะสม
1. จุดประสงค์การฝึกอบรม	4.73	0.45	มากที่สุด
2. เนื้อหาการฝึกอบรม	4.65	0.48	มากที่สุด
3. กิจกรรมการฝึกอบรม	4.69	0.47	มากที่สุด
4. ชุดฝึกอบรม	4.84	0.36	มากที่สุด
5. การประเมินผล	4.57	0.57	มากที่สุด
6. ระยะเวลาการฝึกอบรม	4.42	0.57	มาก

จากตาราง 16 ความคิดเห็นของครูประถมศึกษาที่มีต่อหลักสูตร หน่วยที่ 5 เรื่อง กฎหมายเกี่ยวกับโรคเอดส์และผลกระทบที่เกิดจากโรคเอดส์ ผลปรากฏว่า ส่วนประกอบของหลักสูตรส่วนใหญ่ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ จุดประสงค์การฝึกอบรม เนื้อหาการฝึกอบรม กิจกรรมการฝึกอบรม ชุดฝึกอบรม และการประเมินผล ส่วนประกอบของหลักสูตรที่มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก มีเพียงส่วนประกอบเดียว ได้แก่ ระยะเวลาการฝึกอบรม

ตาราง 17 ความคิดเห็นของครูประถมศึกษาที่มีต่อหลักสูตร หน่วยที่ 6 เรื่อง แผนป้องกัน
โรคเอดส์ในสถานศึกษา ระดับประถมศึกษา ของกระทรวงศึกษาธิการ

ประเด็นการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ความเหมาะสม
1. จุดประสงค์การฝึกอบรม	4.71	0.46	มากที่สุด
2. เนื้อหาการฝึกอบรม	4.53	0.50	มากที่สุด
3. กิจกรรมการฝึกอบรม	4.67	0.47	มากที่สุด
4. ชุติฝึกอบรม	4.82	0.39	มากที่สุด
5. การประเมินผล	4.64	0.48	มากที่สุด
6. ระยะเวลาการฝึกอบรม	4.42	0.50	มาก

จากตาราง 17 ความคิดเห็นของครูประถมศึกษาที่มีต่อหลักสูตร หน่วยที่ 6 เรื่อง
แผนป้องกันโรคเอดส์ในสถานศึกษา ระดับประถมศึกษา ของกระทรวงศึกษาธิการ ผลปรากฏ
ว่า ส่วนประกอบของหลักสูตรส่วนใหญ่ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่
จุดประสงค์การฝึกอบรม เนื้อหาการฝึกอบรม กิจกรรมการฝึกอบรม ชุติฝึกอบรม และ
การประเมินผล ส่วนประกอบของหลักสูตรที่มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก มีเพียงส่วน
ประกอบเดียว ได้แก่ ระยะเวลาการฝึกอบรม

ตาราง 18 ความคิดเห็นของครูประถมศึกษาที่มีต่อหลักสูตรหน่วยที่ 7 เรื่อง การจัดการเรียนการสอนเรื่องโรคเอดส์ในโรงเรียนประถมศึกษา

ประเด็นการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ความเหมาะสม
1. จุดประสงค์การฝึกอบรม	4.70	0.46	มากที่สุด
2. เนื้อหาการฝึกอบรม	4.66	0.48	มากที่สุด
3. กิจกรรมการฝึกอบรม	4.70	0.46	มากที่สุด
4. ชุดฝึกอบรม	5.00	0.00	มากที่สุด
5. การประเมินผล	4.66	0.48	มากที่สุด
6. ระยะเวลาการฝึกอบรม	4.50	0.58	มากที่สุด

จากตาราง 18 ความคิดเห็นของครูประถมศึกษาที่มีต่อหลักสูตร หน่วยที่ 7 เรื่อง การจัดการเรียนการสอนเรื่องโรคเอดส์ในโรงเรียนประถมศึกษา ผลปรากฏว่าทุกส่วนประกอบของหลักสูตร มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ จุดประสงค์ การฝึกอบรม เนื้อหาการฝึกอบรม กิจกรรมการฝึกอบรม ชุดฝึกอบรม การประเมินผล และระยะเวลาการฝึกอบรม

ตาราง 19 ความคิดเห็นของครูประถมศึกษาที่มีต่อหลักสูตร หน่วยที่ 8 เรื่อง ปฏิบัติการ
สร้างแผนการสอนเรื่องโรคเอดส์ สำหรับนักเรียนประถมศึกษา

ประเด็นการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ความเหมาะสม
1. จุดประสงค์การฝึกอบรม	4.73	0.45	มากที่สุด
2. เนื้อหาการฝึกอบรม	4.80	0.50	มากที่สุด
3. กิจกรรมการฝึกอบรม	4.65	0.48	มากที่สุด
4. ชุดฝึกอบรม	4.80	0.40	มากที่สุด
5. การประเมินผล	4.69	0.47	มากที่สุด
6. ระยะเวลาการฝึกอบรม	4.34	0.62	มาก

จากตาราง 19 ความคิดเห็นของครูประถมศึกษาที่มีต่อหลักสูตร หน่วยที่ 8 เรื่อง
ปฏิบัติการสร้างแผนการสอนเรื่องโรคเอดส์ สำหรับนักเรียนประถมศึกษา ผลปรากฏว่า
ส่วนประกอบของหลักสูตรส่วนใหญ่ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ จุดประสงค์
การฝึกอบรม เนื้อหาการฝึกอบรม กิจกรรมการฝึกอบรม ชุดฝึกอบรม และการประเมินผล
ส่วนประกอบของหลักสูตรที่มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก มีเพียงส่วนประกอบเดียว ได้แก่
ระยะเวลาการฝึกอบรม

2. ผลการทดสอบความรู้ของครูประถมศึกษาเกี่ยวกับโรคเอดส์

การทดสอบความรู้ของครูประถมศึกษาเกี่ยวกับโรคเอดส์ เป็นการประเมินหลักสูตรว่าสามารถเพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์ให้แก่ครูประถมศึกษาได้หรือไม่ โดยทำการเปรียบเทียบคะแนนที่ได้จากแบบทดสอบวัดความรู้ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ปรากฏผลตามตารางดังนี้

ตาราง 20 การเปรียบเทียบความรู้ของครูประถมศึกษาเกี่ยวกับโรคเอดส์ระหว่างกลุ่มทดลอง 1 กลุ่มทดลอง 2 และกลุ่มควบคุม ก่อนทดลองใช้หลักสูตรโดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวน (ANOVA)

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	3.81	2	1.90	0.16
ภายในกลุ่ม	940.99	80	11.76	
รวม	944.80			

จากตาราง 20 ผลปรากฏว่าความรู้ของครูประถมศึกษาเกี่ยวกับโรคเอดส์ระหว่างกลุ่มทดลอง 1 กลุ่มทดลอง 2 และกลุ่มควบคุม ก่อนทำการทดลองใช้หลักสูตร ไม่แตกต่างกันในระดับนัยสำคัญทางสถิติ .01 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม มีพื้นฐานความรู้ไม่แตกต่างกัน ผู้วิจัยจึงทำการเปรียบเทียบความรู้หลังจากการทดลองใช้หลักสูตร โดยใช้คะแนนหลังจากการทดลอง (post-test score)

ตาราง 21 การเปรียบเทียบความรู้ของครูประถมศึกษาเกี่ยวกับโรคเอดส์ระหว่างกลุ่มทดลอง 1 กลุ่มทดลอง 2 และกลุ่มควบคุม หลังจากการทดลองใช้หลักสูตร โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวน (ANOVA)

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	954.33	2	477.16	58.76**
ภายในกลุ่ม	650.88	80	8.12	
รวม	1604.41			

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 21 ผลปรากฏว่าความรู้ของครูประถมศึกษาเกี่ยวกับโรคเอดส์ระหว่างกลุ่มทดลอง 1 กลุ่มทดลอง 2 และกลุ่มควบคุม หลังจากการทดลองใช้หลักสูตรแล้วแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่าการทดลองใช้หลักสูตรส่งผลต่อความรู้ของครูประถมศึกษาได้จริง ผู้วิจัยจึงทำการศึกษานาดความสัมพันธ์ระหว่างการทดลองใช้หลักสูตรกับความรู้ของครูประถมศึกษาโดยใช้การวิเคราะห์อัตราส่วนความสัมพันธ์ (χ^2) ปรากฏว่าได้ค่า $\chi^2 = 0.77$ ($\chi^2 = 0.59$) แสดงว่าการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมความรู้เกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์สำหรับครูประถมศึกษาที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น สามารถอธิบายความรู้ของครูประถมศึกษาเกี่ยวกับโรคเอดส์ ได้ร้อยละ 59 (อธิบายในรูปของความแปรปรวน)

ตาราง 22 การเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ในด้านความรู้ของครูประถมศึกษา
เกี่ยวกับโรคเอดส์ระหว่างกลุ่มทดลอง 1 กลุ่มทดลอง 2 และกลุ่มควบคุม โดยใช้วิธีการ
ของเชฟเฟ (Scheffe's)

ค่าเฉลี่ย	$\bar{X}_3$	$\bar{X}_2$	$\bar{X}_1$
	17.60	19.96	25.64
$\bar{X}_3$	-	2.36**	8.04**
$\bar{X}_2$		-	5.68**
$\bar{X}_1$			-
S.01		2.34	2.34
			2.34

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 22 ผลปรากฏว่าค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างทุกคู่แตกต่างกันอย่างมีนัย
สำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 คือ กลุ่มทดลอง 1 ($\bar{X}_1$) แตกต่างจากกลุ่มทดลอง 2 ($\bar{X}_2$)
กลุ่มทดลอง 1 ($\bar{X}_1$) แตกต่างจากกลุ่มควบคุม ($\bar{X}_3$) และกลุ่มทดลอง 2 ($\bar{X}_2$) แตกต่าง
จากกลุ่มควบคุม ($\bar{X}_3$) โดยกลุ่มทดลอง 1 มีค่าเฉลี่ยความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์สูงที่สุด
รองลงมาได้แก่ กลุ่มทดลอง 2 และกลุ่มควบคุม ตามลำดับ

3. ผลการทดสอบความมั่นใจของครูประถมศึกษาในการสอนนักเรียนเรื่องโรคเอดส์

การทดสอบความมั่นใจของครูประถมศึกษาในการสอนนักเรียนเรื่องโรคเอดส์ เป็นการประเมินหลักสูตรว่า สามารถสร้างเสริมความมั่นใจในการสอนนักเรียนเรื่องโรคเอดส์ ให้แก่ครูประถมศึกษาได้หรือไม่ โดยการเปรียบเทียบคะแนนที่ได้จากแบบวัดความมั่นใจ ระหว่างกลุ่มทดลอง 1 กลุ่มทดลอง 2 และกลุ่มควบคุม ปรากฏผลตามตารางดังนี้

ตาราง 23 การเปรียบเทียบความมั่นใจของครูประถมศึกษาในการสอนนักเรียนเรื่องโรคเอดส์ ระหว่างกลุ่มทดลอง 1 กลุ่มทดลอง 2 และกลุ่มควบคุม ก่อนทดลองใช้หลักสูตร โดยการใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวน (ANOVA)

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	95.08	2	47.54	0.59
ภายในกลุ่ม	6442.92	80	80.53	
รวม	6538.00			

จากตาราง 23. ผลปรากฏว่าความมั่นใจของครูประถมศึกษาในการสอนนักเรียนเรื่องโรคเอดส์ ระหว่างกลุ่มทดลอง 1 กลุ่มทดลอง 2 และกลุ่มควบคุม ก่อนทำการทดลองใช้หลักสูตร ไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม มีพื้นฐานความมั่นใจในการสอนนักเรียนเรื่องโรคเอดส์ ไม่แตกต่างกัน ผู้วิจัยจึงทำการเปรียบเทียบความมั่นใจหลังจากการทดลองใช้หลักสูตร โดยใช้คะแนนหลังจากการทดลอง (post-test score)

ตาราง 24 การเปรียบเทียบความมั่นใจของครูประถมศึกษาในการสอนนักเรียนเรื่องโรคเอดส์ ระหว่างกลุ่มทดลอง 1 กลุ่มทดลอง 2 และกลุ่มควบคุม หลังจากการทดลองใช้หลักสูตร โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวน (ANOVA)

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	1808.55	2	904.27	10.39**
ภายในกลุ่ม	6958.11	80	86.97	
รวม	8766.66			

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 24 ผลปรากฏว่าความมั่นใจของครูประถมศึกษาในการสอนนักเรียนเรื่องโรคเอดส์ ระหว่างกลุ่มทดลอง 1 กลุ่มทดลอง 2 และกลุ่มควบคุม หลังจากการทดลองใช้หลักสูตรแล้วแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่าการทดลองใช้หลักสูตรส่งผลต่อความมั่นใจของครูประถมศึกษาได้จริง ผู้วิจัยจึงทำการศึกษานาดความสัมพันธ์ระหว่างการทดลองใช้หลักสูตรกับความมั่นใจของครูประถมศึกษา โดยใช้การวิเคราะห์อัตราส่วนความสัมพันธ์ (η) ปรากฏว่าได้ค่า $\eta^2 = 0.45$ ($\eta^2 = 0.20$) แสดงว่าการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมความรู้เกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์สำหรับครูประถมศึกษาที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น สามารถอธิบายความมั่นใจของครูประถมศึกษาในการสอนนักเรียนเรื่องโรคเอดส์ได้ร้อยละ 20 (อธิบายในรูปของความแปรปรวน)

ตาราง 25 การเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ในด้านความมั่นใจของครูประถมศึกษาใน
การสอนนักเรียนเรื่องโรคเอดส์ ระหว่างกลุ่มทดลอง 1 กลุ่มทดลอง 2 และกลุ่มควบคุม
โดยใช้วิธีการของเชฟเฟ (Scheffe's)

	$\bar{X}_3$	$\bar{X}_2$	$\bar{X}_1$
ค่าเฉลี่ย	59.14	62.00	70.11
$\bar{X}_3$	-	2.86	10.97**
$\bar{X}_2$		-	8.11**
$\bar{X}_1$			-
S.O1		7.89	7.89
			7.89

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 25 ผลปรากฏว่าค่าเฉลี่ยของกลุ่มทดลอง 1 ($\bar{X}_1$) กับกลุ่มควบคุม ($\bar{X}_3$) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กลุ่มทดลอง 1 ($\bar{X}_1$) กับกลุ่มทดลอง 2 ($\bar{X}_2$) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กลุ่มทดลอง 2 ($\bar{X}_2$) กับกลุ่มควบคุม ($\bar{X}_3$) ไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .01 โดยกลุ่มทดลอง 1 มีค่าเฉลี่ยความมั่นใจในการสอนนักเรียนเรื่อง โรคเอดส์สูงที่สุด รองลงมาได้แก่ กลุ่มทดลอง 2 และกลุ่มควบคุม ตามลำดับ

4. ผลการทดสอบเจตคติของครูประถมศึกษาที่มีต่อผู้ป่วยและผู้ติดเชื้อเอดส์

การทดสอบเจตคติของครูประถมศึกษาที่มีต่อผู้ป่วยและผู้ติดเชื้อเอดส์ เป็นการประเมินหลักสูตรว่า สามารถสร้างเสริมเจตคติที่ดีต่อผู้ป่วยและผู้ติดเชื้อเอดส์ให้แก่ครูประถมศึกษาได้หรือไม่ โดยการเปรียบเทียบคะแนนที่ได้จากแบบวัดเจตคติระหว่างกลุ่มทดลอง 1 กลุ่มทดลอง 2 และกลุ่มควบคุม ปรากฏผลตามตารางดังนี้

ตาราง 26 การเปรียบเทียบเจตคติของครูประถมศึกษาที่มีต่อผู้ป่วยและผู้ติดเชื้อเอดส์

ระหว่างกลุ่มทดลอง 1 กลุ่มทดลอง 2 และกลุ่มควบคุม ก่อนทดลองใช้หลักสูตร โดยการใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวน (ANOVA)

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	918.03	2	459.01	9.14**
ภายในกลุ่ม	4014.36	80	50.17	
รวม	4932.39			

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 26 ผลปรากฏว่าเจตคติของครูประถมศึกษาที่มีต่อผู้ป่วยและผู้ติดเชื้อเอดส์ ระหว่างกลุ่มทดลอง 1 กลุ่มทดลอง 2 และกลุ่มควบคุม ก่อนทำการทดลองใช้หลักสูตรแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม มีพื้นฐานด้านเจตคติต่อผู้ป่วยและผู้ติดเชื้อเอดส์ไม่เท่าเทียมกัน ผู้วิจัยจึงทำการเปรียบเทียบเจตคติหลังจากการทดลองใช้หลักสูตร โดยใช้คะแนนที่เพิ่มขึ้น (gain score)

ตาราง 27 การเปรียบเทียบเจตคติของครูประถมศึกษาที่มีต่อผู้ป่วยและผู้ติดเชื้อเอดส์
ระหว่างกลุ่มทดลอง 1 กลุ่มทดลอง 2 และกลุ่มควบคุม หลังจากการทดลองใช้
หลักสูตร โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวน (ANOVA)

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	6135.83	2	3067.91	30.06**
ภายในกลุ่ม	8163.60	80	102.04	
รวม	14299.43			

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 27 ผลปรากฏว่าเจตคติของครูประถมศึกษาที่มีต่อผู้ป่วยและผู้ติดเชื้อเอดส์ ระหว่างกลุ่มทดลอง 1 กลุ่มทดลอง 2 และกลุ่มควบคุม หลังจากการทดลองใช้หลักสูตรแล้วแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่าการทดลองใช้หลักสูตรส่งผลต่อเจตคติของครูประถมศึกษาได้จริง ผู้วิจัยจึงทำการศึกษาขนาดความสัมพันธ์ระหว่างการทดลองใช้หลักสูตรกับเจตคติของครูประถมศึกษาโดยใช้การวิเคราะห์อัตราส่วนความสัมพันธ์ (η) ปรากฏว่าได้ค่า $\eta = 0.65$ ($\eta^2 = 0.42$) แสดงว่าการทดลองใช้หลักสูตรมีกรอบความรู้เกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์สำหรับครูประถมศึกษาที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น สามารถอธิบายเจตคติของครูประถมศึกษาที่มีต่อผู้ป่วยและผู้ติดเชื้อเอดส์ได้ร้อยละ 42 (อธิบายในรูปของความแปรปรวน)

ตาราง 28 การเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ในด้านเจตคติของครูประถมศึกษาที่มีต่อ
ผู้ป่วยและผู้ติดเชื้อเอดส์ ระหว่างกลุ่มทดลอง 1 กลุ่มทดลอง 2 และกลุ่มควบคุม โดยใช้
วิธีการของเชฟเฟ (Scheffe's)

ค่าเฉลี่ย	$\bar{X}_3$	$\bar{X}_2$	$\bar{X}_1$
	0.96	3.41	21.32
$\bar{X}_3$	-	2.45	20.36**
$\bar{X}_2$		-	17.91**
$\bar{X}_1$			-
S.01		8.57	8.57
			8.57

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 28 ผลปรากฏว่าค่าเฉลี่ยของกลุ่มทดลอง 1 ($\bar{X}_1$) กับกลุ่มควบคุม ($\bar{X}_3$) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กลุ่มทดลอง 1 ($\bar{X}_1$) กับกลุ่มทดลอง 2 ($\bar{X}_2$) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กลุ่มทดลอง 2 ($\bar{X}_2$) กับกลุ่มควบคุม ($\bar{X}_3$) ไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .01 โดยกลุ่มทดลอง 1 มีค่าเฉลี่ยเจตคติต่อผู้ป่วยและผู้ติดเชื้อเอดส์สูงที่สุด รองลงมาได้แก่ กลุ่มทดลอง 2 และกลุ่มควบคุม ตามลำดับ

5. ผลการทดสอบความตั้งใจของครูประถมศึกษาในการปฏิบัติหน้าที่ปลอดภัยจากโรคเอดส์

การทดสอบความตั้งใจในการปฏิบัติตนของครูประถมศึกษาให้ปลอดภัยจากโรคเอดส์ เป็นการประเมินหลักสูตรว่าสามารถสร้างเสริมความตั้งใจในการปฏิบัติหน้าที่ปลอดภัยจากโรคเอดส์ ให้แก่ครูประถมศึกษาได้หรือไม่ โดยการเปรียบเทียบคะแนนที่ได้จากแบบวัดความตั้งใจ ระหว่างกลุ่มทดลอง 1 กลุ่มทดลอง 2 และกลุ่มควบคุม ปรากฏผลตามตารางดังนี้

ตาราง 29 การเปรียบเทียบความตั้งใจของครูประถมศึกษาในการปฏิบัติหน้าที่ปลอดภัยจากโรคเอดส์ ระหว่างกลุ่มทดลอง 1 กลุ่มทดลอง 2 และกลุ่มควบคุม ก่อนทดลองใช้หลักสูตร โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวน (ANOVA)

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	604.72	2	302.36	5.66**
ภายในกลุ่ม	4272.97	80	53.41	
รวม	4877.69			

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 29 ผลปรากฏว่าความตั้งใจของครูประถมศึกษาในการปฏิบัติตนให้ปลอดภัยจากโรคเอดส์ ระหว่างกลุ่มทดลอง 1 กลุ่มทดลอง 2 และกลุ่มควบคุม ก่อนทำการทดลองใช้หลักสูตร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม มีพื้นฐานด้านความตั้งใจในการปฏิบัติตนให้ปลอดภัยจากโรคเอดส์ไม่เท่าเทียมกัน ผู้วิจัยจึงทำการเปรียบเทียบความตั้งใจ หลังจากการทดลองใช้หลักสูตร โดยใช้คะแนนที่เพิ่มขึ้น (gain score)

ตาราง 30 การเปรียบเทียบความตั้งใจของครูประถมศึกษาในการปฏิบัติตนให้ปลอดภัยจากโรคเอดส์ ระหว่างกลุ่มทดลอง 1 กลุ่มทดลอง 2 และกลุ่มควบคุม หลังจากการทดลองใช้หลักสูตร โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวน (ANOVA)

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	1578.90	2	789.45	14.20**
ภายในกลุ่ม	4446.33	80	55.57	
รวม	6025.23			

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 30 ผลปรากฏว่าความตั้งใจของครูประถมศึกษาในการปฏิบัติตนให้ปลอดภัยจากโรคเอดส์ ระหว่างกลุ่มทดลอง 1 กลุ่มทดลอง 2 และกลุ่มควบคุม หลังจากการทดลองใช้หลักสูตรแล้ว แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า

การทดลองใช้หลักสูตรส่งผลต่อความตั้งใจของครูประถมศึกษาได้จริง ผู้วิจัยจึงทำการศึกษานาดความสัมพันธ์ระหว่างการทดลองใช้หลักสูตรกับความตั้งใจของครูประถมศึกษาโดยใช้การวิเคราะห์อัตราส่วนความสัมพันธ์ (η) ปรากฏว่าได้ค่า $\eta = 0.51$ ($\eta^2 = 0.26$) แสดงว่าการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมความรู้เกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น สามารถอธิบายความตั้งใจของครูประถมศึกษาในการปฏิบัติตนให้ปลอดภัยจากโรคเอดส์ได้ร้อยละ 26 (อธิบายในรูปของความแปรปรวน)

ตาราง 31 การเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ในด้านความตั้งใจของครูประถมศึกษาในการปฏิบัติตนให้ปลอดภัยจากโรคเอดส์ ระหว่างกลุ่มทดลอง 1 กลุ่มทดลอง 2 และกลุ่มควบคุม โดยใช้วิธีการของเชฟเฟ (Scheffe's)

ค่าเฉลี่ย	$\bar{X}_3$	$\bar{X}_2$	$\bar{X}_1$
	0.11	3.96	10.61
$\bar{X}_3$	-	3.85	10.50**
$\bar{X}_2$		-	6.65**
$\bar{X}_1$			-
S.01		6.32	6.32
			6.32

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 31 ผลปรากฏว่าค่าเฉลี่ยของกลุ่มทดลอง 1 ($\bar{X}_1$) กับกลุ่มควบคุม ($\bar{X}_3$) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กลุ่มทดลอง 1 ($\bar{X}_1$) กับกลุ่มทดลอง 2 ($\bar{X}_2$) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และกลุ่มทดลอง 2 ($\bar{X}_2$) กับกลุ่มควบคุม ($\bar{X}_3$) ไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .01 โดยกลุ่มทดลอง 1 มีค่าเฉลี่ยความตั้งใจในการปฏิบัติตนให้ปลอดภัยจากโรคเอดส์สูงที่สุดรองลงมาได้แก่ กลุ่มทดลอง 2 และกลุ่มควบคุม ตามลำดับ

ผลการปรับปรุงแก้ไขหลักสูตร

จากการนำหลักสูตรที่ผ่านการประเมินเบื้องต้นไปทำการทดลองใช้กับครูประถมศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างแล้วนั้น ในระหว่างการทดลองหลังจากจบแต่ละหน่วยฝึกอบรมแล้ว ผู้วิจัยได้ศึกษาความคิดเห็นของครูประถมศึกษาที่มีต่อหลักสูตรในด้านต่าง ๆ เพื่อนำข้อมูลมาปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น โดยใช้แบบสอบถามและการสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ ผลปรากฏว่าหลักสูตรมีความเหมาะสมเป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ทุกประการ (ผลเสนอไว้ในตาราง 12 ถึง 19) และหลังจากการทดลองผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบคุณภาพหลักสูตรว่า สามารถเพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์ ความสนใจในการสอนนักเรียนเรื่องโรคเอดส์ เจตคติที่ดีต่อผู้ป่วยและผู้ติดเชื้อเอดส์ และความตั้งใจในการปฏิบัติตนให้ปลอดภัยจากโรคเอดส์ให้แก่ครูประถมศึกษาได้หรือไม่ ผลปรากฏว่าหลักสูตรมีคุณภาพตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ทุกประการ (ผลเสนอไว้ในตารางที่ 20 ถึง 31) ดังนั้นผู้วิจัยจึงทำการปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรเพียงเล็กน้อยเท่าที่พิจารณาว่า จะทำให้หลักสูตรมีความสมบูรณ์มากที่สุด (รายละเอียดของหลักสูตรฉบับสมบูรณ์ปรากฏในภาคผนวก)

ผลการติดตามผลกระทบจากการทดลองใช้หลักสูตร

ผู้วิจัยได้ติดตามผลกระทบจากการทดลองใช้หลักสูตร โดยทำการวัดความรู้และเจตคติ
ของนักเรียนประถมศึกษา ปรากฏผลดังนี้

1. ผลการทดสอบความรู้ของนักเรียนประถมศึกษาเกี่ยวกับโรคเอดส์

ตาราง 32 การเปรียบเทียบความรู้ของนักเรียนประถมศึกษาเกี่ยวกับโรคเอดส์ ระหว่าง
กลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม ก่อนทดลองใช้หลักสูตรกับครูประถมศึกษา โดยใช้การวิเคราะห์
ความแปรปรวน (ANOVA)

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	37.62	2	18.81	3.06
ภายในกลุ่ม	533.54	87	6.13	
รวม	571.16			

จากตาราง 32 ผลปรากฏว่าความรู้ของนักเรียนประถมศึกษาเกี่ยวกับโรคเอดส์
ระหว่างกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม ก่อนทำการทดลองใช้หลักสูตรกับครูประถมศึกษา ไม่แตกต่างกัน
ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .01 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม มีพื้นฐานความรู้ไม่แตกต่างกัน
ผู้วิจัยจึงทำการเปรียบเทียบความรู้หลังจากการทดลองใช้หลักสูตรกับครูประถมศึกษาแล้ว

1 เดือนโดยใช้คะแนนหลังจากการทดลอง (post-test score)

ตาราง 33 การเปรียบเทียบความรู้ของนักเรียนประถมศึกษาเกี่ยวกับโรคเอดส์ ระหว่างกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม หลังจากการทดลองใช้หลักสูตรกับครูประถมศึกษาแล้ว 1 เดือน โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวน (ANOVA)

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	96.86	2	48.43	7.32**
ภายในกลุ่ม	575.24	87	6.61	
รวม	672.10			

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 33 ปรากฏว่าความรู้ของนักเรียนประถมศึกษาเกี่ยวกับโรคเอดส์ ระหว่างกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม หลังจากการทดลองใช้หลักสูตรกับครูประถมศึกษาแล้ว 1 เดือน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่าการทดลองใช้หลักสูตรกับครูประถมศึกษาส่งผลต่อความรู้ของนักเรียนได้จริง ผู้วิจัยจึงทำการศึกษานาดความสัมพันธ์ระหว่างการทดลองใช้หลักสูตรกับความรู้ของนักเรียนประถมศึกษา โดยใช้การวิเคราะห์อัตราส่วนความสัมพันธ์ (η) ปรากฏว่าได้ค่า $\eta = 0.37$ ($\eta^2 = 0.14$) แสดงว่า การทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมความรู้เกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์สำหรับครูประถมศึกษา ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นสามารถอธิบายความรู้ของนักเรียนประถมศึกษาเกี่ยวกับโรคเอดส์ได้ร้อยละ 14 (อธิบายในรูปของความแปรปรวน)

ตาราง 34 การเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ในด้านความรู้ของนักเรียนประถมศึกษา
เกี่ยวกับโรคเอดส์ ระหว่างกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม โดยใช้วิธีการของเชฟเฟ
(Scheffe's)

	$\bar{X}_2$	$\bar{X}_3$	$\bar{X}_1$
ค่าเฉลี่ย	10.67	10.73	12.90
$\bar{X}_2$	-	0.06	2.23**
$\bar{X}_3$		-	2.17**
$\bar{X}_1$			-
S.01			2.05

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 34 ผลปรากฏว่าค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง 1 ($\bar{X}_1$) กับกลุ่ม
ตัวอย่าง 3 ($\bar{X}_3$) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กลุ่มตัวอย่าง 1 ($\bar{X}_1$)
กับกลุ่มตัวอย่าง 2 ($\bar{X}_2$) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และกลุ่มตัวอย่าง
2 ($\bar{X}_2$) กับกลุ่มตัวอย่าง 3 ($\bar{X}_3$) ไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .01 โดยกลุ่ม
ตัวอย่าง 1 มีค่าเฉลี่ยความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์สูงที่สุด รองลงมาได้แก่ กลุ่มตัวอย่าง 3
และกลุ่มตัวอย่าง 2 ตามลำดับ

2. ผลการทดสอบเจตคติของนักเรียนประถมศึกษาที่มีต่อผู้ป่วยและผู้ติดเชื้อเอดส์

ตาราง 35 การเปรียบเทียบเจตคติของนักเรียนประถมศึกษาที่มีต่อผู้ป่วยและผู้ติดเชื้อเอดส์ ระหว่างกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม ก่อนทดลองใช้หลักสูตรกับครูประถมศึกษา โดยการใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวน (ANOVA)

แหล่งความแปรปรวน.	SS	df	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	863.49	2	431.74	6.19**
ภายในกลุ่ม	6066.07	87	69.72	
รวม	6929.56			

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 35 ผลปรากฏว่าเจตคติของนักเรียนประถมศึกษาที่มีต่อผู้ป่วยและผู้ติดเชื้อเอดส์ ระหว่างกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม ก่อนทำการทดลองใช้หลักสูตรกับครูประถมศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม มีพื้นฐานด้านเจตคติไม่เท่าเทียมกัน ผู้วิจัยจึงทำการเปรียบเทียบเจตคติหลังจากการทดลองใช้หลักสูตรกับครูประถมศึกษาแล้ว 1 เดือน โดยใช้คะแนนที่เพิ่มขึ้น (gain score)

ตาราง 36 การเปรียบเทียบเจตคติของนักเรียนประถมศึกษาที่มีต่อผู้ป่วยและผู้ติดเชื้อเอดส์
ระหว่างกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม หลังจากการทดลองใช้หลักสูตรกับครูประถมศึกษาแล้ว
1 เดือน โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวน (ANOVA)

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	0.06	2	0.03	0.01
ภายในกลุ่ม	4063.94	87	46.71	
รวม	4064.00			

จากตาราง 36 ผลปรากฏว่าเจตคติของนักเรียนประถมศึกษาที่มีต่อผู้ป่วยและผู้ติดเชื้อเอดส์ ระหว่างกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม หลังจากการทดลองใช้หลักสูตรกับครูประถมศึกษาแล้ว 1 เดือนไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .01 แสดงว่าการทดลองใช้หลักสูตรกับครูประถมศึกษาไม่ส่งผลต่อเจตคติของนักเรียน

บทย่อ สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมความรู้เกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมโรค
เอดส์สำหรับครูประถมศึกษา มีสาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมความรู้เกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์สำหรับครู
ประถมศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยเพื่อพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมดังกล่าว มีขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐานสำหรับสร้างหลักสูตร เป็นการศึกษาเพื่อจัด
เตรียมข้อมูลด้านเนื้อหาสาระเกี่ยวกับโรคเอดส์ การฝึกอบรม การพัฒนาหลักสูตร ความคิด
เห็นของผู้เชี่ยวชาญ ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับโรคเอดส์ของครูประถมศึกษา สภาพความ
เสี่ยงของครูประถมศึกษาต่อการได้รับเชื้อเอดส์ สภาพการจัดการเรียนการสอนเรื่องโรค
เอดส์ในโรงเรียนประถมศึกษา และความต้องการของครูประถมศึกษาเกี่ยวกับการฝึกอบรม
โดยใช้วิธีการศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน
11 คน และการสำรวจข้อมูลจากครูประถมศึกษาทั่วประเทศ จำนวน 480 คน โดยใช้แบบ
สำรวจและแบบทดสอบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น การศึกษาข้อมูลพื้นฐานสำหรับสร้างหลักสูตรนี้ดำเนินการ
การระหว่างเดือนเมษายน ถึงเดือนมิถุนายน 2533

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างหลักสูตร เป็นการศึกษาข้อมูลพื้นฐานที่ศึกษาได้ในขั้นตอนแรก

มากกำหนดเป็นโครงร่างหลักสูตร ประกอบด้วย ปัญหาและความจำเป็น เป้าหมายของหลักสูตร จุดมุ่งหมายของหลักสูตร และหน่วยการฝึกอบรม โดยแบ่งการดำเนินงานออกเป็น 3 ขั้นตอนย่อยคือ การสร้างโครงร่างหลักสูตร การประเมินโครงร่างหลักสูตร และการปรับปรุงโครงร่างหลักสูตร โดยผู้วิจัยเป็นผู้สร้างและปรับปรุง ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 9 คน เป็นผู้ประเมิน การสร้างหลักสูตรนี้ดำเนินการระหว่างเดือนมิถุนายนถึงเดือนกันยายน 2533 ได้หลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้นที่พร้อมจะนำไปทดลองใช้ต่อไป

ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้หลักสูตร เป็นการนำหลักสูตรที่สร้างขึ้นและผ่านการประเมินขั้นต้นแล้วไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างคือ ครูประถมศึกษาในกลุ่มโรงเรียนละเตี๋ยอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน 90 คน โดยทำการทดลองระหว่างวันที่ 6-8 ตุลาคม 2533 การทดลองใช้หลักสูตรครั้งนี้ ได้ทำการศึกษาความคิดเห็นของครูประถมศึกษาที่มีต่อหลักสูตร และทดสอบคุณลักษณะด้านต่าง ๆ ของครูประถมศึกษา 4 ด้าน คือ ความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์ ความมั่นใจในการสอนนักเรียนเรื่องโรคเอดส์ เจตคติต่อผู้ป่วยและผู้ติดเชื้อเอดส์ และความตั้งใจในการปฏิบัติหน้าที่ปลอดภัยจากโรคเอดส์ เพื่อใช้เป็นเกณฑ์สำหรับตรวจสอบคุณภาพหลักสูตรดังกล่าว ในการทดลองครั้งนี้ได้แบ่งกลุ่มตัวอย่างทั้ง 90 คน ออกเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มทดลอง 1 ได้รับการฝึกอบรมตามหลักสูตรโดยใช้ชุดฝึกอบรมร่วมกับการใช้สื่อและกิจกรรมเสริมอื่น ๆ กลุ่มทดลอง 2 ได้รับการฝึกอบรมตามหลักสูตรโดยใช้ชุดฝึกอบรมด้วยตนเอง และกลุ่มควบคุมไม่ได้รับการฝึกอบรมตามหลักสูตร

ขั้นตอนที่ 4 การปรับปรุงแก้ไขหลักสูตร เป็นการนำผลจากการทดลองใช้หลักสูตรมาปรับปรุงแก้ไขให้เป็นหลักสูตรที่มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น โดยผู้วิจัยและคณะกรรมการที่ปรึกษาเป็นผู้ปรับปรุงแก้ไข ดำเนินการเมื่อเดือนตุลาคม 2533

ขั้นตอนที่ 5 การติดตามผลกระทบจากการทดลองใช้หลักสูตร เป็นการศึกษาผลกระทบของการทดลองใช้หลักสูตรที่มีต่อนักเรียนประถมศึกษา โดยผู้วิจัยได้ออกติดตามผลหลังจากการทดลองใช้หลักสูตรกับครูประถมศึกษาแล้ว 1 เดือน คือ เดือนพฤศจิกายน 2533 โดยทำการทดสอบความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์ และเจตคติต่อผู้ป่วยและผู้ติดเชื้อเอดส์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 90 คน ที่ได้รับการสอนจากครูประถมศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการ

ทดลองใช้หลักสูตรตามขั้นตอนที่ 3

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานสำหรับสร้างหลักสูตร

1.1 ผลการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ

ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าโรคเอดส์เป็นปัญหาสำคัญของสังคมไทยทั้งในปัจจุบันและอนาคต มีความจำเป็นต้องดำเนินการป้องกันและแก้ไขโดยรีบด่วน สำหรับการดำเนินงานป้องกันและควบคุมโรคเอดส์ที่ผ่านมาประสบผลสำเร็จในระดับหนึ่ง แต่ยังไม่สามารถหยุดยั้งการแพร่ระบาดของโรคเอดส์ได้ การดำเนินการในปีต่อไปควรเน้นความร่วมมือและการประสานงานของทุกฝ่ายโดยเฉพาะครูประถมศึกษาควรจะมีบทบาทในการช่วยป้องกันและควบคุมโรคเอดส์โดยการศึกษาหาความรู้จนสามารถป้องกันตนเองได้ ในขณะเดียวกันก็ช่วยถ่ายทอดความรู้ให้แก่แก่นักเรียนและประชาชนในท้องถิ่น เนื่องจากครูประถมศึกษามีความใกล้ชิดและเป็นที่ศรัทธาของนักเรียนและประชาชนโดยทั่วไป

สำหรับการสร้างหลักสูตรฝึกอบรมความรู้เกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์สำหรับครูประถมศึกษานั้น ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยโดยเสนอแนะว่า หลักสูตรควรเน้นเนื้อหาเกี่ยวกับการติดต่อและการป้องกันโรคเอดส์ วิธีการฝึกอบรมควรเน้นกิจกรรมการปฏิบัติมากกว่าที่จะให้มารับฟังการบรรยายจากวิทยากรเพียงอย่างเดียว สื่อการฝึกอบรมที่เหมาะสม ได้แก่ เอกสารชุดฝึกอบรม สไลด์ และวีดีโอเทป ระยะเวลาที่ใช้ฝึกอบรมไม่ควรเกิน 5 วัน และหลังจากเสร็จสิ้นการฝึกอบรมแล้ว ควรมีการติดตามผลในระยะยาว

1.2 ผลการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับครูประถมศึกษา

ครูประถมศึกษาส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์อยู่ในระดับน้อย และเมื่อพิจารณาถึงสภาพความเสี่ยงต่อการได้รับเชื้อเอดส์ พบว่า ส่วนใหญ่ไม่มีความเสี่ยงที่จะได้รับเชื้อเอดส์ สำหรับในด้านการจัดการเรียนการสอนเรื่องโรคเอดส์ในโรงเรียน ประถมศึกษานั้น ส่วนใหญ่ยังไม่เคยจัดการเรียนการสอนหรือให้บริการด้านความรู้แก่นักเรียน

นอกจากนี้ยังไม่มีนโยบายหรือโครงการที่จะให้ความรู้แก่นักเรียนในอนาคต ทั้งนี้เพราะครูประถมศึกษามีความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์ไม่เพียงพอที่จะถ่ายทอดได้และยังขาดความมั่นใจอีกด้วย ในขณะที่นักเรียนประถมศึกษาได้ให้ความสนใจกับปัญหาโรคเอดส์พอสมควร คือ ครูประถมศึกษาส่วนใหญเคยได้รับการถามปัญหาเรื่องโรคเอดส์จากนักเรียนมาแล้ว โดยนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 เป็นผู้ถามปัญหามากที่สุด เมื่อได้รับการถามปัญหาเรื่องโรคเอดส์จากนักเรียนแล้ว ครูประถมศึกษาส่วนใหญตอบคำถามนั้นอย่างคร่าว ๆ โดยไม่อธิบายรายละเอียด เนื่องจากครูประถมศึกษาขาดความมั่นใจในการสอนนักเรียนเรื่องโรคเอดส์นั่นเอง นอกจากนี้โรงเรียนประถมศึกษาส่วนใหญยังไม่มีความพร้อมที่จะจัดการเรียนการสอนเรื่องโรคเอดส์โดยให้เหตุผลว่า ครูภายในโรงเรียนไม่มีความรู้ ขาดสื่อการเรียนการสอน ขาดแหล่งค้นคว้า ขาดวิทยากร และไม่มีเนื้อหาบทาหนดไว้ในหลักสูตรประถมศึกษา

สำหรับความต้องการของครูประถมศึกษาเกี่ยวกับการฝึกอบรมเรื่องโรคเอดส์นั้น พบว่า ครูประถมศึกษาส่วนใหญ มีความต้องการในระดับมาก ความรู้ที่ต้องการได้รับมากที่สุด คือ การป้องกันโรคเอดส์ อาการของผู้ป่วยและผู้ติดเชื้อเอดส์ และการติดต่อของโรคเอดส์ ในด้านวิธีการฝึกอบรมที่เหมาะสมนั้น ครูประถมศึกษาส่วนใหญต้องการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ โดยมีสื่อประกอบการฝึกอบรม ได้แก่ วีดีโอเทป สไลด์ แผ่นใส เอกสาร และชุดฝึกอบรมด้วยตนเอง สำหรับระยะเวลาการฝึกอบรมที่เหมาะสมคือ 1-3 วัน

2. ผลการสร้างหลักสูตร

ผลจากการวิจัยครั้งนี้ได้หลักสูตรฝึกอบรมความรู้เกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์สำหรับครูประถมศึกษา ซึ่งเป็นหลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้น เพื่อใช้สำหรับฝึกอบรมครูประถมศึกษาทั่วประเทศ ให้มีความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์ มีความมั่นใจในการสอนนักเรียนเรื่องโรคเอดส์ มีเจตคติที่ดีต่อผู้ป่วยและผู้ติดเชื้อเอดส์ และมีความตั้งใจในการปฏิบัติตนให้ปลอดภัยจากโรคเอดส์ โดยหลักสูตรที่สร้างขึ้นประกอบด้วยส่วนต่าง ๆ 4 ส่วนคือ ปัญหาและความจำเป็น เป้าหมายของหลักสูตร จุดมุ่งหมายของหลักสูตร และหน่วยการฝึกอบรมซึ่งประกอบไปด้วย 8 หน่วยคือ หน่วยที่ 1 เรื่องบทบาทของครูประถมศึกษาที่มีต่อโรคเอดส์ หน่วยที่ 2

เรื่องความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับโรคเอดส์ หน่วยที่ 3 เรื่องอาการและการรักษาโรคเอดส์
หน่วยที่ 4 เรื่องการติดต่อและการป้องกันโรคเอดส์ หน่วยที่ 5 เรื่องกฎหมายเกี่ยวกับโรค
เอดส์และผลกระทบที่เกิดจากโรคเอดส์ หน่วยที่ 6 เรื่องแผนป้องกันโรคเอดส์ในสถานศึกษา
ระดับประถมศึกษา ของกระทรวงศึกษาธิการ หน่วยที่ 7 เรื่องการจัดการเรียนการสอน
เรื่องโรคเอดส์ในโรงเรียนประถมศึกษา และหน่วยที่ 8 เรื่องปฏิบัติการสร้างแผนการสอน
เรื่องโรคเอดส์สำหรับนักเรียนประถมศึกษา

ผลจากการวิจัยนอกจากได้หลักสูตรฝึกอบรมดังกล่าวแล้ว ยังได้ชุดฝึกอบรมความรู้
เกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์สำหรับครูประถมศึกษา เพื่อใช้เป็นคู่มือสำหรับผู้เข้า
รับการฝึกอบรมตามหลักสูตร โดยชุดฝึกอบรมมีลักษณะเป็นบทเรียนสำเร็จรูป ประกอบด้วย
8 หน่วยการเรียนรู้ที่มีความสัมพันธ์สอดคล้องกับหน่วยฝึกอบรมในหลักสูตร โดยแต่ละหน่วย
ประกอบด้วยส่วนต่าง ๆ 5 ส่วน คือ แนวคิด จุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหาสาระ กิจกรรม
การปฏิบัติ และแบบทดสอบท้ายบทเรียน

ผลการประเมินความเหมาะสมและความสอดคล้องของโครงร่างหลักสูตรก่อนนำไป
ทดลองใช้ โดยใช้ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 คน ปรากฏว่าทุกส่วนประกอบของ
โครงร่างหลักสูตรมีความเหมาะสมที่จะนำไปใช้ฝึกอบรมและมีความสอดคล้องกันในระดับมาก
ขึ้นไป

3. ผลการทดลองใช้หลักสูตร

หลักสูตรที่สร้างขึ้นได้ผ่านการทดลองใช้เพื่อตรวจสอบคุณภาพ ปรากฏว่ามีคุณภาพตาม
เกณฑ์ที่กำหนดไว้ทุกประการดังนี้

3.1 ผลการประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรในระหว่างการทดลองหลังจาก
จากจบแต่ละหน่วยฝึกอบรมแล้ว โดยใช้ความคิดเห็นของครูประถมศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการ
ทดลองใช้หลักสูตร ปรากฏว่าทุกส่วนประกอบของทุกหน่วยฝึกอบรม มีความเหมาะสมที่จะนำไป
ใช้ฝึกอบรมได้ในระดับมากขึ้นไป

3.2 ผลการทดสอบคุณลักษณะของครูประถมศึกษา ปรากฏว่าการทดลองใช้

หลักสูตรสามารถเพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์ สร้างเสริมความมั่นใจในการสอนนักเรียน เรื่องโรคเอดส์สร้างเสริมเจตคติที่ดีต่อผู้ป่วยและผู้ติดเชื้อเอดส์ และสร้างเสริมความตั้งใจในการปฏิบัติหน้าที่ปลอดภัยจากโรคเอดส์ ให้แก่ครูประถมศึกษาได้จริง โดยมีผลการทดสอบในแต่ละด้านดังนี้

3.2.1 ความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์ของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม หลังจากการทดลองใช้หลักสูตรแล้วแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่าการทดลองใช้หลักสูตรที่พัฒนาขึ้นส่งผลต่อความรู้ของครูประถมศึกษาได้จริง โดยมีขนาดความสัมพันธ์ระหว่างการทดลองใช้หลักสูตรกับความรู้ของครูประถมศึกษา 0.77 ($r = 0.77$) เมื่อทำการวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่แล้ว พบว่า กลุ่มทดลอง 1 แตกต่างจากกลุ่มทดลอง 2 และกลุ่มควบคุม กลุ่มทดลอง 2 แตกต่างจากกลุ่มควบคุม โดยกลุ่มทดลอง 1 มีค่าเฉลี่ยสูงสุด กลุ่มทดลอง 2 และกลุ่มควบคุมมีค่าเฉลี่ยรองลงมาตามลำดับ

3.2.2 ความมั่นใจในการสอนนักเรียนเรื่องโรคเอดส์ของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม หลังจากการทดลองใช้หลักสูตรแล้ว แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่าการทดลองใช้หลักสูตรที่พัฒนาขึ้นส่งผลต่อความมั่นใจของครูประถมศึกษาได้จริง โดยมีขนาดความสัมพันธ์ระหว่างการทดลองใช้หลักสูตรกับความมั่นใจของครูประถมศึกษา 0.45 ($r = 0.45$) เมื่อทำการวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่แล้ว พบว่า กลุ่มทดลอง 1 แตกต่างจากกลุ่มทดลอง 2 และกลุ่มควบคุม กลุ่มทดลอง 2 ไม่แตกต่างจากกลุ่มควบคุม โดยกลุ่มทดลอง 1 มีค่าเฉลี่ยสูงสุด กลุ่มทดลอง 2 และกลุ่มควบคุม มีค่าเฉลี่ยรองลงมาตามลำดับ

3.2.3 เจตคติต่อผู้ป่วยและผู้ติดเชื้อเอดส์ของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม หลังจากการทดลองใช้หลักสูตรแล้วแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่าการทดลองใช้หลักสูตรที่พัฒนาขึ้นส่งผลต่อเจตคติของครูประถมศึกษาได้จริง โดยมีขนาดความสัมพันธ์ระหว่างการทดลองใช้หลักสูตรกับเจตคติของครูประถมศึกษา 0.65 ($r = 0.65$) เมื่อทำการวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่แล้ว พบว่า กลุ่มทดลอง 1 แตกต่างจากกลุ่มทดลอง 2 และกลุ่มควบคุม กลุ่มทดลอง 2 ไม่แตกต่างจากกลุ่มควบคุม โดยกลุ่ม

ทดลอง 1 มีค่าเฉลี่ยสูงสุด กลุ่มทดลองที่ 2 และกลุ่มควบคุมมีค่าเฉลี่ยรองลงมาตามลำดับ

3.2.4 ความตั้งใจในการปฏิบัติหน้าที่ปลอดภัยจากโรคเอดส์ของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม หลังจากการทดลองใช้หลักสูตรแล้วแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่าการทดลองใช้หลักสูตรที่พัฒนาขึ้นส่งผลต่อความตั้งใจของครูประถมศึกษาได้จริง โดยมีขนาดความสัมพันธ์ระหว่างการทดลองใช้หลักสูตรกับความตั้งใจของครูประถมศึกษา 0.51 ($\eta^2 = 0.51$) เมื่อทำการวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่แล้วพบว่า กลุ่มทดลอง 1 แตกต่างจากกลุ่มทดลอง 2 และกลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กลุ่มทดลอง 2 ไม่แตกต่างจากกลุ่มควบคุมโดยกลุ่มทดลอง 1 มีค่าเฉลี่ยสูงสุด กลุ่มทดลอง 2 และกลุ่มควบคุมมีค่าเฉลี่ยรองลงมาตามลำดับ

4. ผลการปรับปรุงแก้ไขหลักสูตร

เนื่องจากหลักสูตรฝึกอบรมความรู้เกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์ ได้รับการปรับปรุงแก้ไขมาตามลำดับ จนกระทั่งนำไปทดลองใช้เพื่อตรวจสอบคุณภาพขั้นสุดท้าย ผลปรากฏว่า หลักสูตรมีคุณภาพตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ทุกประการ หลังจากการทดลองใช้แล้ว จึงทำการปรับปรุงเพียงเล็กน้อยเฉพาะในส่วนที่ได้รับการเสนอแนะจากผู้เข้ารับการฝึกอบรม จนได้หลักสูตรฉบับสมบูรณ์

5. ผลการติดตามผลกระทบจากการทดลองใช้หลักสูตร

การติดตามผลกระทบจากการทดลองใช้หลักสูตรโดยทำการทดสอบความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์และเจตคติต่อผู้ป่วยและผู้ติดเชื้อเอดส์ของนักเรียนประถมศึกษาที่ได้รับการสอนจากครูประถมศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการทดลองใช้หลักสูตรตามขั้นตอนที่ 3 ของวิธีดำเนินการวิจัย ผลปรากฏว่าความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์ของนักเรียนทั้ง 3 กลุ่ม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แต่เจตคติต่อผู้ป่วยและผู้ติดเชื้อเอดส์ไม่แตกต่างกัน แสดงว่าการทดลองใช้หลักสูตรที่พัฒนาขึ้นส่งผลกระทบเฉพาะความรู้ของนักเรียนประถมศึกษาเท่านั้น โดยมีขนาดความสัมพันธ์ระหว่างการทดลองใช้หลักสูตรกับความรู้ของนักเรียนประถมศึกษา

0.37 ($\eta = 0.37$) เมื่อทำการวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่แล้ว พบว่า นักเรียนกลุ่ม 1 แตกต่างจากนักเรียนกลุ่ม 2 และกลุ่ม 3 นักเรียนกลุ่ม 2 ไม่แตกต่างจากนักเรียนกลุ่ม 3 โดยนักเรียนกลุ่ม 1 มีค่าเฉลี่ยสูงสุด นักเรียนกลุ่ม 3 และกลุ่ม 2 มีค่าเฉลี่ยรองลงมาตามลำดับ

อภิปรายผล

ผลการวิจัยครั้งนี้ได้หลักสูตรฝึกอบรมความรู้เกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์ สำหรับครูประถมศึกษาที่มีคุณภาพตามเกณฑ์ทุกประการคือ เกณฑ์แรกได้แก่ ผลการประเมิน โครงร่างหลักสูตรโดยใช้ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ พบว่า ทุกส่วนประกอบของหลักสูตร ได้แก่ ปัญหาและความจำเป็น เป้าหมายของหลักสูตร จุดมุ่งหมายของหลักสูตร และหน่วย การฝึกอบรมทั้ง 8 หน่วย มีความเหมาะสมที่จะนำไปทดลองใช้ได้ในระดับมากขึ้นไป และเมื่อ พิจารณาถึงความสอดคล้องภายในของส่วนประกอบของหลักสูตรแล้ว พบว่า สอดคล้องกันในระดับมากขึ้นไป เช่นกัน เพราะการสร้างโครงร่างหลักสูตรครั้งนี้ ได้ดำเนินการตามขั้นตอน อย่างละเอียด โดยเริ่มตั้งแต่การศึกษาข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็นเพื่อให้โครงร่างหลักสูตรมีความ เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง และสภาพทางวิชาการมากที่สุด หลังจากนั้น จึงดำเนินการร่างหลักสูตรขึ้นโดยมีการปรับปรุงแก้ไขหลายครั้งจนคาดว่าจะมีความสมบูรณ์ จึงนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินความเหมาะสมและความสอดคล้อง วิธีการประเมินที่กำหนด ไว้คือ ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนอ่านโครงร่างหลักสูตรอย่างละเอียด จากนั้นจึงแสดงความคิดเห็น ลงในแบบประเมินที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น แต่ในทางปฏิบัติ ผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่ใช้วิธีอ่านโครงร่าง หลักสูตรก่อน เมื่อพบข้อบกพร่องหรือต้องการเสนอแนะเพิ่มเติมในส่วนใด ก็ทำการปรับแก้และ เพิ่มเติมลงในโครงร่างหลักสูตรนั้น โดยยังไม่ได้แสดงความคิดเห็นในแบบประเมินที่กำหนด ผู้วิจัยจึงได้นำโครงร่างหลักสูตรที่ผ่านการปรับแก้และเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนมาทำ การปรับปรุงแก้ไข จากนั้นจึงให้ผู้เชี่ยวชาญแสดงความคิดเห็นลงในแบบประเมิน จึงเท่ากับว่า มีการประเมินและปรับปรุงหลายครั้งจนเป็นที่พอใจของแต่ละฝ่าย การประเมินครั้งสุดท้ายใน

ขั้นตอนนี้ จึงได้ผลว่าโครงร่างหลักสูตรมีความเหมาะสมและสอดคล้องอยู่ในระดับมากขึ้นไป โดยส่วนประกอบของหลักสูตรที่มีความเหมาะสมมากที่สุด ได้แก่ หน่วยการฝึกอบรมที่ 7 เรื่องการจัดการเรียนการสอนเรื่องโรคเอดส์ในโรงเรียนประถมศึกษา เกณฑ์ที่สองได้แก่ ผลการประเมินหลักสูตรโดยใช้ความคิดเห็นของครูประถมศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการทดลองใช้หลักสูตรพบว่า ทุกส่วนประกอบของทุกหน่วยการฝึกอบรมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากขึ้นไป โดยหน่วยการฝึกอบรมที่ 7 เรื่อง การจัดการเรียนการสอนเรื่องโรคเอดส์ในโรงเรียนประถมศึกษา เป็นหน่วยที่มีส่วนประกอบของหลักสูตรเหมาะสมมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญตามเกณฑ์แรก สำหรับเกณฑ์ที่สามซึ่งเป็นเกณฑ์สุดท้ายของการตรวจสอบคุณภาพหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นครั้งนี้ ได้แก่ การทดสอบคุณลักษณะ 4 ประการ คือ ความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์ ความมั่นใจในการสอนนักเรียนเรื่องโรคเอดส์ เจตคติต่อผู้ป่วยและผู้ติดเชื้อเอดส์ และความตั้งใจในการปฏิบัติตนให้ปลอดภัยจากโรคเอดส์ ของครูประถมศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการทดลองใช้หลักสูตรผลการทดสอบพบว่า คุณลักษณะทั้ง 4 ประการของครูประถมศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่าการทดลองใช้หลักสูตรส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงคุณลักษณะทั้ง 4 ประการในทางที่ดีขึ้นได้จริง เมื่อพิจารณาในรายละเอียด พบว่า การทดลองใช้หลักสูตรส่งผลต่อความรู้ของครูประถมศึกษาที่มีต่อโรคเอดส์มากที่สุด รองลงมาได้แก่ เจตคติของครูประถมศึกษาที่มีต่อผู้ป่วยและผู้ติดเชื้อเอดส์ ความตั้งใจในการปฏิบัติตนของครูประถมศึกษาให้ปลอดภัยจากโรคเอดส์ และความมั่นใจของครูประถมศึกษาในการสอนนักเรียนเรื่องโรคเอดส์ ตามลำดับ ข้อค้นพบนี้สอดคล้องกับหลักการเรียนรู้ทางจิตวิทยาที่ว่า คุณลักษณะทางด้านความรู้ (cognitive domain) สามารถเปลี่ยนแปลงได้ง่ายกว่าคุณลักษณะทางด้านจิตใจ (affective domain) (Bloom, Krathwohl and Masia. 1964 ; Atkinson and others. 1981; Newman and Newman. 1983 ; Bourne and Ekstrand. 1985)

เป็นที่น่าสังเกตว่าถึงแม้การฝึกอบรมจะใช้เวลาเพียง 3 วัน ก็ตาม แต่ก็สามารถสร้างเสริมเจตคติที่ดีต่อผู้ป่วยและผู้ติดเชื้อเอดส์ให้แก่ครูประถมศึกษา ทั้งนี้เพราะการเกิดหรือการเปลี่ยนแปลงเจตคติไม่ได้ขึ้นอยู่กับระยะเวลาของการเรียนรู้เพียงอย่างเดียว แต่ยังขึ้นอยู่กับ

กับปัจจัย 3 ประการ ตามที่ นิวแมน และนิวแมน (Newman and Newman. 1983 : 540 - 541) ได้เสนอไว้คือ ประการแรกความน่าเชื่อถือของผู้ให้ข้อมูล ซึ่งพิจารณาจากความชำนาญการ ความมีเสน่ห์น่าประทับใจ ความกระตือรือร้น และความน่าไว้วางใจของผู้ให้ข้อมูล ประการที่สองธรรมชาติของข้อมูลคือ ข้อมูลประเภทที่กระตุ้นให้เกิดความกลัวและมีการเสนอแนวทางป้องกันหรือแก้ไขไว้ จะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเจตคติได้ง่ายขึ้น และ ประการที่สามคุณลักษณะของผู้รับข้อมูล ถ้าผู้รับข้อมูลมีความกระตือรือร้นให้ความสนใจกับข้อมูลนั้นก็จะเปลี่ยนแปลงเจตคติได้ง่ายขึ้นเช่นกัน นอกจากนั้น คูเปอร์ และคนอื่น ๆ (Newman and Newman. 1983 : 544 - 548 ; citing Cooper and others. 1974) ได้วิจัยพบว่า การใช้เวลาเพียง 2-4 วัน สามารถเปลี่ยนแปลงเจตคติได้ เมื่อพิจารณาการจัดฝึกอบรมเพื่อทดลองใช้หลักสูตรที่พัฒนาขึ้นครั้งนี้ โดยดูจากปัจจัยทั้ง 3 ประการ คือ ผู้ดำเนินการฝึกอบรม ซึ่งเป็นผู้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโรคเอดส์เป็นอย่างดี และเนื้อหาสาระเรื่องโรคเอดส์ที่ใช้ในการฝึกอบรม มีลักษณะเป็นข้อมูลที่กระตุ้นให้เกิดความกลัวพร้อมทั้งเสนอแนะวิธีการป้องกันไว้อย่างละเอียด ประกอบกับตัวผู้เข้ารับการฝึกอบรมเองต่างก็มีความกระตือรือร้นและสนใจกับปัญหาโรคเอดส์พอสมควร เพราะโรคเอดส์เป็นปัญหาสำคัญที่มีการกล่าวขานกันมากในสังคมไทย ปัจจัยทั้ง 3 ประการดังกล่าวจึงทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเจตคติของครูประถมศึกษาที่มีต่อผู้ป่วยและผู้ติดเชื้อเอดส์ในทางที่ดีขึ้นได้ สำหรับความตั้งใจของครูประถมศึกษานในการปฏิบัติหน้าที่ปลอดภัยจากโรคเอดส์และความมั่นใจในการสอนนักเรียนเรื่องโรคเอดส์นั้น ต่างก็เป็นคุณลักษณะทางด้านจิตใจเช่นเดียวกับเจตคติ ผลการทดลองใช้หลักสูตรครั้งนี้จึงพบว่า สามารถทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงได้เช่นเดียวกัน สำหรับเหตุผลที่การทดลองใช้หลักสูตร ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงความมั่นใจในการสอนนักเรียนเรื่องโรคเอดส์ได้น้อยกว่าคุณลักษณะด้านอื่น ๆ อาจเนื่องมาจากลักษณะของหลักสูตรส่วนใหญ่จะเน้นที่การป้องกันและควบคุมโรคเอดส์ มีเพียง 3 หน่วยการเรียนรู้เท่านั้น ที่เป็นเรื่องของการจัดการเรียนการสอนเรื่องโรคเอดส์ และในบรรดา 3 หน่วยการเรียนรู้ หน่วยหนึ่งเป็นเรื่องของนโยบายระดับสูงเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนเรื่องโรคเอดส์ในโรงเรียนประถมศึกษา หน่วยที่สองเป็นเรื่องของหลักการจัดการเรียนการสอนเรื่องโรคเอดส์ และ

หน่วยที่สามเป็นการฝึกปฏิบัติการสอน ในขณะที่เรื่องเกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์ มีถึง 5 หน่วยการฝึกอบรมเพราะผู้วิจัยต้องการเน้นให้ครูประถมศึกษาได้มีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์ จนสามารถป้องกันตนเองและสังคมได้เป็นอันดับแรก จึงบรรจุเนื้อหาไว้มาก ส่วนการจัดการเรียนการสอนเรื่องโรคเอดส์นั้น ผู้วิจัยเชื่อว่าหาก ครูประถมศึกษามีความรู้ความเข้าใจเรื่องโรคเอดส์อย่างลึกซึ้งแล้ว น่าจะสามารถสอน นักเรียนได้ เพราะครูประถมศึกษาเป็นผู้มีประสบการณ์ด้านการจัดการเรียนการสอนเป็นอย่างดีอยู่แล้ว

จากผลการวิจัยที่สรุปว่า หลักสูตรที่พัฒนาขึ้นมีคุณภาพสามารถนำไปใช้ได้จริงนั้น เมื่อพิจารณาในรายละเอียดจะนำหลักสูตรไปใช้ในลักษณะใดจึงจะมีคุณภาพและได้ประโยชน์ สูงสุด พบว่าการใช้หลักสูตรด้วยการจัดฝึกอบรมโดยใช้ชุดฝึกอบรมรวมกับการใช้สื่อและกิจกรรม เสริมอื่น ๆ สามารถเพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์ สร้างเสริมความมั่นใจในการสอน นักเรียนเรื่องโรคเอดส์ สร้างเสริมเจตคติต่อผู้ป่วยและผู้ติดเชื้อเอดส์ และสร้างเสริมความ ตั้งใจในการปฏิบัติงานให้ปลอดภัยจากโรคเอดส์ ให้แก่ครูประถมศึกษาได้ดี ส่วนการใช้ หลักสูตรโดยการให้นำชุดฝึกอบรมไปศึกษาด้วยตนเองที่บ้านหรือที่ทำงานนั้น พบว่า สามารถ เพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์ให้แก่ครูประถมศึกษาเพียงอย่างเดียวเท่านั้น ไม่สามารถ สร้างเสริมคุณลักษณะด้านอื่น ๆ ได้ ผลการทดลองเป็นไปตามหลักจิตวิทยาการเรียนรู้คือ คุณลักษณะทางด้านความรู้ สามารถทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงได้ง่าย เพียงแต่นำเสนอข้อมูล ด้วยวิธีที่เหมาะสมและผู้รับข้อมูลมีความตั้งใจที่จะรับก็สามารถเกิดการเรียนรู้ได้ ส่วนคุณลักษณะ ด้านความมั่นใจ เจตคติ และความตั้งใจนั้น เป็นคุณลักษณะทางด้านจิตใจ ซึ่งเปลี่ยนแปลงได้ ยากกว่าความรู้ การให้นำชุดฝึกอบรมไปศึกษาด้วยตนเองที่บ้านหรือที่ทำงานเพียงอย่างเดียว จึงไม่สามารถสร้างเสริมคุณลักษณะเหล่านี้ได้ นอกจากนั้นยังไม่มีมาตรการใดที่จะควบคุม หรือส่งเสริมให้ผู้ให้นำชุดฝึกอบรมไปศึกษาด้วยตนเองตั้งใจศึกษาให้ครบถ้วนทุกหน่วยฝึกอบรม ซึ่งต่างจากการใช้หลักสูตรด้วยการจัดฝึกอบรมโดยใช้ชุดฝึกอบรมรวมกับการใช้สื่อและกิจกรรม เสริมอื่น ๆ เพราะนอกจากผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้ศึกษาชุดฝึกอบรมแล้ว ยังมีกิจกรรมเสริม คือ การแบ่งกลุ่มอภิปรายแสดงความคิดเห็น การแสดงบทบาทสมมุติ การแสดงละครสั้น

การสร้างสถานการณ์จำลอง การดูวีดีโอเทป การฟังบรรยายสรุป และการฝึกปฏิบัติการสอน ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้นอกจากทำให้เกิดความสนุกสนาน ไม่เกิดความเบื่อหน่ายแล้ว ยังช่วยสร้างเสริมความมั่นใจในการสอนนักเรียนเรื่องโรคเอดส์ เจตคติที่ดีต่อผู้ป่วยและผู้ติดเชื้อเอดส์ และความตั้งใจในการปฏิบัติหน้าที่ปลอดภัยจากโรคเอดส์ได้

จากการสัมภาษณ์ผู้เข้ารับการฝึกอบรมอย่างไม่เป็นทางการถึงความรู้สึกต่อการฝึกอบรมครั้งนี้ พบว่า ส่วนใหญ่มีความรู้สึกคล้ายคลึงกัน คือ ก่อนเข้ารับการฝึกอบรมมีความกังวลใจและไม่ค่อยเต็มใจเท่าใดนัก เนื่องจากเป็นวันหยุดราชการ มีภารกิจส่วนตัวต้องปฏิบัติหลายประการ แต่ก็จำเป็นต้องเข้ารับการฝึกอบรมตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชา บางรายเกิดความวิตกกังวลไม่อยากจะเกี่ยวข้องกับเรื่องโรคเอดส์ เพราะรู้สึกว่าน่ากลัวมาก แต่หลังจากที่ผู้วิจัยได้ชี้แจงถึงความเป็นมาและวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม ตลอดจนวิธีการฝึกอบรมแล้ว สังเกตเห็นว่า ผู้เข้ารับการฝึกอบรมส่วนใหญ่ได้ผ่อนคลายความวิตกกังวลลง และจากการสัมภาษณ์ความรู้สึกขณะฝึกอบรมส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในเนื้อหาและกิจกรรมการฝึกอบรม โดยเฉพาะชุดฝึกอบรมได้รับความพึงพอใจเป็นอย่างมาก ส่วนใหญ่มีความเห็นตรงกันว่า เป็นชุดฝึกอบรมที่มีความสมบูรณ์ เปิดเสรีใจในตัวเอง สามารถศึกษาทำความเข้าใจได้ด้วยตนเอง ภาษาที่ใช้สื่อความหมายได้ดี แต่ขาดความสวยงามในด้านการจัดพิมพ์รูปเล่ม ซึ่งผู้วิจัยได้ชี้แจงให้ฟังว่าเป็นปัญหาด้านเงินงบประมาณ หากการทดลองได้ผลดีการจัดพิมพ์เพื่อใช้จริงคงจะสวยงามขึ้น ซึ่งผู้เข้ารับการฝึกอบรมส่วนใหญ่ เห็นว่าไม่ใช่ประเด็นสำคัญเท่าใดนัก ตลอดระยะเวลาการฝึกอบรม ผู้วิจัยสังเกตเห็นว่า ทุกคนมีความตั้งใจและให้ความร่วมมืออย่างจริงจัง บรรยายภาคการฝึกอบรมเป็นไปอย่างสนุกสนาน และเมื่อจบการฝึกอบรมแล้ว ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ความรู้สึกอีกครั้ง ผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่ได้รับการสัมภาษณ์เกือบทุกรายได้กล่าวยืนยันว่า จะนำความรู้ที่ไปสอนนักเรียนและเผยแพร่ให้แก่บุคคลในครอบครัวรวมทั้งประชาชนทั่วไปหากมีโอกาส สำหรับความรู้สึกต่อผู้ป่วยและผู้ติดเชื้อเอดส์นั้น ผู้เข้ารับการฝึกอบรมบางรายยังรู้สึกกลัวและไม่อยากเข้าใกล้ซึ่งเป็นไปตามทฤษฎีแรงจูงใจมนุษย์

(Theory of Human Motivation) ของมาสโลว์ (Maslow. 1970 : 84-89)

ที่อธิบายไว้ตอนหนึ่งว่า มนุษย์ทุกคนมีความต้องการความปลอดภัย เมื่อใดที่ตนเองเกิดความ

รู้สึกว่ามันปลอดภัย ก็จะหลีกเลี่ยงไปจากสิ่งหรือสภาพการนั้น ๆ เมื่อพิจารณาจากความร้ายแรงของโรคเอดส์ และการรับรู้ว่าคุณเองมีโอกาสที่จะติดเชื้อเอดส์ได้ สภาพการนี้ดังกล่าวได้คุกคามความปลอดภัยของตนเอง จึงก่อให้เกิดความกลัวและไม่อยากเข้าใกล้ผู้ป่วยและผู้ติดเชื้อเอดส์ดังกล่าว แต่อย่างไรก็ตามผู้เข้ารับการฝึกอบรมส่วนใหญ่มีความรู้สึกสงสารและจะช่วยเหลือให้กำลังใจแก่ผู้ป่วยและผู้ติดเชื้อเอดส์หากมีโอกาส และในด้านการปฏิบัติตนเพื่อให้ออกห่างจากโรคเอดส์นั้น ผู้เข้ารับการฝึกอบรมทุกรายที่ได้รับการสัมภาษณ์ กล่าวว่า จะต้องปฏิบัติตามให้ดีที่สุดเพื่อไม่ให้ติดเชื้อเอดส์ เพราะได้รู้ถึงวิธีการป้องกันตนเองอย่างละเอียดชัดเจน และผู้เข้ารับการฝึกอบรมบางรายได้กล่าวว่า จะไปรับการตรวจเลือดเพื่อหาเชื้อเอดส์เพราะมีความเข้าใจดีแล้ว แต่ก่อนไม่กล้าที่จะไปตรวจ เนื่องจากขาดความรู้ความเข้าใจ ทำให้เกิดความกลัวเพราะฟังจากการประชาสัมพันธ์ทางวิทยุ ซึ่งน่ากลัวมาก และไม่ได้ให้รายละเอียดที่ทำให้เข้าใจได้อย่างแท้จริง ทำให้สัมภาษณ์นี้สอดคล้องกับผลการศึกษาของสุพร เกิดสว่าง (2532 : 51) ที่พบว่า ชาวสารเกี่ยวกับโรคเอดส์จากสื่อมวลชนมีลักษณะทำให้เกิดความตื่นเต้นหวาดกลัวและสับสนแก่ผู้รับข่าวสารทั่วไป

นอกจากหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นจะมีคุณภาพตามเกณฑ์ที่กำหนดดังกล่าวแล้ว จากการติดตามผลในระยะยาวยังพบว่า การทดลองใช้หลักสูตรส่งผลกระทบต่อความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์ของนักเรียนประถมศึกษา โดยมีขนาดความสัมพันธ์ระหว่างการทดลองใช้หลักสูตรกับความรู้ของนักเรียน 0.37 ($r = 0.37$) แสดงให้เห็นว่า ครูประถมศึกษาที่ผ่านการฝึกอบรมตามหลักสูตรได้นำความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโรคเอดส์ไปถ่ายทอดให้แก่นักเรียนภายในโรงเรียนที่ทำการสอนอยู่ ซึ่งสอดคล้องกับผลการทดลองใช้หลักสูตรที่พบว่า ครูประถมศึกษาที่ผ่านการฝึกอบรม มีความมั่นใจในการสอนนักเรียนเรื่องโรคเอดส์มาก และเพื่อให้แน่ใจว่าการเปลี่ยนแปลงความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์ของนักเรียนนี้ เป็นผลมาจากการสอนหรือการจัดกิจกรรมของครูประถมศึกษาที่ผ่านการฝึกอบรมจริง ผู้วิจัยจึงทำการสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการกับนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการติดตามผล พบว่านักเรียนที่ได้รับการสอนจากครูประถมศึกษาที่ผ่านการฝึกอบรมตามหลักสูตรในกลุ่มทดลอง 1 ตอบตรงกันว่า ได้รับความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์จากครูประจำชั้น และครูผู้สอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต สำหรับ

นักเรียนที่อยู่ในโรงเรียนของครูประถมศึกษาที่ผ่านการฝึกอบรมตามหลักสูตรในกลุ่มทดลอง 2 และกลุ่มควบคุม - ตอบตรงกันว่า ไม่เคยได้รับการสอนเรื่องโรคเอดส์จากครู อย่างไรก็ตาม จากการสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการกับครูประถมศึกษาที่ผ่านการฝึกอบรมตามหลักสูตรใน ประเด็นเกี่ยวกับการนำความรู้เรื่องโรคเอดส์ไปสอนนักเรียน พบว่า ครูประถมศึกษาในกลุ่ม ทดลอง 1 ส่วนใหญ่ได้นำความรู้ไปสอนนักเรียนโดยใช้วิธีสอนสอดแทรกในกลุ่มวิชาต่าง ๆ เท่าที่มีโอกาสโดยเฉพาะกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต และใช้เวลาสอนหลายครั้งติดต่อกัน จากการสัมภาษณ์ถึงความรู้สึกหรือแรงบันดาลใจที่ทําให้นําความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์ไปสอน นักเรียนนั้น ครูประถมศึกษาส่วนใหญ่ตอบว่า เพราะรู้สึกว่าเป็นภาระโดยตรงที่จะต้องสอนให้ นักเรียนรู้จักวิธีป้องกันตนเองให้ปลอดภัยจากโรคเอดส์ เนื่องจากโรคเอดส์มีความร้ายแรงเกิน กว่าที่จะเพิกเฉยได้ ถึงแม้ว่าจะยังไม่มีหนังสือสั่งการจากผู้บังคับบัญชาให้สอนก็ตาม สำหรับครู ประถมศึกษาในกลุ่มทดลอง 2 จากการสัมภาษณ์พบว่า มีครูประถมศึกษาบางรายที่สอนนักเรียน ในเรื่องโรคเอดส์ แต่จากการสัมภาษณ์ถึงความคิดเห็นต่อการสอนนักเรียนเรื่องโรคเอดส์ ครูประถมศึกษาส่วนใหญ่มีความเห็นว่าจำเป็นต้องสอน และหลังจากการศึกษาชุดฝึกอบรมด้วย ตนเองแล้ว ทำให้เกิดความสําคัญว่าเป็นภาระหน้าที่โดยตรงของตนเองที่จะต้องให้ความรู้ เรื่องโรคเอดส์แก่นักเรียน แต่เนื่องจากไม่มีเวลาจึงยังไม่ได้ดำเนินการสอน แต่คิดว่าคงจะ สอนในโอกาสต่อไป ส่วนครูประถมศึกษาที่อยู่ในกลุ่มควบคุม มีความคิดเห็นว่าเป็นต้องสอน เช่นกัน และหากมีหนังสือสั่งการ ตลอดจนจัดการฝึกอบรมให้มีความรู้มากพอคิดว่าจะดำเนินการ สอนได้ แต่ในปัจจุบันยังไม่มีความรู้เพียงพอและไม่ทราบว่าจะสอนอย่างไร

ผลจากการสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการกับนักเรียนและครูประถมศึกษาครั้งนี้ ช่วย ยืนยันได้ว่าความรู้ของนักเรียนเกี่ยวกับโรคเอดส์ เป็นผลมาจากการสอนของครูที่ผ่านการฝึ กอบรมตามหลักสูตรในกลุ่มทดลอง 1 คือ กลุ่มที่ได้รับการฝึกอบรมโดยใช้ชุดฝึกอบรมร่วมกับการ ใช้สื่อและกิจกรรมเสริมอื่น ๆ ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่า การทดลองใช้หลักสูตรส่งผลกระทบต่อ ความรู้ของนักเรียน สำหรับเจตคติของนักเรียนที่มีต่อผู้ป่วยและผู้ติดเชื้อเอดส์นั้น การทดลอง ใช้หลักสูตรครั้งนี้ยังไม่สามารถทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงได้ เพราะเจตคติเป็นคุณลักษณะทาง จิตใจที่ค่อนข้างจะเปลี่ยนแปลงได้ยาก โดยเฉพาะในกรณีนี้เป็นผลกระทบที่เกิดจากการทดลอง

ใช้หลักสูตรผ่านครูประถมศึกษาไปยังนักเรียน จึงไม่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำหลักสูตรไปใช้

1.1 หลักสูตรฝึกอบรมความรู้เกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์สำหรับครูประถมศึกษาที่พัฒนาขึ้นนี้ เป็นหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นจากพื้นฐานของครูประถมศึกษาทั่วประเทศ จึงมีความเหมาะสมในการนำไปใช้กับครูประถมศึกษาเท่านั้น เนื่องจากมีเนื้อหาและกิจกรรมบางส่วนที่เป็นเรื่องเฉพาะสำหรับครูประถมศึกษา หากจำเป็นต้องใช้กับกลุ่มเป้าหมายอื่น ควรปรับปรุงให้มีความเหมาะสมก่อนนำไปใช้

1.2 ผู้ที่เหมาะสมในการนำหลักสูตรไปใช้จัดฝึกอบรมให้แก่ครูประถมศึกษา ได้แก่ ศึกษานิเทศก์ หรือเจ้าหน้าที่ฝึกอบรม หรือบุคลากรทางการศึกษา ในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการประถมศึกษา ร่วมกับเจ้าหน้าที่สาธารณสุขหรือบุคลากรทางการแพทย์ ในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการสาธารณสุข ทั้งนี้บุคคลดังกล่าวควรมีความรู้และประสบการณ์ด้านการจัดฝึกอบรม จิตวิทยาการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ และความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์พอสมควร

1.3 วิธีใช้หลักสูตรที่เหมาะสม คือ การจัดฝึกอบรมโดยใช้ชุดฝึกอบรมที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นร่วมกับการใช้สื่อและกิจกรรมเสริมอื่น ๆ เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเกิดความตื่นตัว อนุรักษ์เป้าหมายและตั้งใจในการแสวงหาความรู้

1.4 ผู้ดำเนินการฝึกอบรม ควรทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวกให้แก่ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองตามความพึงพอใจมากที่สุด ไม่ควรทำหน้าที่เป็นผู้สอนหรือเป็นผู้บรรยายมากนัก ควรบรรยายสรุปเฉพาะประเด็นสำคัญและตอบปัญหาจากการซักถามเท่านั้น

1.5 ระยะเวลาในการจัดฝึกอบรมควรอยู่ในระหว่าง 3-5 วัน และควรจัดในวันเวลาราชการ ทั้งนี้เพราะหากจัดฝึกอบรมในช่วงวันหยุด อาจทำให้เกิดความรู้สึกที่ไม่ดีขึ้นได้ เนื่องจากครูประถมศึกษามีภารกิจต้องปฏิบัติมาก

1.6 เนื้อหาสาระของหลักสูตรในส่วนที่เกี่ยวกับสถิติ ข้อมูล และความรู้ บางอย่าง queเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วตามสถานการณ์ ผู้ใช้หลักสูตรควรมีการปรับเนื้อหาในส่วนนี้ให้มีความทันสมัยอยู่เสมอ

1.7 กิจกรรมที่เหมาะสมในการจัดฝึกอบรม ได้แก่ การแบ่งกลุ่มอภิปราย แสดงความคิดเห็น การแสดงบทบาทสมมุติ การแสดงละครสั้น การสร้างสถานการณ์จำลอง การดูวีดีโอเทป การฟังบรรยายสรุปจากผู้ดำเนินกิจกรรมและการฝึกปฏิบัติ

1.8 ชุดฝึกอบรมที่ใช้เป็นสื่อหลักในการฝึกอบรมตามหลักสูตร ควรจัดพิมพ์ให้เป็นรูปเล่มสวยงาม โดยแบ่งออกเป็นเล่มย่อย ๆ เท่ากับจำนวนหน่วยฝึกอบรม เพื่อให้ไม่น่าเบื่อเกินไปและสะดวกในการใช้ ตลอดจนสามารถนำติดตัวไปในที่ต่าง ๆ ได้ สำหรับสื่อประกอบอื่น ๆ ที่เหมาะสม ได้แก่ วีดีโอเทป สไลด์ และแผ่นใสประกอบการบรรยายสรุป

1.9 การประเมินผลการฝึกอบรมตามหลักสูตร ควรประเมินให้ครอบคลุมทั้งในด้านความรู้ เจตคติ และพฤติกรรมการปฏิบัติ ตลอดจนควรมีการติดตามผลกระทบในระยะยาวว่าครูประถมศึกษาที่ผ่านการฝึกอบรมตามหลักสูตร สามารถสอนนักเรียนได้ผลหรือไม่

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

2.1 ควรวิจัยและพัฒนาหลักสูตรตลอดจนรูปแบบการให้การศึกษา เรื่อง โรคเอดส์แก่กลุ่มเป้าหมายอื่น ๆ นอกเหนือจากครูประถมศึกษา โดยเน้นการปลูกฝังและพัฒนาคุณลักษณะด้านต่าง ๆ ทั้งด้านความรู้ เจตคติ และพฤติกรรมการปฏิบัติ

2.2 ควรวิจัยและพัฒนาสื่อสำหรับการรณรงค์เพื่อป้องกันและควบคุมโรคเอดส์แก่กลุ่มเป้าหมายอื่น ๆ นอกเหนือจากชุดฝึกอบรมที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นแล้ว โดยคำนึงถึงการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม

2.3 ควรมีการศึกษาสภาพการจัดสุขศึกษาในโรงเรียนที่ส่งผลต่อการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์ในโรงเรียนประถมศึกษาและในชุมชน หรือศึกษาถึงปฏิสัมพันธ์ระหว่างการจัดสุขศึกษาในโรงเรียน สุขศึกษาในชุมชน และสุขศึกษาในสถานพยาบาล ที่ส่งผลต่อการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์ในสังคมไทย

2.4 ควรมีการศึกษาถึงปัจจัยที่จะทำนายหรืออธิบายการยอมรับพฤติกรรม การป้องกันโรคเอดส์ของประชาชนในสังคมไทย เนื่องจากผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการ พัฒนาหลักสูตรครั้งนี้ มีบางส่วนสรุปได้ว่าประชาชนมีความรู้เกี่ยวกับการป้องกันโรคเอดส์ แต่ไม่ปฏิบัติตามเพื่อป้องกันโรคเอดส์ตามความรู้นั้น

2.5 ควรมีการวิจัยและพัฒนาหลักสูตรเกี่ยวกับโรคเอดส์สำหรับนักเรียน ประถมศึกษา เนื่องจากหลักสูตรฝึกอบรมความรู้เกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์สำหรับ ครูประถมศึกษาที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นครั้งนี้ ส่งผลกระทบต่อความรู้ของนักเรียนเท่านั้น ส่วนคุณลักษณะ ด้านอื่นยังไม่สามารถส่งผลกระทบได้

บรรณาการ

บรรณานุกรม

กมลเนตร โอสมานุรักษ์ และคนอื่น ๆ. โรคภูมิคุ้มกันบกพร่อง : ความรู้และทัศนคติของ

บุคลากรทางการแพทย์. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหิดล, 2532.

กิติพัฒน์ นนทปัทมคุลย์ และคนอื่น ๆ. เอดส์ : สังคมและพฤติกรรม. กรุงเทพฯ :

คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2532.

"ครุฑว่าเป็นเอดส์กินยาฆ่าตัวตาย," เคลวินิสต์. 21 กันยายน 2532. หน้า 1.

ควบคุมโรคติดต่อ, กรม. คู่มือการให้คำปรึกษาแนะนำเกี่ยวกับโรคเอดส์. กรุงเทพฯ :

ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย, 2532ก.

_____. คู่มือการปฏิบัติงานเรื่อง แนวทางการดำเนินงานป้องกันและควบคุมโรคเอดส์.

พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย, 2532ข.

จันทวิภา อภิสุข. "โครงการให้การศึกษาเรื่องโรคเอดส์," ใน การประชุมเชิงปฏิบัติการ

การป้องกันโรคเอดส์และอนามัยครอบครัว. หน้า 39-42. กรุงเทพฯ :

ศูนย์วิจัยการวางแผนครอบครัว คณะแพทยศาสตร์ ศิริราชพยาบาล, 2532.

จิตรลดา ศิริรัตน์ และคนอื่น ๆ. "การป้องกันการแพร่ระบาดของเอดส์ในกลุ่มวัยรุ่น

หนุ่มสาว," ใน การประชุมเชิงปฏิบัติการการป้องกันโรคเอดส์และอนามัย

ครอบครัว. หน้า 49 - 50. กรุงเทพฯ : ศูนย์วิจัยการวางแผนครอบครัว

คณะแพทยศาสตร์ ศิริราชพยาบาล, 2532.

ชมพันธุ์ ภูษธร ๗ อยุธยา. เอกสารเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร. กรุงเทพฯ :

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2530.

เทพมณ เมืองแมน. "ความรู้ ทัศนคติ และการปฏิบัติตนของกลุ่มผู้มีการเสี่ยงสูงต่อการ

ติดเชื้อโรคเอดส์ (ผู้ติดยาเสพติด/เกย์/เสแถ่) 700 คน ในประเทศไทย พ.ศ.

2531," ใน การประชุมเชิงปฏิบัติการการป้องกันโรคเอดส์และอนามัยครอบครัว.

หน้า 54 - 57. กรุงเทพฯ : ศูนย์วิจัยการวางแผนครอบครัว คณะแพทยศาสตร์

ศิริราชพยาบาล, 2532.

ธีระ งามสูตร. เล่าสู่กันฟังเรื่องโรคเอดส์. ม.ป.ท., ม.ป.ป. อัดสำเนา.

น้อย ศิริโชติ. เทคนิคการฝึกอบรม. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2524.

นิภา ทองไทย. หลักสูตรการอบรมเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียนสำหรับพ่อแม่ในชุมชนเกษตรกรรมชนบท. ปรินทิพนิพนธ์ กศ.ค. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2525. อัดสำเนา.

บพิตร เกาฏีระ. "คุณภาพสังคม," ไทยรัฐ. 3 มกราคม 2533. หน้า 5.

ประกอบ คุณารักษ์ และคนอื่น ๆ. โครงการกรมการศึกษา รูปแบบความร่วมมือขององค์กรชุมชน (คณะกรรมการการศึกษา) ต่อการพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษา : รายงานฉบับสมบูรณ์. เอช-เอน การพิมพ์, 2531.

ปลัดกระทรวงสาธารณสุข, สำนักงาน. นิยามผู้ป่วยโรคเอดส์และผู้ติดเชื้อเอดส์ที่ใช้ในการเฝ้าระวังโรค. กรุงเทพฯ : สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข, 2532.

ป้องกันและควบคุมโรคเอดส์, ศูนย์. ความรู้เกี่ยวกับเอดส์. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : มูลนิธิสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย, 2532.

ป้องกันและบำบัดการติดเชื้อเสียด, ฝ่าย. "รายงานผลการวิจัยเชิงคุณภาพโดยวิธีการสนทนากลุ่ม," ใน การประชุมเชิงปฏิบัติการการป้องกันโรคเอดส์และอนามัยครอบครัว. หน้า 58 - 64. กรุงเทพฯ : ศูนย์วิจัยการวางแผนครอบครัว คณะแพทยศาสตร์ ศิริราชพยาบาล, 2532.

พัฒนาประชากรและชุมชน, สมาคม. ความรู้สำหรับประชาชนในเรื่องโรคเอดส์. กรุงเทพฯ : ม.ป.ท., 2532.

"มติคณะรัฐมนตรีฝ่ายสังคม," สยามจดหมายเหตุ. 14(41) : 1126 ; ตุลาคม 2532.

มานพ คณะโท และเอราวัณ บ่อคำ. พฤติกรรมกำป้องกันโรคเอดส์ในหญิงบริการ : ศึกษาเฉพาะกรณีหญิงบริการอาบ อบ นวด ในจังหวัดขอนแก่น. ขอนแก่น : คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2532.

ระบาควิทยา, กอง. สรุปสถานการณ์โรคเอดส์ ประจำปีที่ 30 กันยายน 2533. กรุงเทพฯ : กองระบาควิทยา, 2533.

รุ่งกานต์ ศรีลัมภ์. "ประสิทธิภาพการสอนสุขศึกษาเรื่องภาวะโรคแก่หญิงอาชีพพิเศษแบบเพื่อนสอนเพื่อนในสถานบริการ อาเภอสดทีบ จังหวัดชลบุรี," โรคติดต่อ. 14(4) : 351 ; ตุลาคม - ธันวาคม 2531.

วิจิตร วรุตบางกูร. "ความรู้เกี่ยวกับเอดส์สำหรับผู้บริหารและครู," คุรุปริทัศน์. 13 : 69 ; ตุลาคม 2531.

วิจัยจุฬารักษ์, สถาบัน. เรื่องโรคเอดส์:ความรู้และมาตรการป้องกัน. กรุงเทพฯ : คุรุสภา, 2533.

วิชัย วงษ์ใหญ่. การพัฒนาหลักสูตรแบบครบวงจร. กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2533.

วิชาการ, กรม. สรุปงานศูนย์พัฒนาหลักสูตร. กรุงเทพฯ : กรมวิชาการ , 2531.

วิจิต สุรัตน์เรืองชัย. รายงานผลการสำรวจความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์ของผู้เข้ารับการฝึกอบรมหลักสูตรเตรียมผู้บริหารสถานศึกษาระดับสูง. กรุงเทพฯ : ม.ป.ท., 2533.

วิเชียร ชิวพินาย. การฝึกอบรมและคู่มือวิทยากร. กรุงเทพฯ : คุรุสภา, 2528.

วรสิทธิ์ สิทธิไตรย์. "ความรู้เรื่องโรคเอดส์ของเยาวชน," จุฬาริวิจัย. 8(6) : 6 ; มิถุนายน 2532.

ศึกษาธิการ, กระทรวง. คำสั่งที่ ศธ 0607/33573 - 33581 เรื่อง การสอนเรื่องโรคเอดส์ในสถานศึกษา. ลงวันที่ 24 พฤศจิกายน 2530.

_____. แผนป้องกันโรคเอดส์ในสถานศึกษาระดับประถมศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ, 2533.

สังัด อุทรานันท์. พื้นฐานและหลักการพัฒนาหลักสูตร. กรุงเทพฯ : มิตรสยาม, 2532.

สมคิด เมตไตรพันธ์. การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเสริมสมรรถภาพการทำงานเป็นกลุ่มสำหรับผู้นำท้องถิ่นระดับหมู่บ้านในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ ค.ศ. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2530. อัดสำเนา.

สมบูรณ์ ดันยะ. การพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมเพื่อสร้างเสริมสมรรถภาพด้านการสอน
ของครูประจำการระดับประถมศึกษา. ปรินทิพอน์ กศ.ค. กรุงเทพฯ :

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2524. อัดสำเนา.

สมพงษ์ จิตระดับ. "ผู้ดำเนินการฝึกอบรม : บทบาทที่ควรรู้จัก," ใน คู่มือผู้ดำเนินการ
ฝึกอบรม. หน้า 88 - 92. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา
ศึกษาแห่งชาติ, 2528.

สาธารณสุขศาสตร์, คณะ. คู่มือโรคเอดส์. กรุงเทพฯ : คณะสาธารณสุขศาสตร์, 2532.

สุชาติ สี่ตระกูล. การพัฒนาหลักสูตรสำหรับลูกกรรมการก่อสร้างก่อนวัยเรียนในเขตกรุงเทพ
มหานคร. ปรินทิพอน์ กศ.ค. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร, 2532. อัดสำเนา.

สุพร เกิดสว่าง. "สรุปผลการประชุมกลุ่มย่อยเรื่องกลวิธีควบคุมการระบาดของเอดส์,"
ใน การประชุมเชิงปฏิบัติการการป้องกันโรคเอดส์และอนามัยครอบครัว.
หน้า 45 - 52. กรุงเทพฯ : ศูนย์วิจัยการวางแผนครอบครัว คณะแพทยศาสตร์
ศิริราชพยาบาล, 2532.

"โสเภณีประชิดชีวิตเอดส์," เคลวินส์. 7 กุมภาพันธ์ 2533. หน้า 1.

Alan, J.C. and others. "Highlights From the Canada Youth and AIDS
Study," School Health. 59(4) : 139 - 145 ; April, 1989.

Arizona Department of Health Service. "An AIDS Curriculum for Adult
Audiences," in AIDS Information Resources Directory. p. 54
A Publication of the American Foundation for AIDS Research, 1988.

Atkinson, Rita L. and others. Introduction to Psychology. New York :
Harcourt Brace Jovanovich, 1981.

Beach, Dale S. Personnel : The Management of People at Work. 3rd ed.
New York : Macmillan Publishing Co., 1980.

Beane, James A., Conrad F. Toepfer and Samuel J. Alessi Curriculum
Planning and Development. Boston : Allyn and Bacon, 1986.

Bloom, Benjamin S., David R. Krathwohl and Bertram B. Masia. Taxonomy
of Educational Objectives. London : David McKay Company, 1964.

Bourne, Lyle E. and Bruce R. Ekstrand. Psychology. 4th ed. Japan : Holt-Saunders Japan, 1985.

Boydell, T.H. A Guide to the Identification of Training Needs. London : British Association for Commercial and Industrial Education, 1979.

Christian Medical Commission. What is AIDS : Manual for Health Works. Geneva : Christian Medical Commission, 1988.

Cindy, Burke and others. "Developing a Program for Student Peer AIDS Educators," College Student Development. 30 : 368 - 369 ; July, 1989.

Collier, Caroline J. AIDS Lecture Notes. Cambridge : Cambridge Science Books, 1989.

Daniels, Victor G. AIDS. 2nd ed. Lancaster : MTP Press Limited, 1987.

Flippo, Edwin B. Management : A Behavioral Approach. Boston : Allyn and Bacon, 1970.

Frutchey, Chuck., Pat Christen and Dave Rittinger. AIDS Hotline Training Manual. San Francisco AIDS Foundation, 1987.

Good, Carter V. Dictionary of Education. 3rd ed. New York : McGraw-Hill Book Company, 1973.

Gordon, G. and T. Klouda. Preventing a Crisis : AIDS and Family Planning Work. Hong Kong : Macmillan Publishers, 1989.

Institute of Medicine National Academy of Sciences. Confronting AIDS. Washington D.C. : National Academy Press, 1986.

Iqbal, S. and others. "Knowledge and Perceptions about AIDS among Married Women in Bangkok," ใน การประชุมเชิงปฏิบัติการการป้องกันโรคเอดส์และอนามัยครอบครัว. หน้า 67 - 77. กรุงเทพฯ : ศูนย์วิจัยการวางแผนครอบครัว คณะแพทยศาสตร์ ศิริราชพยาบาล, 2532.

Jacobs, George. and Joshep Kerrins. The AIDS File. Massachusetts : Comlech, 1987.

Kerlinger, Fred N. Foundation of Behavioral Research. 3rd ed. Hong Kong : Holt, Rinehart and Winston, Inc., 1988.

Kerr, John F. Changing the Curriculum. London : University of London Press, 1968.

Khurana, Pushpa. AIDS Humanity's Gravest Challenge. Delhi : Kalpana Press, 1989.

Kirk, Roger E. Experimental Design : Procedures for the Behavioral Sciences. 2nd ed. California : Wadsworth, Inc., 1982.

Krejcie, Robert V. and Daryle W. Morgan. "Determining Sample Size for Research Activities," Educational and Psychological Measurement. 30 : 607 - 610 ; 1970.

Kurland, Morton L. Coping with AIDS Facts and Fears. New York : The Ronsen Publishing Group, Inc., 1988.

Langone, John. AIDS the Facts. Boston : Little, Brown and Company, 1988.

Lerner, Ethan A. Understanding AIDS. New York : Lerner Publications Company, 1987.

London Declaration on AIDS Prevention. World Summit of Ministers of Health on Programmes for AIDS Prevention, London 26 - 28 ; January, 1988.

Mahler, Hafdan. "Who Takes Up the Challenge," in AIDS Humanity's Gravest Challenge. p. 21 - 22. Delhi : Kalpana Press, 1989.

Mann, Jonathan M. "The Global Programme on AIDS," in AIDS Humanity's Gravest Challenge. p. 24 - 30. Delhi : Kalpana Press, 1989.

Maslow, Abraham H. Motivation and Personality. 2nd ed. New York : Harper & Row, 1970.

Newman, Phillip R. and Barbara M. Newman. Psychology. Illinois : The Dorsey Press, 1983.

Odiorne, George S. Training by Objectives : An Economic Approach to Management Training. New York : The Macmillan Company, 1970.

Phyllis, Levenson G. and Richard Hamilton. " Evaluation of Training Effects on Teacher Attitudes and Concerns Prior to Implementing a Human Sexuality Education Program," School Health. 59(4) : 156 ; April, 1989.

Quackenbush, Marcia. and Sylvia Villarreal. Does AIDS Hurt? Educating Young Children about AIDS. California : Network : Publications, 1988.

Runchareon, Teera. "Development of an In-Service Teacher Education Model for The Elementary School Teachers of Thailand : A Focus on The Principal," Dissertation Abstracts International. 35(9) : 5745 - A ; March, 1975.

Smith, Othanel B., William O. Stanley and Harland J. Shores. Fundamentals of Curriculum Development. New York : World Book Company, 1957.

Taba, Hilda. Curriculum Development : Theory and Practice. New York : Harcourt, Brace & World, 1962.

Tinker, Jon. AIDS and The Third World. London : The Panos Institute, 1987.

Tyler, Ralph W. Basic Principles of Curriculum and Instruction. Chicago : The University of Chicago Press, 1949.

Westbury, Robert C.P. "To Design and Field Test an Inservice Education /Curriculum Development Model," Dissertation Abstracts International. 36(2) : 661 - A ; August, 1975.

World Health Organization. "Global Programme on AIDS : Broadcaster's Questions and Answers on AIDS," in AIDS Prevention Through Health Promotion. p. 1 - 6. Geneva : World Health Organization, 1989A.

_____. Global Programme on AIDS. Report of the Global Commission on AIDS First Meeting, Geneva, 29 - 31 March, 1989B.

Young, Marilyn M. "The Development of a programmed Instruction Resource Unit for AIDS Education," Dissertation Abstracts International. 49(6) : 1366 - A ; December, 1988.

W.D.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาข้อมูลพื้นฐานสำหรับสร้างหลักสูตร

1. แบบทดสอบวัดความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์สำหรับครูประถมศึกษา
2. แบบสำรวจข้อมูลสำหรับครูประถมศึกษา

แบบทดสอบวัดความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์ สำหรับครูประถมศึกษา

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย | หน้าข้อความที่ท่านคิดว่ากล่าวถูกต้อง และทำเครื่องหมาย
X หน้าข้อความที่ท่านคิดว่ากล่าวผิด

- .....1. โรคเอดส์ หมายถึง กลุ่มอาการของโรคภูมิแพ้ชนิดหนึ่ง
- .....2. จากหลักฐานทางการแพทย์ พบว่า โรคเอดส์เกิดขึ้นครั้งแรกที่ประเทศฝรั่งเศส
- .....3. ปัจจุบันยังไม่ทราบสาเหตุที่แท้จริงของโรคเอดส์
- .....4. เชื้อเอดส์พบได้ในอสุจจาระและปัสสาวะของผู้ป่วยหรือผู้ติดเชื้อเอดส์
- .....5. ผู้ที่ได้รับเชื้อเอดส์เข้าสู่ร่างกายไม่จำเป็นต้องป่วยเป็นโรคเอดส์เสมอไป
- .....6. ผู้ที่ได้รับเชื้อเอดส์เข้าสู่ร่างกายในระยะแรกอาจมีอาการคล้ายเป็นไข้หวัด
- .....7. ต่อมลูกหมากโต เป็นอาการหนึ่งของการติดเชื้อเอดส์ในระยะที่เรียกว่า "อาการสัมพันธ์กับเอดส์"
- .....8. ผู้หญิงที่มีเชื้อเอดส์อยู่ในร่างกายจะทำให้เป็นหมันแบบชั่วคราว
- .....9. เชื้อเอดส์ติดต่อกันได้เพียง 3 ทางเท่านั้น คือ ทางเพศสัมพันธ์ ทางกระแสเลือด และทางกรรมมารดาสู่ทารก
- .....10. การสัมผัสสกอตช์กับผู้ป่วยโรคเอดส์ไม่ทำให้ติดเชื้อเอดส์
- .....11. การใช้อุปกรณ์ ที่ตัดเล็บ แปรงสีฟัน ร่วมกับผู้ป่วยโรคเอดส์ ทำให้ติดเชื้อเอดส์ได้
- .....12. การใช้สระว่ายน้ำร่วมกับผู้ป่วยโรคเอดส์ทำให้ติดเชื้อเอดส์ได้
- .....13. ปัจจุบันยังไม่มีวิธีป้องกันโรคเอดส์ที่ได้ผลอย่างแท้จริง
- .....14. เชื้อเอดส์เมื่ออยู่นอกร่างกายจะอ่อนแอมาก
- .....15. แอลกอฮอล์ที่ใช้ฆ่าเชื้อโรคทั่วไปสามารถใช้ฆ่า เชื้อเอดส์ที่ติดตามผิวหนังได้
- .....16. ผู้ป่วยหรือผู้ติดเชื้อเอดส์มีหน้าที่ต้องแจ้งความต่อเจ้าหน้าที่ตามกฎหมาย

- .....17. ผู้มีหน้าที่รับแจ้งความเรื่องโรคเอดส์ตามกฎหมายได้แก่กักกันและผู้ใหญ่บ้าน
- .....18. การแจ้งความเรื่องโรคเอดส์ต้องแจ้งภายใน 48 ชั่วโมง นับตั้งแต่ทราบว่าป่วยหรือติดเชื้อเอดส์
- .....19. โรคเอดส์เป็นโรคต้องห้ามในการเข้ารับราชการ
- .....20. โรคเอดส์เป็นหัวข้อหนึ่งในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ตามหลักสูตรประถมศึกษาฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2533

แบบสำรวจข้อมูลสำหรับครูประถมศึกษา

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ลงในช่องที่ตรงกับความต้องการหรือสภาพที่เป็นจริงของท่าน ตามแบบสำรวจซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 สภาพความเสี่ยงของครูประถมศึกษาต่อการได้รับเชื้อเอดส์

ตอนที่ 2 สภาพการจัดการเรียนการสอนเรื่องโรคเอดส์ในโรงเรียนประถมศึกษา

ตอนที่ 3 ความต้องการของครูประถมศึกษาเกี่ยวกับการฝึกอบรม

ตอนที่ 1 สภาพความเสี่ยงของครูประถมศึกษาต่อการได้รับเชื้อเอดส์

1. สถานภาพส่วนตัวของท่าน

1.1 เพศ

ชาย

หญิง

1.2 การสมรส

โสด

สมรส

อื่น ๆ (ระบุ).....

2. การมีเพศสัมพันธ์ของท่านมีลักษณะอย่างไร

ยังไม่มีเพศสัมพันธ์

มีเพศสัมพันธ์กับเฉพาะสามี/ภรรยาของตนเอง

มีเพศสัมพันธ์กับบุคคลทั่วไป/หญิงหรือชายบริการ

3. ท่านเคยไปเที่ยวอาบอบนวด โรงน้ำชา สถานบริการทางเพศ บ่อยเพียงใดใน

1 เดือน

เคยบ่อย

เคยบางครั้ง

ไม่เคย

4. ระหว่างปี พ.ศ. 2527 - 2532 ท่านเคยบริจาคโลหิตบ่อยเพียงใด

เคยบ่อย

เคยบางครั้ง

ไม่เคย

5. ระหว่างปี พ.ศ. 2527 - 2532 ท่านเคยรับโลหิตเข้าสู่ร่างกายจากโรงพยาบาล หรือจากที่อื่นน้อยเพียงใด

☐ เคยบ่อย

☐ เคยบางครั้ง

☐ ไม่เคย

6. ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2527 เป็นต้นมา ท่านเคยฉีดยาให้กับตนเองหรือได้รับการฉีดยาจาก บุคคลอื่นที่ไม่ใช่แพทย์ พยาบาล เจ้าหน้าที่สาธารณสุขน้อยเพียงใด

☐ เคยบ่อย

☐ เคยบางครั้ง

☐ ไม่เคย

7. ท่านใช้ใบมีดโกน ที่ตัดเส้น แปรงสีฟัน ร่วมกับผู้อื่นบ้างหรือไม่

☐ ใช้ร่วมกับผู้อื่นเป็นประจำ

☐ ใช้ร่วมกับผู้อื่นเป็นบางครั้ง

☐ ใช้ส่วนตัว

8. ที่พัก/โรงเรียนของท่านอยู่ใกล้แหล่งบริการเหล่านี้บ้างหรือไม่ (ภายในระยะ 2 กิโลเมตร)

☐ สถานบริการทางเพศ โรงน้ำชา สถานอาบอบนวด

☐ โรงแรม่านรูด บาร์ คลับ

☐ ไม่อยู่ใกล้

9. ที่พัก/โรงเรียนของท่านอยู่ใกล้แหล่งอบายมุขเหล่านี้บ้างหรือไม่ (ภายในระยะ 2 กิโลเมตร)

☐ แหล่งยาเสพติด

☐ แหล่งการพนัน

☐ ไม่อยู่ใกล้

10. ท่านมีเกณฑ์ในการเลือกใช้บริการเสริมความงาม (ตัดผม ตัดเล็บ เจาะหู ฯลฯ) จาก สถานบริการอย่างไร

☐ เลือกร้านที่สะอาด

☐ เลือกร้านที่สะดวก

☐ ไม่เคยใช้บริการ

ตอนที่ 2 สภาพการจัดการเรียนการสอนเรื่องโรคเอดส์ในโรงเรียนประถมศึกษา

1. โรงเรียนของท่านได้จัดบริการให้ความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์แก่นักเรียนอย่างไร

☐ จัดเป็นกิจกรรมพิเศษ (ถ้าเลือกข้อนี้ข้ามไปทำข้อ 3)

☐ สอนในชั้นเรียน (ถ้าเลือกข้อนี้ข้ามไปทำข้อ 3)

☐ ไม่เคยจัดบริการ

☐ อื่น ๆ (ระบุ).....

2. จากข้อ 1 ถ้าไม่เคยจัด/โรงเรียนของท่านมีโครงการที่จะให้ความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์แก่นักเรียนบ้างหรือไม่

มี

ไม่มี เพราะ.....

3. ท่านเคยได้รับการถามเรื่องโรคเอดส์จากนักเรียนบ้างหรือไม่

เคย

ไม่เคย (ถ้าเลือกข้อนี้ ข้ามไปทำข้อ 6)

4. จากข้อ 3 ถ้าเคย/เป็นนักเรียนชั้นใด

ป. 1-2

ป. 3-4

ป. 5-6

5. จากข้อ 3 ถ้าเคย/ท่านตอบอย่างไร

ตอบอย่างละเอียด

ตอบอย่างคร่าว ๆ

ไม่ตอบ เพราะ.....

6. ถ้าท่านต้องรับผิดชอบในการให้ความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์แก่นักเรียน ท่านมีความมั่นใจในการให้ความรู้หรือไม่

มั่นใจ

ไม่มั่นใจ เพราะ.....

7. ท่านคิดว่าโรงเรียนของท่านมีความพร้อมในการสอนเรื่องโรคเอดส์หรือไม่

พร้อม (ถ้าเลือกข้อนี้ ข้ามไปทำข้อ 9)

ไม่พร้อม เพราะ.....

8. จากข้อ 7 ถ้าไม่พร้อม/ท่านคิดว่าควรพัฒนาด้านใดให้พร้อมเป็นอันดับแรก

ผู้สอน

หลักสูตร

อื่น ๆ (ระบุ).....

9. โรงเรียนของท่านมีเอกสารหรือสื่อสำหรับให้ความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์แก่นักเรียนเพียงใด

มีมาก

มีปานกลาง

ไม่มี

10. ความคิดเห็นอื่น ๆ (ถ้ามี).....

.....

ตอนที่ 3 ความต้องการของครูประถมศึกษาเกี่ยวกับการฝึกอบรม

1. ท่านต้องการได้รับความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์เพียงใด

☐ มาก

☐ ปานกลาง

☐ น้อย

2. ท่านต้องการได้รับความรู้ในเรื่องใดบ้าง (เลือกได้มากกว่า 1 รายการ)

☐ ประวัติของโรคเอดส์

☐ การรักษาโรคเอดส์

☐ การติดต่อของโรคเอดส์

☐ กฎหมายเกี่ยวกับโรคเอดส์

☐ อาการของผู้ป่วยโรคเอดส์

☐ วิธีสอนเรื่องโรคเอดส์

☐ การป้องกันโรคเอดส์

☐ อื่น ๆ (ระบุ).....

3. ท่านคิดว่าวิธีการฝึกอบรมแบบใดเหมาะสมที่สุดสำหรับครูประถมศึกษา เพื่อให้มีความรู้เกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์ ตลอดจนสามารถสอนนักเรียนเรื่องโรคเอดส์ได้

☐ อบรมเชิงปฏิบัติการ

☐ สัมมนา

☐ ประชุมชี้แจง

☐ อื่น ๆ (ระบุ).....

4. ท่านคิดว่าสื่อประกอบการฝึกอบรมชนิดใดเหมาะสมที่สุดสำหรับครูประถมศึกษาในการฝึกอบรม เพื่อให้มีความรู้เกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์ ตลอดจนสามารถสอนนักเรียนเรื่องโรคเอดส์ได้

☐ ชุดฝึกอบรมด้วยตนเอง

☐ สไลด์ เทปโทรทัศน์ แผ่นใส

☐ เอกสารประกอบการบรรยาย

☐ อื่น ๆ (ระบุ).....

5. ท่านคิดว่าใช้เวลากี่วันจึงจะเหมาะสมในการฝึกอบรมให้ครูประถมศึกษามีความรู้เกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์ ตลอดจนสามารถสอนนักเรียนเรื่องโรคเอดส์ได้

☐ 1 - 3 วัน

☐ 7 วันขึ้นไป

☐ 4 - 6 วัน

☐ อื่น ๆ (ระบุ).....

6. ความคิดเห็นอื่น ๆ (ถ้ามี).....

ภาคผนวก ข

ค่าความยากง่ายและค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบวัดความรู้

เกี่ยวกับโรคเอดส์ สำหรับครูประถมศึกษา

ค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบวัดความรู้
เกี่ยวกับโรคเอดส์ สำหรับครูประถมศึกษา (20 ข้อ)

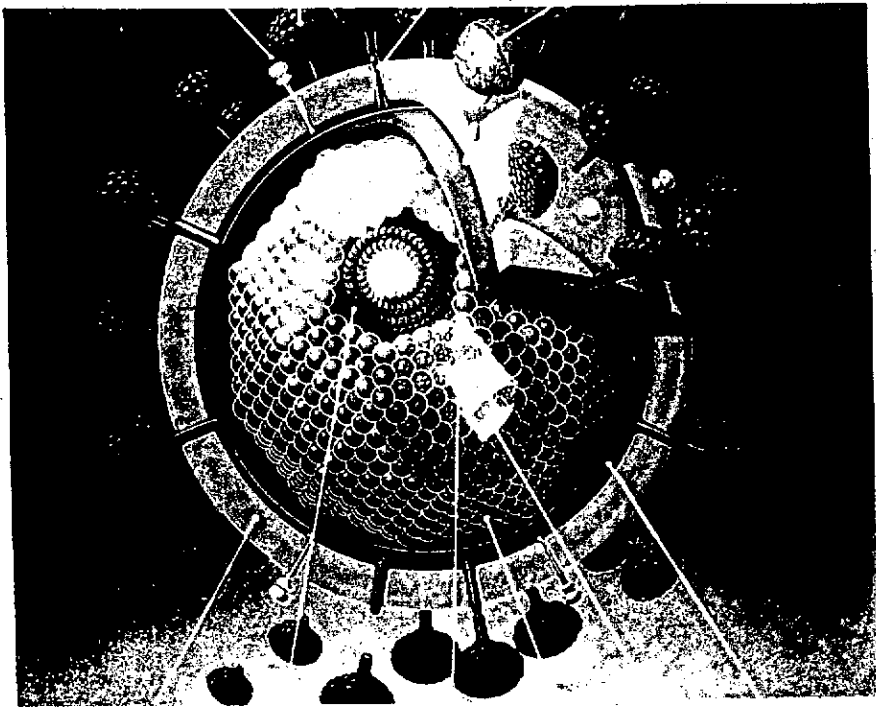
ข้อ	ค่า p	ค่า r	ข้อ	ค่า p	ค่า r
1	.32	.29	11	.79	.58
2	.67	.28	12	.80	.55
3	.57	.30	13	.27	.25
4	.35	.23	14	.69	.15
5	.55	.50	15	.32	.29
6	.73	.26	16	.48	.61
7	.43	.22	17	.62	.56
8	.80	.55	18	.55	.66
9	.75	.32	19	.73	.51
10.	.71	.30	20	.45	.51

ภาคผนวก ค.

หลักสูตรฝึกอบรมความรู้เกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์
สำหรับครูประถมศึกษา

หลักสูตรฝึกอบรม

ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์สำหรับครูประถมศึกษา

คณะกรรมการที่ปรึกษา

รศ.ดร.ชมพันธุ์ กุญชร ณ อยุธยา

ศ.ดร.สุชาติ โสมประยูร

ผศ.ดร.ปรีชา ธรรมมา

พัฒนาโดย

นายวิจิต สุรัตน์เรืองชัย

นิสิตปริญญาการศึกษาสุขุบบัณฑิต

มศว ประสานมิตร

คานา

โรงเรียนเทศบาลวัดโพธิ์ ๑๐๐/๑

๑๖/๕/๕๓

หลักสูตรฝึกอบรมความรู้เกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์สำหรับครูประถมศึกษา

ฉบับนี้ พัฒนาขึ้นเพื่อใช้สำหรับฝึกอบรมให้ครูประถมศึกษามีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับ

โรคเอดส์ มีเจตคติที่ดีต่อการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์ สามารถป้องกันตนเองได้ และ
สามารถสอนนักเรียนได้อย่างมั่นใจ เป็นการช่วยหยุดยั้งการแพร่ระบาดของโรคเอดส์ที่กำลังเป็น

ปัญหาร้ายแรงของสังคมไทยให้เบาบางลงจนสามารถควบคุมสถานการณ์ได้ในที่สุด

หลักสูตรฝึกอบรมที่พัฒนาขึ้นนี้ ประกอบด้วยส่วนต่าง ๆ คือ ปัญหาและความจำเป็น
จุดมุ่งหมาย และหน่วยฝึกอบรม โดยแต่ละหน่วยฝึกอบรมประกอบด้วยรายละเอียดต่าง ๆ คือ-
จุดมุ่งหมายเฉพาะ เนื้อหาการฝึกอบรม สื่อประกอบการฝึกอบรม และการประเมินผล ทว่าที่
สามารถนำหลักสูตรไปใช้ฝึกอบรมได้ทันที นอกจากนั้นยังสามารถปรับส่วนต่าง ๆ ให้เหมาะสม
กับกลุ่มเป้าหมายได้

ขอขอบคุณบุคคลต่อไปนี้ ที่กรุณาให้แนวคิดและข้อเสนอแนะอันเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนา

หลักสูตร คือ นายมารุต บุนนาค ศาสตราจารย์นายแพทย์ ดร.เทพม เมืองแมน
ศาสตราจารย์นายแพทย์มุกดา ตฤณานนท์ รองศาสตราจารย์นายแพทย์ประพันธ์ ภาณุภาค
รองศาสตราจารย์บุญนา ทานสัมฤทธิ์ นายแพทย์ชิตพงษ์ ไชยสุ อาจารย์พะยอม แก้วกำเนิด
อาจารย์เต็ม แยมเสมอ อาจารย์ ดร.ชวนทอง ธนะสุภาคุณ อาจารย์วัฒนา เต่าทอง
อาจารย์ภาวนา เหวียนระวี และขอขอบคุณผู้ที่กรุณาเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบและ
ประเมินหลักสูตรคือ รองศาสตราจารย์ ดร.ปฐม นิคมานนท์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นภาพร
หะวานนท์ นายแพทย์ชิตพงษ์ ไชยสุ นายแพทย์ระพีภัทร์ เกษมสุข นายแพทย์ศิระพร
จึงพิชาวุฒิชัย อาจารย์เต็ม แยมเสมอ อาจารย์ ดร.สิริพร บุญญานันต์ อาจารย์วัฒนา
เต่าทอง และอาจารย์ลัดดา ศรีอรรคพรหม

(นายวิจิต สุรัตน์เรืองชัย)

สารบัญ

	หน้า
คำแนะนำการใช้หลักสูตร.....	ก
ปัญหาและความจำเป็น.....	1
เป้าหมายของหลักสูตร.....	2
จุดมุ่งหมายของหลักสูตร.....	2
หน่วยการฝึกอบรม.....	2
หน่วยที่ 1 บทบาทของครูประถมศึกษาที่มีต่อโรคเอดส์.....	5
หน่วยที่ 2 ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับโรคเอดส์.....	14
หน่วยที่ 3 อาการและการรักษาโรคเอดส์.....	22
หน่วยที่ 4 การติดต่อและการป้องกันโรคเอดส์.....	34
หน่วยที่ 5 กฎหมายเกี่ยวกับโรคเอดส์และผลกระทบที่เกิดจากโรคเอดส์.....	43
หน่วยที่ 6 แผนการป้องกันโรคเอดส์ในสถานศึกษาระดับประถมศึกษา ของกระทรวงศึกษาธิการ.....	53
หน่วยที่ 7 การจัดการเรียนการสอนเรื่องโรคเอดส์ในโรงเรียน ประถมศึกษา.....	63
หน่วยที่ 8 ปฏิบัติการสร้างแผนการสอนเรื่องโรคเอดส์สำหรับนักเรียน ประถมศึกษา.....	74

คำแนะนำการใช้หลักสูตรฝึกอบรม

1. หลักสูตรนี้เป็นหลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้นที่พัฒนาขึ้นเพื่อช่วยแก้ปัญหาการแพร่ระบาดของโรคเอดส์ในสังคมไทย โดยเน้นให้ครูประถมศึกษามีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถป้องกันตนเองจากโรคเอดส์ และสามารถถ่ายทอดความรู้ให้กับนักเรียนได้อย่างมั่นใจ ใช้เวลาฝึกอบรมตามหลักสูตร 3 วัน หรือ 16 ชั่วโมง
2. ผู้เข้ารับการฝึกอบรมตามหลักสูตรนี้ คือ ครูประถมศึกษา
3. ผู้ดำเนินการฝึกอบรมตามหลักสูตรนี้ คือ เจ้าหน้าที่ฝึกอบรม ศึกษานิเทศก์ นักวิชาการศึกษา บุคลากรทางการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ และหรือนักสุขศึกษา เจ้าหน้าที่สาธารณสุข บุคลากรของกระทรวงสาธารณสุข หรือบุคคลผู้เกี่ยวข้องที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการศึกษา
4. หลักสูตรฝึกอบรมนี้ ใช้ควบคู่กับชุดฝึกอบรมความรู้เกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์ ซึ่งสร้างขึ้นอย่างสอดคล้องสัมพันธ์กัน
5. ควรดำเนินการฝึกอบรมเรียงตามลำดับจากหน่วยฝึกอบรมแรก ไปจนถึงหน่วยฝึกอบรมสุดท้าย
6. เนื้อหาของหลักสูตรในส่วนที่เป็นสถิติผู้ป่วย หรือผู้ติดเชื้อไวรัสเอดส์ ตลอดจนสถิติอื่น ๆ ควรจะปรับเปลี่ยนให้มีความทันสมัยอยู่เสมอ ข้อมูลในส่วนนี้ ผู้ดำเนินการฝึกอบรมสามารถติดตามได้จากสื่อมวลชน และแหล่งข้อมูลของทางราชการ
7. กิจกรรมและสื่อการฝึกอบรม สามารถปรับให้เหมาะสมกับสภาพของผู้เข้ารับการฝึกอบรมในแต่ละแห่งได้ตามความเหมาะสม

หลักสูตรฝึกอบรม

ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์สำหรับครูประถมศึกษา

ปัญหาและความจำเป็น

โรคเอดส์เป็นโรคติดต่อร้ายแรงที่มีอันตรายถึงชีวิต ยังไม่มียาหรือวิธีการที่จะรักษาได้ จึงทำให้ประชาชนเกิดความหวาดกลัวและรังเกียจผู้ป่วยโรคเอดส์ถึงกับไม่ยอมคบหาสมาคม เนื่องจากกลัวจะติดโรคและความไม่รู้จริงเกี่ยวกับโรคเอดส์ เหตุการณ์เช่นนี้เท่ากับเป็นการซ้ำเติมให้ผู้ป่วยต้องได้รับความทุกข์ทรมานทางจิตใจเพิ่มขึ้นนอกเหนือไปจากความทุกข์ทรมานทางร่างกายซึ่งมีความรุนแรงอยู่แล้ว และที่สำคัญคือ มีผู้ติดเชื้อไวรัสเอดส์เป็นจำนวนมากที่ยังไม่แสดงอาการให้ปรากฏ บุคคลเหล่านี้ไม่มีความผิดปกติใด ๆ ที่จะสังเกตเห็นได้ แต่สามารถแพร่เชื้อให้แก่บุคคลอื่นได้อย่างไม่จำกัดจำนวนและยากแก่การควบคุม เนื่องจากการแพร่เชื้อโดยผ่านพฤติกรรมทางสังคมที่มีความละเอียดอ่อน คือ ทางเพศสัมพันธ์ ทางเลือด และทางกรรมมารดาสู่ทารก ทำให้อัตราการเพิ่มของผู้ติดเชื้อไวรัสเอดส์ในสังคมไทยสูงมาก อาจถึงขั้นภาวะวิกฤตในไม่ช้า การให้ความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องแก่ประชาชนจนสามารถป้องกันตนเองได้และไม่แสดงความรังเกียจแบ่งแยกผู้ป่วยจนเกินกว่าเหตุ จึงมีความสำคัญและต้องดำเนินการโดยเร่งด่วน

ครูประถมศึกษาเป็นบุคคลสำคัญที่จะช่วยเผยแพร่ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์ได้เป็นอย่างดี เนื่องจากได้รับความเชื่อถือ ศรัทธาจากประชาชนและนักเรียน แต่โรคเอดส์เป็นเรื่องใหม่ในสังคมไทย ความรู้ ความเข้าใจ ยังอยู่ในแวดวงจำกัด ครูประถมศึกษาเองเป็นจำนวนน้อยที่ยังขาดความรู้ ความเข้าใจ ที่แท้จริง ประกอบกับกระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดนโยบายให้มีการจัดการเรียนการสอนเรื่องโรคเอดส์ในโรงเรียนประถมศึกษา จึงมีความจำเป็นจะต้องพัฒนาหลักสูตรขึ้นเพื่อใช้สำหรับฝึกอบรมให้ครูประถมศึกษามีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับโรคเอดส์อย่าง

แท้จริง จนสามารถป้องกันตนเองและเผยแพร่ความรู้ ตลอดจนสามารถสอนนักเรียนได้อย่างมั่นใจ

เป้าหมายของหลักสูตร

1. ครูประถมศึกษาสามารถป้องกันตนเองให้ปลอดภัยจากโรคเอดส์ได้
2. ครูประถมศึกษาสามารถสอนนักเรียนเรื่องโรคเอดส์ได้อย่างเหมาะสม
3. ครูประถมศึกษาสามารถปฏิบัติตนเพื่อช่วยป้องกันและควบคุมโรคเอดส์ได้อย่างเหมาะสม

จุดมุ่งหมายของหลักสูตร

เพื่อให้ครูประถมศึกษาที่ผ่านการฝึกอบรมตามหลักสูตรนี้

1. มีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับโรคเอดส์
2. มีความมั่นใจในการสอนนักเรียนเรื่องโรคเอดส์
3. มีเจตคติที่ดีต่อผู้ป่วยและผู้ติดเชื้อเอดส์
4. มีความตั้งใจที่จะปฏิบัติตนให้ปลอดภัยจากโรคเอดส์

หน่วยการฝึกอบรม

หลักสูตรแบ่งเนื้อหาออกเป็น 8 หน่วยฝึกอบรม เรียงตามลำดับดังนี้

- หน่วยที่ 1 บทบาทของครูประถมศึกษาที่มีต่อโรคเอดส์
- หน่วยที่ 2 ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับโรคเอดส์
- หน่วยที่ 3 อาการและการรักษาโรคเอดส์
- หน่วยที่ 4 การติดต่อและการป้องกันโรคเอดส์

หน่วยที่ 5 กฎหมายเกี่ยวกับโรคเอดส์ และผลกระทบที่เกิดจากโรคเอดส์

หน่วยที่ 6 แผนป้องกันโรคเอดส์ในสถานศึกษาระดับประถมศึกษาของกระทรวง

ศึกษาธิการ

หน่วยที่ 7 การจัดการเรียนการสอนเรื่องโรคเอดส์ในโรงเรียนประถมศึกษา

หน่วยที่ 8 ปฏิบัติการสร้างแผนการสอนเรื่องโรคเอดส์สำหรับนักเรียนประถมศึกษา

รายละเอียด

ของแต่ละหน่วยการฝึกอบรม

หน่วยที่ 1

บทบาทของครูประถมศึกษาที่มีต่อโรคเอดส์

จุดมุ่งหมายเฉพาะ

1. เพื่อให้มีความรู้เกี่ยวกับสถานการณ์ของโรคเอดส์ในปัจจุบัน
2. เพื่อให้เข้าใจถึงสถานภาพของตนเองในส่วนที่เกี่ยวข้องกับโรคเอดส์
3. เพื่อให้เข้าใจถึงบทบาทของตนเองในการช่วยป้องกันและควบคุมโรคเอดส์
4. เพื่อให้ตระหนักถึงอันตรายของโรคเอดส์

เนื้อหาการฝึกอบรม

1. สถานการณ์โรคเอดส์ในปัจจุบัน
2. สถานภาพและบทบาทของครูประถมศึกษาเกี่ยวกับโรคเอดส์

กิจกรรมการฝึกอบรม

1. ให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมดูภาพแสดงอาการต่าง ๆ ของผู้ป่วยโรคเอดส์
อภิปรายว่าเป็นภาพเกี่ยวกับอะไร มีความสำคัญอย่างไร เกี่ยวข้องกับผู้เข้ารับการฝึกอบรมหรือไม่ อย่างไร

2. ให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเล่าประสบการณ์ของตนเองเกี่ยวกับโรคเอดส์

3. ให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมฟังหัวข้อข่าวเกี่ยวกับโรคเอดส์จากหนังสือพิมพ์
ฉบับต่าง ๆ อภิปรายถึงความร้ายแรงและสถานการณ์โรคเอดส์ในปัจจุบัน

4. ให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมศึกษาชุดฝึกอบรมด้วยตนเอง หน้าที่ 1 เรื่อง บทบาทของครูประถมศึกษาที่มีต่อโรคเอดส์ และปฏิบัติตามกิจกรรมในชุดฝึกอบรม
5. ให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมแบ่งกลุ่มอภิปรายสรุปสิ่งที่ได้จากการศึกษาชุดฝึกอบรมด้วยตนเอง เขียนคำขวัญ หรือบทกลอนประจำกลุ่ม ที่แสดงถึงบทบาทของครูประถมศึกษา ในการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์
6. ผู้ดำเนินการฝึกอบรมบรรยายสรุป และซักถามความเข้าใจ

สื่อประกอบการฝึกอบรม

1. ภาพแสดงอาการต่าง ๆ ของผู้ป่วยโรคเอดส์
2. หัวข้อข่าวเกี่ยวกับโรคเอดส์จากหนังสือพิมพ์ฉบับต่าง ๆ
3. ชุดฝึกอบรมด้วยตนเอง หน้าที่ 1 เรื่อง สถานภาพและบทบาทของครูประถมศึกษาเกี่ยวกับโรคเอดส์

การประเมินผล

1. สังเกตจากการร่วมกิจกรรม
2. ตรวจแบบฝึกหัดจากชุดฝึกอบรมด้วยตนเอง
3. สอบถามเป็นรายบุคคล

ภาคผนวก 1

สถานการณ์โรคเอดส์ในประเทศไทย (วันที่ 30 เมษายน 2533)

จากรายงานของกระทรวงสาธารณสุข พบว่ามีผู้ติดเชื้อและผู้ป่วยโรคเอดส์ในประเทศไทย จำนวนทั้งสิ้น 16,520 ราย แยกเป็นผู้ป่วยโรคเอดส์ (AIDS) 39 ราย ขณะมีชีวิตอยู่ 11 ราย ผู้ติดเชื้อที่มีอาการสัมพันธ์กับเอดส์ (ARC) 122 ราย ยังมีชีวิตอยู่ 99 ราย และผู้ติดเชื้อโดยไม่มีอาการ (asymptomatic Infection) 16,359 ราย ยังมีชีวิตอยู่ 16,256 ราย

ผู้ป่วยโรคเอดส์ที่ยังมีชีวิตอยู่ 11 รายนั้น แยกเป็นผู้ป่วยชาย 10 ราย มีพฤติกรรมทางเพศแบบรักต่างเพศ 4 ราย รักสองเพศ 1 ราย รักร่วมเพศ 3 ราย ติดยาเสพติดชนิดฉีดเข้าเส้น 1 ราย และรับเลือด 1 ราย ส่วนผู้ป่วยหญิง 1 ราย นั้น มีพฤติกรรมทางเพศแบบรักต่างเพศ

ผู้ติดเชื้อที่มีอาการสัมพันธ์กับเอดส์ จำนวนทั้งสิ้น 122 รายนั้น ส่วนใหญ่มีอายุอยู่ระหว่าง 20 - 29 ปี แบ่งเป็นเพศชาย 107 ราย อยู่ในกลุ่มรักร่วมเพศ 15 ราย รักสองเพศ 9 ราย รักต่างเพศ 21 ราย ติดยาเสพติดชนิดฉีดเข้าเส้น 55 ราย รับเลือด 1 ราย และไม่ทราบปัจจัยเสี่ยง 6 ราย ส่วนเพศหญิง 15 ราย อยู่ในกลุ่มรักต่างเพศ 10 ราย ติดยาเสพติดชนิดฉีดเข้าเส้น 2 ราย รับเลือด 1 ราย และไม่ทราบปัจจัยเสี่ยง 2 ราย

ผู้ติดเชื้อโดยไม่มีอาการ จำนวนทั้งสิ้น 16,359 รายนั้น ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 20 - 29 ปี แบ่งเป็นเพศชาย 13,840 ราย อยู่ในกลุ่มรักร่วมเพศ 67 ราย รักสองเพศ 89 ราย รักต่างเพศ 764 ราย ติดยาเสพติดชนิดฉีดเข้าเส้น 11,659 ราย รับเลือด 13 ราย ไม่ทราบปัจจัยเสี่ยง 1,248 ราย ส่วนเพศหญิง 2,519 ราย อยู่ในกลุ่มรักต่างเพศ 1,968 ราย ติดยาเสพติดชนิดฉีดเข้าเส้น 467 ราย รับเลือด 12 ราย และไม่ทราบปัจจัยเสี่ยง 72 ราย

ตาราง 1 จำนวนผู้ป่วยและผู้ติดเชื้อไวรัสเอดส์ แยกตามปัจจัยเสี่ยง และเพศ

(ข้อมูลถึงวันที่ 30 เมษายน 2533)

ปัจจัยเสี่ยง	โรคเอดส์		มีอาการสัมพันธ์ กับเอดส์		ติดเชื้อโดยไม่มี อาการ		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศสัมพันธ์	30	76.9	55	45.1	2,888	17.7	2,973	18.0
- ชายรักร่วมเพศ	16	41.0	15	12.3	67	0.4	98	0.6
- ชายรักสองเพศ	4	10.3	9	7.4	89	0.5	102	0.6
- ชายรักต่างเพศ	9	23.1	21	17.2	764	4.7	794	4.8
- หญิงรักต่างเพศ	1	2.6	10	8.2	1,968	12.0	1,979	12.0
2. ใช้ยาเสพติดชนิดฉีด	2	5.1	57	46.7	12,126	74.1	12,185	73.8
- เพศชาย	2	5.1	55	45.1	11,659	71.3	11,716	70.9
- เพศหญิง	-	-	2	1.6	467	2.9	469	2.8
3. รับเลือด	2	5.1	2	1.6	25	0.2	29	0.2
- เพศชาย	1	2.6	1	0.8	13	0.1	15	0.1
- เพศหญิง	1	2.6	1	0.8	12	0.1	14	0.1
4. ติดเชื้อจากมารดา	5	12.8	-	-	-	-	5	0.0
- เพศชาย	2	5.1	-	-	-	-	2	0.0
- เพศหญิง	3	7.7	-	-	-	-	3	0.0
5. ไม่ทราบปัจจัยเสี่ยง	-	-	8	6.6	1,320	8.1	1,328	8.0
- เพศชาย	-	-	6	4.9	1,248	7.6	1,254	7.6

ตาราง 1 (ต่อ)

ปัจจัยเสี่ยง	โรคเอดส์		มีอาการสัมพันธ์ กับเอดส์		ติดเชื้อโดยไม่มี อาการ		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
- เพศหญิง	-	-	2	1.6	72	0.4	74	0.4
รวม	39	100	122	100	16,359	100	16,520	100
ยังมีชีวิตอยู่ในประเทศไทย	11	28.2	99	81.1	16,256	99.4	16,366	99.1

แหล่งข้อมูล : กองระบาดวิทยา สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข

สถานการณ์โรคเอดส์ทั่วโลก (วันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2533)

จากรายงานขององค์การอนามัยโลก ข้อมูลถึงวันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2533

พบว่ามีผู้ป่วยโรคเอดส์ จำนวน 222,740 ราย จาก 153 ประเทศ ทวีปที่มีผู้ป่วยมากที่สุดคือ ทวีปอเมริกา รองลงมาคือ ทวีปแอฟริกา ทวีปยุโรป โอเชียเนีย และทวีปเอเชีย ดังแสดงในตาราง 2

ตาราง 2 จำนวนผู้ป่วยทั่วโลก แยกตามทวีป

ทวีป	ผู้ป่วยโรคเอดส์			
	จำนวน	ร้อยละ	ประเทศที่รายงาน	ประเทศที่มีผู้ป่วย
อเมริกา	147,159	66.1	44	44
แอฟริกา	41,518	18.6	52	48
ยุโรป	31,581	14.2	30	29
โอเชียเนีย	1,894	0.9	14	7
เอเชีย	588	0.2	39	25
รวม	222,740	100.00	179	153

แหล่งข้อมูล : ศูนย์ป้องกันและควบคุมโรคเอดส์ กรมควบคุมโรคติดต่อ กระทรวงสาธารณสุข

เมื่อพิจารณาจากจำนวนผู้ป่วยโรคเอดส์ในแต่ละประเทศ พบว่า ประเทศที่มีผู้ป่วยโรคเอดส์เกิน 1,000 ราย จำนวน 26 ประเทศ ส่วนใหญ่อยู่ในทวีปแอฟริกา 12 ประเทศ ทวีปยุโรป 8 ประเทศ ทวีปอเมริกา 5 ประเทศ และโอเชียเนีย 1 ประเทศ ดังแสดงในตาราง 3

ตาราง 3 ประเทศที่มีผู้ป่วยโรคเอดส์มากกว่า 1,000 คน

(ข้อมูลวันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2533)

ลำดับที่	ประเทศ	จำนวนผู้ป่วย	วันที่รายงาน	ทวีป
1.	สหรัฐอเมริกา	121,645	31/01/90	อเมริกา
2.	บราซิล	9,555	30/12/89	อเมริกา
3.	ฝรั่งเศส	8,883	31/12/89	ยุโรป
4.	ยูกันดา	7,375	15/04/89	แอฟริกา
5.	เคนยา	6,004	30/06/89	แอฟริกา
6.	แทนซาเนีย	5,627	31/12/89	แอฟริกา
7.	อิตาลี	5,307	13/12/89	ยุโรป
8.	เซียร์ราลีโอน	4,636	31/12/89	แอฟริกา
9.	สเปน	4,633	31/12/89	ยุโรป
10.	เยอรมันตะวันตก	4,433	31/01/90	ยุโรป
11.	แคนาดา	3,509	05/02/90	อเมริกา
12.	เม็กซิโก	3,427	01/11/89	อเมริกา
13.	สหราชอาณาจักร	2,830	31/12/89	ยุโรป
14.	แซมเบีย	2,709	29/01/90	แอฟริกา
15.	มาลาวี	2,586	30/06/88	แอฟริกา
16.	บุรุนดี	2,355	30/06/89	แอฟริกา
17.	โซมาเลีย	2,331	30/09/89	แอฟริกา
18.	รวันดา	1,806	31/08/89	แอฟริกา

ตาราง 3 (ต่อ)

ลำดับที่	ประเทศ	จำนวนผู้ป่วย	วันที่รายงาน	ทวีป
19.	ออสเตรเลีย	1,707	26/01/90	โอเชียเนีย
20.	ซิมบับเว	1,632	19/02/90	แอฟริกา
21.	คองโก	1,250	09/12/87	แอฟริกา
22.	สาธารณรัฐโดมินิกัน	1,200	31/12/89	ยุโรป
23.	สวีตเซอร์แลนด์	1,159	31/12/89	ยุโรป
24.	เนเธอร์แลนด์	1,130	30/01/90	ยุโรป
25.	กานา	1,077	31/10/89	แอฟริกา
26.	ไอเวอรีโคสต์	1,010	23/10/89	แอฟริกา

แหล่งข้อมูล : ศูนย์ป้องกันและควบคุมโรคเอดส์ กรมควบคุมโรคติดต่อ กระทรวงสาธารณสุข

ตาราง 4 ประเทศที่รายงานผู้ป่วยสูงสุดในทวีปเอเชีย (ข้อมูลวันที่ 30 กันยายน 2532)

ลำดับที่	ประเทศ	จำนวนผู้ป่วย
1.	ญี่ปุ่น	97
2.	อิสราเอล	85
3.	อินเดีย	29
4.	ฟิลิปปินส์	26
5.	ตุรกี	24
6.	กาตาร์	23
7.	ไทย	22
8.	ฮ่องกง	22
9.	โอมาน	14
10.	สิงคโปร์	13
11.	ปากีสถาน	11
12.	เลบานอน	11
13.	ไซปรัส	11
14.	มาเลเซีย	10

แหล่งข้อมูล : ศูนย์ป้องกันและควบคุมโรคเอดส์ กรมควบคุมโรคติดต่อ กระทรวงสาธารณสุข

สถานภาพและบทบาทของครูประถมศึกษาในส่วนที่เกี่ยวข้องกับโรคเอดส์

ครูประถมศึกษาในสถานภาพหนึ่งคือ ประชาชนในสังคมเช่นเดียวกับบุคคลทั่วไป เมื่อเกิดปัญหาสังคมขึ้นก็ย่อมจะได้รับผลกระทบ อย่างในการตีของโรคเอดส์ ซึ่งเป็นปัญหาสังคมที่สำคัญในขณะนี้ ครูประถมศึกษามีโอกาสที่จะได้รับเชื้อไวรัสเอดส์และป่วยเป็นโรคเอดส์เช่นเดียวกับบุคคลอื่น ๆ เพราะโรคเอดส์นำเชื้อโรคของบุคคลเฉพาะกลุ่มตามที่เคยเข้าใจกัน โรคเอดส์สามารถเกิดขึ้นได้กับบุคคลทุกเพศทุกวัย และทุกสาขาอาชีพหากอยู่ในภาวะที่มีเหตุและปัจจัยเหมาะสมต่อการติดเชื้อ ดังนั้นครูประถมศึกษาในฐานะประชาชนจึงควรมีบทบาทในการป้องกันตนเองให้ปลอดภัยจากการติดเชื้อไวรัสเอดส์ ซึ่งจะส่งผลให้สังคมปลอดภัยจากโรคเอดส์ได้ทางหนึ่ง

ครูประถมศึกษาในอีกสถานภาพหนึ่ง คือ เป็นนักการศึกษา มีหน้าที่ในการจัดการเรียนการสอนให้แก่นักเรียน เพื่อพัฒนาให้นักเรียนเป็นผู้มีคุณภาพ สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข เมื่อปัญหาโรคเอดส์เกิดขึ้นได้ส่งผลกระทบต่อประชาชนทุกเพศ ทุกวัย นักเรียนประถมศึกษาได้รับผลกระทบนี้ด้วยเช่นกัน และในอนาคตอาจมีนักเรียนที่ติดเชื้อไวรัสเอดส์เข้าเรียนในโรงเรียนประถมศึกษามากขึ้น ครูประถมศึกษาจึงมีบทบาทที่จะให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโรคเอดส์ สร้างเจตคติที่เหมาะสม และปลูกฝังค่านิยมที่ถูกต้องแก่นักเรียน นักเรียนประถมศึกษา ก็จะเป็นบุคคลที่มีคุณภาพ สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างปกติ

หน่วยที่ 2

ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับโรคเอดส์

จุดมุ่งหมายเฉพาะ

1. เพื่อให้เข้าใจความหมายของโรคเอดส์
2. เพื่อให้มีความรู้เกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของโรคเอดส์
3. เพื่อให้เข้าใจระบบภูมิคุ้มกันของร่างกาย
4. เพื่อให้เข้าใจกลไกการเกิดโรคเอดส์

เนื้อหาการฝึกอบรม

1. ความหมายของโรคเอดส์
2. ประวัติความเป็นมาของโรคเอดส์
3. เชื้อที่เป็นสาเหตุของโรคเอดส์
4. ระบบภูมิคุ้มกันของร่างกาย
5. กลไกการเกิดโรคเอดส์

กิจกรรมการฝึกอบรม

1. ให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมดูวีซีดีเอเทปเกี่ยวกับโรคเอดส์ จากนั้นให้แต่ละคนแสดงความรู้สึกลงมา
2. ผู้ดำเนินการฝึกอบรม อภิปรายนำถึงความหมายและประวัติความเป็นมาของโรคเอดส์โดยสังเขป

3. ให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมศึกษาชุดฝึกอบรมด้วยตนเอง หน่วยที่ 2 เรื่อง ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับโรคเอดส์ และปฏิบัติตามกิจกรรมที่กำหนดในชุดฝึกอบรม
4. ให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเล่นเกม "มาตามนัด" เป็นการแข่งขันตอบปัญหาเกี่ยวกับเรื่องโรคเอดส์ที่ได้ศึกษาจากชุดฝึกอบรมมาแล้ว
5. ผู้ดำเนินการฝึกอบรมและผู้เข้ารับการฝึกอบรม ร่วมกันอภิปรายสรุปถึงลักษณะสำคัญของโรคเอดส์ เปรียบเทียบกับโรคติดต่อชนิดอื่น ๆ
6. ผู้ดำเนินการฝึกอบรม บรรยายสรุป และซักถามความเข้าใจ

สื่อประกอบการฝึกอบรม

1. วีดีโอเทปเกี่ยวกับโรคเอดส์
2. ชุดฝึกอบรมด้วยตนเอง หน่วยที่ 2 เรื่อง ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับโรคเอดส์
3. อุปกรณ์การเล่นเกม "มาตามนัด" คือ นกหวีด บัตรคำถาม บัตรคำตอบ
4. แผ่นใส ประกอบการบรรยายสรุป

การประเมินผล

1. สังเกตจากการร่วมกิจกรรม
2. ตรวจแบบฝึกหัดจากชุดฝึกอบรมด้วยตนเอง
3. สอบถามเป็นรายบุคคล

ความหมายของโรคเอดส์

โรคเอดส์ (AIDS) หมายถึง "กลุ่มอาการที่เกิดจากระบบภูมิคุ้มกันของร่างกายเสื่อมหรือบกพร่อง ซึ่งเกิดขึ้นภายหลังไม่ช้าเป็นมาแต่กำเนิด" สาเหตุที่ภูมิคุ้มกันของร่างกายเสื่อมหรือบกพร่องจนไม่สามารถทำหน้าที่ป้องกันเชื้อโรคชนิดต่าง ๆ ได้ นั้น เกิดจากเชื้อไวรัสชนิดหนึ่ง เมื่อเชื้อไวรัสนี้เข้าสู่ร่างกายจะมีการฟักตัวอยู่ระยะหนึ่งอาจกินเวลานานหลายปีโดยไม่มีอาการผิดปกติใด ๆ ต่อมาเชื้อไวรัสจะเพิ่มจำนวนมากขึ้นเรื่อย ๆ จนสามารถทำลายระบบภูมิคุ้มกันของร่างกายให้เสียไป ร่างกายจะไม่สามารถป้องกันตนเองจากเชื้อโรคชนิดต่าง ๆ ที่มีอยู่ทั่วไปได้ ทำให้เกิดการติดเชื้อได้ง่าย จนปรากฏเป็นอาการต่าง ๆ ที่เกิดจากการติดเชื้อนั้น ในที่สุดผู้ป่วยก็จะเสียชีวิตเพราะอาการเหล่านี้ เราจึงเรียกกลุ่มอาการที่เกิดขึ้นว่า โรคเอดส์ หรือโรคภูมิคุ้มกันบกพร่อง หรือโรคภูมิคุ้มกันเสื่อม โดยทั่วไปเรียกโรคเอดส์ ก็จะเข้าใจความหมายกันดี คำว่า "เอดส์" เป็นคำเรียกทับศัพท์ภาษาอังกฤษว่า "AIDS" เป็นคำย่อมาจาก Acquired Immune Deficiency Syndrome แต่ละคำมีความหมาย ดังนี้

Acquired หมายถึง เกิดขึ้นภายหลังหรือไม่ช้าเป็นมาแต่กำเนิด

Immune หมายถึง เกี่ยวกับระบบภูมิคุ้มกันของร่างกาย

Deficiency หมายถึง ความบกพร่องหรือความเสื่อม

Syndrome หมายถึง กลุ่มอาการหรือมีอาการได้หลายอย่าง

ประวัติความเป็นมาของโรคเอดส์

โรคเอดส์เกิดขึ้นเมื่อใด มีความเป็นมาอย่างไร ยังไม่มีหลักฐานยืนยันได้อย่างชัดเจนนัก เพียงแต่สันนิษฐานจากร่องรอยของโรคได้ว่า โรคเอดส์น่าจะเกิดขึ้นครั้งแรกในทวีปแอฟริกา เมื่อประมาณปี พ.ศ. 2503 จากนั้นจึงแพร่ระบาดไปสู่ทวีปอเมริกา

ทวีปยุโรป และแพร่ระบาดไปทั่วโลกในปัจจุบัน แต่จากหลักฐานทางการแพทย์ มีการ
 รายงานว่า พบผู้ป่วยโรคเอดส์ครั้งแรก เมื่อปี พ.ศ. 2524 (ขณะนั้นยังไม่ทราบว่า เป็น
 โรคอะไร และยังไม่มีการตั้งชื่อโรค) จากศูนย์ควบคุมโรคของสหรัฐอเมริกา โดยพบว่า
 มีผู้ป่วย 5 ราย ป่วยเป็นโรคปอดบวม จากเชื้อนิวโมซิสติส คารินิไอ (Pneumocystis
 carinii) ต่อมาอีก 1 เดือนก็พบผู้ป่วยโรคมะเร็งหลอดเลือดชนิดแคปสิ ซาร์โคมา
 (Kaposi's sarcoma) อีก 26 ราย ซึ่งสร้างความกังวลสงสัยให้แก่แพทย์เป็นอย่างมาก
 เพราะตามปกติโรคทั้งสองนี้พบได้ยาก และมักจะเกิดกับคนที่มีภูมิคุ้มกันต่ำเท่านั้น
 แต่ผู้ป่วยทุกรายไม่เคยมีประวัติว่าเป็นโรคร้ายแรงประจำตัวมาก่อน และไม่เคยได้รับยา
 ประเภทที่จะไปกดระบบภูมิคุ้มกันของร่างกายมาก่อนเลย ผู้ป่วยทุกรายเสียชีวิต แม้ว่า
 จะได้รับการรักษาเป็นอย่างดี จนกระทั่งปี พ.ศ. 2525 ศูนย์ควบคุมโรคของสหรัฐ
 อเมริกา จึงนิยามโรคใหม่นี้ว่า Acquired Immune Deficiency Syndrome หรือ
 AIDS

สำหรับประเทศไทย ได้มีการตรวจพบผู้ป่วยโรคเอดส์รายแรก เมื่อเดือน
 กันยายน 2527 ผู้ป่วยรายแรกนี้เป็นผู้ชายไทย อายุ 28 ปี เดินทางไปศึกษาต่อที่สหรัฐ
 อเมริกา ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2524 ระหว่างอยู่ในสหรัฐอเมริกานั้น มีพฤติกรรมเป็นชาย
 รักร่วมเพศ (homosexual) เริ่มป่วยครั้งแรกเมื่อเดือนธันวาคม 2526 แพทย์วินิจฉัย
 ว่า ปอดอักเสบทั้งสองข้าง ได้รับการรักษาจนอาการดีขึ้น ต่อมาอีก 4 เดือน ป่วยเป็น
 เยื่อหุ้มสมองอักเสบ และปอดอักเสบ จากเชื้อ นิวโมซิสติส คารินิไอ (Pneumocystis
 carinii) จึงได้รับการวินิจฉัยจากแพทย์ว่า เป็นโรคเอดส์ เมื่ออาการดีขึ้นแล้ว จึง
 เดินทางกลับประเทศไทย เมื่อปี พ.ศ. 2527 ไม่นานก็ต้องเข้ารับการรักษาด่วน
 โรงพยาบาล และเสียชีวิตในที่สุด นอกจากผู้ป่วยรายดังกล่าวนี้แล้วยังมีผู้ป่วยรายอื่น ๆ
 จนในปัจจุบันมีผู้ป่วยและผู้ติดเชื้อไวรัสเอดส์ในประเทศไทยเป็นจำนวนมาก คือ ผู้ป่วย
 โรคเอดส์ 39 ราย ผู้ติดเชื้อที่มีอาการสัมพันธ์กับเอดส์ 122 ราย และผู้ติดเชื้อโดย
 ไม่มีอาการ 16,359 ราย แต่เชื่อว่าจำนวนผู้ป่วยและผู้ติดเชื้อจริง จะมีจำนวนมากกว่า

นี้ ประมาณ 5-10 เท่า เนื่องจากการตรวจสอบยังไม่สามารถทำได้ทั่วถึง บรรดาผู้ติดเชื้อไวรัสเอดส์นี้ พบในเกือบทุกจังหวัดของประเทศไทย ที่พบมากได้แก่ จังหวัดที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว คือ กรุงเทพมหานคร พบมากที่สุด รองลงมาได้แก่ จังหวัดในภาคเหนือ เช่น เชียงใหม่ เชียงราย ลำปาง แพร่ น่าน จังหวัดอื่น ๆ ที่พบมากเช่นกัน ได้แก่ นครสวรรค์ ชลบุรี ภูเก็ต สงขลา อุตรดิตถ์ ขอนแก่น นครปฐม เป็นต้น

สำหรับประเด็นที่ว่า เชื้อไวรัสเอดส์เกิดขึ้นได้อย่างไรนั้น ยังไม่สามารถสรุปได้ เพียงแต่มีข้อสันนิษฐานต่าง ๆ เช่น เชื้อไวรัสเอดส์มาจากลิงสีเขียวแอฟริกา (African green monkey) เพราะนักวิทยาศาสตร์ตรวจพบเชื้อไวรัสที่มีลักษณะคล้ายกับเชื้อไวรัสเอดส์ อยู่ในตัวลิงบางชนิดในแอฟริกา จึงสันนิษฐานว่า เชื้อไวรัสจากลิงคงติดต่อมาสู่คน ด้วยวิธีใดวิธีหนึ่ง จากนั้นจึงเกิดการผ่าเหล่า (mutation) กลายเป็นเชื้อไวรัสเอดส์ขึ้น แต่ก็มีผู้คัดค้านว่า เชื้อไวรัสเอดส์ไม่ได้มาจากลิง เพราะเป็นไวรัสคนละตัวกัน เพียงแต่อาจมีความสัมพันธ์กันเท่านั้น บุคคลกลุ่มนี้เชื่อว่า เชื้อไวรัสเอดส์คงจะมีอยู่ในตัวมนุษย์มานานแล้ว แต่อยู่ ๆ ก็เกิดการเปลี่ยนแปลงทางพันธุกรรมในลักษณะการผ่าเหล่า (mutation) จนสามารถทำอันตรายต่อมนุษย์ได้

เชื้อที่เป็นสาเหตุของโรคเอดส์

โรคเอดส์มีสาเหตุมาจากเชื้อไวรัสชนิดหนึ่ง ชื่อว่า Human Immunodeficiency Virus เรียกสั้น ๆ ว่า HIV (เป็นชื่อที่ตั้งขึ้นภายหลังจากการค้นพบเชื้อไวรัสชนิดนี้แล้ว เมื่อปี พ.ศ. 2526) เป็นเชื้อที่อยู่ในตระกูลรีโทรไวรัส (Retrovirus) มีลักษณะเฉพาะ คือ สามารถอาศัยอยู่หรือทำให้เกิดโรคเฉพาะในคนหรือสิ่งบางชนิดเท่านั้น ไม่สามารถอาศัยอยู่หรือทำให้เกิดโรคในสัตว์ชนิดอื่น ๆ ได้ เชื้อไวรัส HIV ที่พบนี้ คาดว่าจะมีอยู่หลายตัว ปัจจุบันตรวจพบแล้ว 2 ตัวคือ HIV-1 ซึ่งเป็นเชื้อที่แพร่ระบาดไปทั่วโลก รวมทั้งประเทศไทย และเชื้อไวรัส HIV-2 ซึ่งแพร่ระบาดอยู่ในประเทศแถบแอฟริกาตะวันตก

ผู้ค้นพบเชื้อไวรัสเอดส์เป็นคนแรก เป็นชาวฝรั่งเศสคือ นาย ลูค มงตาแยร์ (Luc Montagnier) และคณะ สามารถแยกเชื้อได้จากต่อมน้ำเหลืองของผู้ป่วยโรคเอดส์ เขาตั้งชื่อเชื้อที่แยกได้นี้ว่า Lymphadenopathy Associated Virus เรียกสั้น ๆ ว่า LAV ในเวลาใกล้เคียงกัน นายโรเบิร์ต แกลโล (Robert Gallo) และคณะจากสหรัฐอเมริกา ก็สามารถแยกเชื้อไวรัสได้จากเม็ดเลือดขาวของผู้ป่วยโรคเอดส์ และตั้งชื่อว่า Human T cell Lymphotropic Virus type III เรียกสั้น ๆ ว่า HTLV-III ต่อมานายเลวี (Levy) และคณะ จากสหรัฐอเมริกา ก็สามารถแยกเชื้อไวรัสชนิดเดียวกันจากผู้ป่วยโรคเอดส์ และให้ชื่อว่า AIDS Related Virus เรียกสั้น ๆ ว่า ARV ต่อมาได้มีการตรวจสอบที่แน่ชัดขึ้นพบว่า เชื้อไวรัสที่นายแพทย์ทั้ง 3 คน พบนั้นเป็นเชื้อไวรัสตัวเดียวกัน อยู่ในตระกูล Retrovirus จึงตกลงตั้งชื่อใหม่ให้เป็นสากลว่า Human Immunodeficiency Virus เรียกสั้น ๆ ว่า HIV และเป็นเชื้อที่ใช้เรียกมาจนทุกวันนี้

ระบบภูมิคุ้มกันของร่างกาย

ตามปกติร่างกายของคนเรามีวิธีการป้องกันตนเองให้ปลอดภัยจากเชื้อโรคหลายประการ เช่น ผิวหนังที่แข็งแรง จะป้องกันไม่ให้เชื้อโรคเข้าสู่ร่างกาย ขนจมูกจะช่วยกรองเชื้อโรคไม่ให้เข้าสู่ร่างกายขณะหายใจเข้า เสมหะและน้ำมูกจะช่วยป้องกันไม่ให้เชื้อโรคเข้าสู่ปอดได้ เป็นต้น และหากมีเชื้อโรคเข้าสู่ร่างกายได้แล้ว ร่างกายก็ยังมีวิธีป้องกันอีกหลายประการ เช่น เซลล์เม็ดเลือดขาว สารแอนติบอดี (antibody) และสารอื่น ๆ ที่จะต่อสู้และทำลายเชื้อโรคที่เข้าสู่ร่างกาย หากกลไกการป้องกันตนเองของร่างกายส่วนใดส่วนหนึ่งเกิดชำรุด หรือเสื่อมสภาพไม่สามารถทำหน้าที่ได้ตามปกติร่างกายก็จะอ่อนแอ เชื้อโรคมีโอกาสดำรงตัวอันตรายต่อร่างกายได้มากขึ้น และหากเชื้อโรคสามารถเข้าทำอันตรายร่างกายจนเกิดอาการต่าง ๆ ขึ้น ก็จำเป็นต้องได้รับการช่วยเหลือจากภายนอกโดยการรับยา หรือวิธีการทางการแพทย์ เพื่อช่วยรักษาร่างกายและต่อสู้กับเชื้อโรค

กลไกการเกิดโรคเอดส์

เมื่อเชื้อไวรัสเอดส์เข้าสู่ร่างกายของคนได้แล้ว จะไปเกาะที่ผิวเปลือกนอกของเซลล์เม็ดเลือดขาว โดยเฉพาะอย่างยิ่งเซลล์เม็ดเลือดขาวชนิดที-ลิมโฟไซต์ (T - lymphocyte) ซึ่งมีหน้าที่ช่วยสร้างภูมิคุ้มกัน และควบคุมการทำงานของเซลล์ชนิดอื่น ๆ จากนั้นจะแทรกตัวเข้าไปภายในเซลล์เม็ดเลือดขาว โดยจะทำการเปลี่ยนแปลง ยีน (gene) ของตัวเองให้กลายเป็นส่วนหนึ่งของเซลล์เม็ดเลือดขาวนั้น เมื่อเซลล์เม็ดเลือดขาวแบ่งตัวครั้งใด เชื้อไวรัสเอดส์ก็จะเพิ่มจำนวนขึ้นโดยไม่ต้องแบ่งตัวเอง นอกจากนั้นยังมีบางช่วงที่เชื้อไวรัสเอดส์ สามารถจะแยกตัวออกมาจากเซลล์เม็ดเลือดขาวที่อาศัยอยู่ แล้วเปลี่ยนแปลงให้กลับมาอยู่ในสภาพเดิม สามารถแบ่งตัวเพิ่มจำนวนได้เองเช่นกัน เชื้อไวรัสเอดส์ในส่วนนี้จะบุกรุกทำลายเซลล์อื่น ๆ ของร่างกายจนไม่สามารถทำหน้าที่ได้ตามปกติ เมื่อเซลล์เม็ดเลือดขาวชนิด ที-ลิมโฟไซต์ และเซลล์อื่น ๆ ถูกทำลายมากขึ้น ภูมิคุ้มกันของร่างกายจะเสียไป เชื้อโรคชนิดต่าง ๆ ก็จะเข้าทำอันตรายต่อร่างกาย ทำให้เกิดโรคแทรกซ้อน และโรคฉวยโอกาสขึ้น

จากกลไกการเกิดโรคเอดส์ดังกล่าว จะเห็นได้ว่าเชื้อไวรัสเอดส์นี้ มีคุณสมบัติที่แตกต่างไปจากเชื้อโรคชนิดอื่น ๆ คือ เชื้อไวรัสเอดส์จะเข้ายึดเซลล์เม็ดเลือดขาวซึ่งทำหน้าที่สร้างภูมิคุ้มกัน ดังนั้นเชื้อไวรัสเอดส์จึงไม่ถูกต้านทานจากภูมิคุ้มกันของร่างกาย ในขณะที่เดียวกันก็เป็นการยากที่จะใช้ยาหรือสารจากภายนอกเข้าไปทำลายเชื้อไวรัสเอดส์ได้ เพราะมันผนวกตัวเองเข้ากับเซลล์เม็ดเลือดขาว หากทำลายเชื้อไวรัสเอดส์ก็เท่ากับทำลายเซลล์เม็ดเลือดขาวด้วย เนื่องจากเชื้อไวรัสเอดส์ส่วนใหญ่จะอาศัยอยู่ในเซลล์เม็ดเลือดขาว ดังนั้นเลือดของผู้ป่วยจะมีเชื้อไวรัสเอดส์มากที่สุด รองลงมาได้แก่ น้ำอสุจิ และน้ำในช่องคลอดของผู้หญิง นอกจากนั้นในน้ำลาย น้ำมูก น้ำตา เสมหะ ปัสสาวะ อุจจาระ เหงื่อ และสิ่งคัดหลั่ง รวมทั้งของเหลวต่าง ๆ ในร่างกาย ก็จะมีเชื้อไวรัสเอดส์ปะปนอยู่ด้วย แต่พบในปริมาณน้อย

มีผู้เปรียบเทียบกลไกการเกิดโรคเอดส์ไว้ว่า เชื้อเอดส์เปรียบเสมือนหน่วยแทรกซึม บ่อนทำลาย ส่วนเชื้อโรคอื่น ๆ นั้นเป็นหน่วยจู่โจมเข้าทำอันตรายในภายหลังเมื่อร่างกายอ่อนแอจนไม่สามารถป้องกันตนเองได้

อย่างไรก็ตาม เชื้อเอดส์จะมีอันตรายร้ายแรงและยากแก่การทำลายก็ต่อเมื่อเชื้อนั้นได้เข้าสู่ร่างกายของคนเราได้แล้วเท่านั้น หากเชื้อเอดส์อยู่ภายนอกร่างกายจะมีความอ่อนแอและง่ายแก่การทำลาย เช่น การใช้ยาฆ่าเชื้อโรคทั่วไป แอลกอฮอล์เช็ดแผล เป็นต้น

หน่วยที่ 3

อาการและการรักษาโรคเอดส์

จุดมุ่งหมายเฉพาะ

1. เพื่อให้มีความรู้เกี่ยวกับอาการของผู้ติดเชื้อไวรัสเอดส์ในระยะต่าง ๆ ..
2. เพื่อให้มีความรู้เกี่ยวกับสถานที่สำหรับตรวจและรักษาโรคเอดส์
3. เพื่อให้เข้าใจวิธีการปฏิบัติเบื้องต้นต่อผู้ติดเชื้อไวรัสเอดส์
4. เพื่อให้เกิดความสงสารและเห็นใจผู้ติดเชื้อและผู้ป่วยโรคเอดส์

เนื้อหาการฝึกอบรม

1. อาการของโรคเอดส์
  - 1.1 อาการระยะแรก
  - 1.2 อาการระยะที่สอง
  - 1.3 อาการระยะสุดท้าย
2. การตรวจเชื้อไวรัสเอดส์
3. สถานที่สำหรับตรวจเชื้อไวรัสเอดส์
4. การรักษาโรคเอดส์
5. ความเชื่อที่ไม่ถูกต้องเกี่ยวกับการรักษาโรคเอดส์
6. ข้อควรปฏิบัติของครูประณศึษาในการเฝ้าทผู้ติดเชื้อหรือสงสัยว่าจะติดเชื้อ

ไวรัสเอดส์

กิจกรรมการฝึกอบรม

1. ให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรม พึงข่าวจากหนังสือพิมพ์ที่กล่าวถึงจำนวนผู้ป่วยแยกเป็นผู้ติดเชื้อโดยไม่มีอาการ ผู้มีอาการสัมพันธ์กับเอดส์และเอดส์เต็มขั้น จากนั้นอภิปรายถึงความหมายของคำต่าง ๆ ที่ใช้ในข่าวหรือบทความนั้น
2. ผู้ดำเนินการฝึกอบรม บรรยายสรุป ถึงการแบ่งระยะอาการของโรคเอดส์ หอสังเขป
3. ให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมศึกษาชุดฝึกอบรมด้วยตนเอง หน้าที่ 3 เรื่อง อาการและการรักษาผู้ป่วยโรคเอดส์ และปฏิบัติตามกิจกรรมที่กำหนดในชุดฝึกอบรม
4. แบ่งผู้เข้ารับการฝึกอบรมออกเป็น 4 กลุ่ม ให้แต่ละกลุ่มแสดงละครสั้น ตามเรื่องต่อไปนี้
  - 4.1 ความเชื่อที่ผิด ๆ เรื่องโรคเอดส์
  - 4.2 การตรวจและรักษาโรคเอดส์
  - 4.3 ข้อควรปฏิบัติของครูประถมศึกษาเกี่ยวกับโรคเอดส์
  - 4.4 ความทุกข์ทรมานของผู้ติดเชื้อไวรัสเอดส์
5. ให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรม เขียนข้อความแสดงความรู้สึกที่มีต่อผู้ป่วย หรือผู้ติดเชื้อไวรัสเอดส์ และอ่านให้ผู้อื่นฟัง
6. ผู้ดำเนินการฝึกอบรมบรรยายสรุป และซักถามความเข้าใจ

สื่อประกอบการฝึกอบรม

1. ข่าวหรือบทความจากหนังสือพิมพ์
2. ชุดฝึกอบรมด้วยตนเอง หน้าที่ 3 เรื่องอาการและการรักษาโรคเอดส์
3. แผ่นใส ประกอบการบรรยายสรุป

การประเมินผล

1. สังเกตจากการร่วมกิจกรรม
2. ตรวจแบบฝึกหัดจากชุดฝึกอบรมด้วยตนเอง
3. สอบถามเป็นรายบุคคล

อาการของโรคเอดส์

บุคคลที่ได้รับเชื้อไวรัสเอดส์เข้าสู่ร่างกาย ไม่จำเป็นต้องเกิดภาวะการติดเชื้อเสมอไป ขึ้นอยู่กับจำนวนเชื้อที่เข้าสู่ร่างกาย ภาวะภูมิคุ้มกันของร่างกายขณะนั้นและจำนวนครั้งที่สัมผัสกับเชื้อ แต่อย่างไรก็ตามโอกาสที่จะเกิดการติดเชื้อไวรัสเอดส์นั้นมีมากเหลือเกิน หากบปล่อยให้เชื้อเข้าสู่ร่างกายได้ ถ้ามีการติดเชื้อเกิดขึ้น ผู้ติดเชื้อจะมีอาการต่าง ๆ หลายรูปแบบตามระยะการดำเนินของโรค ซึ่งมีการแบ่งได้หลายแบบ แต่แบบที่นิยมและใช้กันอย่างกว้างขวางทั่วโลกนั้น แบ่งออกเป็น 3 ระยะ ดังนี้

1. ระยะติดเชื้อโดยไม่มีอาการ (asymptomatic infection) ผู้ที่ติดเชื้อจะไม่มีอาการใด ๆ ระหว่างนี้สุขภาพจะสมบูรณ์ แข็งแรง อาจมีการเจ็บป่วยเล็กน้อย ๆ เช่น เป็นไข้หวัด ซึ่งก็จะหายได้เองเหมือนคนปกติทั่วไป ผู้ติดเชื้อจะอยู่ในระยะนี้โดยเฉลี่ยประมาณ 3 - 5 ปี ก่อนที่จะเข้าสู่ระยะอื่นต่อไป บางรายอาจอยู่ในระยะนี้เพียง 1 - 2 ปี ในขณะที่บางรายอาจอยู่ในระยะนี้เกินกว่า 10 ปี แต่ผู้ติดเชื้อที่อยู่ในระยะนี้ทุกรายสามารถจะแพร่เชื้อให้กับบุคคลอื่นได้นับตั้งแต่ตนเองติดเชื้อเป็นต้นไป และหากมีการตรวจเลือดในระยะนี้จะพบเลือดบวก

2. ระยะที่มีอาการสัมพันธ์กับเอดส์ (AIDS related complex) เรียกสั้น ๆ ว่า ARC เป็นระยะต่อจากระยะแรก คือ ผู้ติดเชื้อจะเริ่มมีอาการเจ็บป่วยอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลาย ๆ อย่างรวมกัน โดยไม่ทราบสาเหตุและเป็นเรื้อรังผิดจากผู้ป่วยปกติทั่วไป ผลการตรวจเลือดยังคงเป็นบวกอยู่ ระยะนี้อาจใช้เวลานานเป็นเดือนหรือเป็นปีก่อนจะเข้าสู่ระยะต่อไป อาการต่าง ๆ เหล่านี้คือ

2.1 มีไข้สูงเกินกว่า 37.8 องศาเซลเซียส เป็นพัก ๆ หรือติดต่อกันนาน ไม่น้อยกว่า 3 เดือน โดยไม่ทราบสาเหตุ

2.2 อูจลาระวังเรื้อรัง นานไม่น้อยกว่า 3 เดือน โดยไม่ทราบสาเหตุ

2.3 น้ำหนักตัวลดลงเกินกว่า 10% ของน้ำหนักตัวเดิม นานไม่น้อยกว่า 3 เดือน โดยไม่ทราบสาเหตุ

2.4 ต่อม้ำเหลืองนอกบริเวณขาหนีบ (extra inguinal site) ใดมากกว่า 1 แห่งขึ้นบนานไม่น้อยกว่า 3 เดือน โดยไม่ทราบสาเหตุ

2.5 มีเหงื่อออกมากผิดปกติในตอนกลางคืน (Night Sweat) นานไม่น้อยกว่า 3 เดือน โดยไม่ทราบสาเหตุ

2.6 ติดเชื้อราในช่องปาก (oral candidiasis)

2.7 มีแผลเกิดขึ้นที่ลิ้น เยื่อเมือกในปาก อวัยวะเพศสตรี แผลมีลักษณะขาวนูน เป็นอาการของมะเร็งในระยะแรก (Hairy Leukoplakia)

2.8 เป็นโรคงูสวัด (Herpes Zoster) หรือวัณโรคชนิดไม่แพร่กระจาย (Tuberculosis) หรือการติดเชื้อแทรกซ้อนที่ไม่ร้ายแรง

3. ภาวะโรคเอดส์ (AIDS) เป็นระยะที่ภูมิคุ้มกันของร่างกายถูกทำลายไปมากแล้ว ทำให้เกิดการติดเชื้อโรคชนิดต่าง ๆ ซึ่งคนปกติจะไม่ติดเชื้อโรคเหล่านี้ เราเรียกว่า "โรคติดเชื้อฉวยโอกาส" ซึ่งมีอยู่หลายชนิด อาการที่เกิดขึ้นจึงมีหลายรูปแบบ แต่เป็นที่สังเกตได้ว่า อาการเหล่านี้คนปกติมักจะไม่เป็น เช่น ปอดบวมจากเชื้อนิวโมซิสติส คารินิไอ (Pneumocystis carinii) จะมีอาการไข้ ไอ หอบ เจ็บหน้าอก หรือมะเร็งหลอดเลือดชนิด แคมโปส ซาร์โคมา (Kaposi's sarcoma) จะมีอาการปรากฏเป็นจ้ำสีม่วงแดงตามผิวหนัง หรือเป็นมะเร็งต่อมน้ำเหลือง (Lymphoma) จะมีอาการเป็นก้อนโตตามส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย หรือเป็นสมองอักเสบจากเชื้อ คริปโตค็อกคัส (Cryptococcus) ก็จะมีอาการไข้ บาดศีรษะมาก คอแข็ง หรือเป็นโรคเอดส์ของระบบประสาท ก็จะมีอาการของความจำเสื่อม สติสั้นเพี้ยน ซึมเศร้า สมองเสื่อม แขนขาอ่อนแรง ชักกระตุก เป็นต้น

ผู้ป่วยที่เข้าสู่ระยะโรคเอดส์ดังกล่าวนี้ ส่วนใหญ่จะตายภายใน 1 - 2 ปี โดยจะตายจากโรคติดเชื้อฉวยโอกาสที่เป็นมากจนรักษาไม่ไหว หรือจากโรคติดเชื้อที่ยังไม่มียารักษาอย่างได้ผล หรือตายด้วยโรคมะเร็ง เป็นต้น การที่จะวินิจฉัยว่าใครป่วยเป็น

โรคเอดส์แล้วหรือไม่ เป็นหน้าที่ของแพทย์โดยตรง และเพื่อให้แต่ละประเทศวินิจฉัยตรงกัน องค์การอนามัยโลกจึงกำหนดชื่อโรคที่เกิดจากเชื้ออวัยวะต่าง ๆ ขึ้นกลุ่มหนึ่ง หากใครป่วยเป็นโรคดังกล่าว และวินิจฉัยพบว่าการติดเชื้อไวรัสเอดส์ จึงจะสรุปว่าเป็นโรคเอดส์

การตรวจเชื้อไวรัสเอดส์

การที่จะทราบว่าติดเชื้อไวรัสเอดส์หรือไม่ ทำได้โดยการไปเจาะเลือดตรวจตามโรงพยาบาลของรัฐและเอกชนเกือบทุกแห่ง การไปเจาะเลือดเพื่อตรวจหาเชื้อไวรัสเอดส์นั้น ไม่ควรจะไปเจาะทันทีที่สงสัยว่าได้รับเชื้อมา เพราะเลือดอาจยังไม่ทันให้ผลบวกต้องรอประมาณ 1 - 3 เดือน จึงจะตรวจพบว่าเลือดเป็นบวก ในการตรวจเพื่อหาเชื้อไวรัสเอดส์นี้ โดยทั่วไปจะมีการตรวจแบ่งเป็น 2 ขั้นตอนคือ การตรวจขั้นต้น (screening test) และการตรวจยืนยันผล (confirmatory test) การตรวจขั้นต้นเป็นการตรวจที่ไม่ยุ่งยาก สามารถตรวจได้เป็นจำนวนมาก เพื่อค้นหาผู้ที่อาจติดเชื้อไวรัสเอดส์ วิธีการที่ใช้ส่วนใหญ่มักจะใช้วิธีการที่เรียกว่า อีไลซ่า (ELISA) เป็นการตรวจหาแอนติบอดี (antibody) ต่อเชื้อไวรัสเอดส์ ใช้เวลาตรวจประมาณ 24 - 48 ชั่วโมง ก็ทราบผลหากผลการตรวจพบว่าเลือดบวก จะต้องทำการตรวจซ้ำเพื่อยืนยันผลอีกครั้ง โดยใช้วิธีการที่ยุ่งยากมากขึ้นเรียกว่า วิธีเวสเทิร์น บลอต (western blot) วิธีนี้จะให้ผลค่อนข้างแน่นอน แต่ค่าใช้จ่ายสูงมาก จึงไม่นิยมตรวจโดยใช้วิธีนี้ตั้งแต่เริ่มแรก การตรวจวิธีนี้ใช้เวลาประมาณ 3 - 4 สัปดาห์ จึงจะทราบผล ถ้าผลตรวจเลือดเป็นบวก ก็จะสรุปว่าติดเชื้อไวรัสเอดส์แล้ว (ผลการตรวจเลือดที่เป็นบวกในที่นี้ หมายถึง "บวกต่อเชื้อไวรัสเอดส์" เท่านั้น เพราะคำว่าเลือดบวก โดยทั่วไปมีความหมายหลายประการ อาจบวกต่อเชื้อกามโรคก็ได้ ขึ้นอยู่กับว่า การตรวจครั้งนั้นเป็นการตรวจเชื้ออะไร) อย่างไรก็ตามวิธีการตรวจและรายละเอียดต่าง ๆ เป็นเรื่องของแพทย์ผู้ทำการตรวจจะอธิบายให้ผู้รับการตรวจ เข้าใจได้เป็นอย่างดี และผลการตรวจเลือดจะถูกเก็บไว้เป็นความลับทุกราย แต่หากผู้รับการตรวจไม่แน่ใจในความลับนั้น ก็สามารถจะใช้ชื่อหรือสถานะสมมุติในการลงทะเบียนขอรับการตรวจได้เช่นกัน

สถานที่ตรวจเชื้อไวรัสเอดส์ (ถึงวันที่ 1 กันยายน 2532)

1. สถานที่ตรวจขั้นต้น (screening test) มี 150 แห่งดังนี้

1.1 สถานพยาบาลและหน่วยงานของรัฐในเขตกรุงเทพมหานคร 21 แห่ง

- กองกามโรค กรมควบคุมโรคติดต่อ
- โรงพยาบาลบาราศณราศูร
- โรงพยาบาลโรคทรวงอก
- โรงพยาบาลราชวิถี
- โรงพยาบาลศิริราช
- โรงพยาบาลรามาธิบดี
- โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์
- โรงพยาบาลอภัยภูธร
- โรงพยาบาลวชิระ
- โรงพยาบาลตากสิน
- โรงพยาบาลพระปิ่นเกล้า
- โรงพยาบาลตำรวจ
- โรงพยาบาลภูมิพลอดุลยเดช
- โรงพยาบาลชลประทาน
- โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า
- กองวัณโรค กรมควบคุมโรคติดต่อ
- สถาบันวิทยาศาสตร์สาธารณสุขแห่งชาติ กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์
- โรงพยาบาลนพรัตนราชธานี
- โรงพยาบาลเสาชิงช้า
- โรงพยาบาลนิตยภัตเวช
- โรงพยาบาลเจริญกรุงประชารักษ์

1.2 สถานพยาบาลและหน่วยงานเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร 21 แห่ง

- โรงพยาบาลเคชา
- โรงพยาบาลเปาโล
- โรงพยาบาลบำรุงราษฎร์
- โรงพยาบาลกรุงเทพ
- โรงพยาบาลพญาไท 1
- โรงพยาบาลสมิติเวช
- โรงพยาบาลเทพธารินทร์
- โรงพยาบาลสยาม
- โรงพยาบาลวิภาวดี
- โรงพยาบาลเซ็นต์หลุยส์
- ศูนย์บริจาคโลหิต สภากาชาดไทย
- Special Lab 20/8-9 ซอยร่วมฤดี ถนนสุขุมวิท กทม.
- STD Clinic 1439 ปากซอย 65 ถนนสุขุมวิท พระโขนง กทม.
- RIA 3850 ถนนพระราม 4 อาคารเทพธารินทร์ พระโขนง กทม.
- ศูนย์อิมมูโน ถนนสุขุมวิท พระโขนง กทม.
- โรงพยาบาลกรุงเทพคริสเตียน
- โรงพยาบาลมิตรภาพ
- โรงพยาบาลสำโรงการแพทย์
- โรงพยาบาลสุขุมวิท
- กรุงเทพมหานคร 522/59 สี่แยกสะพานควาย ถนนพหลโยธิน พญาไท กทม.
- คลินิกสุขภาพคลองตัน

1.3 สถานพยาบาลและหน่วยงานของรัฐในส่วนภูมิภาค 102 แห่ง

- โรงพยาบาลศูนย์ และโรงพยาบาลจังหวัดทุกแห่ง รวม 86 แห่ง

- โรงพยาบาลมหาวิทยาลัยในส่วนภูมิภาค 3 แห่ง คือ คณะแพทย-
ศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น และคณะแพทย-
ศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

- ศูนย์กามโรคเขตทุกเขต 9 แห่งคือ สระบุรี ชลบุรี ราชบุรี
นครราชสีมา ขอนแก่น นครสวรรค์ เชียงใหม่ นครศรีธรรมราช และสงขลา

- ศูนย์โรคเขต 2 แห่งคือ อุบลราชธานี และพิษณุโลก

- อื่น ๆ 2 แห่ง คือ โรงพยาบาลอาเนกมณฑล จังหวัดชลบุรี

และงานกามโรค ฝ่ายโรคติดต่อของ สสจ. สุรินทร์

1.4 สถานพยาบาลและหน่วยงานของเอกชน ในส่วนภูมิภาค 5 แห่ง

- โรงพยาบาลเอกชล จังหวัดชลบุรี
- โรงพยาบาลสมเด็จพระเจ้าสุริยราช จังหวัดชลบุรี
- โรงพยาบาลศรีกรม หรือโรงพยาบาลเอราวัณ จังหวัดอุดรธานี
- โรงพยาบาลพิษณุเวช จังหวัดพิษณุโลก
- โรงพยาบาลโอเวอร์บรู๊ค จังหวัดเชียงราย

2. สถานที่ตรวจยืนยันผล (confirmatory test) 17 แห่งดังนี้

- กองกามโรค กรมควบคุมโรคติดต่อ กระทรวงสาธารณสุข
- โรงพยาบาลปราจีนบุรี กรมควบคุมโรคติดต่อ กระทรวงสาธารณสุข
- สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์สาธารณสุขแห่งชาติ กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์

กระทรวงสาธารณสุข

- ภาควิชาจุลชีววิทยา คณะแพทยศาสตร์ ศิริราชพยาบาล
- ภาควิชาจุลชีววิทยา คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ภาควิชาพยาธิวิทยา คณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลรามาธิบดี
- ภาควิชาจุลชีววิทยา คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- ภาควิชาจุลชีววิทยา คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า กระทรวงกลาโหม

- โรงพยาบาลราชวิถี กรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข
- โรงพยาบาลมหาราชนครศรีธรรมราช
- ศูนย์วิทยาศาสตร์การแพทย์ 1 ถึง 6 (สงขลา ชลบุรี นครราชสีมา ขอนแก่น เชียงใหม่ และพิษณุโลก)

การรักษาโรคเอดส์

การรักษาโรคเอดส์ หมายถึง การทำลายหรือกำจัดเชื้อไวรัสเอดส์ที่อยู่ในร่างกายให้หมดไป หรือไม่สามารถทำอันตรายต่อร่างกายได้อีกต่อไป ในปัจจุบันนี้ยังไม่มียาใด ๆ ที่สามารถรักษาโรคเอดส์ให้หายขาดได้ การรักษาเท่าที่ทำได้กันอยู่ เป็นการรักษาตามอาการของโรคที่เกิดจากเชื้อโรคฉวยโอกาสทั้งหลาย ซึ่งก็พอจะรักษาได้บ้างแต่เป็นเพียงการยืดอายุของผู้ป่วยให้ยืนยาวขึ้นเท่านั้น เพราะโรคฉวยโอกาสทั้งหลายเป็นได้ซ้ำแล้วซ้ำอีก ถ้าหากเป็นมาก ๆ ก็ยากที่จะรักษาได้เช่นกัน อย่างไรก็ตามขณะนี้ได้มีการคิดค้นหาตัวยารักษาโรคเอดส์ (ทำลายเชื้อไวรัสเอดส์ในร่างกาย) กันอย่างกว้างขวาง ทั่วโลกมีการทดลองตัวยามากกว่า 1,000 ชนิด แต่ยังไม่ได้ผลเป็นที่น่าพอใจนัก คาดว่าในอนาคตน่าจะมียาที่สามารถรักษาโรคเอดส์ได้ หากผู้ป่วยพยายามรักษาสุขภาพตนเอง และอยู่ภายใต้การดูแลของแพทย์ จะทำให้มีชีวิตรอดยืนยาวขึ้น จนค้นพบยารักษาโรคได้ในที่สุด ผู้ป่วยจึงไม่ควรที่จะท้อแท้ สิ้นหวัง

อย่างไรก็ตามปัจจุบันนี้มีความพยายามที่จะรักษาโรคเอดส์ โดยแบ่งการรักษาออกเป็น 4 ลักษณะดังนี้

1. การรักษาโรคแทรกซ้อนหรือโรคฉวยโอกาส คือ โรคมะเร็งหรือโรคติดเชื้อต่าง ๆ โรคเหล่านี้บางอย่างมียารักษา บางอย่างก็ไม่มียารักษา เป็นการรักษาตามอาการที่ปรากฏ

2. การรักษาที่มุ่งกำจัดเชื้อไวรัสเอดส์ ในปัจจุบันนี้ยังไม่มียาที่ได้ผลแน่นอนในการทำลายเชื้อไวรัสเอดส์ที่อาศัยอยู่ในเม็ดเลือดขาว มีเพียงยาที่ไปหยุดยั้งการแบ่งตัว

ของเชื้อไวรัสเอดส์ เช่น ยาซีโดวูไดน์ (Zidovudine) เรียกสั้น ๆ ว่า ZDV ซึ่งสามารถยับยั้งการแบ่งตัวของเชื้อไวรัสเอดส์ได้ จึงทำให้คนไข้มีอาการดีขึ้น แต่มีผลข้างเคียงอันไม่พึงประสงค์และราคาแพงมาก นอกจากนี้ยังมีตัวยาอื่น ๆ ที่คล้ายกันอีกเป็นจำนวนมากอยู่ในระหว่างการทดลองและพัฒนา

3. การรักษาที่มุ่งเสริมหรือกระตุ้นภูมิคุ้มกันที่เสียไป ในปัจจุบันมีการทดลองยาหลายชนิด และใช้วิธีการต่าง ๆ ที่จะช่วยเสริมภูมิคุ้มกัน เช่น การปลูกถ่ายไขกระดูก และการถ่ายเม็ดเลือดขาว (bone marrow transplantation and lymphocyte transfusion) แต่วิธีการเหล่านี้ยังไม่ได้ผลเป็นที่น่าพอใจนัก

4. การรักษาสภาพจิตของผู้ป่วย ได้แก่ การให้การสนับสนุนทางด้านกำลังใจ การสงเคราะห์ให้อาชีพ การบำบัดทางจิต เนื่องจากผู้ป่วยมักจะได้รับความกดดันทางจิตมาก

ความเชื่อที่ไม่ถูกต้องเกี่ยวกับการรักษาโรคเอดส์

เนื่องจากปัจจุบันยังไม่มียาชนิดใดที่จะรักษาโรคเอดส์ได้อย่างเด็ดขาด จึงมักจะเกิดข่าวลือในทางเองว่า สมุนไพรบางชนิดสามารถรักษาโรคเอดส์ได้ โดยมีการประกาศยืนยันทางสื่อมวลชนและถือโอกาสจำหน่ายตัวยาคืนนั้น ๆ ตัวยาเหล่านี้ไม่มีการพิสูจน์ทางการแพทย์ มีเพียงคำกล่าวอ้างว่าได้ผล ซึ่งตามความจริงแล้วในปัจจุบันมีตัวยามากมายที่ทำให้ผู้ป่วยโรคเอดส์มีความรู้สึกว่าจะอาการดีขึ้น แต่ไม่หายจากโรคและยาบางอย่างอาจมีอันตรายต่อร่างกายได้ ส่วนใหญ่เมื่อกระทรวงสาธารณสุขไปทำการพิสูจน์แล้ว มักจะพบว่าไม่ได้ผล การหลงเชื่อคำเล่าลือเหล่านั้น นอกจากไม่ทำให้เกิดผลดีแล้วยังอาจจะเกิดผลเสียต่อการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์อีกด้วย

ข้อควรปฏิบัติของครูประถมศึกษาในกรณีพบผู้ติดเชื้อหรือสงสัยว่าจะติดเชื้อไวรัสเอดส์

ครูประถมศึกษาในฐานะผู้นำชุมชน ได้รับการยอมรับนับถือจากประชาชนทั่วไป จึงควรมีบทบาทที่สำคัญในการช่วยป้องกันและควบคุมโรคเอดส์คือ นอกจากจะป้องกันตนเองให้ปลอดภัยจากโรคเอดส์แล้ว ยังจะต้องช่วยเหลือสังคมให้ปลอดภัยจากโรคเอดส์ด้วยเช่นกัน เมื่อครูประถมศึกษาพบผู้ติดเชื้อไวรัสเอดส์หรือมีผู้สงสัยว่าตนเองจะติดเชื้อไวรัสเอดส์มาปรึกษา ควรดำเนินการดังนี้

1. แนะนำให้ไปทำการตรวจเลือดหาที่แน่นอนว่าติดเชื้อไวรัสเอดส์จริงหรือไม่ ในกรณีที่ยังไม่ได้รับการตรวจอย่างถูกต้องจากสถานพยาบาล
2. ให้กำลังใจและชี้แจงให้เข้าใจว่า โรคเอดส์นั้นไม่ใช่โรคของคนเลวร้ายอะไร ทุกคนมีโอกาสเป็นโรคนี้ได้หากไม่ระมัดระวัง และชี้แจงถึงวิธีปฏิบัติตนขั้นต้น เพื่อไม่ให้แพร่เชื้อต่อไปให้ผู้อื่น ตลอดจนการดูแลรักษาตนเองให้มีชีวิตยืนยาว จนกว่าจะมียารักษา เพราะการติดเชื้อไวรัสเอดส์ ยังไม่ถือว่าป่วยเป็นโรคเอดส์ สามารถใช้ชีวิตตามปกติได้อีกนานหลายปี ผู้ติดเชื้ออาจตายด้วยสาเหตุอื่น ก่อนที่จะป่วยด้วยโรคเอดส์ก็ได้
3. เก็บรักษาความลับของผู้ติดเชื้อไว้เป็นอย่างดี นำมาปรึกษาหารือกับผู้อื่น

หน่วยที่ 4

การติดต่อและการป้องกันโรคเอดส์

จุดมุ่งหมายเฉพาะ

1. เพื่อให้มีความรู้เกี่ยวกับวิธีการติดต่อและการไม่ติดต่อของโรคเอดส์
2. เพื่อให้มีความรู้เกี่ยวกับวิธีป้องกันตนเองให้ปลอดภัยจากโรคเอดส์
3. เพื่อให้สามารถแนะนำผู้อื่นในการป้องกันโรคเอดส์ได้
4. เพื่อให้สามารถปฏิบัติตนในชีวิตประจำวันให้ปลอดภัยจากโรคเอดส์ได้

เนื้อหาการฝึกอบรม

1. การติดต่อของโรคเอดส์
2. การไม่ติดต่อของโรคเอดส์
3. ความเชื่อที่ไม่ถูกต้องเกี่ยวกับการติดต่อของโรคเอดส์
4. คำนิยมที่ส่งเสริมการแพร่ระบาดของโรคเอดส์
5. วิธีป้องกันโรคเอดส์ให้กับตนเอง
6. วิธีป้องกันและความคุ้มครองโรคเอดส์สำหรับส่วนรวม
7. ข้อปฏิบัติตนของผู้ติดเชื้อไวรัสเอดส์

กิจกรรมการฝึกอบรม

1. ให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมดูวีดีโอเทปเกี่ยวกับโรคเอดส์ อภิปรายถึงวิธีการติดต่อของโรคเอดส์ ตลอดจนความเชื่อที่ไม่ถูกต้องบางประการ

2. ให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมอภิปรายถึงพฤติกรรมในชีวิตประจำวันของตนเองว่า
มีโอกาสติดเชื้อไวรัสเอดส์ได้อย่างไรบ้าง
3. ให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมอภิปรายถึงวิธีป้องกันการติดเชื้อไวรัสเอดส์ว่าควรทำ
อย่างไรบ้าง
4. ให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมศึกษาชุดฝึกอบรมด้วยตนเอง หน่วยที่ 4 เรื่อง การ
ติดต่อและการป้องกันโรคเอดส์ และปฏิบัติตามกิจกรรมที่กำหนดในชุดฝึกอบรม
5. ให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมจับคู่ผลัดกันแสดงบทบาทสมมติ เป็นผู้ให้คำแนะนำ
และผู้มาขอคำแนะนำเกี่ยวกับโรคเอดส์
6. ผู้ดำเนินการฝึกอบรมบรรยายสรุปและให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมช่วยกันเขียน
คำขวัญต่อต้านค่านิยมที่ส่งเสริมการแพร่ระบาดของโรคเอดส์

สื่อประกอบการฝึกอบรม

1. วีซีโอเทปเกี่ยวกับโรคเอดส์
2. ชุดฝึกอบรมด้วยตนเอง หน่วยที่ 4 เรื่อง การติดต่อและการป้องกันโรคเอดส์
3. แผ่นใส ประกอบการบรรยายสรุป

การประเมินผล

1. สังเกตจากการร่วมกิจกรรม
2. ตรวจแบบฝึกหัดจากชุดฝึกอบรมด้วยตนเอง
3. สอบถามเป็นรายบุคคล

การติดต่อของโรคเอดส์

เชื้อไวรัสเอดส์สามารถติดต่อจากบุคคลหนึ่งไปยังอีกบุคคลหนึ่งได้ 3 ทางดังนี้

1. ทางเลือด หมายถึงการที่เลือดของผู้มีเชื้อไวรัสเอดส์ เข้าสู่ร่างกายของอีกบุคคลหนึ่ง จะทำให้บุคคลนั้นติดเชื้อไวรัสเอดส์ได้ การติดต่อทางเลือดนี้ อาจเกิดขึ้นในกรณีที่ได้รับเลือดเข้าสู่ร่างกายโดยตรง เช่น การรับบริจาคเลือดในกรณีที่ตัวเองเสียเลือดไปมาก หรือการรับถ่ายเลือดกรณีรักษาโรคบางอย่าง หรือการใส่เข็มฉีดยาที่ปนเปื้อนเชื้อไวรัสเอดส์ ไม่ว่าจะฉีดยาเสพติดหรือยาธรรมดา หรือการที่มีบาดแผลแล้วไปสัมผัสกับเลือดของผู้ที่มีเชื้อไวรัสเอดส์ อาจสัมผัสโดยตรง หรือสัมผัสกับสิ่งของภาชนะ เครื่องใช้ที่เปื้อนเลือดของผู้มีเชื้อไวรัสเอดส์ หรือถูกเข็ม ตะปู มีด และของมีคมต่าง ๆ ที่เปื้อนเลือดของผู้มีเชื้อไวรัสเอดส์ ทิ่มตำหรือบาด หรือการใช้ของใช้ที่มีคมร่วมกับผู้มีเชื้อไวรัสเอดส์ เช่น ใบมีดโกน แปรงสีฟัน ที่ตัดเล็บ หรือแม้แต่การรับเปลี่ยนถ่ายอวัยวะหรือเนื้อเยื่อจากผู้มีเชื้อไวรัสเอดส์ ก็อาจติดเชื่อได้เช่นกัน เพราะอวัยวะเหล่านี้มีเลือดติดอยู่ การติดต่อทางเลือดที่มีโอกาสมากที่สุด คือ การรับเลือดเข้าสู่ร่างกายเพราะการรับเลือดที่มีเชื้อไวรัสเอดส์เข้าสู่ร่างกาย 1 ขวด มีโอกาสติดเชื่อได้เกือบ 100% รองลงมาคือ การใส่เข็มฉีดยาที่ปนเปื้อนเชื้อไวรัสเอดส์

2. ทางการร่วมเพศ หมายถึงการร่วมเพศกับบุคคลที่มีเชื้อไวรัสเอดส์อยู่ในตัว จะมีโอกาสติดเชื้อไวรัสเอดส์โดยผ่านทางน้ำอสุจิ น้ำในช่องคลอด และสิ่งคัดหลั่งต่าง ๆ ในช่องคลอด การติดเชื่อจากกรณีนี้ติดต่อได้ทั้งการร่วมเพศระหว่างชายกับหญิง (heterosexual) การร่วมเพศระหว่างชายกับชาย (homosexual) การร่วมเพศระหว่างหญิงกับหญิง (lesbian) โดยเฉพาะการร่วมเพศในลักษณะสอดใส่ต่าง ๆ จะทำให้มีโอกาสดิตเชื่อมากขึ้น เช่น การร่วมเพศทางทวารหนัก การร่วมเพศที่รุนแรงเกินไป เพราะจะทำให้เกิดการฉีกขาดของเนื้อเยื่อได้ง่าย การร่วมเพศขณะมีประจำเดือน

การร่วมเพศจะมีแผล หรือเป็นกามโรคอยู่ เพราะจะมีเลือดและน้ำเหลืองปะปนอยู่เป็นจำนวนมาก

3. ทางมารดาสู่ทารก การติดต่ออาจเป็นไปได้ 3 กรณี คือ ขณะตั้งครรภ์ เชื้อไวรัสเอดส์ที่อยู่ในเลือดและของเหลวต่าง ๆ อาจผ่านเข้าไปสู่ทารกทางสายรก ขณะคลอดโดยการปนเปื้อนเลือดของมารดา เช่น เข้าทางรอยตัดสายสะดือ การกลืนกินเลือด หรือน้ำนมของมารดา และหลังจากคลอดโดยผ่านทางน้ำนมของมารดา เนื่องจากในน้ำนมมีเม็ดเลือดขาวปะปนอยู่ แต่กรณีการติดต่อผ่านทางน้ำนมมารดาที่มีโอกาสน้อยมาก ทางองค์การอนามัยโลกจึงยังไม่ห้ามมารดาที่มีเชื้อไวรัสเอดส์เลี้ยงทารกด้วยน้ำนมตนเอง แต่หากหลีกเลี่ยงได้ควรหลีกเลี่ยง

การไม่ติดต่อของโรคเอดส์

จากข้อมูลในปัจจุบันยืนยันได้ว่า เชื้อไวรัสเอดส์ไม่แพร่ผ่านทางอาหาร น้ำ อากาศ ยุง แมลง หรือสัตว์นำโรคอื่นใด และไม่แพร่ผ่านการสัมผัสภายนอกตามปกติในชีวิตประจำวัน ดังนั้นการอยู่อาศัยร่วมกันในชุมชนแออัด การอยู่อาศัยในบ้านเดียวกัน การใช้ห้องน้ำ ห้องส้วม สระว่ายน้ำ โทรศัพท์ เสื้อผ้า สิ่งของเครื่องใช้ การรับประทานอาหารร่วมกัน การกอดจูบตามมารยาทสังคม การนอนบนที่นอนเดียวกัน และการคลุกคลีกับผู้ที่มีเชื้อไวรัสเอดส์ในลักษณะอื่น ๆ ไม่ทำให้เกิดเชื้อไวรัสเอดส์ นอกจากว่าการกระทำดังกล่าวมีความรุนแรงจนเกิดบาดแผลพอที่เชื้อจะแพร่เข้าไปได้ จึงต้องระมัดระวังเช่นกัน

ความเชื่อที่ไม่ถูกต้องบางประการเกี่ยวกับการติดต่อของโรคเอดส์

ปัจจุบันยังมีความเชื่อที่ไม่ถูกต้องบางประการอันจะเป็นอุปสรรคในการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์ ดังนี้

1. เชื่อว่ายุงเป็นพาหะนำโรคเอดส์ การที่ยุงไปกัดคนที่มีเชื้อไวรัสเอดส์แล้ว มากัดคนอื่นจะทำให้คนนั้นติดเชื้อได้ ความเชื่อนี้ไม่ถูกต้องเพราะในความเป็นจริง ยุงไม่สามารถนำเชื้อไวรัสเอดส์ได้ ด้วยเหตุผลดังนี้

1.1 เชื้อไวรัสเอดส์ไม่สามารถมีชีวิตอยู่ในตัวยุงได้เป็นเวลานาน เพราะเชื้อไวรัสเอดส์มีลักษณะเฉพาะว่าจะอาศัยอยู่ได้ในคนหรือสิ่งบางชนิดเท่านั้น เมื่อยุงดูดเลือดเข้าไป เชื้อไวรัสเอดส์จะตายอยู่ในกระเพาะยุงในเวลาไม่นาน

1.2 เชื้อไวรัสเอดส์ไม่สามารถแบ่งตัวในกระเพาะยุงได้ จึงไม่สามารถแพร่กระจายไปสู่ต่อมน้ำลายของยุง ก่อนยุงจะกัดคนถึงแม้จะมีการบ้วนน้ำลายออกมาก่อน น้ำลายยุงที่ออกมา ก็ไม่มีเชื้อไวรัสเอดส์

1.3 ปากยุงที่กัดคนมักจะไม่มีเลือดติดอยู่หรือมีก็น้อยมาก ไม่เหมือนกับเข็มฉีดยาที่มีเลือดติดอยู่เป็นจำนวนมาก

1.4 มีการศึกษาทางวิทยาศาสตร์หลายอย่าง เพื่อศึกษาว่ายุงเป็นพาหะนำเชื้อไวรัสเอดส์ได้หรือไม่ ผลการศึกษาทั้งหมดไม่สามารถยืนยันได้ว่ายุงเป็นพาหะนำโรคเอดส์

2. การไปเที่ยวโสเภณีเป็นครั้งคราวไม่ทำให้ติดเชื้อไวรัสเอดส์ เป็นความเชื่อที่ไม่ถูกต้อง เพราะการร่วมเพศกับผู้ที่มีเชื้อไวรัสเอดส์เพียงครั้งเดียวก็มีโอกาสติดเชื้อได้

3. การมีเพศสัมพันธ์กับบุคคลอื่นที่ไม่ใช่โสเภณี จะปลอดภัยจากโรคเอดส์ เป็นความเชื่อที่ไม่ถูกต้อง เพราะผู้ที่ไม่ใช่โสเภณีก็อาจมีเชื้อไวรัสเอดส์อยู่ในตัว โดยไม่อาจสังเกตได้เช่นกัน

4. การไปบริจาคเลือดตามสถานพยาบาลจะทำให้ผู้บริจาคติดเชื้อไวรัสเอดส์ เป็นความเชื่อที่ไม่ถูกต้อง เพราะปัจจุบันสถานพยาบาลมีการป้องกันเป็นอย่างดี และมักจะใช้เข็มเพียงครั้งเดียว จึงไม่ทำให้ติดเชื้อไวรัสเอดส์

ค่านิยมบางประการที่ส่งเสริมการแพร่ระบาดของโรคเอดส์

มีค่านิยมที่ไม่ถูกต้องบางประการในสังคมไทย ที่จะส่งเสริมการแพร่ระบาดของโรคเอดส์ให้เพิ่มขึ้น สมควรจะต้องแก้ไข คือ

1. ค่านิยม "ขึ้นครุ" เยาวชนไทยที่เริ่มมีความต้องการทางเพศ มักจะได้รับคำแนะนำจากเพื่อนหรือผู้ใหญ่บางคนให้ไป "ขึ้นครุ" กับโสเภณี และเยาวชนเหล่านี้มักจะนำไปใช้ถูกยางอนามัย จึงทำให้มีโอกาสติดเชื้อไวรัสเอดส์มาก โดยเฉพาะในปัจจุบัน หญิงโสเภณีเป็นกลุ่มที่แพร่เชื้อไวรัสเอดส์ได้มากและน่ากลัวที่สุดตามสังคมไทย
2. ค่านิยมต้อนรับข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ที่ไปตรวจราชการ ด้วยการนำหญิงสาวมาบริการ ค่านิยมชนิดนี้ยังคงมีการปฏิบัติอยู่เสมอ โดยเฉพาะในต่างจังหวัด ทำให้ช่วยส่งเสริมการแพร่ระบาดของโรคเอดส์เช่นกัน
3. ค่านิยมที่ว่า "ไปที่ไหนต้องถึงที่นั่น" ค่านิยมนี้ทำให้ผู้เดินทางไปยังสถานที่ต่าง ๆ มักจะไปเที่ยวโสเภณีหรือหญิงบริการ เพื่อให้ "ถึงที่นั่น" เป็นการส่งเสริมการแพร่ระบาดของโรคเอดส์เช่นกัน
4. ค่านิยม "ชายชาติตรีต้องมีเมียมาก" เป็นค่านิยมที่ส่งเสริมให้ผู้ชายสำส่อนทางเพศ เป็นการส่งเสริมการแพร่ระบาดของโรคเอดส์ เช่นกัน
5. ค่านิยม "นารีมีรูปเป็นทรัพย์" เป็นค่านิยมที่จะส่งเสริมให้ผู้หญิงเอาใจใส่แต่ความงาม ใช้ความงามเป็นทางทำมาหากิน เป็นการส่งเสริมหรือยั่วยู่ทางเพศ

นอกจากนี้ยังมีค่านิยมอื่น ๆ ที่ส่งเสริมการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสเอดส์ โดยเป็นค่านิยมเฉพาะท้องถิ่น ซึ่งจะต้องพยายามแก้ไขให้หมดไป

วิธีป้องกันโรคเอดส์สำหรับตนเอง

ปัจจุบันยังไม่มีวัคซีนสำหรับป้องกันโรคเอดส์ได้ ดังนั้นจึงต้องป้องกันตนเองโดยหลีกเลี่ยงจากการติดเชื้อไวรัสเอดส์โดยการปฏิบัติตนดังนี้

1. งดเว้นจากการสำส่อนทางเพศ ควรมีเพศสัมพันธ์เฉพาะคู่ครองของตนเองเท่านั้น เพราะเราไม่สามารถทราบได้ว่า ใครมีเชื้อไวรัสเอดส์อยู่ในตัวบ้าง หากจะมีเพศสัมพันธ์กับบุคคลอื่นหรือโสเภณี ต้องสวมถุงยางอนามัยทุกครั้ง การมีเพศสัมพันธ์กับบุคคลอื่นที่เราไม่รู้ประวัติถือว่าเสี่ยงต่อการติดเชื้อทั้งสิ้น ไม่ว่าจะเป็นลักษณะการมีเพศสัมพันธ์แบบรักร่วมเพศ (homosexual) รักต่างเพศ (heterosexual) หรือรักสองเพศ (bisexual)

2. งดเว้นจากการเสพยาเสพติดโดยเฉพาะชนิดฉีด หากไม่สามารถงดเว้นได้ ควรใช้ชนิดสูดดมหรือกินแทน และพยายามลดลงทีละน้อย พร้อมกับปรึกษาแพทย์เพื่อรักษาจนสามารถงดเว้นได้ในที่สุด แต่หากจำเป็นต้องใช้เข็มฉีดจริง ๆ ก็ควรใช้ครั้งเดียวแล้วทำลาย หรือใช้เฉพาะของตนเองเท่านั้น

3. หลีกเลี่ยงสัมผัสกับเลือด น้ำเหลือง น้ำอสุจิ และน้ำจากช่องคลอดของบุคคลอื่น และอย่าให้เข้าสู่ร่างกายได้ไม่ว่าจะผ่านเข้าไปทางใดก็ตาม หากไม่สามารถจะหลีกเลี่ยงได้ เมื่อสัมผัสกับสิ่งเหล่านี้แล้ว ควรรักษาความสะอาดด้วยสบู่ แล้วใช้แอลกอฮอล์ 70% (แอลกอฮอล์สำหรับล้างแผลทั่วไป) เช็ดให้ทั่วก็จะช่วยลดการติดเชื้อได้ (ยาแดง mercurochrome ไม่สามารถใช้ฆ่าเชื้อไวรัสเอดส์ได้ จึงไม่ควรใช้)

4. งดเว้นการใช้ของใช้ส่วนตัวร่วมกับผู้อื่น โดยเฉพาะของมีคมทั้งหลาย เช่น มีดโกนหนวด กรรไกรตัดเล็บ เข็มเจาะหู เข็มสักตัว เป็นต้น หากหลีกเลี่ยงไม่ได้ ควรทำความสะอาดของใช้เหล่านั้นโดยการล้างด้วยน้ำสบู่ ผงซักฟอก หรือแช่ด้วยแอลกอฮอล์ก่อนใช้

5. ไม่รับเลือดหรืออวัยวะใด ๆ ของผู้อื่นก่อนที่จะได้รับการตรวจสอบหาเชื้อไวรัสเอดส์จากแพทย์เสียก่อน

สรุปว่าการป้องกันตนเองไม่ให้ติดเชื้อไวรัสเอดส์จากบุคคลอื่น ทำได้โดยอย่าให้เลือดและของเหลวทุกชนิดของบุคคลอื่นเข้าสู่ร่างกายเราไม่ว่าวิธีใดก็ตาม อย่าร่วมเพศกับบุคคลอื่นที่ไม่ใช่สามีภรรยาของตนเอง หรือสามีภรรยาของตนเองที่ทราบว่าติดเชื้อไวรัสเอดส์อยู่ในตัวก็ไม่ควรร่วมเพศด้วย แต่หากจำเป็นต้องร่วมเพศอย่างอนาถาทุกครั้ง

การป้องกันและควบคุมโรคเอดส์สำหรับส่วนรวม

เพื่อให้สังคมปลอดภัยจากโรคเอดส์ นอกจากจะป้องกันตนเองแล้ว ยังควรปฏิบัติ ดังนี้

1. ศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์ให้เข้าใจอย่างแท้จริง
2. สนทนากับบุคคลในครอบครัวและเพื่อนบ้าน ชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการป้องกันโรคเอดส์
3. ร่วมมือกับหน่วยงานของรัฐและเอกชน ในการดำเนินการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์
4. ให้ความช่วยเหลือและให้กำลังใจแก่ผู้ติดเชื้อและผู้ป่วยโรคเอดส์เท่าที่จะทำได้

ข้อควรปฏิบัติสำหรับผู้ติดเชื้อไวรัสเอดส์

หากท่านติดเชื้อไวรัสเอดส์แล้ว อย่าเพิ่งท้อแท้สิ้นหวัง หรือทำการใด ๆ เป็นการประชดสังคม เพราะท่านยังสามารถมีชีวิตได้อย่างปกติอีกหลายปีกว่าที่จะกลายเป็นโรคเอดส์ ดังนั้นควรดูแลสุขภาพของตนเองและป้องกันไม่ให้ผู้อื่นติดเชื้อไปจากตน โดยปฏิบัติดังนี้

1. สามารถคบหาสมาคมกับผู้อื่นได้ตามปกติ ไม่จำเป็นต้องหลบซ่อนหรือเก็บตัวอยู่เพียงคนเดียว
2. ควรระวังของเหลวต่าง ๆ จากร่างกายของท่านอย่าให้กระเด็นหรือเประอะเปื้อนผู้อื่น
3. เสื้อผ้าเครื่องใช้ของตนเองที่ใช้แล้ว ควรทำความสะอาดด้วยการต้มและซักด้วยผงซักฟอกด้วยตนเอง
4. ไม่ใช้เบร้งส์ฟัน มีดโกนหนวด กรรไกรตัดเล็บ หรือของมีคมร่วมกับผู้อื่น

5. หลีกเลี่ยงการมีเพศสัมพันธ์กับผู้อื่น หากจำเป็นควรใช้การสำเร็จความใคร่ด้วยตนเอง หรือใช้ถุงยางอนามัยทุกครั้ง ต้องงดเว้นการร่วมเพศทางทวารหนักและทางปากอย่างเด็ดขาด และอย่าจูบกับผู้อื่นอย่างชนิดดูดดื่ม

6. งดการบริจาคเลือด อวัยวะอื่น ๆ ของร่างกาย และน้ำอสุจิโดยเด็ดขาด

7. หากเป็นสตรีควรทาหมันเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์

8. ไม่ควรไปเยี่ยมเยียนหรือเข้าใกล้ผู้ป่วยโรคอื่น ๆ เพราะท่านอาจติดเชื้อโรคฉวยโอกาสได้

9. ไม่ควรดูแลสัตว์เลี้ยงหรือทำความสะอาดกรงสัตว์ด้วยตนเอง เพราะอาจติดเชื้อโรคฉวยโอกาสได้

10. ไม่ควรใช้เข็มฉีดยาเสพติดหรือยาอื่นใดด้วยตนเอง หากจำเป็นห้ามใช้ร่วมกับผู้อื่นเด็ดขาด

11. ควรติดต่อกับแพทย์ผู้ดูแลรักษาอย่างใกล้ชิดเป็นระยะ และปฏิบัติตามคำแนะนำอย่างเคร่งครัด

12. ทำจิตใจให้ปกติ โดยการศึกษาและปฏิบัติธรรมอย่างจริงจัง

หน่วยที่ 5

กฎหมายเกี่ยวกับโรคเอดส์และผลกระทบที่เกิดจากโรคเอดส์

จุดมุ่งหมายเฉพาะ

1. เพื่อให้มีความรู้เกี่ยวกับกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับโรคเอดส์
2. เพื่อให้เข้าใจถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นจากโรคเอดส์
3. เพื่อให้ยอมรับและสนับสนุนการปฏิบัติงานเพื่อป้องกันและควบคุมโรคเอดส์

ของหน่วยงานต่าง ๆ

4. เพื่อให้สามารถปฏิบัติตามกฎหมายเกี่ยวกับโรคเอดส์ได้

เนื้อหาการฝึกอบรม

1. กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับโรคเอดส์ที่ประชาชนควรรทราบ
2. ข้อปฏิบัติตามกฎหมายที่ประชาชนควรรทราบ
3. ผลกระทบจากโรคเอดส์
  - ผลกระทบทางสังคม
  - ผลกระทบทางเศรษฐกิจ
  - ผลกระทบทางการเมือง
4. การดำเนินงานป้องกันและควบคุมโรคเอดส์ในประเทศไทย

กิจกรรมการฝึกอบรม

1. ให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมร้องเพลง "เอดส์อันตราย" และอภิปรายถึงเนื้อเพลง ที่กล่าวถึงการป้องกันโรคเอดส์ว่าจะป้องกันได้อย่างไรบ้าง โดยทบทวนความรู้เดิมที่ได้ศึกษา ในหน่วยที่ผ่านมา
2. ให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมอภิปรายถึงพระราชบัญญัติโรคเอดส์ จากข่าวหนังสือพิมพ์ ว่าเป็นมาตรการที่เหมาะสมหรือไม่เพราะเหตุใด
3. ให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมศึกษาชุดฝึกอบรมด้วยตนเอง หน่วยที่ 5 เรื่อง กฎหมาย ที่เกี่ยวข้องกับโรคเอดส์และผลกระทบที่เกิดจากโรคเอดส์ และปฏิบัติตามกิจกรรมที่กำหนดไว้ใน ชุดฝึกอบรม
4. ให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมแสดงละครสั้นเพื่อสะท้อนให้เห็นถึงความเข้าใจในเนื้อหา ที่ศึกษาจากชุดฝึกอบรม โดยสมมติให้แต่ละคนแสดงบทบาทแตกต่างกันไป เช่น ครูประถมศึกษา ประชาชน ผู้ติดเชื้อไวรัสเอดส์ สาธารณสุขจังหวัด เจ้าหน้าที่ตำรวจ กำนัน เป็นต้น
5. แบ่งผู้เข้ารับการฝึกอบรมออกเป็นกลุ่มเพื่อระดมความคิด วางแผน สำหรับ ป้องกันและควบคุมโรคเอดส์ในท้องถิ่นของตนเอง จากนั้นนำเสนอต่อที่ประชุม
6. ผู้ดำเนินการฝึกอบรมบรรยายสรุป เนื้อหาทั้งหมดที่ศึกษามา พร้อมทั้งซักถาม ความเข้าใจ

สื่อประกอบการฝึกอบรม

1. แผนภูมิเพลง "เอดส์อันตราย"
2. ข่าวจากหนังสือพิมพ์ เรื่อง "พระราชบัญญัติโรคเอดส์"
3. ชุดฝึกอบรมด้วยตนเอง หน่วยที่ 5 เรื่อง กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับโรคเอดส์ และผลกระทบจากโรคเอดส์
4. แผ่นใส ประกอบการบรรยายสรุป

การประเมินผล

1. สังเกตจากการร่วมกิจกรรม
2. ตรวจแบบฝึกหัดจากชุดฝึกอบรมด้วยตนเอง
3. สอบถามเป็นรายบุคคล

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับโรคเอดส์

รัฐบาลได้ตระหนักถึงปัญหาและความจำเป็นที่จะต้องมีการทวงกฎหมายเพื่อป้องกันและควบคุมโรคเอดส์ จึงดำเนินการดังนี้

1. กระทรวงสาธารณสุขได้ออก "ประกาศกระทรวงสาธารณสุข" ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2528) เรื่อง "เพิ่มเติมชื่อโรคติดต่อต้องแจ้งความและอาการสำคัญของโรค" ซึ่งออกตามความในมาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติโรคติดต่อ พ.ศ. 2523 มีสาระสำคัญคือ ให้โรคเอดส์เป็นโรคที่ต้องแจ้งความตามกฎหมาย
2. กระทรวงสาธารณสุขได้ออก "กฎกระทรวง" (พ.ศ. 2529) ซึ่งออกตามความในมาตรา 7 และมาตรา 22 แห่งพระราชบัญญัติโรคติดต่อ พ.ศ. 2523 มีสาระสำคัญคือ กำหนดรายละเอียดและขั้นตอนการปฏิบัติงานในการแจ้งความโรคติดต่อ
3. กระทรวงมหาดไทยได้ออก "กฎกระทรวง" ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2529) ซึ่งออกตามความในมาตรา 5 มาตรา 12(4) และมาตรา 44(2) แห่งพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522 มีสาระสำคัญคือ เพิ่มชื่อโรคเอดส์ เป็นโรคต้องห้ามมิให้คนต่างด้าวซึ่งมีโรคดังกล่าวเข้ามาในราชอาณาจักร หรือเข้ามามีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักร

การปฏิบัติตามกฎหมายเกี่ยวกับโรคเอดส์ของประชาชน

เนื่องจากโรคเอดส์เป็นโรคติดต่อที่ต้องแจ้งความตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2528 ซึ่งออกตามความในพระราชบัญญัติโรคติดต่อ พ.ศ. 2523 มีรายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติของประชาชนดังนี้

1. เมื่อมีผู้ป่วยหรือมีเหตุสงสัยว่าป่วยเกิดขึ้นให้บุคคลต่อไปนี้ เป็นผู้แจ้งความ

1.1 เจ้าของหรือผู้ควบคุมดูแลบ้าน หรือแพทย์ผู้ทำการรักษาพยาบาล กรณีที่มีการป่วยเกิดขึ้นในบ้าน

1.2 ผู้รับผิดชอบในสถานพยาบาล กรณีที่มีการป่วยเกิดขึ้นในสถานพยาบาล

1.3 ผู้ทำการชันสูตรทางการแพทย์ หรือผู้รับผิดชอบในสถานที่ที่ได้รับการชันสูตรทางการแพทย์

2. โทษของการไม่แจ้งความ มีโทษปรับไม่เกิน 2,000 บาท

3. ต้องแจ้งความภายใน 24 ชั่วโมง นับแต่เริ่มมีการป่วย หรือมีเหตุสงสัยว่าได้มีการป่วยหรือได้มีการชันสูตรทางการแพทย์ ตรวจพบว่าอาจมีเชื้อไวรัสเอดส์แล้วแต่กรณี

4. รายละเอียดที่ต้องแจ้งความมีดังนี้

4.1 ในกรณีที่เจ้าของหรือผู้ควบคุมดูแลบ้านเป็นผู้แจ้งความต้องแจ้งรายละเอียดดังนี้

- ชื่อ ที่อยู่ ของตนเองและความสัมพันธ์กับผู้ป่วย
- ชื่อ อายุ ที่อยู่ของผู้ป่วย สถานที่ที่ผู้ป่วยพักรักษาตัว วันเริ่มป่วย

และอาการสำคัญของผู้ป่วย

4.2 ในกรณีที่ผู้ทำการรักษาพยาบาล หรือผู้รับผิดชอบในสถานพยาบาลเป็นผู้แจ้ง ต้องแจ้งรายละเอียดดังนี้

- ชื่อ ที่อยู่ และสถานที่ทำงานของตนเอง
- ชื่อ อายุ ที่อยู่ของผู้ป่วย สถานที่ที่ผู้ป่วยพักรักษาตัว วันแรกของการ

รับไว้รักษา การวินิจฉัยโรคขั้นต้น และสภาพผู้ป่วยขณะแจ้งความ

4.3 ในกรณีที่ผู้ทำการชันสูตรทางการแพทย์ หรือผู้รับผิดชอบในสถานที่ที่ได้รับการชันสูตรทางการแพทย์ เป็นผู้แจ้งความ ต้องแจ้งรายละเอียดดังนี้

- ชื่อ ที่อยู่ และสถานที่ทำงานของตน
- ชื่อ อายุ และที่อยู่ของผู้ป่วย

- ชื่อ ที่อยู่ และสถานที่ทำงานของผู้ส่งวัตถุตัวอย่างไปให้ตรวจ
- การวินิจฉัยโรคขั้นต้น และผลการชันสูตร

5. - ผู้มีหน้าที่รับแจ้งความคือ เจ้าพนักงานสาธารณสุข ซึ่งหมายถึง พนักงานที่ได้รับการแต่งตั้งให้มีหน้าที่ตรวจตราดูแลและรับผิดชอบในการสาธารณสุขทั่วไปหรือเฉพาะในท้องที่ใดท้องที่หนึ่ง เช่น ปลัดกระทรวงสาธารณสุข อธิบดีทุกกรมในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัด ผู้อำนวยการโรงพยาบาลของรัฐ เจ้าหน้าที่สาธารณสุขอำเภอ เจ้าหน้าที่สาธารณสุขประจำสถานีอนามัย ผู้อำนวยการสำนักอนามัยกรุงเทพมหานคร หัวหน้าฝ่ายสาธารณสุขเทศบาล และเมืองพัทยา เป็นต้น

6. เจ้าพนักงานสาธารณสุข มีอำนาจหน้าที่ดังนี้

6.1 ให้ผู้ป่วยหรือมีเหตุสงสัยว่าป่วย ผู้สัมผัสหรือผู้เป็นพาหะมารับการตรวจชันสูตรทางการแพทย์หรือรักษา ณ สถานที่ที่กำหนด หากผู้ใดฝ่าฝืนมีโทษปรับไม่เกิน 2,000 บาท

6.2 คุมไว้สังเกตหรือกักกัน ผู้ที่เป็นหรือสงสัยว่าเป็นผู้สัมผัสโรคหรือพาหะ หากผู้ใดฝ่าฝืนมีโทษปรับไม่เกิน 2,000 บาท

6.3 ในการผู้ป่วยถึงแก่ความตาย เจ้าพนักงานสาธารณสุขอาจสั่งการหรือดำเนินการเองแก่ศพตามความเหมาะสม เพื่อป้องกันการแพร่โรค ผู้ฝ่าฝืนคำสั่งอาจถูกลงโทษจำคุกไม่เกิน 6 เดือน หรือปรับไม่เกิน 1,000 บาท

6.4 จัดหาและให้เวชภัณฑ์ เพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของโรค

6.5 ห้ามผู้ป่วยหรือผู้ที่มีเหตุสงสัย กระทำการใด ๆ อันอาจจะเป็นเหตุให้โรคแพร่หลาย หากฝ่าฝืนจะมีโทษปรับไม่เกิน 2,000 บาท

เนื่องจากโรคเอดส์เป็นโรคที่มีผลกระทบทางสังคม คือ ผู้ป่วยหรือเป็นพาหะอาจถูกรังเกียจหรือกีดกันจากสังคม รวมทั้งอาจถูกให้ออกจากงาน ดังนั้นแพทย์ พยาบาล ผู้ให้การบำบัดรักษา ผู้ให้บริการทางการแพทย์และสาธารณสุข ต้องรักษาความลับของผู้ป่วยไว้ หากมีความจำเป็นต้องเปิดเผยแก่ผู้ใกล้ชิด ซึ่งมีโอกาสสัมผัสโรค เช่น คู่สมรส จะต้อง

ได้รับความยินยอมให้เปิดเผยเป็นลายลักษณ์อักษรจากผู้ป่วย ยกเว้นการเปิดเผยนั้นเป็นการดี ที่ต้องปฏิบัติตามกฎหมายหรือหน้าที่ราชการ หากแพทย์ พยาบาล ผู้ให้การบำบัดรักษา ผู้ให้บริการทางการแพทย์และสาธารณสุขเปิดเผยความลับของผู้ป่วย อาจมีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 323 ซึ่งระบุว่า "ผู้ใดล่วงรู้หรือได้มาซึ่งความลับของผู้อื่น โดยเหตุที่ประกอบอาชีพแพทย์ เภสัชกร พยาบาล ฯลฯ หรือโดยเหตุที่เป็นผู้ช่วยในการประกอบอาชีพนั้น แล้วเปิดเผยความลับนั้น ในอันที่จะเกิดความเสียหายแก่ผู้ใดผู้หนึ่ง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 6 เดือน หรือปรับไม่เกิน 1,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ" นอกจากนั้น ยังอาจมีความผิดตามกฎหมายอื่น ๆ เช่น ข้อบังคับของแพทยสภา ว่าด้วยการรักษจริยธรรมแห่งวิชาชีพ เวชกรรม พ.ศ. 2526 ข้อบังคับสภาพยาบาลว่าด้วยข้อจกัณฑ์และเงื่อนไขในการประกอบอาชีพการพยาบาล และการผดุงครรภ์ พ.ศ. 2530 หรือกฎกระทรวง ฉบับที่ 4 พ.ศ. 2521 ออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมการประกอบโรคศิลปะ พุทธศักราช 2479 เป็นต้น

ผลกระทบจากโรคเอดส์

นอกจากโรคเอดส์จะส่งผลโดยตรงต่อสุขภาพของประชาชนโดยทั่วไปแล้ว ยังส่งผลกระทบต่อสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองของประเทศ ดังนี้

1. ผลกระทบต่อสังคมและวัฒนธรรม โรคเอดส์ส่งผลกระทบต่อสังคมอย่างใหญ่หลวง คือ การที่ประชาชนเกิดความตื่นกลัวโรคเอดส์เป็นอย่างมาก เพราะความไม่รู้จักจริง ทำให้เกิด ข่าวลือต่าง ๆ เป็นการทำให้สังคมสับสน เกิดความแตกแยกก็ตักันผู้ติดเชื้อไวรัสเอดส์ออกจากสังคมปกติ มีการถูกเหยียดหยามอาจทำให้เกิดภาวะการกีดกันสังคม ผู้คนจะหวาดระแวง ไม่มีความไว้วางใจซึ่งกันและกัน และเมื่อมีคนตายด้วยโรคเอดส์มากขึ้น การใช้ถุงยางอนามัยจะกลายเป็นเรื่องปกติของสังคมไทย

2. ผลกระทบต่อเศรษฐกิจ โรคเอดส์เป็นโรคที่บั่นทอนความเจริญก้าวหน้าทาง

เศรษฐกิจและขีดความสามารถพัฒนาประเทศเป็นอย่างมาก เนื่องจากผู้ที่เป็นโรคเอดส์มักจะอยู่ในวัยหนุ่มสาวถึงวัยกลางคน ซึ่งเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ หากบุคคลกลุ่มนี้ต้องมาเสียชีวิต หรือเสื่อมสมรรถภาพลง เหลือเพียงเด็กและคนชรา ระบบเศรษฐกิจของประเทศก็จะอ่อนแอลง นอกจากนี้รัฐยังต้องจัดสรรงบประมาณเป็นจำนวนมหาศาลในการดูแลรักษาผู้ป่วย รวมทั้งงบประมาณในการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์อีกด้วย

3. ผลกระทบต่อการเมือง โรคเอดส์ส่งผลกระทบต่อการเมืองทั้งภายในและระหว่างประเทศ หากรัฐดำเนินนโยบายเกี่ยวกับโรคเอดส์ผิดพลาด อาจทำให้เกิดความสับสนวุ่นวายได้ เนื่องจากโรคเอดส์มีส่วนเกี่ยวข้องกับและกระทบกับหลายวงการ การออกกฎหมายกีดกัน หรือการส่งตัวผู้ติดเชื้อหรือผู้ป่วยโรคเอดส์ออกนอกประเทศ อาจทำให้กระทบกระเทือนความสัมพันธ์ระหว่างประเทศได้

การดำเนินงานควบคุมโรคเอดส์ในประเทศไทย

รัฐบาลโดยกระทรวงสาธารณสุข ได้จัดทำโครงการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์ขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อป้องกันการแพร่กระจายของเชื้อไวรัสเอดส์ในประเทศไทย
2. เพื่อลดอัตราการป่วยและตายที่เกี่ยวข้องกับการติดเชื้อไวรัสเอดส์
3. เพื่อลดผลกระทบทางสังคมและเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นจากการติดเชื้อไวรัสเอดส์

กลวิธีหลักในการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์

1. การป้องกันการแพร่เชื้อไวรัสเอดส์โดยผ่านทางกระแสเลือด มีมาตรการดังนี้
  - 1.1 ให้สุขศึกษา เพื่อให้ประชาชนหลีกเลี่ยงการใช้ยาเสพติด การใช้เข็ม และกระบอกฉีดยาร่วมกับผู้อื่น

1.2 ตรวจเลือด ผลลัพธ์จากเลือดและอวัยวะที่รับบริจาคเพื่อหาเชื้อไวรัสเอดส์ก่อนนำไปใช้

1.3 งดรับบริจาคเลือดจากบุคคลที่เสี่ยงต่อการติดเชื้อไวรัสเอดส์ เช่น ผู้ติดยาเสพติด เกย์ หรือหญิงอาชีพพิเศษ

2. การป้องกันการแพร่เชื้อไวรัสเอดส์โดยผ่านทางเพศสัมพันธ์ ดังนี้

2.1 ให้สุศึกษา เพื่อให้ประชาชนหลีกเลี่ยงพฤติกรรมที่เสี่ยงต่อการติดเชื้อ เช่น การสำล่อนทางเพศ

2.2 ส่งเสริมและสนับสนุนการใช้ถุงยางอนามัยในการป้องกันโรค

2.3 ค้นหาผู้ติดเชื้อในกลุ่มเสี่ยง

3. การป้องกันการแพร่เชื้อไวรัสเอดส์จากการค้าสุทธารภโดยแนะนำสตรีที่ติดเชื้อไวรัสเอดส์ให้คุมกำเนิดหรือทาหมัน เพราะทารกที่เกิดมาประมาณร้อยละ 50 อาจติดเชื้อเอดส์ไปด้วย

4. การรักษาผู้ติดเชื้อหรือผู้ป่วยโรคเอดส์ เป็นการรักษาตามอาการที่ปรากฏ เนื่องจากปัจจุบันยังไม่มียาที่ใช้รักษาโรคเอดส์ได้ มีเพียงยาที่สามารถยับยั้งการแบ่งตัวของเชื้อไวรัสเอดส์เท่านั้น

5. การป้องกันปัญหาทางสังคมที่เกิดจากโรคเอดส์ โดยการให้สุศึกษาแก่ประชาชน และแนะแนวทางการแพทย์และสังคมแก่ผู้ติดเชื้อและครอบครัว โดยยึดหลักสิทธิมนุษยชน เพื่อให้บุคคลเหล่านี้สามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้

กลวิธีสนับสนุน

1. ประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน

2. ปรับปรุงและจัดอุปกรณ์ที่จำเป็นต้องใช้ในการปฏิบัติงานให้กระจายอย่างทั่วถึง ทั้งในส่วนกลางและภูมิภาค

3. แนะนำในการดำรงชีพ ตลอดจนทางด้านจิตใจแก่ผู้ติดเชื้อไวรัสเอดส์และครอบครัว และให้การสงเคราะห์ในกรณีจำเป็น

4. มีมาตรการทางด้านกฎหมาย โดยกำหนดให้โรคเอดส์เป็นโรคติดต่อที่ต้องแจ้งความ และมีกฎหมายตรวจคนเข้าเมือง

เพลงเอดส์อันตราย

เอดส์อันตราย
อย่าเปลี่ยนคู่นอน
ช่วยราชการ
ป้องกันเอดส์ไว้

ยาเสพติดร้ายป้องกันไว้ก่อน
โรคร้ายจรถึงตัวได้
ช่วยกันต่อต้านโรคภัย
เพื่อนมาให้เอดส์พัฒนา

หน่วยที่ 6

แผนป้องกันโรคเอดส์ในสถานศึกษา ระดับประถมศึกษา

ของกระทรวงศึกษาธิการ

จุดมุ่งหมายเฉพาะ

1. เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแผนป้องกันโรคเอดส์ในสถานศึกษา ระดับประถมศึกษา ของกระทรวงศึกษาธิการ
2. เพื่อให้ตระหนักถึงความสำคัญของแผนป้องกันโรคเอดส์ในสถานศึกษา ระดับประถมศึกษา ของกระทรวงศึกษาธิการ
3. เพื่อให้สามารถปฏิบัติตามแผนป้องกันโรคเอดส์ในสถานศึกษา ระดับประถมศึกษา ของกระทรวงศึกษาธิการได้

เนื้อหาการฝึกอบรม

แผนป้องกันโรคเอดส์ในสถานศึกษา ระดับประถมศึกษา (พ.ศ. 2535 - 2539)

ของกระทรวงศึกษาธิการ

- ชื่อเท็จจริง
- สภาพปัญหา
- ยุทธศาสตร์
- แนวทาง
- วัตถุประสงค์
- มาตรการ
- การติดตามและประเมินผล

กิจกรรมการฝึกอบรม

1. ให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมฟังข่าวเรื่องการเฝ้านักเรียนที่ติดเชื้อไวรัสเอดส์ออกจากโรงเรียน และแสดงความคิดเห็น
2. ให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมทบทวนความรู้เกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์ที่ได้ศึกษามาแล้ว
3. ให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมศึกษาชุดฝึกอบรมด้วยตนเอง หน่วยที่ 6 เรื่อง แผนป้องกันโรคเอดส์ในสถานศึกษาระดับประถมศึกษา ของกระทรวงศึกษาธิการ และปฏิบัติตามกิจกรรมที่กำหนดไว้ในชุดฝึกอบรม
4. ให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมอภิปรายแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับแผนป้องกันโรคเอดส์ ในสถานศึกษาระดับประถมศึกษา ของกระทรวงศึกษาธิการ จากที่ได้ศึกษาในชุดฝึกอบรมในประเด็นความเหมาะสมและการนำไปปฏิบัติจริง
5. ให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมสรุปภาระกิจของครูประถมศึกษาที่จะต้องปฏิบัติ เพื่อสนองตามแผนป้องกันโรคเอดส์ ในสถานศึกษาระดับประถมศึกษา ของกระทรวงศึกษาธิการ
6. ผู้ดำเนินการฝึกอบรม บรรยายสรุปและซักถามความเข้าใจ

สื่อประกอบการฝึกอบรม

1. ข่าวเรื่องโรคเอดส์จากหนังสือพิมพ์
2. ชุดฝึกอบรมด้วยตนเอง หน่วยที่ 6 เรื่อง แผนป้องกันโรคเอดส์ในสถานศึกษาระดับประถมศึกษา ของกระทรวงศึกษาธิการ
3. แผ่นใส ประกอบการบรรยายสรุป

การประเมินผล

1. สังเกตจากการร่วมกิจกรรม
2. ตรวจแบบฝึกหัดจากชุดฝึกอบรมด้วยตนเอง
3. สอบถามเป็นรายบุคคล

แผนป้องกันโรคเอดส์ในสถานศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ (พ.ศ. 2535 - 2539)

ระดับประถมศึกษา

ข้อเท็จจริง

โรคเอดส์ เรียกจากคำภาษาอังกฤษ AIDS ซึ่งเป็นคำย่อมาจาก "Acquired Immune Deficiency Syndrome" หมายถึง กลุ่มอาการที่เกิดจากภูมิคุ้มกันบกพร่อง เนื่องจากเชื้อไวรัสชื่อ Human Immunodeficiency Virus เข้าสู่ร่างกายคนเราโดยทางร่วมเพศกับผู้ที่มีเชื้อเอดส์ การถ่ายเลือดหรือรับผลิตภัณฑ์จากเลือดที่มีเชื้อ การใช้เข็มและกระบอกฉีดยาร่วมกันกับผู้ที่มีเชื้อ หรือทางมารดาที่มีเชื้อไปสู่ทารก เมื่อเชื้อไวรัสเอดส์เข้าสู่ร่างกาย เชื้อจะกระจายไปเกือบทั่วร่างกาย และจะไปเกาะเซลล์เม็ดเลือดขาว แล้วสร้างแอนติบอดีแทรกเข้าไปในเซลล์ทั่วร่างกายไปทำลายส่วนประกอบที่สำคัญในระบบภูมิคุ้มกันของร่างกายให้เสื่อมหรือบกพร่อง ร่างกายคนจะอ่อนแอ เจ็บป่วยบ่อย ป่วยเป็นโรคเรื้อรัง ติดเชื้อโรคได้ง่าย ในที่สุดก็ต้องตายด้วยโรคแทรกซ้อนและเรื้อรัง เพราะในปัจจุบันยังไม่สามารถรักษาโรคเอดส์ให้หายได้

สภาพปัญหา

1. ปัจจุบันโรคเอดส์เป็นโรคที่ร้ายแรง และมีอัตราการเพิ่มอย่างรุนแรงและรวดเร็วแพร่กระจายไปยังบุคคลทุกกลุ่มอายุ เนื่องจากนักเรียนประถมศึกษา เป็นกลุ่มหนึ่งที่จะต้องมีความสัมพันธ์กับบุคคลกลุ่มต่าง ๆ อยู่ตลอดเวลา จึงมีโอกาสที่จะได้รับการติดเชื้อจากโรคเอดส์ได้

2. นักเรียนที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 แล้วเป็นจำนวนมาก ไม่มีโอกาสเรียนต่อ และต้องประกอบอาชีพตามท้องถิ่นต่าง ๆ ไม่นานก็จะเตรียมมีครอบครัว ซึ่งบุคคลกลุ่มนี้เป็นกลุ่มใหญ่ซึ่งจะเป็นกลุ่มที่เสี่ยงต่อการติดโรคเอดส์มาก เพราะยังขาดความรู้ และตระหนักในเรื่องการป้องกัน

3. ครูผู้สอนในสถานศึกษาระดับประถมศึกษา ส่วนใหญ่ยังไม่มีความรู้ ความเข้าใจ เรื่องอันตรายของโรคเอดส์
4. สถานศึกษาระดับประถมศึกษาส่วนใหญ่ขาดสื่อ ขาดการนิเทศที่เกี่ยวข้องกับโรคเอดส์
5. ผู้บริหารยังขาดความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับสภาพปัญหา และอันตรายจากโรคเอดส์
6. ผู้นิเทศการศึกษาระดับประถมศึกษาทุกสังกัดยังขาดความรู้เรื่องโรคเอดส์

ยุทธศาสตร์

เพื่อให้การวางแผนการป้องกันโรคเอดส์ในสถานศึกษาดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง และมีวิธีการใช้ทรัพยากร การจัดการ การบริการ และการประเมินผล ตลอดจนการร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับชุมชน เพื่อใช้แหล่งวิทยาการในห้องถิ่นให้สมประโยชน์ จึงกำหนดยุทธศาสตร์ดังต่อไปนี้

1. จัดกระบวนการเรียนรู้ เพื่อให้นักเรียน นักศึกษา ซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายในการป้องกันโรคเอดส์ มีความตระหนัก ความคิด และการปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันโดยการ ใช้สื่อ วิธีสอน กลวิธีอบรม และการจัดกิจกรรม
2. ใช้เทคโนโลยีในการสอนให้ครู อาจารย์ ซึ่งเป็นกลุ่มเกื้อกูล มีสมรรถภาพทางวิชาชีพสูงขึ้น โดยวิธีการศึกษา การพัฒนาคณะทำงาน การนำไปปฏิบัติและการนิเทศ
3. เสริมสร้างกระบวนการบริหารตามวัตถุประสงค์ มีการจัดการ การบริการ การประเมินผล และการวิจัยปฏิบัติการ เพื่อให้สถานศึกษาตอบสนองได้อย่างรวดเร็วในภาวะแวดล้อมที่กำลังเปลี่ยนแปลง
4. ประสานงานและร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับหน่วยงานอื่น โดยการแลกเปลี่ยนสารสนเทศ การประชุมสัมมนา และการใช้แหล่งวิทยาการ ตลอดจนการใช้บริการประเภทต่าง ๆ ในท้องถิ่นเพื่อขยายบริการสาธารณสุขในชุมชนนั้น

5. สนับสนุนการจัดทรัพยากร โดยการจัดสรรพัสดุ งบประมาณและกำลังคน จากส่วนราชการและหรือแหล่งอื่น เพื่อให้สถานศึกษามีสภาพคล่องในการปฏิบัติงานป้องกันโรคเอดส์

แนวทาง

แนวทางจะส่งเสริมการนำยุทธศาสตร์ไปกำหนดวัตถุประสงค์และมาตรการสำหรับการป้องกันโรคเอดส์ในสถานศึกษา ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

1. สรรหา จัดทำ จ่ายแจกสื่อประเภทต่าง ๆ ให้ครอบคลุมนักเรียน นักศึกษาทุกระดับการศึกษา และสอดแทรกความรู้ในมวลประสบการณ์ และกลุ่มวิชาในหลักสูตร
2. อบรมนักเรียน นักศึกษา ตามวัยและวุฒิภาวะ โดยการจัดกิจกรรม เพื่อส่งเสริมความรู้ ลักษณะนิสัย และการปฏิบัติเป็นรายบุคคลและหรือกลุ่ม
3. จัดเอกสารทางวิชาการ การปฏิบัติ ผลงานการวิจัยในประเทศและต่างประเทศ จัดประชุมสัมมนา อภิปรายสำหรับครู อาจารย์ ผู้บริหาร และบุคลากรอื่น ที่จำเป็นในสถานศึกษา
4. ส่งเสริมให้มีการปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอนโดยใช้บุคลากรทั้งในและนอกสถานศึกษา และปรับปรุงการบริหารให้ทันกับความก้าวหน้าของเทคโนโลยี
5. ส่งเสริมการจัดบริการด้านต่าง ๆ สำหรับนักเรียน ครู อาจารย์ ผู้บริหาร และบุคลากรในสถานศึกษา
6. จัดระบบการติดตาม การนิเทศ และการประเมินผลให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ตลอดจนส่งเสริมการวิจัยปฏิบัติการสำหรับนำผลการวิจัยมาใช้ในการปรับปรุงงานป้องกันโรคเอดส์
7. ขยายการประชาสัมพันธ์ โดยใช้สื่อ วิธีการที่เหมาะสม ให้บิดามารดาหรือผู้ปกครอง และประชากรในชุมชนนั้นตระหนักและแสดงบทบาทในการป้องกันโรคเอดส์
8. ส่งเสริมสถานศึกษา แสวงหาและใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นสำหรับสนับสนุนการปฏิบัติตามโครงการ

9. กรมเจ้าสังกัดและกระทรวงศึกษาธิการแสวงหาและจัดสรรทรัพยากรจากในประเทศและต่างประเทศ สำหรับสนับสนุนงานป้องกันโรคเอดส์ในสถานศึกษา

วัตถุประสงค์

โครงการป้องกันโรคเอดส์ในสถานศึกษา จะบรรลุผลสัมฤทธิ์ตามนโยบายของชาติ ผู้ปฏิบัติต้องมีความเข้าใจตรงกันในระดับประถมศึกษา จึงกำหนดวัตถุประสงค์ทั่วไปดังต่อไปนี้

1. นักเรียนระดับประถมศึกษามีความรู้ ความเข้าใจ ความตระหนักในการรักษาสุขภาพ
2. นักเรียนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการแก้ปัญหาเกี่ยวกับโรคเอดส์
3. นักเรียนสามารถปฏิบัติตนให้ปลอดภัยจากการติดเชื้อเอดส์
4. นักเรียนสามารถเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับอันตราย และการป้องกันโรคเอดส์แก่ผู้ปกครองและชุมชน

มาตรการ

สถานศึกษาได้ปฏิบัติหน้าที่เพื่อส่งเสริมสุขภาพของนักเรียนโดยปกติอยู่แล้ว แต่เพื่อทำงานป้องกันโรคเอดส์ดำเนินไปอย่างรวดเร็ว ถูกต้อง และได้ผลจึงกำหนดมาตรการต่าง ๆ ดังข้างล่างนี้

1. การวางแผน

1.1 ให้กรมเจ้าสังกัดดำเนินการกำหนดแผนให้ความรู้และการป้องกันโรคเอดส์ในสถานศึกษาแก่ครูและนักเรียน

1.2 ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดตั้งคณะกรรมการระดับจังหวัดร่วมกันทุกสังกัด ดำเนินการเรื่องต่อไปนี้เป็น การวางแผนปฏิบัติงาน การนิเทศติดตาม กำกับ ศึกษา วิเคราะห์ และรายงานผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษาทุกสังกัด

1.3 ให้สถานศึกษาตั้งคณะกรรมการจัดทำแผนปฏิบัติงานประจำปี เรื่อง โรคเอดส์ และการป้องกันตามสภาพปัญหาและทรัพยากรของแต่ละแห่ง

2. การปฏิบัติ

2.1 ให้ส่วนราชการเจ้าสังกัดกันวัดกรรม จัดทำสื่อประเภทต่าง ๆ ที่ให้ความรู้เรื่องโรคเอดส์ และการป้องกันแก่ผู้บริหาร ครูผู้สอน และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6

2.2 ให้ผู้อำนวยการประถมศึกษาจังหวัดหรือหัวหน้าหน่วยงานระดับจังหวัด ส่งเสริมการใช้ทรัพยากรร่วมกัน โดยให้ศูนย์วิชาการจังหวัด ศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน และกลุ่มโรงเรียน ร่วมกันจัดทำสื่อโดยจัดทำเอง หรือการประกวดจากโรงเรียนสำหรับใช้ในการเรียนการสอนและขอความร่วมมือ

2.3 ให้สถานศึกษาจัดความรู้เรื่องโรคเอดส์ และการป้องกันในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน สุขภาพอนามัยนักเรียน กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 และสอดแทรกในกลุ่มประสบการณ์อื่น ๆ

2.4 ให้สถานศึกษาจัดกิจกรรมณรงค์ เพื่อส่งเสริมความรู้และการป้องกันโรคเอดส์

2.5 ให้ส่วนราชการเจ้าสังกัด จัดการอบรมและให้ความรู้แก่ผู้บริหารการศึกษา และครูผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6

2.6 ให้สถานศึกษาส่งเสริมให้ครู-อาจารย์ ได้รับการความรู้และวิธีการป้องกันโรคเอดส์

2.7 ให้มีคณะกรรมการศึกษาวิเคราะห์เกี่ยวกับพื้นฐานความรู้ ความสนใจ เรื่องโรคเอดส์ สำหรับครูและนักเรียนระดับประถมศึกษา

2.8 ให้ครูจัดกระบวนการเรียนรู้ โดยคิดค้นนวัตกรรมใช้สื่อ วิธีสอน กลวิธีต่าง ๆ ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแก่นักเรียนประถมศึกษาชั้น ป.5-6 เพื่อให้มีความรู้ ตระหนัก และปฏิบัติตนเกี่ยวกับการป้องกันโรคเอดส์

2.9 ให้ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดหรือหัวหน้าหน่วยงานระดับจังหวัด จัดบริการแนะแนวสุขภาพ การให้คำปรึกษาหารือ การเสนอแนวทางในการประกอบอาชีพ ตลอดจนปัญหาอื่น ๆ แก่นักเรียน ครู-อาจารย์ ผู้บริหาร และบุคลากรในสถานศึกษา

2.10 เรงรัดให้สถานศึกษาจัดการนิเทศให้มีระบบ วิเคราะห์/วิจัย สรุป และรายงานผลการปฏิบัติงานตามโครงการในสถานศึกษาให้ทั่วถึงและสม่ำเสมอ

2.11 ให้สถานศึกษาประเมินผลการดำเนินงานตามโครงการ โดยเน้น วัตถุประสงค์ กระบวนการดำเนินงานและประสิทธิภาพของโครงการ และแจ้งผลการ ประเมินด้านต่าง ๆ ให้คณะกรรมการในสถานศึกษา และรายงานผลการดำเนินงานของ หัวหน้าหน่วยงานในระดับจังหวัดปีละ 1 ครั้ง

2.12 ให้สถานศึกษาประเมินนักเรียนด้านความรู้ เจตคติและทักษะ (การปฏิบัติ)

2.13 ให้ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดหรือหัวหน้าหน่วยงานระดับ จังหวัด นิเทศติดตามการเรียนการสอนในสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ และรายงานผล การดำเนินงานให้ส่วนราชการเจ้าสังกัดทราบ

2.14 ให้สถานศึกษาประชาสัมพันธ์ ให้ความรู้เรื่องโรคเอดส์ และการ ป้องกันทางวิทยุกระจายเสียง หนังสือพิมพ์ วารสาร ฯลฯ

2.15 ให้สถานศึกษาจัดทำเอกสารเผยแพร่หรือจัดประชาสัมพันธ์ทาง หอกระจายข่าวของสถานศึกษาและชุมชน เพื่อประชาสัมพันธ์ให้นักเรียนและชุมชนทราบ

2.16 ส่งเสริมให้จังหวัดจัดตั้งกรรมการศึกษาให้ครบทุกสถานศึกษา ประกอบด้วยบุคคลสำคัญในท้องถิ่นทุกสาขาอาชีพ นับเป็นการใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นให้ เกิดประโยชน์ เพื่อร่วมกันวางแผนป้องกันโรคเอดส์ ตามสภาพความต้องการจำเป็น ของแต่ละท้องถิ่น

2.17 ให้ส่วนราชการเจ้าสังกัดจัดสรรงบประมาณให้แก่แต่ละหน่วยงาน ดำเนินการให้ความรู้เพื่อการป้องกันโรคเอดส์

2.18 ให้ผู้บริหารถือว่า การสร้างความตระหนักเรื่องโรคเอดส์เป็น นโยบายระดับชาติที่มีความสำคัญสูง ให้มีการกำหนดโครงสร้าง และจัดทรัพยากรเป็น พิเศษ เพื่อสนับสนุนในการจัดกิจกรรมของสถานศึกษา

3. การติดตามและประเมินผล

3.1 ให้สถานศึกษาจัดระบบติดตามผลการปฏิบัติงานป้องกันโรคเอดส์

3.2 ให้สถานศึกษาจัดวิจัยเชิงปฏิบัติการในด้านความรู้ เจตคติ และทักษะ
ในการป้องกันโรคเอดส์

หน่วยที่ 7

การจัดการเรียนการสอนเรื่องโรคเอดส์ในโรงเรียนประถมศึกษา

จุดมุ่งหมายเฉพาะ

1. เพื่อให้ตระหนักถึงความสำคัญของการจัดการเรียนการสอนเรื่องโรคเอดส์ในโรงเรียนประถมศึกษา
2. เพื่อให้เข้าใจถึงแนวทางและวิธีการจัดการเรียนการสอนเรื่องโรคเอดส์ในโรงเรียนประถมศึกษา
3. เพื่อให้มีความมั่นใจในการจัดการเรียนการสอนเรื่องโรคเอดส์ในโรงเรียนประถมศึกษา
4. เพื่อให้สามารถวางแผนจัดการเรียนการสอนเรื่องโรคเอดส์ในโรงเรียนประถมศึกษาได้

เนื้อหาการฝึกอบรม

1. แนวคิดและวัตถุประสงค์ในการจัดการเรียนการสอน เรื่องโรคเอดส์ในโรงเรียนประถมศึกษา
2. แนวทางการจัดการเรียนการสอนเรื่องโรคเอดส์ในโรงเรียนประถมศึกษา
3. เนื้อหาสำหรับจัดการเรียนการสอน
4. กิจกรรมการเรียนการสอน
5. สื่อประกอบการเรียนการสอน
6. วิธีประเมินผล
7. การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร

กิจกรรมการฝึกอบรม

1. ให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมทบทวนความรู้เกี่ยวกับแผนป้องกันโรคเอดส์ในสถานศึกษา ระดับประถมศึกษา ของกระทรวงศึกษาธิการที่ได้ศึกษาไปแล้ว โดยเน้นที่วัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนการสอนเป็นสำคัญ
2. ให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมอภิปรายถึง เหตุผลและความจำเป็นในการจัดการเรียนการสอนเรื่องโรคเอดส์ในโรงเรียนประถมศึกษา
3. ให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมศึกษาชุดฝึกอบรมด้วยตนเอง หน่วยที่ 7 เรื่องการจัดการเรียนการสอนเรื่องโรคเอดส์ในโรงเรียนประถมศึกษา และปฏิบัติกิจกรรมตามที่กำหนดไว้ในชุดฝึกอบรม
4. แบ่งผู้เข้ารับการฝึกอบรมออกเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มแรกระดมความคิดและนำเสนอการจัดการเรียนการสอนเรื่องโรคเอดส์ สำหรับนักเรียนชั้น ป. 5-6 ในประเด็นต่อไปนี้ จุดมุ่งหมาย เนื้อหา กิจกรรม สื่อการเรียนการสอน วิธีการประเมินผล กลุ่มที่สองระดมความคิดและนำเสนอการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่ควรจัดในโรงเรียนประถมศึกษา
5. ให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมช่วยกันวางแผนจัดการเรียนการสอนเรื่องโรคเอดส์ในโรงเรียนประถมศึกษา
6. ผู้ดำเนินกิจกรรม บรรยายสรุปและซักถามความเข้าใจ

สื่อประกอบการฝึกอบรม

1. ชุดฝึกอบรมด้วยตนเอง หน่วยที่ 7 เรื่องการจัดการเรียนการสอนเรื่องโรคเอดส์ ในโรงเรียนประถมศึกษา
2. แผ่นใส ประกอบการบรรยายสรุป

การประเมินผล

1. สังเกตจากการร่วมกิจกรรม
2. ตรวจแบบฝึกหัดจากชุดฝึกอบรมด้วยตนเอง
3. สอบถามเป็นรายบุคคล

ภาคผนวก 7

แนวคิดในการจัดการเรียนการสอนเรื่องโรคเอดส์ในโรงเรียนประถมศึกษา

1. โรคเอดส์เป็นโรคติดต่อร้ายแรง ที่ส่งผลกระทบต่อสังคม เศรษฐกิจ การเมือง อย่างกว้างขวาง จึงจำเป็นต้องจัดการเรียนการสอนเรื่องโรคเอดส์ในทุกระดับการศึกษา เพื่อให้ความรู้ที่ถูกต้อง และปลูกฝังค่านิยมที่จะช่วยป้องกันการแพร่ระบาดของโรคเอดส์ ตลอดจนมีกาให้รู้จักปฏิบัติตนเพื่อหลีกเลี่ยงภัยจากโรคเอดส์
2. การจัดการเรียนการสอนเรื่องโรคเอดส์ สำหรับนักเรียนประถมศึกษาเป็นภารกิจโดยตรงของโรงเรียนประถมศึกษา
3. การจัดการเรียนการสอนเรื่องโรคเอดส์ในโรงเรียนประถมศึกษาสามารถจัดเป็นส่วนหนึ่งของเนื้อหาในหลักสูตร ตามกลุ่มประสบการณ์หรือจัดเป็นกิจกรรมเสริมหลักสูตรอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือทั้งสองอย่างตามความเหมาะสม
4. กิจกรรมการเรียนการสอนควรเน้นให้มีความสัมพันธ์กับชีวิตจริง สามารถนำไปใช้แก้ปัญหาในชีวิตประจำวันได้ ไม่เน้นการท่องจำ
5. การจัดการเรียนการสอนโรคเอดส์ ต้องให้เหมาะสมกับระดับความรู้ความสามารถ และวุฒิภาวะของนักเรียน โดยเน้นที่นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 เป็นพิเศษ ส่วนนักเรียนชั้นอื่น ๆ นั้นสามารถสอดแทรกได้ตามความเหมาะสม

วัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนการสอนเรื่องโรคเอดส์ในชั้นประถมศึกษา

1. นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจ ความตระหนักในการรักษาสุขภาพ
2. นักเรียนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการแก้ปัญหาเกี่ยวกับโรคเอดส์
3. นักเรียนสามารถปฏิบัติตนให้ปลอดภัยจากการติดเชื้อไวรัสเอดส์

4. นักเรียนสามารถเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับอันตราย และการป้องกันโรคเอดส์ให้กับผู้ปกครองและชุมชน

แนวทางการจัดการเรียนการสอนเรื่องโรคเอดส์ในโรงเรียนประถมศึกษา

ครูผู้สอนสามารถจัดการเรียนการสอนเรื่องโรคเอดส์ในชั้นเรียนตามกลุ่มประสบการณ์ต่าง ๆ ของหลักสูตรประถมศึกษา ดังนี้

1. กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต (สพช.) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 หน่วยที่ 1 สิ่งมีชีวิต หน่วยย่อยที่ 1 ตัวเรา ซึ่งเป็นหน่วยที่เกี่ยวข้องกับการรักษาสุขภาพร่างกายและจิตใจ รวมทั้งการป้องกันโรคต่าง ๆ หน่วยที่ 9 ประชากรศึกษา ซึ่งมีเนื้อหาบางส่วนเกี่ยวข้องกับปัญหาประชากรด้านสุขภาพ สามารถจะสอดแทรกได้ และหน่วยที่ 11 ข้าว เหตุการณ์ วันสำคัญ เป็นหน่วยที่เหมาะสมที่จะสอนเรื่องโรคเอดส์มาก

2. กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย (สสน.) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 จริยศึกษา เรื่อง ความเมตตา กรุณา สามารถจะสอนสอดแทรกให้นักเรียนมีความเมตตา กรุณาและเห็นใจแก่ผู้ป่วยโรคเอดส์ พร้อมทั้งสอนเนื้อหาเรื่องโรคเอดส์ไปพร้อม ๆ กัน และกิจกรรมสร้างนิสัยคือ ลูกเสือ ยุวกาชาด และผู้บำเพ็ญประโยชน์ สามารถนำเรื่องโรคเอดส์มาสอนได้เช่นกัน

3. กลุ่มประสบการณ์อื่น ๆ ที่ผู้สอนเห็นว่ามีความเหมาะสม สามารถสอนสอดแทรกได้เช่นกัน

เนื่องจากแผนป้องกันโรคเอดส์ในสถานศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ได้เน้นให้สอนเรื่องโรคเอดส์กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 แต่หากผู้สอนจะสอนนักเรียนชั้นอื่น ๆ ก็สามารถสอนได้ตามความเหมาะสม โดยคำนึงถึงระดับความรู้ของเด็กเป็นสำคัญ

เนื้อหาเรื่องโรคเอดส์ที่นักเรียนประถมศึกษาควรทราบ

เนื้อหาเรื่องโรคเอดส์ที่นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 ควรทราบ อย่างน้อย ควรประกอบไปด้วยเรื่องต่อไปนี้ นอกจากจะมีประเด็นอื่น ๆ ที่นักเรียนสงสัยหรือมีการพูดถึง ครูควรอธิบายประเด็นนั้น ๆ ด้วย

1. เชื้อโรคคืออะไร

โรคภัยไข้เจ็บหลายชนิดที่คนเราเป็นกันอยู่นี้ เกิดจากสิ่งมีชีวิตเล็ก ๆ ที่ไม่สามารถมองเห็นได้ด้วยตาเปล่า ต้องใช้กล้องจุลทรรศน์ส่องดูจึงจะมองเห็นสิ่งมีชีวิตเล็ก ๆ ที่ทำให้เกิดโรคภัยไข้เจ็บนี้ เรียกว่า เชื้อโรค มีอยู่ 2 ชนิดใหญ่ ๆ คือ

1.1 แบคทีเรีย เป็นสิ่งมีชีวิตขนาดเล็ก เจริญเติบโตได้ในน้ำ อากาศ ดิน และภายในสิ่งมีชีวิตอื่น ๆ สามารถแบ่งตัวได้อย่างรวดเร็ว

1.2 ไวรัส เป็นสิ่งมีชีวิตขนาดเล็กกว่าแบคทีเรีย ไวรัสเจริญเติบโตและแพร่พันธุ์ภายในสิ่งมีชีวิตอื่น ๆ พบในของเหลวของร่างกายคนเรา เช่น เลือด น้ำเหลือง น้ำลาย เป็นต้น นอกจากนั้นเชื้อไวรัสยังพบได้ในน้ำและอาหารทั่ว ๆ ไป

2. การทำอันตรายของเชื้อโรค

เชื้อโรคจะทำอันตรายคนเราได้หรือไม่ ขึ้นอยู่กับเงื่อนไขอย่างน้อย 3 ประการ คือ

2.1 จำนวนเชื้อโรคที่เราได้รับ หากได้รับมากมีโอกาสจะเกิดโรคได้มาก

2.2 ชนิดของเชื้อโรค เชื้อโรคบางชนิดมีอันตรายมากกว่าชนิดอื่น ๆ

2.3 สุขภาพของคนเรา คนที่มีสุขภาพดีจะสามารถต่อต้านเชื้อโรคได้ดีกว่าคนที่สุขภาพไม่ดี

3. ระบบภูมิคุ้มกันของร่างกาย

ร่างกายที่สมบูรณ์มีสุขภาพดี สามารถป้องกันตนเองจากเชื้อโรคได้หลายทาง เช่น

3.1 ผิวหนังที่แข็งแรง ป้องกันเชื้อโรคไม่ให้เข้าสู่ร่างกาย

3.2 ขนจมูก ช่วยกรองและจับเชื้อโรคขณะหายใจเข้า

3.3 เยื่อเมือกในจมูกและคอ ช่วยจับเชื้อโรคที่เข้าสู่ร่างกาย

3.4 น้ำตาช่วยชะล้างฝุ่นละอองที่อาจมีเชื้อโรคปะปนอยู่

3.5 เม็ดเลือดขาวช่วยทำลายเชื้อโรคที่เข้าสู่ร่างกาย

3.6 เซลล์ชนิดอื่น ๆ ที่อยู่ในร่างกาย ช่วยต่อสู้กับเชื้อโรค

4. โรคเอดส์คืออะไร

โรคเอดส์เป็นโรคติดต่อชนิดหนึ่ง มีสาเหตุมาจากเชื้อไวรัส เรียกสั้น ๆ ว่า เอช ไอ วี (HIV) หรือคนทั่วไป เรียกว่า เชื้อไวรัสเอดส์ หรือเชื้อเอดส์ เมื่อเชื้อไวรัสนี้เข้าสู่ร่างกายของคนเรา จะไปทำลายเม็ดเลือดขาว ทำให้ระบบภูมิคุ้มกันของร่างกายเสียไป ไม่สามารถจะต่อสู้กับเชื้อโรคได้ ดังนั้นเชื้อโรคชนิดอื่น ๆ จึงสามารถเข้าไปทำอันตรายต่อร่างกายได้อย่างง่ายดาย

5. อันตรายของโรคเอดส์

โรคเอดส์เป็นโรคติดต่อที่มีอันตรายร้ายแรงกำลังแพร่ระบาดไปทั่วโลก รวมทั้งประเทศไทยก็มีการแพร่ระบาดมากขึ้น ผู้ป่วยโรคเอดส์ต้องตายเกือบทุกราย ก่อนตายจะได้รับความทุกข์ทรมานด้วยอาการต่าง ๆ ที่เกิดจากเชื้อโรค และโรคมะเร็งบางชนิด เพราะระบบภูมิคุ้มกันของร่างกายถูกเชื้อไวรัสเอดส์ทำลายจนไม่สามารถป้องกันตนเองได้ และที่สำคัญคือ ปัจจุบันยังไม่มีวิธีการหรือยารักษาโรคเอดส์ให้หายขาดได้ ดังนั้นการป้องกันไม่ให้เป็นเชื้อไวรัสเอดส์เข้าสู่ร่างกายจึงเป็นสิ่งสำคัญที่สุด

6. อาการของผู้ป่วยโรคเอดส์

ผู้ที่ได้รับเชื้อไวรัสเอดส์เข้าสู่ร่างกาย จะเกิดอาการต่าง ๆ ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ระยะคือ

6.1 ระยะติดเชื้อโดยไม่มีอาการ ผู้ติดเชื้อในระยะแรกจะไม่ปรากฏอาการผิดปกติใด ๆ แต่สามารถแพร่เชื้อให้ผู้อื่นได้

6.2 ระยะที่มีอาการสัมพันธ์กับเอดส์ ผู้ติดเชื้อจะเริ่มมีอาการเจ็บป่วยอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างร่วมกัน ปรากฏให้เห็น เช่น มีไข้สูง น้ำหนักลด อุจจาระ

ร่วง ค่อมน้ำเหลืองไต มีเหงื่อออกมากผิดปกติ ติดเชื้อราในช่องปาก มีแผลที่ลิ้น เป็นโรค
งูสวัด เป็นต้น

6.3 ระยะโรคเอดส์ ผู้ติดเชื้อจะมีการเจ็บป่วยอย่างรุนแรงและเสียชีวิต
ในที่สุด

7. การติดต่อของเชื้อไวรัสเอดส์

เชื้อไวรัสเอดส์ติดต่อกันได้ 3 ทางคือ

7.1 โดยการร่วมเพศกับผู้ที่มีเชื้อไวรัสเอดส์อยู่ในตัว

7.2 โดยการได้รับเลือดหรือน้ำเหลืองของคนที่มีเชื้อไวรัสเอดส์อยู่ในตัว
เช่น ใช้เข็มฉีดยาหลังจากคนที่มีเชื้อไวรัสเอดส์ใช้แล้ว เชื้อไวรัสเอดส์อาจติดอยู่ที่เข็ม
เมื่อเรานำมาใช้อีก เชื้ออาจเข้าสู่ร่างกายของเรา หรือของมีคมอื่น ๆ ที่เป็นเลือดของ
ผู้มีเชื้อไวรัสเอดส์มาบาดหรือทิ่มแทงเรา เชื้อที่ติดอยู่ที่ของมีคมนั้นก็อาจเข้าสู่ร่างกายทาง
บาดแผลของเราได้

7.3 โดยผ่านทางกรรมมารดาสู่ทารกในท้องหรือในขณะคลอด หรือหลังจาก
คลอดแล้ว

เชื้อไวรัสเอดส์ไม่สามารถติดต่อกันได้ง่ายนัก การสัมผัสถูกเนื้อต้องตัวกันในขณะที่
อยู่ที่โรงเรียน อยู่ในบ้าน หรือสถานที่อื่น ๆ การรับประทานอาหารร่วมกัน การใช้ห้องน้ำ
ร่วมกัน การใช้เสื้อผ้าร่วมกัน การใช้หนังสือ ปากกา ดินสอร่วมกัน การถูกยุงหรือแมลงกัด
สิ่งเหล่านี้ไม่ทำให้ติดเชื้อไวรัสเอดส์ การจะติดเชื้อไวรัสเอดส์ได้ก็โดยที่เลือดหรือน้ำเหลือง
ของผู้มีเชื้อเข้าสู่ร่างกายของเรา ไม่ว่าจะโดยวิธีใดก็ตาม จึงต้องระวัง

8. การป้องกันโรคเอดส์สำหรับนักเรียน

นักเรียนสามารถป้องกันโรคเอดส์ได้ดังนี้

8.1 อย่าใช้ของมีคมร่วมกับผู้อื่น เช่น กรรไกรตัดเล็บ ใบมีดโกน แปรง
สีฟัน เข็มเจาะหู เป็นต้น เพราะเราไม่ทราบว่าใครมีเชื้อไวรัสเอดส์อยู่ในตัวบ้าง หาก
ใช้ร่วมกัน เชื้อไวรัสเอดส์อาจติดอยู่กับเครื่องใช้เหล่านั้นและเข้าสู่ร่างกายเราได้

8.2 ทำความสะอาดผิวหนังมือและเท้าของเราด้วยน้ำและสบู่หรือ
ผงซักฟอกหรือแอลกอฮอล์ทันที หลังจากไปสัมผัสกับเลือดหรือน้ำเหลืองของบุคคลอื่น

8.3 อย่าแตะต้องหรือนำเข็มฉีดยาหรือใบมีดโกนที่เขามาใช้แล้วมาเล่น
เด็ดขาด

8.4 เมื่อเกิดอุบัติเหตุมีเลือดออก หรือเลือดกำเดาออก ควรบอกให้ครู
หรือผู้ปกครองช่วยทำความสะอาด

กิจกรรมการเรียนรู้การสอนเรื่องโรคเอดส์

กิจกรรมการเรียนรู้การสอนเรื่องโรคเอดส์นั้น ครูผู้สอนสามารถเลือกใช้ได้ตาม
ความเหมาะสม ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ว่าต้องการให้ข้อเท็จจริงหรือปลูกฝังเจตคติ
และค่านิยมหรือนำให้ฝึกปฏิบัติจนเกิดทักษะ ตัวอย่างกิจกรรมการเรียนรู้ต่าง ๆ มีดังนี้

1. การใช้สถานการณ์จำลอง
2. การแสดงบทบาทสมมุติ
3. การแสดงละครสั้น
4. การระดมความคิด
5. การอภิปราย
6. การได้วาที
7. การศึกษานอกสถานที่
8. เกม
9. ปริศนาคำทาย
10. การบรรยายประกอบภาพ
11. กิจกรรมอื่น ๆ

สื่อการเรียนการสอนเรื่องโรคเอดส์

ครูผู้สอนสามารถผลิตหรือเสาะหาสื่อประกอบการเรียนการสอนได้หลายชนิดตามความเหมาะสม ตัวอย่างเช่น

1. ของจริง ของจำลอง
2. วีดีโอเทป เทปวิทยุ สไลด์ แผ่นใส
3. บทเรียนสำเร็จรูป ชุดการเรียนการสอน หนังสืออ่านเพิ่มเติม
4. ภาพต่าง ๆ เช่น ภาพพลิก ภาพโปสเตอร์
5. เอกสาร แผ่นพับ แผ่นโฆษณาประชาสัมพันธ์
6. อื่น ๆ

วิธีประเมินผล

วิธีประเมินผลมีหลายวิธี ผู้สอนสามารถเลือกใช้ได้อย่างเหมาะสม ตัวอย่างเช่น

1. ประเมินความรู้ ความเข้าใจ ใช้แบบทดสอบ การสนทนาซักถาม เป็นต้น
2. ประเมินเจตคติหรือค่านิยม ใช้แบบสอบถาม แบบสำรวจ สนทนาซักถาม เป็นต้น
3. ประเมินพฤติกรรมการปฏิบัติ ใช้การสังเกต ตรวจสอบผลงานการปฏิบัติ เป็นต้น

การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร

โรงเรียนประถมศึกษาสามารถเลือกจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร เพื่อให้ความรู้แก่นักเรียนและอาจารย์แก่ประชาชนในท้องถิ่น ขึ้นอยู่กับความพร้อมและความเหมาะสมด้านต่าง ๆ ของโรงเรียน กิจกรรมต่าง ๆ มีดังนี้

1. การจัดนิทรรศการเกี่ยวกับโรคเอดส์ในโอกาสต่าง ๆ เช่น วันเอดส์แห่งโลก วันอนามัยโลก วันเด็กแห่งชาติ เป็นต้น
2. การบรรยายให้ความรู้ในโอกาสต่าง ๆ เช่น ตอนเช้าหลังจากเคารพธงชาติ ตอนประชุมสัปดาห์ ตอนประชุมประจำเดือน เป็นต้น
3. การเชิญวิทยากรมาให้ความรู้ในโอกาสต่าง ๆ เช่น เจ้าหน้าที่สาธารณสุขในโอกาสที่มาตรวจสุขภาพนักเรียน เป็นต้น
4. การจัดทำจุลสาร หนังสือ แผ่นพับต่าง ๆ เกี่ยวกับโรคเอดส์ ไว้ในห้องสมุด
5. จัดป้ายนิเทศเกี่ยวกับโรคเอดส์
6. พานักเรียนไปชมนิทรรศการ ฟังการอภิปราย บรรยายเกี่ยวกับโรคเอดส์
นอกสถานที่
7. กิจกรรมอื่น ๆ ตามความเหมาะสม

หน่วยที่ 8

ปฏิบัติการสร้างแผนการสอนเรื่องโรคเอดส์สำหรับนักเรียนประถมศึกษา

จุดมุ่งหมายเฉพาะ

1. เพื่อให้สามารถเขียนแผนการสอนเรื่องโรคเอดส์ได้อย่างเหมาะสมกับระดับของ
ผู้เรียน
2. เพื่อให้สามารถสอนนักเรียนเรื่องโรคเอดส์ตามแผนการสอนที่เขียนขึ้นได้

เนื้อหาการฝึกอบรม

หลักการเขียนแผนการสอน

กิจกรรมการฝึกอบรม

1. ทบทวนความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนเรื่องโรคเอดส์ที่ได้ศึกษามาแล้ว
2. อภิปรายถึงปัญหาการจัดการเรียนการสอนเรื่อง โรคเอดส์ในโรงเรียน
ประถมศึกษาที่คาดว่าจะเกิดขึ้น และแนวทางแก้ไข
3. ศึกษาชุดฝึกอบรมด้วยตนเอง หน่วยที่ 8 เรื่อง ปฏิบัติการสร้างแผนการสอน
เรื่องโรคเอดส์สำหรับนักเรียนประถมศึกษา และปฏิบัติตามที่กำหนดไว้ในชุดฝึกอบรม
4. ให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเสนอผลงาน แผนการสอนที่เขียนได้จากกิจกรรม
ในชุดฝึกอบรม พร้อมทั้งอภิปรายปรับแก้ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น
5. แบ่งกลุ่มผู้เข้ารับการฝึกอบรม สาธิตการสอนตามแผนการสอนที่เขียนขึ้น
6. ผู้ดำเนินการฝึกอบรม บรรยายสรุป และซักถามความเข้าใจ

สื่อประกอบการฝึกอบรม

1. ชุดฝึกอบรมด้วยตนเอง หน่วยที่ 8 เรื่อง ปฏิบัติการสร้างแผนการสอน
เรื่องโรคเอดส์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา
2. แผ่นใส ประกอบการบรรยายสรุป

การประเมินผล

1. สังเกตจากการร่วมกิจกรรม
2. ตรวจแบบฝึกหัดจากชุดฝึกอบรมด้วยตนเอง
3. สอบถามเป็นรายบุคคล

หลักการเขียนแผนการสอน

1. ศึกษาจุดมุ่งหมายของการสอนเรื่องโรคเอดส์ จากแผนป้องกันโรคเอดส์
ในสถานศึกษา ระดับประถมศึกษา ของกระทรวงศึกษาธิการ
2. ศึกษาหลักสูตรประถมศึกษา เพื่อพิจารณาว่าจะสอนในกลุ่มประสบการณ์ใดบ้าง
มีเวลาเท่าใด
3. กำหนดเนื้อหาเรื่องโรคเอดส์ให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมาย
4. แบ่งเนื้อหาออกเป็นหน่วยย่อย เพื่อสะดวกในการสอนแต่ละครั้ง
5. กำหนดการเขียนแผนการสอน อย่างน้อยควรประกอบด้วย
  - ความคิดรวบยอด
  - วัตถุประสงค์การเรียนรู้
  - เนื้อหาวิชา
  - กิจกรรมการเรียนรู้
  - สื่อประกอบการเรียนรู้
  - วิธีประเมินผล
6. พิจารณารับแก๊ให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

ภาคผนวก ง

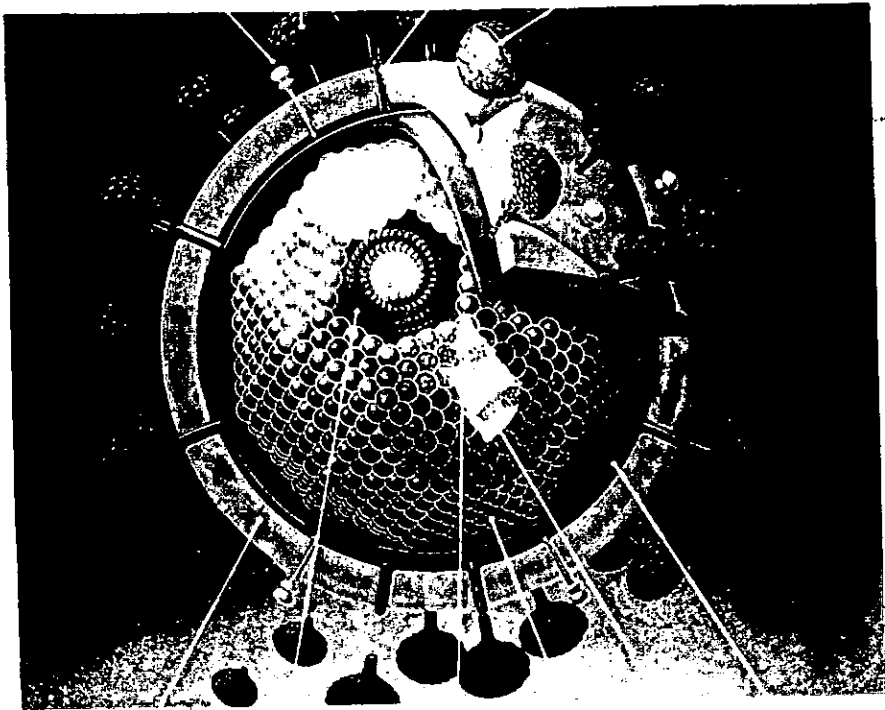
ชุดฝึกอบรมความรู้เกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์
สำหรับครูประถมศึกษา

ชุดฝึกอบรม

ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์สำหรับครูประถมศึกษา

คณะกรรมการที่ปรึกษา

รศ.ดร.ชมพันธุ์ กุญชร ณ อยุธยา

ศ.ดร.สุชาติ โสภประยูร

ผศ.ดร.ปรีชา ธรรมา

พัฒนาโดย

นายวิจิต สุรัตน์เรืองชัย

นิสิตปริญญาการศึกษาคุษภูมิต

มศว ประสานมิตร

คำนำ

ชุดฝึกอบรมนี้สร้างขึ้นเพื่อใช้เป็นคู่มือของผู้เข้ารับการฝึกอบรมตามหลักสูตรความรู้เกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์สำหรับครูประถมศึกษา โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมคือครูประถมศึกษาได้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์อย่างแท้จริง จนสามารถป้องกันตนเองได้ นอกจากนั้นยังสามารถสอนนักเรียนในเรื่องโรคเอดส์ได้อย่างเหมาะสม

ชุดฝึกอบรมนี้มีลักษณะเป็นบทเรียนด้วยตนเองประกอบด้วย 8 หน่วยการเรียนรู้ ในแต่ละหน่วยจะประกอบด้วยแนวคิด จุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหาสาระ กิจกรรมการปฏิบัติ และแบบทดสอบท้ายบทเรียน เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้ทำการศึกษาด้วยตนเอง ร่วมกับกิจกรรมการฝึกอบรมอื่น ๆ หรือศึกษาด้วยตนเองโดยไม่ต้องเข้ารับการฝึกอบรมแล้วแต่กรณี

ขอขอบคุณบุคคลต่อไปนี้ ที่ได้กรุณาให้ข้อเสนอแนะและแสดงความคิดเห็นอันเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาชุดฝึกอบรมคือ นายมารุต บุนนาค ศาสตราจารย์นายแพทย์ ดร.เทพม เมืองแมน ศาสตราจารย์นายแพทย์มุกดา ตฤชฉานนท์ รองศาสตราจารย์นายแพทย์ประพันธ์ ภาณุภาค รองศาสตราจารย์บุญนา ทานสัมฤทธิ์ นายแพทย์ชิดพงษ์ ไชยวสุ อาจารย์พะยอม แก้วกาเนิด อาจารย์เติม แยมเสมอ อาจารย์ ดร.ชะนวนทอง ธนะสุภาคุณ อาจารย์ ดร.สิริพร บุญญานันต์ อาจารย์วัฒนา เต่าทอง อาจารย์ภาวนา เหวียนระวี และขอขอบคุณผู้ที่ได้กรุณาเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบและประเมินหลักสูตรฝึกอบรมคือ รองศาสตราจารย์ ดร.ปรม นิคมานนท์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นภาพร หะวานนท์ นายแพทย์ชิดพงษ์ ไชยวสุ นายแพทย์ระพีภัทร์ เกษมสุข นายแพทย์ศิระพร จึงพิชาคุณิชย์ อาจารย์เติม แยมเสมอ อาจารย์ ดร.สิริพร บุญญานันต์ อาจารย์วัฒนา เต่าทอง และอาจารย์ลัดดา ศรีอรุณพรหม

(นายวิจิต สุรัตน์เรื่องชัย)

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
คำแนะนำการใช้ชุดฝึกอบรม.....	ก
แนวคิดเกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์.....	ข
หน่วยการฝึกอบรม.....	1
หน่วยที่ 1 บทบาทของครูประถมศึกษาที่มีต่อโรคเอดส์.....	1
หน่วยที่ 2 ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับโรคเอดส์.....	8
หน่วยที่ 3 อาการและการรักษาโรคเอดส์.....	19
หน่วยที่ 4 การติดต่อและการป้องกันโรคเอดส์.....	38
หน่วยที่ 5 กฎหมายเกี่ยวกับโรคเอดส์และผลกระทบที่เกิดจากโรคเอดส์	63
หน่วยที่ 6 แผนป้องกันโรคเอดส์ในสถานศึกษา ระดับประถมศึกษาของ กระทรวงศึกษาธิการ.....	79
หน่วยที่ 7 การจัดการเรียนการสอนเรื่องโรคเอดส์ในโรงเรียน ประถมศึกษา.....	92
หน่วยที่ 8 ปฏิบัติการสร้างแผนการสอนเรื่องโรคเอดส์สำหรับนักเรียน ประถมศึกษา.....	112

คำแนะนำการใช้ชุดฝึกอบรมด้วยตนเอง

---

1. ศึกษาและทำความเข้าใจแนวคิดเกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์ให้ชัดเจน
2. เริ่มศึกษาชุดฝึกอบรมหน่วยที่ 1 เรียงลำดับไปจนถึงหน่วยที่ 8 โดยไม่ข้ามหรือละเว้นหน่วยใดหน่วยหนึ่ง
3. ในการศึกษาชุดฝึกอบรมแต่ละหน่วยนั้น ให้ศึกษาตามขั้นตอนดังนี้
  - 3.1 ศึกษาแนวคิดให้เข้าใจ
  - 3.2 ศึกษาจุดประสงค์การเรียนรู้ให้ชัดเจน
  - 3.3 ศึกษาเนื้อหาของหน่วยฝึกอบรมนั้น ๆ ด้วยความตั้งใจจนเกิดความเข้าใจแจ่มแจ้ง
  - 3.4 ปฏิบัติตามกิจกรรมที่กำหนดไว้ในหน่วยฝึกอบรม
  - 3.5 ทบทวนทดสอบท้ายบทด้วยตนเองหลังจากศึกษาจบหน่วยแล้ว
  - 3.6 ตรวจสอบคำตอบของท่านจากเฉลยท้ายบท ถ้าท่านได้คะแนนต่ำกว่าร้อยละ 70 ขอให้ท่านกลับไปศึกษาบททวนอีกครั้ง
  - 3.7 ศึกษาหน่วยต่อไปด้วยความตั้งใจ
4. ระยะเวลาที่ใช้ศึกษาแต่ละหน่วยไม่กำหนดไว้แน่นอน ผู้ศึกษาสามารถยืดหยุ่นได้ตามความเหมาะสม
5. ในกรณีที่ผู้ศึกษาใช้ชุดฝึกอบรมนี้ด้วยตนเอง โดยไม่ได้เข้ารับการฝึกอบรม หากมีข้อสงสัยเกี่ยวกับเนื้อหาที่ศึกษา สามารถสอบถามได้จากสาธารณสุขจังหวัด หรือแหล่งอื่น ๆ ตามที่อ้างอิงในชุดฝึกอบรมนี้
6. ในกรณีที่ผู้ศึกษาใช้ชุดฝึกอบรมประกอบการเข้ารับการฝึกอบรมจากผู้ดำเนินการ หากมีข้อสงสัยเกี่ยวกับเนื้อหาที่ศึกษา โปรดสอบถามจากผู้ดำเนินการฝึกอบรมทันที

*****

แนวคิดเกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์

---

1. โรคเอดส์เป็นโรคติดต่อร้ายแรง มีอันตรายถึงชีวิต การป้องกันเป็นวิธีเดียวเท่านั้นที่จะช่วยให้ปลอดภัยจากโรคเอดส์ได้ เพราะในปัจจุบันยังไม่มียารักษา
2. วิธีป้องกันที่ดีที่สุดคือการศึกษาจนบุคคลมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโรคเอดส์อย่างแท้จริง ตระหนักถึงอันตรายของโรคเอดส์ ประพฤติปฏิบัติตนให้ปลอดภัยจากโรคเอดส์ได้
3. นักเรียนประถมศึกษาเป็นบุคคลกลุ่มหนึ่งที่จะต้องได้รับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโรคเอดส์อย่างเพียงพอ จนสามารถป้องกันตนเองได้
4. ครูประถมศึกษาเป็นบุคคลสำคัญที่สุดในการทำให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโรคเอดส์แก่นักเรียนประถมศึกษา โดยพิจารณาให้เหมาะสมและสอดคล้องกับวัยของเด็ก
5. ครูประถมศึกษาต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโรคเอดส์เป็นอย่างดี จนสามารถถ่ายทอดความรู้ให้กับนักเรียนและประชาชนได้ นอกจากนั้นยังต้องมีพฤติกรรมที่ปลอดภัยจากโรคเอดส์ เพื่อป้องกันตนเองและเป็นการสร้างศรัทธาแก่นักเรียน
6. โรงเรียนประถมศึกษาควรเป็นเขตปลอดภัยจากโรคเอดส์
7. ความร่วมมือของทุกฝ่ายด้วยความจริงใจในการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์ จะช่วยยับยั้งการแพร่ระบาดของโรคเอดส์ให้ลดน้อยลงได้

*****

หน่วยที่ 1

บทบาทของครูประถมศึกษาที่มีต่อโรคเอดส์

หน่วยที่ 1

บทบาทของครูประถมศึกษาที่มีต่อโรคเอดส์

แนวคิด

ครูประถมศึกษาสามารถช่วยป้องกันและควบคุมโรคเอดส์ได้โดยการศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์จนสามารถป้องกันตนเองได้ และช่วยถ่ายทอดความรู้ ตลอดจนปลูกฝังเจตคติที่ถูกต้องให้แก่นักเรียน

จุดประสงค์การเรียนรู้

เมื่อศึกษาจบบทเรียนหน่วยที่ 1 แล้ว ท่านสามารถ

1. บรรยายถึงสถานการณ์ของโรคเอดส์ในประเทศไทยได้
2. ระบุถึงสภาพภาพของตนเองในส่วนที่เกี่ยวข้องกับโรคเอดส์ได้
3. ระบุถึงบทบาทของตนเองในการช่วยป้องกันและควบคุมโรคเอดส์ได้

าให้ท่านศึกษาทำความเข้าใจเนื้อหาและปฏิบัติกิจกรรมต่อไปนี้

สถานการณ์โรคเอดส์ในประเทศไทย
(ข้อมูลถึงวันที่ 30 เมษายน 2533)

จากข้อมูลที่ได้รับรายงานอย่างเป็นทางการของกระทรวงสาธารณสุข ระบุว่า ปัจจุบันประเทศไทยมีผู้ติดเชื้อไวรัสเอดส์ทั้งสิ้น 16,520 ราย แยกออกเป็นผู้ติดเชื้อโดยไม่แสดงอาการ (asymptomatic infection) 16,359 ราย ยังมีชีวิตอยู่ 16,256 ราย ผู้ติดเชื้อที่มีอาการสัมพันธ์กับเอดส์ (ARC) 122 ราย ยังมีชีวิตอยู่ 99 ราย และผู้ป่วยโรคเอดส์ (AIDS) 39 ราย ยังมีชีวิตอยู่ 11 ราย

เมื่อแยกจำนวนผู้ติดเชื้อดังกล่าวออกตามเพศ และสาเหตุที่ทำให้ติดเชื้อ (ปัจจัยเสี่ยง) แล้ว พบว่า เพศชายติดเชื้อมากกว่าเพศหญิง และสาเหตุของการติดเชื้อที่พบมากที่สุดคือ การขายยาเสพติดชนิดฉีดเข้าเส้น รายละเอียดแสดงตามตารางดังนี้

ปัจจุบันการขายยาเสพติดชนิดฉีดเข้าเส้น เป็นสาเหตุที่ทำให้ติดเชื้อไวรัสเอดส์มากที่สุดในประเทศไทย แต่ในอนาคต การมีเพศสัมพันธ์โดยเฉพาะกับโสเภณี จะเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้ติดเชื้อไวรัสเอดส์และยากแก่การควบคุม

ปัจจัยเสี่ยง	โรคเอดส์	อาการสัมพันธ์กับเอดส์	ติดเชื้อโดยไม่มีอาการ	รวม	
	จำนวน	จำนวน	จำนวน	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศสัมพันธ์	30	55	2,888	2,973	18.0
- ชาย	29	45	920	994	6.0
- หญิง	1	10	1,968	1,979	12.0
2. ใช้ยาเสพติดชนิด					
ฉีดเข้าเส้น	2	57	12,126	12,185	73.8
- ชาย	2	55	11,659	11,716	79.0
- หญิง	-	2	467	469	2.8
3. รับเลือด	2	2	25	29	0.2
- ชาย	1	1	13	15	0.1
- หญิง	1	1	12	14	0.1
4. ติดเชื้อจากมารดา	5	-	-	5	0.0
- ชาย	2	-	-	2	0.0
- หญิง	3	-	-	3	0.0
5. ไม่ทราบปัจจัยเสี่ยง	-	8	1,320	1,328	8.0
- ชาย	-	6	1,248	1,254	7.6
- หญิง	-	2	72	74	0.4
รวม	39	122	16,359	16,520	100
ยังมีชีวิตอยู่	11	99	16,256	16,366	99.1

สถานการณ์โรคเอดส์ทั่วโลก
(ข้อมูลถึงวันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2533)

จากรายงานขององค์การอนามัยโลก พบว่า ปัจจุบันมีผู้ป่วยโรคเอดส์ ถึง 222,740 ราย จาก 153 ประเทศ ทวีปที่มีผู้ป่วยมากที่สุดคือ ทวีปอเมริกา รองลงมาคือ ทวีปแอฟริกา ทวีปยุโรป โอเชียเนีย และเอเชีย ตามลำดับ นอกจากนี้ยังมีผู้ติดเชื้อโดยไม่แสดงอาการ และผู้มีอาการสัมพันธ์กับเอดส์อีกเป็นจำนวนหลายล้านคน ที่พร้อมจะกลายเป็นโรคเอดส์ได้ทุกเวลา จำนวนผู้ป่วยโรคเอดส์ทั่วโลก แสดงให้เห็นได้จากตาราง ดังนี้

ทวีป	ผู้ป่วยโรคเอดส์	
	จำนวน	ร้อยละ
อเมริกา	147,159	66.1
แอฟริกา	41,518	18.6
ยุโรป	31,581	14.2
โอเชียเนีย	1,894	0.9
เอเชีย	588	0.2
รวม	222,740	100.00

กิจกรรมที่ 1

เมื่อท่านได้ทราบถึงสถานการณ์โรคเอดส์ในประเทศไทยแล้ว ท่านมีความรู้สึก
อย่างไรบ้าง เพราะเหตุใด

.....

.....

.....

.....

.....

สถานการณ์และบทบาทของครูประถมศึกษาที่เกี่ยวข้องกับโรคเอดส์

ครูประถมศึกษาในสถานภาพหนึ่ง
คือประชาชนในสังคม มีโอกาสที่จะได้รับ
ผลกระทบจากปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น เช่น
ในกรณีของโรคเอดส์ ซึ่งเป็นปัญหาสังคม
ที่สำคัญขณะนี้ ครูประถมศึกษามีโอกาส
ที่จะได้รับเชื้อไวรัสเอดส์และป่วยเป็น
โรคเอดส์ได้ เช่นเดียวกับบุคคลอื่น เพราะ
โรคเอดส์ไม่ใช่โรคเฉพาะกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง
ตามที่เคยเข้าใจกันมา โรคเอดส์สามารถ

เป็นได้กับบุคคลทุกเพศ ทุกวัย และทุกสาขาอาชีพ ดังนั้นครูประถมศึกษาในฐานะประชาชนคนหนึ่งจึงควรมีบทบาทในการป้องกันตนเองให้ปลอดภัยจากโรคเอดส์ที่กำลังแพร่ระบาดในขณะนี้

ครูประถมศึกษาในอีกสถานภาพหนึ่ง

คือนักการศึกษา มีหน้าที่ในการจัดการเรียนการสอนให้แก่นักเรียน เพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนเป็นผู้ที่มีคุณภาพ สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข เมื่อปัญหาโรคเอดส์เกิดขึ้นได้ส่งผลกระทบต่อประชาชนทุกเพศทุกวัย แม้แต่นักเรียนประถมศึกษาก็ได้รับผลกระทบนั้นเช่นกัน และในอนาคตอาจมีนักเรียนที่ติดเชื้อไวรัสเอดส์ เข้าเรียนในโรงเรียนประถมศึกษามากขึ้น จะก่อให้เกิดปัญหาตามมา ครูประถมศึกษาจึงมีบทบาทที่จะต้องให้ความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง

เกี่ยวกับโรคเอดส์ สร้างเจตคติที่เหมาะสม และปลูกฝังค่านิยมที่ดีแก่นักเรียน นักเรียนประถมศึกษาที่จะเจริญเติบโตเป็นคนที่มีความรู้ สามารถดำรงชีวิตได้อย่างปกติสุข

ครูประถมศึกษาในฐานะประชาชนคนหนึ่งมีโอกาสนี้จะเป็นโรคเอดส์ได้ จึงควรรู้จักป้องกันตนเองให้ปลอดภัย และในฐานะนักการศึกษา มีหน้าที่ให้การศึกษาก็จำเป็นต้องสอนเรื่องโรคเอดส์แก่นักเรียน และช่วยแนะนำประชาชนให้สามารถป้องกันโรคเอดส์ได้

กิจกรรมที่ 2

เมื่อท่านได้ศึกษาถึงสถานภาพและบทบาทของตนเองแล้ว โปรดเขียนบรรยายถึง
 ความตั้งใจของท่านที่จะดำเนินการเกี่ยวกับโรคเอดส์เพื่อให้ตนเองและสังคมปลอดภัยจาก
 โรคเอดส์โดยอาจเขียนเป็นคำขวัญ , ร้อยแก้ว , หรือร้อยกรองก็ได้

.....

.....

.....

.....

.....

*****

หน่วยที่ 2

ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับโรคเอดส์

หน่วยที่ 2

ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับโรคเอดส์

แนวคิด

โรคเอดส์เป็นโรคติดต่อชนิดหนึ่ง มีสาเหตุมาจากเชื้อไวรัสที่เข้าทำอันตรายต่อเซลล์เม็ดเลือดขาวภายในร่างกาย ทำให้ภูมิคุ้มกันของร่างกายเสื่อมหรืออ่อนแอลง เชื้อโรคต่าง ๆ ที่มีอยู่ทั่วไปจึงสามารถเข้าทำอันตราย ทำให้เกิดอาการติดเชื้อและอาการอื่น ๆ ซึ่งยากแก่การรักษา โรคเอดส์ไม่ใช่โรคของพวกเร้าร่วมเพศ แต่เป็นโรคติดต่อที่สามารถเกิดขึ้นได้กับทุกคน หากได้รับเชื้อไวรัสชนิดนั้น

จุดประสงค์การเรียนรู้

เมื่อศึกษาบทเรียนหน่วยที่ 2 จบแล้ว ท่านสามารถ

1. บอกความหมายของโรคเอดส์ได้
2. เล่าประวัติความเป็นมาของโรคเอดส์ได้
3. อธิบายระบบภูมิคุ้มกันของร่างกายได้
4. อธิบายกลไกการเกิดโรคเอดส์ได้

ให้ท่านศึกษาทำความเข้าใจเนื้อหาและปฏิบัติตามกิจกรรมต่อไปนี้

โรคเอดส์ (AIDS) หมายถึง "กลุ่มอาการที่เกิดจากระบบภูมิคุ้มกันของร่างกายเสื่อมหรือบกพร่อง ซึ่งไม่ได้เป็นมาแต่กำเนิด" สาเหตุที่ทำให้ระบบภูมิคุ้มกันของร่างกายเสื่อมจนไม่สามารถทำหน้าที่ป้องกันเชื้อโรคได้นั้น เกิดจากเชื้อไวรัสชนิดหนึ่งที่เข้าสู่ร่างกายแล้วไปทำลายระบบภูมิคุ้มกันให้เสียไป ร่างกายจึงไม่สามารถป้องกันตนเองจากเชื้อโรคชนิดต่าง ๆ ที่มีอยู่ทั่วไป ทำให้เกิดการติดเชื้อได้ง่าย ในที่สุดผู้ป่วยก็จะเสียชีวิตเพราะอาการที่เกิดจากการติดเชื้อและมะเร็งบางชนิดที่เกิดขึ้น กลุ่มอาการต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นนี้ทางการแพทย์เรียกว่า โรคเอดส์ หรือโรคภูมิคุ้มกันบกพร่อง หรือโรคภูมิคุ้มกันเสื่อม

คำว่า "เอดส์" เป็นคำเรียกทับศัพท์ภาษาอังกฤษว่า "AIDS" ซึ่งย่อมาจาก Acquired Immune Deficiency Syndrome แต่ละคำมีความหมายดังนี้

Acquired	หมายถึง	เกิดขึ้นภายหลังหรือไม่ใช่เป็นมาแต่กำเนิด
Immune	หมายถึง	เกี่ยวกับระบบภูมิคุ้มกันของร่างกาย
Deficiency	หมายถึง	ความบกพร่องหรือความเสื่อม
Syndrome	หมายถึง	กลุ่มอาการหรือมีอาการได้หลายอย่าง

ประวัติความเป็นมาของโรคเอดส์

โรคเอดส์เกิดขึ้นเมื่อใด มีความเป็นมาอย่างไร ยังไม่มีหลักฐานยืนยันได้แน่นอน เพียงแต่สันนิษฐานจากร่องรอยของโรคได้ว่า โรคเอดส์น่าจะเกิดขึ้นครั้งแรกในทวีปแอฟริกา เมื่อประมาณปี พ.ศ. 2503 จากนั้นก็ได้แพร่ระบาดไปยังทวีปอเมริกา ยุโรป และแพร่ระบาดไปทั่วโลก

แต่มีรายงานอย่างเป็นทางการว่า พบผู้ป่วยโรคเอดส์ครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ. 2524 (ขณะนั้นยังไม่ทราบว่าเป็นโรคอะไรและยังไม่มี การตั้งชื่อโรค) โดยศูนย์ควบคุมโรคแห่งสหรัฐอเมริกา ได้พบผู้ป่วยจำนวน 5 ราย ที่มีการติดเชื้อนิวโมซิสติส คารินิไอ (Pneumocystis carinii) ที่ปอด ทำให้เกิดอาการปอดบวม ต่อมาอีก 1 เดือน ก็พบผู้ป่วยอีก 26 รายที่เป็นมะเร็งของหลอดเลือดชนิด แคโปซิ ซาร์โคมา (Kaposi's sarcoma) การพบผู้ป่วยครั้งนี้ได้สร้างความกังวลให้กับวงการแพทย์มาก เพราะอาการต่าง ๆ ที่พบนี้ตามปกติจะไม่เกิดกับคนทั่วไป นอกจากผู้ที่มีภูมิคุ้มกันต่ำมาก ๆ เท่านั้น ผู้ป่วยทุกรายเสียชีวิตในเวลาต่อมา ทั้ง ๆ ที่ได้มีการรักษาเป็นอย่างดีแล้วก็ตาม ทำให้วงการแพทย์ตื่นตัวเฝ้าติดตามระวังโรคใหม่ที่ยังไม่ทราบแน่ชัดนี้ ในปี พ.ศ. 2525 ศูนย์ควบคุมโรคแห่งสหรัฐอเมริกาจึงนิยามชื่อโรคใหม่นี้ว่า แอควาไร์ อิมมูน เดฟิเซียนซี ซินโดรม (Acquired Immune Deficiency Syndrome) เรียกสั้น ๆ ว่า เอดส์ (AIDS) และต่อมาจึงทราบว่า อาการต่าง ๆ ของผู้ป่วยที่เสียชีวิตไปนั้น มีสาเหตุมาจากเชื้อไวรัสชนิดหนึ่ง ซึ่งบุคคลเหล่านั้นคงได้รับเข้าสู่ร่างกายมานานแล้วนั่นเอง

สำหรับประเทศไทยได้มีการตรวจพบผู้ป่วยโรคเอดส์เป็นรายแรก เมื่อเดือนกันยายน 2527 เป็นชายไทยอายุ 28 ปี ติดเชื้อมาจากประเทศสหรัฐอเมริกาในขณะที่ไปศึกษาต่อ ณ ประเทศนั้น ผู้ป่วยมีอาการปอดบวมจากเชื้อนิวโมซิสติส คารินิไอ (Pneumocystis carinii) และเยื่อหุ้มสมองอักเสบ รวมทั้งอาการอื่น ๆ ปัจจุบันได้เสียชีวิตแล้ว นอกจากผู้ป่วยรายแรกนี้ ยังพบผู้ป่วยรายต่อ ๆ มา จนในปัจจุบันมีผู้ป่วยโรคเอดส์ถึง 43 ราย (ข้อมูลถึงวันที่ 31 พฤษภาคม 2533) ผู้มีอาการสัมพันธ์กับเอดส์ 122 ราย และผู้ติดเชื้อโดยไม่มีอาการ 16,359 ราย แต่เชื่อกันว่าจำนวนผู้ติดเชื้อจริง น่าจะมีมากกว่าที่รายงานไว้ประมาณ 5-10 เท่า เนื่องจากการตรวจสอบยังไม่สามารถทำได้ อย่างทั่วถึง บรรดาผู้ติดเชื้อไวรัสเอดส์เหล่านี้กระจายอยู่ทั่วทุกจังหวัดในประเทศไทย พร้อมทั้งจะแพร่เชื้อให้ผู้อื่นได้ตลอดเวลาโดยที่บุคคลทั่วไปไม่อาจทราบได้ว่าใครเป็นพาหะนำ เชื้อบ้าง เพราะไม่ปรากฏอาการผิดปกติใด ๆ จังหวัดที่มีผู้ติดเชื้อไวรัสเอดส์มากที่สุด ได้แก่ จังหวัดที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวคือ กรุงเทพมหานคร รองลงมาได้แก่ เชียงใหม่ นครสวรรค์ ชลบุรี ภูเก็ต สงขลา อุตรดิตถ์ ขอนแก่น นครปฐม เป็นต้น

งานประเด็นที่ว่าเชื้อไวรัสเอดส์เกิดขึ้นได้อย่างไรนั้น ปัจจุบันยังไม่สามารถสรุปได้ เพียงแต่สันนิษฐานกันไปต่าง ๆ เช่น มีบางกลุ่มเชื่อว่า เชื้อไวรัสเอดส์มาจาก ลิงสีเขียวในแอฟริกา เพราะมีการตรวจพบเชื้อไวรัสที่มีลักษณะคล้ายกับเชื้อไวรัสเอดส์ อยู่ในตัวลิง จึงสันนิษฐานว่าเชื้อไวรัสจากลิงคงติดต่อมาสู่คนโดยวิธีใดวิธีหนึ่ง จากนั้น เกิดการผ่าเหล่า (mutation) กลายเป็นเชื้อไวรัสเอดส์ในที่สุด แต่ก็มีผู้คัดค้านว่า เชื้อไวรัสเอดส์ไม่ได้มาจากลิง เพราะเป็นไวรัสคนละชนิดกัน เพียงแต่มีความสัมพันธ์ ทางชาติพันธุ์เท่านั้น กลุ่มนี้เชื่อว่าเชื้อไวรัสเอดส์คงจะมีอยู่ในตัวคนมานานแล้ว แต่อยู่ ๆ ก็เกิดการเปลี่ยนแปลงทางพันธุกรรมมาลักษณะการผ่าเหล่า (mutation) จนกลายเป็น เชื้อไวรัสเอดส์ในที่สุด

เชื้อไวรัสที่เป็นสาเหตุของโรคเอดส์

เชื้อไวรัสที่เป็นสาเหตุของโรคเอดส์ ชื่อว่า ฮิวแมน อิมมูโนเดฟิเซียนซี ไวรัส (Human Immunodeficiency Virus) เรียกสั้น ๆ ว่า เอชไอวี (HIV) เป็นเชื้อไวรัสในตระกูลรีโทรไวรัส (Retrovirus)

ซึ่งมีลักษณะเฉพาะคือสามารถอาศัยอยู่หรือ

ทำให้เกิดโรคได้เฉพาะในคนหรือสิ่งบาง

ชนิดเท่านั้น ไม่สามารถอาศัยอยู่หรือทำให้

เกิดโรคในสัตว์ชนิดอื่น ๆ ได้ เชื้อไวรัสเอดส์

นี้คาดว่าจะมีอยู่หลายตัว ปัจจุบันมีการตรวจพบ

แล้ว 2 ตัวคือ เอชไอวี-1 (HIV-I) ซึ่งเป็น

เชื้อที่แพร่ระบาดไปทั่วโลก รวมทั้งประเทศไทย

และเชื้อเอชไอวี-2 (HIV-II) ซึ่งแพร่ระบาด

อยู่ในแถบแอฟริกาตะวันตก ผู้ที่ค้นพบเชื้อไวรัสนี้

เป็นรายแรกคือ นายลูค มองตาแยร์ (Luc

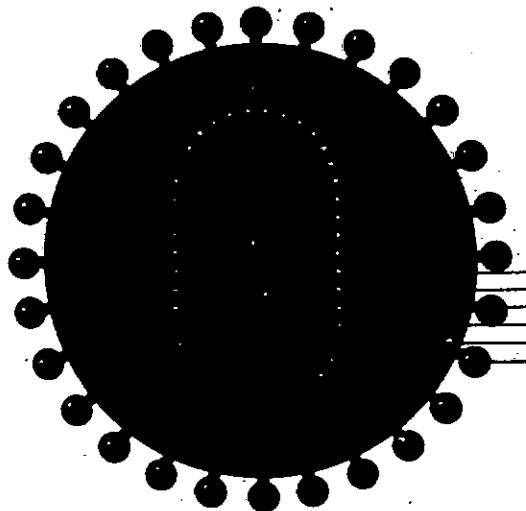
Montagnier) และคณะ เป็นแพทย์ชาวฝรั่งเศส

ได้ทำการแยกเชื้อจากต่อมน้ำเหลืองของผู้ป่วย

โรคเอดส์ได้สำเร็จ เมื่อปี พ.ศ. 2526 และต่อมาได้มีผู้สามารถแยกเชื้อได้อีกหลายราย

จนในปัจจุบันสามารถทราบรายละเอียดของเชื้อไวรัสนี้พอสมควร และเรียกกันโดยทั่วไปว่า

เชื้อไวรัสเอดส์ หรือเชื้อเอดส์

เชื้อไวรัสเอดส์ (HIV)

ระบบภูมิคุ้มกันของร่างกาย

ร่างกายของคนเรตามปกติมีวิธีป้องกันตนเองให้ปลอดภัยจากเชื้อโรคหลายประการ เช่น ผิวหนังที่แข็งแรงปิดกั้นไม่ให้เชื้อโรคเข้าสู่ร่างกาย ขนจมูกช่วยกรองเชื้อโรคและหายใจเข้า เสมหะและน้ำมูกช่วยดักจับเชื้อโรคไม่ให้เข้าสู่ปอด เป็นต้น แต่หากเชื้อโรคสามารถเข้าสู่ร่างกายได้แล้ว ก็จะมีเซลล์เม็ดเลือดขาวและสารต่าง ๆ ที่ถูกสร้างขึ้น ทำหน้าที่ทำลายเชื้อโรคเหล่านั้น เราเรียกว่า ระบบภูมิคุ้มกันของร่างกาย และหากว่าเชื้อโรคที่เข้าสู่ร่างกายมีมากหรือแข็งแรงเกินกว่าเซลล์เม็ดเลือดขาวและสารต่าง ๆ ที่ถูกสร้างขึ้นจะทำลายได้ ร่างกายก็จะเกิดเจ็บป่วย ต้องใช้ยาหรือสารจากภายนอกเข้าไปช่วยทำลายเชื้อโรค

กลไกการเกิดโรคเอดส์

เมื่อเชื้อไวรัสเอดส์เข้าสู่ร่างกายของคนเราได้ เชื้อนั้นจะไปเกาะอยู่ที่ผิวเปลือกนอกของเซลล์เม็ดเลือดขาว โดยเฉพาะอย่างยิ่งเซลล์เม็ดเลือดขาวชนิด ที เฮลเปอร์ (T helper) ซึ่งมีหน้าที่กระตุ้นการทำงานของเซลล์เม็ดเลือดขาวชนิดอื่น ๆ จากนั้นจะแทรกตัวเข้าไปอาศัยอยู่ภายในเซลล์เม็ดเลือดขาวนั้น แล้วทำการเปลี่ยนแปลงยีน (gene) ของตัวเองให้มีลักษณะเช่นเดียวกับยีน (gene) ของเซลล์เม็ดเลือดขาว ยีนของเชื้อไวรัสเอดส์จึงกลายเป็นส่วนหนึ่งของเซลล์เม็ดเลือดขาว เมื่อเซลล์เม็ดเลือดขาวแบ่งตัวครั้งใด เชื้อไวรัสเอดส์ที่อยู่ในนั้นก็จะเพิ่มจำนวนขึ้นโดยไม่ต้องแบ่งตัวเอง เซลล์เม็ดเลือดขาวที่มี

เชื้อไวรัสเอดส์อาศัยอยู่ จะไม่สามารถทำหน้าที่ได้ตามปกติและเสื่อมสลายไปในที่สุด เชื้อไวรัสเอดส์นี้สามารถจะเปลี่ยนแปลงตัวเองจากยีนที่เกาะอาศัยอยู่ในเม็ดเลือดขาวให้อยู่ในสภาพเดิมของตัวเองและสามารถแบ่งตัวเพิ่มจำนวนขึ้นได้เช่นกัน เชื้อไวรัสเอดส์ส่วนที่อยู่ในนอกเซลล์เม็ดเลือดขาวก็จะถูกเข้าทำลายเซลล์อื่น ๆ ของร่างกายจนไม่สามารถทำหน้าที่ได้ตามปกติ เมื่อเซลล์เม็ดเลือดขาวและเซลล์อื่น ๆ ถูกทำลายมากขึ้น ระบบภูมิคุ้มกันของร่างกายก็จะเสื่อมหรือบกพร่อง จนเชื้อโรคชนิดต่าง ๆ ที่ตามปกติไม่สามารถทำอันตรายต่อร่างกายได้ ก็จะเข้าทำอันตรายทำให้เกิดอาการต่าง ๆ ทั้งโรคแทรกซ้อนและโรคฉวยโอกาส จึงเรียกกลุ่มของอาการเหล่านี้ว่า โรคเอดส์

จากกลไกการเกิดโรคเอดส์ดังกล่าวจะเห็นได้ว่า เชื้อไวรัสเอดส์มีคุณสมบัติที่แตกต่างไปจากเชื้อโรคอื่น ๆ คือ เชื้อไวรัสเอดส์จะเข้ายึดเซลล์เม็ดเลือดขาว ซึ่งทำหน้าที่สร้างภูมิคุ้มกัน ดังนั้นเชื้อไวรัสเอดส์จึงไม่ถูกต้านทานจากภูมิคุ้มกันของร่างกาย ในขณะที่เดียวกันก็ยากที่จะใช้ยาหรือสารจากภายนอกเข้าไปทำลาย เพราะเชื้อไวรัสเอดส์ผนวกตัวเองเข้ากับเซลล์เม็ดเลือดขาว หากทำลายเชื้อไวรัสเอดส์ก็เท่ากับทำลายเซลล์เม็ดเลือดขาวด้วย แต่ถ้าเชื้อไวรัสเอดส์อยู่นอกร่างกาย จะอ่อนแอมาก สามารถทำลายได้ด้วยยาฆ่าเชื้อโรค แอลกอฮอล์ หรือแม้แต่ผงซักฟอกทั่ว ๆ ไป

เชื้อไวรัสเอดส์เปรียบเสมือนหน่วยแทรกซึมบ่อนทำลาย ส่วนเชื้อโรคอื่น ๆ เป็นกองกำลังโจมตีภายหลังจากที่ร่างกายถูกบ่อนทำลายจนอ่อนแอแล้ว

กิจกรรม

ลองใช้ความรู้ของท่านอธิบายกลไกการเกิดโรคเอดส์อย่างย่อ ๆ ให้นักเรียนหรือ
ประชาชนที่ไม่มีความรู้ทางการแพทย์ เข้าใจได้อย่างถูกต้อง

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

*****

แบบทดสอบท้ายบทเรียน

โปรดทำเครื่องหมาย X ทับอักษรหน้าคำตอบที่ท่านคิดว่าถูกต้องที่สุดเพียงข้อละ
คำตอบเดียว

1. ข้อใดไม่เกี่ยวข้องกับความหมายของโรคเอดส์

- ก. ภาวะภูมิแพ้ของร่างกาย
- ข. กลุ่มอาการของโรคหลายชนิด
- ค. ภาวะภูมิคุ้มกันของร่างกายเสื่อม
- ง. ภาวะภูมิคุ้มกันของร่างกายบกพร่อง

2. บุคคลในข้อใดที่กล่าวได้ว่าป่วยเป็นโรคเอดส์แล้ว

- ก. เมื่อเกิดภาวะภูมิคุ้มกันบกพร่อง
- ข. เมื่อเกิดภาวะภูมิแพ้หลังจากรับเชื้อไวรัสเอดส์
- ค. ทันทีที่ได้รับเชื้อไวรัสเอดส์เข้าสู่ร่างกายแล้ว
- ง. เมื่อเกิดโรคแทรกซ้อนและเชื้อฉวยโอกาสหลังจากรับเชื้อไวรัสเอดส์

3. ข้อใดกล่าวถูกต้อง

- ก. โรคเอดส์เกิดจากเชื้อไวรัสชนิดหนึ่ง
- ข. เชื้อไวรัสเอดส์มาจากลิงสีเปียในทวีปอเมริกา
- ค. โรคเอดส์เป็นโรคของพวกรักร่วมเพศและสำล่อนทางเพศ
- ง. เชื้อไวรัสเอดส์แข็งแรงมาก ไม่มียาอะไรจะทำลายได้ในทุกสภาวะ

4. เชื้อไวรัสเอดส์พบได้มากที่ส่วนใดของร่างกาย

- ก. น้ำลาย
- ข. น้ำอสุจิ
- ค. เนื้อเยื่อ
- ง. เม็ดเลือดขาว

5. เหตุใดจึงทำลายเชื้อไวรัสเอดส์ในร่างกายคนเราไม่ได้

- ก. เชื้อไวรัสเอดส์มีเกราะป้องกันตัวแข็งแรงมาก
- ข. เชื้อไวรัสเอดส์ผนวกตัวเองเข้าเป็นส่วนหนึ่งของเม็ดเลือดขาว
- ค. เชื้อไวรัสเอดส์สามารถแบ่งตัวเองได้รวดเร็วเกินกว่าจะทำลายทัน
- ง. เชื้อไวรัสเอดส์มีคุณสมบัติพิเศษเปลี่ยนแปลงตัวเองได้ตลอดเวลา

*****

เฉลย

1. ก   2. ง   3. ก   4. ง   5. ข

หน่วยที่ 3

อาการและการรักษาโรคเอดส์

หน่วยที่ 3

อาการและการรักษาโรคเอดส์

แนวคิด

---

1. ปัจจุบันยังไม่มียาหรือวิธีการรักษาโรคเอดส์อย่างได้ผล การรักษาที่กระทำอยู่เป็นเพียงการรักษาตามอาการที่ปรากฏเพื่อช่วยยืดอายุของผู้ป่วยให้ยืนยาวขึ้นเท่านั้น
2. ผู้ป่วยและผู้ติดเชื้อไวรัสเอดส์เป็นบุคคลที่น่าสงสาร ต้องได้รับทุกขุทรมานและเสียชีวิตเพราะความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ จึงควรให้ความเห็นใจและช่วยเหลือเท่าที่สามารถทำได้

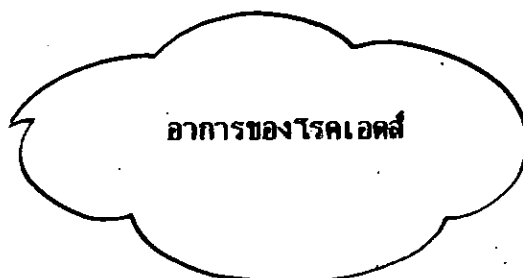
จุดประสงค์การเรียนรู้

เมื่อศึกษาบทเรียนหน่วยที่ 3 จบแล้ว ท่านสามารถ

1. .บอกถึงอาการของผู้ติดเชื้อไวรัสเอดส์ในระยะต่าง ๆ ได้
2. ระบุถึงสถานที่สำหรับตรวจและรักษาโรคเอดส์ได้
3. ให้ความช่วยเหลือแนะนำเบื้องต้นแก่ผู้ติดเชื้อและผู้ป่วยโรคเอดส์ได้

ให้ท่านศึกษาทำความเข้าใจเนื้อหาและปฏิบัติกิจกรรมต่อไปนี้

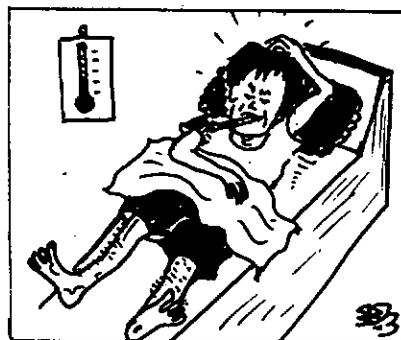
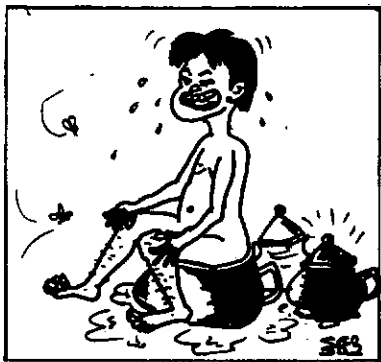
เมื่อคนเราได้รับเชื้อไวรัสเอดส์เข้าสู่ร่างกายและเกิดภาวะการติดเชื้อขึ้น จะมีอาการต่าง ๆ ตามระยะการดำเนินของโรคเอดส์ ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ระยะดังนี้

ระยะที่ 1 ระยะติดเชื้อโดยไม่มีอาการ (asymptomatic infection)

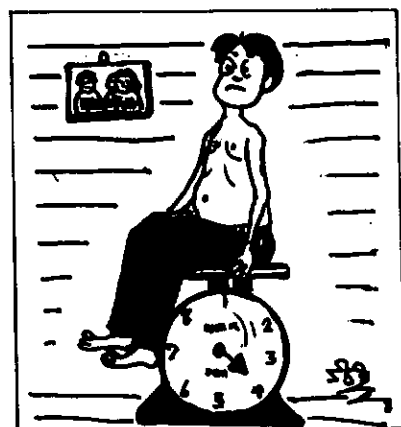
ผู้ติดเชื้อในระยะแรกจะไม่ปรากฏอาการผิดปกติใด ๆ แต่อาจมีอาการเจ็บป่วยเล็กน้อย ๆ น้อย ๆ เช่น ไข้หวัด ซึ่งสามารถหายได้เองเหมือนกับคนปกติทั่วไป ผู้ติดเชื้อจะอยู่ในระยะนี้ประมาณ 3-5 ปี หรือมากกว่านั้น แต่บางรายอาจอยู่ในระยะนี้เพียงไม่กี่เดือน อย่างไรก็ตามแม้ว่าผู้ติดเชื้อจะไม่ปรากฏอาการใด ๆ แต่ก็สามารถแพร่เชื้อให้ผู้อื่นได้ หากมีการตรวจเลือดในระยะนี้ จะพบเลือดบวก ผู้ที่อยู่ในระยะนี้ยังไม่เรียกว่า ผู้ป่วยโรคเอดส์ เป็นเพียงผู้ติดเชื้อเท่านั้น

ระยะที่ 2 ระยะที่มีอาการสัมพันธ์กับเอดส์ (AIDS related complex) เรียกสั้น ๆ ว่า ระยะ ARC ผู้ติดเชื้อจะเริ่มปรากฏอาการเจ็บป่วยอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างร่วมกัน โดยไม่ทราบสาเหตุแน่นอน และเป็นเรื้อรังผิดปกติ ผลการตรวจเลือดในระยะนี้ยังคงเป็นบวก ผู้ที่มีอาการในระยะนี้ยังไม่เรียกว่าป่วยเป็นโรคเอดส์ อาการต่าง ๆ ที่แสดงว่าผู้ติดเชื้ออยู่ในระยะที่ 2 มีดังนี้

1. มีไข้สูงเกินกว่า 37.8 องศาเซลเซียส
เป็นพัก ๆ หรือติดต่อกันนานอย่างน้อย 3 เดือนโดยไม่
ทราบสาเหตุ

2. อูจจาระร่วงเรื้อรัง นานไม่
น้อยกว่า 3 เดือนโดยไม่ทราบสาเหตุ

3. น้ำหนักตัวลดลงเกินกว่า 10% ของน้ำหนัก
ตัวเดิม นานไม่น้อยกว่า 3 เดือนโดยไม่ทราบสาเหตุ

4. ต่อมน้ำเหลืองนอกบริเวณ
ขาหนีบโตมากกว่า 1 แห่งขึ้นไป นานไม่
น้อยกว่า 3 เดือนโดยไม่ทราบสาเหตุ

5. มีเหงื่อออกมาผิดปกติตอนกลางคืน
นานไม่น้อยกว่า 3 เดือนโดยไม่ทราบสาเหตุ

6. ติดเชื้อราในช่องปาก

7. มีแผลเกิดขึ้นที่ลิ้น เยื่อเมือกในปาก
อวัยวะเพศสตรี แผลมีลักษณะขาวนูน เป็นอาการ
ของมะเร็งในระยะแรก

8. เป็นโรคผิวหนังหรือวัณโรคชนิด
ไม่แพร่กระจาย หรือติดเชื้อแทรกซ้อนที่ไม่
ร้ายแรง

หากท่านมีอาการอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างตามที่กล่าว
มาข้างต้น และมีประวัติที่เสี่ยงต่อการติดเชื้อไวรัสเอดส์ ควร
ทำการตรวจเลือดจากโรงพยาบาลหรือสถานบริการทางการแพทย์
แพทย์ให้แน่ใจ เพื่อประโยชน์ของตัวเอง และสังคมโดย
ส่วนรวม แต่ควรเข้าใจว่าอาการดังกล่าวอาจเกิดขึ้นกับใคร
ก็ได้โดยไม่จำเป็นต้องติดเชื้อไวรัสเอดส์ จึงไม่ควรวิตกกังวล
เกินไป

ระยะที่ 3 ระยะโรคเอดส์ (AIDS) เป็นระยะที่ภูมิคุ้มกันของร่างกายถูกทำลายไปมากแล้ว ทำให้เกิดการติดเชื้อโรคชนิดต่าง ๆ ซึ่งคนปกติจะไม่ติดเชื้อเหล่านี้ เราเรียกว่า "โรคติดเชื้อฉวยโอกาส" ซึ่งมีอยู่หลายชนิด เช่น บอดบวมจากเชื้อนิวโมซิสติส คารินิไอ (Pneumocystis carinii) จะมีอาการเป็นไข้ ไอ หอบ เจ็บหน้าอก หรือเกิดอาการที่เรียกว่า "โรคแทรกซ้อน" เช่น มะเร็งหลอดเลือดชนิดแคปสิ ซาร์โคมา (Kaposi's sarcoma) จะมีอาการเป็นจ้ำสีม่วงแดงตามผิวหนังทั่วไป หรือมะเร็งต่อมน้ำเหลือง (Lymphoma) จะมีอาการเป็นก้อนโตตามส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย หรือสมองอักเสบจากเชื้อคริปโตค็อกคัส (Cryptococcus) จะมีอาการไข้ ปวดศีรษะมาก คอแข็ง หรือเป็นโรคเอดส์ของระบบประสาท ก็จะมีอาการความจำเสื่อม สติสั้นเพี้ยน ซึมเศร้า สมองเสื่อม แขนขาชาอ่อนแรง ชักกระตุก เป็นต้น ผู้ป่วยที่เข้าสู่ระยะนี้ส่วนใหญ่จะตายภายใน 1-2 ปี จากสาเหตุของโรคติดเชื้อฉวยโอกาสและโรคแทรกซ้อน ที่มีอาการมากจนรักษาไม่ไหวหรือจากเชื้อบางชนิดที่ยังไม่มียารักษา การจะวินิจฉัยว่าใครเป็นโรคเอดส์หรือไม่เป็นหน้าที่โดยตรงของแพทย์

การวินิจฉัยว่าใครป่วยเป็นโรคเอดส์ ควรให้เป็นหน้าที่ของแพทย์หรือเจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่มีความเชี่ยวชาญ บุคคลทั่วไปไม่ควรระบุว่าใครเป็นโรคเอดส์หรือติดเชื้อไวรัสเอดส์ เนื่องจากโรคเอดส์เป็นโรคที่มีผลกระทบทางด้านจิตใจของผู้ป่วยและญาติพี่น้องอย่างรุนแรง

การตรวจเชื้อไวรัสเอดส์

การที่จะทราบว่าติดเชื้อไวรัสเอดส์หรือไม่ ทำได้โดยการเจาะเลือดตรวจตามโรงพยาบาลของรัฐและเอกชนเกือบทุกแห่ง การไปเจาะเลือดเพื่อตรวจหาเชื้อไวรัสเอดส์นี้ ไม่ควรเจาะทันทีที่สงสัยว่าจะได้รับเชื้อ เพราะเลือดอาจยังไม่แสดงผลบวก ควรรอประมาณ 1-3 เดือน หลังจากสงสัยว่าได้รับเชื้อ โดยทั่วไปจะมีการตรวจ 2 ขั้นตอนคือ

1. การตรวจขั้นต้น (screening test) เป็นการตรวจที่ทำได้ง่าย และตรวจได้เป็นจำนวนมาก เหมาะสำหรับการตรวจทั่ว ๆ ไปเพื่อค้นหาผู้ติดเชื้อ วิธีการที่ใช้ส่วนใหญ่จะใช้วิธีที่เรียกว่า อีไลซ่า (ELISA) ซึ่งเป็นวิธีการตรวจหาแอนติบอดี (antibody) ต่อเชื้อไวรัสเอดส์ ใช้เวลาประมาณ 24-48 ชั่วโมง ก็ทราบผลการตรวจ หากพบว่าเลือดบวก จะต้องทำการตรวจยืนยันผลต่อไป

2. การตรวจเพื่อยืนยันผล (confirmatory test) เป็นการตรวจที่ยุ่งยากมากขึ้น ส่วนใหญ่จะใช้วิธีที่เรียกว่า เวสเทิร์น บลอต (Western blot) ซึ่งให้ผลที่ค่อนข้างแน่นอน แต่ค่าใช้จ่ายสูงมาก จึงนิยมใช้ตรวจเพื่อยืนยันผลหลังจากการตรวจขั้นต้นพบว่าเลือดบวกแล้ว หากการตรวจยืนยันผลยังคงได้ผลว่าเป็นเลือดบวก ก็สรุปได้ว่าเกิดการติดเชื้อไวรัสเอดส์ขึ้นแล้ว การตรวจโดยวิธีนี้ใช้เวลาประมาณ 3-4 สัปดาห์ จึงจะทราบผล

เลือดบวกในที่นี้หมายถึงเฉพาะ บวกต่อเชื้อไวรัสเอดส์เท่านั้น เพราะคำว่าเลือดบวกโดยทั่วไป มีความหมายหลายประการ อาจหมายถึงเลือดบวกต่อเชื้อซิฟิลิสก็ได้ ขึ้นอยู่กับว่าเป็นการตรวจหาเชื้ออะไร ดังนั้นหากได้ยืนยันว่าเลือดบวก ไม่ได้หมายความว่าติดเชื้อไวรัสเอดส์เสมอไป ต้องเป็นเลือดบวกในการตรวจหาเชื้อไวรัสเอดส์เท่านั้น

หากท่านตรวจเลือดเพื่อหาเชื้อไวรัสเอดส์ครั้งแรกแล้วได้ผล
ว่าเลือดบวก อย่าเพิ่งตกใจเกินไป เพราะผลการตรวจอาจ
ผิดพลาดได้ ต้องมีการตรวจยืนยันผลอีกครั้งจึงจะวินิจฉัยได้
แต่หากผลการตรวจครั้งแรกเป็นเลือดลบ ก็ไม่จำเป็นต้อง
ตรวจยืนยันอีก

สถานที่ตรวจเชื้อไวรัสเอดส์
(ข้อมูลถึงวันที่ 1 กันยายน 2532)

สถานที่ตรวจขั้นต้น (screening test) 150 แห่งดังนี้

1. โรงพยาบาลและหน่วยงานของรัฐในกรุงเทพมหานคร 21 แห่งดังนี้

1.1 สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์สาธารณสุขแห่งชาติ กรมวิทยาศาสตร์

การแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข

1.2 กองกามโรค กรมควบคุมโรคติดต่อ กระทรวงสาธารณสุข

1.3 กองวัณโรค กรมควบคุมโรคติดต่อ กระทรวงสาธารณสุข

1.4 โรงพยาบาลราชนคราตุร

1.5 โรงพยาบาลทรงอก

1.6 โรงพยาบาลราชวิถี

1.7 โรงพยาบาลศิริราช

- 1.8 โรงพยาบาลรามธิบดี
- 1.9 โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์
- 1.10 โรงพยาบาลอภัยภูธร
- 1.11 โรงพยาบาลวชิระ
- 1.12 โรงพยาบาลตากสิน
- 1.13 โรงพยาบาลพระปิ่นเกล้า
- 1.14 โรงพยาบาลตำรวจ
- 1.15 โรงพยาบาลภูมิพลอดุลยเดช
- 1.16 โรงพยาบาลชลประทาน
- 1.17 โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า
- 1.18 โรงพยาบาลนพรัตนราชธานี
- 1.19 โรงพยาบาลเลิดสิน
- 1.20 โรงพยาบาลนิติจิตเวช
- 1.21 โรงพยาบาลเจริญกรุงประชารักษ์
2. โรงพยาบาลและหน่วยงานเอกชนในกรุงเทพมหานคร 21 แห่งดังนี้
  - 2.1 กรุงเทพมหานคร สี่แยกสะพานควาย พญาไท กทม.
  - 2.2 ศูนย์อิมมูโน ถนนสุขุมวิท พระโขนง กทม.
  - 2.3 RIA ถนนพระราม 4 พระโขนง กทม.
  - 2.4 Special Lab ซอยร่วมฤดี ถนนสุขุมวิท พระโขนง กทม.
  - 2.5 STD Clinic ถนนสุขุมวิท พระโขนง กทม.
  - 2.6 โรงพยาบาลเคชา
  - 2.7 โรงพยาบาลเปาโล
  - 2.8 โรงพยาบาลบำรุงราษฎร์
  - 2.9 โรงพยาบาลกรุงเทพ

- 2.10 โรงพยาบาลพญาไท 1
- 2.11 โรงพยาบาลสมิติเวช
- 2.12 โรงพยาบาลเทพธารินทร์
- 2.13 โรงพยาบาลสยาม
- 2.14 โรงพยาบาลวิภาวดี
- 2.15 โรงพยาบาลเซ็นต์หลุยส์
- 2.16 โรงพยาบาลกรุงเทพคริสเตียน
- 2.17 โรงพยาบาลมิตรภาพ
- 2.18 โรงพยาบาลสาโรชการแพทย์
- 2.19 โรงพยาบาลสุภูมิวิทย์
- 2.20 คลินิกสุขภาพคลองตัน
- 2.21 ศูนย์บริการโลหิต สภากาชาดไทย

3. โรงพยาบาลและหน่วยงานของรัฐในส่วนภูมิภาค 102 แห่งดังนี้

- 3.1 โรงพยาบาลศูนย์และโรงพยาบาลจังหวัดทุกแห่ง รวม 86 แห่ง
- 3.2 โรงพยาบาลมหาวิทยาลัยในส่วนภูมิภาค 3 แห่ง คือ คณะแพทยศาสตร์

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น และคณะแพทยศาสตร์
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

3.3 ศูนย์กามโรคเขตทุกเขตรวม 9 แห่งคือ สระบุรี ชลบุรี ราชบุรี
นครราชสีมา ขอนแก่น นครสวรรค์ เชียงใหม่ นครศรีธรรมราช และสงขลา

3.4 ศูนย์วัณโรคเขต 2 แห่งคือ อุบลราชธานีและพิษณุโลก

3.5 อื่น ๆ 2 แห่งคือ โรงพยาบาลอานันทมหิดล จังหวัดลพบุรี และงาน
กามโรค ฝ่ายโรคติดต่อของสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสุรินทร์

4. โรงพยาบาลและหน่วยงานของเอกชนในส่วนภูมิภาค 5 แห่งดังนี้

- 4.1 โรงพยาบาลเอกชน จังหวัดชลบุรี

- 4.2 โรงพยาบาลสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ จังหวัดชลบุรี
- 4.3 โรงพยาบาลพิษณุเวช จังหวัดพิษณุโลก
- 4.4 โรงพยาบาลไอเวอร์บรู๊ค จังหวัดเชียงราย
- 4.5 โรงพยาบาลศรีภูมิ (เอราวัณ) จังหวัดอุดรธานี

สถานที่ตรวจยืนยันผล (confirmatory test) 17 แห่งดังนี้

1. กองกามโรค กรมควบคุมโรคติดต่อ กระทรวงสาธารณสุข
2. โรงพยาบาลบราศนราศูร กรมควบคุมโรคติดต่อ กระทรวงสาธารณสุข
3. สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์สาธารณสุขแห่งชาติ กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข
4. คณะแพทยศาสตร์ ศิริราชพยาบาล
5. คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
6. คณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลรามาธิบดี
7. คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
8. คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
9. โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า กระทรวงกลาโหม
10. โรงพยาบาลราชวิถี กรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข
11. โรงพยาบาลมหาราชนครศรีธรรมราช
12. ศูนย์วิทยาศาสตร์การแพทย์ที่ 1 ถึง 6 คือ สงขลา ชลบุรี นครราชสีมา ขอนแก่น เชียงใหม่ และพิษณุโลก

ผลการตรวจเลือดเพื่อหาเชื้อไวรัสเอดส์ จะถูกเก็บไว้เป็นความลับ แต่หากผู้ไปรับการตรวจยังไม่แน่ใจในความลับนั้นก็สามารถจะใช้ชื่อหรือสถานภาพสมมุติในขณะลงทะเบียนขอรับการตรวจได้

กิจกรรมที่ 2

โปรดตอบคำถามต่อไปนี้

1. ในเมื่อการตรวจยืนยันผล -(confirmatory test) ให้ผลที่น่าเชื่อถือแล้ว
ทำไมจึงไม่ตรวจครั้งแรกโดยใช้วิธีตรวจแบบยืนยันผล ใช้การตรวจขั้นต้น (screening
test) ให้เสียเวลาทำไม

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. ถ้ามีประชาชนในพื้นที่ที่ท่านอยู่มาปรึกษาว่าสงสัยจะติดเชื้อไวรัสเอดส์ ท่านจะ
แนะนำให้เขาไปตรวจเลือดที่ไหน

.....

.....

.....

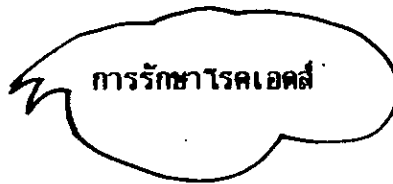
.....

.....

.....

.....

.....

ปัจจุบันยังไม่มียาหรือวิธีการใดที่จะรักษาโรคเอดส์ได้ แต่อย่างไรก็ตามวงการแพทย์ได้พยายามค้นคว้าหาตัวยาและวิธีการรักษาอย่างเต็มความสามารถ ในขณะที่กำลังค้นคว้าอยู่นั้น ก็ได้พยายามรักษาผู้ป่วยโรคเอดส์เท่าที่สามารถจะดำเนินการได้ โดยแบ่งการรักษาออกเป็น 4 ลักษณะดังนี้

1. การรักษาโรคแทรกซ้อนหรือโรคจากเชื้อฉวยโอกาสคือ มะเร็งและอาการติดเชื้อต่าง ๆ เป็นการดูแลรักษาตามอาการที่ปรากฏเพื่อลดความทุกข์ทรมานของผู้ป่วย
2. การรักษาที่มุ่งกำจัดเชื้อไวรัสเอดส์ ซึ่งเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดโรค ในปัจจุบันยังไม่มียาที่ได้ผลแน่นอนในการทำลายเชื้อที่อยู่ในเซลล์เม็ดเลือดขาว มีเพียงยาที่หยุดยั้งการแบ่งตัวของเชื้อไวรัสเอดส์ ซึ่งมีราคาแพงมาก และให้ผลในการรักษายังไม่เป็นที่น่าพอใจนัก เช่น ยาอะซิโดไธมิโคน (Azidothimidine) เรียกสั้น ๆ ว่า ยา AZT หรือที่ในปัจจุบันเรียกว่า ยา ซิโดวูโคน (Zidovudine) เรียกสั้น ๆ ว่า ZDV เป็นต้น นอกจากนี้ยังมียาอีกจำนวนมากที่กำลังได้รับการทดลองและพัฒนา
3. การรักษาที่มุ่งเสริมหรือกระตุ้นภูมิคุ้มกันที่เสียไป ในปัจจุบันมีการทดลองใช้ยาหลายชนิด รวมทั้งวิธีการต่าง ๆ เช่น การปลูกถ่ายไขกระดูกและการถ่ายเม็ดเลือดขาว เป็นต้น แต่วิธีการเหล่านี้ยังได้ผลไม่เป็นที่น่าพอใจนัก
4. การรักษาสภาพจิตของผู้ป่วย ได้แก่ การสนับสนุนทางด้านกำลังใจ การสงเคราะห์อาชีพ การบำบัดทางจิต เนื่องจากผู้ป่วยมักจะได้รับความกดดันทางจิตมาก

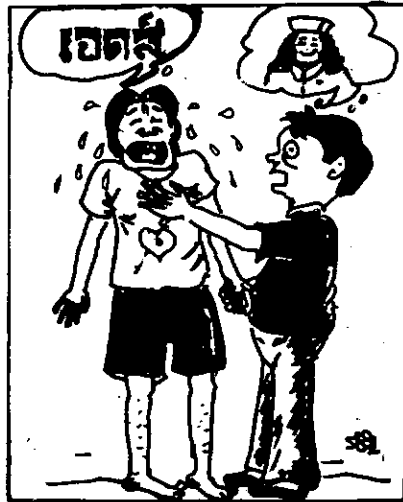
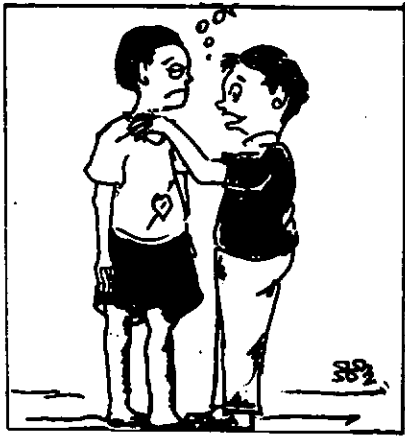
ความเชื่อที่ว่าสมุนไพรบางชนิดสามารถรักษาโรคเอดส์ได้ และ มีการโฆษณาขายสมุนไพรดังกล่าว เช่น เห็ดหิมะ ว่าน่าทึ่งจะเชื่อนั้นไม่เป็นความจริง เพราะสมุนไพรเหล่านี้ยังไม่ได้รับการพิสูจน์ทางการแพทย์ เป็นเพียงคำกล่าวอ้างอย่างเลื่อนลอยเท่านั้น ประชาชนไม่ควรหลงเชื่อ เพราะมีตัวยามากมายที่ทำให้ผู้ป่วยโรคเอดส์มีความรู้สึกว่าการดีขึ้น แต่ไม่ได้หายจากโรค บางครั้งอาจเป็นอันตรายได้ แต่ในอนาคตอาจมีการพบสมุนไพรที่รักษาโรคเอดส์ได้จริง ทั้งนี้ต้องผ่านการพิสูจน์ทางการแพทย์เสียก่อน

ข้อควรปฏิบัติของครูประถมศึกษาในการเฝ้าพบผู้ติดเชื้อ
หรือสงสัยว่าจะติดเชื้อไวรัสเอดส์

ครูประถมศึกษาในฐานะผู้นำชุมชน ได้รับการยอมรับจากประชาชนทั่วไป คำนับน่าที่ต่าง ๆ ของครูประถมศึกษา มักจะได้รับการสนองตอบที่ดี ดังนั้นจึงควรมีบทบาทในการช่วยป้องกันและควบคุมโรคเอดส์โดยเมื่อพบผู้ติดเชื้อหรือสงสัยว่าจะติดเชื้อไวรัสเอดส์ควรดำเนินการดังนี้

1. แนะนำให้ไปทำการตรวจเลือด

ให้แน่นอนว่าติดเชื้อไวรัสเอดส์จริงหรือไม่

2. ให้กำลังใจและชี้แจงให้เข้าใจ

ว่าโรคเอดส์ไม่ใช่โรคของคนเลว ทุกคนมีโอกาสเป็นได้หากไม่ระมัดระวังตัว การปฏิบัติตัวที่ถูกต้องจะช่วยยืดอายุให้ยืนยาวขึ้น จนอาจพบยารักษาให้หายได้

3. เก็บความลับของผู้ที่มาปรึกษา

ไว้เป็นอย่างดี

กิจกรรมที่ 3

ให้ท่านอ่านข่าวจากหนังสือพิมพ์ต่อไปนี้ แล้วเขียนบรรยายแสดงความรู้สึกของท่านเอง

เคลวินส์ ฉบับที่ 14,878 วันเสาร์ที่ 7 กรกฎาคม 2533

ยาสูตร "อาแปะ" เอดส์ กินตาย

"สมุนไพรสูตร อาแปะ แก่โรคเอดส์เหลวไหล รักษาผู้ป่วยได้แค่ราคาคุย กินยาไปได้ไม่กี่วันก็ตายเสียแล้ว กระทรวงสาธารณสุขบุกตามพิสูจน์ พบตัวยามีฤทธิ์ในการกระตุ้นร่างกายให้สร้างภูมิคุ้มกันโรคได้ มีส่วนประกอบเป็นยาบำรุงเท่านั้น ต้องถูกคำแนะนำดี เพราะมาโฆษณาสรรพคุณที่รัฐสภา มีโทษปรับไม่เกิน 1 แสนบาท เพื่อยังชีวิตผู้ที่ผู้ป่วยไม่ได้ตายด้วยโรคนี้ เลยไม่ต้องถูกฟ้องข้อหาฆ่าคนอื่นตายโดยไม่เจตนา..."

ความรู้สึกของข้าพเจ้า.....

.....

.....

.....

.....

*****

แบบทดสอบท้ายบทเรียน

โปรดทำเครื่องหมาย X ทับอักษรหน้าคำตอบที่ท่านคิดว่าถูกต้องที่สุดเพียงข้อละ
คำตอบเดียว

1. อาการของโรคเอดส์ แบ่งออกเป็นกี่ระยะ
  - ก. 2 ระยะ
  - ข. 3 ระยะ
  - ค. 4 ระยะ
  - ง. 5 ระยะ
2. อาการในข้อใดที่แสดงว่าติดเชื้อไวรัสเอดส์แล้ว
  - ก. เป็นไข้หวัด
  - ข. เป็นโรคถุงวัด
  - ค. ต่อมทอนซิลอักเสบ
  - ง. มีเลือดออกตามเยื่อเมือก
3. เหตุใดจึงต้องมีการแบ่งอาการของโรคเอดส์ออกเป็นหลายระยะ
  - ก. เพื่อประโยชน์ในการค้นคว้าวิจัย
  - ข. เพื่อประโยชน์ในการควบคุมผู้ป่วย
  - ค. เพื่อประโยชน์ในการควบคุมโรคเอดส์
  - ง. เพื่อประโยชน์ในการดูแลรักษาผู้ป่วยโรคเอดส์

4. อีไลซา (ELISA) คืออะไร

- ก. ยารักษาโรคเอดส์
- ข. เครื่องมือตรวจหาเชื้อไวรัสเอดส์
- ค. วิธีการตรวจหาเชื้อไวรัสเอดส์ชนิดหนึ่ง
- ง. สถาบันค้นคว้าทางวิทยาศาสตร์เกี่ยวกับโรคเอดส์

5. การปฏิบัติต่อผู้ติดเชื้อไวรัสเอดส์ในข้อใดที่ถือว่าไม่ถูกต้อง

- ก. แนะนำให้ไปพบแพทย์
- ข. ปลอบใจให้คลายวิตกกังวล
- ค. ให้ความช่วยเหลือด้านการงานอาชีพ
- ง. แนะนำให้แยกตัวไปอยู่ตามลำพังอย่างสงบ

เฉลย

1. ข   2. ง   3. ค   4. ค   5. ง

หน่วยที่ 4

การติดต่อและการป้องกันโรคเอดส์

หน่วยที่ 4

การติดต่อและการป้องกันโรคเอดส์

แนวคิด

---

1. โรคเอดส์เป็นโรคติดต่อร้ายแรงแต่ไม่ได้ติดต่อกันง่ายๆนัก นอกจากการร่วมเพศกับผู้ที่มีเชื้อไวรัสเอดส์อยู่ในตัว ได้รับเลือดที่มีเชื้อไวรัสเอดส์เข้าสู่ร่างกาย และการถ่ายทอดจากการคาบสูทาร์ก จึงจะทำให้ติดเชื้อไวรัสเอดส์และกลายเป็นโรคเอดส์ต่อไปได้
2. ถึงแม้จะไม่มียารักษาแต่สามารถป้องกันโรคเอดส์ได้ โดยการระมัดระวังไม่ให้เชื้อไวรัสเอดส์เข้าสู่ร่างกายไม่ว่าโดยทางใดก็ตาม
3. การดำรงชีวิตร่วมกับผู้ป่วยและผู้ติดเชื้อไวรัสเอดส์ในสังคมตามปกติไม่ทำให้เกิดการติดเชื้อ

จุดประสงค์การเรียนรู้

เมื่อศึกษาบทเรียนหน่วยที่ 4 จบแล้ว ท่านสามารถ

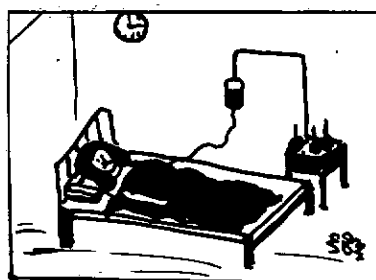
1. อธิบายถึงการติดต่อและการไม่ติดต่อของโรคเอดส์ได้
2. บอกถึงวิธีป้องกันตนเองจากโรคเอดส์ได้
3. แนะนำผู้อื่นในการป้องกันโรคเอดส์ได้
4. ปฏิบัติตนในชีวิตประจำวันให้ปลอดภัยจากโรคเอดส์ได้

ให้ท่านศึกษาทำความเข้าใจเนื้อหาและปฏิบัติตามกิจกรรมต่อไปนี้

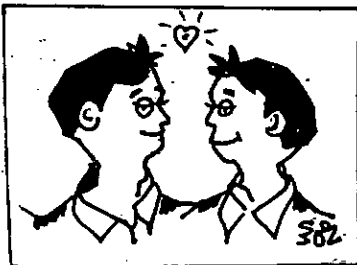
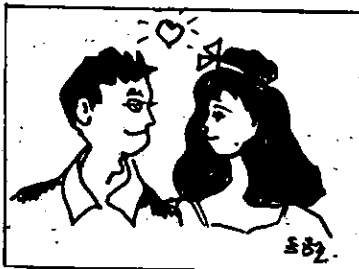
การติดต่อของโรคเอดส์

การติดต่อของโรคเอดส์ หมายถึงการที่เชื้อไวรัสเอดส์ติดต่อจากคนหนึ่งไปสู่อีกคนหนึ่ง ซึ่งสามารถติดต่อได้ 3 ทาง ดังนี้

1. ทางเลือดและผลิตภัณฑ์จากเลือด คือ การที่เลือดและผลิตภัณฑ์จากเลือดของผู้ที่มีเชื้อไวรัสเอดส์เข้าสู่ร่างกายของอีกคนหนึ่ง จะทำให้คนนั้นติดเชื้อไวรัสเอดส์ได้ ซึ่งอาจเกิดขึ้นในหลายกรณี เช่น รับเลือดที่มีเชื้อเข้าสู่ร่างกายโดยตรง การใช้เข็มฉีดยาหรือกระบอกฉีดยาร่วมกับผู้ติดเชื้อ การสัมผัสกับเลือดของผู้ติดเชื้อเมื่อมีบาดแผลเกิดขึ้น จนทำให้เลือดเข้าสู่ร่างกายได้ การถูกเข็ม ตะปู มีด และของมีคมอื่น ๆ ที่เปื้อนเลือดของผู้ติดเชื้อทิ่ม ตา บาด จนเกิดบาดแผล ที่ทำให้เชื้อเข้าสู่ร่างกายได้ และการใช้ของใช้ประเภทมีคมร่วมกับผู้ติดเชื้อ เช่น วนมีดโกน แปรงสีฟัน ที่ตัดเล็บ เป็นต้น เพราะของใช้เหล่านี้อาจปนเปื้อนเลือดของผู้ติดเชื้อได้ นอกจากนั้นการรับเปลี่ยนถ่ายอวัยวะเนื้อเยื่อจากผู้ติดเชื้อก็สามารถทำให้เกิดการติดต่อของเชื้อไวรัสเอดส์ได้เช่นกัน

การรับและบริจาคเลือดที่โรงพยาบาลสามารถกระทำได้โดยปลอดภัย ไม่ติดเชื้อไวรัสเอดส์ เพราะทางโรงพยาบาลมีมาตรการตรวจสอบดูแลและป้องกันให้ปลอดภัยจากเชื้อไวรัสเอดส์

2. ทางการร่วมเพศ คือ การร่วมเพศกับผู้ที่ติดเชื้อไวรัสเอดส์อยู่ในตัว จะทำให้ติดเชื้อโดยผ่านทางน้ำอสุจิ น้ำในช่องคลอด และสิ่งคัดหลั่งต่าง ๆ ในช่องคลอด การติดเชื้อในกรณีนี้ เกิดขึ้นได้ทั้งจากการร่วมเพศระหว่างชายกับหญิง (heterosexual) ระหว่างชายกับชาย (homosexual) ระหว่างหญิงกับหญิง (lesbian) โดยเฉพาะการร่วมเพศในลักษณะวิถดถาร จะทำให้มีโอกาสติดเชื้อมากขึ้น เช่น การร่วมเพศทางทวารหนัก การร่วมเพศโดยใช้ความรุนแรงหรือใช้ยาที่แปลก ๆ เพราะทำให้เกิดการฉีกขาดของเนื้อเยื่อได้ง่าย นอกจากนั้นการร่วมเพศในระหว่างมีประจำเดือนหรือเป็นกามโรคอยู่ ก็จะทำให้ติดเชื้อได้ง่ายขึ้น

การร่วมเพศทางปาก (oral sex) มีโอกาสติดเชื้อไวรัสเอดส์ได้เช่นกัน หากน้ำอสุจิหรือน้ำจากช่องคลอดเข้าไปในปาก เพราะเชื้ออาจแทรกผ่านเยื่อในปากได้

3. ทางมารดาสู่ทารก การติดต่อกรณีนี้
เกิดขึ้นได้ 3 ระยะคือ ขณะตั้งครรภ์เชื้อไวรัสเอดส์
ที่อยู่ในเลือดและของเหลวต่าง ๆ ของมารดาอาจ
ผ่านเข้าไปสู่ทารกโดยผ่านสายรก ขณะคลอดโดยการ
บนเป็นอันเลือดของมารดาที่มีเชื้อ เช่น เข้าทางรอย
ตัดสายสะดือทารกหรือทารกถูกสีกินเลือดและของเหลว ๆ
อื่น ๆ ของมารดา และหลังจากคลอดโดยผ่านทางน้ำนม
ของมารดา ในการนี้สุดท้ายนี้มีโอกาสเป็นไปได้น้อยมาก
เนื่องจากในน้ำนมมีเชื้อไวรัสเอดส์อยู่น้อย ทางองค์การ
อนามัยโลกจึงยังไม่ประกาศห้ามการเลี้ยงทารกด้วยนม
มารดาของผู้ติดเชื้อไวรัสเอดส์ แต่อย่างไรก็ตามหาก
เป็นไปได้ควรหลีกเลี่ยงไว้ก่อน

สตรีที่มีเชื้อไวรัสเอดส์อยู่ในตัว ควรงดเว้นจากการตั้งครรภ์
โดยเด็ดขาด หากตั้งครรภ์แล้วต้องรีบปรึกษาแพทย์เพื่อหาทาง
แก้ไขต่อไป

การไม่ติดต่อของโรคเอดส์

จากข้อมูลในปัจจุบันยืนยันได้ว่า เชื้อไวรัสเอดส์ไม่แพร่ผ่านทางอาหาร น้ำ อากาศ ยุง แมลงหรือสัตว์นำโรคอื่นใด และไม่แพร่ผ่านทาง การสัมผัสภายนอกตามปกติในชีวิตประจำวัน ดังนั้นการอยู่อาศัยร่วมกันในชุมชนแออัด การอยู่อาศัยในบ้านเดียวกัน การใช้ห้องน้ำ ห้องส้วม สระว่ายน้ำ โทรศัพท์ เสื้อผ้า สิ่งของเครื่องใช้ การรับประทานอาหารร่วมกัน การกอดจูบตามมารยาทสังคม การนอนบนที่นอนเดียวกัน และการมีกิจกรรมอื่น ๆ ร่วมกัน จึงไม่ทำให้ติดเชื้อไวรัสเอดส์ นอกจากการกระทำดังกล่าว มีความรุนแรงจนเกิดบาดแผลพอที่เชื้อจะแพร่ผ่านเข้าไปได้

อย่างนี้ไม่ติดเอดส์

ร่วมรับประทานอาหารโต๊ะเดียวกัน

พูดคุยหรือสัมผัสมือกัน

ใช้ห้องน้ำห้องส่วนร่วมกัน

การกอดประคองกัน

ใช้โทรศัพท์ร่วมกัน

คลุกคลีกันหรือว่ายืนในสระเดียวกัน

อยู่ในสถาบันเดียวกัน

ถูกยิงกัด

โรคเอดส์ไม่ใช่โรคที่ถ่ายทอดทางพันธุกรรม

กิจกรรมที่ 1

ให้ท่านอ่านข่าวจากหนังสือพิมพ์ต่อไปนี้ แล้วเขียนบรรยายความรู้สึกของท่าน

สยามรัฐ ฉบับที่ 13,591 วันจันทร์ที่ 11 มิถุนายน 2533

เอดส์ไม่เว้นชาวเขาพบติดเชื้อแล้ว 9 ราย

"สาธารณสุขจังหวัดลำปางปวดหัว ปัญหาเอดส์ย้ายแหล่งข้ามจังหวัดจนตามไม่ทัน โดยเฉพาะพวกที่มีเชื้อเอดส์หายไร้ร่องรอยถึง 138 ราย ที่เหลืออีก 169 ราย ยังไม่รู้ว่าจะอยู่ในจังหวัดอีกนานเท่าไร ขณะที่เชื้อเอดส์แพร่เข้าไปถึงชาวเขา 9 รายแล้ว..."

เดลินิวส์ ฉบับที่ 14,878 วันเสาร์ที่ 7 กรกฎาคม 2533

หลวงสาวขายช่องท้องแถมเป็นเอดส์

"สาวรุ่นถูกแมงคาลวงไปขายช่องแถวบ้านโป่ง พ่อเฒ่าบังคับให้รับแขกจนตั้งท้องได้สี่เดือน จึงถูกไล่ออกจากช่องชมชานมาพึ่งเจ้าหน้าที่บ้านฉุกเงิน พาดตรวจครรภ์พบติดเชื้อเอดส์ทั้งแม่และลูกในท้อง ตัดสินใจเข้าพึ่งกองปราบให้ช่วยเพื่อนที่ถูกบังคับให้ขายตัวอยู่ และกำลังป่วยเป็นเอดส์ขั้นแพร่เชื้อ..."

เคลสินิวส์ ฉบับที่ 14,861 วันพุธที่ 20 มิถุนายน 2533

หน้าต่างมหัศจรรย์

"โรคเอดส์เป็นภัยร้ายแรงที่คนทั้งโลกพากันหวาดกลัว แต่ใครที่เผลอไม่มีการป้องกันทางเพศ หรือต้องใช้เข็มฉีดยาร่วมกับคนที่ป่วยเป็นโรคเอดส์ ก็มักคิดว่าโรคเอดส์เป็นเรื่องที่ไกลตัว แพทย์หญิงเวโรนิกา พรีโก้ แพทย์ประจำโรงพยาบาลแห่งหนึ่งในสหรัฐอเมริกา จึงติดโรคเอดส์ เพราะเพื่อนแพทย์ด้วยกันสะเพร่าถึงเข็มฉีดยาที่ใช้กับคนใช้โรคเอดส์ไว้ในกองผ้า เมื่อคุณหมอเวโรนิกามารวบผ้านั้น จึงถูกเข็มแทงและติดโรคเอดส์ สามีมองเธอขอเลิกกับเธอทันที อนาคตในการงานของเธอดับวูบ และขณะนี้เธอจะมีชีวิตอยู่ได้เพียง 1-2 ปีเท่านั้น ใครล่ะจะช่วยเธอได้"

ความรู้สึกของข้าพเจ้า.....

[illegible]

ความเชื่อที่ไม่ถูกต้องบางประการเกี่ยวกับการติดต่อของโรคเอดส์

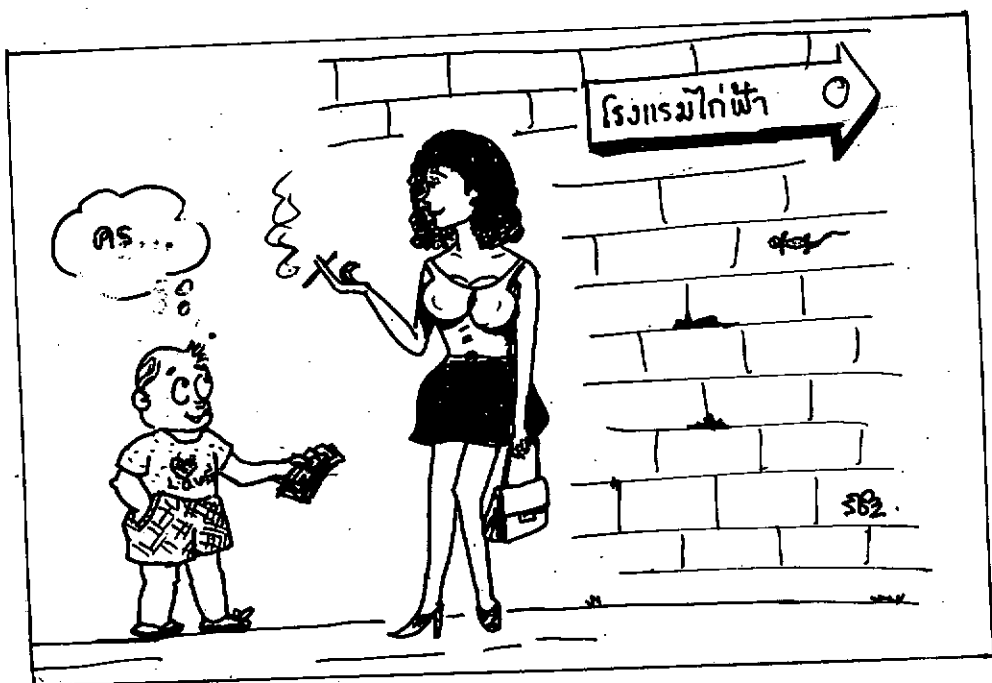
ปัจจุบันยังมีความเชื่อที่ไม่ถูกต้องบางประการเกี่ยวกับการติดต่อของโรคเอดส์ ซึ่งจะเป็นอุปสรรคต่อการป้องกันและควบคุมการแพร่ระบาดของโรคเอดส์ เช่น

1. เชื่อว่ายุงเป็นพาหะนำโรคเอดส์ ซึ่งไม่เป็นความจริงถึงแม้ว่ายุงจะกัดคนที่ติดเชื้อไวรัสเอดส์แล้วไปกัดคนอื่นต่อไป ก็ไม่ทำให้ติดเชื้อได้ เพราะเชื้อไวรัสเอดส์ไม่สามารถมีชีวิตรอดอยู่ในตัวยุง และปากยุงที่ใช้ดูดเลือดนั้นมักจะไม่มีเลือดติดอยู่ ถึงแม้มีน้อยมากก็ไม่สามารถติดต่อได้
2. การเที่ยวโสเภณีเป็นครั้งคราวไม่ทำให้ติดโรคเอดส์ ซึ่งไม่เป็นความจริง เพราะหากโสเภณีผู้นั้นมีเชื้อไวรัสเอดส์อยู่ในตัว และผู้ที่ไปเที่ยวไม่ได้ใช้ถุงยางอนามัยป้องกันแล้ว การเที่ยวเพียงครั้งเดียวก็ติดโรคเอดส์ได้
3. การมีเพศสัมพันธ์กับบุคคลอื่นที่ไม่ใช่โสเภณี จะปลอดภัยจากการติดโรคเอดส์ ซึ่งไม่เป็นความจริง เพราะผู้ที่ไม่ใช่โสเภณีก็อาจมีเชื้อไวรัสเอดส์อยู่ในตัว ไม่มีทางที่จะทราบได้ นอกจากการตรวจสอบทางการแพทย์
4. การบริจาคเลือดทำให้ติดโรคเอดส์ ซึ่งไม่เป็นความจริง เพราะปัจจุบันทางโรงพยาบาลหรือสถานที่รับบริจาคเลือด มีการตรวจสอบเป็นอย่างดี และมักใช้เข็มเจาะเลือดเพียงครั้งเดียวแล้วทิ้ง จึงไม่ทำให้ติดโรคเอดส์ได้

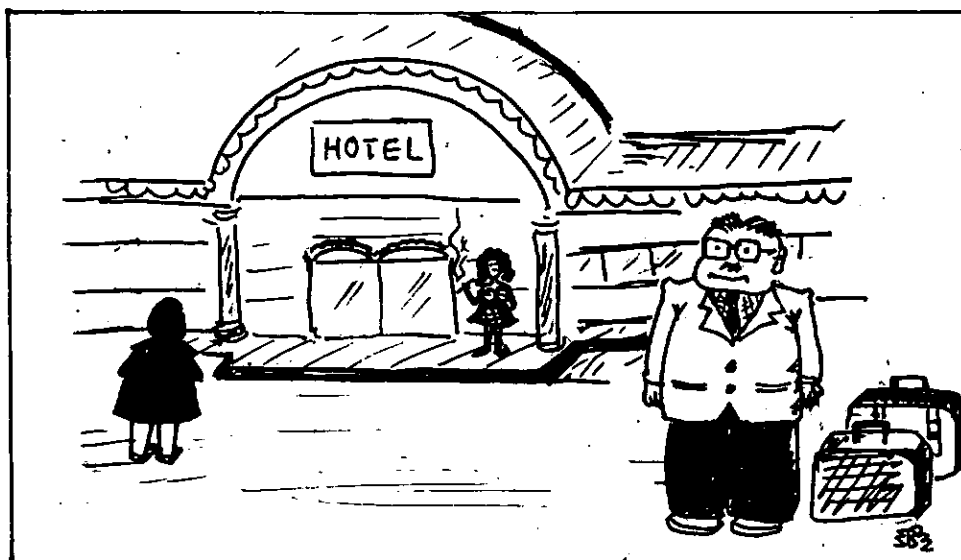
ค่านิยมบางประการที่ส่งเสริมการแพร่ระบาดของโรคเอดส์

มีค่านิยมบางประการในสังคมไทย ที่ช่วยส่งเสริมการแพร่ระบาดของโรคเอดส์ให้มากขึ้น จึงควรหาทางแก้ไขและพยายามปลูกฝังค่านิยมที่ถูกต้องให้แก่เยาวชนตั้งแต่ยังเด็ก ค่านิยมที่ไม่ถูกต้อง เช่น

1. ค่านิยม "ขึ้นครู" เยาวชนที่เริ่มมีความต้องการทางเพศ มักจะได้รับคำแนะนำจากเพื่อนหรือผู้ใหญ่ที่ขาดความรับผิดชอบบางคนให้ไป "ขึ้นครู" กับโสเภณี ซึ่งนับเป็นอันตรายอย่างมากในยุคที่โรคเอดส์กำลังแพร่ระบาด เพราะเยาวชนมักขาดความรู้ความเข้าใจในการป้องกันตนเอง และไม่ยอมมาใช้ถุงยางอนามัย ประกอบกับในปัจจุบันและอนาคต โสเภณีจะกลายเป็นแหล่งแพร่เชื้อไวรัสเอดส์มากที่สุด

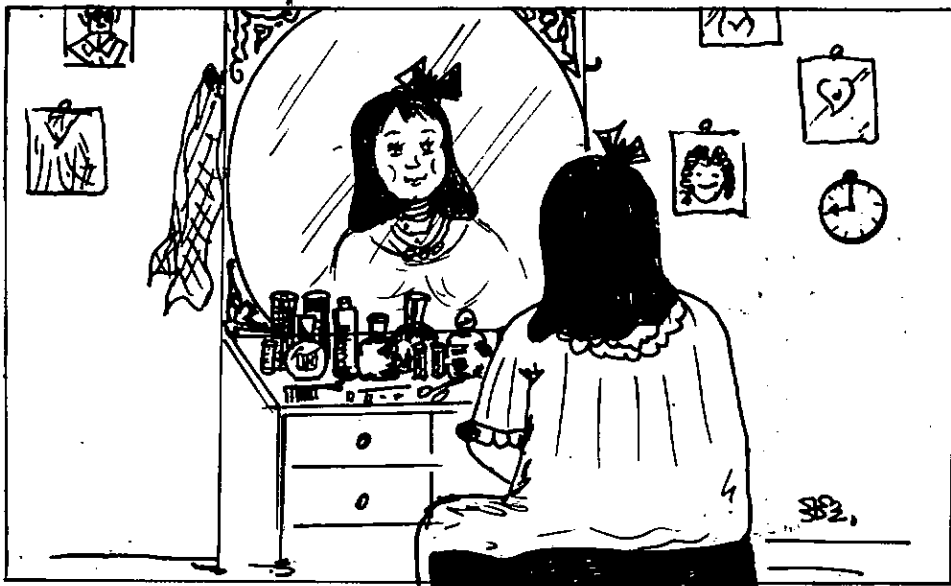
2. คำนิยม "ไปที่ไหนต้องถึงที่นั่น" คำนิยมนี้เองทำให้ผู้ชายที่เดินทางไปยังสถานที่ต่าง ๆ มักจะไปเที่ยวโสเภณี เพื่อให้ถึงสถานที่นั้น จะได้เข้ามาใช้อวดกับเพื่อนได้ว่า ถึงแล้ว

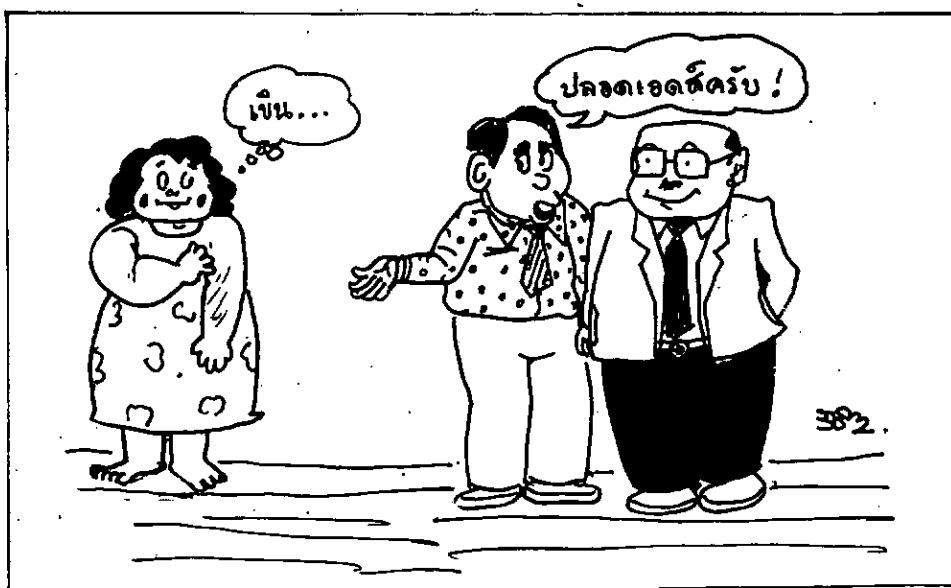
3. คำนิยม "ชายชาติศรีต้องมีเมียมาก" เป็นคำนิยมที่ส่งเสริมให้ผู้ชายสำส่อนทางเพศ

4. ค่านิยม "นารีมีรูปเป็นทรัพย์" เป็นค่านิยมที่ส่งเสริมให้ผู้หญิงเอาใจใส่แต่ความงาม ใช้ความงามเป็นทางทักทายกัน เป็นการยั่วเย้าทางเพศ

5. ค่านิยม การต้อนรับข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ที่ไปตรวจราชการด้วยการนำหญิงสาวมาบริการ ซึ่งหญิงสาวส่วนใหญ่มักถูกนำมาคือโสเภณี นั่นเอง

วิธีป้องกันโรคเอดส์สำหรับตนเอง

เนื่องจากยังไม่มีวัคซีนสำหรับป้องกันโรคเอดส์ ดังนั้นจึงต้องป้องกันตนเองโดยหลีกเลี่ยงไม่ให้ติดเชื้อไวรัสเอดส์ โดยการปฏิบัติดังนี้

1. งดเว้นจากการสำส่อนทางเพศ

ควรมีเพศสัมพันธ์เฉพาะคู่ครองของตนเองเท่านั้น เพราะเราไม่ทราบว่าใครมีเชื้อไวรัสเอดส์อยู่ในตัวบ้าง แต่หากจำเป็นต้องมีเพศสัมพันธ์กับบุคคลอื่นหรือโสเภณี ต้องสวมถุงยางอนามัยทุกครั้ง การใช้ถุงยางอนามัยดังกล่าวต้องทำให้ถูกต้องตามวิธี

2. งดเว้นจากการเสพยาเสพติด

โดยเฉพาะชนิดฉีดเข้าเส้น หากไม่สามารถงดเว้นได้ ควรใช้ชนิดสูดดมหรือกินแทน และพยายามลดลงทีละน้อย พร้อมทั้งปรึกษาแพทย์ รับการรักษาจนงดเว้นได้ในที่สุด แต่หากจำเป็นต้องใช้เข็มฉีดยาจริง ๆ ก็ควรใช้เข็มส่วนตัว และใช้เพียงครั้งเดียวแล้วเผาทำลาย

3. หลีกเสี่ยงไม่สัมผัสกับเลือด น้ำเหลือง น้ำอสุจิ และน้ำจากช่องคลอด ของบุคคลอื่น และอย่าให้เข้าสู่ร่างกายได้ ไม่ว่าจะผ่านเข้าทางใดก็ตาม หากไม่สามารถหลีกเสี่ยงได้ เมื่อสัมผัสแล้ว ควรทำความสะอาดด้วยสบู่ ผงซักฟอก หรือ ยาฆ่าเชื้อทันที

5. ไม่รับเลือดหรืออวัยวะใด ๆ ของผู้อื่นก่อนที่จะได้รับการตรวจหาเชื้อไวรัสเอดส์จากแพทย์เสียก่อน

4. งดเว้นการใช้ของใช้ส่วนตัว

ร่วมกับผู้อื่น โดยเฉพาะของมีคมทั้งหลาย เช่น มีดโกนหนวด กรรไกรตัดเล็บ เข็มเจาะหู เข็มสักตัว แปรงสีฟัน หากจำเป็นต้องใช้ร่วมกัน ควรเช็ดด้วยแอลกอฮอล์ทุกครั้งก่อนใช้ เพราะช่วยฆ่าเชื้อไวรัสเอดส์ได้

6. ระมัดระวังอย่าทะเลาะวิวาท

ชกต่อยกับผู้อื่นจนถึงขั้นเกิดบาดแผล เพราะคู่
วิวาทของเราอาจมีเชื้อไวรัสเอดส์อยู่ในตัว
เมื่อเกิดบาดแผลอาจติดเชื้อได้

7. ระมัดระวังการใช้บริการ

เสริมความงามที่ต้องเกี่ยวข้องกับของ
มีคมทุกชนิด เช่น การตัดผม ทำเล็บ
เจาะหู โกงหนวด เป็นต้น ควรเลือก
ร้านที่สะอาด และมีการทำความสะอาด
เครื่องมือก่อนใช้ทุกครั้ง หากเป็นไปได้
ควรขอให้ใช้ของใหม่

การป้องกันโรคเอดส์สำหรับตนเอง คือ อย่าให้เลือด
หรือของเหลวทุกชนิดของผู้อื่นเข้าสู่ร่างกายของเราได้ไม่ว่า
จะเข้าโดยวิธีใดก็ตาม อย่าร่วมเพศกับบุคคลอื่นที่ไม่ใช่สามี
ภรรยาของตนเอง หรือสามีภรรยาของตนเองที่ทราบว่ามี
เชื้อไวรัสเอดส์อยู่ในตัว หากจำเป็นต้องใช้ถุงยางอนามัย
ทุกครั้ง

การป้องกันและความคุ้มครองโรคเอดส์สำหรับส่วนรวม

เพื่อให้สังคมปลอดภัยจากโรคเอดส์ นอกจากจะป้องกันตนเองแล้ว ยังควรปฏิบัติดังนี้ .

1. ศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์ให้เข้าใจอย่างแท้จริง
2. สนทนากับบุคคลในครอบครัว เพื่อนบ้านให้เห็นความสำคัญของการป้องกันและความคุ้มครองโรคเอดส์
3. ร่วมมือกับหน่วยงานของรัฐและเอกชนในการดำเนินการป้องกันและความคุ้มครองโรคเอดส์
4. ให้ความช่วยเหลือและให้กำลังใจแก่ผู้ติดเชื้อและผู้ป่วยโรคเอดส์เท่าที่จะทำได้

ข้อควรปฏิบัติของผู้ติดเชื้อไวรัสเอดส์

หากบังเอิญติดเชื้อไวรัสเอดส์ อย่าเพิ่งท้อแท้สิ้นหวังหรือกระทำการใด ๆ เป็นการประชดสังคม เพราะยังสามารถมีชีวิตอยู่ได้อย่างปกติอีกหลายปี ในระหว่างนั้นอาจมีการค้นพบยารักษาโรคเอดส์ได้ จึงควรปฏิบัติดังนี้

1. สามารถคบหาสมาคมกับผู้อื่นได้ตามปกติ ไม่จำเป็นต้องหลบซ่อนหรือเก็บตัวอยู่เพียงคนเดียว

2. ควรระวังของเหลวจากร่างกายอย่าให้กระเด็นไปเปื้อนผู้อื่น

3. เสื้อผ้าเครื่องใช้ที่ใส่แล้ว ควรทำความสะอาดด้วยการต้มและซักด้วยผงซักฟอกด้วยตนเอง

4. ไม่ใช้แรงสีฟัน มีดโกนหนวด กรรไกรตัดเล็บ หรือของมีคมร่วมกับผู้อื่น

5. หลีกเลี่ยงการมีเพศสัมพันธ์กับผู้อื่น ควรใช้การสำเร็จความใคร่ด้วยตนเองแทน แต่หากจำเป็นต้องมีเพศสัมพันธ์แบบปลอดภัย (safe sex) คือ ใช้การใส่ถุงมือนิรภัยตามร่างกาย ปฏิเสธการสำเร็จความใคร่ ห้ามสอดใส่อวัยวะเพศเข้าไปในช่องคลอด ทวารหนัก หรือช่องปาก และห้ามจูบปากอย่างดูดดื่ม รวมทั้งห้ามกัดฝ้ายตรงข้อมงจนเกิดบาดแผล

6. งดการบริจาคเลือด อวัยวะของร่างกาย และน้ำอสุจิอย่างเด็ดขาด

7. หากเป็นสตรี ควรทาหมันเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์

8. ไม่ควรไปเยี่ยมเยียนหรือเข้าใกล้ผู้ป่วยโรคอื่น ๆ เพราะท่านอาจติดเชื้อโรคฉวยโอกาสได้

9. ไม่ควรดูแลสัตว์เลี้ยงหรือทำความสะอาดกรงสัตว์ด้วยตนเอง เพราะท่านอาจติดเชื้อโรคฉวยโอกาสได้

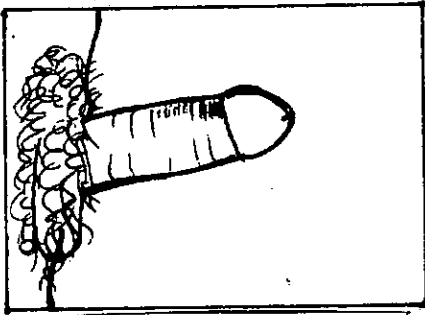
10. ไม่ควรใช้เข็มฉีดยาเสพติดหรือยาอื่นใดด้วยตนเอง หากจำเป็น ห้ามใช้ร่วมกับผู้อื่นโดยเด็ดขาด เมื่อใช้แล้วต้องเผาทำลาย

11. ควรติดต่อกับแพทย์อย่างใกล้ชิด เพื่อขอคำแนะนำต่าง ๆ

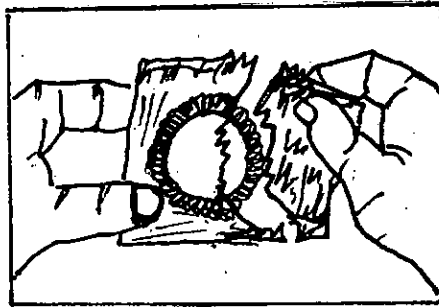
12. พยายามทำจิตใจให้ปกติโดยการปฏิบัติธรรมอย่างจริงจัง

การใช้ถุงยางอนามัยที่ถูกต้อง จะช่วยป้องกันโรคเอดส์ได้
ถึงแม้จะป้องกันไม่ได้ 100% แต่ก็ยังดีกว่าไม่ป้องกันเสียเลย

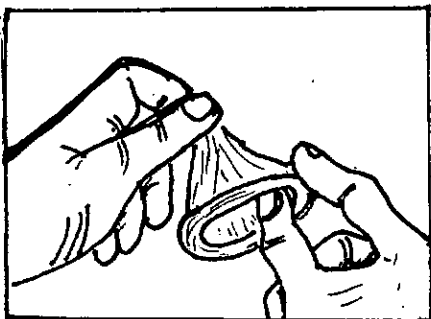
วิธีใช้ถุงยางอนามัย

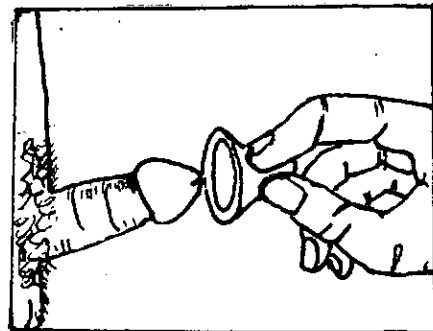
1. ใช้ถุงยางอนามัยขณะที่อวัยวะเพศ
แข็งตัวเต็มที่

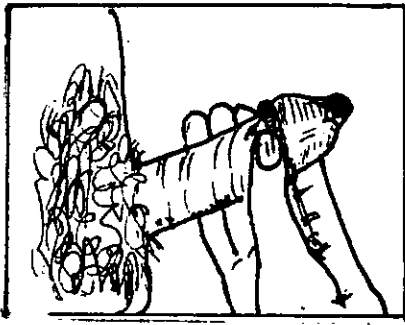
2. ฉีกมุมของ หิ้งถุงยางออกหลังจาก
ตรวจสอบว่ายังไม่หมดอายุ

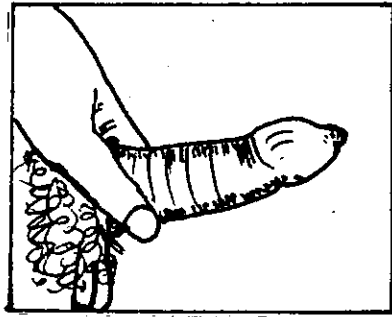
3. บีบปลายถุงยางใส่อาก้าศออก

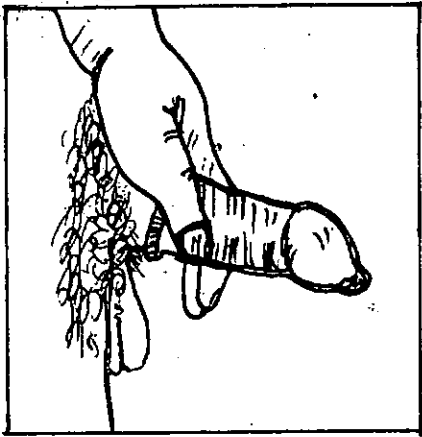
4. รูดหัวขอบถุงยาง ถ้าถูกทางจะรูด
ออกง่าย

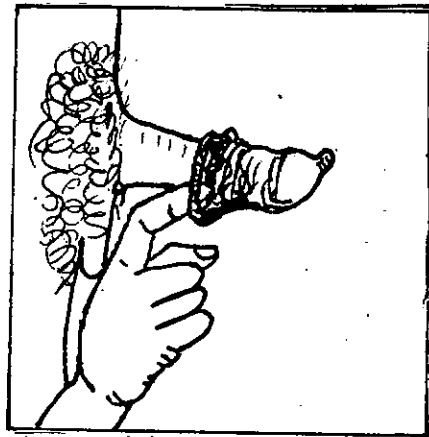
5. สวมถุงยางที่ปลายอวัยวะเพศ

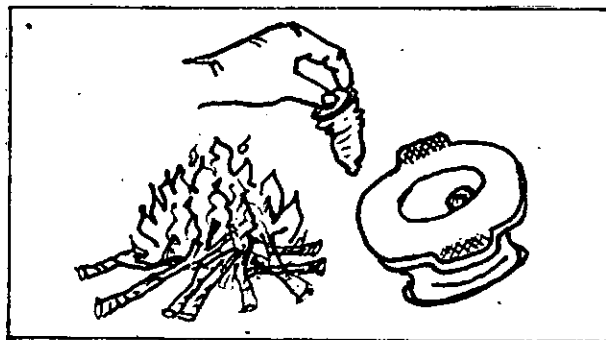
6. รูดให้ขอบถุงยางสุดถึงโคนอวัยวะเพศ

7. เมื่อเสร็จกิจแล้วให้รีบถอนอวัยวะเพศ
ออก และจับขอบถุงยางให้กระชับ
อวัยวะเพศไว้ก่อน

8. ถอดถุงยางออกโดยไม่ให้มีมือถูกกับส่วน
ที่สัมผัสกับช่องคลอด

9. ทิ้งถุงยางที่ใช้แล้วในถังส้วมหรือ
เผาทำลาย

ให้ท่านแต่งเรื่องสั้นความยาวประมาณ 1 หน้ากระดาษ โดยมีจุดมุ่งหมายให้ผู้อ่านเรื่องสั้นของท่านเกิดความประทับใจและเห็นความสำคัญของการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์

เรื่อง.....

*****

แบบทดสอบท้ายบทเรียน

โปรดทำเครื่องหมาย X ทับอักษรหน้าคำตอบที่ท่านคิดว่าถูกต้องที่สุดเพียงข้อละคำตอบเดียว

1. ข้อใดต่อไปนี้กล่าวถูกต้อง

- ก. โรคเอดส์เป็นโรคติดต่อทางพันธุกรรม
- ข. ทารกในครรภ์มารดามีโอกาสติดเชื้อไวรัสเอดส์
- ค. นักฆาตกรทุกคนมีเชื้อไวรัสเอดส์ แต่ปริมาณน้อยมาก
- ง. องค์การอนามัยโลกประกาศห้ามมารดาที่มีเชื้อไวรัสเอดส์เลี้ยงลูกด้วยนมมารดา

2. ข้อใดต่อไปนี้กล่าวถูกต้อง

- ก. ยุงไม่เป็นพาหะนำโรคเอดส์
- ข. ถ้าไม่สำส่อนทางเพศก็ไม่ต้องกลัวโรคเอดส์
- ค. ร่วมเพศเพียงครั้งเดียวไม่มีโอกาสติดเชื้อไวรัสเอดส์
- ง. การใช้ถุงยางอนามัยช่วยป้องกันการติดเชื้อไวรัสเอดส์ได้แน่นอน

3. พฤติกรรมใดต่อไปนี้เสี่ยงต่อการติดเชื้อไวรัสเอดส์มากที่สุด

- ก. รับเลือดจากโรงพยาบาล
- ข. ใช้เข็มฉีดยาร่วมกับผู้อื่น
- ค. นอนเตียงเดียวกับผู้ติดเชื้อไวรัสเอดส์
- ง. มีเพศสัมพันธ์กับโสเภณีโดยใช้ถุงยางอนามัย

4. พฤติกรรมใดไม่เสี่ยงต่อการติดเชื้อไวรัสเอดส์
- ก. เจาะหูจากร้านขายต่างหู
  - ข. สักยันต์กับพระอาจารย์ที่วัด
  - ค. กอดจูบอย่างตื้นตื้นกับบุคคลอื่น
  - ง. ใช้ยาเสพติดร่วมกับผู้ติดเชื้อไวรัสเอดส์
5. คำนิยามใดที่ควรส่งเสริมในสังคมไทย
- ก. ขึ้นครุ
  - ข. ไปที่ไหนถึงที่นั่น
  - ค. ผัวเดียวเมียเดียว
  - ง. นารีมีรูปเป็นทรัพย์

เฉลย

1. ข   2. ก   3. ข   4. ง   5. ค

หน่วยที่ 5

กฎหมายเกี่ยวกับโรคเอดส์และผลกระทบที่เกิดจากโรคเอดส์

หน่วยที่ 5

กฎหมายเกี่ยวกับโรคเอดส์และผลกระทบที่เกิดจากโรคเอดส์

แนวคิด

---

1. . มาตรการทางกฎหมายเป็นเพียงการแก้ไขปัญหาโรคเอดส์ที่ปลายเหตุ แต่ก็มีความสำคัญและจำเป็นที่ทุกคนจะต้องปฏิบัติตาม
2. โรคเอดส์ไม่ได้ทำอันตรายเฉพาะสุขภาพอนามัยของประชาชนเท่านั้น แต่ยังส่งผลกระทบต่อทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองของประเทศ

จุดประสงค์การเรียนรู้

เมื่อศึกษาบทเรียนหน่วยที่ 5 จบแล้ว ท่านสามารถ

1. บอกถึงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับโรคเอดส์ได้
2. อธิบายถึงผลกระทบด้านต่าง ๆ ที่เกิดจากโรคเอดส์ได้
3. อธิบายถึงการดำเนินงานป้องกันและควบคุมโรคเอดส์ของกระทรวง

สาธารณสุขได้

4. ปฏิบัติตามกฎหมายเกี่ยวกับโรคเอดส์ได้

าให้กานศึกษาทาความเข้าใจและปฏิบัติกิจกรรมต่อไปนี้

กฎหมายเกี่ยวกับโรคเอดส์

ปัจจุบันมีกฎหมายเกี่ยวข้องกับโรคเอดส์ที่ประชาชนควรทราบและปฏิบัติตามดังนี้

1. ประกาศกระทรวงสาธารณสุข ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2528) เรื่อง เพิ่มเติมชื่อโรคติดต่อต้องแจ้งความและอาการสำคัญของโรค ซึ่งออกตามความในมาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติโรคติดต่อ พ.ศ. 2523 มีสาระสำคัญคือ กำหนดให้โรคเอดส์เป็นโรคที่ต้องแจ้งความตามกฎหมาย
2. กฎกระทรวงสาธารณสุข (พ.ศ. 2529) ซึ่งออกตามความในมาตรา 7 แห่งพระราชบัญญัติโรคติดต่อ พ.ศ. 2523 มีสาระสำคัญคือ กำหนดรายละเอียดและขั้นตอนการปฏิบัติในการแจ้งความโรคติดต่อ
3. กฎกระทรวงมหาดไทย ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2529) ซึ่งออกตามความในมาตรา 5 มาตรา 12(4) และมาตรา 44 (2) แห่งพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522 มีสาระสำคัญคือ เพิ่มชื่อโรคเอดส์เป็นโรคต้องห้ามมิให้คนต่างด้าว ซึ่งมีโรคดังกล่าวเข้ามาในราชอาณาจักร หรือเข้ามามีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักร

การปฏิบัติตามกฎหมายเกี่ยวกับโรคเอดส์ของประชาชน

เนื่องจากโรคเอดส์เป็นโรคติดต่อที่ต้องแจ้งความตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข
ประชาชนจึงควรทราบและปฏิบัติดังนี้

1. เมื่อมีผู้ป่วยหรือมีเหตุสงสัยว่าป่วยเกิดขึ้น ให้บุคคลต่อไปนี้เป็นผู้แจ้งความ
  - 1.1 เจ้าของบ้านหรือผู้ควบคุมดูแลบ้านหรือแพทย์ผู้ทำการรักษาพยาบาล กรณีที่มีการป่วยเกิดขึ้นในบ้าน
  - 1.2 ผู้รับผิดชอบในสถานพยาบาล กรณีที่มีการป่วยเกิดขึ้นในสถานพยาบาล
  - 1.3 ผู้ทำการชันสูตรทางแพทย์ หรือผู้รับผิดชอบในสถานที่ที่ได้รับการชันสูตรทางแพทย์
2. โทษของการไม่แจ้งความ มีโทษปรับไม่เกิน 2,000 บาท
3. ต้องแจ้งความภายใน 24 ชั่วโมง นับแต่เริ่มมีการป่วยหรือมีเหตุสงสัยว่าได้มีการป่วยหรือได้มีการชันสูตรทางการแพทย์ ตรวจพบว่า อาจมีเชื้อไวรัสเอดส์ แล้วแต่กรณี
4. รายละเอียดที่ต้องแจ้งความมีดังนี้
  - 4.1 ในกรณีเจ้าของบ้านหรือผู้ควบคุมดูแลบ้านเป็นผู้แจ้ง ต้องแจ้งรายละเอียดดังนี้
    - ชื่อ ที่อยู่ของตนเอง และความสัมพันธ์กับผู้ป่วย
    - ชื่อ อายุ ที่อยู่ของผู้ป่วย สถานที่ที่ผู้ป่วยพักอาศัย วันทีเริ่มป่วย และอาการสำคัญของผู้ป่วย

4.2 ในการผู้ทำการรักษาพยาบาลหรือผู้รับผิดชอบในสถานพยาบาลเป็นผู้แจ้ง ต้องแจ้งรายละเอียดดังนี้

- ชื่อ ที่อยู่ และสถานที่ทำงานของตน
- ชื่อ อายุ ที่อยู่ของผู้ป่วย สถานที่ที่ผู้ป่วยพักรักษาตัว วันแรกของการรับไว้รักษา การวินิจฉัยโรคขั้นต้น และสภาพผู้ป่วยขณะแจ้งความ

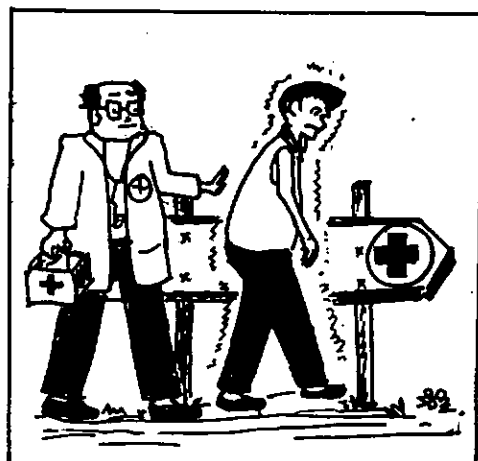
4.3 ในการผู้ทำการชันสูตรทางการแพทย์หรือผู้รับผิดชอบในสถานที่ที่ดำเนินการชันสูตรทางการแพทย์ เป็นผู้แจ้งความ ต้องแจ้งรายละเอียด ดังนี้

- ชื่อ ที่อยู่ และสถานที่ทำงานของตน
- ชื่อ อายุ และที่อยู่ของผู้ป่วย
- ชื่อ ที่อยู่ และสถานที่ทำงานของผู้ส่งวัตถุตัวอย่างไปให้ตรวจ
- การวินิจฉัยโรคขั้นต้นและผลการชันสูตร

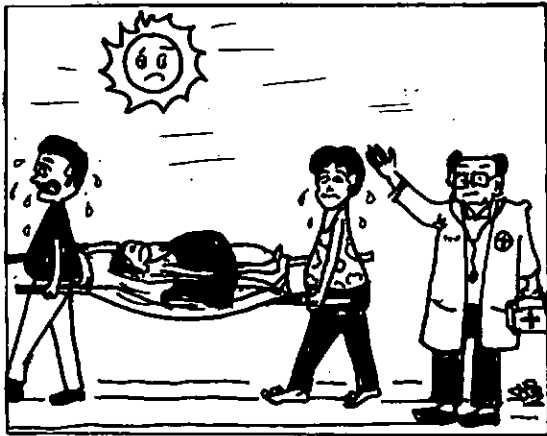
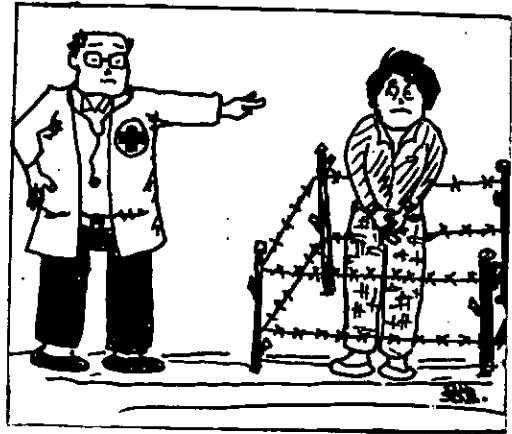
5. ผู้มีหน้าที่รับแจ้งความ คือ เจ้าพนักงานสาธารณสุข ซึ่งหมายถึง พนักงานที่ได้รับการแต่งตั้งให้มีหน้าที่ตรวจตราดูแลและรับผิดชอบในการสาธารณสุขโดยทั่วไป หรือเฉพาะในท้องที่ใดท้องที่หนึ่ง เช่น ปลัดกระทรวงสาธารณสุข อธิบดีทุกกรมในกระทรวงสาธารณสุข นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัด ผู้อำนวยการโรงพยาบาลของรัฐ เจ้าหน้าที่สาธารณสุขอำเภอ เจ้าหน้าที่สาธารณสุขประจำสถานีอนามัย ผู้อำนวยการสำนักงานอนามัย กรุงเทพมหานคร หัวหน้าฝ่ายสาธารณสุขเทศบาล และเมืองพัทยา เป็นต้น

6. เจ้าพนักงานสาธารณสุข มีอำนาจหน้าที่ดังนี้

6.1 ให้ผู้ป่วยหรือมีเหตุสงสัยว่าป่วย ผู้สัมผัสหรือผู้เป็นพาหะมารับการตรวจชันสูตรทางการแพทย์หรือรักษา ณ สถานที่ที่กำหนด หากผู้ใดฝ่าฝืนมีโทษปรับไม่เกิน 2,000 บาท

6.2 คุณไว้มั่งเกิดหรือกักกันผู้ที่ เป็น
หรือสงสัยว่าเป็นผู้สัมผัสโรคหรือพาหะ หากผู้ใด
ฝ่าฝืนมีโทษปรับไม่เกิน 2,000 บาท

6.3 ในการผู้ป่วยถึงแก่ความตาย
เจ้าพนักงานสาธารณสุขอาจสั่งการหรือดำเนิน
การแก่ศพตามความเหมาะสม เพื่อป้องกันการ
แพร่โรค ผู้ฝ่าฝืนอาจถูกลงโทษจำคุกไม่เกิน 6
เดือน หรือปรับไม่เกิน 1,000 บาท

6.4 จัดหาและให้เวชภัณฑ์เพื่อ
ป้องกันการแพร่ระบาดของโรค

6.5 ห้ามผู้ป่วยหรือผู้มิเหตุสงสัยว่าป่วย

กระทำการใด ๆ อันอาจจะเป็นเหตุให้โรคแพร่หลาย

หากฝ่าฝืนจะมีโทษปรับไม่เกิน 2,000 บาท

แพทย์ พยาบาล ผู้ให้การบำบัดรักษา ผู้ให้บริการทางการแพทย์และสาธารณสุข ต้องรักษาความลับของผู้ป่วยไว้ จะเปิดเผยมิได้ หากมีความจำเป็นต้องเปิดเผยแก่ผู้ใกล้ชิดเพื่อประโยชน์ในการป้องกันโรค เช่น คู่สมรสจะต้องได้รับความยินยอมให้เปิดเผยเป็นลายลักษณ์อักษรจากผู้ป่วยเสียก่อน ยกเว้นการเปิดเผยนั้นเป็นกรณีที่ต้องปฏิบัติตามกฎหมายหรือหน้าที่ราชการ หากเปิดเผยความลับของผู้ป่วยโดยพลการ อาจมีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 323 ซึ่งระบุว่า "ผู้ใดล่วงรู้หรือได้มาซึ่งความลับของผู้อื่น โดยเหตุที่ประกอบอาชีพแพทย์ เภสัชกร พยาบาล ฯลฯ หรือโดยเหตุที่เป็นผู้ช่วยในการประกอบอาชีพนั้นแล้วเปิดเผยความลับในอันที่จะทำให้เกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใด ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 6 เดือน หรือปรับไม่เกิน 1,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ" นอกจากนี้ยังอาจมีความผิดตามกฎหมายอื่น เช่น ข้อบังคับของแพทยสภาว่าด้วยการรักษาจริยธรรมแห่งวิชาชีพเวชกรรม พ.ศ. 2526 ข้อบังคับสภาพยาบาลว่าด้วยข้อจำกัดและเงื่อนไขในการประกอบวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ พ.ศ. 2530 เป็นต้น

กิจกรรมที่ 1

ให้ท่านอ่านข่าวจากหนังสือพิมพ์ต่อไปนี้ พร้อมทั้งแสดงความคิดเห็นตามประเด็น
ที่กำหนดให้

ไทยรัฐ ฉบับที่ 11,863 วันอาทิตย์ที่ 15 กรกฎาคม 2533

ตั้งศาลขายชาติรีนักเที่ยวใช้ลอกกันเอดส์

"ชายนักเที่ยวระวังไว้ หาก พ.ร.บ.โรคเอดส์ประกาศใช้เมื่อใด ต้องใช้ดูยาง
อนามัยทุกครั้งกับโสเภณี ไม่เช่นนั้นอาจถูกแจ้งจับได้ ขณะนี้พ.ร.บ.ฉบับใหม่ยังสะดุดอยู่ชั้นการ
พิจารณาของ ครม. สงสัยยังไม่ทันประชุมสภาฯ สมัยนี้ เพื่อเป็นการควบคุมป้องกันการแพร่
เชื้อเอดส์หากภายในประเทศไทยอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ได้มีการเสนอให้ใช้กฎหมายเอดส์
เป็นเครื่องมือควบคุมนั้น เมื่อวันที่ 13 กรกฎาคม ที่ผ่านมา นายสุทัศน์ เงินหมื่น รมช.
สาธารณสุข ได้เปิดเผยต่อความคืบหน้าของร่าง พ.ร.บ.โรคเอดส์ว่า ขณะนี้ได้ผ่านการ
พิจารณาของคณะกรรมการกฤษฎีกาแล้ว จะนำเสนอ ครม. เพื่อพิจารณาเป็นขั้นตอนต่อไป
..."

โปรดแสดงความคิดเห็นตามประเด็นต่อไปนี้

1. ท่านเห็นด้วยกับการประกาศใช้ พ.ร.บ.โรคเอดส์หรือไม่ เพราะเหตุใด

.....
.....
.....

2. ท่านคิดว่า พ.ร.บ.โรคเอดส์ จะมีผลในการปฏิบัติจริงเพียงใด เพราะเหตุใด

.....

.....

.....

.....

.....

3. มาตรการทางกฎหมาย มีความจำเป็นเพียงใด เพราะเหตุใด

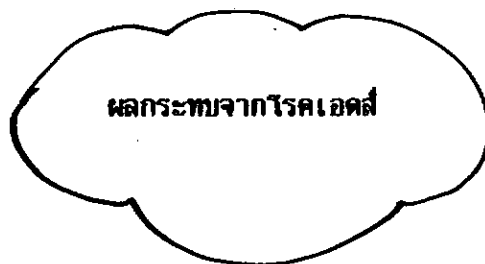
.....

.....

.....

.....

.....

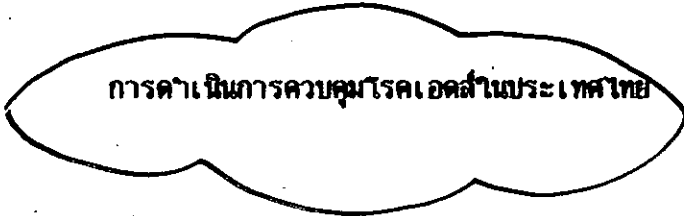
นอกจากโรคเอดส์จะส่งผลโดยตรงต่อสุขภาพของประชาชนทั่วไปแล้ว ยังส่งผลกระทบต่อประเทศโดยรวมหลายประการ ดังนี้

1. ผลกระทบทางสังคมและวัฒนธรรม หากโรคเอดส์แพร่ระบาดมากขึ้น จะส่งผลกระทบต่อสังคมอย่างใหญ่หลวง คือ ประชาชนเกิดความตื่นกลัวโรคเอดส์เพราะความไม่รู้จริง เกิดข่าวลือต่าง ๆ มากมายเป็นการสร้างความสับสนขึ้นในสังคม นอกจากนั้น พฤติกรรมทางสังคมอาจเปลี่ยนไป เกิดความแตกแยกแบ่งกลุ่มระหว่างผู้ติดเชื้อไวรัสเอดส์

กับคนปกติทั่วไป มีการถูกเหยียดหยาม อาจเกิดภาวะการแค้นแค้นสังคม ผู้คนเกิดความหวาดระแวงไม่มีความไว้วางใจซึ่งกันและกัน และเมื่อมีคนตายด้วยโรคเอดส์มากขึ้น การใช้ถุงยางอนามัยจะกลายเป็นเรื่องปกติของสังคมไทย

2. ผลกระทบทางเศรษฐกิจ โรคเอดส์เป็นโรคที่บั่นทอนความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจและขัดขวางการพัฒนาประเทศเป็นอย่างมาก เนื่องจากโรคเอดส์มักจะเป็นกับคนในวัยหนุ่มสาวถึงวัยกลางคน ซึ่งเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ หากบุคคลกลุ่มนี้เสียชีวิตมากขึ้นหรือเสื่อมสมรรถภาพ เหลือเพียงเด็กและคนชราแล้ว ระบบเศรษฐกิจของประเทศก็จะอ่อนแอลง นอกจากนั้นรัฐยังต้องจัดสรรงบประมาณเป็นจำนวนมหาศาลในการดูแลรักษาผู้ป่วย และจะส่งผลกระทบต่อการท่องเที่ยวของประเทศไทย ซึ่งกำลังทำรายได้ให้กับประเทศเป็นอย่างมาก

3. ผลกระทบทางการเมือง โรคเอดส์ส่งผลกระทบทางการเมืองทั้งภายในและระหว่างประเทศ หากรัฐดำเนินนโยบายเกี่ยวกับโรคเอดส์ผิดพลาด อาจทำให้เกิดความสับสนวุ่นวายทางการเมืองขึ้น และการดำเนินการกับผู้ติดเชื้อหรือผู้ป่วยโรคเอดส์ที่เป็นชาวต่างประเทศ อาจทำให้เกิดกระทบกระเทือนต่อความสัมพันธ์ระหว่างประเทศได้

การดำเนินการควบคุมโรคเอดส์ในประเทศไทย

รัฐบาลโดยกระทรวงสาธารณสุข ได้จัดทำโครงการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์ขึ้น โดยมีรายละเอียดดังนี้

วัตถุประสงค์

1. เพื่อป้องกันการแพร่กระจายของเชื้อไวรัสเอดส์ในประเทศไทย
2. เพื่อลดอัตราการป่วยและตายที่เกี่ยวข้องกับการติดเชื้อไวรัสเอดส์
3. เพื่อลดผลกระทบทางสังคมและเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นจากการติดเชื้อไวรัสเอดส์

กลวิธีหลักในการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์

1. การป้องกันการแพร่เชื้อไวรัสเอดส์โดยผ่านทางกระแสเลือด มีมาตรการดังนี้
  - 1.1 ให้รู้สึศึกษา เพื่อให้ประชาชนหลักเสี่ยงการฉีดยาเสพติด การใช้เข็มและกระบอกฉีดยาร่วมกับผู้อื่น
  - 1.2 ตรวจเลือด ผลิตภัณฑ์จากเลือด และอวัยวะที่รับบริจาคเพื่อหาเชื้อไวรัสเอดส์ก่อนนำไปใช้
  - 1.3 งดรับบริจาคเลือดจากบุคคลที่เสี่ยงต่อการติดเชื้อไวรัสเอดส์
2. การป้องกันการแพร่เชื้อไวรัสเอดส์โดยผ่านทางเพศสัมพันธ์ ดังนี้
  - 2.1 ให้รู้สึศึกษา เพื่อให้ประชาชนหลักเสี่ยงพฤติกรรมที่เสี่ยงต่อการติดเชื้อ เช่น การสำส่อนทางเพศ
  - 2.2 ส่งเสริมและสนับสนุนการใช้ถุงยางอนามัยในการป้องกันโรค
  - 2.3 ค้นหาผู้ติดเชื้อในกลุ่มเสี่ยง
3. การป้องกันการแพร่เชื้อไวรัสเอดส์จากการค้าสุทธารก โดยการแนะนำให้สตรีที่ติดเชื้อไวรัสเอดส์คุมกำเนิดหรือทำหมัน เพื่อป้องกันการตั้งครรภ์
4. การรักษาผู้ติดเชื้อหรือผู้ป่วยโรคเอดส์ เป็นการรักษาตามอาการที่ปรากฏ เนื่องจากยังไม่มียาป้องกันโรคนี้ได้
5. การป้องกันปัญหาทางสังคมที่เกิดขึ้นจากโรคเอดส์ โดยการให้รู้สึศึกษาแก่

ประชาชน และแนวทางการแพทย์และสังคมแก่ผู้ติดเชื้อและครอบครัวโดยยึดหลักสิทธิมนุษยชน เพื่อให้บุคคลเหล่านั้นดำเนินชีวิตอยู่ได้ตามปกติ

กล่ววิธีสนับสนุน

1. ประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน
2. ปรับปรุงและจัดหาอุปกรณ์ที่จำเป็นต้องใช้ทางห้องปฏิบัติการให้กระจายอย่างทั่วถึงทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค
3. แนะนำในการดำรงชีพ ตลอดจนด้านจิตใจแก่ผู้ติดเชื้อไวรัสเอดส์และครอบครัว
4. มีมาตรการทางด้านกฎหมาย โดยกำหนดให้โรคเอดส์เป็นโรคติดต่อที่ต้องแจ้งความและกฎหมายอื่น ๆ

การดำเนินการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์ จะได้ผลดีหรือไม่ ขึ้นอยู่กับความร่วมมือของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย รวมทั้งประชาชนทุกคนในสังคม

กิจกรรมที่ 2

ให้ท่านอ่านข่าวจากหนังสือพิมพ์ต่อไปนี้ แล้วแสดงความคิดเห็นตามประเด็นที่
กำหนดให้ ดังนี้

เดลินิวส์ ฉบับที่ 14,861 วันพุธที่ 20 มิถุนายน 2533

สาธารณสุขชนไทยไม่กลัวเอชส์

"ปลัดกระทรวงสาธารณสุข ได้เปิดเผยกับผู้สื่อข่าวว่า โรคเอดส์ในเมืองไทย
กำลังแพร่ขยายออกไปมากยิ่งขึ้น ไม่ว่าจะเป็นในกรุงเทพฯ หรือในต่างจังหวัด เราจะ
เห็นได้จากตัวเลขที่ทางกระทรวงสาธารณสุขได้เผยแพร่ออกไปอย่างสม่ำเสมอ แต่
ประชาชนส่วนใหญ่ไม่ค่อยกลัวโรคเอดส์กัน..."

โปรดแสดงความคิดเห็นของท่าน

1. ท่านคิดว่าการเผยแพร่ข่าวสารและประชาสัมพันธ์โดยเน้นให้เกิดความกลัวนั้น
เป็นยุทธวิธีที่ถูกต้องหรือไม่ เพราะเหตุใด

.....

.....

.....

.....

.....

2. ท่านเห็นด้วยหรือไม่ว่า ประชาชนไม่กลัวโรคเอดส์ตามข่าวที่เสนอ เพราะเหตุใด

.....
 .....
 .....
 .....
 .....

3. ท่านเห็นว่ามียุทธวิธีใดที่จะเผยแพร่ความรู้เรื่องโรคเอดส์ให้แก่ประชาชน จนเกิดความตระหนักในอันตรายของโรคเอดส์

.....
 .....
 .....
 .....
 .....

*****

แบบทดสอบท้ายบทเรียน

โปรดทำเครื่องหมาย X ทับอักษรหน้าคำตอบที่ท่านคิดว่าถูกต้องที่สุดเพียงข้อละ
คำตอบเดียว

1. กฎหมายในข้อใดเกี่ยวข้องกับโรคเอดส์
  - ก. พ.ร.บ. ประถมศึกษา
  - ข. พ.ร.บ. ประกันสังคม
  - ค. พ.ร.บ. คนเข้าเมือง
  - ง. พ.ร.บ. ข้าราชการพลเรือน
2. บุคคลใดที่ไม่มีหน้าที่แจ้งความตามกฎหมายเกี่ยวกับโรคเอดส์
  - ก. ผู้ป่วย
  - ข. เจ้าบ้าน
  - ค. ผู้พิสูจน์เชื้อ
  - ง. แพทย์ผู้รักษา
3. บุคคลใดที่ไม่มีหน้าที่รับแจ้งความตามกฎหมายเกี่ยวกับโรคเอดส์
  - ก. อธิบดีกรมอนามัย
  - ข. สาธารณสุขจังหวัด
  - ค. ปลัดกระทรวงสาธารณสุข
  - ง. เลขาธิการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข

4. ถ้านายศัทธาพบว่าลูกชายติดเชื้อไวรัสเอดส์เมื่อวันที่ 1 ธันวาคม 2533 เวลา 12.00 น. เขาต้องไปแจ้งความภายในวัน เวลาใด จึงจะถูกฟ้องตามกฎหมาย

ก. วันที่ 1 ธันวาคม 2533 เวลา 24.00 น.

ข. วันที่ 2 ธันวาคม 2533 เวลา 12.00 น.

ค. วันที่ 2 ธันวาคม 2533 เวลา 24.00 น.

ง. วันที่ 3 ธันวาคม 2533 เวลา 12.00 น.

5. ข้อใดไม่ใช่ผลกระทบที่เกิดจากโรคเอดส์

ก. อัตราการตายลดลง

ข. ถุงยางอนามัยขายดีขึ้น

ค. วิทยาการทางการแพทย์เจริญขึ้น

ง. ประชาชนรู้จักรักษาสุขภาพตนเองมากขึ้น

เฉลย

1. ค   2. ก   3. ง   4. ข   5. ก

หน่วยที่ 6

แผนป้องกันโรคเอดส์ในสถานศึกษาระดับประถมศึกษา ของกระทรวงศึกษาธิการ

หน่วยที่ 6

แผนป้องกันโรคเอดส์ในสถานศึกษาระดับประถมศึกษา ของกระทรวงศึกษาธิการ

แนวคิด

แผนป้องกันโรคเอดส์ในสถานศึกษาระดับประถมศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ
เป็นมาตรการหนึ่งที่จะช่วยส่งเสริมการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์ไม่ให้แพร่ระบาดมากขึ้น

จุดประสงค์การเรียนรู้

เมื่อศึกษาจบบทเรียน หน่วยที่ 6 แล้ว ท่านสามารถ

1. สรุปสาระสำคัญของแผนป้องกันโรคเอดส์ในสถานศึกษาระดับประถมศึกษา
ของกระทรวงศึกษาธิการได้
2. ปฏิบัติตามแผนป้องกันโรคเอดส์ในสถานศึกษาระดับประถมศึกษา
ของกระทรวงศึกษาธิการได้

าให้ท่านศึกษาเนื้อหาและปฏิบัติกิจกรรมที่กำหนดต่อไปนี้

แผนป้องกันโรคเอดส์ในสถานศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ

(พ.ศ. 2535 - 2539)

ระดับประถมศึกษา

ข้อเท็จจริง

โรคเอดส์ เรียกจากคำภาษาอังกฤษ AIDS ซึ่งเป็นคำย่อมาจาก Acquired Immune Deficiency Syndrome หมายถึงกลุ่มอาการที่เกิดจากภูมิคุ้มกันบกพร่อง เนื่องจากเชื้อไวรัสชื่อ Human Immunodeficiency Virus เข้าสู่ร่างกายคนเรา โดยทางการร่วมเพศกับผู้ที่มีเชื้อเอดส์ การถ่ายเลือดหรือรับผลิตภัณฑ์จากเลือดที่มีเชื้อ การใช้เข็มและกระบอกฉีดยาร่วมกับผู้ที่มีเชื้อ หรือทางมารดาที่มีเชื้อไปสู่ทารก เมื่อเชื้อไวรัสเอดส์เข้าสู่ร่างกายคน เชื้อจะกระจายไปเกือบทั่วร่างกาย และจะไปเกาะเซลล์เม็ดเลือดขาว แล้วสร้างเอนไซม์พิเศษแทรกเข้าไปในเซลล์ทั่วร่างกาย ไปทำลายส่วนประกอบที่สำคัญในระบบภูมิคุ้มกันของร่างกายให้เสื่อมหรือบกพร่อง ร่างกายคนจะอ่อนแอ เจ็บป่วยบ่อย ป่วยเป็นโรคเรื้อรังติดเชื้อโรคได้ง่าย ในที่สุดก็ต้องตายด้วยโรคแทรกซ้อน และเรื้อรัง เพราะในปัจจุบันยังไม่สามารถรักษาโรคเอดส์ให้หายได้

สภาพปัญหา

1. ปัจจุบันโรคเอดส์เป็นโรคที่ร้ายแรง และมีอัตราการเพิ่มอย่างรุนแรงและรวดเร็ว แพร่กระจายไปยังบุคคลทุกกลุ่มอายุ เนื่องจากนักเรียนประถมศึกษา เป็นกลุ่มหนึ่งที่จะต้องมีความสัมพันธ์กับบุคคลกลุ่มต่าง ๆ อยู่ตลอดเวลา จึงมีโอกาสดังกล่าวได้รับการติดเชื้อจากโรคเอดส์ได้
2. นักเรียนที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 แล้วเป็นจำนวนมาก ไม่มีโอกาสเรียนต่อ และต้องประกอบอาชีพตามท้องถิ่นต่าง ๆ ไม่นานก็จะเตรียมมีครอบครัว ซึ่งบุคคลกลุ่มนี้เป็นกลุ่มใหญ่ที่จะเป็นกลุ่มที่เสี่ยงต่อการติดโรคเอดส์มาก เพราะยังขาดความรู้และตระหนักในเรื่องการป้องกัน
3. ครูผู้สอนในสถานศึกษาระดับประถมศึกษา ส่วนใหญ่ยังไม่มีความรู้ความเข้าใจเรื่องอันตรายของโรคเอดส์
4. สถานศึกษาระดับประถมศึกษาส่วนใหญ่ขาดสื่อ ขาดการนิเทศที่เกี่ยวข้องกับโรคเอดส์
5. ผู้บริหารยังขาดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับสภาพปัญหา และอันตรายจากโรคเอดส์
6. ผู้นิเทศการศึกษาระดับประถมศึกษาทุกสังกัดยังขาดความรู้เรื่องโรคเอดส์

ยุทธศาสตร์

เพื่อให้การวางแผนการป้องกันโรคเอดส์ในสถานศึกษาดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง และมีวิธีการใช้ทรัพยากร การจัดการ การบริการ และการประเมินผล ตลอดจนการร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับชุมชน เพื่อใช้แหล่งวิทยาการในห้องถิ่นให้สมประโยชน์ จึงกำหนดยุทธศาสตร์ดังต่อไปนี้

1. จัดกระบวนการเรียนรู้ เพื่อให้ให้นักเรียน นักศึกษา ซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมาย ในการป้องกันโรคเอดส์ มีความตระหนัก ความคิด และการปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันโดย การใช้สื่อ วิธีสอน กลวิธีอบรม และการจัดกิจกรรม
2. ใช้เทคโนโลยีในการสอนให้ครู อาจารย์ ซึ่งเป็นกลุ่มเกื้อกูล มีสมรรถภาพ ทางวิชาชีพสูงขึ้น โดยวิธีการศึกษา การพัฒนาผลงาน การนำไปปฏิบัติและการนิเทศ
3. เสริมสร้างกระบวนการบริหารตามวัตถุประสงค์ มีการจัดการ การบริการ การประเมินผล และการวิจัยปฏิบัติการ เพื่อให้สถานศึกษาตอบสนองได้อย่างรวดเร็วใน ภาวะแวดล้อมที่กำลังเปลี่ยนแปลง
4. ประสานงานและร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับหน่วยงานอื่น โดยการ แลกเปลี่ยนสารสนเทศ การประชุมสัมมนา และการใช้แหล่งวิทยาการ ตลอดจนการใช้ บริการประเภทต่าง ๆ ในท้องถิ่นเพื่อย้ายบริการสาธารณสุขในชุมชนนั้น
5. สนับสนุนการจัดทรัพยากร โดยการจัดสรรพัสดุ งบประมาณและกำลังคน จากส่วนราชการและหรือแหล่งอื่น เพื่อให้สถานศึกษามีสภาพคล่องในการปฏิบัติงาน ป้องกันโรคเอดส์

แนวทาง

แนวทางจะส่งเสริมการนำยุทธศาสตร์ไปกำหนดวัตถุประสงค์และมาตรการ สำหรับการป้องกันโรคเอดส์ในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

1. สรรหา จัดทำ แจกจ่ายสื่อประเภทต่าง ๆ ให้ครอบคลุมนักเรียน นักศึกษา ทุกระดับการศึกษา และสอดแทรกความรู้ในมวลประสบการณ์ และกลุ่มวิชาในหลักสูตร
2. อบรมนักเรียน นักศึกษา ตามวัยและวุฒิภาวะ โดยการจัดกิจกรรม เพื่อ ส่งเสริมความรู้ ลักษณะนิสัย และการปฏิบัติเป็นรายบุคคลและหรือกลุ่ม
3. จัดเอกสารทางวิชาการ การปฏิบัติ ผลงานการวิจัยในประเทศและต่าง

ประเทศ จัดประชุมสัมมนา อภิปรายสำหรับครู - อาจารย์ ผู้บริหาร และบุคลากรอื่น
ที่จำเป็นในสถานศึกษา

4. ส่งเสริมให้มีการปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอนโดยใช้บุคลากรทั้งในและ
นอกสถานศึกษา และปรับปรุงการบริหารให้ทันกับความก้าวหน้าของเทคโนโลยี

5. ส่งเสริมการจัดบริการด้านต่าง ๆ สำหรับนักเรียน ครู - อาจารย์ ผู้บริหาร
และบุคลากรในสถานศึกษา

6. จัดระบบการติดตาม การนิเทศ และการประเมินผลให้มีประสิทธิภาพและ
ประสิทธิผล ตลอดจนส่งเสริมการวิจัยปฏิบัติการสำหรับนำผลการวิจัยมาใช้ในการปรับปรุง
งานป้องกันโรคเอดส์

7. ขยายการประชาสัมพันธ์โดยใช้สื่อ วิธีการที่เหมาะสม ให้บิดามารดาหรือ
ผู้ปกครอง และประชากรในชุมชนนั้นตระหนักและแสดงบทบาทในการป้องกันโรคเอดส์

8. ส่งเสริมสถานศึกษา แสวงหาและใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นสำหรับสนับสนุน
การปฏิบัติตามโครงการ

9. กรมเจ้าสังกัดและกระทรวงศึกษาธิการแสวงหาและจัดสรรทรัพยากร จาก
ในประเทศและต่างประเทศ สำหรับสนับสนุนงานป้องกันโรคเอดส์ในสถานศึกษา

วัตถุประสงค์

โครงการป้องกันโรคเอดส์ในสถานศึกษา จะบรรลุผลสัมฤทธิ์ตามนโยบายของชาติ
ผู้ปฏิบัติต้องมีความเข้าใจตรงกันในระดับประถมศึกษา จึงกำหนดวัตถุประสงค์ทั่วไปดังต่อไปนี้

1. นักเรียนระดับประถมศึกษามีความรู้ ความเข้าใจ ความตระหนักในการรักษา
สุขภาพ
2. นักเรียนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการแก้ปัญหาเกี่ยวกับโรคเอดส์
3. นักเรียนสามารถปฏิบัติตนให้ปลอดภัยจากการติดเชื้อเอดส์

4. นักเรียนสามารถเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับอันตราย และการป้องกันโรคเอดส์ แก่ผู้ปกครองและชุมชน

มาตรการ

สถานศึกษาได้ปฏิบัติหน้าที่เพื่อส่งเสริมสุขภาพของนักเรียนโดยปกติอยู่แล้ว แต่เพื่อ
ทำงานป้องกันโรคเอดส์ดำเนินไปอย่างรวดเร็ว ถูกต้อง และได้ผล จึงกำหนดมาตรการ
ต่าง ๆ ต่อไปนี้

การวางแผน

1. ให้กรมเจ้าสังกัด ดำเนินการกำหนดแผน ให้ความรู้และการป้องกันโรคเอดส์
ในสถานศึกษาแก่ครูและนักเรียน
2. ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดตั้งคณะกรรมการระดับจังหวัดร่วมกันทุกสังกัด ดำเนินการ
เรื่องต่อไปนี้เป็น การวางแผนปฏิบัติงาน การนิเทศติดตาม กำกับ ติดตามวิเคราะห และ
รายงานผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษาทุกสังกัด
3. ให้สถานศึกษาดำเนินการจัดทำแผนปฏิบัติงาน ประจำปี เรื่อง โรคเอดส์
และการป้องกันตามสภาพปัญหาและทรัพยากรของแต่ละแห่ง

การปฏิบัติ

4. ให้ส่วนราชการเจ้าสังกัด นำนวัตกรรม จัดทำสื่อประเภทต่าง ๆ ที่ให้ความรู้
เรื่องโรคเอดส์ และการป้องกันแก่ผู้บริหาร ครูผู้สอนและนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6
5. ให้ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดหรือหัวหน้าหน่วยงานระดับจังหวัด
ส่งเสริมการใช้ทรัพยากรร่วมกัน โดยให้ศูนย์วิชาการจังหวัด ศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนและ
กลุ่มโรงเรียน ร่วมกันจัดทำสื่อโดยจัดทำเอง หรือการประกวดจากโรงเรียนสำหรับใช้ใน
การเรียนการสอนและขอความร่วมมือ

6. ให้สถานศึกษาจัดความรู้เรื่องโรคเอดส์ และการป้องกันในการจัดกิจกรรม การเรียนการสอน สู้ภาพอนามัยนักเรียน กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 และสอดแทรกในกลุ่มประสบการณ์อื่น ๆ

7. ให้สถานศึกษาจัดกิจกรรมรณรงค์ เพื่อส่งเสริมความรู้และการป้องกันโรคเอดส์

8. ให้ส่วนราชการเจ้าสังกัด จัดการอบรมและให้ความรู้แก่ผู้บริหารการศึกษา และครูผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6

9. ให้สถานศึกษาส่งเสริมให้ครู - อาจารย์ ได้รับบริการความรู้ และวิธีการ ป้องกันโรคเอดส์

10. ให้มีคณะกรรมการศึกษาวิเคราะห์เกี่ยวกับพื้นฐานความรู้ความสนใจเรื่อง โรคเอดส์ สำหรับครูและนักเรียนระดับประถมศึกษา

11. ให้ครูจัดกระบวนการเรียนรู้ โดยคิดค้นนวัตกรรมใช้สื่อ วิธีสอน กลวิธีต่าง ๆ ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแก่นักเรียนประถมศึกษาชั้น ป.5-6 เพื่อให้มีความรู้ ตระหนัก และปฏิบัติตนเกี่ยวกับการป้องกันโรคเอดส์

12. ให้ผู้อำนวยการประถมศึกษาจังหวัดหรือหัวหน้าหน่วยงานระดับจังหวัด จัด บริการแนะแนวสุขภาพ การให้คำปรึกษาหารือ การเสนอแนวทางในการประกอบอาชีพ ตลอดจนปัญหาอื่น ๆ แก่นักเรียน ครู - อาจารย์ ผู้บริหาร และบุคลากรในสถานศึกษา

13. เปรียบเทียบให้สถานศึกษาจัดการนิเทศให้มีระบบ วิเคราะห์/วิจัย สรุปและ รายงานผลการปฏิบัติงานตามโครงการในสถานศึกษาให้ทั่วถึงและสม่ำเสมอ

14. ให้สถานศึกษาประเมินผลการดำเนินงานตามโครงการ โดยเห็นวัตถุประสงค์ กระบวนการดำเนินงานและประสิทธิภาพของโครงการ และแจ้งผลการประเมินด้านต่าง ๆ ให้คณะกรรมการในสถานศึกษา และรายงานผลการดำเนินงานของหัวหน้าหน่วยงานในระดับ จังหวัดปีละ 1 ครั้ง

15. ให้สถานศึกษาประเมินผลนักเรียนด้านความรู้ เจตคติ และทักษะ (การปฏิบัติ)

16. ให้ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดหรือหัวหน้าหน่วยงานระดับจังหวัด นิเทศ

ติดตามการเรียนการสอนในสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ และรายงานผลการดำเนินงานให้
ส่วนราชการเจ้าสังกัดทราบ

17. ให้สถานศึกษาประชาสัมพันธ์ ให้ความรู้เรื่องโรคเอดส์ และการป้องกันทาง
วิทยุกระจายเสียง หนังสือพิมพ์ วารสาร ฯลฯ

18. ให้สถานศึกษาจัดทำเอกสารเผยแพร่หรือจัดประชาสัมพันธ์ทางหอกระจายข่าว
ของสถานศึกษาและชุมชน เพื่อประชาสัมพันธ์ให้นักเรียนและชุมชนทราบ

19. ส่งเสริมให้จังหวัดจัดตั้งกรรมการศึกษาให้ครบทุกสถานศึกษา ประกอบด้วย
บุคคลสำคัญในท้องถิ่นทุกสาขาอาชีพ นับเป็นการใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์
เพื่อร่วมกันวางแผนป้องกันโรคเอดส์ ตามสภาพความต้องการจำเป็นของแต่ละท้องถิ่น

20. ให้ส่วนราชการเจ้าสังกัดจัดสรรงบประมาณให้แต่ละหน่วยงานดำเนินการ
ให้ความรู้เพื่อการป้องกันโรคเอดส์

21. ให้ผู้บริหารถือว่าการสร้างความตระหนักเรื่องโรคเอดส์ เป็นนโยบายระดับ
ชาติที่มีความสำคัญสูง ให้มีการกำหนดโครงสร้าง และจัดทรัพยากรเป็นพิเศษ เพื่อสนับสนุน
ในการจัดกิจกรรมของสถานศึกษา

การติดตามและประเมินผล

22. ให้สถานศึกษาจัดระบบติดตามผลการปฏิบัติงานป้องกันโรคเอดส์ในสถานศึกษา
และรายงานให้จังหวัดทราบ

23. ให้สถานศึกษาจัดวิจัยเชิงปฏิบัติการในด้านความรู้ เจตคติ และทักษะในการ
ป้องกันโรคเอดส์

กิจกรรมที่ 2

ท่านคิดว่าสถานศึกษาของท่านสามารถดำเนินการตามแผนป้องกันโรคเอดส์ใน
สถานศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการได้หรือไม่ เพราะเหตุใด

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

*****

แบบทดสอบท้ายบทเรียน

โปรดทำเครื่องหมาย X ทับอักษรหน้าคำตอบที่ท่านคิดว่าถูกต้องที่สุดเพียงข้อละ
คำตอบเดียว

1. ข้อใดไม่ใช่วัตถุประสงค์ของแผนป้องกันโรคเอดส์ในสถานศึกษาระดับประถมศึกษาของ
กระทรวงศึกษาธิการ
  - ก. นักเรียนสามารถเผยแพร่โรคเอดส์ให้แก่ผู้ปกครองได้
  - ข. นักเรียนสามารถปฏิบัติตนให้ปลอดภัยจากการติดเชื้อไวรัสเอดส์
  - ค. นักเรียนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการแก้ปัญหาเกี่ยวกับโรคเอดส์
  - ง. นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจ ความตระหนักในการรักษาสุขภาพของตนเอง
2. แผนป้องกันโรคเอดส์ในสถานศึกษาระดับประถมศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ เน้นให้
จัดการเรียนการสอนแก่นักเรียนชั้นใด
  - ก. ป. 1-2
  - ข. ป. 3-4
  - ค. ป. 5-6
  - ง. ทุกชั้น
3. ข้อใดไม่ใช่สภาพปัญหาที่ทำให้กระทรวงศึกษาธิการต้องกำหนดแผนป้องกันโรคเอดส์ใน
สถานศึกษาระดับประถมศึกษาขึ้น
  - ก. ครูผู้สอนขาดความรู้เรื่องโรคเอดส์
  - ข. ผู้บริหารสถานศึกษาขาดความรู้เรื่องโรคเอดส์
  - ค. นักเรียนประถมศึกษามีโอกาสติดเชื้อไวรัสเอดส์ได้
  - ง. ผู้ปกครองของนักเรียนขาดความรู้เรื่องโรคเอดส์อย่างเพียงพอ

4. ข้อใดไม่ใช่แนวปฏิบัติของสถานศึกษาตามที่แผนป้องกันโรคเอดส์กำหนดไว้

- ก. รณรงค์เรื่องการใช้ถุงยางอนามัย
- ข. จัดการเรียนการสอนเรื่องโรคเอดส์แก่นักเรียน ป.5-6
- ค. จัดกิจกรรมรณรงค์เพื่อส่งเสริมความรู้และการป้องกันโรคเอดส์
- ง. ประชาสัมพันธ์ให้ความรู้เรื่องโรคเอดส์และการป้องกันทางวิทยุกระจายเสียง หนังสือพิมพ์ วารสาร

5. แผนป้องกันโรคเอดส์ในสถานศึกษา กำหนดให้สอนเรื่องโรคเอดส์ในกลุ่มประสบการณ์ใด

- ก. กลุ่มประสบการณ์พิเศษ
- ข. กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย
- ค. กลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ
- ง. กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต

เฉลย

1. ก   2. ค   3. ง   4. ก   5. ง

หน่วยที่ 7

การจัดการเรียนการสอนเรื่องโรคเอดส์ในโรงเรียนประถมศึกษา

หน่วยที่ 7

การจัดการเรียนการสอนเรื่องโรคเอดส์ในโรงเรียนประถมศึกษา

แนวคิด

---

1. การจัดการเรียนการสอนเรื่องโรคเอดส์ในโรงเรียนประถมศึกษาเป็นสิ่งจำเป็นและถือเป็นการกิจโดยตรงของครูประถมศึกษา
2. การจัดการเรียนการสอนเรื่องโรคเอดส์ในโรงเรียนประถมศึกษาสามารถกระทำได้ในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตและกลุ่มประสบการณ์อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2533
3. การจัดการเรียนการสอนเรื่องโรคเอดส์ควรเน้นความเหมาะสมและสอดคล้องกับระดับความรู้ความสามารถของนักเรียน

จุดประสงค์การเรียนรู้

เมื่อศึกษาบทเรียน หน่วยที่ 7 จบแล้ว ท่านสามารถ

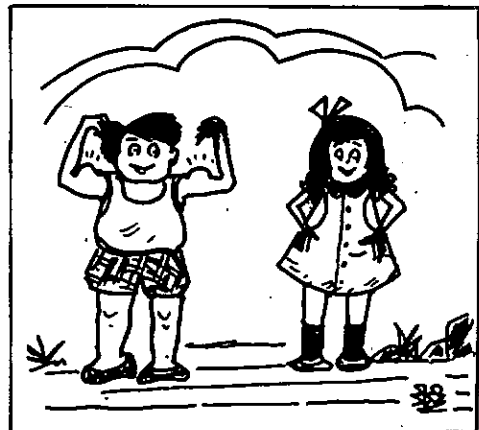
1. อธิบายถึงความสำคัญและความจำเป็นในการจัดการเรียนการสอนเรื่องโรคเอดส์ในโรงเรียนประถมศึกษาได้
2. อธิบายถึงแนวทางและวิธีการจัดการเรียนการสอนเรื่องโรคเอดส์ในโรงเรียนประถมศึกษาได้
3. วางแผนจัดการเรียนการสอนเรื่องโรคเอดส์ในโรงเรียนประถมศึกษาได้

ให้ทำการศึกษาทำความเข้าใจเนื้อหาและปฏิบัติตามกิจกรรมดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนการสอนเรื่องโรคเอดส์
ในโรงเรียนประถมศึกษา

1. นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจ

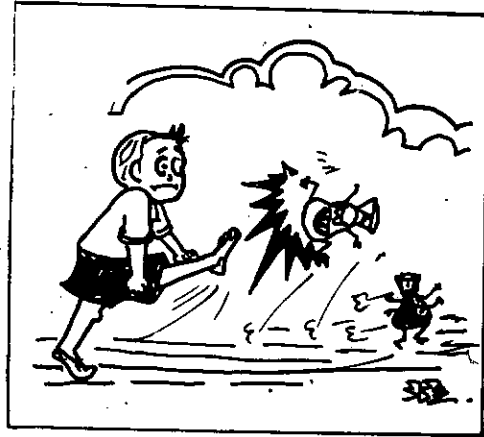
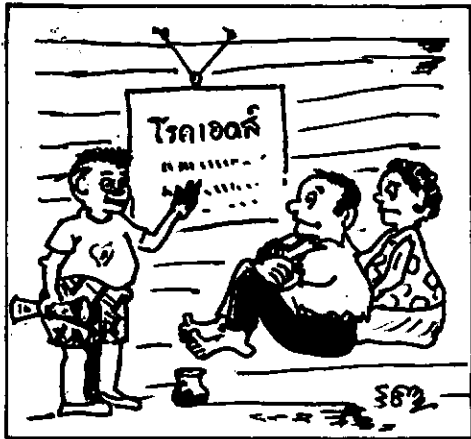
ความตระหนักในการรักษาสุขภาพ

2. นักเรียนมีความคิดริเริ่ม

สร้างสรรค์ในการแก้ปัญหาเกี่ยวกับโรคเอดส์

3. นักเรียนสามารถปฏิบัติตน
ให้ปลอดภัยจากการติดเชื้อไวรัสเอดส์

4. นักเรียนสามารถเผยแพร่
ความรู้เกี่ยวกับอันตรายและการป้องกัน
โรคเอดส์ให้กับผู้ปกครองได้

แนวการจัดการเรียนการสอนเรื่องโรคเอดส์
ในโรงเรียนประถมศึกษา

1. สอนเป็นเนื้อหาหนึ่งในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตตามหลักสูตรใน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 ดังนี้
  - หน่วยที่ 1 สิ่งมีชีวิต หน่วยย่อยที่ 1 ตัวเรา ซึ่งเป็นหน่วยที่
เกี่ยวข้องกับการรักษาสุขภาพร่างกายและจิตใจ การป้องกันโรคต่าง ๆ
  - หน่วยที่ 9 ประชากรศึกษา ซึ่งมีเนื้อหาบางส่วนเกี่ยวข้องกับ
ปัญหาประชากรด้านสุขภาพ
  - หน่วยที่ 11 ข่าวด่วน เหตุการณ์ วันสำคัญ เป็นหน่วยที่เหมาะสมใน
การสอนเรื่องโรคเอดส์

2. สอนสอดแทรกในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 ดังนี้

- จริยศึกษา เรื่อง ความเมตตากรุณา สามารถสอนสอดแทรกให้

นักเรียนมีความเมตตากรุณาต่อผู้ป่วยและผู้ติดเชื้อไวรัสเอดส์

- กิจกรรมสร้างนิสัย ได้แก่ ลูกเสือ ยุวกาชาด และผู้บำเพ็ญประโยชน์

สามารถสอนสอดแทรกได้เช่นกัน

3. กลุ่มประสบการณ์อื่น ๆ ตามความเหมาะสมและสถานการณ์ เช่น มีนักเรียน
ถามปัญหาที่เกี่ยวกับโรคเอดส์ขึ้น ก็สามารถทำการสอนสอดแทรกได้ทันที

การจัดการเรียนการสอนเรื่องโรคเอดส์ สามารถจัดได้ทุก
ชั้นเรียน ไม่เฉพาะชั้น ป.5-6 เท่านั้น ขึ้นอยู่กับความ
เหมาะสมของเนื้อหาและกิจกรรม รวมทั้งภาษาที่ผู้สอนใช้
จะทำให้ให้นักเรียนในระดับนั้น ๆ เข้าใจเพียงใด

เนื้อหาเรื่องโรคเอดส์ที่นักเรียนประถมศึกษาควรทราบ

เนื้อหาที่นักเรียนชั้น ป.5-6 ควรทราบอย่างน้อยควรประกอบไปด้วยเรื่อง
ต่อไปนี้

1. เชื้อโรคคืออะไร

โรคภัยไข้เจ็บหลายชนิดที่คนเราเป็นกันอยู่นี้ เกิดจากสิ่งมีชีวิตเล็ก ๆ ซึ่งไม่
สามารถมองเห็นได้ด้วยตาเปล่า ต้องใช้กล้องจุลทรรศน์ส่องดูจึงจะมองเห็น สิ่งมีชีวิต
เล็ก ๆ ที่ทำให้เกิดโรคภัยไข้เจ็บนี้ เรียกว่า เชื้อโรค มีอยู่ 2 ชนิดใหญ่ ๆ คือ

1.1 เชื้อแบคทีเรีย เป็นสิ่งมีชีวิตขนาดเล็ก เจริญเติบโตได้ในน้ำ อากาศ ดิน และภายในสิ่งมีชีวิตอื่น ๆ สามารถแบ่งตัวได้อย่างรวดเร็ว

1.2 เชื้อไวรัส เป็นสิ่งมีชีวิตขนาดเล็กกว่าแบคทีเรีย เจริญเติบโตและ แพร่พันธุ์ภายในสิ่งมีชีวิตอื่น ๆ พบได้ในของเหลวของร่างกายคนเรา เช่น เลือด น้ำเหลือง น้ำลาย เป็นต้น

2. การทำอันตรายของเชื้อโรค

เชื้อโรคจะทำอันตรายคนเราได้หรือไม่ ขึ้นอยู่กับเงื่อนไขอย่างน้อย 3 ประการ คือ

2.1 จำนวนเชื้อโรคที่เราได้รับ หากได้รับมากก็มีโอกาสจะเกิดโรค ได้มาก

2.2 ชนิดของเชื้อโรค เชื้อโรคบางชนิดมีอันตรายมากกว่าชนิดอื่น ๆ

2.3 สุขภาพของคนเรา คนที่มีสุขภาพดีจะสามารถต่อต้านเชื้อโรคได้ดีกว่าคนสุขภาพไม่ดี

3. ระบบภูมิคุ้มกันของร่างกาย

ร่างกายที่สมบูรณ์มีสุขภาพดี สามารถป้องกันตนเองจากเชื้อโรคได้หลายประการ คือ

3.1 ผิวหนังที่แข็งแรงปิดกั้นไม่ให้เชื้อโรคเข้าสู่ร่างกาย

3.2 ขนจมูก ช่วยกรองเชื้อโรคจากการหายใจเข้า

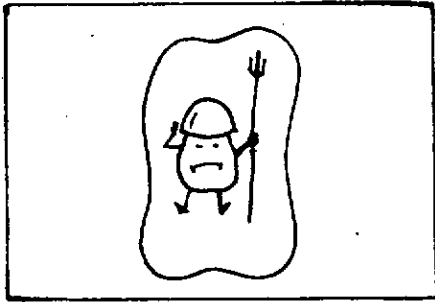
3.3 เยื่อเมือก ในจมูก และคอ ช่วยจับเชื้อโรคที่เข้าสู่ร่างกาย

3.4 เม็ดเลือดขาวช่วยทำลายเชื้อโรคที่เข้าสู่ร่างกาย

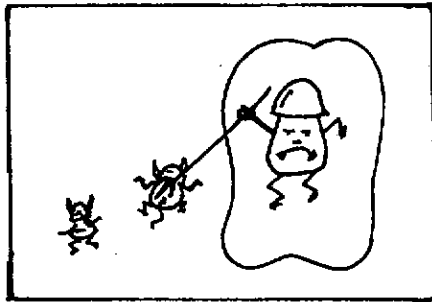
4. โรคเอดส์คืออะไร

โรคเอดส์เป็นโรคติดต่อชนิดหนึ่ง มีสาเหตุมาจากเชื้อไวรัสที่ชื่อว่า เอชไอวี (HIV) หรือคนทั่วไปเรียกว่า เชื้อไวรัสเอดส์ หรือเชื้อเอดส์ เมื่อเชื้อไวรัสเอดส์เข้าสู่ร่างกายของคนเรา จะไปทำลายเม็ดเลือดขาว ทำให้ระบบภูมิคุ้มกันของร่างกายเสียไปไม่สามารถต่อสู้กับเชื้อโรคได้ ดังนั้นเชื้อโรคอื่น ๆ ที่มีอยู่ทั่วไป จึงเข้าทำอันตรายได้อย่างง่ายดาย

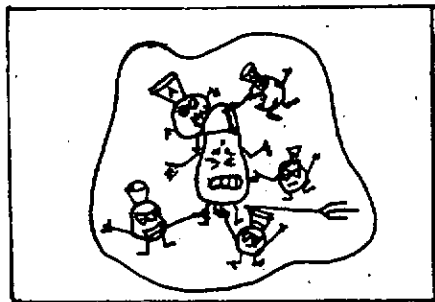
ครูสามารถอธิบายกลไกการเกิดโรคเอดส์ได้อย่างง่าย ๆ โดยใช้ภาพดังนี้

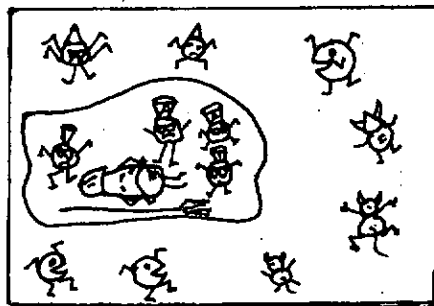
เม็ดเลือดขาว เปรียบเหมือนทหาร
ของร่างกาย

ทพหน้าที่สำเชื้อโรคที่บุกรุกเข้าไป

เชื้อไวรัสเอดส์บุกรุกเข้าโจมตี
เม็ดเลือดขาว

เม็ดเลือดขาวตาย ไม่มีใครคอยล่า
เชื้อโรคอีกต่อไป เชื้อโรคอื่น ๆ จึง
บุกรุกเข้าไปได้ง่าย

5. อันตรายของโรคเอดส์

โรคเอดส์เป็นโรคติดต่อที่มีอันตรายร้ายแรง กำลังแพร่ระบาดไปทั่วโลก รวมทั้งประเทศไทยก็มีการแพร่ระบาดมากขึ้น ผู้ป่วยโรคเอดส์ต้องตายเกือบทุกราย ก่อนตายจะได้รับความทุกข์ทรมานด้วยอาการที่เกิดจากเชื้อโรคต่าง ๆ รุมเข้าทำอันตรายมากมายเพราะระบบภูมิคุ้มกันของร่างกายเสียไปแล้ว และที่สำคัญคือปัจจุบันยังไม่มียารักษาโรคเอดส์ได้

6. อาการของผู้ป่วยโรคเอดส์

ผู้ที่ได้รับเชื้อไวรัสเอดส์เข้าสู่ร่างกาย จะเกิดอาการต่าง ๆ ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ระยะคือ

6.1 ระยะติดเชื้อโดยไม่มีอาการ ผู้ติดเชื้อในระยะแรกจะไม่ปรากฏอาการผิดปกติใด ๆ แต่สามารถแพร่เชื้อให้ผู้อื่นได้

6.2 ระยะที่มีอาการสัมพันธ์กับเอดส์ ผู้ติดเชื้อเริ่มมีอาการเจ็บป่วยปรากฏให้เห็นอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างร่วมกัน เช่น มีไข้สูง น้ำหนักลด อujanะร่วง ต่อมน้ำเหลืองโต มีเหงื่อออกมากผิดปกติ ติดเชื้อราในช่องปาก มีแผลที่ลิ้น เป็นโรคถุงวัด เป็นต้น

6.3 ระยะโรคเอดส์ ผู้ติดเชื้อมีอาการเจ็บป่วยอย่างรุนแรงและเสียชีวิตในที่สุด

7. การติดต่อของเชื้อไวรัสเอดส์

เชื้อไวรัสเอดส์ติดต่อกันได้ 3 ทาง คือ

7.1 ทางการร่วมเพศ คือ การร่วมเพศกับคนที่มีเชื้อไวรัสเอดส์อยู่ในตัว

7.2 ทางเลือด คือ เลือดของผู้มีเชื้อไวรัสเอดส์เข้าสู่ร่างกายของบุคคลอื่น ทำให้คนนั้นติดเชื้อไปด้วย เช่น การใช้เข็มฉีดยาร่วมกัน การใช้แปรงสีฟันร่วมกัน การใช้กรรไกรตัดเล็บร่วมกัน และการใช้ของมีคมร่วมกัน สิ่งเหล่านี้อาจทำให้เลือดของคนหนึ่งเข้าไปสู่ร่างกายของอีกคนหนึ่งได้

7.3 โดยผ่านทางกรรมมารดาสู่ทารกในท้องหรือขณะคลอด หรือหลังจากคลอดแล้ว

ครูควรสอนให้นักเรียนเข้าใจว่า โรคเอดส์ไม่ได้ติดต่อกัน
ง่ายนัก โดยเฉพาะเด็ก ๆ ถ้าระวังตัวดี มีความประพฤติดี
ก็จะเป็นโรคเอดส์

8. การป้องกันโรคเอดส์สำหรับนักเรียน

8.1 อย่าใช้ของมีคมร่วมกับผู้อื่น เช่น กรรไกรตัดเล็บ ใบมีดโกน
แปรงสีฟัน เข็มเจาะหู เพราะเชื้อไวรัสเอดส์อาจติดอยู่ที่ของมีคมเหล่านี้ได้

8.2 ทัศนคติที่ถูกต้องเกี่ยวกับเลือดหรือน้ำเหลืองของผู้อื่น
ทันทีที่ด้วยน้ำและสบูหรือแอลกอฮอล์

8.3 อย่าแตะต้องหรือนำเข็มฉีดยา และใบมีดโกนที่เขาทิ้งแล้วมาเล่น
เด็ดขาด อาจทิ่มแทงเราได้

8.4 เมื่อเกิดอุบัติเหตุมีเลือดออก ควรบอกให้ครูหรือผู้ปกครองช่วยทำ
ความสะอาด

ครูควรสอนให้นักเรียนเกิดความตระหนักในอันตรายของ
โรคเอดส์และความสำคัญของการป้องกันโรคเอดส์ ทั้งของ
ตนเองและบุคคลในครอบครัว เน้นให้นักเรียนถ่ายทอดความรู้
แก่ผู้ปกครองได้ แต่อย่าสร้างภาพพจน์ให้นักเรียนกลัวโรคเอดส์
จนเกินไป

กิจกรรมการเรียนรู้การสอนเรื่องโรคเอดส์

ครูผู้สอนสามารถเลือกกิจกรรมการเรียนรู้การสอนได้ตามความเหมาะสมอย่างใดอย่างหนึ่งต่อไปนี้ หรือนอกเหนือจากที่เสนอแนะไว้นี้

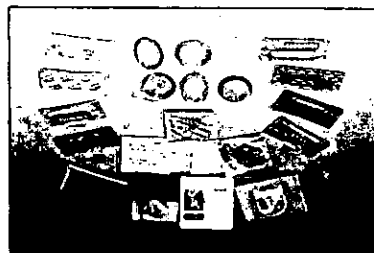
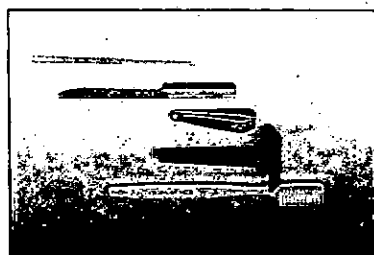
1. การใช้สถานการณ์จำลอง
2. การแสดงบทบาทสมมติ
3. การแสดงละครสั้น
4. การระดมความคิด
5. การอภิปราย
6. การได้วาที
7. การศึกษานอกสถานที่
8. เกม
9. ปริศนาภาพ
10. การบรรยายประกอบภาพ
11. การประชุมกลุ่มย่อย
12. กิจกรรมอื่น ๆ

ครูผู้สอนทุกคนเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนเป็นอย่างดีอยู่แล้ว จึงขอให้อำนาจกิจกรรมมาให้เป็นประโยชน์ในการเสริมสร้างความรู้และเจตคติที่ถูกต้องแก่นักเรียน

สื่อการเรียนการสอนเรื่องโรคเอดส์

ครูผู้สอนสามารถเลือกใช้สื่อการเรียนการสอนชนิดต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม โดยอาจผลิตขึ้นเองหรือขอความร่วมมือ จากหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น ภาพโฆษณาประชาสัมพันธ์ต่าง ๆ บทเรียนสำเร็จรูป หนังสือการ์ตูน วีดีโอเทป สไลด์ แผ่นใส เป็นต้น

ตัวอย่างภาพที่สามารถขอจากหน่วยงานหรือผลิตขึ้นใช้เอง

วิธีประเมินผล

ครูผู้สอนควรเลือกใช้วิธีการประเมินผลให้เหมาะสมกับสิ่งที่ต้องการประเมิน เช่น

- ประเมินความรู้ความเข้าใจ โดยใช้แบบทดสอบ การสนทนาซักถาม เป็นต้น
- ประเมินเจตคติหรือค่านิยม โดยใช้แบบสอบถาม แบบสำรวจ การสนทนาซักถาม เป็นต้น
- ประเมินพฤติกรรมกาปฏิบัติ (ทักษะ) โดยใช้การสังเกต การตรวจสอบผลการปฏิบัติ เป็นต้น

การจัดการเรียนการสอนเรื่องโรคเอดส์ไม่ใช่เรื่องยากสำหรับครูประถมศึกษา เพราะครูทุกคนมีประสบการณ์ในการสอนเป็นอย่างดี ขอเพียงแต่ครูเองมีความเข้าใจในเนื้อหาเรื่องโรคเอดส์อย่างแท้จริง มีเจตคติที่ดีต่อผู้ป่วยหรือผู้ติดเชื้อ และมีพฤติกรรมที่ปลอดภัยจากโรคเอดส์ตลอดจนตระหนักในการะของความเป็นครูแล้ว ท่านสามารถสอนเรื่องโรคเอดส์ได้แน่นอน

กิจกรรมที่ 1

ให้ท่านอ่านข่าวจากหนังสือพิมพ์ต่อไปนี้ แล้วเขียนแสดงความคิดเห็นตามประเด็น
ที่กำหนด

ไทยรัฐ ฉบับที่ 11,825 วันพฤหัสบดีที่ 7 มิถุนายน 2533

สลดใจโลกโหดเก็บหัวส่งลูก "เหยื่อเอดส์"

"เอดส์ระยำ หนูน้อยวัย 8 ขวบ เหยื่อเอดส์รับกรรมถูกเพื่อน ๆ และชาวบ้าน
รังเกียจียดจันท์เพียงเพราะพ่อแม่ตายด้วยโรคเอดส์ เผอิญชะตากรรมอันแสนทมิฬโหด
เพียงเดียวตายกับผู้เป็นย่า ถูกเพื่อนบ้านตราหน้าว่าไอ้ตัวเอดส์ จนถูกไล่ออกจาก
โรงเรียนมาแล้วถึง 2 ครั้ง และกำลังจะถูกไล่ออกจากโรงเรียนเป็นครั้งที่ 3 หมอ
ตรวจเลือดแล้วยืนยันว่าไม่เป็นเอดส์ แต่ชาวบ้านไม่เชื่อ ถีบหัวออกจากสังคม ย่ำ
วิ่งวอนขอเมตตา แม้จะโบ้ยชื่อของกินมีใครขายให้..."

1. ท่านมีความรู้สึกอย่างไร เมื่ออ่านข่าวนี้แล้ว เพราะเหตุใด

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. ท่านคิดว่าทำไมต้องไล่เด็กคนนั้นออกจากโรงเรียน การกระทำนั้นถูกต้องหรือไม่ เพราะเหตุใด

[illegible]

3. ถ้าท่านเป็นครูในโรงเรียนที่เด็กคนนั้นเรียนอยู่ ท่านจะแก้ปัญหาอย่างไร จึงจะเกิดผลดีทั้งต่อตัวเด็ก ชาวบ้าน และผู้บริหารโรงเรียน

[illegible]

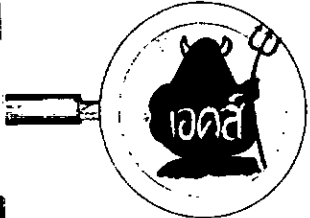
การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร

นอกจากการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนแล้ว ครูประณตศึกษายังสามารถจะจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร เพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจให้แก่นักเรียนและประชาชนในท้องถิ่นได้ ดังนี้

1. จัดนิทรรศการเกี่ยวกับโรคเอดส์ในโอกาสต่าง ๆ ที่เหมาะสม เช่น วันเด็กแห่งชาติ วันเอดส์แห่งโลก เป็นต้น
2. จัดป้ายนิเทศเกี่ยวกับโรคเอดส์
3. เชิญวิทยากรจากภายนอกมาบรรยายให้ความรู้
4. อบรมนักเรียนตอนเช้าหลังจากเคารพธงชาติหรือการประชุมประจำสัปดาห์
5. จัดกิจกรรมแข่งขันตอบปัญหาชิงรางวัล ในโอกาสต่าง ๆ
6. พานักเรียนไปทัศนศึกษา ชมนิทรรศการ ฟังการอภิปรายเกี่ยวกับโรคเอดส์
7. กิจกรรมอื่น ๆ

ครูประณตศึกษาอาจเขียนเป็นโครงการป้องกันโรคเอดส์ในสถานศึกษา เพื่อเสนอขอรับการสนับสนุนด้านต่าง ๆ จากผู้บริหารและหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง จะทำให้การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเกี่ยวกับโรคเอดส์ดำเนินไปด้วยดี

ตัวอย่างภาพประกอบการจัดนิทรรศการโรคเอดส์

ต้นตอบ่อเกิด

โรคเอดส์ (AIDS) เป็นโรคที่เกิดจากเชื้อไวรัสเอดส์ (HIV) ซึ่งสามารถแพร่กระจายได้หลายทาง เช่น การมีเพศสัมพันธ์ที่ไม่ปลอดภัย การ共用เข็มฉีดยา การรับเลือดจากผู้บริจาคที่มีเชื้อไวรัสเอดส์ เป็นต้น

โรคเอดส์สามารถป้องกันได้โดยการมีเพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัย การใช้เข็มฉีดยาที่สะอาด และการรับเลือดจากผู้บริจาคที่ไม่มีเชื้อไวรัสเอดส์

โรคเอดส์สามารถรักษาได้โดยการรับประทานยาต้านไวรัสเอดส์ (ART) ซึ่งสามารถช่วยลดปริมาณไวรัสเอดส์ในเลือด และป้องกันการแพร่กระจายของเชื้อไวรัสเอดส์ได้

โรคเอดส์สามารถป้องกันได้โดยการมีเพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัย การใช้เข็มฉีดยาที่สะอาด และการรับเลือดจากผู้บริจาคที่ไม่มีเชื้อไวรัสเอดส์

อาการเอดส์ อาการบอกเหตุ

อาการเอดส์สามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ อาการเอดส์ระยะแรก และอาการเอดส์ระยะลุกลาม

อาการเอดส์ระยะแรก ได้แก่

1. มีไข้
2. มีผื่นขึ้น
3. มีต่อมน้ำเหลืองโต
4. มีอาการอ่อนเพลีย
5. มีอาการเบื่ออาหาร
6. มีอาการน้ำหนักลดลง
7. มีอาการเหงื่อออกตอนกลางคืน
8. มีอาการท้องเสีย
9. มีอาการไอเรื้อรัง
10. มีอาการหายใจหอบเหนื่อย

อาการเอดส์ระยะลุกลาม ได้แก่

1. มีอาการสมองเสื่อม
2. มีอาการกระดูกพรุน
3. มีอาการติดเชื้อฉวยโอกาส
4. มีอาการมะเร็ง
5. มีอาการไตวาย
6. มีอาการตับวาย
7. มีอาการหัวใจวาย
8. มีอาการปอดอักเสบ
9. มีอาการโลหิตจาง
10. มีอาการซีด

พาหะพาหุ

พาหะพาหุ (Mosquito) เป็นพาหะนำโรคที่สำคัญที่สุดชนิดหนึ่ง ซึ่งสามารถแพร่กระจายโรคได้หลายชนิด เช่น โรคมาลาเรีย โรคไข้เลือดออก โรคไข้สมองอักเสบ โรคเท้าช้าง เป็นต้น

พาหะพาหุสามารถป้องกันได้โดยการกำจัดแหล่งเพาะพันธุ์ของพาหะพาหุ และใช้มาตรการป้องกันตนเอง เช่น การใช้ยาป้องกันโรค การใช้เสื้อแขนยาว การใช้กางเกงขายาว การใช้มุ้ง การใช้ยาไล่แมลง เป็นต้น

พาหะพาหุสามารถป้องกันได้โดยการกำจัดแหล่งเพาะพันธุ์ของพาหะพาหุ และใช้มาตรการป้องกันตนเอง เช่น การใช้ยาป้องกันโรค การใช้เสื้อแขนยาว การใช้กางเกงขายาว การใช้มุ้ง การใช้ยาไล่แมลง เป็นต้น

เป็นแล้ว... ทำอย่างไร

เมื่อเป็นโรคเอดส์แล้ว ควรทำอย่างไร? ควรปฏิบัติตามคำแนะนำของแพทย์ และดูแลสุขภาพให้ดี

1. ปฏิบัติตามคำแนะนำของแพทย์
2. รับประทานอาหารที่มีประโยชน์
3. ออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอ
4. หลีกเลี่ยงการมีเพศสัมพันธ์ที่ไม่ปลอดภัย
5. หลีกเลี่ยงการ共用เข็มฉีดยา
6. หลีกเลี่ยงการรับเลือดจากผู้บริจาคที่มีเชื้อไวรัสเอดส์
7. หลีกเลี่ยงการสัมผัสกับของใช้ส่วนตัวของผู้ที่มีเชื้อไวรัสเอดส์
8. หลีกเลี่ยงการสัมผัสกับของใช้ส่วนตัวของผู้ที่มีเชื้อไวรัสเอดส์
9. หลีกเลี่ยงการสัมผัสกับของใช้ส่วนตัวของผู้ที่มีเชื้อไวรัสเอดส์
10. หลีกเลี่ยงการสัมผัสกับของใช้ส่วนตัวของผู้ที่มีเชื้อไวรัสเอดส์

กิจกรรมที่ 2

ให้ท่านเขียนคำขวัญและเชิญชวนนักเรียนประถมศึกษาให้ประพฤติปฏิบัติตนให้ปลอดภัย
จากโรคเอดส์

.....

.....

.....

.....

.....

*****

แบบทดสอบท้ายบทเรียน

โปรดทำเครื่องหมาย X ทับอักษรหน้าคำตอบที่ท่านคิดว่าถูกต้องที่สุดเพียงข้อละ
คำตอบเดียว

1. ข้อใดกล่าวไม่ถูกต้อง

- ก. นักเรียนประถมศึกษามีโอกาสเป็นโรคเอดส์
- ข. ไม่ควรสอนเรื่องโรคเอดส์แก่นักเรียนชั้น ป.1-4
- ค. ครูประจำชั้นเป็นผู้ที่เหมาะสมกับการสอนเรื่องโรคเอดส์มาก
- ง. นักเรียนประถมศึกษาควรช่วยเผยแพร่ความรู้เรื่องโรคเอดส์แก่ผู้ปกครอง

2. กิจกรรมการเรียนในข้อใดที่จะปลูกฝังคุณธรรมด้านความเมตตาครูณาได้ดี

- ก. การอภิปราย
- ข. การระดมความคิด
- ค. การบรรยายประกอบภาพ
- ง. การแสดงบทบาทสมมุติ

3. สื่อการเรียนการสอนชนิดใดสามารถถ่ายทอดความรู้เรื่องโรคเอดส์ได้ดีที่สุด

- ก. สไลด์
- ข. แผ่นใส
- ค. วีดีโอเทป
- ง. ภาพโปสเตอร์

4. วิธีประเมินผลทักษะการปฏิบัติของนักเรียน วิธีใดเหมาะสมที่สุด

- ก. ใช้การสังเกต
- ข. ใช้แบบทดสอบ
- ค. ใช้แบบสอบถาม
- ง. ใช้การสัมภาษณ์

5. กิจกรรมเสริมหลักสูตรที่ครูสามารถจัดได้ง่ายที่สุดคือข้อใด

- ก. ป้ายนิเทศ
- ข. ทัศนศึกษา
- ค. นิทรรศการ
- ง. จัดทำวารสาร

เฉลย

1. ข   2. ง   3. ค   4. ก   5. ก

หน่วยที่ 8

ปฏิบัติการสร้างแผนการสอนเรื่องโรคเอดส์สำหรับนักเรียนประถมศึกษา

หน่วยที่ 8

ปฏิบัติการสร้างแผนการสอนเรื่องโรคเอดส์สำหรับนักเรียนประถมศึกษา

แนวคิด

แผนการสอนเป็นแนวทางสำหรับสอนนักเรียนที่ผู้สอนได้วางแผนไว้ล่วงหน้า เพื่อ
ให้การเรียนการสอนเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

จุดประสงค์การเรียนรู้

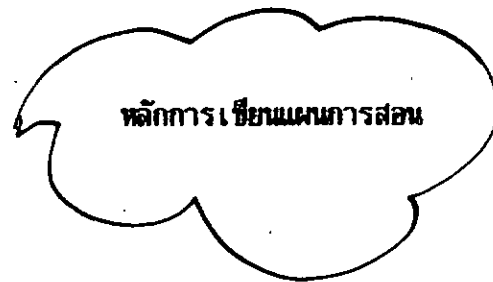
เมื่อศึกษาจบบทเรียน หน่วยที่ 8 แล้ว ท่านสามารถ

1. เขียนแผนการสอนเรื่องโรคเอดส์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 ได้
2. สอนนักเรียนเรื่องโรคเอดส์ตามแผนการสอนที่เขียนขึ้นได้

ให้ท่านศึกษาทำความเข้าใจเนื้อหาและปฏิบัติกิจกรรมต่อไปนี้

---

1. ศึกษาวัตถุประสงค์ของการสอนเรื่องโรคเอดส์จากแผนป้องกันโรคเอดส์
ในสถานศึกษาระดับประถมศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ
2. ศึกษาหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช
2533 เพื่อพิจารณาว่าจะสอนในกลุ่มประสบการณ์ใด มีเวลาเท่าไร
3. กำหนดเนื้อหาเรื่องโรคเอดส์ให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการสอน
4. แบ่งเนื้อหาออกเป็นหน่วยย่อย เพื่อสะดวกในการสอนแต่ละครั้ง
5. ดำเนินการเขียนแผนการสอนอย่างน้อยควรประกอบด้วยหัวข้อต่อไปนี้
  - แนวคิดหรือความคิดรวบยอด
  - จุดประสงค์การเรียนรู้
  - เนื้อหาวิชา
  - กิจกรรมการเรียนรู้
  - สื่อประกอบการเรียนรู้
  - วิธีประเมินผล

กิจกรรม

ให้ท่านใช้ความรู้ที่ได้จากการศึกษาบทเรียนทั้งหมด และความรู้ความสามารถ
รวมทั้งประสบการณ์ในการสอนของท่าน เขียนแผนการสอนเรื่องโรคเอดส์สำหรับนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 ให้เหมาะสมสอดคล้องกับสภาพโรงเรียนและนักเรียนของท่าน

แผนการสอนเรื่อง โรคเอดส์

ชั้นประถมศึกษาปีที่..... กลุ่มประสบการณ์.....

เรื่องย่อย..... เวลาที่ใช้สอน.....

แนวคิด

วัตถุประสงค์

เนื้อหา

.....

.....

.....

กิจกรรมการเรียนรู้

.....

.....

.....

สื่อประกอบการสอน

.....

.....

.....

วิธีประเมินผล

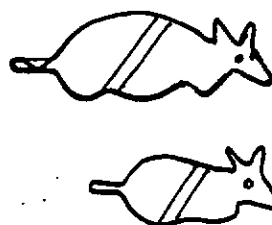
.....

.....

*****

จบการศึกษาทเรียนด้วยตนเอง

ขอให้ท่านปลดหนี้จากโรคเอดส์ และสามารถสอนนักศึกษาเรียนให้บรรลุตาม
วัตถุประสงค์ได้อย่างมีนิจ

สวัสดี,

ภาคผนวก จ

แบบประเมินโครงร่างหลักสูตร

แบบประเมินโครงร่างหลักสูตร

คำชี้แจง

แบบประเมินฉบับนี้ใช้สำหรับประเมินโครงร่างหลักสูตรฝึกอบรมความรู้เกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์ สำหรับครูประถมศึกษา ว่ามีความเหมาะสมและสอดคล้องกันเพียงใด โดยแบ่งการประเมินออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ประเมินความเหมาะสมของโครงร่างหลักสูตร เป็นการพิจารณาส่วนประกอบต่าง ๆ ของโครงร่างหลักสูตรว่ามีความเหมาะสมเพียงใด คือ ปัญหาและความจำเป็น เป้าหมายของหลักสูตร จุดมุ่งหมายของหลักสูตร และหน่วยฝึกอบรม

ตอนที่ 2 ประเมินความสอดคล้องของโครงร่างหลักสูตร เป็นการพิจารณาส่วนประกอบต่าง ๆ ของโครงร่างหลักสูตรว่ามีความสอดคล้องกันเพียงใด คือ

1. ความสอดคล้องระหว่าง ปัญหาและความจำเป็น กับเป้าหมายของหลักสูตร
2. ความสอดคล้องระหว่าง เป้าหมายของหลักสูตร กับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร
3. ความสอดคล้องระหว่าง จุดมุ่งหมายของหลักสูตร กับจุดมุ่งหมายเฉพาะของแต่ละหน่วยฝึกอบรม

4. ความสอดคล้องภายในของแต่ละหน่วยฝึกอบรม คือ

- 4.1 ความสอดคล้องระหว่าง จุดมุ่งหมายเฉพาะ กับเนื้อหาการฝึกอบรม
- 4.2 ความสอดคล้องระหว่าง เนื้อหาการฝึกอบรม กับกิจกรรมการฝึกอบรม
- 4.3 ความสอดคล้องระหว่าง กิจกรรมการฝึกอบรม กับสื่อประกอบการฝึกอบรม
- 4.4 ความสอดคล้องระหว่าง จุดมุ่งหมายเฉพาะ กับการประเมินผล

ตอนที่ 1 ความเหมาะสมของโครงร่างหลักสูตร

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ลงในช่องการประเมินให้ตรงกับความคิดเห็นของท่านว่า
 สิ่งทีประเมินนั้น มีความเหมาะสมเพียงใด

สิ่งที่ประเมิน	ผลการประเมินความเหมาะสม				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ปัญหาและความจำเป็น มีความเหมาะสม.....					
2. เป้าหมายของหลักสูตร มีความเหมาะสม.....					
3. จุดมุ่งหมายของหลักสูตร มีความเหมาะสม.....					
4. หน่วยฝึกอบรมที่ 1 เรื่องบทบาทของครูประถม ศึกษาที่มีต่อโรคเอดส์ มีความเหมาะสม.....					
5. หน่วยฝึกอบรมที่ 2 เรื่องความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับ โรคเอดส์ มีความเหมาะสม.....					
6. หน่วยฝึกอบรมที่ 3 เรื่องอาการและการรักษา โรคเอดส์ มีความเหมาะสม.....					
7. หน่วยฝึกอบรมที่ 4 เรื่องการติดต่อและการ ป้องกันโรคเอดส์ มีความเหมาะสม.....					
8. หน่วยฝึกอบรมที่ 5 เรื่องกฎหมายเกี่ยวกับ โรคเอดส์และผลกระทบที่เกิดจากโรคเอดส์ มีความเหมาะสม.....					
9. หน่วยฝึกอบรมที่ 6 เรื่องแผนป้องกันโรคเอดส์ ในสถานศึกษา ระดับประถมศึกษาของกระทรวง ศึกษาธิการ มีความเหมาะสม.....					

สิ่งที่ประเมิน	ผลการประเมินความเหมาะสม				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
10. หน่วยฝึกอบรมที่ 7 เรื่องการจัดการเรียนการสอนเรื่องโรคเอดส์ในโรงเรียนประถมศึกษา มีความเหมาะสม.....					
11. หน่วยฝึกอบรมที่ 8 เรื่องปฏิบัติการสร้างแผนการสอนเรื่องโรคเอดส์ สำหรับนักเรียน ประถมศึกษา มีความเหมาะสม.....					

ความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะอื่น ๆ.....

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(.....)

ตอนที่ 2 ความสอดคล้องของโครงร่างหลักสูตร

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ลงในช่องผลการประเมินให้ตรงกับความคิดเห็นของท่านว่าสิ่งที่ประเมิน มีความสอดคล้องกันเพียงใด

สิ่งที่ประเมิน	ผลการประเมินความสอดคล้อง				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ปัญหาและความจำเป็น กับ เป้าหมายของหลักสูตร มีความสอดคล้อง.....					
2. เป้าหมายของหลักสูตร กับ จุดมุ่งหมายของหลักสูตร มีความสอดคล้อง.....					
3. จุดมุ่งหมายของหลักสูตร กับ จุดมุ่งหมายเฉพาะของหน่วยฝึกอบรมที่ 1 มีความสอดคล้อง.....					
4. จุดมุ่งหมายของหลักสูตร กับ จุดมุ่งหมายเฉพาะของหน่วยฝึกอบรมที่ 2 มีความสอดคล้อง.....					
5. จุดมุ่งหมายของหลักสูตร กับ จุดมุ่งหมายเฉพาะของหน่วยฝึกอบรมที่ 3 มีความสอดคล้อง.....					
6. จุดมุ่งหมายของหลักสูตร กับ จุดมุ่งหมายเฉพาะของหน่วยฝึกอบรมที่ 4 มีความสอดคล้อง.....					
7. จุดมุ่งหมายของหลักสูตร กับ จุดมุ่งหมายเฉพาะของหน่วยฝึกอบรมที่ 5 มีความสอดคล้อง.....					
8. จุดมุ่งหมายของหลักสูตร กับ จุดมุ่งหมายเฉพาะของหน่วยฝึกอบรมที่ 6 มีความสอดคล้อง.....					

สิ่งที่ประเมิน	ผลการประเมินความสอดคล้อง				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
9. จุดมุ่งหมายของหลักสูตร กับ จุดมุ่งหมายเฉพาะ ของหน่วยฝึกอบรมที่ 7 มีความสอดคล้อง.....					
10. จุดมุ่งหมายของหลักสูตร กับ จุดมุ่งหมายเฉพาะ ของหน่วยฝึกอบรมที่ 8 มีความสอดคล้อง.....					
11. ความสอดคล้องภายในของหน่วยฝึกอบรมที่ 1					
11.1 จุดมุ่งหมายเฉพาะกับเนื้อหาการฝึกอบรม มีความสอดคล้อง.....					
11.2 เนื้อหาการฝึกอบรมกับกิจกรรมการฝึก อบรม มีความสอดคล้อง.....					
11.3 กิจกรรมการฝึกอบรมกับสื่อประกอบ การฝึกอบรม (ชุดฝึกอบรม) มีความ สอดคล้อง.....					
11.4 จุดมุ่งหมายเฉพาะกับการประเมินผล มีความสอดคล้อง.....					
12. ความสอดคล้องภายในของหน่วยฝึกอบรมที่ 2					
12.1 จุดมุ่งหมายเฉพาะกับเนื้อหาการฝึกอบรม มีความสอดคล้อง.....					
12.2 เนื้อหาการฝึกอบรมกับกิจกรรมการฝึก อบรม มีความสอดคล้อง.....					

สิ่งที่ประเมิน	ผลการประเมินความสอดคล้อง				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
12.3 กิจกรรมการฝึกอบรมกับสื่อประกอบ การฝึกอบรม (ชุดฝึกอบรม) มีความ สอดคล้อง.....					
12.4 จุดมุ่งหมายเฉพาะกับการประเมินผล มีความสอดคล้อง.....					
13. ความสอดคล้องภายในของหน่วยฝึกอบรมที่ 3					
13.1 จุดมุ่งหมายเฉพาะกับเนื้อหาการฝึกอบรม มีความสอดคล้อง.....					
13.2 เนื้อหาการฝึกอบรมกับกิจกรรมการฝึก อบรม มีความสอดคล้อง.....					
13.3 กิจกรรมการฝึกอบรมกับสื่อประกอบ การฝึกอบรม (ชุดฝึกอบรม) มีความ สอดคล้อง.....					
13.4 จุดมุ่งหมายเฉพาะกับการประเมินผล มีความสอดคล้อง.....					
14. ความสอดคล้องภายในของหน่วยฝึกอบรมที่ 4					
14.1 จุดมุ่งหมายเฉพาะกับเนื้อหาการฝึกอบรม มีความสอดคล้อง.....					
14.2 เนื้อหาการฝึกอบรมกับกิจกรรมการฝึก อบรม มีความสอดคล้อง.....					

สิ่งที่ประเมิน	ผลการประเมินความสอดคล้อง				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
14.3 กิจกรรมการฝึกอบรมกับสื่อประกอบ การฝึกอบรม (ชุดฝึกอบรม) มีความ สอดคล้อง.....					
14.4 จุดมุ่งหมายเฉพาะกับการประเมินผล มีความสอดคล้อง.....					
15. ความสอดคล้องภายในของหน่วยฝึกอบรมที่ 5					
15.1 จุดมุ่งหมายเฉพาะกับเนื้อหาการฝึกอบรม มีความสอดคล้อง.....					
15.2 เนื้อหาการฝึกอบรมกับกิจกรรมการฝึก อบรม มีความสอดคล้อง.....					
15.3 กิจกรรมการฝึกอบรมกับสื่อประกอบ การฝึกอบรม (ชุดฝึกอบรม) มีความ สอดคล้อง.....					
15.4 จุดมุ่งหมายเฉพาะกับการประเมินผล มีความสอดคล้อง.....					
16. ความสอดคล้องภายในของหน่วยฝึกอบรมที่ 6					
16.1 จุดมุ่งหมายเฉพาะกับเนื้อหาการฝึกอบรม มีความสอดคล้อง.....					
16.2 เนื้อหาการฝึกอบรมกับกิจกรรมการฝึก อบรม มีความสอดคล้อง.....					

สิ่งที่ประเมิน	ผลการประเมินความสอดคล้อง				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
16.3 กิจกรรมการฝึกอบรมกับสื่อประกอบ การฝึกอบรม (ชุดฝึกอบรม) มีความ สอดคล้อง.....					
16.4 จุดมุ่งหมายเฉพาะกับการประเมินผล มีความสอดคล้อง.....					
17. ความสอดคล้องภายในของหน่วยฝึกอบรมที่ 7					
17.1 จุดมุ่งหมายเฉพาะกับเนื้อหาการฝึกอบรม มีความสอดคล้อง.....					
17.2 เนื้อหาการฝึกอบรมกับกิจกรรมการฝึก อบรม มีความสอดคล้อง.....					
17.3 กิจกรรมการฝึกอบรมกับสื่อประกอบ การฝึกอบรม (ชุดฝึกอบรม) มีความ สอดคล้อง.....					
17.4 จุดมุ่งหมายเฉพาะกับการประเมินผล มีความสอดคล้อง.....					
18. ความสอดคล้องภายในของหน่วยฝึกอบรมที่ 8					
18.1 จุดมุ่งหมายเฉพาะกับเนื้อหาการฝึกอบรม มีความสอดคล้อง.....					
18.2 เนื้อหาการฝึกอบรมกับกิจกรรมการฝึก อบรม มีความสอดคล้อง.....					

สิ่งที่ประเมิน	ผลการประเมินความสอดคล้อง				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
18.3 กิจกรรมการฝึกอบรมกับสื่อประกอบ การฝึกอบรม (ชุดฝึกอบรม) มีความ สอดคล้อง.....					
18.4 จุดมุ่งหมายเฉพาะกับการประเมินผล มีความสอดคล้อง.....					

ความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะอื่น ๆ.....
 .....
 .....
 .....
 .....

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(.....)

ภาคผนวก จ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการทดลองใช้หลักสูตร

1. แบบทดสอบวัดความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์ สำหรับครูประถมศึกษา
2. แบบวัดความมั่นใจในการสอนนักเรียนเรื่องโรคเอดส์ สำหรับครูประถมศึกษา
3. แบบวัดเจตคติต่อผู้ป่วยและผู้ติดเชื้อเอดส์ สำหรับครูประถมศึกษา
4. แบบวัดความตั้งใจในการปฏิบัติตนให้ปลอดภัยจากโรคเอดส์ สำหรับครูประถมศึกษา
5. แบบประเมินหลักสูตรระหว่างการทดลองใช้

แบบทดสอบวัดความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์ สำหรับครูประถมศึกษา

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย X ทับตัวอักษรหน้าคำตอบที่ถูกต้อง เพียงข้อละคำตอบเดียว
ดังนี้

1. ข้อใดกล่าวถึงสถานการณ์โรคเอดส์ในประเทศไทยได้อย่างถูกต้อง
  - ก. ปัจจุบันโรคเอดส์กำลังแพร่ระบาดอย่างต่อเนื่อง
  - ข. อัตราการตายของผู้ป่วยโรคเอดส์สูงมากจนน่าตกใจ
  - ค. ในอนาคตผู้ติดยาเสพติดจะเป็นกลุ่มที่แพร่เชื้อเอดส์ได้มากที่สุด
  - ง. กระทรวงสาธารณสุขสามารถควบคุมสถานการณ์โรคเอดส์ไว้ได้แล้ว
2. ข้อใดกล่าวถึงสถานการณ์โรคเอดส์ทั่วโลกไม่ถูกต้อง
  - ก. เกือบทุกประเทศทั่วโลกมีผู้ติดเชื้อเอดส์
  - ข. ประเทศไทยมีผู้ติดเชื้อเอดส์มากที่สุดในทวีปเอเชีย
  - ค. ประเทศสหรัฐอเมริกา มีผู้ติดเชื้อเอดส์มากที่สุดในโลก
  - ง. องค์การอนามัยโลกมีบทบาทในการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์ทั่วโลก
3. ข้อใดกล่าวถึงบทบาทของครูประถมศึกษาในส่วนที่เกี่ยวข้องกับโรคเอดส์ได้อย่างถูกต้อง
  - ก. ครูประถมศึกษาไม่มีหน้าที่ป้องกันโรคเอดส์
  - ข. ครูประถมศึกษาไม่มีหน้าที่รักษาผู้ป่วยโรคเอดส์
  - ค. ครูประถมศึกษาไม่มีหน้าที่สอนนักเรียนเรื่องโรคเอดส์
  - ง. ครูประถมศึกษาไม่มีหน้าที่เผยแพร่ความรู้เรื่องโรคเอดส์
4. คำกล่าวในข้อใดเกี่ยวข้องกับการป้องกันโรคเอดส์มากที่สุด
  - ก. รักวัวให้ผูก รักลูกให้ตี
  - ข. ความประมาทคือความตาย
  - ค. กันไว้ดีกว่าแก้ แย่แล้วแก้ไม่ทัน
  - ง. ญานงามน่ายกย่อง การตั้งครรภ์ได้

5. โรคเอดส์มีสาเหตุมาจากอะไร

- ก. เชื้อไวรัสชนิดหนึ่ง
- ข. เชื้อโรคฉวยโอกาสหลายชนิด
- ค. ความบกพร่องของเม็ดเลือดขาว
- ง. ความผิดปกติของฮอร์โมนในร่างกาย

6. เชื้อเอดส์มีกำเนิดมาจากที่ใด

- ก. ลิงสีเขียวในแอฟริกา
- ข. ลิงมีชีวิตรจากต่างดาว
- ค. มียู่นตัวคนนานแล้ว
- ง. ยังสรุปแน่นอนไม่ได้

7. เพราะเหตุใดภูมิคุ้มกันของร่างกายจึงไม่สามารถทำลายเชื้อเอดส์ได้

- ก. เชื้อเอดส์มีเกราะป้องกันตนเอง
- ข. เชื้อเอดส์เข้าทำลายภูมิคุ้มกันของร่างกายโดยตรง
- ค. ภูมิคุ้มกันของร่างกายถูกทำลายก่อนที่เชื้อเอดส์จะเข้าไป
- ง. ภูมิคุ้มกันของร่างกายไม่มีคุณสมบัติในการทำลายเชื้อเอดส์

8. เชื้อเอดส์พบมากที่สุดในข้อใดต่อไปนี้

- ก. เลือดของผู้ติดยาเสพติด
- ข. น้ำอสุจิของผู้ติดเชื้อเอดส์
- ค. บัสสาวะของผู้ป่วยโรคเอดส์
- ง. อุจจาระของผู้ที่มีอาการสัมพันธ์กับเอดส์

9. เหตุใดแพทย์จึงกล่าวว่าเชื้อเอดส์ไม่ติดต่อทางน้ำลาย ทั้ง ๆ ที่ในน้ำลายมีเชื้อเอดส์อยู่

- ก. ในน้ำลายมีกรดฆ่าเชื้อเอดส์
- ข. ในน้ำลายมีเชื้อเอดส์เพียงเล็กน้อย
- ค. ไม่ต้องการให้ประชาชนหวาดกลัวเกินไป
- ง. ยังไม่มีรายงานทางการแพทย์ว่าผู้พบติดเชื้อเอดส์จากน้ำลาย

10. อาการในข้อใดที่น่าสงสัยว่าจะติดเชื้อเอดส์

- ก. น้ำหนักลดเนื่องจากอดอาหาร
- ข. ต่อมลูกหมากโตโดยไม่ทราบสาเหตุ
- ค. เป็นไข้หวัดเนื่องจากสาส์นทางเพศ
- ง. ต่อมทอนซิลอักเสบเนื่องจากเป็นโรคคางทูม

11. นายดาสงสัยว่าตนเองจะเป็นโรคซิฟิลิส จึงไปตรวจเลือดที่โรงพยาบาล ผลยืนยันว่า

เลือดบวก ข้อสรุปในข้อใดถูกต้องที่สุด

- ก. นายดาติดเชื้อเอดส์
- ข. นายดาเป็นโรคซิฟิลิส
- ค. นายดาไม่ติดเชื้อเอดส์
- ง. นายดาไม่เป็นโรคซิฟิลิส

12. ทำไมการตรวจเลือดเพื่อหาเชื้อเอดส์ จึงต้องตรวจซ้ำเมื่อพบว่าเลือดบวก

- ก. เพื่อความปลอดภัย
- ข. เพื่อความสบายใจ
- ค. เพื่อความถูกต้อง
- ง. เพื่อความเป็นธรรม

13. ถ้านายเขียวไปเที่ยวโสเภณีมาเมื่อวันที่ 1 ธันวาคม 2533 เขาควรจะไปตรวจเลือด

เมื่อใด ผลการตรวจจึงน่าเชื่อถือได้

- ก. ประมาณวันที่ 10 ธันวาคม 2533 เป็นต้นไป
- ข. ประมาณวันที่ 15 ธันวาคม 2533 เป็นต้นไป
- ค. ประมาณวันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2534 เป็นต้นไป
- ง. ตรวจได้ทันทีหลังจากวันที่ไปเที่ยวมาแล้ว

14. เมื่อมีผู้มาปรึกษากับท่านว่า เขาสงสัยจะติดเชื้อเอดส์ ท่านควรแนะนำอย่างไร

- ก. ปลอบโยนให้กำลังใจ
- ข. แนะนำให้ไปพบจิตแพทย์
- ค. แนะนำให้ไปตรวจเลือดที่โรงพยาบาล
- ง. แนะนำให้รอดูอาการไประยะหนึ่งก่อน

15. ข้อใดต่อไปนี้เป็นกรณีที่ปลอดภัยจากการติดเชื้อเอดส์มากที่สุด

- ก. ใช้ใบมีดโกนร่วมกับผู้อื่น
- ข. ใช้เข็มฉีดยาร่วมกับผู้อื่น
- ค. สัมผัสกับบาดแผลของผู้อื่น
- ง. บริจาคเลือดให้กับโรงพยาบาล

16. กรณีใดต่อไปนี้มีโอกาสติดเชื้อเอดส์ได้ง่ายที่สุด

- ก. ทางกรรมไมารค้าสุทธารก
- ข. ทางเพศสัมพันธ์ระหว่างชายกับหญิง
- ค. ทางเพศสัมพันธ์ระหว่างชายกับชาย
- ง. ทางเพศสัมพันธ์ระหว่างหญิงกับหญิง

17. ข้อใดต่อไปนี้นักสาวได้ถูกต้องที่สุด

- ก. การสัมผัสกอดรัดไม่ทำให้ติดเชื้อเอดส์
- ข. ไม่สำส่อนทางเพศไม่ต้องกลัวเอดส์
- ค. ใช้ใบมีดโกนร่วมกันไม่ทำให้ติดเชื้อเอดส์
- ง. มีเพศสัมพันธ์ครั้งเดียวไม่ทำให้ติดเชื้อเอดส์

18. เหตุใดจึงกล่าวว่าคำนิยม "ขึ้นครู" ส่งเสริมการแพร่ระบาดของโรคเอดส์

- ก. ครูเป็นพาหะนำโรคเอดส์
- ข. วัยรุ่นนิยมขึ้นครูกับโสเภณี
- ค. ครูไม่นิยมใช้ถุงยางอนามัย
- ง. วัยรุ่นไม่นิยมใช้ถุงยางอนามัย

19. เหตุใดจึงกล่าวว่าคำนิยาม "ไปที่ไหนต้องถึงที่นั่น" ส่งเสริมการแพร่ระบาดของโรคเอดส์

- ก. โรคเอดส์มีอยู่ทุกหนทุกแห่ง
- ข. เดินทางไปที่ไหนมักเกี่ยวข้องกับเพศที่นั่น
- ค. การเดินทางบ่อย ๆ มีโอกาสเป็นโรคเอดส์
- ง. เดินทางไปที่ไหนมักจะแพร่เชื้อเอดส์ที่นั่น

20. วิธีการใดต่อไปนี้ไม่ใช่การป้องกันโรคเอดส์ที่เหมาะสม

- ก. งดเว้นจากการเสพยาเสพติด
- ข. งดเว้นจากการสำส่อนทางเพศ
- ค. งดเว้นจากการคบหาสมาคมกับผู้ติดเชื้อเอดส์
- ง. งดเว้นจากการสัมผัสเลือดและของเหลวของผู้ติดเชื้อเอดส์

21. ข้อใดต่อไปนี้เสี่ยงต่อการติดเชื้อเอดส์มากที่สุด

- ก. ใช้เข็มฉีกร่วมกับผู้อื่น
- ข. ใช้โทรศัพท์ร่วมกับผู้อื่น
- ค. ใช้สระว่ายน้ำร่วมกับผู้อื่น
- ง. ใช้กรรไกรตัดเล็บร่วมกับผู้อื่น

22. เพราะเหตุใดผู้ป่วยโรคเอดส์จึงไม่ควรไปเยี่ยมผู้ป่วยโรคอื่น

- ก. อาจเกิดความรังเกียจผู้อื่น
- ข. อาจแพร่เชื้อเอดส์ให้กับผู้อื่น
- ค. อาจทำให้ผู้อื่นเกิดความรังเกียจ
- ง. อาจติดเชื้อโรคฉวยโอกาสจากผู้อื่น

23. ในกรณีที่มีผู้ป่วยโรคเอดส์เกิดขึ้นในบ้าน ใครมีหน้าที่ต้องแจ้งความตามกฎหมาย

- ก. ผู้ป่วย
- ข. ผู้ปกครองของผู้ป่วย
- ค. เจ้าบ้านหรือผู้ควบคุมดูแลบ้าน
- ง. ใครคนใดคนหนึ่งที่กำลังมาแล้ว

24. กฎหมายในข้อใดที่เกี่ยวข้องกับโรคเอดส์

- ก. พ.ร.บ. ประกันสังคม
- ข. พ.ร.บ. คนเข้าเมือง
- ค. พ.ร.บ. คุ้มครองผู้บริโภค
- ง. พ.ร.บ. ข้าราชการพลเรือน

25. ใครไม่มีหน้าที่รับแจ้งความตามกฎหมายเกี่ยวกับโรคเอดส์

- ก. ครู
- ข. ผู้ใหญ่บ้าน
- ค. นายอำเภอ
- ง. อธิบดีกรมการแพทย์

26. ถ้าแพทย์ตรวจพบผู้ป่วยโรคเอดส์วันที่ 1 ธันวาคม 2533 เวลา 12.00 น. ท่าน

คิดว่าควรแจ้งความภายในวันเวลาใดจึงเป็นไปตามกฎหมาย

- ก. 1 ธันวาคม 2533 เวลา 24.00 น.
- ข. 2 ธันวาคม 2533 เวลา 12.00 น.
- ค. 3 ธันวาคม 2533 เวลา 12.00 น.
- ง. 4 ธันวาคม 2533 เวลา 12.00 น.

27. ข้อใดไม่ใช่อำนาจตามกฎหมายของเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับโรคเอดส์

- ก. ส่งให้ผู้ป่วยโรคเอดส์มารับการรักษา
- ข. กักกันผู้นำสงสัยว่าจะติดเชื้อเอดส์ไว้สังเกต
- ค. คัดผู้นำสงสัยว่าจะสัมผัสโรคเอดส์ไว้สังเกต
- ง. หน่วยงานผู้นำสงสัยว่าจะเป็พพาหะนำโรคเอดส์ไว้สังเกต

28. ข้อใดน่าจะเป็นผลกระทบที่เกิดจากโรคเอดส์

- ก. อัตราการเกิดลดลง
- ข. อัตราการสมรสลดลง
- ค. อัตราการตายเพิ่มขึ้น
- ง. อัตราการย้ายถิ่นเพิ่มขึ้น

29. กลวิธีหลักในการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์ของกระทรวงสาธารณสุข คือข้อใด

- ก. ให้สุขศึกษาแก่ประชาชน
- ข. ออกพระราชบัญญัติโรคเอดส์
- ค. ประสานงานกับองค์การอนามัยโลก
- ง. จัดหาวัสดุอุปกรณ์ป้องกันโรคเอดส์แจกประชาชน

30. กิจกรรมการเรียนการสอนในข้อใดเหมาะสมที่จะใช้เสริมสร้างเจตคติเกี่ยวกับโรคเอดส์ให้แก่นักเรียนมากที่สุด

- ก. การได้วาที
- ข. การบรรยาย
- ค. การศึกษานอกสถานที่
- ง. การแสดงบทบาทสมมุติ

แบบวัดความมั่นใจในการสอนนักเรียนเรื่องโรคเอดส์ สำหรับครูประถมศึกษา

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย | ลงในช่องแสดงความมั่นใจว่าท่านมีความมั่นใจในการปฏิบัติตามข้อความที่กำหนดให้มากน้อยเพียงใด โดยคำตอบของท่านจะไม่มีผลกระทบต่อถูกหรือผิด เพราะเป็นความรู้สึกของแต่ละบุคคล

ข้อความ	ท่านมีความมั่นใจ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. การกำหนดความคิดรวบยอดในการสอนเรื่องโรคเอดส์แก่นักเรียน.....					
2. การกำหนดวัตถุประสงค์ในการสอนเรื่องโรคเอดส์แก่นักเรียน.....					
3. การจัดแบ่งเนื้อหาเรื่องโรคเอดส์ออกเป็นตอน ๆ เพื่อใช้สอนนักเรียนในแต่ละครั้ง.....					
4. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเรื่องโรคเอดส์แก่นักเรียน.....					
5. การผลิตและใช้สื่อการเรียนการสอนเรื่องโรคเอดส์.....					
6. การประเมินผลการเรียนการสอนเรื่องโรคเอดส์.....					
7. การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเรื่องโรคเอดส์นอกห้องเรียน.....					
8. การใช้คำพูดอย่างเหมาะสมในการอธิบายความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์แก่นักเรียน.....					

ข้อความ	ท่านมีความมั่นใจ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
9. การตอบคำถามเรื่องโรคเอดส์ให้เหมาะสมกับวัยของนักเรียน.....					
10. การเสริมสร้างเจตคติที่ดีต่อผู้ป่วยโรคเอดส์ให้แก่ นักเรียน.....					
11. การสร้างความตระหนักในการรักษาสุขภาพให้แก่ นักเรียน.....					
12. การส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ในการแก้ปัญหาเกี่ยวกับโรคเอดส์ ให้แก่นักเรียน.....					
13. การส่งเสริมให้นักเรียนมีพฤติกรรมที่ปลอดภัยจากโรคเอดส์.....					
14. การชี้แนะให้นักเรียนนำความรู้เรื่องโรคเอดส์ไปถ่ายทอดให้แก่ผู้ปกครอง.....					
15. การให้คำปรึกษาหารือเกี่ยวกับการสอนเรื่องโรคเอดส์แก่เพื่อนครู.....					

แบบวัดเจตคติต่อผู้ป่วยและผู้ติดเชื้อเอดส์ สำหรับครูประถมศึกษา

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ลงในช่องแสดงความคิดเห็นว่าท่านเห็นด้วยกับข้อความ
ที่กำหนดให้ มากน้อยเพียงใด โดยคำตอบของท่านจะไม่มีคำตัดสินว่าถูกหรือผิด
เพราะเป็นความรู้สึกของแต่ละบุคคล

ข้อความ	ท่านเห็นด้วย				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. การออกกฎหมายเพื่อควบคุมผู้ติดเชื้อเอดส์เป็นมาตรการที่เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน.....					
2. ถ้ารัฐบาลนำผู้ป่วยโรคเอดส์เพียงไม่กี่คนในระยะแรกมาควบคุมไว้ โรคเอดส์ก็จะไม่แพร่ระบาดมากอย่างในปัจจุบัน.....					
3. การสร้างนิคมผู้ป่วยโรคเอดส์เป็นมาตรการที่เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน.....					
4. ผู้ติดเชื้อเอดส์ที่เป็นชาวต่างชาติควรเนรเทศออกนอกประเทศโดยเร็ว.....					
5. การช่วยสวดส่งดูแลหาผู้ติดเชื้อเอดส์เพื่อแจ้งความกับเจ้าหน้าที่สาธารณสุข เป็นหน้าที่ของประชาชนทุกคน.....					
6. ถ้าในห้องถิ่นที่เราอาศัยอยู่มีผู้ติดเชื้อเอดส์ เราควรรีบย้ายไปอยู่ที่อื่นชั่วคราว.....					
7. ถ้าคนในครอบครัวของเราติดเชื้อเอดส์ควรรีบส่งไปอยู่ในโรงพยาบาลหรือสถานกักกันโดยเร็ว.....					

ข้อความ	ท่านเห็นด้วย				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
8. เพื่อความปลอดภัยเราไม่ควรเข้าใกล้ผู้ติดเชื้อเอชไอวีโดยไม่จำเป็น.....					
9. เพื่อความปลอดภัยเราไม่ควรคบหาสมาคมกับผู้ติดเชื้อเอชไอวีโดยไม่จำเป็น.....					
10. ผู้ประพฤติดนอญานีลในธรรมจะไม่ติดเชื้อเอชไอวี.....					
11. ผู้ติดเชื้อเอชไอวีเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมผิดปกติจากสังคมทั่วไป.....					
12. ผู้ป่วยโรคเอดส์คือคนบาปที่ถูกธรรมชาติลงโทษ.....					
13. การออกบัตรประจำตัวผู้ปลอดเอดส์เป็นมาตรการที่เหมาะสมในสถานการณ์ปัจจุบัน.....					
14. ผู้ติดเชื้อเอชไอวีควรเสียสละตนเองโดยการเข้าไปอยู่ในสถานกักกันด้วยความสมัครใจ.....					
15. ควรจัดให้มีโรงเรียนพิเศษสำหรับนักเรียนที่ติดเชื้อเอชไอวีเรียนแยกจากนักเรียนทั่วไป.....					
16. ครูที่ติดเชื้อเอชไอวีควรลาออกจากราชการหรือขอเปลี่ยนตำแหน่งที่ไม่เกี่ยวกับการศึกษา.....					
17. ควรให้เจ้าหน้าที่สาธารณสุขเป็นผู้สอนนักเรียนที่ติดเชื้อเอชไอวีโดยเฉพาะ.....					
18. ควรแก้ไขกฎ ก.ค. เพื่อกำหนดให้โรคเอดส์เป็นโรคต้องห้ามในการเข้ารับราชการครู.....					

ข้อความ	ท่านเห็นด้วย				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
19. เด็กที่ติดเชื้อเอดส์ควรได้รับการยกเว้นไม่ต้องเข้าเรียน ในโรงเรียนประถมศึกษา.....					
20. ครูควรสอนนักเรียนให้รู้จักการหลีกเลี่ยงจากการคบหา สมาคมกับผู้ติดเชื้อเอดส์.....					

แบบวัดความตั้งใจในการปฏิบัติตนให้ปลอดภัยจากโรคเอดส์ สำหรับครูประถมศึกษา

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ลงในช่องแสดงความตั้งใจว่าท่านมีความตั้งใจในการ
ปฏิบัติตามพฤติกรรมที่กำหนดให้มากน้อยเพียงใด โดยคำตอบของท่านจะไม่มีการ
ตัดสินว่าถูกหรือผิด เพราะเป็นความตั้งใจของแต่ละบุคคล

พฤติกรรม	ท่านตั้งใจจะปฏิบัติ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. รักษาสุขภาพให้แข็งแรงอยู่เสมอ.....					
2. มีเพศสัมพันธ์กับเฉพาะคูครองของตนเอง.....					
3. งดเว้นจากการเสพยาเสพติดทุกชนิด.....					
4. งดเว้นจากการเที่ยวสถานบริการทางเพศทุกรูปแบบ.....					
5. งดเว้นจากการรับเลือดที่ผ่านการตรวจหาเชื้อเอดส์.....					
6. งดเว้นจากการใช้ของใช้ส่วนตัวร่วมกับผู้อื่น.....					
7. งดเว้นจากการใช้เบ็ดข้อมร่วมกับผู้อื่น.....					
8. งดเว้นจากการทะเลาะวิวาทกับผู้อื่นจนเกิดบาดแผล.....					
9. ไปตรวจเลือดที่โรงพยาบาลหากสงสัยว่าจะติดเชื้อเอดส์.....					
10. ล้างมือทุกครั้งสัมผัสกับเลือดหรือของเหลวของผู้อื่น.....					
11. มีสามีภรรยาเพียงคนเดียว.....					
12. ทำความเข้าใจเรื่องโรคเอดส์อย่างแท้จริง.....					
13. สนทนากับบุคคลในครอบครัวและเพื่อนบ้านให้เห็นความ จำเป็นในการป้องกันโรคเอดส์.....					
14. ร่วมมือกับหน่วยงานของรัฐและเอกชนในการป้องกันและ ควบคุมโรคเอดส์.....					

แบบประเมินหลักสูตรระหว่างการทดลองใช้ หน่วยฝึกอบรมที่.....

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ลงในช่องแสดงความคิดเห็น ให้ตรงกับความรู้สึของท่าน
ว่าสิ่งที่ประเมินมีความเหมาะสมเพียงใด

สิ่งที่ประเมิน	มีความเหมาะสม				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. จุดประสงค์ของการฝึกอบรม.....					
2. เนื้อหาการฝึกอบรม.....					
3. กิจกรรมการฝึกอบรม.....					
4. ชุดฝึกอบรม (หน่วยเดียว).....					
5. การประเมินผล.....					
6. ระยะเวลาที่ใช้ในการฝึกอบรม.....					

รวมความคิดเห็นเพิ่มเติม.....

.....

.....

.....

.....

ภาคผนวก ข

ผลการหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการทดลอง
ใช้หลักสูตร

1. ค่าความยากง่ายและค่าอำนาจจำแนก ของแบบทดสอบวัดความรู้เกี่ยวกับ
โรคเอดส์ สำหรับครูประถมศึกษา
2. ค่าอำนาจจำแนกของแบบวัดความมั่นใจในการสอนนักเรียนเรื่องโรคเอดส์
สำหรับครูประถมศึกษา
3. ค่าอำนาจจำแนกของแบบวัดเจตคติต่อผู้ป่วยและผู้ติดเชื้อเอดส์สำหรับครู
ประถมศึกษา
4. ค่าอำนาจจำแนกของแบบวัดความตั้งใจในการปฏิบัติหน้าที่ปลอดภัยจาก
โรคเอดส์ สำหรับครูประถมศึกษา

ค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบวัดความรู้
เกี่ยวกับโรคเอดส์ สำหรับครูประถมศึกษา (30 ข้อ)

ข้อ	ค่า p	ค่า r	ข้อ	ค่า p	ค่า r
1	.58	.24	16	.49	.23
2	.66	.42	17	.45	.32
3	.85	.26	18	.75	.53
4	.73	.28	19	.75	.49
5	.61	.32	20	.80	.57
6	.65	.25	21	.57	.39
7	.64	.65	22	.82	.35
8	.54	.20	23	.41	.55
9	.20	.29	24	.87	.63
10	.54	.20	25	.33	.42
11	.80	.20	26	.54	.20
12	.30	.20	27	.75	.49
13	.20	.37	28	.30	.18
14	.80	.20	29	.65	.25
15	.49	.23	30	.54	.32

ค่าอำนาจจํานน (t) ของแบบวัดความมั่นใจในการสอนนักเรียนเรื่องโรคเอดส์
สำหรับครูประถมศึกษา (15 ข้อ)

ข้อ	ค่า t	ข้อ	ค่า t
1	7.60	9	10.08
2	6.68	10	8.33
3	8.00	11	4.73
4	10.13	12	6.85
5	10.68	13	11.29
6	3.92	14	8.34
7	7.00	15	6.30
8	8.96		

ค่าอำนาจจำแนก (t) ของแบบวัดเจตคติต่อผู้ป่วยและผู้ดูแลเชื้อเอชไอวี สำหรับครู
ประถมศึกษา (20 ข้อ)

ข้อ	ค่า t	ข้อ	ค่า t
1	2.64	11	1.76
2	4.41	12	3.84
3	3.71	13	1.75
4	2.03	14	2.25
5	2.15	15	2.04
6	3.97	16	2.92
7	2.97	17	2.71
8	3.91	18	1.77
9	6.25	19	3.55
10	2.67	20	4.64

ค่าอำนาจจำแนก (t) ของแบบวัดความตั้งใจในการปฏิบัติตนให้ปลอดภัยจากโรคเอดส์
สำหรับครูประถมศึกษา (14 ข้อ)

ข้อ	ค่า t	ข้อ	ค่า t
1	2.58	8	2.42
2	4.14	9	6.78
3	2.88	10	4.17
4	4.16	11	3.30
5	2.92	12	3.43
6	3.08	13	5.43
7	4.16	14	3.73

ภาคผนวก ข

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการติดตามผลการใช้หลักสูตร

1. แบบทดสอบวัดความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์ สำหรับนักเรียนประถมศึกษา
2. แบบวัดเจตคติต่อผู้ป่วยและผู้ติดเชื้อเอดส์ สำหรับนักเรียนประถมศึกษา

แบบทดสอบวัดความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์ สำหรับนักเรียนประถมศึกษา

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านข้อความ จากนั้นเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อละคำตอบเดียว โดยทำเครื่องหมาย X ทับอักษร ก หรือ ข หรือ ค หรือ ง ที่อยู่หน้าคำตอบนั้น

ตัวอย่าง ข้อ 0. ข้อใดต่อไปนี้เป็นโรคติดต่อ

☒ ก. ตาแดง

ข. ปวดท้อง

ค. ปวดศีรษะ

ง. ปวดเมื่อย

ข้อ 00. แมลงวันเป็นพาหะนำโรคอะไร

ก. ไข้ช้ำ

ข. มาเลเรีย

ค. ไข้เลือดออก

☒ ง. อหิวาตกโรค

1. ข้อใดต่อไปนี้เป็นเชื้อโรค

ก. พยาธิ

ข. ยุงลาย

ค. แมลงวัน

ง. แบคทีเรีย

2. เชื้อโรคจะทำอันตรายต่อร่างกายคนเราได้หรือไม่ ขึ้นอยู่กับอะไร

ก. สุขภาพของคนเรา

ข. ลักษณะดินฟ้าอากาศ

ค. โภชนะอาหารของคนเรา

ง. ความสะอาดของเชื้อโรค

3. สิ่งใดต่อไปนี้จะช่วยป้องกันเชื้อโรคไม่ให้เข้าสู่ร่างกายคนเรา

- ก. น้ำลาย
- ข. ผิวหนัง
- ค. เม็ดเลือดแดง
- ง. เม็ดเลือดขาว

4. โรคเอดส์คืออะไร

- ก. กามโรคชนิดหนึ่ง
- ข. โรคติดต่อชนิดหนึ่ง
- ค. โรคภูมิแพ้ชนิดหนึ่ง
- ง. โรคมะเร็งชนิดหนึ่ง

5. โรคเอดส์มีสาเหตุมาจากอะไร

- ก. เชื้อซิฟิลิสชนิดหนึ่ง
- ข. เชื้อไวรัสชนิดหนึ่ง
- ค. เชื้อแบคทีเรียชนิดหนึ่ง
- ง. เชื้อโกลนเรียชนิดหนึ่ง

6. อาการสำคัญของผู้ป่วยโรคเอดส์คือข้อใด

- ก. ความจำเสื่อม
- ข. ภูมิแพ้เรื้อรัง
- ค. เป็นมะเร็งของเม็ดเลือดขาว
- ง. ภูมิคุ้มกันของร่างกายบกพร่อง

7. สิ่งสำคัญภายในร่างกายข้อใดที่มีหน้าที่ทำลายเชื้อโรค

- ก. น้ำลาย
- ข. น้ำย่อย
- ค. เม็ดเลือดขาว
- ง. เม็ดเลือดแดง

8. เมื่อเชื้อเอดส์เข้าสู่ร่างกายจะทำอันตรายต่อสิ่งใดเป็นอันดับแรก
  - ก. เนื้อเยื่อ
  - ข. เม็ดเลือดแดง
  - ค. เม็ดเลือดขาว
  - ง. ระบบประสาท
9. เหตุใดโรคเอดส์จึงน่ากลัวมากกว่าโรคอื่น ๆ
  - ก. ไม่มีวิธีป้องกัน
  - ข. ไม่มีวิธีรักษา
  - ค. เป็นโรคติดต่อ
  - ง. เป็นโรคสังคมรังเกียจ
10. ข้อใดคืออาการของผู้ติดเชื้อเอดส์ในระยะอาการสัมพันธ์กับเอดส์
  - ก. เป็นไข้หวัด
  - ข. เป็นมะเร็งปอด
  - ค. น้หนักลดโดยไม่ทราบสาเหตุ
  - ง. มีความวิตกกังวลโดยไม่ทราบสาเหตุ
11. เชื้อเอดส์ติดต่อกันได้ทางใดบ้าง
  - ก. การร่วมเพศ การร่วมเลือด ทางมารดาสู่ทารก
  - ข. การสำส่อนทางเพศ การติดยาเสพติด ทางเลือด
  - ค. การติดยาเสพติด การร่วมเพศ ทางมารดาสู่ทารก
  - ง. ทางมารดาสู่ทารก การสำส่อนทางเพศ การติดยาเสพติด
12. เหตุใดจึงกล่าวว่าในอนาคตโสเภณีจะเป็นแหล่งแพร่เชื้อเอดส์ได้มากที่สุด
  - ก. โสเภณีมีจำนวนมาก
  - ข. นักท่องเที่ยวมีจำนวนมาก
  - ค. พฤติกรรมทางเพศควบคุมยาก
  - ง. แพทย์และพยาบาลมีน้อยกว่าโสเภณี

13. ข้อใดเป็นการติดเชื้อเอดส์โดยผ่านทางเลือด.
  - ก. ใช้เข็มฉีดยาร่วมกัน
  - ข. ใช้ยาเสพติดร่วมกัน
  - ค. ใช้เข็มฉีดยาร่วมกัน
  - ง. ใช้ส้วมร่วมกัน
14. ข้อใดกล่าวได้ถูกต้องที่สุด
  - ก. ผู้ป่วยโรคเอดส์เป็นคนบาป
  - ข. ผู้ป่วยโรคเอดส์เป็นคนน่าสงสาร
  - ค. ผู้ป่วยโรคเอดส์เป็นคนน่าเกลียด
  - ง. ผู้ป่วยโรคเอดส์เป็นคนสามารถทำงานได้
15. การติดต่อของเชื้อเอดส์
  - ก. ใช้ยางลบร่วมกัน
  - ข. ใช้ผ้าเช็ดตัวร่วมกัน
  - ค. ใช้หนังสือเรียนร่วมกัน
  - ง. ใช้มีดเหลาฟันร่วมกัน
16. เมื่อนักเรียนไปสัมผัสกับเลือดของผู้อื่นควรทำอย่างไร
  - ก. รีบไปพบแพทย์โดยเร็ว
  - ข. ล้างด้วยน้ำสบู่โดยเร็ว
  - ค. ไปโรงพยาบาลโดยเร็ว
  - ง. เช็ดด้วยผ้าสะอาดโดยเร็ว
17. ข้อใดกล่าวถึงการติดต่อของเชื้อเอดส์ได้ถูกต้อง
  - ก. ยุงเป็นพาหะนำเชื้อเอดส์
  - ข. คนเป็นพาหะนำเชื้อเอดส์
  - ค. สุนัขเป็นพาหะนำเชื้อเอดส์
  - ง. แมลงวันเป็นพาหะนำเชื้อเอดส์

18. โรคเอดส์มีโอกาสเป็นกับใครได้บ้าง

- ก. โสเภณี
- ข. ประชาชน
- ค. ผู้ตั้งครรภ์
- ง. ผู้ติดยาเสพติด

19. นักเรียนจะสอบถามความรู้เรื่องโรคเอดส์จากใครจึงจะสะดวกที่สุด

- ก. แพทย์
- ข. ครูและผู้ปกครอง
- ค. กำนันและผู้ใหญ่บ้าน
- ง. ผู้ติดเชื้อเอดส์และผู้ป่วยโรคเอดส์

20. ใครบ้างที่มีหน้าที่ป้องกันโรคเอดส์

- ก. ครู
- ข. แพทย์
- ค. ประชาชน
- ง. เจ้าหน้าที่สาธารณสุข

แบบวัดเจตคติต่อผู้ป่วยและผู้ติดเชื้อเอดส์ สำหรับนักเรียนประถมศึกษา

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านข้อความที่กำหนด แล้วแสดงความคิดเห็นว่า เห็นด้วยกับข้อความนั้นมากน้อยเพียงใด โดยการทำเครื่องหมาย ลงในช่องแสดงความคิดเห็นที่เว้นว่างไว้ ดังนี้

มากที่สุด	หมายถึง	นักเรียนเห็นด้วยกับข้อความนั้นมากที่สุด
มาก	หมายถึง	นักเรียนเห็นด้วยกับข้อความนั้นมาก
ปานกลาง	หมายถึง	นักเรียนเห็นด้วยกับข้อความนั้นปานกลาง
น้อย	หมายถึง	นักเรียนเห็นด้วยกับข้อความนั้นน้อย
น้อยที่สุด	หมายถึง	นักเรียนเห็นด้วยกับข้อความนั้นน้อยที่สุด

ตัวอย่าง

ข้อความ	นักเรียนเห็นด้วย				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
0. โรคเอดส์เป็นโรคติดต่อที่น่ากลัว	↓				
00. นักเรียนสามารถช่วยป้องกันโรคเอดส์ได้			↓		

ข้อความ	นักเรียนเห็นด้วย				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. นักเรียนไม่ควรอยู่ในโรงเรียนเดียวกับผู้ติดเชื้อเอชไอวี					
2. นักเรียนไม่ควรเล่นกับผู้ติดเชื้อเอชไอวี					
3. นักเรียนไม่ควรพูดคุยกับผู้ติดเชื้อเอชไอวี					
4. นักเรียนไม่ควรรับประทานอาหารร่วมกับผู้ติดเชื้อเอชไอวี					
5. นักเรียนไม่ควรร่วมเดินทางไปกับผู้ติดเชื้อเอชไอวี					
6. นักเรียนไม่ควรให้ผู้ติดเชื้อเอชไอวียืมหนังสือเรียน					
7. นักเรียนควรรีบย้ายโรงเรียนถ้ามีผู้ติดเชื้อเอชไอวีอยู่ในโรงเรียนนั้น					
8. นักเรียนที่ติดเชื้อเอชไอวีควรเสียสละตัวเองโดยการลาออกจากโรงเรียน					
9. ผู้ติดเชื้อเอชไอวีควรเรียนในโรงเรียนพิเศษแยกออกจากนักเรียนทั่วไป					
10. ผู้ติดเชื้อเอชไอวีเป็นบุคคลอันตราย นักเรียนไม่ควรเข้าใกล้					
11. การจับผู้ติดเชื้อเอชไอวีขังรวมกันไว้เพื่อรักษาเป็นสิ่งที่ดี					
12. ผู้ติดเชื้อเอชไอวีเป็นพวกที่ทำให้สังคมวุ่นวาย					
13. นักเรียนไม่ควรซ้ำเติมผู้ป่วยโรคเอดส์					
14. นักเรียนควรรให้ความช่วยเหลือผู้ป่วยโรคเอดส์เท่าที่ทำได้					
15. นักเรียนควรรให้ความเมตตาแก่ผู้ป่วยโรคเอดส์					

ภาคผนวก ฅ

ผลการหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการติดตามผล
การใช้หลักสูตร

1. ค่าความยากง่ายและค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบวัดความรู้เกี่ยวกับ
โรคเอดส์ สำหรับนักเรียนประถมศึกษา
2. ค่าอำนาจจำแนกของแบบวัดเจตคติต่อผู้ป่วยและผู้ติดเชื้อเอดส์ สำหรับ
นักเรียนประถมศึกษา

ค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบวัดความรู้
เกี่ยวกับโรคเอดส์ สำหรับนักเรียนประถมศึกษา (20 ข้อ)

ข้อ	ค่า p	ค่า r	ข้อ	ค่า p	ค่า r
1	.78	.75	11	.44	.39
2	.80	.47	12	.37	.40
3	.72	.36	13	.80	.34
4	.57	.61	14	.41	.62
5	.57	.61	15	.54	.20
6	.50	.50	16	.80	.42
7	.80	.69	17	.75	.30
8	.45	.68	18	.29	.44
9	.80	.34	19	.40	.20
10	.54	.56	20	.59	.66

ค่าอำนาจจำแนก (t) ของแบบวัดเจตคติต่อผู้ป่วยและผู้ติดเชื้อเอดส์ สำหรับนักเรียน
ประถมศึกษา (15 ข้อ)

ข้อ	ค่า t	ข้อ	ค่า t
1	5.26	9	5.12
2	5.77	10	4.43
3	4.21	11	4.43
4	3.84	12	2.10
5	4.39	13	3.50
6	5.30	14	2.56
7	5.21	15	2.76
8	2.53		

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ นายวิจิต สุรัตน์เรืองชัย

เกิดวันที่ 20 มกราคม 2501

สถานที่เกิด อำเภอยะนิง จังหวัดกาฬสินธุ์

สถานที่อยู่ปัจจุบัน บ้านเลขที่ 199/1 ตลาดเขต ตำบลรางหวาย

อำเภอยะนิง จังหวัดกาฬสินธุ์

ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน เจ้าหน้าที่ฝึกอบรม

สถานที่ทำงานปัจจุบัน สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

กระทรวงศึกษาธิการ กรุงเทพฯ 10300

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2518 ม.ศ. 3 โรงเรียนพนมทอนชนูปถัมภ์

พ.ศ. 2520 ป.กศ. วิทยาลัยครูนครปฐม

พ.ศ. 2521 พ.ม. สัมผัสสอบวิชาชุดจากกระทรวงศึกษาธิการ

พ.ศ. 2525 ค.บ. วิทยาลัยครูนครปฐม

พ.ศ. 2527 กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

พ.ศ. 2533 กศ.ค. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมความรู้เกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์
สำหรับครูประถมศึกษา

บทคัดย่อ

ของ

วิจิต สุรัตน์เรืองชัย

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษาคุณวุฒิปริญญาตรี สาขาการวิจัยและพัฒนาหลักสูตร

มกราคม 2534

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมความรู้เกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์สำหรับครูประถมศึกษา วิจัยดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 5 ขั้นตอนคือ ขั้นตอนแรก เป็นการศึกษาข้อมูลพื้นฐานสำหรับสร้างหลักสูตร โดยศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ และสำรวจข้อมูลจากครูประถมศึกษาทั่วประเทศ ขั้นตอนที่ 2 เป็นการสร้างหลักสูตรให้สอดคล้องกับข้อมูลพื้นฐาน โดยหลักสูตรที่สร้างขึ้นประกอบไปด้วย ปัญหาและความจำเป็น เป้าหมายของหลักสูตร จุดมุ่งหมายของหลักสูตร และหน่วยฝึกอบรม 8 หน่วย ได้แก่ หน่วยที่ 1 บทบาทของครูประถมศึกษาที่มีต่อโรคเอดส์ หน่วยที่ 2 ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับโรคเอดส์ หน่วยที่ 3 อาการและการรักษาโรคเอดส์ หน่วยที่ 4 การติดต่อและการป้องกันโรคเอดส์ หน่วยที่ 5 กฎหมายเกี่ยวกับโรคเอดส์และผลกระทบที่เกิดจากโรคเอดส์ หน่วยที่ 6 แผนป้องกันโรคเอดส์ในสถานศึกษาระดับประถมศึกษา ของกระทรวงศึกษาธิการ หน่วยที่ 7 การจัดการเรียนการสอนเรื่องโรคเอดส์ในโรงเรียนประถมศึกษา และหน่วยที่ 8 ปฏิบัติการสร้างแผนการสอนเรื่องโรคเอดส์สำหรับนักเรียนประถมศึกษา ขั้นตอนที่ 3 เป็นการทดลองใช้หลักสูตรโดยการนำหลักสูตรไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างคือครูประถมศึกษาในกลุ่มโรงเรียนสะเตียง อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน 90 คน แบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 3 กลุ่ม กลุ่มละ 30 คน กลุ่มทดลอง 1 ได้รับการฝึกอบรมตามหลักสูตรโดยใช้ชุดฝึกอบรมร่วมกับการใช้สื่อและกิจกรรมเสริมอื่น ๆ กลุ่มทดลอง 2 ได้รับการฝึกอบรมตามหลักสูตรโดยใช้ชุดฝึกอบรมด้วยตนเอง และกลุ่มควบคุมไม่ได้รับการฝึกอบรม ผลการทดลองปรากฏว่า กลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่มมีความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์ ความมั่นใจในการสอนนักเรียนเรื่องโรคเอดส์ เจตคติต่อผู้ป่วยและผู้ติดเชื้อเอดส์ และความตั้งใจในการปฏิบัติตนให้ปลอดภัยจากโรคเอดส์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 แสดงว่าการทดลองใช้หลักสูตรส่งผลต่อคุณลักษณะทั้ง 4 ประการของครูประถมศึกษาจริง โดยมีขนาดความสัมพันธ์ระหว่างการทดลองใช้หลักสูตรกับความรู้ ความมั่นใจ เจตคติ และความตั้งใจของครูประถมศึกษา 0.77, 0.45, 0.65 และ 0.51 ตามลำดับ โดยกลุ่มทดลอง 1 มีค่าเฉลี่ยของคุณลักษณะทั้ง 4 ประการสูงกว่าทุกกลุ่มตัวอย่าง ขั้นตอนที่ 4 เป็นการปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้นโดยใช้ข้อมูลที่ได้จากการทดลองใช้หลักสูตร

ดังกล่าว และขั้นตอนที่ 5 เป็นการติดตามผลกระทบจากการทดลองใช้หลักสูตรหลังจากการทดลองแล้ว 1 เดือน โดยทำการทดสอบความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์ และเจตคติต่อผู้ป่วยและผู้ติดเชื้อเอดส์ของนักเรียนประถมศึกษาในโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการทดลองใช้หลักสูตรตามขั้นตอนที่ 3 ผลปรากฏว่า นักเรียนในกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม มีความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่าการทดลองใช้หลักสูตรส่งผลกระทบท่อความรู้ได้จริงโดยมีขนาดความสัมพันธ์ 0.37 สำหรับเจตคติต่อผู้ป่วยและผู้ติดเชื้อเอดส์ของนักเรียนในกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่มนั้น ไม่แตกต่างกัน แสดงว่าการทดลองใช้หลักสูตรไม่ส่งผลกระทบต่อเจตคติของนักเรียน อย่างไรก็ตามสรุปได้ว่าการวิจัยครั้งนี้ได้หลักสูตรฝึกอบรมความรู้เกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์สำหรับครูประถมศึกษาที่มีคุณภาพ สามารถนำไปใช้ได้ต่อไป

A DEVELOPMENT OF TRAINING CURRICULUM ON AIDS PREVENTION AND CONTROL
FOR ELEMENTARY SCHOOL TEACHERS

AN ABSTRACT

BY

VICHIT SURATREUNGCHAI

Presented in partial fulfillment of the requirements for the Doctor
of Education degree in Curriculum Research and Development
at Srinakharinwirot University

January 1991

The purpose of this research was to develop a training curriculum on AIDS prevention and control for elementary school teachers. The research procedure was divided into five steps. The first step was to study the fundamental data in order to construct the curriculum by means of reviewing the documents and related research reports, interviewing the experts and surveying the concerned data from the elementary school teachers across the country. The second step was to construct the curriculum in congruence with the data found from the first step. The curriculum was then composed of problems and needs, curriculum goals, curriculum objectives, and the eight training units which consisted of Unit I "The Roles of Elementary School Teachers on AIDS," Unit II "General Background Concerning AIDS," Unit III "AIDS Symptoms and Cure," Unit IV "AIDS Transmission and Prevention," Unit V "Law Concerning AIDS and Related Effects," Unit VI "AIDS Prevention Plan in Elementary Schools of the Ministry of Education," Unit VII "The Management of Instruction on AIDS in Elementary Schools," and Unit VIII "The Construction of AIDS Teaching Plan for Elementary School Students." The third step was to test the curriculum quality by means of an experimental research with the samples of 90 elementary school teachers. They were sampled from the Sadiang Elementary School Group in Muang District of Petchaboon Province. The total samples were then divided into three groups, each consisted of 30 teachers.

The Experimental Group I received the training according to the constructed curriculum by using the training units accompanied by the constructed media and other enabling activities.

The Experimental Group II received the training according to the constructed curriculum by using the self-training units.

The Control Group did not receive any training. The experimental results revealed that all three sampled groups had the knowledge concerning AIDS, confidence in teaching AIDS lesson, positive attitudes toward AIDS patients and infected persons, and intention to prevent themselves from AIDS differently at the .01 level of statistical significance. It was evident that the constructed curriculum really promoted the four characteristics mentioned above as shown by the relation values between the curriculum usage and the knowledge, the confidence, the attitudes, and the intention of the elementary school teachers which were 0.77, 0.45, 0.65 and 0.51 correspondingly. The Experimental Group I possessed the means of the total four characteristics higher than the means of the other two groups. The fourth step was to revise and improve the constructed curriculum according to the data found in this research. The fifth step was to follow up the impact of the try-out curriculum one month after the end of the experiment by means of testing AIDS knowledge and attitudes toward AIDS patients and infected persons of the elementary school students in the schools that acted as the sampled groups for the try-out curriculum in the third step. The results

revealed that the knowledge concerning AIDS of students in the three sampled groups was significantly different at the .01 level. It was then reassured that the constructed curriculum really promoted the knowledge with the relation value of 0.37. However, the attitudes toward AIDS patients and infected persons of all students in the three sampled groups were not significantly different, which showed that the constructed curriculum did not have any impact on the attitudes of all students in the sampled groups. As the conclusion, the research result was a development of a qualified training curriculum on AIDS prevention and control for elementary school teachers which could be used further effectively.